

OPASNO BOGATSTVO

KEN FOLET

KEN FOLET

OPASNO
BOGATSTVO

Naslov originala:

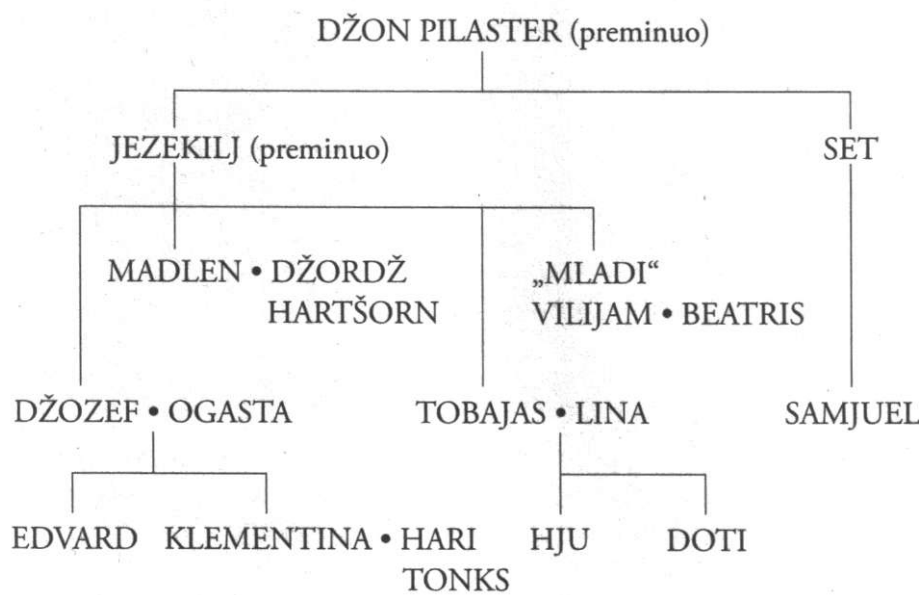
Ken Follett A Dangerous Fortune

S engleskog prevela: Ivana Lazić

POBODIČNO STABLO

Pilasteri

PROLOG

1866.

1.

Onoga dana kad se dogodila tragedija, dečaci iz škole *Vindfild* bili su kažnjeni u svojim sobama.

Bilo je to jedne tople majske subote i u normalnim okolnostima učenici bi poslepodne proveli na južnom igralištu, gde bi neki od njih igrali kriket, dok bi ih drugi posmatrali sa senovitih rubova *Biskupove šume*. Međutim, tog dana su bili kažnjeni zbog prestupa. Iz radnog stola gospodina Ofertona, profesora latinskog, neko je ukrao šest zlatnika a sumnja je pala na celu školu. Učenicima nije bilo dopušteno da izađu iz soba sve dok se ne pronađe lopov.

Miki Miranda sedeo je za stolom izbrazdanim inicijalima generacija i generacija učenika kojima je bilo dosadno. U ruci je držao vladinu publikaciju pod naslovom *Oprema pešadije*. Slike sablji, mačeta i pušaka obično su ga očaravale, međutim sada je bio isuviše uzbuđen da bi se mogao usredsrediti na oružje. Na drugom kraju stola njegov cimer, Edvard Pilaster, podigao je pogled s vežbanke iz latinskog. Prepisivao je Mikijev prevod stranice iz Plutarha i sada je, pokazujući mastilom umrljanim prstom, rekao:

- Ne mogu da pročitam ovu reč.

Miki je podigao pogled.

- Dekapitovan - reče on. - To je ista reč kao u latinskom, *decapitare*. - Mikiju je latinski bio lak, možda i zbog toga što je sličan španskom, njegovom maternjem jeziku.

Edvardova olovka je i dalje škripala. Miki uznemireno ustade i pride otvorenom prozoru. Napolju nije bilo ni daška vetra. On čežnjivo pogleda preko konjušnice prema šumi. U severnom delu *Biskupove šume*, u napuštenom kamenolomu, nalazilo se senovito jezerce. Voda je u njemu bila hladna i duboka...

- Idemo da se kupamo - reče on iznenada.

- Ne možemo - odgovori Edvard.

- Mogli bismo da izađemo kroz sinagogu. - „*Sinagoga*“ je bila susedna soba u kojoj su stanovala trojica jevrejskih dečaka. U školi *Vindfild* verskoj podeli nije se pridavala velika pažnja i škola je prihvatala razlike u

veroisповести, što je i bio razlog zbog kojeg se svidela roditeljima Jevrejima, Edvardovoj metodističkoj porodici i Mikijevom ocu katoliku. Ali, uprkos službenom stavu školske uprave, učenici Jevreji ipak su u izvesnoj meri trpeli uznemiravanje. Miki nastavi: - Možemo da izađemo kroz njihov prozor i da skočimo na krov perionice, da se spustimo niza zid štale na kojem nema prozora i da se iskrademo u šumu.

Edvard je delovao preplašeno.

- Ako nas uhvate, čeka nas Štapina.

Štapina je bio jasenov štap direktora škole, dr Polsona. Kazna za bežanje iz školskog pritvora bila je dvanaest užasno bolnih udaraca štapom. Mikija je dr Polson jednom izudarao zbog kockanja tako da bi se i dan-danas stresao pri samoj pomisli na taj događaj. Međutim, mogućnost da ih neko uhvati u bekstvu bila je nezamisliva, dok mu je pomisao na skidanje i uranjanje nagog tela u jezerce bila toliko bliska da je gotovo osećao hladnu vodu na znojavoj koži.

Miki pogleda svog cimera. Edvard nije bio baš omiljen u školi: isuviše lenj da bi bio dobar učenik, isuviše nespretan da bi se dobro snalazio u sportskim takmičenjima i previše sebičan da bi stekao mnogo prijatelja. Miki je bio jedini Edvardov prijatelj i Edvardu je teško padalo kad se Miki družio s drugim učenicima.

- Idem da vidim hoće li Pilkington da nam se pridruži - reče Miki i zaputi se prema vratima.

- Ne, nemoj - reče Edvard uznemireno.

- Ne vidim razlog da ga ne zovem - reče Miki. - Previše se bojiš.

- Ne bojim se - reče Edvard neuverljivo. - Moram da dovršim latinski.

- Onda ga dovrši dok se ja budem kupao s Pilkingtonom.

Edvard je na trenutak izgledao tvrdoglav, zatim popusti.

- U redu, idem - reče on neodlučno.

Miki otvori vrata. Iz cele zgrade dopirala je prigušena buka, međutim, na hodniku nije bilo nijednog profesora. On poput munje ulete u susednu sobu. Edvard pođe za njim.

- Zdravo, Hebrejci - reče Miki.

Dvojica dečaka su se kartala za stolom. Načas ga pogledaše i bez reči nastaviše da igraju. Treći dečak, Debeli Grinborn, jeo je tortu. Majka mu je neprestano slala hranu.

- Zdravo, vas dvojica - reče on srdačnim tonom. - Hoćete li malo torte?

- Zaboga, Grinborne, jedeš kao svinja - reče Miki. Debeli slegnu ramenima i nastavi pohlepno da guća tortu. Pošto je bio debeo, a pritom još

i Jevrejin, često su mu se rugali, međutim, činilo se da ga to nimalo ne uznemirava. Za njegovog oca se govorilo da je najbogatiji čovek na svetu i možda je to bio razlog zbog kojeg ga pogrđni nadimci nimalo ne muče, pomisli Miki.

Miki pride prozoru, otvori ga i pogleda napolje. U prostoru oko štale nije bilo nikoga. Debeli upita:

- Šta vi to, momci, radite?
- Idemo na kupanje - reče Miki.
- Išibaće vas.

Edvard reče tužnim glasom:

- Znam.

Miki je seo na prozorsku dasku, okrenuo se na stomak, izvukao se unatraske i spustio se na samo nekoliko centimetara nižu kosinu krova perionice. Na trenutak mu se učinilo da čuje kako puca crep, ali krov je ipak izdržao njegovu težinu. Kad je podigao pogled, primetio je Edvarda kako nervozno gleda kroz prozor.

- Hajde! - reče mu Miki. Žurno se spustio do ivice krova i poslužio se olukom da se lakše spusti na zemlju. Nekoliko trenutaka kasnije, pored njega se obreo i Edvard.

Miki je oprezno provirio iza ugla perionice. Na vidiku nije bilo nikoga. Nimalo ne oklevajući, on pojuri preko livade u šumu. Trčao je između drveća sve dok nije procenio da ga iz škole više ne mogu videti, a zatim se zaustavio da predahne. Tada mu se pridružio Edvard.

- Uspeli smo! - reče Miki. - Niko nas nije video.

- Verovatno će nas uhvatiti kad se budemo vraćali - primeti Edvard zlovoljno.

Miki mu se nasmeši. Edvard je izgledao kao pravi Englez, imao je ravnu svetlu kosu, plave oči i nos koji je podsećao na nož sa širokim sečivom. Bio je krupan dečak širokih ramena, snažan, ali neusklađenih pokreta. Nije imao nimalo smisla za stil, i nelagodno se osećao u svojoj odeći. On i Miki bili su vršnjaci, šesnaestogodišnjaci, ali u svemu ostalom su se veoma razlikovali: Miki je imao kovrdžavu tamnu kosu i tamne oči i brižljivo je pazio na svoj izgled i mrzeo je da bude neuredan ili prljav.

- Imaj malo poverenja, Pilastere - reče Miki. - Zar se ne brinem uvek za tebe?

Edvard se s olakšanjem nasmeši.

- U redu, idemo.

Koračali su kroz šumu jedva vidljivom stazom. Pod krošnjama bukvi i

brestova bilo je malo svežije i Miki se osećao bolje.

- Šta ćeš raditi tokom leta? - upita on Edvarda.

- U avgustu obično idemo u Škotsku.

- Imaju li tvoji tamo lovačku kućicu? - Miki je već dobro savladao način izražavanja engleskih viših klasa i znao je da je „*lovačka kućica*“ ispravan izraz čak i u slučaju da je reč o dvorcu s pedeset soba.

- Obično unajme kuću - odgovori Edvard. - Ali, tamo ne idemo u lov. Mog oca ne privlače sportske aktivnosti.

Miki oseti odbrambeni ton u Edvardovom glasu i zamisli se nad tim. Znao je da engleska aristokratija u avgustu voli da ide u lov na razne ptice, i da cele zime love lisice. Znao je i da aristokrate svoje sinove ne šalju u ovu školu. Očevi dečaka iz *Vindfilda* bili su poslovni ljudi i inženjeri, a ne erlovi ili biskupi, a takvi ljudi nisu mogli da gube vreme na lov i pucanje. Pilasteri su bili bankari, a kad je Edvard rekao: „*Mog oca ne privlače sportske aktivnosti*“, zapravo je priznao da njegova porodica ne pripada samom vrhu engleskog društva.

Mikija je zabavljala činjenica da Englezi više poštuju besposličare nego one koji rade. U njegovoj domovini nisu se poštovali ni dokoni plemići ni vredni poslovni ljudi. Mikijev narod je cenio isključivo moć. Ako je čovek imao moć kojom je mogao da kontroliše druge, da ih hrani ili izgladnjuje, zatvara ili oslobađa, ubija ili im dopušta da žive, šta mu je još bilo potrebno?

- A ti? - upita ga Edvard. - Kako ćeš ti provesti leto?

Miki je priželjkivao to pitanje.

- Biću ovde - odgovori on. - U školi.

- Nećeš valjda ponovo da provedeš raspust u školi?

- Moraću. Ne mogu da idem kući. Samo u jednom pravcu putovanje traje šest nedelja... morao bih da krenem nazad pre nego što i stignem kući.

- Bože mili, to je strašno.

Zapravo, Miki nije želeo da se vrati. Mrzeo je svoj dom, i to još od majčine smrti. Tamo su sada ostali samo muškarci: njegov otac, stariji brat Paulo, neki stričevi i rođaci i četiri stotine stočara. Papa je za muškarce bio pravi junak, a za Mikija stranac: hladan, nepristupačan, nestrpljiv. Međutim, pravi problem bio je Mikijev brat. Paulo je bio glup ali snažan. Mrzeo je Mikija zbog toga što je pametniji i voleo je da ga ponižava. Nikada nije propuštao priliku da svima dokaže kako Miki ne može da veže junce, da ukroti konja ili da upuca zmiju u glavu. Najdraže mu je bilo da preplaši Mikijevog konja tako da naglo pojuri, a Miki bi onda čvrsto stisnuo oči i

pripio se uz njega, nasmrt preplašen, dok konj luđački juri pampama sve dok se ne iscrpi. Ne, Miki nije želeo da provede praznike kod kuće. Ali nije želeo ni da ostane u školi. Zapravo, želeo je da ga Pilasteri pozovu da provede leto s njima.

Međutim, pošto Edvard nije odmah to predložio, Miki se više nije zadržavao na toj temi. Bio je siguran da će jednom opet razgovarati o tome.

Preskočili su drvenu ogradu koja se raspadala i zaputili se prema vrhu brežuljka. Pošto su prešli uzvišenje, spustili su se do jezercu. Izdubljene strane kamenoloma bile su strme, ali okretni dečaci uspeali su da se spuste u podnožje. Tamo se nalazila duboka rupa ispunjena mračnozelenom vodom u kojoj su živele žabe i pokoja vodena zmija.

Na Mikijevo iznenađenje, u jezercu su se kupala i trojica dečaka.

Zažmirio je kako bi se zaštitio od sunca koje se odbijalo o površinu vode i pogledao prema obnaženim figurama. Sva trojica su išli u niži četvrti razred u *Vindfildu*.

Razbarušena kosa boje šargarepe pripadala je Antoniju Silvi, koji je uprkos tenu i boji kose bio Mikijev zemljak. Tonijev otac nije imao toliko zemlje kao Mikijev, međutim, porodica Silva je živela u glavnom gradu i imala je uticajne prijatelje. Poput Mikija, ni Tonio nije mogao da ode kući za praznike, međutim, na sreću, imao je prijatelje u kordovskoj ambasadi u Londonu, tako da nije morao da provede celo leto u školi.

Drugi dečak bio je Hju Pilaster, Edvardov rođak. Njih dvojica nisu nimalo ličili: Hju je imao tamnu kosu i sićušno lice pravilnih crta, na kojem je obično titrao vragolast osmeh. Edvard nije voleo Hjuja zbog dobrih rezultata koje je ovaj postizao u školi, tako da se Edvard osećao kao porodični tupan.

Treći je bio Piter Midlton, prilično stidljiv dečak, koji se uvek držao samouverenijeg Hjuja. Sva trojica su imala bela, ćosava tela trinaestogodišnjaka, s tankim rukama i nogama.

U tom trenutku Miki je ugledao četvrtog dečaka. Kupao se sam, na drugom kraju jezercu. Bio je stariji od ove trojice i činilo se da nije s njima u društvu. Miki nije mogao da mu vidi lice toliko dobro da bi ga prepoznao.

Edvard se zlobno cerio. Upravo je uočio priliku da napravi nestašluk. Prineo je prst usnama pokazujući mu da bude tih i počeo je da se spušta prema jezercu. Miki je pošao za njim.

Došli su do uzvišenja na kome su dečaci ostavili odeću. Tonio i Hju su ronili, istražujući nešto ispod površine, dok je Piter sam, u tišini plivao od obale do obale. Piter je prvi primetio pridošlice.

- O, ne - reče kad ih je ugledao.

- Tako, znači - reče Edvard. - Lepo, lepo, za vas ne važe pravila?

U tom trenutku Hju Pilaster ugleda svog rođaka i uzviknu:

- Kao ni za vas!

- Bolje bi vam bilo da se vratite, pre nego što vas neko uhvati - reče Edvard i podignu nečije pantalone sa zemlje. - Ali, nemojte da pokvasite odeću, inače će svi znati gde ste bili. - Zatim je uz glasan smeh bacio pantalone nasred jezera.

- Gade jedan! - uzviknu Piter, dok je pokušavao da dohvati pantalone koje su plutale na površini.

Miki se veselo nasmeši.

Edvard zatim uze nečiju čizmu i baci je u vodu.

Mali dečaci se uspaničiše. Edvard je uzeo još jedne pantalone i bacio ih ka njima. Pogled na tri žrtve koje viču i pokušavaju da izvade odeću iz vode bio je beskrajno smešan i Miki se zasmeha.

Dok je Edvard i dalje bacao čizme i odeću u vodu, Hju Pilaster je žurno izašao iz jezera. Miki je očekivao da će pobeći, međutim, Hju je neočekivano potrčao ka Edvardu. Pre nego što je Edvard uspeo da se okrene, Hju ga snažno gurnu. Iako je Edvard bio mnogo krupniji, udarac ga je iznenadio i lako ga izbacio iz ravnoteže. Zateturao se na steni, pao i uz silan pljusak se strmoglavio u vodu.

Sve se odigralo u tren oka i Hju zgrabi preostalu odeću i stade da se penje uza strminu kamenoloma kao majmun. Piter i Tonio su vrištali i podrugljivo se smejali.

Miki je pojurio Hju, ali već posle nekoliko metara uvideo je da neće moći da uhvati sitnijeg i okretnijeg dečaka. Okrenuo se prema jezercu i pogledom potražio Edvarda kako bi video da li je dobro. Nije morao da brine. Edvard je već bio isplivao na površinu. Uhvatio je Pitera Midltona i počeo da mu potapa glavu, kažnjavajući ga za onaj podrugljivi smeh.

Tonio je otplivao i izašao na obalu čvrsto držeći mokru odeću. Zatim se osvrnuo.

- Ostavi ga na miru, majmune! - doviknu on Edvardu. Tonio je oduvek bio nepromišljen i Miki se zapitao šta će sada učiniti. Tonio je otišao dalje uz obalu, a zatim se okrenuo, s kamenom u ruci. Miki je povikao kako bi upozorio Edvarda, ali već je bilo prekasno. Tonio je bacio kamen isuviše precizno i pogodio Edvarda u glavu. Na Edvardovom čelu se ukaza mlaz jarkocrvene krvi.

Edvard bolno kriknu, ostavi Pitera i snažno zapliva ka Toniju.

Hju je go jurio kroz šumu prema školi, čvrsto držeći ono što mu je preostalo od odeće i trudeći se da ne misli na bol u bosim stopalima. Kad je stigao do raskršća dve šumske staze, skrenu levo, još malo potrča, a zatim se baci u grmlje i pritaji se.

Čekao je, pokušavajući da utiša promuklo disanje i da oslušne. Njegov rođak Edvard i Edvardov dobar prijatelj, Miki Miranda, bili su najgore zveri u celoj školi: nedruštveni zabašanti koji su voleli da maltretiraju sve u okolini. Ostalima nije preostajalo ništa drugo osim da im se sklanjaju s puta. Međutim, Hju je bio siguran da će Edvard poći za njim. Edvard ga je oduvek mrzeo.

I njihovi očevi su se posvađali. Hjuov otac, Tobi, povukao je novac iz porodične firme i započeo sopstveni posao, trgovinu na veliko bojama za tekstilnu industriju. Čak i s trinaest godina Hju je znao da u porodici Pilaster nema većeg greha od povlačenja kapitala iz banke. Edvardov otac, Džozef, to nikada nije oprostio svom bratu Tobiju.

Hju se pitao šta se dogodilo s njegovim prijateljima. Pre nego što su se pojavili Miki i Edvard, u vodi su bila njih četvorica: Tonio, Piter i Hju veselo su se kupali na jednoj strani jezera, dok se jedan stariji dečak, Albert Kemel, kupao sam na suprotnom kraju.

Tonio je inače bio hrabar do granice nepromišljenosti, međutim, užasno se plašio Mikija Mirande. Poticali su iz iste zemlje, južnoameričke države pod nazivom Kordova, i Tonio je pričao da je Mikijeva porodica uticajna i okrutna. Hju zapravo nije sasvim razumeo šta to tačno znači, ali posledice toga bile su više nego očigledne: Tonio je mogao da bude drzak prema ostalim učenicima petog razreda, ali prema Mikiju je uvek bio uljudan, čak i pokoran.

Piter će umreti od straha: on se plaši i sopstvene senke. Hju se nadao da je Piter uspeo da pobegne tim nasilnicima. Albert Kemel, čiji je nadimak bio *Grba*,* nije bio s Hjuom i njegovim prijateljima i odeću je ostavio na drugom mestu, tako da je verovatno uspeo da pobegne.

I Hju je pobegao, ali još uvek se nije osećao sigurno. Izgubio je donje rublje, čarape i čizme. Moraće neprimetno da uđe u školu u potpuno mokroj

*Prezime Kemel izgovara se isto kao engleska reč za kamilu. (Prim. prev.)

košulji i da se nada da ga neki nastavnik ili neki stariji učenik neće primetiti. Pri pomisli na to, on glasno zastenja. *Zašto se ovako nešto uvek događa meni?*, upita se obuzet očajanjem.

Otkako je pre osamnaest meseci došao u *Vindfild*, neprestano je upadao u razne nevolje. S učenjem nije imao problema: bio je veoma marljiv i pri svakoj proveru znanja bio je najbolji u razredu. Međutim, sitničava pravila bezgranično su ga razdraživala. Uprkos odredbama o odlasku na spavanje u petnaest do deset uveče, uvek je imao neki važan razlog da ne ode u krevet do deset i petnaest. Zabranjena mesta su ga izazivala, neodoljivo ga je privlačilo istraživanje direktorovog vrta i voćnjaka, skladišta za ugalj i pivskog podruma. Kad je trebalo šetati, on je trčao, kad je trebalo spavati, čitao je, a za vreme molitvi najčešće je pričao. Na kraju bi uvek završio ovako, kao krivac i preplašen, pitajući se zašto je sebi dopustio da ga zadesi takva nevolja.

Dok je potišteno razmišljao o svojoj sudbini, pitajući se hoće li završiti kao neki prognanik iz društva ili čak zločinac, koga će strpati u zatvor ili u lancima prebaciti u Australiju, ili će ga obesiti, u šumi je nekoliko minuta vladala tišina.

Najzad je zaključio da ga Edvard ne prati. Uspravio se i navukao mokre pantalone i košulju. U tom trenutku začuo je nekoga kako plače. Oprezno proviri iz grmlja i ugleda Tonijev pramen kose boje šargarepe. Njegov prijatelj je polako koračao putem, go i moka, i jecao, noseći odeću u ruci.

- Šta se dogodilo? - upita ga Hju. - Gde je Piter?

Na Toniovom licu odjednom se pojavi bes.

- Nikada to neću reći, nikada! Ubiće me.

- Dobro, nemoj da mi kažeš - reče mu Hju. Kao i obično, Tonio se smrtno uplašio Mikija: šta god da se dogodilo, Tonio će to prećutati. - Bolje bi ti bilo da se obučeš - reče mu Hju, predlažući rešavanje praktičnih problema.

Tonio se bezizrazno zagleda u gomilu mokre odeće koju je držao u rukama. Kao da je doživeo preveliki šok da bi mogao da je razvrsta. Hju mu je uze iz ruku. Imao je čizme, pantalone i jednu čarapu, ali nije imao košulju. Hju mu je pomogao da obuče to što mu je ostalo i njih dvojica zatim krenuše prema školi.

Tonio je prestao da plače, ali je i dalje izgledao veoma potreseno. Hju se nadao da oni nasilnici nisu učinili nešto stvarno strašno Piteru. Međutim, sad je morao da smisli kako da spase sopstvenu kožu.

- Ako uspemo da dođemo do spavaonica, moći ćemo da obučemo čistu odeću i da uzmemo rezervne čizme - reče on, planirajući sledeće poteze. - A onda, kad nam ukinu pritvor, otići ćemo u grad i kupićemo malo garderobe na kredit u Bakstedu.

Tonio klimnu glavom.

- Dobro - reče on utučeno.

Dok su koračali zaobilazeći drveće, Hju se ponovo zapita zbog čega je Tonio toliko uznemiren. Na kraju krajeva, vest o maltretiranju u *Vindfildu* nije bila ništa novo. Šta se dogodilo kod jezera nakon što je Hju pobjegao? Međutim, celim putem do škole Tonio o tome nije više rekao ni reč.

Škola se sastojala od šest zgrada koje su nekada činile centralni deo velike farme, a zgrada u kojoj su bile njihove spavaonice bila je stara mlekarica u blizini male kapele. Da bi došli do te zgrade, morali su da preskoče zid i pređu preko igrališta. Kad su se popeli na zid, provirili su na drugu stranu. Igralište je bilo pusto, kao što je Hju i očekivao, ali svejedno je oklevao. Pri pomisli na udarce *Štapinom*, stresao se. Ali nije bilo drugog izlaza. Morao je da se vrati u školu i da obuče suvu odeću.

- Sve je čisto - prošaputa on. - Idemo!

Zajedno su preskočili zid i pojurili preko igrališta u hlad kamene kapelice. Do sada je sve prošlo bez problema. Zatim su se, priljubljeni uz zid, odšunjali do istočne strane. Onda je trebalo pretrčati uzan kolski prolaz i ući u zgradu. Hju zastade. Na vidiku nije bilo nikoga.

- Sad! - reče on.

Dva dečaka potrčaše preko prolaza. A onda se, u trenutku kad su došli do ulaznih vrata, dogodila katastrofa. Začuli su dobro poznat glas i zapovedni ton:

- Pilastere mladi! Jesi li to ti? - U tom času Hju je znao da je igra završena.

On oseti kako ga obuzima strah, ustade i okrenu se. Gospodin Oferton odabrao je upravo taj trenutak da izađe iz kapelice i sad je stajao u senci trema. Bila je to visoka mrzovoljna pojava u odori koledža, s četvorokrakom kapom. Hju prigušeno zastenja. Gospodinu Ofertonu je ukraden novac i on je poslednji od svih nastavnika od kojeg se moglo očekivati da bude milosrdan prema njima. *Štapina* je bila neizbežna. Mišići na zadnjici stisli su mu se sami od sebe.

- Dođi ovamo, Pilastere - reče gospodin Oferton.

Hju mu polako priđe, a Tonio pođe za njim. *Zašto se izlažem takvim rizicima?*, pomisli Hju u očajanju.

- Idi smesta u direktorov kabinet - reče gospodin Oferton.

- Da, gospodine - nesrećno reče Hju. Situacija je postajala sve gora i gora. Kad direktor bude video kako je obučen, verovatno će ga izbaciti iz škole. A kako će to objasniti majci?

- Hajde, brzo! - reče nastavnik nestrpljivo.

Dvojica dečaka se okrenuše, ali gospodin Oferton reče:

- Ne, Silva, ti ne.

Hju i Tonio se načas zbunjeno zgledaše. Zašto treba kazniti Hjua, a ne i Tonija? Međutim, nisu mogli da se protive naredbama, tako da je Tonio nestao u zgradi u kojoj su se nalazile spavaonice, dok je Hju krenuo prema direktorovoj kući.

Već je osećao udarce *Štapine*. Znao je da će zaplakati, a to mu je padalo još teže od bola, jer je s trinaest godina prestar za plakanje.

Direktorova kuća nalazila se na suprotnom kraju kompleksa školskih zgrada i Hju je hodao veoma sporo, ali je ipak stigao prilično brzo, a služavka mu je otvorila vrata čim je pozvonio.

Doktora Polsona sreo je u predvorju. Direktor je bio ćelav muškarac s licem buldoga, ali iz nekog nepoznatog razloga nije izgledao užasno besno kakav je mogao da bude. Umesto da upita Hjua zašto nije u svojoj sobi i zašto je skroz mokar, samo je otvorio vrata radne sobe i tiho rekao:

- Ovamo, mladi Pilastere. - Nesumnjivo je čuvao bes za šibanje.

Hju uđe u sobu, dok mu je srce snažno tuklo. Na svoje zaprepašćenje, unutra je ugledao majku. Što je još gore, sedela je i plakala.

- Samo sam išao da se okupam! - izlanu Hju.

Vrata se zatvoriše i on shvati da direktor nije ušao za njim. Tada mu je sinulo da sve to nema nikakve veze s tim što je prekršio naređenje o pritvoru, otišao na kupanje, ostao bez odeće i pojavio se polugo u školi.

Imao je užasan osećaj da je reč o nečemu mnogo gorem.

- Majko, šta se dogodilo? - upita on. - Zašto si došla?

- Oh, Hju - zajeca ona - otac ti je mrtav.

3.

*T*a Mejzi Robinson subota je bila najbolji dan u nedelji. Subotom je tata dobijao platu. Večeras će za večeru biti mesa i svežeg hleba.

Sedela je na stepeništu ispred ulaznih vrata s bratom Denijem i čekala da se tata vrati s posla. Deni je imao trinaest godina, bio je dve godine

stariji od Meji i ona ga je obožavala, uprkos tome što nije uvek bio dobar prema njoj.

Kuća je bila smeštena u nizu vlažnih zagušljivih nastambi nadomak pristaništa u malom gradu na severoistočnoj obali Engleske. Bila je u vlasništvu gospođe Maknil, udovice. Ona je živela u prizemlju, u sobi okrenutoj prema ulici. Robinsonovi su živeli u sobi okrenutoj prema zadnjem dvorištu, a na spratu je živela još jedna porodica. U vreme kad bi tata trebalo da se vrati s posla, gospođa Maknil će izaći na stepenište i pričekati ga kako bi uzela stanarinu.

Meji je bila gladna. Juče je od mesara uspeła da isprosi ostatke kostiju, a tata je kupio belu repu i skuvao čorbu. To je bilo poslednje što je pojela. Ali, danas je subota!

Trudila se da ne razmišlja o večeri, jer joj se tako bol u želucu samo pojačavao. Da ne bi razmišljala o hrani, ona reče Deniju:

- Tata je jutros opsovao.

- Šta je rekao?

- Rekao je da je gospođa Maknil *paskudnijak*.

Deni se nasmejao. Ta reč znači „*vreća govana*“. Nakon godinu dana provedenih u novoj zemlji, oboje su tečno govorili engleski, međutim, pamtili su i svoj jidiš.

Pravo prezime nije im bilo Robinson, nego Rabinovic. Gospođa Maknil ih je mrzela od trenutka kad je otkrila da su Jevreji. Do tada nije videla nijednog Jevrejina, a kad im je iznajmila sobu, mislila je da su Francuzi. U tom gradu nije bilo drugih Jevreja osim njih. Robinsonovi nikad nisu nameravali da dođu ovamo: platili su put do grada po imenu Mančester, u kojem ima mnogo Jevreja, a kapetan broda im je rekao da je ovo Mančester i tako ih je prevario. Kad su shvatili da su u pogrešnom gradu, tata je rekao da će uštedeti dovoljno novca za preseljenje u Mančester; ali onda se mama razbolela. Mama je i dalje bolesna, a oni su još uvek u istom mestu.

Tata je radio u luci, u velikom skladištu na kojem je visoko iznad ulaznih vrata velikim slovima pisalo *Tobajas Pilaster i komp*. Meji se često pitala ko je taj komp. Tata je radio kao pisar, vodio je brigu o evidenciji bačvi s bojama koje su ulazile i izlazile iz zgrade. Bio je oprezan čovek, koji je uvek beležio razne podatke i sastavljao spiskove. Mama je bila sasvim drugačija. Ona je oduvek bila odvažni član porodice. Ona je želela da dođu u Englesku. Volela je da priređuje zabave, da ide na izlete, da upoznaje ljude, da se lepo oblači i da igra razne igre. *Zbog toga je tata*

toliko i voli, mislila je Mejzi: zato što je ona onakva kakav on nikad ne bi mogao da bude.

U njoj više nije bilo ni traga nekadašnje živosti. Po ceo dan je ležala na starom dušek, polubudna, bledog lica blistavog od znoja, toplog daha neprijatnog mirisa. Lekar je rekao da ona mora da ojača uz mnogo svežih jaja i pavlake i svakodnevni obrok od govedine; tata mu je potom platio novcem predviđenim za večeru. Međutim, Mejzi se osećala krivom kad god je jela, jer je znala da uzima hranu koja bi mogla da spase majčin život.

Mejzi i Deni su naučili da krađu. Za vreme pijačnih dana odlazili su u grad i s tezgji na glavnom trgu krišom uzimali krompir i jabuke. Trgovci su dobro pazili svoju robu, ali uvek bi im nešto odvuklo pažnju, svađa oko vraćenog novca, borbe pasa, neki pijanac, i onda bi deca zgrabila šta god su mogla. Kad bi imali sreće, naišli bi na nekog bogatog vršnjaka; napali bi ga i opljačkali. Takva deca su u džepu obično imala narandžu ili kesicu sa slatkišima, kao i nekoliko penija. Mejzi se plašila da ih neko ne uhvati, jer je znala da bi mamu bilo užasno sramota, ali, s druge strane, bila je gladna.

Kad je podigla pogled, videla je kako im se ulicom približava grupa muškaraca. Pitala se ko su oni. Još je bilo rano da se lučki radnici vraćaju s posla. Prepirali su se, mahali rukama i stiskali šake. Kad su im se približili, Mejzi prepozna gospodina Rosa, koji je živeo na prvom spratu i koji je radio s tatom kod Pilastera. Zašto nije na poslu? Jesu li ih otpustili? Bio je toliko besan da joj se to objašnjenje nametnulo kao sasvim logično. Lice mu je bilo crveno i psovao je dok je govorio o prokletim budalama, vašljivim bednicima i lažljivim pokvarenjacima. Kad je grupa stigla pred njihovu kuću, gospodin Ros ih je odjednom napustio i bučno ušao, a Mejzi i Deni su morali da odskoče u stranu kako bi izbegli njegove čizme s kramponima.

Kad je ponovo podigla pogled, ugledala je tatu, mršavog čoveka s crnom bradom i blagim smeđim očima. Pognute glave je koračao nekoliko metara iza grupe muškaraca; izgledao je toliko potišteno i očajno da je Mejzi zamalo zaplakala.

- Tata, šta se dogodilo? - upita ona. - Zašto si se vratio tako rano?

- Uđite u kuću - reče on toliko tiho da ga je Mejzi jedva čula.

Deca pođoše za njim u zadnji deo kuće. On kleknu pored dušeka i poljubi mamu u usta. Ona se probudi i nasmeši mu se. On joj ne uzvрати osmehom.

- Firma je propala - reče on na jidišu. - Tobi Pilaster je bankrotirao.

Mejzi nije znala šta to znači, ali ton tatinog glasa nagoveštavao je da je

reč o katastrofi. Ona hitro podignu pogled prema Deniju, koji slegnu ramenima, jer ni njemu ništa nije bilo jasno.

- Ali zašto? - upita mama.

- Došlo je do finansijskog kraha - reče tata, - Juče je propala neka velika banka u Londonu.

Mama se namršti, pokušavajući da se usredsredi.

- Ali, mi nismo u Londonu - reče ona. - Šta nama znači London?

- Ne znam nikakve pojedinosti.

- Znači, ostao si bez posla?

- Bez posla i bez plate.

- Ali, danas su ti platili.

Tata pognu glavu.

- Ne, nisu nam dali platu.

Mejzi ponovo pogleda Denija. To su dobro razumeli. Nedostatak novca značio je da ni za koga od njih neće biti hrane. Deni je izgledao preplašeno. Mejzi je bila na ivici suza.

- Moraju da ti plate - prošaputa mama. - Radio si cele nedelje, moraju da ti plate.

- Ostali su bez novca. To je objašnjenje bankrota. To znači da ljudima duguješ novac i da ne možeš da im ga isplatiš.

- Ali, gospodin Pilaster je dobar čovek, uvek si to govorio.

- Tobi Pilaster je mrtav. Sinoć se obesio u svojoj kancelariji u Londonu. Imao je sina Denijevih godina.

- Ali, kako ćemo prehraniti decu?

- Ne znam - reče tata i na Mejzin užas zaplaka. - Oprosti mi, Saro - reče on kroz suze koje su mu klizile i kapale s brade. - Doveo sam te u ovaj grad u kojem nema Jevreja i u kojem nam niko ne pomaže. Ne mogu da platim lekara, ne mogu da kupim lekove, ne mogu da nahranim decu. Izneverio sam te. Žao mi je, oprosti. - On se nagnu i spusti suzno lice na mamine grudi. Ona ga drhtavom rukom pomilova po kosi.

Mejzi je bila preplašena. Tata nikad nije plakao. Činilo joj se da to znači da više nema nikakve nade. Možda će sad svi umreti.

Deni ustade, pogleda u nju i glavom pokaza prema vratima. Ona ustade i izađe s njim iz sobe. Kad su izašli na stepenište, Mejzi je sela i zaplakala.

- Šta ćemo sad? - reče ona.

- Moraćemo da pobegnemo - reče Deni.

Od Denijevih reči oseti zebnju u srcu.

- Ne možemo - reče mu.

- Moramo. Nemamo hrane. Ako ostanemo ovde, umrećemo.

Mejzi je bilo svejedno da li će umreti, međutim, mučila ju je druga pomisao, do koje je upravo došla: mama će sigurno gladovati da bi prehranila decu. Ako ostanu, ona će umreti. Morali su da odu kako bi je spasli.

- U pravu si - reče Mejzi Deniju.

- Ako odemo, tata će možda uspeti da pronade dovoljno hrane za mamu. Moramo otići zbog nje. - Kad je čula sopstvene reči, osetila je kako je obuzima užas zbog onoga što se događa njenoj porodici. To je gore čak i od onoga što ih je zadesilo kad su otišli iz Viskisa, ostavljajući za sobom seoske kuće u plamenu, i ukrcali se u hladan voz, noseći svu svoju imovinu u dve platnene vreće; tada je znala da će se tata uvek brinuti za nju, šta god se dogodi, a sad mora sama da brine za sebe.

- Kuda ćemo otići? - prošaputa ona.

- Ja idem u Ameriku.

- U Ameriku! Kako?

- U luci stoji brod koji ujutru kreće za Boston. Noćas ću se popeti uz pomoć užeta i sakriću se u jednom od čamaca na palubi.

- Bićeš slepi putnik - reče Mejzi, u čijem je glasu bilo i straha i zadržanosti.

-Da.

Dok je posmatrala Denija, prvi put je primetila da su mu na nausnici izbile prve malje. Pretvarao se u muškarca i jednog dana će imati gustu crnu bradu poput tate.

- Koliko traje putovanje do Amerike? - upita ga ona.

Kratko je oklevao, a zatim je, načinivši glupu grimasu, rekao:

- Ne znam.

Bilo joj je jasno da ona nije deo njegovih planova i zbog toga se osećala jadno i preplašeno.

- Znači, ne idemo zajedno - reče ona tužno.

Na licu mu se videlo da ga muči krivica, međutim, nije joj protivrečio.

- Reći ću ti šta moraš da učiniš - reče on. - Pođi u Njukasl. Do tamo ćeš pešačiti otprilike četiri dana. To je veliki grad, veći od Gdanjska, tamo te niko neće primetiti. Skrati kosu, ukradi nečije pantalone i pravi se da si dečak. Pronađi neku veliku konjušnicu i pomaži oko konja... uvek si se dobro snalazila s konjima. Pokažeš li se vrednom, dobijaćeš napojnice, a nakon izvesnog vremena mogla bi da dobiješ i pravi posao.

Mejzi nije mogla da zamisli da će biti sasvim sama.

- Radije bih pošla s tobom - reče mu.

- Ne možeš. I ovako će mi biti dovoljno teško, na brodu ću morati da se skrivam, da kradem hranu i još mnogo toga. Ne bih mogao da brinem i za tebe.

- Ne bi ni morao. Pritajila bih se kao miš.

- Svejedno bih bio zabrinut za tebe.

- Zar nisi zabrinut što me ostavljaš sasvim samu?

- Svako se mora pobrinuti za sebe! - reče on ljutitim glasom.

Videlo se da je doneo konačnu odluku, a ona u takvim situacijama nikad nije uspevala da ga natera da se predomisli. Sa strahom u srcu, upita ga:

- Kad bi trebalo da pođemo? Ujutru?

Odmahnuo je glavom.

- Odmah. Moram se popeti na brod čim se smrači.

- Ozbiljno govoriš?

- Da. - Kao da to želi i da dokaže, on ustade. I ona ustade.

- Treba li da ponesemo nešto?

- A šta to?

Mejzi slegnu ramenima. Nije imala drugu odeću, nikakve sitnice koje bi mogla poneti kao uspomenu, nije imala baš ništa. Nije bilo ni hrane ni novca koje bi mogli da uzmu za put.

- Pre nego što krenemo, želim da poljubim mamu - reče ona.

- Nemoj - reče Deni oporim glasom. - Ako uđeš unutra, ostaćeš ovde.

To je bilo tačno. Ako sada vidi mamu, neće izdržati i sve će joj ispričati. Ona oseti kako je steže u grlu.

- Dobro - reče, boreći se sa suzama. - Spremna sam.

Koračali su jedno pored drugog. Kad su stigli do kraja ulice, požele da se osvrne i da poslednji put pogleda kuću, ali plašila se da će, ako to učini, popustiti osećajima, zato je nastavila da hoda, nijednom se ne osvrnuvši.

4.

Iz Tajmsa:

KARAKTER ENGLESKOG UČENIKA. -Zamenik sudskog patologa za područje Aštona, gospodin H. S. Vosborou, obavio je juče u hotelu Stejšn, u Vindfildu, istragu o slučaju pronađenog tela trinaestogodišnjeg učenika Pitera Džejmisa Sent

Džona Midltona. Dečak se kupao u jezercu u nekadašnjem kamenolomu koji se nalazi u blizini škole Vindfild, kad su dvojica starijih dečaka naišla i videla da on očigledno ima problema, rečeno je tokom saslušanja. Jedan od dvojice starijih dečaka, Migel Miranda, državljanin Kordove, posvedočio je da je njegov prijatelj, šesnaestogodišnji Edvard Pilaster, svukao odeću iskočio u vodu, kako bi spasio mlađeg dečaka, ali njegov pokušaj ostao je bezuspešan. Direktor Vindfilda, dr Herbert Polson, potvrdio je daje učenicima zabranjeno da ulaze u područje kamenoloma, međutim, svestan je toga da se to pravilo uvek ne poštuje. Porota je presudila da je reč o slučajnoj smrti utapanjem. Zamenik sudskog patologa potom je ukazao na odvažnost Edvarda Pilastera, koji je pokušao da spase prijateljev život, rekavši kako je karakter engleskog učenika, kakvog stvaraju ustanove poput Vindfilda, nešto čime se s pravom možemo ponositi.

5.

Miki Miranda bio je opčinjen Edvardovom majkom.

Ogasta Pilaster bila je visoka žena bujnih oblina u tridesetim godinama. Imala je crnu kosu i crne obrve i oholo lice visokih jagodica, šiljat nos i snažnu bradu. Nije se baš moglo reći da je lepa i svakako nije bila ljubazna, ali to ponosno lice je na neki način ostavljalo duboko očaravajuć utisak. Na saslušanju je nosila crni kaput i crni šešir, što je njenoj pojavi pružalo još dramatičniji ton. Međutim, najviše ga je opčinjavao nepogrešiv osećaj koji je u njemu izazivala i koji mu je govorio da ta stroga odeća prikriva bujno telo, dok drzak, bahat stav skriva strastvenu narav. Miki je jedva odvajao pogled od nje.

Pored nje je sedeo njen muž Džozef, Edvardov otac. Bio je to ružan muškarac od četrdesetak godina, mrzovoljnog izraza lica. Imao je isti velik i pljosnat nos kao i Edvard, i istu svetlu put, samo što je njemu plava kosa opadala i imao je guste duge zulufe, kojima kao da je hteo da nadoknadi ćelavost. Miki se pitao šta je nateralo takvu predivnu ženu da se uda za njega. Bio je vrlo bogat, možda je stvar upravo u tome.

U školu su se vraćali kočijom unajmljenom od hotela *Stejšn*. U njoj su se nalazili gospodin i gospođa Pilaster, Edvard i Miki i direktor škole, dr Polson. Miki je sa skrivenim smeškom primetio da je i direktor sasvim obuzet Ogastom Pilaster. Stari Pol je pitao da li ju je ispitivanje umorilo, da li joj je udobno u kočiji, zatim je kočijašu naredio da uspori i na kraju puta

iskočio iz kočije kako bi sebi priuštio užitak da je pri izlasku pridrži za ruku. Lice starog buldoga nikada nije izgledalo toliko živahno.

Ispitivanje je prošlo dobro. Miki je na lice navukao najotvoreniji i najiskreniji izraz kako bi ispričao priču koju su on i Edvard zajedno smislili, međutim, bio je preplašen. Britanci znaju da budu vrlo licemerni kad je reč o istini i da su ga razotkrili, mogao se naći u velikoj nevolji. Međutim, sud je bio toliko očaran pričom o dečačkom junaštvu da je niko nije doveo u pitanje. Edvard je bio nervozan i svoj iskaz je dao uz zamuckivanje, ali detektiv je to opravdao njegovim očajanjem zbog toga što nije uspeo da spase život Piteru i uporno mu je govorio da ne treba da se oseća krivim.

Nijedan od preostalih dečaka nije pozvan na saslušanje. Hju su na dan utapanja odveli iz škole zbog očeve smrti. Od Tonija nisu ni tražili da svedoči jer niko nije ni znao da je on video Pitera kako umire: Miki ga je pretnjama naveo da ćuti. Drugi svedok, nepoznati dečak koji se kupao na suprotnoj strani jezerca, nije se oglasio.

Roditelji Pitera Midltona bili su isuviše skrхани bolom da bi prisustvovali svedočenju. Njih je zastupao stari advokat pospanih očiju, čiji je jedini cilj bio da dovrši ceo slučaj uz što manje buke. Piterov stariji brat Dejvid prisustvovao je saslušanju i silno se uznemirio kada je advokat odustao od mogućnosti da postavi pitanja Mikiju i Edvardu, međutim, na Mikijevo olakšanje, stari advokat je samo odmahnuo rukom kad se Dejvid šapatom pobunio. Miki je bio zahvalan za njegovu lenjost. Bio se pripremio za unakrsno ispitivanje, ali postojala je mogućnost da Edvard poklekne.

U direktorovom prašnjavom salonu gospođa Pilaster je zagrlila Edvarda i poljubila ga u čelo, u mesto gde ga je Tonio povredio kamenom.

- Jadno moje drago dete - reče ona.

Miki i Edvard nikome nisu rekli da je Tonio gađao Edvarda kamenom, jer bi onda morali da objasne zašto je ovaj to učinio. Umesto toga, rekli su da se Edvard udario u glavu kada je skočio u vodu kako bi spasao Pitera.

Dok su pili čaj, Miki je video onu stranu Edvardove ličnosti koju do tada nije poznavao. Njegova majka, koja je sedela pored njega na sofi, neprestano ga je dodirivala i zvala ga Tedi. Umesto da mu bude neprijatno, kao što bi bilo većini dečaka, činilo se da se njemu to sviđa, pa joj je stalno uzvraćao simpatičnim smeškanjem koje Miki nikada do tada nije video. *Ona je luda za njim, pomisli Miki, a njemu se to sviđa.*

Nakon nekoliko minuta neobaveznog čavrljanja, gospođa Pilaster neočekivano ustade, zbunivši muškarce, koji žurno skočiše na noge.

- Sigurna sam da želite da pušite, dr Polson - reče ona. Ne očekujući odgovor, ona nastavi: - Gospodin Pilaster će izaći s vama u vrt. Tedi, dušo, pođi s ocem. Volela bih da provedem nekoliko minuta sama u kapeli. Možda bi Miki mogao da me odvede.

- Svakako, svakako, svakako - promuća direktor, dajući sve od sebe u velikoj želji da izrazi slaganje s tim nizom naredbi. - Hajde, hajde, Miranda.

Miki je bio zadivljen. S kakvom je samo lakoćom od svih dobila ono što je želela! On joj otvori vrata i zatim pođe za njom. U predvorju je ugladenim tonom upita:

- Da li biste želeli suncobran, gospođo Pilaster? Sunce je veoma jako.

- Ne, hvala.

Izašli su iz zgrade. Ispred direktorove zgrade besposleno je stajalo nekoliko dečaka. Miki nasluti kako se verovatno pročulo da Pilaster ima neverovatnu majku, pa su svi došli da je barem nakratko vide. Ponosan što ga je izabrala za pratioca, poveo ju je do školske kapelice kroz niz dvorišta i između zgrada.

- Da vas pričekam ispred? - upita je on.

- Uđi. Želim da razgovaram s tobom.

Obuze ga nervoza. Njegovo zadovoljstvo što je vodič kroz školu predivnoj odrasloj i zreloj ženi počelo je da slabi i on se zapita zbog čega ona želi da razgovara nasamo s njim.

U kapelici nije bilo nikoga. Sela je u zadnji red, a onda ga pozvala da sedne pored nje. Gledajući ga pravo u oči, reče mu:

- A sada mi ispričaj istinu.

Ogasta načas primeti izraz iznenađenja i straha na dečakovom licu i shvati da je bila u pravu. On se, međutim, već sledećeg trenutka pribrao.

- Već sam vam ispričao istinu - odgovori.

Ona odmahnu glavom.

- Nisi.

On se nasmeši.

Taj osmeh ju je iznenadio. Uхватила ga je u laži; znala je da mora da se brani; ipak, uza sve to, uspeo je i da joj se osmehne. Malo muškaraca je moglo doleteti snazi njene volje, ali izgledalo je da je on izuzetak, uprkos svojoj mladosti.

- Koliko ti je godina? - upita ga.

- Šesnaest.

Proučavala ga je. Bio je izuzetno lep s tom kovrdžavom tamno-smeđom

kosom i glatkom kožom, iako je u njegovim očima s velikim kapcima i u punim usnama već bilo naznaka pokvarenosti. S tim držanjem i lepotom pomalo ju je podsećao na erla od Strenga... Uz bolan osećaj krivice, ona žurno odbaci tu misao.

- Piter Midlton nije bio u nevolji kad ste došli do jezerca - reče ona. - Veselo se kupao.

- Zašto to mislite? - upita on hladnokrvno.

Osećala je da je preplašen, a ipak je ostao pribran. Stvarno ima izuzetnu narav. U tom trenutku je shvatila da nesvesno pokazuje više nego što je nameravala.

- Zaboravio si da je tamo bio i Hju Pilaster - reče mu. - On je moj rođak. Njegov otac se prošle nedelje ubio, kao što si verovatno čuo, i zbog toga ga sada nema ovde. Ali, razgovarao je sa svojom majkom, a ona je moja jetrva.

- Šta joj je rekao?

Ogasta se namršti.

- Rekao je kako je Edvard bacio Piterovu odeću u vodu - reče ona neodlučnim glasom. Nije joj bilo jasno zbog čega bi Tedi učinio tako nešto.

- I onda?

Ogasta se nasmeši. Ovaj dečak je preuzimao uzde u svoje ruke. Trebalo je da ona njemu postavlja pitanja, a umesto toga, on je ispitivao nju.

- Samo mi reci šta se stvarno dogodilo - reče ona.

On klimnu glavom.

- U redu.

Nakon tih njegovih reči, Ogasta je osetila olakšanje, ali istovremeno i zabrinutost. Želela je da sazna istinu, ali je se i pribojavala. Jadan Tedi, zamalo nije umro kad je bio sasvim mali, jer Ogastino mleko nije bilo dobro i malo je nedostajalo da umre od neuhranjenosti pre nego što su lekari uspeali da otkriju pravu prirodu problema i predložili drugu dojilju. Još od tada je celog života bio vrlo osetljiv i bila mu je potrebna njena posebna zaštita. Da je bilo po njenom, ne bi ga ni poslali u internat, međutim, njegov otac je u tome bio nepopustljiv... Ona ponovo usmeri pažnju na Mikija.

- Edvard nije hteo da uradi ništa loše - započe Miki. - Samo se šalio. To što je u vodu bacio odeću drugih dečaka trebalo je da bude šala.

Ogasta klimnu glavom. To joj je zvučalo uverljivo: dečaci koji se međusobno zadirkuju. Jadan Tedi sigurno je i sam bio žrtva takvih šala.

- Zatim je Hju gurnuo Edvarda u vodu.

- Taj mali Hju je oduvek pravio probleme - reče Ogasta. - Isti je kao što

je bio i njegov nesrećni otac. - *I verovatno će, kao i otac, nesrećno završiti,* pomisli ona.

- Svi su se smejali i onda je Edvard gurnuo Pitera pod vodu, kako bi mu održao lekciju. Hju je pobjegao. Tada je Tonio gađao Edvarda kamenom.

Ogasta je bila užasnuta.

- Ali zbog toga se mogao onesvestiti i udaviti!

- Ipak, nije se onesvestio, nego je pojurio za Tonijom. Ja sam ih posmatrao: niko nije obraćao pažnju na Pitera Midltona. Tonio je na kraju pobjegao Edvardu. Tek tada smo primetili da se Piter odjednom ućutao i umirio. Zapravo ne znamo šta mu se tačno dogodilo: možda ga je to što ga je Edvard gurao pod vodu izmorilo, tako da je bio previše iscrpljen ili zadihan da bi mogao da izađe na obalu. Bilo kako bilo, plutao je licem okrenutim nadole. Odmah smo ga izvukli iz vode, ali već je bio mrtav.

Krivica za to teško da se mogla pripisati Edvardu, pomisli Ogasta. *Dečaci su uvek grubo jedan prema drugome.* Ipak, u sebi se iskreno zahvaljivala što ta priča nije izašla na videlo tokom istrage. Miki je, hvala nebesima, prikrivanjem istine spasao Edvarda.

- A šta je s drugim dečacima? - upita ona. - Oni sigurno znaju šta se zapravo dogodilo.

- Hju je, srećom, upravo tog dana otišao iz škole.

- A onaj drugi, jesi li rekao da se zove Toni?

- Antonio Silva. Zovemo ga Tonio. On ne treba da vas brine. On je iz moje zemlje. Uradiće ono što mu ja kažem.

- Kako možeš da budeš toliko siguran?

- Zato što zna da će, ako me uvuče u neku nevolju, njegova porodica kod kuće imati velikih problema.

Dok je to izgovarao, u dečakovom glasu je bilo nečeg zastrašujućeg i Ogasta zadrhta.

- Želite li da vam donesem neki šal? - upita je Miki učtivo.

Ogasta odmahnu glavom.

- Niko drugi nije video šta se dogodilo?

Miki se namrštitio.

- Kad smo došli do jezera, tamo se kupao još jedan dečak.

- Ko?

On odmahnu glavom.

- Nisam mu video lice i nisam znao da će to biti važno.

- Je li on video šta se dogodilo?

- Ne znam. Ne znam tačno ni kada je otišao.

- Ali, kada ste izvadili telo iz vode, više ga nije bilo.

- Da.

- Kad bismo barem znali ko je to - reče Ogasta zabrinuto.

- Možda čak i nije iz škole - reče Miki. - Možda je iz grada. U svakom slučaju, bez obzira na razlog, nije došao da svedoči, pa zato mislim da ne predstavlja nikakvu opasnost za nas.

Ne predstavlja nikakvu opasnost za nas. Ogasti se tada učini da saučestvuje s ovim dečakom u nečemu nepoštenom, verovatno i protivzakonitom. To joj se nije svidelo. U tome se zatekla nesvesno i sada je uhvaćena u zamku. Prodorno ga pogleda i upita:

- Šta želiš?

Prvi put da ga je iznenadila. Sa zbunjenim izrazom lica, on je upita:

- Kako to mislite?

- Zaštitio si mog sina. Danas si lagao pred sudom. - Primetila je da ga je njena direktnost izbacila iz ravnoteže. Bila je zadovoljna time: ponovo je zavládala situacijom. - Ne verujem da si toliko toga stavio na kocku zato što imaš dobro srce. Mislim da želiš nešto zauzvrat. Zato mi lepo reci šta želiš.

Primetila je da je istog časa spustio pogled na njene grudi i u jednom bezumnom trenutku pomislila je da će joj predložiti nešto bestidno. On tada reče:

- Želim da provedem leto s vama.

To nije očekivala.

- Zašto?

- Do kuće bih morao da putujem šest nedelja. Zato tokom raspusta moram da ostanem u školi. A to mrzim... ovde sam sam i dosađujem se. Voleo bih da me pozovete da provedem leto s Edvardom.

Odjednom je opet bio samo dečak iz škole. Mislila je da će joj tražiti novac ili posao u banci Pilasters. Ovo je, međutim, delovalo kao mala, gotovo detinjasta želja. Ipak, bilo je jasno da za njega to nije sitnica. *Naposletku*, pomisli ona, *tek mu je šesnaest godina.*

- Leto ćeš provesti kod nas i dobro nam došao - reče ona.

Pomisao na to nije joj bila neprijatna. Momak je na izvestan način opasan, ali ponašanje mu je besprekorno i zgodan je: neće joj biti teško da ga ugosti. A mogao bi i dobro uticati na Edvarda. Ako Tedi ima neku manu, onda je to svakako činjenica da nema nikakav cilj. Miki je njegova sušta suprotnost. Možda će i njen Tedi poprimiti malo njegove odlučnosti.

Miki se nasmeši, pokazujući pritom bele zube.

- Hvala vam - reče. Bio je iskreno oduševljen.

Osetila je potrebu da ostane sama i da u miru razmisli o onome što je čula.

- Sad idi - reče mu. - Znaću da pronađem put do direktorove kuće.

On ustade.

- Veoma sam vam zahvalan - reče on i pruži joj ruku.

Ona je prihvatila.

- Ja sam zahvalna tebi, zbog toga što si zaštitio Tedija.

Sagnuo se, kao da će joj poljubiti ruku, a onda je, na njeno veliko iznenađenje, poljubi u usta. To se dogodilo toliko brzo da nije imala vremena da se odmakne. Dok se on uspravljao, tražila je reči kojima bi izrazila negodovanje, ali nikako nije uspevala da smisli šta da mu kaže. Sledećeg trenutka je otišao.

Bilo je to nečuveno! Uopšte nije smeo da je poljubi, a ponajmanje u usta. Šta on zamišlja, ko je on? Najpre je pomislila da povuče poziv za letnje praznike. Međutim, to ne bi nimalo pomoglo.

Zašto da ne?, upita se. Zašto ne bi mogla da poništi poziv koji je uputila običnom školarcu? Poneo se drsko i zato ne bi trebalo da provede letnje praznike kod njih.

Ali pomisao na neodržano obećanje činila ju je nervoznom. Shvatila je i da nije reč samo o tome što je Miki spasao Tedija od sramote. Situacija je još gora. Saučestvovala je s njim u kažnjivoj zaveri. Zbog toga joj je lako mogao nauditi i to saznanje izazvalo je nelagodu u njoj.

Još dugo je ostala da sedi u školskoj kapeli, nepomično gledajući u gole zidove i pitajući se, uz sasvim jasan osećaj straha, kako će taj zgodan, inteligentan dečak iskoristiti svoju moć.

PRVI DEO

1873.

PRVO POGLAVLJE

MAJ

1.

Kad su Mikiju Mirandi bile tri godine, njegov otac je doputovao u London zbog kupovine pušaka.

Senjor Karlos Raul Ksavijer Miranda, koga su svi oduvek znali samo pod imenom Papa, bio je nizak muškarac širokih ramena. Njegovo tamno lice bilo je ispresecano brazdama nasilnosti i okrutnosti. Možda je i mogao da izgleda dostojanstveno i autoritativno u kožnim kaubojskim pantalonama sa šeširom širokog oboda dok jaše doratastog pastuva; međutim, ovde, u Hajd parku, u sakou i s cilindrom na glavi, osećao se glupo, zbog čega je bio opasno neraspoložen.

Nisu bili nimalo slični. Miki je bio visok i vitak, pravilnih crta lica i ono što je želeo postizao je više osmehom nego namrštenošću. Bio je duboko vezan za sofisticiran život u Londonu: lepa garderoba, uglađeno ponašanje, lanena posteljina i vodovod i kanalizacija u kući. Najviše od svega se plašio da će Papa želeti da ga odvede nazad u Kordovu. Nije mogao podneti pomisao na povratak u sedlo i spavanje na zemlji. Činilo mu se da je još gora mogućnost da se opet nađe pod neposrednim nadzorom svog starijeg brata Paula, koji je bio Papina slika i prilika. Možda će se Miki jednoga dana i vratiti kući, ali tada će biti važna osoba koja će nešto značiti sama po sebi, a neće biti poznat samo kao mlađi sin Pape Mirande. U međuvremenu, trebalo je da uveri oca kako od njega ima više koristi u Londonu nego kod kuće u Kordovi.

Bilo je sunčano subotnje poslepodne i njih dvojica su šetali Saut keridž drajvom. Park je bio prepun elegantno odevenih Londonaca koji su šetali, jahali ili se vozili u otvorenim kočijama, uživajući u toplom vremenu. Međutim, Papa nije uživao.

- Moram doći do tih pušaka! - gundao je za sebe na španskom. Dvaput je to rekao.

Miki progovori na istom jeziku.

- Mogao bi ih kupiti i kod kuće - reče on opreznim tonom.

- Dve hiljade pušaka? - reče Papa. - Možda to i jeste moguće. Ali to bi bila tako velika kupovina da bi svi saznali.

Znači, taj posao je želeo da drži u tajnosti. Miki nije imao pojma o tome šta Papa smeru. Na dve hiljade pušaka i odgovarajuću količinu municije verovatno će otići sve porodične zalihe gotovine. Zašto je Papi odjednom potrebno toliko oružja? U Kordovi nije bilo ratova još od već legendarnog *Marša stočara*, kada je Papa svoje ljude poveo preko Anda, kako bi pokrajinu Santamarija oslobodili od španske vlasti. Kome su bile namenjene puške? Saberu li se Papini stočari, rođaci, radnici i ulizice, sakupio bi manje od hiljadu muškaraca. Papa je sasvim sigurno planirao regrutovanje većeg broja ljudi. Protiv koga će se boriti? Papa nije nudio takvu informaciju, a Miki se plašio da ga pita.

Umesto toga, on reče:

- U svakom slučaju, kod kuće verovatno ne bi mogao da nađeš tako kvalitetno oružje.

- To je istina - reče Papa. - *Vestli-ričards* je najbolja puška koju sam ikada video.

Miki je mogao da pomogne Papi pri izboru pušaka. Oduvek ga je očaravalo raznorazno oružje i pažljivo je pratio najnovija tehnička dostignuća. Papi su bile potrebne kratke puške koje nisu previše komplikovane za jahače. Miki je odveo Papu u jednu fabriku u Birmingemu i tamo mu pokazao *vestli-ričards* karabin, sa zadnjim punjenjem, koji su zbog izvijenog obarača zvali „*majmunov rep*“.

- A proizvode ih tako brzo - reče Miki.

- Očekivao sam da ću izradu pušaka morati da čekam šest meseci. A oni mogu da završe posao za nekoliko dana!

- Koriste američke mašine.

Nekada, dok su puške još izrađivali kovači koji su delove spajali metodom pokušaja i grešaka, za proizvodnju dve hiljade pušaka stvarno je bilo potrebno šest meseci, međutim, savremene mašine su toliko precizne da su delovi bilo koje puške mogli da se stave na bilo koju drugu pušku istog tipa, tako da je dobro opremljena fabrika dnevno mogla da proizvede stotine identičnih pušaka, kao da je reč o iglama.

- A tek mašina koja proizvodi dve stotine hiljada metaka dnevno! - reče Papa, zadivljeno vrteći glavom. U tom trenutku ponovo ga obuze malopredajšnje i smrknuo reče: - Ali kako mogu da traže novac pre isporuke oružja?

Papa nije znao ništa o međunarodnoj trgovini i mislio je da će

proizvođač dostaviti puške u Kordovu i tamo uzeti novac. Međutim, fabrika je zahtevala novac pre nego što puške krenu iz Birmingema.

S druge strane, Papi se nije svidela zamisao da šalje srebrnjake preko Atlantika u bačvama. Što je još gore, nije mogao da preda celo porodično bogatstvo pre nego što puške sigurno stignu.

- Rešićemo taj problem, Papa - reče Miki umirujućim glasom. - Za to postoje trgovačke banke.

- Objasni mi još jednom - reče Papa. - Hoću da budem siguran da sam sve shvatio kako treba.

Mikiju je bilo drago što može da objasni nešto Papi.

- Banka će platiti proizvođaču u Birmingemu. Organizovaće prevoz pušaka do Kordove i obezbediće ih u transportu. Kad puške stignu, banka će prihvatiti tvoju uplatu u njihovoj kancelariji u Kordovi.

- Ali, onda oni moraju da prevezu srebro u Englesku.

- To možda neće biti neophodno. Tvojim novcem će možda platiti neku pošiljku usoljene govedine koja iz Kordove stiže u London.

- Od čega onda žive?

- Uzimaju za sebe deo od svake transakcije. Fabrici pušaka će platiti po nižoj ceni, uzeće proviziju od transporta i osiguranja, a tebi će naplatiti dodatne troškove.

Papa klimnu glavom. Iako se trudio da ne pokaže, bio je zadivljen i Miki je zbog toga bio srećan.

Izašli su iz parka i krenuli Kensington Gorom prema kući Džozefa i Ogaste Pilaster.

Poslednjih sedam godina, koliko je prošlo od utapanja Pitera Midltona, Miki je sve praznike provodio kod Pilastera. Po završetku škole, godinu dana je putovao Evropom s Edvardom i delio je s njim sobu tokom tri godine koje su proveli na Univerzitetu u Oksfordu, uživajući u alkoholu, kockanju i praveći nevolje, ni ne trudeći se naročito da ostave utisak da studiraju.

Miki više nijednom nije poljubio Ogastu. Voleo bi da jeste. Želeo je i više od toga. I nekako je naslućivao da bi mu ona to možda dopustila. Bio je sasvim uveren da se ispod spoljašnje ledene arogancije krije usplamtelo srce strastvene i čulne žene. Ali, mudrost mu je nalagala da se uzdržava. Već je postigao nešto neprocenjivo vredno time što su ga prihvatili skoro kao sina u jednoj od najbogatijih engleskih porodica i bilo bi krajnje nerazumno ugroziti tako vredan položaj zavođenjem supruge Džozefa Pilastera. Uprkos svemu, nije prestao da sanjari o tome.

Edvardovi roditelji nedavno su se preselili u novu kuću. Na južnoj strani Kensington Gora, koji je ne tako davno bio samo seoski put kojim se preko polja od Mejfera stizalo do sela Kensington, sad su se nalazili nizovi predivnih palata. Na severnoj strani ulice nalazio se Hajd park i vrtovi Kensingtonske palate. Bilo je to savršeno mesto za dom bogate poslovne porodice.

Miki nije bio oduševljen njegovim arhitektonskim stilom.

Zdanje je svakako bilo dopadljivo. Izgrađeno od crvene cigle i belog kamena, u prizemlju i na prvom spratu imalo je velike prozore s oknima ukrašenim mozaikom premrežene olovnim rešetkama. Iznad prvog sprata nalazio se veliki trougaoni zabat s tri reda prozora, šest, pa četiri, a zatim dva na vrhu: najverovatnije su to bili prozori spavaćih soba za brojne rođake, goste i sluge. Stranice zabata bile su stepenaste i na svakom „stepeniku“ su se nalazile kamene životinje, lavovi, zmajevi i majmuni. Na samom vrhu nalazio se brod koji je plovio punim jedrima. Možda je simbolizovao brod za prevoz robova, koji je, prema porodičnoj legendi, predstavljao osnovu na kojoj su Pilasteri izgradili svoje bogatstvo.

- Siguran sam da u celom Londonu nema ovakve kuće - reče Miki, dok je s ocem stajao ispred palate.

Papa odgovori na španskom:

- Nema sumnje da je gospođa pozelela upravo to.

Miki klimnu glavom. Papa nije upoznao Ogastu, ali ju je već procenio.

Kuća je imala veliki podrum. Preko zemljišta iznad podruma mostom se stizalo na ulazni trem. Vrata su bila otvorena i oni uđoše.

Ogasta je imala društvo koje je pozvala na čaj kako bi im pokazala kuću. Veliko predvorje obloženo orahovinom bilo je prepuno gostiju i slugu. Miki i njegov otac predali su šešire lakeju i progurali su se kroz gužvu do ogromnog salona u zadnjem delu kuće. Staklena vrata su bila otvorena i nekoliko ljudi je već stajalo na popločanoj terasi i u dugačkom vrtu.

Miki je namerno odlučio da predstavi oca u trenutku kada je u kući bilo mnogo ljudi, jer Papino ponašanje nije uvek bilo u skladu s londonskim normama, pa je bilo bolje da ga Pilasteri upoznaju malo-pomalo. Čak i prema pravilima koja su važila u Kordovi, on je pridavao vrlo malo pažnje uglađenosti, tako da se Miki osećao kao da vodi lava na povocu dok je šetao s njim po Londonu. Nepopustljivo je zahtevao da sve vreme ispod kaputa nosi svoj pištolj.

Miki nije morao da kaže Papi ko je Ogasta.

Stajala je nasred prostorije, odevena u tamnoplavu svilenu haljinu s

dubokim četvrtastim izrezom koji je isticao njene bujne grudi. Dok se rukovala s Papom, posmatrala ga je hipnotičkim tamnim pogledom i dubokim, baršunastim glasom rekla:

- Senjor Miranda... veoma mi je drago što sam vas konačno upoznala.

Papa je istog trena bio očaran. Duboko se naklonio držeći je za ruku.

- Nikad neću moći da vam se odužim za dobrotu koju ste iskazali prema Migelu - reče on na nesigurnom engleskom.

Miki ju je pažljivo posmatrao kako mu očarava oca. Od dana kada ju je poljubio u kapelici škole *Vindfild*, malo se promenila. Poneka bora koja joj se u međuvremenu pojavila oko očiju samo ih je činila još čarobnijim; poneka seda u kosi samo je naglašavala njenu crnu boju; a ako je i dobila koji kilogram, to je samo doprinelo čulnosti njenog tela.

- Miki mi je često pričao o vašem predivnom ranču - govorila je Papi.

Papa spusti glas.

- Morate nas jednom posetiti.

Sačuvaj bože, pomisli Miki. Ogasta bi u Kordovi ličila na flaminga u rudniku uglja.

- Možda i hoću - reče Ogasta. - Koliko je to daleko?

- Novim brzim brodovima potrebno je samo mesec dana.

Miki primeti da joj on još uvek drži ruku. A glas mu je bio baršunast. Već je pao na nju. Miki na trenutak oseti kako ga obuzima bolna ljubomora. Ako neko treba da očijuka s Ogastom, to će biti Miki, a ne Papa.

- Koliko čujem, Kordova je prelepa zemlja - reče Ogasta.

Miki se u sebi molio da Papa ne učini nešto zbog čega bi mu bilo neprijatno. On je, međutim, kad mu to odgovara, znao da bude veoma šarmantan i sada je za Ogastu igrao ulogu romantičnog južnoameričkog veleposednika.

- Dajem vam reč da bismo vas primili poput kraljice, što svakako i zaslužujete - reče on tihim i dubokim glasom; sada je već bilo jasno da pokušava da je šarmira.

Međutim, Ogasta mu je bila dorasla.

- Izuzetno primamljiva ponuda - reče ona s bestidnom neiskrenošću koja je Papi promakla. Pošto je i ne trepnuvši svoju ruku izvukla iz njegove, ona se osvrnu i uzviknu: - O, kapetane Tilotsone, kako je lepo od vas što ste došli! - Potom se okrenu, kako bi se pozdravila s upravo pristiglim gostom.

Papa je bio uvređen. Trebalo mu je nekoliko trenutaka da se pribere. Onda odsečenim tonom reče:

- Vodi me do direktora banke.

- Naravno - reče Miki nervozno.

Pogledom je tražio starog Seta. Tu se nalazio čitav klan Pilastera, uključujući i neudate tetke, nećake i ostale rođake. Prepoznao je i nekoliko predstavnika u Parlamentu, kao i ponekog pripadnika nižeg plemstva. Većinu ostalih gostiju činili su poslovni partneri, zapazio je Miki, i konkurenti, pomisli u trenutku kad je ugledao Bena Grinborna, direktora banke Grinborns, za kojeg se govorilo da je najbogatiji čovek na svetu. Ben je bio otac Solomona, dečaka kojeg je Miki oduvek znao pod nadimkom Debeli Grinborn. Nakon škole su izgubili svaki kontakt: Debeli nije otišao na studije, niti je putovao Evropom, već je odmah počeo da radi u očevoj banci.

Među aristokratijom je važno pravilo da je nepristojno razgovarati o novcu, ali ova grupa nije imala takvih predrasuda i Miki je čuo kako svi neprestano ponavljaju reč „*krah*“. U novinama su je ponekad pisali „*Krach*“, jer je pojava potekla iz Austrije. Vrednost deonica je pala, a kamate su porasle, kako je to objašnjavao Edvard, koji je nedavno počeo da radi u porodičnoj banci. Neke ljude je obuzela panika, ali Pilasteri su bili čvrsto uvereni da London neće krahirati zajedno s Bečom.

Miki povede Papu na popločanu terasu, gde su u senci prugastih platnenih tenda bile postavljene drvene klupe. Tamo su zatekli starog Seta kako, uprkos toplom prolećnom vremenu, sedi s pokrivačem na kolenima. Onemoćao od neke nepoznate bolesti, delovao je krhko poput ljuške jajeta i imao je pilasterski nos, veliku zakrivljenu oštricu, zbog koje je uprkos slabosti ulivao izuzetno strahopoštovanje. Neka gošća je obasipala starca pravim bujicama reči:

- Kakva šteta što niste dovoljno zdravi za prijem u kraljevskoj palati, gospodine Pilaster!

Miki joj je mogao reći da se takve stvari jednom Pilasteru ne govore.

- Naprotiv, drago mi je što imam tako dobar izgovor - Set se nakašlja. - Ne vidim zašto bih morao da se klanjam ljudima koji u životu nisu zaradili ni penija.

- Ali princ od Velsa... to je takva čast!

Set nije bio raspoložen da mu bilo ko protivreči, zapravo, retko kad je bio raspoložen za to, i sada reče:

- Mlada damo, ime Pilaster je garancija poštenog poslovanja u delovima sveta u kojima nikada nisu ni čuli za princa od Velsa.

- Ali, gospodine Pilaster, govorite kao da osuđujete kraljevsku porodicu! - žena je bila uporna, ulažući veliki napor da zvuči šaljivo.

Set se nije šalio već sedamdeset godina.

- Osuđujem besposlenost - reče on. - U Bibliji piše: *'Ako ko neće da radi da i ne jede.'* To je napisao Sveti Pavle u Drugoj poslanici Solunjanima, treća glava, deseti stih, i sasvim svesno propustio da kaže kako su kraljevske porodice izuzetak.

Žena se zbunjeno povukla. Prikrivajući osmeh, Miki reče:

- Gospodine Pilaster, dozvolite mi da vam predstavim svog oca senjora Karlosa Mirandu, koji je došao u posetu iz Kordove.

Set pruži ruku Papi:

- Iz Kordove, ha? Moja banka ima ispostavu u vašem glavnom gradu, Palmi.

- Veoma retko idem u glavni grad - reče Papa. - Imam ranč u pokrajini Santamarija.

- Znači bavite se proizvodnjom govedine.

-Da.

- Razmislite o zamrzavanju.

Papa je bio zbunjen. Miki mu je objasnio:

- Neko je izumeo mašinu u kojoj se meso drži na niskoj temperaturi. Ako im pođe za rukom da ugrade te mašine na brodove, moći ćemo da šaljemo sveže meso u ceo svet bez soljenja.

Papa se namrštio.

- To bi za nas moglo biti loše. Imam veliki pogon za soljenje.

- Smesta ga zatvorite - reče Set. - Prebacite se na zamrzavanje.

Papa nije voleo da mu neko govorio šta da radi i Mikija obuže blaga nervoza. Krajičkom oka ugledao je Edvarda.

- Papa, želeo bih da te upoznam sa svojim najboljim prijateljem - reče tada, uspevajući bezbolno da odvoji oca od Seta. - Dopusti mi da ti predstavim Edvarda Pilastera.

Papa je hladno i procenjivački posmatrao Edvarda. Edvard nije bio lep, ličio je na oca a ne na majku, i bio je zdrav seoski mladić, mišićav i svetlog tena. Duge noći provedene uz vino na njemu nisu ostavile traga, barem za sada. Papa mu stisnu ruku i reče:

- Vas dvojica ste prijatelji već mnogo godina.

- Srodne duše - reče Edvard.

Papa se namršti, ne shvatajući šta Edvard hoće da mu kaže. Miki reče:

- Možemo li malo da razgovaramo o poslu?

Sišli su s terase na nedavno iznikao travnjak. I obod je činila sveža zemlja s tek posađenim, niskim žbunjem.

- Papa je obavljao velike kupovine ovde i sada treba organizovati prevoz i plaćanje - nastavi Miki. - To bi mogao da ti bude prvi posao koji donosiš u porodičnu banku.

Edvard je izgledao zainteresovano.

- Rado ću vam to srediti - reče on Papi. - Možete li sutra ujutru doći u banku da obavimo sve što je potrebno?

- Dogovoreno - odvrati Papa.

Miki reče:

- Kaži mi nešto. Šta ako brod potone? Ko gubi, mi ili banka?

- Ni vi ni banka - reče Edvard samozadovoljnim tonom. - Teret ćemo osigurati kod *Lojda*. U tom slučaju bismo jednostavno uzeli novac od osiguranja i uputili vam novu pošiljku. Vi plaćate tek kad dobijete robu. Uzgred, o kakvom je teretu reč?

- Puške.

Na Edvardovom licu se ukaza razočaranje.

- Oh, u tom slučaju vam ne možemo pomoći.

Miki je bio zbunjen.

- Zbog čega?

- Zbog starog Seta. Znaš da je on metodista. Zapravo, svi smo u porodici metodisti, ali on je mnogo pobožniji od većine nas. U svakom slučaju, ne želi da finansira prodaju oružja, a budući da je on stariji partner, to je i politika banke.

- Dodavola! - opsova Miki i sa strahom u očima pogleda oca. Srećom, Papa nije razumeo njihov razgovor. Miki oseti mučninu u želucu. Zar da mu plan propadne zbog nečeg tako glupog kao što je Setova vera? - Taj prokleti stari licemer je praktično mrtav, zbog čega bi on morao da se meša?

- Pred penzijom je - reče Edvard. - Ali mislim da će banku preuzeti stric Samjuel, a znaš da je on isti.

Sve gore od goreg. Samjuel je bio Setov neoženjeni sin, pedesettrogodišnjak savršenog zdravlja. - Moraćemo jednostavno da potražimo neku drugu trgovačku banku - odvrati Miki.

Edvard reče:

- To bi trebalo da prođe glatko, pod uslovom da možete da im date nekoliko uverljivih poslovnih preporuka.

- Preporuke? Zašto?

- Stvar je u tome što banka uvek preuzima na sebe rizik da se kupac povuče iz posla i da joj ostavi pošiljku neželjene robe na drugom kraju

sveta. Potrebno im je samo nešto što će ih uveriti u to da imaju posla s uglednim poslovnim čovekom.

Ono što Edvard nije znao jeste činjenica da pojam uglednog poslovnog čoveka u Južnoj Americi još nije postojao. Papa je bio *caudillo*, provincijski zemljoposjednik sa stotinama hiljada jutara ravnica i stočarskom radnom snagom, koja je ujedno bila i njegova lična vojska. Održavao je vlast na način koji u Velikoj Britaniji nije viđen još od srednjeg veka. Bilo je to kao da traže preporuke od Vilijama Osvajača.

Miki se pretvarao da je smiren.

- Svakako možemo doći do nečeg takvog - reče on. Zapravo je bio potpuno zbunjen. Ali, ako želi da ostane u Londonu, moraće da reši ovaj posao.

Okrenuli su se i pošli prema prepunoj terasi. Miki je prikrivao zabrinutost. Papi još nije bilo jasno da su naišli na ozbiljnu prepreku, međutim, Miki će to morati kasnije da mu objasni i onda će nastati nevolje. Papa nije imao strpljenja za neuspehe, a njegov bes je bio zastrašujuć.

Na terasi se pojavila Ogasta i obratila se Edvardu.

- Tedi, dušo, potraži mi Hastida - reče ona. Hastid je bio njen pokorni velški batler. - Ostali smo bez voćnog likera, a taj nesrećnik je nestao. - Edvard ode. Počastila je Papu toplim, prisnim osmehom. - Uživajte li u našem malom okupljanju, senjor Miranda?

- Veoma mi je prijatno, hvala - reče Papa.

- Svakako se morate poslužiti čajem ili popiti malo likera.

Miki je znao da bi Papa više voleo malo tekile, ali na metodističkim prijemima se nisu služila žestoka alkoholna pića.

Ogasta pogleda Mikija. Uvek brzo naslućujući raspoloženje drugih, ona reče:

- Vidim da ti ne uživaš. Šta se dogodilo?

On joj se spremno poveri:

- Nadao sam se da će Papa moći da pomogne Edvardu i da donese banci novi posao, ali reč je o oružju i municiji i Edvard nam je upravo objasnio da stric Set ne želi da finansira prevoz oružja.

- Set neće još dugo biti stariji partner - reče Ogasta.

- Izgleda da Samjuel ima iste stavove kao i otac.

- Zaista? - upita Ogasta prepredenim tonom. - A ko to kaže da će Samjuel biti novi stariji partner?

2.

Hju Pilaster je nosio novu, nebeskoplavu široku askotsku kravatu blago nabranu ispod vrata i učvršćenu iglom. Zapravo je trebalo da nosi novi kaput, ali godišnja plata mu je bila samo šezdeset osam funti, tako da je staru odeću morao da osveži samo novom kravatom. Takve široke kravate bile su deo najnovije mode, a za nebeskoplavu boju trebalo je odvažnosti; međutim, kad se krišom pogledao u velikom ogledalu iznad kamina u salonu strine Ogaste, shvatio je da plava kravata i crno odelo uz njegove plave oči i crnu kosu izgledaju prilično dobro i ponadao se da s tom kravatom izgleda privlačno nemarno. Možda će se ipak svideti Florens Stalvorti. Za odeću je počeo da se interesuje otkako je nju upoznao.

Bilo je pomalo neprijatno živeti s Ogastom i biti tako siromašan; ali u banci Pilasters se poštovala tradicija prema kojoj su zaposleni dobijali onoliko koliko vrede, bez obzira na to da li pripadaju porodici. Prema drugoj tradiciji, svi su počinjali s dna. Hju je bio najbolji učenik u školi i bio bi proglašen učenikom generacije da nije toliko upadao u nevolje; međutim, njegovo obrazovanje je u banci značilo vrlo malo, tako da je radio kao pripravnik na mestu knjigovođe, a tako je bio i plaćen. Strina i stric nijednom mu nisu ponudili finansijsku pomoć i zato su morali da se pomire s njegovim pomalo otrcanim izgledom.

Naravno, njemu nije bilo naročito važno šta oni misle o njegovom izgledu. Ali brinula ga je Florens Stalvorti. Bila je to bleđa, lepa devojka, kći erla od Stalvortija; ali najvažnije je to što se zainteresovala za Hju Pilastera. Činjenica je da je Hju mogla opčiniti svaka devojka koja je želela da razgovara s njim. To ga je mučilo, jer je nedvosmisleno značilo da njegova osećanja nisu nimalo duboka, ali tu nije bilo pomoći. Slučajan dodir neke devojke bio je dovoljan da mu se usta potpuno osuše. Mučilo ga je da sazna kako izgledaju devojačke noge ispod svih tih slojeva suknji i podsuknji. Ponekad ga je ta želja bolela poput rane.

Imao je dvadeset godina, a to je osećao još od petnaeste i tokom tih pet godina nije poljubio nikoga osim svoju majku.

Događaji poput ovog Ogastinog prijema bili su muka posebne vrste. Budući da su se okupili, svi su se strašno trudili da budu ljubazni, tražeći teme za razgovor i pokazujući interesovanje za sagovornika. Devojke su bile predivne i smešile su se, a ponekad i diskretno očijukale. U kući je bila tolika gužva da bi poneka devojka povremeno i neizbežno na trenutak

dotakla Hjuu, sudarila se s njim pri okretanju, dodirnula mu ruku, ili mu, pri prolasku, čak i grudima pritisla leđa. Nakon toga on još nedelju dana ne bi mogao mirno da spava.

S mnogima od prisutnih ljudi neizbežno je bio u srodstvu. Njegov otac, Tobajas, i Edvardov otac, Džozef, bili su braća. Međutim, Hjuov otac je povukao svoj deo kapitala iz porodične banke, osnovao svoju firmu, bankrotirao i zatim se ubio. Zbog toga je Hju napustio skupi internat *Vindfild* i nastavio školovanje u Folkestonu, na Akademiji za sinove gospode; zbog toga je počeo da radi s devetnaest godina, umesto da putuje Evropom i da nekoliko godina uzaludno protraći na univerzitetu; zbog toga je živeo sa strinom; i zbog toga za prijem nije mogao da obuče novu odeću. Bio je rođak, ali siromašni rođak; bio je sramota za porodicu čiji su ponos, samopouzdanje i društveni položaj počivali na njenom bogatstvu.

Nikome od njih nikada nije palo na pamet da problem reše tako što će mu dati novac. Nemaština je bila kazna za loše vođenje posla, a ako čovek počne da ublažava kazne za neuspehe, onda više neće biti nikakvog podsticaja za postizanje uspeha. - *To je kao da u zatvorske ćelije postaviš krevete s perjem* - govorili su kad god bi neko predložio da se pomogne nekome kome je život krenuo nizbrdo.

Njegov otac je pao kao žrtva finansijske krize, ali to nikome nije bilo važno. Propao je jedanaestog maja 1866. godine, na dan koji je bankarima poznat pod imenom *Crni petak*. Tog dana je brokerska firma *Overendi Gurni ltd.* bankrotirala zbog gubitka od pet miliona funti, a zajedno s njom potonule su i brojne druge firme, među njima i *Londonska akcionarska banka* i građevinska firma ser Samjuela Pitoa, kao i Tobajas Pilaster i komp. Međutim, prema filozofiji Pilastera, u poslovnom svetu se ne prihvataju nikakvi izgovori. Upravo sada privredom je vladala finansijska kriza i poneka firma će nesumnjivo propasti pre nego što se ona završi; ali Pilasteri su se energično štitili, odbacujući slabije klijente, pooštravajući uslove kreditiranja i bezobzirno odbijajući sve osim najsigurnijih novih poslova. Čuvanje sopstvene kože, verovali su, najsvetija je dužnost svakog bankara.

Ali dobro, i ja sam Pilaster, razmišljao je Hju. Možda nemam pilasterski nos, ali pojam čuvanja sopstvene kože sasvim mi je jasan. U njegovom srcu ponekad bi se razbuktao bes kad bi ga obuzele sumorne misli o onome što se dogodilo njegovom ocu i tada bi još odlučnije rešio da postane najbogatiji i najugledniji među svima njima. U svojoj jeftinoj školi naučio je korisne stvari iz matematike i prirodnih nauka, dok se njegov

imućniji brat Edvard mučio s latinskim i grčkim; a činjenica da nije pošao na studije, pomogla mu je da rano stekne iskustvo u poslu. Nikada nije osetio iskušenje da krene nekim drugim životnim putem, da postane slikar ili predstavnik u Parlamentu ili sveštenik. Novčane transakcije bile su mu u krvi. Čovek bi brže dobio od njega obračun važeće eskontne stope nego što bi primetio da li pada kiša. Bio je čvrsto odlučio da nikada neće postati nadobudan i licemeran poput svojih starijih rođaka, ali će ipak postati bankar.

Međutim, nije mnogo razmišljao o tome. Najveći deo vremena provodio je razmišljajući o devojkama.

Iz salona je izašao na terasu i tamo ugledao Ogastu kako mu se približava s nekom devojkom.

- Dragi Hju - reče ona - evo ti prijateljice, gospođice Bodvin.

Hju zastenja u sebi. Rejčel Bodvin je bila visoka mlada intelektualka radikalnih stavova. Nije bila lepa, imala je smeđu kosu bez sjaja i svetle previše primaknute oči, ali bila je živahna i zanimljiva, prepuna subverzivnih ideja, i Hjuu se veoma svidela kad je tek bio došao u London i počeo da radi u banci. Međutim, Ogasta je odlučila da se on mora oženiti njome i to je pokvarilo njihov odnos. Pre toga su žestoko i slobodno raspravljali o pitanjima razvoda, religije, nemaštine i prava glasa za žene. Otkako je Ogasta naumila da ih spoji u bračnu zajednicu, samo su stajali jedno pored drugog i s nelagodom razmenjivali učtive rečenice.

- Predivno izgledate, gospođice Bodvin - reče on bez razmišljanja.

- Vrlo si ljubazan - odgovori ona glasom iz kojeg je jasno izbijala dosada.

Ogasta se već gotovo okrenula u drugom pravcu kad je opazila Hjuovu kravatu.

- Zaboga! - uzviknu ona. - Šta je to? Izgledaš kao neki gostioničar!

Hjuovo lice se zajapurilo. Da je uspeo da smisli neki dobar odgovor, verovatno bi rizikovao, međutim, pošto mu ništa nije palo na pamet, samo je uspeo da promrmlja:

- Samo nova kravata. Moderna je i zovu je *askot*.

- Sutra ćeš je dati čistaču cipela - reče ona i okrenu se.

Hju u tom trenutku oseti kako mu se u grudima rasplamsava ogorčenost zbog sudbine koja ga je prisilila da živi s bahatom strinom.

- Žene ne bi trebalo da komentarišu mušku odeću - reče on zlovoljno. - To nije nimalo ženstveno.

Rejčel reče:

- Mislim da žene treba da komentarišu sve što ih zanima, pa ću ja zato reći da mi se sviđa tvoja kravata i da ti dobro ide uz oči.

Hju joj se nasmeši i oseti kako mu je već bolje. Na kraju krajeva, zaista je veoma ljubazna. Međutim, Ogasta nije želela da se on oženi njome zbog njene dobrote. Rejčel je bila kći advokata čija su specijalnost trgovački ugovori. Njena porodica nije imala drugih prihoda osim očeve zarade, a na društvenoj lestvici bili su nekoliko stepenica ispod Pilastera; zato ne bi ni bili pozvani na prijem da gospodin Bodvin nije obavio mnogo korisnih poslova za banku. Rejčel je bila devojka na niskom položaju i brakom s njom Hju bi potvrdio svoj status manje vrednog Pilastera, a upravo to je Ogasta priželjkivala.

On nije bio sasvim nesklon mogućnosti da zaprosi Rejčel. Ogasta mu je nagovestila kako će mu dati više nego velikodušan poklon za venčanje ako se oženi devojkom koju mu ona odabere. Međutim, njega nije mamio svadbeni poklon, nego pomisao na to da bi svake večeri mogao da legne u krevet sa ženom i da joj zadiže spavaćicu iznad gležnjeva, iznad kolena, iznad bedara...

- Ne gledaj me tako - reče Rejčel promućurnim glasom. - Samo sam rekla da mi se sviđa tvoja kravata.

Hju se ponovo zarumeneo. Nije valjda pogodila o čemu razmišlja. Njegove misli o devojkaama bile su tako upečatljive da se vrlo često stideo samog sebe. - Izvini - promrmlja on.

- Koliko ovde ima tih Pilastera - reče ona veselo, kružeći pogledom po gostima. - Kako izlaziš na kraj sa svima njima?

I Hju pogleda unaokolo i ugleda Florens Stalvorti kako ulazi. Bila je neverovatno lepa, svetle kovrdžave kose koja joj je padala preko nežnih ramena, u ružičastoj haljini ukrašenoj čipkom i svilenim trakama i s nojevim perjem na šeširu. Kad je primetila Hju, ona mu se nasmeši s drugog kraja prostorije.

- Vidim da sam izgubila tvoju pažnju - reče Rejčel uobičajeno neposredno.

- Izvini, zaista mi je žao - reče Hju.

Rejčel mu dodirnu ruku.

- Hju, dragi, poslušaj me na trenutak. Drag si mi. Ti si jedna od retkih osoba u londonskom društvu koja nije krajnje dosadna. Ali nisam zaljubljena u tebe i nikada se neću udati za tebe, koliko god da nas tvoja strina na silu spaja.

Hju je bio preneražen.

- Ja sam... - započe on.

Ali ona još nije završila.

- I znam da gajiš podjednaka osećanja prema meni, zato te molim da se ne pretvaraš da ti je tako teško na srcu.

Nakon trenutne zapanjenosti, Hju se nasmeši. Ta njena neposrednost oduvek mu se sviđala. Ali zaključio je da je ona u pravu: to što je neko nekome drag ne znači da ga taj neko i voli. On nije bio siguran šta je to zapravo ljubav, ali izgledalo je da ona to zna.

- Znači li to da ponovo možemo da se prepiremo oko sufražetkinja? - upita on radosno.

- Da, ali ne danas. Idem da razgovaram s tvojim starim školskim prijateljem, senjorom Mirandom.

Hju se namršti.

- Miki ne zna ni da napiše '*sufražetkinje*', a kamoli da objasni šta to znači.

- Nema veze, polovina mladih devojaka koje prvi put ulaze u londonsko društvo pada u nesvest kad ga vidi.

- Nikako mi nije jasno zbog čega.

- On je muška Florens Stalvorti - odvrati Rejčel i nakon tih reči se udalji.

Hju se namrštio. Razmišljao je o onome što je rekla. Miki je znao da je Hju siromašni rođak, pa se prema njemu i ponašao u skladu s tim i zato je Hjuu bilo teško da ga objektivno proceni. Bio je vrlo zgodan i uvek lepo obučen. Hju je podsećao na mačku, maznu, čulnu i sjajne dlake. To nije nešto što treba posebno negovati i muškarci su govorili da on nije naročito muževan, međutim, činilo se da ženama to ne smeta.

Hju je pogledom pratio Rejčel kako prelazi preko prostorije i prilazi Mikiju koji je stajao s ocem i razgovarao s Edvardovom sestrom Klementinom, tetkom Madlen i mladom strinom Beatris.

Miki se onda okrenuo prema Rejčel i poklonio joj svu svoju pažnju dok se rukovao s njom i govorio joj nešto na šta se ona nasmejala. Miki je uvek istovremeno razgovarao s tri do četiri žene.

Hjuu se ipak nije svidela primedba da je Florens na neki način slična Mikiju. Bila je privlačna i popularna, jednako kao i on, *ali Miki je u neku ruku ipak neotesanko*, razmišljao je Hju.

Uspeo je da se probije do Florens, obuzet uzbuđenjem, ali i nervozom.

- Ledi Florens, kako ste?

Ona mu uputi blistav osmeh.

- Kakva neobična kuća!
- Sviđa vam se?
- Nisam sigurna u to.
- To kaže većina ljudi.

Nasmejala se, kao da je rekao nešto duhovito, i on oseti ogromno zadovoljstvo. Zatim nastavi:

- Veoma je moderna. Ima pet kupatila! A veliki kotao u podrumu zagreva celu kuću cevima s vrućom vodom.

- Možda je kameni brod na vrhu zabata ipak malo previše.

Hju tiše reče:

- I ja tako mislim. Podseća me na kravlju glavu iznad ulaza u mesaru.

Ona se ponovo zakikota. Hjuu je bilo drago što uspeva da je nasmeje. Zaključio je da bi bilo lepo izdvojiti je iz gužve.

- Dodite da vidite vrt - reče on.

- Predivan je.

Vrt nije bio predivan, budući da su biljke bile tek posađene, ali to nije bilo nimalo važno. On je izvede iz salona na terasu, međutim, tamo ga presretnu Ogasta, koja ga prostreli prekornim pogledom i reče:

- Ledi Florens, kako je lepo od vas što ste došli. Edvard će vam pokazati vrt. - Ona privuče Edvarda, koji je stajao u njenoj blizini, i gotovo ih odgura prema vrtu pre nego što je Hju uspeo da izgovori i jednu jedinu reč. On nemoćno stisnu zube i samom sebi se zareče da joj neće dopustiti da se nakon ovoga tek tako izvuče. - Hju, dragi, znam da bi voleo da razgovaraš s Rejčel - reče ona. Zatim ga uhvati za ruku i povede ga nazad u salon, a on joj se ni na koji način nije mogao odupreti, osim da istragne ruku iz njene i da napravi neprijatnu scenu. Rejčel je stajala s Mikijem Mirandom i njegovim ocem. - Miki, volela bih da tvoj otac upozna brata moga muža, gospodina Samjuela Pilastera. - Izdvojila je Mikija i njegovog oca i odvela ih, a Hju i Rejčel su ponovo ostali sami.

Rejčel se smejala.

- S njom se ne možeš prepirati.

- To bi bilo kao da se prepirem s vozom koji juri punom brzinom - penio je Hju. Kroz prozor je video haljinu Florens Stalvorti koja se s Edvardom šetala vrtom.

Prateći njegov pogled, Rejčel mu reče:

- Pođi za njom.

On joj se nasmeši.

- Hvala.

Žurno je pošao u vrt. Dok im je prilazio, na pamet mu je pala zlobna zamisao. Zbog čega se on ne bi poslužio strininim trikovima i odvojio Edvarda od Florens? Kad sazna, Ogasta će poludeti od besa, ali vredeće zbog nekoliko minuta koje će provesti nasamo s Florens u vrtu. *Dodavola sve*, pomisli on.

- O, Edvarde - reče on. - Tvoja majka me je zamolila da te joj pošaljem. U predvorju je.

Edvard nije postavljao nikakva pitanja jer je navikao na majčina iznenadna predomišljanja. On reče:

- Molim vas, izvinite me, ledi Florens. - Napustio ih je i ušao u kuću.

Florens upita:

- Zaista vas je poslala po njega?

- Nije.

- Tako ste zlobni - reče ona, pritom se smešeci.

On je pogleda u oči, uživajući u toplom pogledu njenog odobravanja. Kasnije će morati da plati đavolski visoku cenu, ali za takav osmeh bi pretrpeo i mnogo gore stvari.

- Dođite da pogledate voćnjak - reče joj on.

3.

Ogastu je Papa Miranda zabavljao. Kakva zdepasta seljačina! Toliko se razlikovao od svog okretnog i elegantnog sina. Ogasti je Miki Miranda bio veoma drag. U njegovoj blizini se uvek osećala još ženstvenijom, iako je bio veoma mlad. Posmatrao ju je kao da nikada nije video nešto tako poželjno. Bilo je trenutaka u kojima je priželjkivala da pođe i korak dalje od tih pogleda. Naravno, bila je to suluda želja, ali povremeno bi je ipak obuzela.

Njihov razgovor o Setu ju je uznemirio. Miki je pretpostavljao da će posle Setove smrti ili povlačenja njegovo mesto starijeg partnera u banci Pilasters preuzeti njegov sin Samjuel. Miki svakako nije došao sam do takvog zaključka: sigurno je to čuo od nekoga iz porodice. Ogasta nije želela da Samjuel preuzme to mesto. Taj posao je želela da obezbedi svom suprugu, Džozefu, koji je bio Setov bratanac.

Ona pogleda kroz prozor salona i na terasi ugleda na okupu svu četvoricu partnera banke Pilasters. Trojica su nosila prezime Pilaster: Set, Samjuel i Džozef, metodisti s početka devetnaestog veka najviše su voleli

biblijska imena. Stari Set je izgledao kao invalid, što je zapravo i bio; sedeo je s pokrivenim kolenima, nadživljujući svoje sposobnosti. Pored njega je bio njegov sin. Samjuel nije izgledao toliko otmeno kao otac. Imao je isti kljunoliki nos, međutim, ispod njega su bile prilično meke usne i pokvareni zubi. U skladu s tradicijom, on ima prednost pri nasleđivanju oca, budući da je nakon Seta najstariji među partnerima. Džozef je govorio, objašnjavajući nešto stricu i rođaku uz kratke odsečne pokrete ruke, svojstvene njegovoj nestrpljivoj prirodi. I on je imao pilasterski nos, međutim, ostale crte njegovog lica bile su prilično nepravilne, a osim toga, gubio je kosu. Četvrti partner stajao je malo povučeno i slušao, ruku prekrštenih na grudima. Bio je to major Džordž Hartšorn, suprug Džozefove sestre Madlen, bivši vojni oficir koji je na čelu imao vrlo uočljiv ožiljak, posledicu rane zadobijene dvadeset godina ranije u Krimskom ratu. To, međutim, ne znači da je bio junak: njegov konj se bio preplašio parne lokomotive, tako da je Džordž pao i glavom udario o točak vagona s kuhinjom. Istupio je iz vojske i ušao u banku nakon venčanja s Madlen. Bio je to srdačan čovek koji je u svemu sledio druge, nije bio toliko pametan da bi mogao da upravlja bankom, a osim toga, banka nikada nije imala starijeg partnera koji se ne preziva Pilaster. Jedini ozbiljni kandidati bili su Samjuel i Džozef.

Po pravilima, odluku su donosili partneri glasanjem. Prema tradiciji, članovi porodice uglavnom su postizali potpunu saglasnost. U praksi, Ogasta je čvrsto rešila da sve bude onako kako ona želi. Ali, to nije bio lak zadatak.

Stariji partner banke Pilasters bio je jedan od najuticajnijih ljudi na svetu. Njegova odluka o dodeli kredita mogla je da spase čak i nekog kralja; njegovo odbijanje je moglo izazvati revoluciju. Zajedno s nekolicinom drugih ljudi, Dž. P. Morganom, Rotšildima, Benom Grinbornom, on je u svojim rukama držao blagostanje čitavih naroda. Ugađali su mu šefovi država, premijeri su tražili njegove savete, dok su mu se diplomate dodvoravale; a svi oni zajedno ulizivali su se njegovoj supruzi.

Džozef je priželjkivao taj položaj, ali nije bio dovoljno prepreden za to. Ogastu je užasavala pomisao na to da bi mogao dopustiti da mu ta prilika izmakne iz ruku. Ako ga prepusti njegovim sposobnostima, on će možda netaktično reći da bi voleo da ga uzmu u obzir i zatim će jednostavno prepustiti porodici da donese odluku. Možda mu neće pasti na pamet da postoji i drugi način da obezbedi pobedu. Na primer, on nikada ne bi učinio nešto čime bi narušio suparnikov ugled.

Ogasta će morati da pronade način da učiniti to umesto njega.

Nije joj bilo teško da prozre Samjuelove slabosti. Imao je pedeset tri godine, bio je neženja i živeo je s mladićem kojeg su veselo zvali njegovim „*sekretarom*“. Sve do sada porodica nije obraćala pažnju na Samjuelov privatni život, međutim, Ogasta se pitala da li bi se taj stav mogao promeniti.

Sa Samjuelom je trebalo postupati oprezno. Bio je nemiran i probirljiv čovek, od onih koji bi promenili kompletnu odeću zbog toga što su im pantalone na kolenu umrljane kapljicom vina; ali nije bio slabić i nije bilo lako zaplašiti ga. Frontalnim napadom na njega ništa se ne bi moglo postići.

Nimalo ne bi žalila kad bi mu nudila. Nikada joj se nije sviđao. Ponekad se ponašao kao da mu je zabavna i na veoma svojstven način odbijao da je shvati ozbiljno, što je nju veoma uznemiravalo.

Dok je prolazila između gostiju iz misli je istisnula razdražujuće oklevanje svog rođaka Hjua da se udvara savršeno prikladnoj devojci. Taj deo porodice oduvek je bio problematičan i ona nije nameravala da dopusti da joj to odvuče pažnju od važnijeg problema na koji ju je upozorio Miki, na pretnju koju predstavlja Samjuel.

U tom trenutku u predvorju je ugledala svoju zaovu, Madlen Hartšorn. Jadna Madlen, na prvi pogled se videlo da je Džozefova sestra, jer je i ona imala pilasterski nos. Na nekim muškarcima takav nos je izgledao prefinjeno, međutim, nijedna žena s takvim velikim kljunom nije mogla izgledati drugačije nego ružno.

Madlen i Ogasta su nekada bile suparnice. Još davno, kad se Ogasta tek bila udala za Džozefa, Madlen se nikako nije sviđalo to što Ogasta postaje glavna žena u porodici, iako Madlen nikada nije imala magnetizam i energiju koji bi joj pomogli da radi ono što je radila Ogasta, da organizuje venčanja i sahrane, spaja mlade parove, gladi nesuglasice i pribavlja pomoć za bolesnike, trudnice i siromašne. Madlenino ponašanje je pretilo da izazove raskol unutar porodice. A onda je Ogasti bacila u šake novo oružje. Jednog popodneva Ogasta je ušla u ekskluzivnu zlataru u Bond stritu, upravo u trenutku kada je Madlen nestajala u zadnjem delu prodavnice. Ogasta se još neko vreme zadržala, praveći se da se dvoumi oko držača za tost, sve dok nije ugledala zgodnog mladića kako takođe odlazi u zadnji deo. Već je čula priče o tome kako sobe iznad takvih prodavnica ponekad služe za ljubavne susrete i sada je bila gotovo sasvim sigurna da Madlen ima vanbračnu vezu. Novčanica od pet funti bila je dovoljna da vlasnicu

prodavnice, neku gospođu Bakster, ubedi da otkrije mladićevo ime: vikont Tremejn.

Ogasta je bila iskreno preneražena, ali prvo na šta je pomislila bilo je da ako Madlen to može da radi s vikontom Tremejnom, onda i ona može da radi to s Mikijem Mirandom. Međutim, to, naravno, nije dolazilo u obzir. Osim toga, ako je moguće otkriti Madlen, isto se može dogoditi i Ogasti.

Madlenin društveni položaj mogao je biti sasvim uništen zbog toga. Muškarac koji održava vanbračnu vezu smatrao se pokvarenim, ali i romantičnim; žena koja to radi bila je kurva. Ako njena tajna izbije na videlo, društvo će je odbaciti a porodica će je se stideti. Ogasta je razmišljala o tome kako da tu tajnu iskoristi da drži Madlen u šaci, preteći joj da će otkriti njenu tajnu. Ali na taj način bi joj Madlen zauvek bila neprijatelj. Glupo je i nepotrebno stvarati nove protivnike. Sigurno postoji neki način da razoruža Madlen i da je istovremeno pretvori u svoju saveznicu. Nakon mnogo razmišljanja, razvila je novu strategiju. Umesto da zaplaši Madlen informacijom kojom je raspolagala, pretvarala se da je na njenoj strani.

- Samo da ti kažem, Madlen - prošaputala joj je jednom. - Ne možeš imati poverenja u gospođu Bakster. Reci svom vikontu da odabere sigurnije mesto za sastanke. - Madlen ju je preklinjala da čuva tajnu i bila je jadno zahvalna kad joj je Ogasta spremno obećala da će zauvek ćutati. Od tada među njima više nije bilo suparništva.

Sada Ogasta uhvati Madlen za ruku i reče:

- Dođi da vidiš moju sobu... Mislim da će ti se svideti.

Na prvom spratu kuće nalazila se njena spavaća soba i prostorija za oblačenje, Džozefova spavaća soba i garderoba, i radna soba. Ona povede Madlen u svoju sobu, zatvori vrata i pričeka njenu reakciju.

Sobu je uredila u pomodnom japanskom stilu, izrezbarenim stolicama, tapetama s uzorkom u obliku paunovog perja i zbirkom porcelana iznad kamina. U sobi se nalazio i ogroman ormar s japanskim motivima, a klupica ispod izbočenog prozora bila je delimično prekrivena zavesama s uzorkom vilinog konjica.

- Ogasta, kako je to smelo! - reče Madlen.

- Hvala. - Ogasta je bila gotovo sasvim zadovoljna njenom reakcijom. - U Libertiju su imali i bolji materijal za zavese koji sam htela, ali su ga rasprodali. Dođi da vidiš Džozefovu sobu.

Povela je Madlen kroz vrata koja su povezivala dve prostorije. Džozefova soba bila je uređena u istom stilu ali malo umerenije, s tamnim

tapetama tekstone nalik koži i brokatnim zavesama. Ogasta je bila naročito ponosna na lakirani ormarić u kojem je bila izložena njegova zbirka burmutica ukrašenih dragim kamenjem.

- Džozef je tako ekscentričan - reče Madlen dok je razgledala burmutice.

Ogasta se nasmešila. Uopšteno govoreći, njen suprug nije bio ni najmanje ekscentričan, ali bilo je neobično da jedan trezveni metodistički poslovni čovek skuplja nešto toliko nevažno i prefinjeno i celoj porodici je to bilo zabavno.

- On kaže da je to ulaganje - reče ona. Dijamantska ogrlica bi za nju bila jednako dobro ulaganje, ali on joj nikada nije kupovao takve stvari, budući da metodisti smatraju nakit nepotrebnom raskošju.

- Muškarac mora da ima neki hobi - reče Madlen. - To ga čuva od nevolja.

Time je zapravo htela da kaži kako hobi drži muškarce podalje od bordela. Ta tema povezana sa sitnim muškim gresima podsetila je Ogastu na njene namere. Oprezno, oprezno, reče ona u sebi.

- Madlen, dušo, šta ćemo mi s bratom Samjuelom i njegovim 'sekretarom'?

Madlen je izgledala zbunjeno.

- Zar treba da učinimo nešto?

- Ako Samjuel treba da postane stariji partner, onda moramo.

- Zašto?

- Ali, dušo moja, stariji partner banke Pilasters treba da se sastaje s ambasadorima, šefovima država, čak i s članovima kraljevskih porodica... njegov privatni život mora biti sasvim, sasvim besprekoran.

Kad je shvatila na šta Ogasta cilja, Madlen je pocrvenela.

- Time, naravno, ne želiš da kažeš da je Samjuel na neki način... izopačen?

Ogasta je upravo to htela da kaže, ali ne tim rečima, jer je strahovala da će preteranom otvorenošću navesti Madlen da brani svog rođaka.

- Sigurna sam da to nikada neću saznati - reče ona izbegavajući odgovor. - Važno je samo šta ljudi misle.

Madlen nije izgledala kao da je uverena u to.

- Zar zaista misliš da ljudi misle... to?

Ogasta se prisilila da strpljivo reaguje na Madleninu uzdržanost.

- Draga moja, obe smo udate žene i znamo kakvi su muškarci. Imaju životinjske apetite. Svet zato zaključuje da je neoženjen

pedesettrogodišnjak koji živi sa zgodnim momkom pokvaren i, samo nebo zna, da je u većini slučajeva svet verovatno u pravu.

Madlen se namrštila, a izraz njenog lica je odavao zabrinutost. Pre nego što je uspela bilo šta da kaže, neko pokuca na vrata i u sobu uđe Edvard.

- Šta je bilo, majko? - upita on.

Ogasta se iznervirala što ju je prekinuo i nije imala pojma o čemu momak govori.

- Kako to misliš?

- Tražila si me.

- Sasvim je sigurno da te nisam tražila. Rekla sam ti da pokažeš vrt ledi Florens.

Edvard je bio uvređen.

- Hju mi je rekao da sam ti potreban!

Ogasti je sve bilo jasno.

- Zaista? Pretpostavljam da sada on pokazuje vrt ledi Florens?

Edvard je shvatio na šta ona cilja.

- Mislim da je tako - reče, uz uvređen izraz lica. - Nemoj se ljutiti na mene, majko, molim te.

Ogasta je istog trenu smekšala.

- Bez brige, Tedi, dušo - reče. - Hju je tako prepreden. - *Ali, ako misli da može da nadmudri svoju strinu Ogastu, onda je i glup.*

Iako ju je taj prekid naljutio, kad je bolje razmislila, uvidela je da je rekla sasvim dovoljno Madlen o njenom rođaku Samjuelu. U toj fazi želela je samo da poseje seme sumnje; šta god da je dodala, delovala bi previše napadno. Odlučila je da za sada odustane od te teme. Izvela je zaovu i sina iz sobe i rekla:

- Sad moram da se vratim gostima.

Sišli su u prizemlje. Zabava se, sudeći po kakofoniji razgovora, smeha i udaranja stotinu srebrnih kašičica po finom porcelanu, razvijala dobro. Ogasta nakratko zaviri u trpezariju gde je posluga služila salatu od jastoga, voćnu tortu i rashlađena pića. Zatim se zaputi preko dvorane, razmenjujući poneku reč sa svakim gostom s kojim joj se sreo pogled; ipak, tražila je jednu određenu osobu, majku Florens Stalvorti, ledi Stalvorti.

Brinula ju je mogućnost da se Hju oženi Florens. Hju se već ionako veoma dobro snalazio u banci. Imao je veoma razvijen smisao za posao i bio je lukav poput nekog uličnog prodavca a držao se uglađeno kao profesionalni kockar. Čak se i Džozef izražavao pohvalno o njemu, ne

shvatajući kakvu pretnju to predstavlja za njihovog sina. Brakom s kćerkom jednog erla Hju bi svoju urođenu nadarenost upotpunio društvenim položajem i postao bi opasan suparnik Edvardu. Dragi Tedi nije imao Hjuov površni šarm niti ga je krasio takav dar za matematiku, zato mu je bila potrebna sva pomoć koju mu je Ogasta mogla pružiti.

Zatekla je ledi Stalvorti u niši isturenog prozora u salonu. Bila je to lepa sredovečna žena u ružičastoj haljini, s malenim slamnatim šeširom prepunim svilenog cveća. Ogasta se zabrinuto zapita šta bi ona mogla pomisliti o Hjuu i Florens. Hju nije bio bogzna kakva prilika, međutim, iz ugla ledi Stalvorti, nije bio ni katastrofalan izbor. Florens je najmlađa od tri kćeri i budući da su se dve starije već dobro udale, ledi Stalvorti bi mogla biti popustljiva. Ogasta je to morala da spreči. Međutim, kako?

Zastala je pored ledi Stalvorti i primetila da ona posmatra Hjua i Florens, koji su i dalje bili u vrtu. Hju joj je nešto objašnjavao, a dok ga je gledala i slušala, oči su joj blistale od zadovoljstva.

- Bezbrižna mladalačka sreća - reče Ogasta.

- Čini mi se da je Hju dobar mladić - reče ledi Stalvorti.

Ogasta se na trenutak prodorno zagleda u nju. Na licu ledi Stalvorti lebdeo je nekakav sanjarski osmeh. *I ona je nekada bila tako lepa kao njena kćerka*, zaključila Ogasta. *Sada se priseća svog devojaštva*. Trebalo ju je grubo spustiti na zemlju.

- Kako brzo prolaze ti bezbrižni dani.

- Ali, tako su idilični dok traju.

Došao je trenutak da upotrebi otrov.

- Hjuov otac je umro, kao što znate - reče Ogasta. - A majka mu živi vrlo povučeno u Folkestonu, tako da Džozef i ja osećamo dužnost da se staramo o njemu kao da smo mu roditelji. - Ona zastade. - Gotovo da ne moram ni da kažem da bi veza s vašom porodicom bila velika pobeda za Hjua.

- To je vrlo ljubazno od vas - reče ledi Stalvorti, kao da je upravo primila lep kompliment. - I Pilasteri su ugledna porodica.

- Hvala. Ako Hju bude vredan, jednoga dana će zarađivati dovoljno za pristojan život.

Ledi Stalvorti je izgledala pomalo iznenađeno.

- To znači da mu otac nije ostavio baš ništa?

- Tako je. - Ogasta je morala nekako da joj stavi do znanja da Hju neće dobiti ništa od svojih stričeva kad se bude oženio. Ona reče: - Moraće sopstvenim radom da se probija u banci i da živi od plate.

- Ah, tako - reče ledi Stalvorti, a preko lica joj prelete senka razočaranja. - Srećom, Florens je u izvesnoj meri nezavisna.

Ogasta oseti kako je obuzima očaj. Znači, Florens ima i svoj novac. To je svakako loša novost. Ogasta se pitala o kolikom je iznosu reč. Stalvortiji nisu bili bogati kao Pilasteri, malo ko je bio toliko bogat, ali živeli su sasvim pristojno, bila je uverena Ogasta. Kako god bilo, Hjuovo siromaštvo nije dovoljno da protiv njega okrene ledi Stalvorti. Ogasta će morati da preduzme odlučnije mere.

- Draga Florens bila bi od velike pomoći Hjuu... pružila bi mu izvesnu stabilnost, u to sam sigurna.

- Da - reče ledi Stalvorti neodređenim tonom, a zatim se namršti. - Stabilnost?

Ogasta je oklevala. Ovakve stvari bile su opasne, ali morala je rizikovati.

- Nikad ne obraćam pažnju na govorkanja, a sigurna sam da se ni vi ne osvrćete na to - reče ona. - Tobajas zaista nije imao sreće, u to nema nikakve sumnje, a Hju gotovo i ne pokazuje nikakve znake da je nasledio njegovu slabost.

- To je dobro - reče ledi Stalvorti, međutim, izraz lica joj je odavao duboku zabrinutost.

- Ipak, Džozef i ja bismo bili veoma srećni kad bismo ga videli u braku s tako mudrom devojkom kao što je Florens. Čovek ima osećaj da bi ona prema njemu postupila odlučno kad bi... - Ogasta ne dovrši rečenicu.

- Nekako... - Ledi Stalvorti je bilo neprijatno pa je zastala. - Nekako se ne sećam šta je tačno predstavljala ta slabost njegovog oca.

- Ali to zaista nije odgovaralo istini.

- Ovo će, naravno, ostati strogo između nas.

- Možda zapravo i nije trebalo da načnem tu temu.

- Ali, ja moram sve da saznam zbog svoje kćeri. Sigurna sam da me razumete.

- Kockanje - reče Ogasta prigušenim glasom. Nikako nije želela da je neko slučajno čuje: u dvorani je bilo ljudi koji bi znali da laže. - Upravo to ga je nateralo da oduzme sebi život. Prava šteta, znate. - *Daj bože da se Stalvortijevi ne potrudu da provere istinitost ove tvrdnje*, pomisli ona zabrinuto.

- Mislila sam da mu je propala firma.

- I to je tačno.

- Kakva tragedija.

- Kao što je svima poznato, Džozef je jednom ili dvaput morao da plati Hjuove dugove, ali je vrlo odlučno razgovarao s njim i sasvim smo sigurni da se to neće ponoviti.

- To uliva poverenje - reče ledi Stalvorti, međutim, njeno lice je ostavljalo drugačiji utisak.

Ogasti se učini da je već dovoljno rekla. Pretvaranjem da se zalaže za taj brak opasno se približila tankom ledu. Ponovo pogleda kroz prozor. Florens se smejala nečemu što je Hju govorio, zabacujući glavu i pokazujući zube na način koji je izgledao prilično... nedolično. On ju je praktično proždirao pogledom. Svi prisutni su jasno mogli videti da se njih dvoje međusobno privlače.

- Čini mi se da do kritičnog trenutka nije preostalo mnogo vremena - reče Ogasta.

- Možda su za danas već dovoljno razgovarali - reče ledi Stalvorti uz zabrinut pogled. - Biće najbolje da se umešam. Izvinite...

- Svakako.

Ledi Stalvorti žurno pođe u vrt.

Ogasta oseti olakšanje. Uspešno je okončala još jedan osetljiv razgovor. Ledi Stalvorti će sada biti sumnjičava prema Hjuu, a kad majka jednom oseti neprijateljstvo prema potencijalnom zetu, retko se događa da na kraju postane blagonaklona prema njemu.

Ona se osvrnu oko sebe i ugleda Beatris Pilaster, još jednu rođaku. Džozef je imao dva brata: Tobajasa, Hjuovog oca, i Vilijama, koga su oduvek zvali Mladi Vilijam, budući da je rođen dvadeset tri godine posle Džozefa. Vilijamu je sada bilo dvadeset pet i još nije postao partner u banci. Beatris je bila njegova supruga. Bila je poput krupnog mladog psa, vesela, nespretna i prepuna želje da sa svima bude u prijateljskim odnosima. Ogasta odluči da porazgovara s njom o Samjuelu i njegovom sekretaru. Prišla joj je i rekla:

- Beatris, dušo, da li želiš da pogledaš moju spavaću sobu?

4.

Miki i njegov otac su napustili zabavu i pešice krenuli prema svom stanu. Ceo put je vodio kroz parkove, prvo Hajd park, potom Grin park i na kraju Sent Džejms park, sve dok nisu došli do reke. Tamo su zastali nasred

Vestminsterskog mosta kako bi se malo odmorili i nakratko uživali u pogledu.

Na severnoj obali reke nalazio se najveličanstveniji grad na svetu. Uzvodno su bile zgrade Parlamenta, izgrađene kao savremena imitacija susedne Vestminsterske opatiije iz trinaestog veka. Nizvodno su se videli vrtovi Vajthola, palata vojvode od Baklejha i ogromno zdanje od cigala nove železničke stanice Čering Kros.

Pristanište je bilo zaklonjeno od njihovog pogleda i mada nijedan veliki brod nije plovio ovako daleko uzvodno, reka je vrvela od malih brodova, tegljača i izletničkih čamaca, što je na večernjem suncu stvaralo lepu sliku.

Na južnoj obali kao da se prostirala neka sasvim drugačija zemlja. Tamo su, na blatnjavim poljima, bile rasute trošne radionice fabrike keramičkih proizvoda *Lambet*, u kojim je i dalje radilo mnoštvo odrpanih žena i muškaraca bezizraznih lica. Kuvali su kosti, razvrstavali otpad, ložili peći i izlivali smesu u kalupe kako bi dobili odvodne cevi i dimnjake potrebne za grad koji se tako brzo razvijao. Vonj se jako osećao čak i tu na mostu, gotovo pet stotina metara dalje. Straćare u kojima su živeli bile su nagurane oko zidova palate *Lambet*, londonske rezidencije kenterberijskog nadbiskupa, poput đubreta koje je plima za sobom ostavila na blatnjavoj obali. Uprkos blizini nadbiskupove palate, taj deo grada je bio poznat pod nazivom *Davolja zemlja*, verovatno zato što su vatra, dim, užurbani radnici i užasan smrad podsećali prolaznike na pakao.

Miki je stanovao u Kembervelu, uglednom predgrađu iza fabrike keramike; međutim, on i njegov otac su neodlučno stajali na mostu, nerado se spremajući za ulazak u *Davolju zemlju*. Miki je i dalje proklinjao skrupuloznu metodističku savest starog Seta Pilastera zbog toga što mu je pomutila planove.

- Rešićemo taj problem isporuke pušaka, tata - reče on. - Ne moraš da brineš zbog toga.

Papa slegnu ramenima.

- Ko nam stoji na putu? - upita on.

Bilo je to jednostavno pitanje, koje je, međutim, u porodici Miranda imalo mnogo dublje značenje. Kad god se zateknu pred nekim nepremostivim problemom, pitaju: *Ko nam stoji na putu?* To pitanje zapravo znači: *Koga moramo da ubijemo da bismo obavili posao?* To pitanje podsetilo je Mikija na divljaštvo života u pokrajini Santamarija, na sve one užasne priče koje je radije prepuštao zaboravu: na priču o tome kako je Papa kaznio svoju ljubavnicu zbog toga što mu nije bila verna tako što je u

nju ugurao puščanu cev i povukao okidač; na vreme kad je neka jevrejska porodica u glavnom gradu pokrajine otvorila radnju tik uz njegovu, pa ju je on zato zapalio, spalivši u njoj žive vlasnika i njegovu ženu i decu; na priču o nekom patuljku koji se za karneval obukao tako da izgleda kao Papa i zasmejavao sve okupljene savršeno oponašajući Papin hod, sve dok mu Papa nije hladnokrvno prišao, izvukao pištolj i razneo mu glavu.

Ni u Kordovi se sve to nije smatralo normalnim, ali tamo je Papina bezobzirna brutalnost stvorila od njega osobu koja uliva strah ljudima. Ovde u Engleskoj, to bi ga odvelo u zatvor.

- Ne vidim nikakvu potrebu za bilo kakvim drastičnim koracima - reče Miki naoko nezainteresovanim glasom, pokušavajući da prikrije nervozu.

- Za sada nema žurbe - reče Papa. - Kod kuće je početak zime. Pre leta neće biti nikakvog rata. - On ga prodorno pogleda - Ali puške moram imati pre kraja oktobra.

Miki oseti kako mu klecaju kolena od tog pogleda. On se nasloni na kamenu ogradu mosta kako bi održao ravnotežu.

- Pobrinuću se za to, Papa, bez brige - reče on zabrinuto.

Papa klimnu glavom kao da u to ne može biti nikakve sumnje. Nekoliko trenutaka su obojica ćutali. A onda, kao iz vedra neba, Papa reče:

- Želim da ostaneš u Londonu.

Miki oseti kako mu se ramena odjednom opuštaju od silnog olakšanja. To je ono čemu se sve vreme nadao. To znači da je nešto ipak učinio kako treba.

- Mislim da je to dobra odluka, Papa - reče on, pokušavajući da prikrije oduševljenje.

A onda je Papa aktivirao bombu.

- Ali više nećeš dobijati novac za izdržavanje.

- Molim?

- Porodica više ne može da te izdržava. Moraćeš sam.

Miki je bio zaprepašćen. Papina škrtost bila je jednako legendarna kao i njegova nasilnost, ali ovo je ipak bilo neočekivano. Mirande su imućni. Papa je imao hiljade grla stoke, monopol nad celokupnom trgovinom konjima na ogromnom području, iznajmljivao je zemlju malim farmerima i bio vlasnik većine prodavnica u pokrajini Santamarija.

Istina, njihovim novcem u Engleskoj se nije moglo kupiti mnogo toga. Kod kuće je čovek jednim srebrnim kordovskim dolarom mogao platiti prvoklasan ručak, bocu ruma i kurvu za celu noć; ovde je to jedva bilo dovoljno za neko jeftino jelo i čašu slabog piva. Za Mikija je to bio veliki

udarac kad je došao u školu *Vindfild*. Uspevaio je da poveća svoj džeparac kartanjem, ali je teško spajao kraj s krajem sve dok se nije sprijateljio s Edvardom. Edvard je čak i sad plaćao sve skupe zajedničke izlaske: operске predstave, odlaske na trke, lov i kurve. Osim toga, Mikiju je bio potreban osnovni prihod za plaćanje stanarine, krojača, članarine u muškim klubovima, koji su činili nezaobilazan deo londonskog života, i napojnica posluži. Kako je Papa od njega očekivao da dođe do toga? Da se zaposli? Pomisao na to ga je užasavala. Nijedan član porodice Miranda nije radio za platu.

Upravo se spremao da pita oca kako će živeti bez novca kad je Papa iznenada promenio temu i rekao:

- A sada ću ti reći čemu su puške namenjene. Preuzećemo nadzor nad pustinjom.

Mikiju to nije bilo jasno. Zemlja u vlasništvu porodice Miranda prostirala se velikim delom provincije Santamarija. S njihovom zemljom graničilo se manje imanje u vlasništvu porodice Delabarka. Severno od ta dva imanja nalazilo se zemljište koje je bilo toliko neplodno da se ni Papa ni njegov komšija nikada nisu ni potrudili da ga prisvoje.

- Šta će nam pustinja? - upita Miki.

- Ispod prašine se nalazi mineral koji zovu nitrat. Koristi se kao đubrivo koje je mnogo bolje od stajskog đubriva. Moglo bi da se izvozi u ceo svet i da se prodaje po vrlo visokoj ceni. Želim da ostaneš u Londonu kako bi vodio prodaju nitrata.

- A kako znamo da ga ima u toj pustinji?

- Delabarka je već počeo da ga vadi. Porodica mu se na tome obogatila.

Mikija obuze uzbuđenje. To bi moglo sasvim da promeni budućnost njegove porodice. Ne preko noći, naravno; ne dovoljno brzo da bi rešilo problem njegovog preživljavanja bez novčane podrške. Ali, dugoročno...

- Moramo brzo delovati - reče Papa. - Bogatstvo znači moć, a porodica Delabarka će ubrzo biti jača od nas. Pre nego što do toga dode, moramo ih uništiti.

DRUGO POGLAVLJE

JUN

1.

Vajtheven haus Kensington Gor London

2. jun 1873.

Draga moja Florens,

Gde si ti? Nadao sam se da ću te videti na plesu kod gospode Brajdvel, zatim u Ričmondu, a zatim i u subotu kod Mančasterovih... ali nigde te nije bilo! Napiši mi nekoliko reći i reci da si još živa.

S ljubavlju,

Hju Pilaster

Park lejn br. 23 London

3. jun 1873.

Cenjenom gospodinu Hjuu Pilasteru

Dragi gospodine,

Učinićete mi uslugu ako više ne budete ni na koji način i ni po kakvim okolnostima komunicirali s mojom kćerkom.

Stalvorti

Vajtheven haus Kensington Gor London

6. jun 1873.

Najdraža moja Florens,

Konačno sam uspeo da dođem do poverljivog čoveka koji će ti krišom predati ovu poruku. Zašto te skrivaju od mene? Jesam li nečim uvredio tvoje roditelje? Ili - ne daj bože - tebe? Tvoja sestričina Džejn doneće mi odgovor. Pošalji mi ga hitno!

Uz nežne pozdrave, Hju

Stalvorti menor Stalvorti Bakingtonšir

7. jun 1873.

Dragi Hju,

Zabranjeno mi je da se viđam s tobom zbog toga što si kockar kao i tvoj otac. Stvarno mi je žao, ali moram verovati u to da moji roditelji znaju šta je najbolje za mene.

Sa žaljenjem, Florens

Vajtheven haus Kensington Gor London

8. jun 1873.

Draga majko,

Jedna mlada dama upravo me je odbila zbog toga što mi je otac bio kockar. Je li to istina? Molim te, odgovori mi odmah. Moram to znati!

S ljubavlju, tvoj sin Hju

Velington vilas br. 2 Folkęston Kent

9. jun 1873.

Dragi moj sine,

Nikada nisam primetila niti čula da je tvoj otac bio kockar. Ne mogu ni da zamislim ko bi mogao da kaže nešto tako zlobno o njemu. Izgubio je novac zbog propasti firme, kao što smo ti to uvek i govorili. Nije postojao nijedan drugi razlog.

Nadam se da si dobro i da si srećan, dragi moj, i da će te tvoja voljena prihvatiti. U mom životu nema naročitih promena.

Sestra Doroti ti šalje mnogo pozdrava, isto kao i tvoja majka

Vajtheven haus Kensington Gor London

10. jun 1873.

Draga Florens,

Uveren sam da te je neko pogrešno obavestio o mom ocu. On je doživio poslovni neuspeh, to je istina. Ali nije bila reč samo o njegovoj grešci: jedna velika firma, Overend i Gurni, bankrotirala je i ostala u dugovima u visini od pet miliona funti, što je uništilo brojne ulagače. On je istog dana sebi oduzeo život. Ali nikada se nije kockao; baš kao ni ja.

Ako svom plemenitom ocu to objasniš, verujem kako će sve biti u redu. Tvoj odani Hju

Stalvorti menor Stalvorti Bakıngamšir

11. jun 1873.

Hju,

Pisanje izmišljotina neće ti nikako pomoći. Sada pouzdano znam da je savet koji sam dobila od roditelja ispravan i moram te zaboraviti.

Florens

Vajtheven haus Kensington Gor London

12. jun 1873.

Draga Florens,

Moraš mi verovati! Moguće je da nisam upoznat s celom istinom o svome ocu, iako, najiskrenije, ne mogu sumnjati u majčine reči, ali, kada je reč o meni, znam da je istina! Kad mi je bilo četrnaest godina, uložio sam šiling u Derbiju i izgubio, i od tada više nisam video nikakve koristi od kockanja. Kada se vidimo, svečano ću ti se zakleti.

U nadi... Hju

Foldžamb i Meriveder, pravni zastupnici

Grejs In London 13. jun 1873.

Cenjenom gospodinu Hjuu Pilasteru

Poštovani gospodine:

Naš klijent, erl Stalvorti, obavezao nas je da od vas zatražimo da se okanite komuniciranja s njegovom kćerkom.

Molimo vas da primite k znanju da će plemeniti erl, ne uzdržite li se od toga bez odlaganja, preduzeti i sve potrebne korake, uključujući i zabranu Višeg suda, kako bi u ovom slučaju sproveo svoju volju.

Za gospodu Foldžamba i Merivedera, Albert K. Meriveder

Hju,

Tvoje poslednje pismo je pokazala mojoj tetki, svojoj majci. Odveli su je u Pariz, gde će ostati do kraja londonske sezone, a onda idu u Jorkšir. Više ništa ne vredi... više joj nije stalo do tebe. Žao mi je...

Džejn

2.

Argajl rums je bilo najpopularnije mesto za izlaske u Londonu, međutim Hju ga još nije bio posetio. Nikad ne bi ni pomislio da ode na takvo mesto: iako nije reč o pravoj javnoj kući, *Argajl rums* je bio na lošem glasu. Ipak, nekoliko dana nakon što ga je Florens Stalvorti konačno odbila, Edvard ga je slučajno pozvao da se pridruži njemu i Mikiju u večernjem bančenju i on je prihvatio poziv.

Hju nije provodio mnogo vremena sa svojim rođakom. Edvard je oduvek bio užasno razmažen, običan nasilnik i zabušant koji je terao druge da rade umesto njega. Hjuu je unutar porodice još odavno dodeljena uloga crne ovce, što je značilo da ide očevim stopama. Edvard i on imali su vrlo malo dodirnih tačaka. Uprkos tome, Hju je odlučio da isproba užitke raskalašnog ponašanja. Jazbine s pićem i raspuštenice bile su deo života hiljada Engleza iz viših društvenih klasa. Možda oni najbolje znaju kako se živi: možda je to, a ne istinska ljubav, pravi put do sreće.

Zapravo, Hju i nije bio siguran da li je istinski bio zaljubljen u Florens. Bio je besan zbog toga što su je njeni roditelji okrenuli protiv njega, a još više ga je ljutilo to što je razlog bila pokvarena izmišljotina o njegovom ocu. Međutim, uz izvestan stid, shvatio je kako mu srce zapravo nije slomljeno. Često je mislio na Florens, pa ipak, i dalje je dobro spavao, imao dobar apetit i bez problema se usredsređivao na posao. Da li to znači da je nikada nije ni voleo? Najdraža devojka na celom svetu, osim njegove šestogodišnje sestre Doti, bila mu je Rejčel Bodvin i često se poigravao mišlju da se oženi njome. Da li je to bila ljubav? Nije znao. Možda je bio premlad da bi shvatio šta je ljubav. Ili možda, jednostavno, nije osetio ljubav.

Argajl rums se nalazio kraj crkve u Grejt vindmil stritu, u neposrednoj blizini Pikadilija. Edvard je za svu trojicu platio po tri šilinga na ulazu i tako su se obreli unutra. Bili su svečano odeveni: u crne frakove sa svilenim reverima, crne pantalone sa svilenim ukrasnim rubovima, bele prsluke s dubokim izrezom, bele košulje i bele leptir-mašne. Edvardovo odelo bilo je novo i skupo, Mikijevo znatno jeftinije ali modernog kroja, dok je Hjuovo odelo nekada pripadalo njegovom ocu.

Plesna dvorana bila je veliki kružni prostor raskošno osvetljen plinskim svetiljkama i ukrašen ogromnim pozlaćenim ogledalima koja su pojačavala jarko osvetljenje. Sam plesni podijum bio je prepun parova, a iza bogato ukrašene pozlaćene rešetkaste pregrade, napola skriveni orkestar žustro je svirao polku. Deo muškaraca bio je u svečanim večernjim odelima, što je bio znak da pripadaju višoj klasi i da su radi zabave došli u siromašni deo grada; međutim, većina ih je bila u kvalitetnim poslovnim crnim odelima, što je govorilo da su to službenici i vlasnici malih firmi.

Iznad podijuma nalazila se galerija u senci. Edvard pokaza prema gore i reče Hjuu:

- Ako se sprijateljiš s nekom zgodnom devojkom, možeš da platiš još jedan šiling i odvedeš je gore: tamo vas čekaju plišane fotelje, prigušena svetla i slepi konobari.

Hju je bio zaslepljen, ne samo svetlima, već i raznovrsnim prilikama. Svuda unaokolo nalazile su se devojke koje su došle isključivo radi flertovanja! Neke od njih bile su sa stalnim mladićima, ali bilo je i onih koje su došle same, s namerom da zaplešu sa sasvim nepoznatim muškarcima. Sve devojke bile su pažljivo odevene, u večernje haljine s turnirima, mnoge su imale dubok izrez na grudima, i nosile su najneobičnije šešire. Ipak primetio je da sve one na plesnom podijumu čedno nose i ogrtače. Miki i Edvard su ga uverili da nije reč o prostitutkama, već o običnim devojkaama, prodavačicama, sobaricama i krojačicama.

- Kako se upoznaješ s njima? - pitao je Hju. - Sigurno im ne možeš prići tek tako, kao da je reč o nekim uličarkama.

Edvard mu je umesto odgovora pokazao visokog otmenog muškarca u belom fraku i beloj kravati, koji je nosio neku vrstu značke i izgledao kao da na izvestan način nadzire ples.

- To je ceremonijal majstor. Ako mu daš napojnicu, on će ti pomoći pri upoznavanju.

Atmosferom je dominirala neobična, ali uzbudljiva mešavina odmerenosti i razuzdanosti, zaključio je Hju.

Polka se završila i neki plesači su se vratili za stolove. Edvard ispruži ruku i uzviknu:

- Odneo me đavo ako ono nije Debeli Grinborn!

Hju pogleda u pravcu u kojem je Edvard pokazao i ugleda njihovog starog školskog druga, koji je bio deblji nego ikada; beli prsluk mu se napeo preko ogromnog stomaka. Koračao je ruku podruku s neverovatno lepom devojkom. Debeli i devojka sedoš za sto, a Miki tiho reče:

- Kako bi bilo da im se nakratko pridružimo?

Hju je želeo pažljivije da pogleda tu devojku, zato je spremno prihvatio predlog. Tako su trojica mladića počela da se probijaju između stolova.

- Dobro veče, Debeli! - reče Edvard vedrim tonom.

- Zdravo, ljudi - odgovori ovaj. - Ljudi me sada zovu Soli - dodade on srdačno.

Hju je povremeno viđao Solija u Sitiju, poslovnom delu Londona. Već nekoliko godina Soli je radio u direkciji porodične banke, nedaleko od banke Pilasters. Za razliku od Hjuja, Edvard je radio u Sitiju tek nekoliko nedelja, zbog čega još nije bio video Solija.

- Hteli smo nakratko da ti se pridružimo - reče Edvard ležernim tonom i upitno pogleda devojku.

Soli se obrati svojoj pratilji.

- Gospođice Robinson, dopustite mi da vam predstavim svoje stare školske drugove: Edvarda Pilastera, Hjuja Pilastera i Mikija Mirandu.

Reakcija gospođice Robinson sve ih je iznenadila. Prebledela je ispod sloja rumenila i rekla:

- Pilaster. Nije valjda reč o porodici Tobajasa Pilastera?

- Tobajas Pilaster je bio moj otac - reče Hju. - Otkud znate njegovo ime? Brzo se pribrala.

- Moj otac je nekada radio za firmu *Tobajas Pilaster i komp.* Kao dete često sam se pitala ko je taj komp. - Svi su se nasmejali i napetost je istog trena popustila. Ona zatim upita: - Da li biste vi, momci, želeli da sednete?

Na stolu je stajala boca šampanjca. Soli ga natoči u čašu gospođice Robinson a zatim zatraži još čaša.

- Dakle, ovo je pravo kuljanje starih prijatelja iz *Vindfilda* - reče on. - Pogodite ko je još ovde: Tonio Silva.

- Gde? - upita nervozno Miki. Činilo se da mu nije drago što čuje da je Tonio u blizini i Hju se zapita zbog čega je to tako. *U školi se Tonio uvek bojava Mikija*, priseti se on.

- Na plesnom podijumu - reče Soli. - Pleše s prijateljicom gospođice Robinson, gospođicom Ejpril Tilzli.

Gospođica Robinson reče:

- Mogao bi me zvati Mejzi. Ja nisam tako konvencionalna devojka. - Pritom mu je izazovno namignula.

U tom trenutku konobar je doneo poslužavnik s jastogom i stavio ga ispred Solija. On ugura ubrus u okovratnik košulje i poče da jede.

- Mislio sam da vi Jevreji ne smete da jedete rakove - reče Miki lenjo i bezobrazno.

Kao i uvek, Soli se nije obazirao na takve primedbe.

- Košer sam samo kod kuće - reče on.

Mejzi Robinson neprijateljski pogleda Mikija.

- Mi Jevrejke jedemo šta hoćemo - reče ona i uze zalogaj sa Solijeovog poslužavnika.

Hju se iznenadio: oduvek je mislio da Jevreji imaju tamniji ten. Kasnije ju je posmatrao. Bila je prilično niska, ali je dobijala gotovo celih trideset centimetara time što je svoju svetlosmeđu kosu učvrstila u visoku punđu i stavila veliki šešir ukrašen veštačkim lišćem i voćem. Ispod šešira ih je posmatralo sitno drsko lice i zelene oči u kojima je titrala neka vragolasta iskra. Izrez na njenoj haljini boje kestena otkrivao je izuzetno veliki deo pegavih grudi. Pege se uglavnom nisu smatrale privlačnim,

međutim Hju je jedva uspevao da odvoji pogled od njih. Nakon nekog vremena, Mejzi je osetila da on zuri u nju i uzvratila mu istom merom. On skloni pogled uz pokajnički osmeh.

Prestao je da razmišlja o njenim grudima tako što se zagledao u grupu za svojim stolom, primećujući koliko su se njegovi stari školski drugovi u poslednjih sedam godina promenili. Soli Grinborn je postao zrela osoba. Iako je i dalje bio debeo, i mada mu je na licu i dalje titrao onaj opušteni smešak, s nešto više od dvadeset godina već je delovao autoritativno. Možda je to posledica činjenice da je toliko bogat, ipak, i Edvard je bio bogat, a nije zračio takvom odlučnošću. Soli je u Sitiju već stekao veliki ugled; i mada nije bilo teško steći ugled ako je čovek naslednik banke Grinborns, neki praznoglavi mladić na tom položaju preko noći bi mogao da postane predmet podsmeha.

I Edvard je izgledao starije, ali za razliku od Solija nije bio zreo. Njemu je, baš kao i nekom detetu, igra bila sve. Nije bio glup, ali mu je bilo teško da se usredsredi na posao u banci jer bi uvek radije bio negde drugde, plesao bi, pio i kockao se.

Miki je postao đavolski zgodan, s tamnim očima i crnim obrvama, i malo predugačkom kovrdžavom kosom. Njegovo večernje odelo odgovaralo je društvenim normama, ali bilo je i prilično smelo: imao je somotski okovratnik i manžetne na sakou, a košulja mu je bila nabrana. Nekoliko devojaka koje su sedele za obližnjim stolovima već su ga zadržano gledale i zavodljivo mu namigivale, primetio je Hju. Ali Mejzi Robinson je bio antipatičan i Hju je pomislio kako uzrok tome nije samo primedba o Jevrejima. U Mikiju je bilo nečeg zlokobnog. Bio je zastrašujuće tih, oprezan i zatvoren. Nije bio iskren, retko kad se kolebao, pokazivao nesigurnost ili ranjivost i nikada nije otkrivao ni delić duše, ako ju je uopšte i imao. Hju mu nije verovao.

Završio se i sledeći ples i Tonio Silva je prišao njihovom stolu s gospođicom Ejpril Tilzli. Hju se nakon škole nekoliko puta slučajno sreo s Tonijem, ali čak i da ga godinama nije video, odmah bi ga prepoznao po ravnoj kosi boje šargarepe. Njih dvojica su bili najbolji drugovi sve do onog užasnog dana 1866. godine kada je Hjuova majka došla u školu kako bi mu rekla da mu je otac mrtav i odvela ga iz škole. Njih dvojica su bila glavni nevaljalci nižih razreda, i stalno su upadali u nevolje, ali su, uprkos šibanjima, uživali u životu.

Hju se tokom svih tih godina često pitao šta se zaista dogodilo onoga dana na kupanju. Nikad nije poverovao u priču iz novina o tome kako je

Edvard pokušavao da spase Pitera Midltona: Edvard ne bi imao dovoljno hrabrosti za to. Međutim, Tonio i dalje nije želeo da priča o tome; jedini preostali svedok, Albert „Grba“ Kemel, već dugo je živio u koloniji Kejp.

Hju je pažljivo posmatrao Toniovo lice dok se ovaj rukovao s Mikijem. Činilo se da Tonio i dalje oseća izvesno strahopoštovanje prema Mikiju.

- Kako si, Miranda? - rekao je bezbojnim glasom, ali izraz njegovog lica izražavao je mešavinu straha i divljenja. Bio je to odnos kakav čovek ima prema nekom nepobedivom boksterskom profesionalcu poznatom po prekoj naravi.

Tonijeva pratilja, Ejpril, bila je malo starija od svoje prijateljice Mejzi, procenio je Hju, i imala je upalo, koščato lice, zbog kojeg je izgledala manje privlačno; međutim, Tonio se odlično zabavljao s njom, dodirivao joj nadlakticu, šaputao joj nešto na uvo i zasmehjavao je.

Hju ponovo pogleda Mejzi. Bila je razgovorljiva i živahna, a imala je veseo, melodičan glas iz kojeg je izbijao tračak naglaska sa severoistoka, gde su nekada bila skladišta Tobajasa Pilastera. Izgledala je beskrajno očaravajuće dok se osmehivala, mrštila, durila, borala prćasti nos i kolutala očima. Imala je svetle trepavice, primetio je, a nos joj je bio posut pegicama. Uprkos toj nekonvencionalnoj lepoti, niko ne bi mogao poreći da je najlepša žena u celoj dvorani.

Budući da je došla tu, u *Argajl rums*, Hju je opsedala pomisao na to da je večeras verovatno voljna da se ljubi, miluje, možda čak i da ide do kraja s nekim od muškaraca koji su sedeli za stolom. Sanjario je o seksualnom činu s gotovo svakom devojkom koju bi upoznao, stideo se zbog toga što je mnogo i često mislio na to, ali, u uobičajenim okolnostima, do toga je moglo doći samo nakon udvaranja, veridbe ili venčanja. Dok bi s Mejzi to mogao da izvede još večeras!

Pogledi su im se ponovo sreli i njemu je bilo neprijatno kao što mu se to ponekad događalo s Rejčel Bodvin, kad bi mu se činilo da ona zna šta on misli. Očajnički se pokušavao da smisli šta bi mogao da kaže i na kraju je uspeo samo da bubne:

- Oduvek živite u Londonu, gospođice Robinson?

- Tek tri dana - reče ona.

Možda ovo jeste banalno, pomislio je, ali ipak razgovaramo.

- Znači, odnedavno! - reče on. - Gde ste do sada živeli?

- Putovala sam - reče ona, pa se okrenu i poče da razgovara sa Solijem.

- Ah, tako - reče Hju. Njihov razgovor se očigledno time završio i on oseti razočaranje. Mejzi se ponašala gotovo kao da se je zbog nečega ljuta na njega.

Međutim, Ejpril kao da se sažalila nad njim, jer mu je objasnila:

- Mejzi je četiri godine provela u jednom cirkusu.

- Zaboga! Pa šta je radila?

Mejzi se ponovo okrenu prema njemu.

- Jahala bez sedla - reče ona. - Stajala sam na konjima, skakala s jednog na drugog i izvodila sve moguće akrobacije.

Ejpril dodade:

- U trikou, naravno.

Pomisao na Mejzi u trikou bila je nepodnošljivo izazovna. Hju prekrsti noge i reče:

- Kako ste počeli da se bavite baš tim poslom?

Isprva je malo oklevala, a onda kao da je donela neku odluku. Potpuno se okrenula u stolici i sela naspram Hju, a u očima joj je u tom trenutku blesnula neka opasna iskra.

- Ovako je to bilo - reče ona. - Moj otac je radio za firmu *Tobajas Pilaster i komp.* Tvoj otac je prevario mog oca za nedeljnu platu. U to vreme majka mi je bila bolesna. Budući da nismo dobili tu platu, to je značilo da ću ja gladovati ili da će ona umreti. Zato sam pobjegla od kuće. Bilo mi je jedanaest godina.

Hju je osećao kako su mu se obrazi zajapurili.

- Ne verujem da je moj otac bilo koga prevario - reče on. - A ako ste tada imali jedanaest godina, nikako niste mogli razumeti šta se događa.

- Razumela sam glad i hladnoću!

- Možda je pogrešio vaš otac - bio je uporan Hju, iako je znao da to što govori nije pametno. - Nije trebalo da ima decu ako nije mogao da ih prehrani!

- Mogao je da ih prehrani! - planu Mejzi. - Radio je kao rob... a onda ste mu vi ukrali novac!

- Moj otac je bankrotirao, ali nikada nije krao.

- Dođe ti na isto kad si na gubitku!

- Nije isto, a vi ste glupi i drski što tvrdite da je to isto.

Društvo za stolom je očigledno osetilo da je preterao i nekoliko njih se istovremeno oglasilo. Tonio reče:

- Nemojte da se sad prepiremo oko nečega što se dogodilo tako davno.

Hju je znao da treba da učuti, ali i dalje je bio besan.

- Još od trinaeste godine neprestano moram da slušam kako porodica Pilaster blati mog oca i ne želim da slušam to od neke cirkusantkinje.

Mejzi naglo ustade, očiju usplamtelih poput brušenih smaragda. U jednom trenutku Hju je pomislio da će ga ošamariti. Ona, međutim, reče:

- Hajde da igramo, Soli. Možda tvoj nevaspitani prijatelj više neće biti za stolom kad muzika utihne.

3.

Zbog Hjuove svađe s Mejzi, društvo se razišlo. Soli i Mejzi su otišli negde gde će biti sami, dok je ostatak grupe odlučio da pođe na borbe pasa i pacova. Takve borbe su bile zakonom zabranjene, međutim u blizini Pikadilija bilo je barem pet-šest stalnih borilišta, a Miki Miranda ih je poznavao sve odreda.

Već se bilo smrklo kad su iz Argajla stigli u deo Londona poznat pod imenom Vavilon. Tu, van vidokruga mejferskih palata, ali dovoljno blizu gospodskih klubova u Sent Džejsmu, nalazio se lavirint uskih uličica namenjenih kockanju, borbi životinja, pušenju opijuma, pornografiji i, iznad svega, prostituciji. Noć je bila vruća, vlažna, a vazduh ispunjen vonjem kuhinje, piva i kanalizacije. Miki i njegovi prijatelji polako su se probijali kroz sredinu prepune ulice. Već u prvom minutu njihovog boravka u ulici, neki starac s ofucanim cilindrom ponudio mu je da mu proda knjigu bestidnih stihova, neki mladić s rumenilom na obrazima zavodljivo mu je namignuo, jedna pristojno obučena žena, verovatno njegova vršnjakinja, hitro je raširila kratak kaput i na trenutak mu pokazala prelepe obnažene dojke, dok mu je neka odrpana starica ponudila seksualni odnos s devojčicom anđeoskog lica, ne starijom od deset godina. Sve kuće u ulici, a to su uglavnom bile gostionice, plesne dvorane, bordeli i jeftina prenoćišta, imale su čađava pročelja i male, prljave prozore kroz koje se tu i tamo mogla ugledati neka raskalašna pijanka pod plinskim svetiljkama. Ulicama su prolazili i otmeni muškarci nalik Mikiju, u belim prslucima, službenici i trgovci s polucilindrima, seljaci izbuljenih očiju, vojnici u raskopčanim uniformama, mornari s džepovima privremeno prepunim novca i iznenađujuće veliki broj parova iz srednje klase koji su šetali, držeći se podruku.

Miki se odlično zabavljao. Prvi put je tokom nekoliko nedelja uspeo da provede celo veče podalje od Pape. Čekali su da umre Set Pilaster kako bi mogli da obave kupovinu pušaka, međutim, starac se grčevito držao za

život, poput prilepka na steni. Odlazak u plesne dvorane i bordele s ocem nije bila nikakva zabava; osim toga, Papa se prema njemu više odnosio kao prema nekom slugi, pa mu je ponekad čak govorio da ga pričeka napolju dok bi on odlazio s nekom kurvom. Ovo večeras bilo je pravi blagoslov. Konačno je mogao da predahne.

Bilo mu je drago što je ponovo video Solija Grinborna. Grinbornovi su bili čak i bogatiji od Pilastera, a Soli bi mu jednoga dana mogao koristiti.

Nije mu bilo drago što je video Tonija Silvu. Tonio je znao previše o smrti Pitera Midltona, koja se dogodila pre sedam godina. U ono vreme Tonio se užasno plašio Mikija. I dalje je bio oprezan, i dalje ga je posmatrao s određenim poštovanjem, ali poštovanje nije isto što i strah. Tonio je zabrinjavao Mikija, međutim, trenutno nije znao šta da preduzme u vezi s tim.

Skrenuo je iz Vindmil strita u sporednu uličicu. Oči mačaka koje su stajale na gomilama smeća zasvetlucaše prema njemu. Osvrnuo se kako bi se uverio da ga ostali slede i ušao u neku prljavu gostionicu, prošao pored šanka i izašao na zadnja vrata, prešao preko dvorišta u kojem je neka prostitutka klečala na mesečini ispred mušterije i otvorio vrata trošnog drvenog zdanja nalik štali.

Muškarac prljavog lica u dugom, masnom kaputu tražio je četiri penija za ulaz. Edvard plati i oni uđoše.

Prostorija je bila jarko osvetljena i prepuna duvanskog dima pomešanog s jakim zadahom krvi i izmeta. Četrdeset-pedeset muškaraca i nekoliko žena okupilo se oko kružnog borilišta. Unutra je bilo muškaraca iz svih klasa, neki su imali debela odela od vunenog štofa i marame s tufnama oko vrata, što je značilo da su to imućniji radnici; međutim, žene su uglavnom bile manje otmene, poput Ejpril. Nekolicina muškaraca je sa sobom pvela pse, koje su držali u rukama ili ih privezali za stolice.

Miki im pokaza nekog bradatog muškarca s kapom od tvida koji je na debelom lancu držao psa s brnjicom. Nekoliko gledalaca pažljivo je posmatralo psa. Bila je to nabijena, mišićava životinja s velikom glavom i snažnom vilicom. Izgledao je razjareno i nestrpljivo.

- On je sledeći na redu - reče Miki.

Edvard je pošao da naruči piće od žene s poslužavnikom. Miki se okrenu prema Toniju i obrati mu se na španskom. Nije bilo uljudno činiti to pred Hjuom i Ejpril, koji ih nisu mogli razumeti, ali Hju je bio niko i ništa, a Ejpril i manje od toga, tako da na njih nije morao da obraća naročitu pažnju.

- Šta radiš u poslednje vreme? - upita ga on.

- Radim kao ataše kordovskog ambasadora u Londonu - odgovori Tonio.

- Zaista? - njegov odgovor pobudio je Mikijevo zanimanje. Većina južnoameričkih zemalja nije videla nikakve koristi od akreditiranja ambasadora u Londonu, međutim Kordova je već deset godina imala ambasadora u Engleskoj. Nije bilo nikakve sumnje u to da je Tonio dobio mesto atašea zbog toga što je njegova porodica imala odlične veze u glavnom gradu Kordove, Palmi. U poređenju s njim, Mikijev Papa je bio provincijski magnat koji nije mogao da potegne takve veze.

- Šta sve moraš da radiš?

- Odgovaram na pisma britanskih firmi koje žele da pokrenu određene poslove u Kordovi. Raspituju se o klimi, valuti, prevozu, hotelima i sličnim stvarima.

- Radiš po ceo dan?

- Ne često. - Tonio stiša glas. - Nemoj nikome da kažeš, ali najčešće moram da napišem samo dva-tri pisma dnevno.

- Plaćaju ti za to? - Među diplomatima je bilo mnogo finansijski nezavisnih ljudi koji su u toj službi radili besplatno.

- Ne. Ali imam besplatnu sobu u ambasadorovoj rezidenciji i sve obroke; kao i obezbeđen novac za garderobu. Plaćaju mi i članarine u klubovima.

Miki je bio opčinjen. Bio je to upravo onakav posao kakav bi njemu odgovarao. Obuze ga zavist. Besplatan smeštaj i hrana i pokriveni troškovi koji su činili osnovu izdataka svakog mladog društvenog čoveka, a sve to za sat vremena svakodnevnog prepodnevnog rada. Miki se pitao da li postoji način da elegantno udalji Tonija s tog položaja.

Edvard se vratio s pet malih konjaka u staklenim čašicama. On ih razdeli. Miki ga iskapi u jednom gutljaju. Bio je jeftin i vatren.

Pas odjednom zarezha i, nakostrešene dlake na vratu, poče luđački da trči ukруг, snažno vukući lanac. Miki podignu pogled i primeti dvojicu muškaraca kako ulaze, noseći kavez s džinovskim pacovima. Pacovi su bili još luđi od psa. Trčali su tamo-amo, jedan preko drugog i užasno cičali. Svi psi odjednom zalajaše i nastade užasna buka u kojoj su vlasnici vikanjem pokušavali da stišaju životinje.

Ulazna vrata se potom zatvoriše i neko zaključa katanac s unutrašnje strane, a muškarac u masnom kaputu poče da skuplja uloge. Hju Pilaster reče:

- Tako mi svega, još nikad nisam video ovako velike pacove. Gde li samo dolaze do njih?

Edvard mu odgovori:

- Uzgajaju ih posebno za ovakve borbe - reče on, i okrenu se kako bi se obratio jednom od vlasnika. - Koliko ih je u ovom nadmetanju?

- Šest tuceta - odgovori mu ovaj.

Edvard objasni:

- To znači da će u rupu staviti sedamdeset dva pacova.

Tonio upita:

- Kako funkcioniše kladenje?

- Možeš da se kladiš na psa ili na pacove; ako misliš da će pobediti pacovi, možeš da se kladiš na to koliko će ih ostati kad pas uquine.

Onaj prljavi muškarac uzvikivao je šanse i skupljao novac i pritom delio ceduljice na kojima je debelom olovkom šarao brojeve.

Edvard uloži funtu na psa, a Miki šiling na to da će preživeti šest pacova, za šta je odnos bio pet prema jedan. Hju nije hteo da se kladi, što je, kako je primetio Miki, sasvim u skladu s njegovim dosadnim ponašanjem.

Borilište je bilo duboko oko metar i dvadeset, a oko njega je bila postavljena drvena ograda visoka još više od jednog metra. Gole svetiljke postavljene na određenim razmacima oko ograde snažno su osvetljavale borilište. Nakon što su skinuli brnjicu psu, pustili su ga u borilište kroz drvena vrata, koja su posle toga čvrsto zatvorili. Stajao je ukočeno, nakostrešenih vratnih dlaka i, gledajući nagore, iščekivao pacove. Vlasnici pacova podigoše kavez. U prostoriji je zavladała tišina prepuna iščekivanja.

Tonio iznenada reče:

- Deset gvineja na psa.

Miki se začudi. Tonio je do maločas govorio o svom poslu i povlasticama kao da mora dobro da pazi kako troši novac. Da li je to bila varka? Ili se upuštao u opklade koje nije mogao da priušti sebi?

Kladioničar je oklevao. To je čak i za njega bila velika opklada. Ipak, nakon nekoliko trenutaka, on napisa broj na listiću, predade ga Toniju i stavi njegov novac u džep.

U tom trenutku vlasnici pacova zamahnuše kavezom, prvo unazad, a zatim napred, kao da će ga celog baciti u rupu; onda se, u poslednjem trenutku, poklopac na jednom kraju otvori i pacovi poleteše kroz vazduh skičeći od užasa. Ejpril zaprepašćeno vrisnu, a Miki se nasmeja.

Pas se bacio zlokobno usredsređen. Još dok su pacovi padali po njemu poput kiše, čeljusti su mu se već ritmično otvarale i zatvarale. Uhvatio bi jednog pacova i kratkim potezom mu slomio kičmu, a onda ga ispustio iz usta kako bi odmah navalio na sledećeg.

Miris krvi sada je već izazivao mučninu. Svi psi u prostoriji su besomučno lajali, bučni su bili i gledaoci, budući da su žene vrištale pred pokoljem, dok su muškarci glasnim povicima bodrili psa ili pacove. Miki se samo bez prestanka smeja.

Pacovima je trebalo nekoliko trenutaka da shvate da su zarobljeni u borilištu. Neki od njih su potrčali po ivici, tražeći izlaz; drugi su počeli da skaču uvis, besomučno pokušavajući da se uhvate za vertikalne stranice; preostali su se skupili na gomilu. Nekoliko sekundi pas je bio neprikosnoveni gospodar situacije i za to vreme je ubio desetak a možda i više pacova.

Zatim su se pacovi okrenuli, i to svi istovremeno, kao da im je neko dao znak. Počeli su da se bacaju na psa, grizući ga za noge, bedra i kratak rep. Neki su uspeo da mu skoče na leđa, ujedali su ga za vrat i uši, a jedan je uspeo da mu zarije oštre male zube u donju vilicu, nije je ispuštao i ljuljao se na tim smrtonosnim čeljustima, sve dok pas nije razjareno urliknuo i tresnuo ga o zemlju, konačno oslobađajući krvavu vilicu.

Pas se i dalje besomučno vrteo u krug, hvatajući pacova za pacovom, ubijajući jednog po jednog, ali iza leđa su ga neprekidno napadali preostali. Kad je počeo da pokazuje prve znakove umora, polovina pacova je već bila mrtva. Ljudi koji su se kladili na trideset šest preživelih uz velike šanse, sada su cepali komadiće papira; međutim, oni koji su se kladili na manji broj pacova počeli su još glasnije da navijaju.

Pas je krvario iz dvadeset-trideset rana, tako da je borilište već bilo klizavo od njegove krvi i vlažnih nepokretnih tela ubijenih pacova. On je, međutim, i dalje odmahivao velikom glavom, lomeći krhke kičme zastrašujućim čeljustima. Ali, pokreti su mu već bili sporiji, a noge sve nesigurnije na sluzavoj zemlji.

Sada, pomisli Miki, borba postaje zanimljiva.

Naslućujući da je pas premoren, pacovi su postali odvažniji. Dok bi pas držao jednog pacova u čeljustima, drugi bi skočio, pokušavajući da ga ščepa za vrat. Trčali su mu između nogu i ispod stomaka, bacajući se uvis prema mekim delovima tela. Jedan naročito veliki pacov zabio mu je zube u zadnju nogu, nikako je ne puštajući. Pas se okrenuo kako bi ga dohvatio zubima, međutim, sprečio ga je drugi pacov, koji mu je skočio na njušku. U

tom trenutku činilo se da mu noga popušta, *pacov mu je verovatno prekinuo tetivu*, pomisli Miki, i pas je odjednom počeo da šepa.

Okretao se znatno sporije. Kao da znaju, desetak preostalih pacova napalo ga je otpozadi. On ih je umorno hvatao zubima; umorno im je lomio kičme; umorno ih spuštao na krvavo tlo. Međutim, na donjem delu tela nalazilo se samo golo meso i više nije bilo nade da će dugo izdržati. Miki pomisli kako se možda pametno opkladio, i kako će, kad pas uquine, možda zaista ostati šest živih pacova.

U tom trenutku, pas kao da je odjednom dobio novu snagu. Hitro se okrećući na tri noge, usmrtio je još četiri pacova za manje od četiri sekunde. Ali, bio je to njegov poslednji trzaj. Ispustio je pacova iz usta i tada su mu otkazale noge. Još jednom je okrenuo razjapljene čeljusti prema neumornim stvorenjima, međutim, ovoga puta nije uhvatio nijednog i glava mu je potom pala.

Pacovi su počeli da ga proždiru.

Miki ih prebroja: ostalo ih je šest.

On pogleda prijatelje. Hju je izgledao kao da mu nije dobro. Edvard ga upita:

- Malo previše za tvoj želudac, a?

- Pas i pacovi jednostavno se ponašaju onako kako je to priroda odredila - reče Hju. - Želudac mi se okreće od ljudi.

Edvard progunda nešto i pođe po još pića.

Ejpril blistavim očima pogleda Tonija, muškarca, pomisli ona, koji sebi može da priušti da izgubi deset gvineja na opkladi. Miki se pažljivije zagleda u Tonija i na njegovom licu ugleda senku paničnog straha.

Mislim da ne može da priušti sebi da izgubi deset gvineja, pomisli on.

Miki uze svoj dobitak od kladioničara: pet šilinga. To veče mu je već donelo dobitak. Ali imao je osećaj da bi se ono što je na kraju saznao o Toniju moglo pokazati kao neuporedivo vrednije.

4.

Hju se najviše smučio upravo Miki. Tokom cele borbe histerično se smejao. Hju u početku nije mogao da dokuči zbog čega mu taj smeh zvuči tako sablasno poznato. A onda se setio kako se Miki upravo tako smejao kada je Edvard bacio u vodu odeću Pitera Midltona. To ga je neprijatno podsetilo na ceo taj jezivi događaj.

Kad se vratio noseći piće, Edvard reče:

- Hajdemo *Kod Neli*.

Naikap su popili konjak i izašli iz zadimljene prostorije. Na ulici su se Tonio i Ejpril odvojili od grupe i iskrali se u zdanje koje je ličilo na jeftin hotel. Hju je pomislio da će verovatno iznajmiti sobu na sat vremena ili možda na celu noć. Pitao se da li bi uopšte trebalo da ode dalje s Edvardom i Mikijem. Celo veče se nije bogzna kako zabavljao, ali zanimalo ga je šta se to događa *Kod Neli*. Budući da je bio voljan da iskusi razvrat, verovatno bi trebalo da izdrži do kraja večeri, a ne da odustane na polovini, zaključio je na kraju.

Lokal *Kod Neli* nalazio se u Prinses stritu, u neposrednoj blizini Lester skvera. Ispred su stajala dvojica uniformisanih čuvara. U trenutku kad su trojica mladića došla pred ulaz, čuvari su udaljavali sredovečnog muškarca s polucilindrom.

- Pristup je dozvoljen samo u večernjem odelu - odgovori jedan od čuvara na čovekove proteste.

Sudeći po tome kako je jedan čuvar pozdravio Edvarda i Mikija, dodirnuvši rub šešira, dok im je drugi otvarao vrata, činilo se da ih poznaju. Dugačkim prolazom stigli su do drugih vrata. Tamo su ih najpre osmotrili kroz malu rupu, a onda su im otvorili vrata.

Na prvi pogled je izgledalo kao da ulaze u salon u nekoj velikoj londonskoj kući. U dva ogromna kamina gorela je vatra, svuda su bile raspoređene sofe, fotelje i stočići, a prostorija je vrvela od muškaraca i žena u svečanoj večernjoj odeći.

Međutim, već sledećeg trenutka bilo je jasno da nije reč o običnom salonu. Većina muškaraca je nosila šešire. Gotovo svaki drugi muškarac je pušio, što u pristojnim salonima nije bilo dopušteno, a neki su čak poskidali kapute i odvezali kravate. Većina žena bila je u večernjim haljinama, međutim, nekoliko ih je bilo samo u donjem rublju. Neke su sedele muškarcima u krilu, druge su se ljubile s njima, a jedna ili dve dozvoljavale su muškarcima da ih miluju po intimnim delovima tela.

Prvi put u životu Hju je bio u javnoj kući.

U prostoriji je bilo bučno, muškarci su glasno pričali šale, žene su se smejale, neko je negde svirao valcer na violini. Hju je pošao za Mikijem i Edvardom na suprotnu stranu prostorije. Na zidovima su visile slike obnaženih žena i parova koji vode ljubav i Hju oseti kako ga obuzima uzbuđenje. Na drugom kraju salona, pod ogromnim uljem na platnu koje je prikazivalo veliku orgiju na otvorenom, sedela je najdeblja osoba koju je

Hju ikada video: žena ogromnih grudi, s debelim slojevima šminke na licu, odevena u svilenu haljinu koja je podsećala na ružičasti šator. Sedela je na velikoj kraljevskoj stolici, okružena devojkama. Iza nje su se pružale široke stepenice prekrivene crvenim tepihom, koje su verovatno vodile do soba.

Edvard i Miki pridoše njenom prestolu, nakloniše se, a Hju se povede za njihovim primerom. Edvard reče:

- Nel, ljubavi, dopusti mi da ti predstavim svog rođaka, gospodina Hjua Pilastera.

- Dobro došli, dečaci moji - reče Nel. - Dodite da zabavite ove prelepe devojke.

- Uskoro, Nel. Igra li se večeras?

- Kod Neli se uvek igra - reče ona i rukom pokaza prema vratima na bočnom zidu prostorije.

Edvard se ponovo nakloni i reče:

- Vratićemo se.

- Nemojte me izneveriti, dečaci!

Oni produžiše.

- Drži se poput neke kraljice! - tiho reče Hju.

Edvard se nasmeja.

- Ovo je najbolja javna kuća u Londonu. Neki ljudi koji se večeras ovde klanjaju njoj sutra ujutru će se klanjati kraljici.

Ušli su u drugu prostoriju, u kojoj je za dva stola za bakaru sedelo dvanaest do petnaest muškaraca. Na stolovima je, tridesetak centimetara od ivice, belom kredom bila ucrtana linija preko koje su igrači gurali obojene žetone i tako stavljali uloge. Većina je pored sebe imala čašu s pićem, a vazduh je bio ispunjen dimom cigara.

Za jednim stolom bilo je nekoliko slobodnih stolica i Edvard i Miki istog trena sedošu. Čovek koji je služio doneo im je nekoliko žetona i njih dvojica potpisaše potvrdu. Hju tiho upita Edvarda:

- Koliki su ulozi?

- Najmanje funtu.

Hjuu je palo na pamet da bi, kad bi zaigrao i dobio, mogao da priušti neku ženu iz salona. U džepovima zapravo nije imao ni funtu, ali bilo je očigledno da Edvard ovde uživa veliko poverenje... U tom trenutku prisetio se kako je Tonio te večeri na borilištu izgubio deset gvineja.

- Ja neću igrati - reče on.

Miki nezainteresovano reče:

- Nismo ni mislili da bi ti mogao da zaigraš.

Hju oseti kako ga obuzima nelagoda. Razmišljao je o tome da li treba da potraži konobara da mu donese neko piće, a onda se setio da bi za to verovatno morao da potroši celu nedeljnu platu. Igrač kod kojeg je bila banka počeo je da deli karte i Miki i Edvard uložiše žetone. Hju odluči da neprimetno nestane.

Vratio se u glavni salon. Kad je malo pažljivije pogledao nameštaj, uvideo je da je vrlo pohaban: somotske presvlake bile su prepune mrlja, a na poliranom drvetu bilo je tragova cigara, dok su tepisi bili izlizani i puni rupa. Pored njega, neki pijani muškarac je na kolenima pevao jednoj kurvi, dok su se njegova dva prijatelja grohotom smejala. Na susednom kauču neki par se ljubio širom otvorenih usta. Hju je čuo da ljudi to rade, ali nikada do tada nije to video. Kao omamljen gledao je kako muškarac otkopčava prednju stranu ženine haljine i miluje joj grudi. Bile su bele i mlohave, s velikim tamnocrvenim bradavicama. Ceo taj prizor u Hjuu je istovremeno pobudio uzbuđenje i gađenje. Uprkos gađenju, penis mu se ukrutio. Muškarac na kauču je spustio glavu na ženine grudi i počeo da joj ljubi dojke. Hju nije mogao da veruje svojim očima. Žena tada pogleda preko muškarčeve glave, uhvati Hjuov pogled i namignu mu.

U tom trenutku Hju začu neki glas kako mu šapuće na uvo:

- To bi mogao ti meni da radiš, samo ako želiš.

Naglo se okrenu, obuzet osećajem krivice, kao da ga je neko uhvatio u nečemu sramnom. Kraj njega je stajala crnokosa devojka približno njegovih godina, s mnogo šminke na licu. Nije mogao a da na trenutak ne spusti pogled na njene grudi. Zatim brzo skloni pogled, postidjen.

- Ne budi tako stidljiv - reče mu ona. - Gledaj koliko god hoćeš. One su tu radi tvog užitka. - Na svoj užas, osetio je njenu ruku na svojim preponama. Pronašla mu je ukruženi penis i počela da ga stiska. - O, bože, kako si uzbuđen - reče ona. Hju je bio na neopisivim mukama. Imao je osećaj da će eksplodirati. U tom trenutku devojka se nagnu prema njemu i poljubi ga u usta istovremeno mu i dalje trljajući penis.

Za njega je to bilo previše. Ne uspevajući više da se obuzdava, Hju je ejakulirao u gaće. Devojka je to osetila. Na licu joj se na trenutak ukaza izraz iznenađenja, a onda prasnu u smeh.

- O, bože, zaista si zelen! - reče ona glasno. Hju se osećao poniženim. Devojka pogleda oko sebe i reče najbližoj kurvi: - Samo sam ga dotakla, a on je već svršio! - Na to se nasmejala nekolicina ljudi koji su se zatekli u blizini.

Hju se okrenu i zaputi se prema izlazu. Činilo mu se da ga smeh prati kroz celu prostoriju. Morao je da se uzdrži da ne potrči. Na kraju je uspeo da stigne do vrata. Već trenutak kasnije obreo se na ulici.

Noć je postala malo svežija i on je duboko udahnuo i zastao kako bi se smirio. Ako je ovo raskalašnost, onda mu se to ne sviđa. Ona glupa Mejzi uvredila mu je oca; borba psa i pacova bila je odvratna; kurve su ga ismejale. Svi oni zajedno mogu da idu dodavola.

Čuvar mu je uputio saosećajan pogled.

- Odlučili ste se za rani povratak kući, gospodine?

- Odlična zamisao - reče Hju i ode.

Miki je gubio. Mogao je da vara na bakari kad je banka bila kod njega, ali večeras mu nikako nije dolazila. Osetio je veliko olakšanje kad mu je Edvard rekao:

- Hajde da potražimo devojke.

- Idi ti - reče on, glumeći nezainteresovanost. - Ja ću nastaviti da igram.

U Edvardovim očima ukaza se senka paničnog straha.

- Već je prilično kasno.

- Pokušavam da nadoknadim ono što sam izgubio - Miki je bio uporan.

Edvard mu tiho reče:

- Platiću i tvoje žetone.

Miki se isprva pretvarao da se dvoumi, a zatim i da popušta.

- Ah, dobro.

Edvard se nasmeši.

Nakon što je podmirio račune, njih dvojica udoše u glavni salon. Gotovo istog trena, neka plavokosa devojka velikih grudi priđe Edvardu. On je zagrlj preko golih ramena, a ona mu pritisnu dojke na grudi.

Miki je pogledom kružio od devojke do devojke. Za oko mu je zapela malo starija žena privlačno razuzdanog izgleda. On joj se nasmeši i ona mu priđe. Spustila mu je ruku na košulju, zatim mu je zarila nokte u grudi, pridigla se na prste i nežno ga ugrizla za donju usnu.

Ugledao je Edvarda kako ga posmatra sav zajapuren od uzbuđenja. Miki oseti snažnu želju. Onda pogleda ženu koja je stajala ispred njega.

- Kako se zoveš? - upita je.

- Alis.

- Pođimo na sprat, Alis - reče on.

Popeli su se svi zajedno. Na odmorištu je stajao mermerni kentaur s velikim penisom u erekciji koji je Alis u prolazu pomazila. Pored statue

jedan par je vodio ljubav u stojećem stavu, i ne primećujući pijanog muškarca koji je sedeo na podu i posmatrao ih.

Žene su se uputile svaka prema jednoj sobi, međutim Edvard ih uvede u istu prostoriju.

- Večeras svi zajedno, momci? - upita Alis.

- Štedimo novac - reče Miki, a Edvard se nasmeja.

- Išli ste zajedno i u školu, zar ne? - upita ona znalački, zatvarajući vrata sobe. - Često ste jedan drugome drkali?

- Začepi - reče Miki, grleći je.

Dok je Miki ljubio Alis, Edvard joj priđe od pozadi, zagrlji je i uhvati je za dojke. Činilo se da je pomalo iznenađena ali nije se pobunila. Miki oseti Edvardove ruke kako se kreću između njegovog i ženinog tela i shvati da joj se Edvard trlja o zadnjicu.

Nakon nekoliko trenutaka, druga devojka reče:

- Šta ja da radim? Osećam se malo zapostavljenom.

- Skidaj gaće - reče joj Edvard. - Ti si sledeća na redu.

TREĆE POGLAVLJE

JUL

1.

Kao dečak, Hju je mislio da je banka Pilasters vlasništvo kurira. Oni su zapravo bili priprosti dostavljači, ali su svi odreda bili krupni, u besprekornoj prepodnevnoj odeći, sa srebrnim lancima za sat prebačenim preko širokih prsluka. Po banci su se kretali toliko dostojanstveno da su u dečjim očima izgledali kao najznačajnije osobe u celoj zgradi.

Hjua je u desetoj godini u banku doveo njegov deda, brat starog Seta. Predvorje banke obloženo mermerom izgledalo je poput crkve: veliko, svečano, tiho mesto gde pripadnici elitnog sveštenstva izvode potpuno nerazumljive obrede u slavu božanstva zvanog *Novac*. Deda mu je pokazao celu banku: debele tepihe koji su upijali svaki zvuk na drugom spratu, gde su bile smeštene kancelarije partnera i njihovih službenika zaduženih za korespondenciju, a mali Hju je u Partnerskom kabinetu dobio čašu šerija i tanjir s kolačima; za svojim stolovima na trećem spratu video je više pisare, nervozne i s naočarima, okružene gomilama papira povezanih trakama poput poklona, i nove službenike na najvišem spratu koji su sedeli za visokim radnim stolovima, poredani poput Hjuovih figurica vojnika, i prstima umrljanim od mastila upisivali brojeve u poslovne knjige. Ali, najviše od svega, Hjuu se svideo podrum, gde su se u sefovima čuvali ugovori stariji čak i od dede, hiljade i hiljade poštanskih markica koje je trebalo navlažiti i zalepiti, i cela jedna soba prepuna mastila koje se čuvalo u ogromnim teglama. Tada se zadivljeno zamislio nad celim tim procesom. Mastilo je dolazilo u banku, potom su ga službenici nanosili na papire koje su nakon toga vraćali u podrum, u trajnu arhivu; ceo taj postupak nekako je donosio zaradu.

U banci za njega više nije bilo tajni. Sada je znao da u teškim poslovnim knjigama u kožnom povezu nema nikakvih zagonetnih tekstova, već da je reč samo o sasvim jednostavnim spiskovima finansijskih

transakcija, marljivo prikupljenih i savesno dopunjavanih, a i njegovi prsti su se zgrčili i bili umrljani mastilom od svakodnevnog upisivanja brojeva. Menica više nije bila nekakva čarolija, već obično obećanje o plaćanju u određenom roku, napisano na komadu papira i praćeno garancijom banke. Pokazalo se da je otpisivanje, za koje je kao dete mislio da predstavlja „*brojanje unazad*“, mogućnost kupovine menica s popustom, za nešto nižu cenu od njihove nominalne vrednosti, i njihovo čuvanje do trenutka kada se mogu unovčiti uz malu zaradu.

Hju je bio glavni pomoćnik Džonasa Malberija, glavnog knjigovođe. Malberi, ćelav muškarac od četrdesetak godina, bio je dobrog srca, ali pomalo nezadovoljan. Uvek se trudio da nešto objasni Hjuu, ali mu je često i rado pronalazio greške kad bi Hju pokazao i najmanji znak žurbe ili nepažnje. Hju je za njega radio već godinu dana, a juče je ozbiljno pogrešio. Izgubio je otpremnicu za pošiljku bredfordskog sukna koju je trebalo uputiti u Njujork. Proizvođač iz Bredforda je čekao u prizemlju banke i tražio svoj novac, međutim, Malberi je prvo morao da proveriti otpremnicu pre nego što odobri isplatu, a Hju nikako nije mogao da pronađe taj dokument. Zato su morali da zamole čoveka da dođe sledećeg dana.

Na kraju je Hju pronašao traženi dokument, ali je zbog njega gotovo celu noć probdeo u brizi, a tog jutra je smislio nov način slaganja Malberijevih dokumenata.

Na svom stolu je imao dve jeftine drvene kutije za papir, dve pravougaone kartice, pribor za pisanje. Na jednoj kartici polako i uredno je napisao:

Dokumenti za glavnog knjigovođu

Na drugoj kartici je napisao:

Dokumenti koje je glavni knjigovođa rešio

Pažljivo je osušio kartice i čiodama ih pričvrstio za kutije. Potom je stavio kutije na Malberijev sto i odmakao se kako bi proverio rezultat svoga rada. U tom trenutku u kancelariju je ušao gospodin Malberi.

- Dobro jutro, gospodine Hju - reče on. U banci su sve članove porodice oslovljavali na ovaj način, jer bi inače došlo do velike zbrke među gospodom Pilaster.

- Dobro jutro, gospodine Malberi.

- A šta je sad, pobogu, ovo? - upita Malberi mrzovoljno, pogleda uprtog u korpe.

- Pa, ovaj... - počeo Hju - Pronašao sam onu otpremnicu.

- Gde je bila?

- Među nekim pismima koja ste potpisali.

Malberi mu uputi sumnjičav pogled.

- Želite da kažete da se to dogodilo mojom greškom?

- Ne - reče Hju žurno. - Moja dužnost je da vodim računa o vašim papirima. Zbog toga sam i uveo ovaj sistem s kutijama, kako bismo odvojili papire koje ste već rešili od onih koje još niste pogledali.

Malberi promrmlja nešto neodređeno. Okačio je polucilinder na vešalicu iza vrata i seo za sto. Na kraju reče:

- Isprobaćemo ga, možda će se zaista pokazati korisnim. Ali sledeći put budite toliko ljubazni pa me pitajte pre nego što počnete da sprovodite svoje eksperimente. Naposljetku, ovo je moja kancelarija i ja sam glavni knjigovođa.

- Naravno - reče Hju. - Izvinite. - Znao je da je prvo trebalo da ga pita za dopuštenje, ali toliko se zagrejao za tu novu ideju da nije imao strpljenja da čeka.

- Juče je postignut dogovor o ruskom zajmu - nastavi Malberi. - Sada bih želeo da pođete dole u našu poštu i organizujete prebrojavanje zahteva.

- U redu.

Banka je za rusku vladu prikupljala zajam u vrednosti od dva miliona funti. Zbog toga je izdala obveznice od po stotinu funti koje su godišnje donosile kamate od pet funti; međutim, obveznice su prodavali po devedeset tri funte, tako da je stvarna kamatna stopa bila veća od pet zapeta trideset sedam odsto. Većinu obveznica kupile su druge londonske i pariške banke, ali deo je ponuđen i javnosti i sada je trebalo prebrojati zahteve.

- Nadajmo se samo da će biti više molbi nego što ih možemo zadovoljiti - reče Malberi.

- Zašto?

- Na taj način će oni koji nisu imali sreće da kupe deonice već sutra pokušati da dođu do njih na slobodnom tržištu, a to će im podići cenu možda i na devedeset pet funti, pa će svi naši kupci biti uvereni da su ih kupili zaista jeftino.

Hju klimnu glavom.

- A šta ako bude premalo kupaca?

- Onda banka kao garanciju mora otkupiti razliku po devedeset tri funte. A već sutra cena može pasti na devedeset dve ili devedeset jednu funtu i tako ćemo napraviti gubitak.

- A, tako.

- Idite sada.

Hju izađe iz Malberijeve kancelarije na trećem spratu i potrča niza stepenice. Bio je radostan zbog toga što je Malberi prihvatio njegovu zamisao o kutijama za dokumente i osećao je olakšanje što nije zapao u veće nevolje zbog gubitka otpremnice. Kad je došao na drugi sprat, gde se nalazio partnerski kabinet, ugledao je Samjuela Pilastera, doteranog, u srebrnosivom fraku i tamnoplavoj kravati od satena.

- Dobro jutro, striče Samjuele - reče Hju.

- Dobro jutro, Hju. Šta radiš? - On je za Hjua pokazivao više interesovanja nego ostali partneri.

- Idem da prebrojim prijave za ruski zajam.

Samjuel se nasmeši, otkrivajući nepravilne zube.

- Nije mi jasno kako možeš da budeš tako veseo kad je pred tobom takav dan!

Hju pođe prema prizemlju. Unutar porodice, ljudi su počeli tiho da razgovaraju o stricu Samjuelu i njegovom sekretaru. Hjua nije šokirala činjenica da je Samjuel, kako to ljudi kažu, ženskast. Žene i sveštenici se mogu pretvarati da je seks među muškarcima izopačen, ali u školama poput *Vindfilda* to je bilo nešto sasvim uobičajeno i nikada nikome nije naškodilo.

Stigao je u prizemlje i ušao u ogroman hol banke. Bilo je tek pola deset i desetine službenika i dalje su u talasima ulazile kroz velika ulazna vrata, mirišući na slaninu koju su doručkovali i na podzemnu železnicu. Hju klimnu glavom gospođici Gringras, jedinoj službenici. Pre godinu dana, kada je primljena u službu, vodila se žestoka rasprava o tome da li žena može da obavlja poveren posao. Ona je kasnije raspršila sve sumnje iskazujući vrhunske sposobnosti. *U budućnosti će biti još više službenica*, pomisli Hju.

Zadnjim stepeništem zaputi se u podrum i uđe u internu poštu. Dvojica dostavljača razvrstavala su pošiljke, a zahtevi za obveznice već su ispunili celu jednu veliku kesu. Hju odluči da dovede dvojicu nedavno primljenih mladih službenika da ih prebroje i da on to zatim proverio.

Posao je potrajao gotovo ceo dan. Bilo je tek nekoliko minuta pre četiri kad je Hju proverio i poslednju gomilu zahteva i upisao poslednji broj. Zahteva je bilo manje nego što je bilo potrebno: vrednost neprodatih obveznica malo je premašila sto hiljada funti. Iako nije reč o značajnom manjku, kada se uzme u obzir emisija od dva miliona funti, ipak je

postojala velika psihološka razlika između najavljenih i poslatih zahteva, što je značilo da će partneri biti razočarani.

On upisa konačan broj na čist papir i pođe da potraži Malberija. U glavnom holu više nije bilo mnogo buke. Ispred dugačkog uglancanog šaltera stajalo je samo nekoliko klijenata. S druge strane šaltera, službenici su s polica uzimali i vraćali velike poslovne knjige. U banci Pilasters nije bilo mnogo ličnih računa. Bila je to komercijalna banka koja je pozajmljivala novac trgovcima za razne poslovne poduhvate. Kao što je stari Set obično govorio, Pilastere nije zanimalo prebrojavanje masnih novčića od zarade prodavača namirnica ili zgužvanih novčanica koje ulažu krojači, na tome se nije dovoljno zarađivalo. Ali svi članovi porodice imali su račune u banci i ta usluga je omogućena i nekolicini vrlo bogatih klijenata. Hju je upravo ugledao jednog od njih: ser Džona Kemela. Hju je poznavao njegovog sina iz *Vindfilda*. Ser Džon je bio mršav, ćelav muškarac, koji je ogromno bogatstvo stekao zahvaljujući rudnicima uglja i pristaništima na njegovim posedima u Jorkširu. Sada, dok je polako koračao preko mermernog hola, delovao je nestrpljivo i neraspoloženo. Hju mu reče:

- Dobar dan, gospodine. Nadam se da ste već usluženi.

- Ne, nisam, dečače moj. Zar ovde niko ne radi?

Hju se brzo osvrnu. U blizini nije bilo nijednog partnera ni višeg službenika. On odluči da preuzme inicijativu.

- Hoćete li da pođete sa mnom gore, do Partnerskog kabineta, gospodine? Uveren sam da će vas tamo vrlo rado primiti.

- U redu.

Hju ga povede uza stepenice. Svi partneri su radili zajedno u istoj prostoriji, kako bi, prema starom običaju, mogli paziti jedan na drugoga. Ta prostorija bila je uređena poput čitaonice u nekom aristokratskom klubu. U njoj su se nalazile kožne sofe, police s knjigama, a u sredini prostorije se nalazio sto s novinama. Sa uokvirenih portreta na zidovima, stari Pilasteri su preko svojih kljunastih noseva posmatrali šta rade njihovi naslednici.

Prostorija je bila prazna.

- Siguran sam da će uskoro doći neko od partnera - reče Hju. - Mogu li da vam ponudim čašu madeire? - On priđe ormanu i napuni čašu, a ser Džon se smesti u kožnu fotelju. - Uzgred, ja sam Hju Pilaster.

- Da? - Ser Džonu je odmah bilo lakše kad je čuo da razgovara s jednim od Pilastera, a ne samo s nekim mladim kurikom. - Jeste li išli u *Vindfild*?

- Jesam, gospodine. Tamo sam bio s vašim sinom Albertom. Zvali smo ga Grba.

- Sve Kemelove oduvek zovu Grba.

- Nisam ga video još... od škole.

- Otišao je u koloniju Kejp i tamo mu se toliko svidelo da se više nije vraćao. Sada uzgaja konje.

Albert Kemel je bio na kupanju u kamenolomu onog kobnog dana 1866. godine. Hju nikada nije čuo njegovu verziju priče o tome kako se udavio Piter Midlton.

- Voleo bih da mu pišem - reče Hju.

- Usudio bih se da kažem da bi mu bilo drago da dobije pismo od starog školskog druga. Daću vam njegovu adresu. - Ser Džon je prišao stolu, umočio pero u mastilo i napisao nešto na listu papira. - Izvoli.

- Hvala vam. - Ser Džon se sada potpuno smirio, primetio je Hju zadovoljno. - Mogu li još nešto da učinim za vas dok čekate?

- Pa, možda možeš da učiniš nešto s ovim. - On izvadi ček iz džepa. Hju stade da ga proučava. Na njemu je bio ispisan iznos od sto deset hiljada funti, najveći koji ikad video na ličnom čeku. - Upravo sam prodao jedan rudnik uglja svom komšiji - objasni ser Džon.

- Svakako bih mogao da vam ga deponujem.

- Koliku kamatu ću dobiti?

- Trenutno, četiri posto.

- Mislim da će to biti dovoljno.

Hju je oklevao. Upravo mu je palo na pamet da bi mogao donekle da pokrije zajam za ruske obveznice ako bi uspeo da nagovori ser Džona da ih kupi. Treba li da mu spomene to? Već je prešao granicu ovlašćenja time što je uveo gosta u Partnerski kabinet. Odluči da rizikuje.

- Mogli biste dobiti pet zapeta trideset sedam ako kupite ruske obveznice.

Ser Džon zažmiri.

- Zaista?

- Da. Upis je završen juče, ali za vas...

- Jesu li sigurne?

- Koliko i ruska vlada.

- Razmisliću o tome.

Hju se prilično zagrejao i želeo je da zaključí prodaju.

- Kao što znate, cena već sutra možda neće biti ista. Kada se obveznice iznesu na slobodno tržište, cena može i skočiti i pasti. - Zaključio je da zvuči

previše zainteresovano i zaustavio se. - Odmah ću položiti ovaj ček na vaš račun, a ako želite, o obveznicama možete da razgovarate s nekim od mojih stričeva.

- U redu, mladi Pilasteru... možeš da ideš.

Hju izade iz kabineta i u hodniku naiđe na strica Samjuela.

- Striče, unutra je ser Džon Kemel - reče mu on. - Video sam ga u glavnom holu, izgledao je nekako ljutito, pa sam mu ponudio čašu madeire... nadam se da nisam pogrešio.

- Nikako - reče Samjuel. - Ja ću se pobrinuti za njega.

- Doneo je ček na sto deset hiljada funti. Spomenuo sam mu ruski zajam... za punu pokrivenost nedostaje oko sto hiljada.

Samjuel izvi obrve.

- To je vrlo smelo od tebe.

- Samo sam mu rekao da o tome može da razgovara s nekim od partnera ako želi veće kamate.

- U redu. To nije loša ideja.

Hju se vratio u glavni hol, izvadio dosije ser Džona i uneo u njega depozit, a zatim je odneo ček kontroloru. Potom se vratio na treći sprat, u Malberijevu kancelariju. Predao mu je broj zahteva pristiglih za ruski zajam, pomenuo mogućnost da ser Džon kupi neprodat deo i seo za svoj sto.

U tom trenutku u prostoriju je ušao dostavljač, koji im je na poslužavniku doneo čaj, hleb i puter. To lagano osveženje posluživalo se svim službenicima koji ostaju u banci nakon pola pet. Kad nije bilo mnogo posla, većina ljudi je odlazila u četiri. Zaposleni u banci predstavljali su elitu među službeničkom klasom i izazivali su zavist službenika zaposlenih kod trgovaca i brodara, koji su često morali da raditi do kasno, ponekad i celu noć.

Malo kasnije u njihovu kancelariju je ušao Samjuel i predao Malberiju neka dokumenta.

- Ser Džon je kupio obveznice - reče on Hjuu. - Lepo si to izveo... odlično si iskoristio priliku.

- Hvala.

Samjuel u tom trenutku primeti kutije s natpisima na Malberijevom radnom stolu.

- Šta je ovo? - upita on tonom koji je odavao da ga to što vidi zabavlja. - *Dokumenti za glavnog knjigovođu... Dokumenti koje je glavni knjigovođa rešio.*

Odgovorio mu je Malberi.

- Služi za razdvajanje pristiglih dokumenata od onih koje treba nekuda uputiti. Korisno je za izbegavanje zbrke.

- Dobra ideja. Mislim da bih i ja mogao da učinim isto.

- To je, gospodine Samjuele, zapravo zamisao mladog gospodina Hjua. Samjuel s interesovanjem pogleda Hjua.

- Vidi, vidi... Stvarno si oštrouman, dragi moj dečače.

Hjuu su ponekad govorili da je isuviše samouveren, zato se sada trudio da izgleda skromno.

- Znam da još moram mnogo toga da naučim.

- Ne, ne, nećemo sada biti lažno skromni. Kaži mi nešto. Ako te oslobodimo službe u kancelariji gospodina Malberija, na kojem bi mestu želeo da radiš?

Hju nije morao da razmišlja šta da odgovori. Najpoželjniji posao bio je posao službenika za korespondenciju. Većina službenika može da vidi samo deo određene transakcije, onaj deo koji knjiže, ali službenik za korespondenciju, koji sastavlja pisma klijentima, može da vidi ceo posao. Bio je to najbolji položaj za učenje i sticanje prilike za unapređenje. A Bil Rouz, službenik za korespondenciju koji je radio za strica Samjuela, uskoro je trebalo da ode u penziju.

Bez i malo oklevanja, Hju reče:

- Voleo bih da budem tvoj službenik za korespondenciju.

- Zaista? Nakon samo godinu dana rada u banci?

- Kad gospodin Rouz ode u penziju, navršiće se osamnaest meseci mog rada u banci.

- To je tačno. - Izgledalo je da Samjuela ovaj razgovor i dalje zabavlja. Ali nije rekao ne. - Videćemo, videćemo - reče on i izađe iz kancelarije.

Malberi upita Hjua:

- Jeste li vi savetovali ser Džona Kemela da kupi ostatak ruskih obveznica?

- Samo sam mu pomenuo tu mogućnost - reče Hju.

- Da, da - reče Malberi. - Lepo, lepo. - Nakon toga, još nekoliko minuta je sedeo i zamišljeno ga posmatrao.

2.

Bilo je sunčano nedeljno poslepodne i ceo London je izašao u šetnju u najboljoj nedeljnoj odeći. U širokoj aveniji Pikadilija nije bilo saobraćaja,

tako da bi na dan odmora samo invalidi mogli da se kreću ulicom. Mejzi Robinson i Ejpril Tilzli šetale su Pikadilijem, razgledale palate bogataša i pokušavale da uhvate nekog muškarca.

Živele su zajedno, u Sohou, u maloj sobi u sirotinjskoj kući u Karnabi stritu, u blizini Sirotišta Svetog Jakova. Ustajale bi oko podneva, brižljivo se doterale i zatim izašle na ulicu. Do uveče, po pravilu bi pronašle dvojicu muškaraca koji bi im platili večeru: u suprotnom, ostale bi gladne. Bile su gotovo sasvim bez novca, ali trebalo im je vrlo malo. Kad bi trebalo da plate stanarinu, Ejpril bi nekog svog dečka upitala za „pozajmicu“. Mejzi je uvek nosila istu odeću i svake večeri je prala donje rublje. Jednog dana će joj neko kupiti novu haljinu. Pre ili kasnije, nadala se, neko od muškaraca koji su joj plaćali večere poželeeće da se oženi njome ili da je uzme za stalnu ljubavnicu.

Ejpril je i dalje pričala samo o onom Južnoamerikancu kojeg je upoznala, Toniju Silvi.

- Zamisli samo, može da priušti sebi da izgubi deset gvineja na kladenju! - govorila je. - A riđa kosa mi se oduvek sviđala.

- Nije mi se svideo onaj drugi Južnoamerikanac, onaj tamnokosi - reče Mejzi.

- Miki? On je prelep.

- Da, ali učinilo mi se da u njemu ima nečeg podmuklog.

Ejpril pokaza u pravcu jedne ogromne rezidencije.

- Ono je kuća Solijeovog oca.

Palata je bila uvučena, s polukružnim pošljunčanim prilazom. Izgledala je kao neki grčki hram s nizom stubova koji su se uzdizali s prednje strane sve do krova. Na velikim ulaznim vratima blistao je mesing, a na prozorima su visile crvene plišane zavese.

Ejpril reče:

- Zamisli samo, jednog dana bi i ti mogla da živiš u toj kući.

Mejzi odmahnu glavom.

- Ne baš.

- To se već događalo - reče Ejpril. - Moraš biti samo malo strastvenija od devojaka iz viših klasa, a to i nije tako teško. Kad se udaš, bez problema ćeš naučiti njihov naglasak i sve ostalo. Ti već i sada lepo govoriš, osim kad se naljutiš. A Soli je dobar dečko.

- Dobar debeli dečko - reče Mejzi i napravi grimasu.

- Ali veoma bogat! Ljudi kažu da mu otac na posedu drži ceo simfonijski orkestar, za slučaj da mu se nakon večere prohte da sluša muziku!

Mejzi uzdahnu. Nije želela da razmišlja o Soliju.

- Kuda ste otišli nakon što sam se izdrala na onog Hjua?

- Na borbe pasa i pacova. Onda smo Tonio i ja otišli u hotel Bat.

- Jesi li ga odradila?

- Naravno! Šta misliš, zašto smo išli u Bat?

- Da biste se kartali?

Njih dve se nasmejaše. Ejpril sumnjičavo pogleda Mejzi.

- Ali i ti si odradila Solija, zar ne?

- Usrećila sam ga - reče Mejzi.

- Šta to znači?

Mejzi napravi pokret rukom i njih dve se ponovo nasmejaše. Ejpril reče:

- Samo si mu ga izdrkala? Zašto? - Mejzi slegnu ramenima. - Dobro, možda si u pravu - reče Ejpril. - Ponekad je najbolje ne dati im sve prvi put. Ako ih malo mamiš, postanu još vatreniji.

Mejzi promeni temu.

- Upoznavanje s osobama s prezimenom Pilaster pobudilo je u meni ružne uspomene - reče ona.

Ejpril klimnu glavom.

- Jebeni šefovi, mrzim ih iz dna duše - reče ona neočekivano žustro. Ejpril se izražavala još prostije od ljudi na koje je Mejzi bila navikla u cirkusu. - Nikada neću raditi za nekog šefa. Zato i radim ovo. Sama određujem cenu i novac dobijam unapred.

- Moj brat i ja smo otišli od kuće na dan kad je Tobajas Pilaster bankrotirao - reče Mejzi i tužno se nasmeši. - Moglo bi se reći da sam ja danas ovde zbog Pilastera.

- Šta si radila nakon što ste otišli od kuće? Jesi li odmah otišla u cirkus?

- Nisam. - Mejzi se s bolom u srcu priseti koliko je bila preplašena i usamljena. - Moj brat se krišom ukrcao na brod za Boston. Od tada ga nisam ni videla niti sam čula bilo šta o njemu. Nedelju dana sam spavala na smetlištu. Hvala bogu, bilo je toplo, bio je maj. Kiša je padala samo jedne noći: pokrila sam se nekim dronjcima i posle toga sam godinama imala buve... Sećam se sahrane.

- Čije?

- Tobajasa Pilastera. Povorka je prolazila ulicama. On je u tom gradu bio značajna ličnost. Sećam se malog dečaka, ne mnogo starijeg od mene, koji je nosio crni kaput i cilindar i držao mamu za ruku. To je sigurno bio Hju.

- Zamisli - reče Ejpril.

- Nakon toga sam otpešačila u Njukasl. Obukla sam se kao dečak i pomagala u raznim štalama. Dopuštali su mi da noću spavam u slami, pored konja. Tamo sam ostala tri godine.

- Zašto si otišla?

- Naraslo mi je ovo - reče Mejzi i zatrese grudima. Sredovečnom muškaracu koji je u tom trenutku prolazio pored nje gotovo su ispale oči. - Kad je glavni konjušar otkrio da sam devojka, pokušao je da me siluje. Udarila sam ga posred lica korbačem i to je bio kraj mog posla.

- Nadam se da si ga pošteno povredila - reče Ejpril.

- U svakom slučaju se ohladio.

- Trebalo je da ga opališ po onoj stvari.

- To bi mu se možda dopalo.

- Kuda si pošla nakon što si otišla iz te konjušnice?

- Tada sam došla u cirkus. Najpre sam pomagala oko konja, a s vremenom sam počela da nastupam kao jahačica. - Ona setno uzdahnu. - Bilo mi je lepo u cirkusu. Ljudi su tamo ljubazni.

- Previše ljubazni, koliko sam čula.

Mejzi klimnu glavom.

- Zapravo, nikada se nisam slagala s upravnikom, a kad mi je rekao da mu ga popušim, shvatila sam da moram da pođem dalje. Zaključila sam da hoću bolju platu, ako već moram da živim od pušenja raznoraznih kita. I, evo, sad sam tu. - Uvek je nehotice oponašala osobenosti rečnika onog s kim razgovara, tako da je usvojila i nesputan Ejprilin rečnik.

Ejpril je promućurno pogleda.

- Koliko si ih od tada tačno popušila?

- Nijedan, da budem iskrena. - Mejzi je bilo neprijatno. - Ne mogu da te lažem, Ejpril... Mislim da nisam rođena za ovaj posao.

- Savršena si za ovaj posao! - pobuni se Ejpril. - U očima imaš iskru kojoj muškarci ne mogu doleteti. Slušaj. Budi uporna sa Solijem Grinbornom. Svaki put mu daj malo više. Jednom mu dopusti da ti pomazi macu, sledeći put dopusti da te vidi голу... Za otprilike tri nedelje žudeće za tim. Kad mu spadnu pantalone i kad ti njegova stvar bude u ustima, reci

mu: *'Kad bi mu kupio kućicu u Čelsiju, ovo bismo mogli da radimo kad god ti se prohte.'* Kunem ti se, Mejzi ako Soli odbije, zarediću se.

Mejzi je znala da je Ejpril u pravu, ali svim srcem se protivila tome. Nije tačno znala zbog čega. Delimično i stoga što je Soli nije privlačio. Što je najčudnije, jedan od razloga bila je i činjenica da je on zaista dobar. Nije mogla naterati sebe da se tako beskrupulozno poigra njim. Ali, najgore je to što joj se činilo da bi time odustala od nađe u pravu ljubav, u pravi brak s muškarcem do kojeg bi joj zaista bilo stalo. S druge strane, od nečega je morala da živi, a čvrsto je odlučila da ne živi kao njeni roditelji, da cele nedelje iščekuje milostinju na dan isplate plata i da se stalno izlaže riziku da ostane bez posla zbog neke finansijske krize koja se događa stotinama kilometara daleko od nje. Ejpril reče:

- A šta misliš o drugima? Mogla si da biraš.
- Hju mi se dopao, ali njega sam uvredila.
- On ionako nema novca.
- Edvard je svinja, Miki me plaši, a Tonio je tvoj.
- Onda je Soli čovek za tebe.
- Ne znam.

- Ja znam. Dopustiš li mu da ti pobegne, provešćeš ostatak života šetajući Pikadilijem i misleći: *'Mogla sam da živim u ovoj kući.'*

- Da, verovatno će tako i biti.

- Ko drugi, ako ne Soli? Na kraju bi mogla da završiš s nekim malim zlobnim sredovečnim trgovcem koji će paziti na svaki novčić koji potrošiš i koji će očekivati da sama pereš čaršave.

Mejzi je još bila obuzeta tim mračnim mislima kad su došle do zapadnog kraja Pikadilija i skrenule u Mejfer. Ako bi tako odlučila, verovatno bi mogla navesti Solija da se oženi njome. Osim toga, bez teškoća bi mogla da igra ulogu velike dame. Izražavanje je predstavljalo pola obavljenog posla, a pretvaranje joj je uvek dobro išlo. Međutim, pomisao na to da će uhvatiti dobrodušnog Solija u zamku braka bez ljubavi izazivala joj je mučninu.

Kako bi skratile put, prošle su kroz konjušnice u kojima su ljudi ostavljali konje na privremeno čuvanje. Mejzi se s nostalgijom setila cirkusa i zaustavila se da pomazi visokog doratastog pastuva. Konj joj onjuši ruku. Obrati joj se muški glas:

- Ridan obično ne dopušta nepoznatim ljudima da ga diraju.

Mejzi se okrenu i ugleda sredovečnog muškarca u crnom sakou i žutom prsluku. Njegova službena odeća nikako se nije uklapala s grubim licem i

govorom neobrazovanog čoveka i ona zaključi da je on sigurno neki bivši konjušar koji je otvorio svoju štalu za čuvanje i hranjenje konja i posao mu je dobro krenuo. Ona se nasmeši i reče:

- Zbog mene se ne buni, je li tako, Riđane?

- Pretpostavljam da ne biste mogli da ga jašete, zar ne?

- Da ga jašem? Da, mogla bih, i to bez sedla, mogla bih da ga jašem i stojeći mu na leđima. To je vaš konj?

Muškarac se lako nakloni i reče:

- Džordž Saml, vlasnik, kao što tu piše, vama na usluzi, dame. - On pokaza iznad ulaznih vrata gde je bilo ispisano njegovo ime.

Mejzi reče:

- Ne bih da se hvalim, gospodine Saml, ali poslednje četiri godine sam provela u cirkusu, tako da bih verovatno mogla da jašem svakog konja u vašoj konjušnici.

- Zaista... - reče on zamišljeno. - Vidi, vidi...

Ejpril se uključi u razgovor:

- Šta smerate, gospodine Saml?

Oklevao je.

- Ovo vam se može učiniti malo pre nagljeno, ali pitam se da li bi dama mogla biti zainteresovana za jednu poslovnu ponudu.

Mejzi se zapita šta sada sledi. Sve do tog trenutka njihov razgovor je bio samo dokono čavrljanje.

- Nastavite.

Ejpril značajno reče:

- Uvek nas zanimaju poslovni predlozi. - Ali Mejzi je imala osećaj da Samla ne zanima ono na šta Ejpril misli.

- Vidite, ovako, Riđan je konj za prodaju - počeo je muškarac. - Ali konji se ne prodaju tako što ih držite u štali. S druge strane, kad biste ga sat-dva prošetali parkom, jedna takva dama kao što ste vi, lepa, ako mogu biti toliko slobodan, kao cvet, privukla bi veliku pažnju i pre ili kasnije ukazala bi se prilika da vas neko upita koliko tražite za tog konja.

Da li je to i njena prilika da zaradi, zapita se Mejzi. Da li joj to pruža mogućnost da plati stanarinu, a da pritom ne prodaje ni telo ni dušu? Ali nije pitala to što joj je bilo na umu. Umesto toga, ona reče:

- I onda bih ja toj osobi rekla: *'Potražite gospodina Samla u konjušnici Kerzon, zato što je ovo kljuse njegovo.'* Tako ste to zamislili?

- Upravo tako, osim što za Ridana ne biste mogli reći da je kljuse, već 'ova veličanstvena životinja' ili 'ovaj predivan primerak konjske vrste' ili nešto tako.

- Možda - reče Mejzi i pomisli kako bi ona upotrebila sopstvene, a ne Samlove reči. - A sad da predemo na posao. - Više se nije mogla pretvarati da je novac ne interesuje. - Koliko biste mi platili?

- Šta mislite, koliko vredi taj posao?

Mejzi nasumice izgovori smešno visok iznos:

- Funtu na dan.

- Previše - reče on odmah. - Daću vam pola.

Nije mogla da veruje da ima toliko sreće. Deset šilinga dnevno bila je neverovatno velika plata: devojke njenih godina koje su radile kao sobarice bile su srećne kad bi dnevno dobile šiling. Srce joj je uzbuđeno tuklo.

- Dogovoreno - reče ona brzo, plašeći se da će se on predomisliti. - Kad počinjem?

- Dođite sutra u pola deset.

- Doći ću.

Pošto su se rukovali, devojke su izašle na ulicu. Saml uzviknu za njom:

- Molim vas, obavezno obucite istu haljinu... veoma je privlačna.

- Bez brige - reče Mejzi. Bila joj je to jedina haljina. Ali Samlu to nije rekla.

3.

GUŽVA U PARKU

UREDNIKU TAJMSA

Poštovani gospodine, poslednjih dana u Hajdparku se oko pola dvanaest svakodneвно primećuje veliki broj kočija koje stvaraju takvu gužvu da se niko ne može pomeriti čak i po sat vremena. Do sada su za ovu pojavu ponuđena nebrojena objašnjenja; na primer, da je previše stanovnika provincije došlo da provede leto u Londonu ili da je u Londonu zavladao takvo blagostanje da čak i žene radnika imaju kočije i voze se parkom, ali niko ne pominje pravu istinu. Za sve to je kriva dama nepoznatog imena koju muškarci, međutim, zovu „Lavica“, nesumnjivo zbog svetlosmeđe boje kose. Rečje o predivnom biću, uvek lepo odevenom, koje jaše, lakó i veselo, konje koji bi obeshrabrili mnoge muškarce, i jednako vešto vozi kočiju koju vuku po dva savršeno sparena konja. Slava njene lepote i jahačke neustrašivosti toliko je da se u vreme kada se očekuje njeno pojavljivanje svi žitelji Londona sele u park, a kad se

zateknu u parku, uvide da se odatle ne mogu izvući. Zar ne biste, zato, vi gospodine, čiji je posao da znate sve i svakoga, i koji stoga, možda, znate i pravi identitet Lavice, mogli nekako uticati na nju, nagovoriti je da odustane od takvog pojavljivanja, kako bi park ponovo mogao postati ono što je oduvek i bio, miran gradski ukras kojim se lako prolazi? Vaš sam, gospodine, ponizni sluga,

POSMATRAČ

Ovo pismo je svakako šala, pomisli Hju spuštajući novine. Lavica je zaista bila stvarna, u banci je čuo službenike kako razgovaraju o njoj, ali ona nije bila uzrok zastoja u prolasku kočija. Ipak, u njemu se probudila radoznalost. Kroz rešetkaste prozore *Vajtheven hausa* odsutno je gledao u park. Tog dana je bio praznik. Bilo je sunčano i u parku se već okupilo mnogo ljudi koji su šetali, jahali i vozili kočije. Hju pomisli da bi upravo sad mogao da pođe u park u nadi da će otkriti o čemu je reč u celoj toj zbrci.

Strina Ogasta je takođe nameravala da ode u park. Njen fijaker je već stajao ispred kuće. Kočijaš je nosio periku, a uniformisani sluga bio je spreman za vožnju na zadnjem delu kočije. Ona je gotovo svakoga dana u ovo vreme odlazila u park, kao i sve žene iz viših klasa i dokoni muškarci. Svi oni govorili su da to rade zbog svežeg vazduha i šetnje, ali najvažnije im je bilo to što su u parku viđali druge i pritom i sami bili viđeni. Pravi uzrok zastoja bilo je to što su ljudi zaustavljali kočije kako bi razmenili razna ogovaranja i tako su zaustavljali saobraćaj.

Hju je začuo strinin glas. On ustade od doručka u trpezariji i pođe u predvorje. Kao i obično, strina Ogasta bila je prelepo doterana. Tog dana je na sebi imala ljubičastu haljinu i uzan prsluk, ispod kojeg su se širili metri i metri nabora. *Šešir je pogrešno odabrala*, pomisli on: mali krut slamnati šešir s obodom širokim ne više od sedam-osam centimetara, nakrivila je napred na vrhu frizure. Šeširić je bio u skladu s najnovijom modom i na lepim devojkama je izgledao ljupko, ali Ogasta je bila sve samo ne ljupka i na njoj je izgledao smešno. Nije joj se često događalo da napravi takvu grešku, a kad bi joj se i dogodilo da pogreši, uzrok je najčešće bilo njeno slepo praćenje mode.

Razgovarala je sa stricem Džozefom. On je izgledao izmučeno, kao i obično kad bi mu se Ogasta obraćala. Stajao je pred njom, napola okrenut na drugu stranu, i nestrpljivo dodirivao čupave zulufe. Hju se pitao da li između njih dvoje postoji barem malo ljubavi. Nekada je sigurno bilo barem malo ljubavi, zaključio on, budući da su začeli Edvarda i Klementinu. Retko kada su iskazivali međusobnu naklonost, ali povremeno, razmišljao je Hju,

Ogasta bi se ponela obzirno prema Džozefu. *Da*, pomisli on, *verovatno se još vole*.

Ogasta je nastavila da priča kao da Hju nema, što je bio njen uobičajen način ponašanja.

- Cela porodica je zabrinuta - nastavljala je uporno, kao da je stric Džozef rekao nešto sasvim suprotno. - Moglo bi doći do skandala.

- Ali takvo stanje, o čemu god da je reč, traje već godinama i niko ga nikada nije smatrao skandaloznim.

- Zbog toga što Samjuel nije stariji partner. Običan čovek može raditi mnogo toga a da ne privuče pažnju. Ali stariji partner u banci Pilasters je javna ličnost.

- Pa, dobro, rešavanje tog problema verovatno nije tako hitno. Stric Set je još živ i pokazuje sve znakove da će večno živeti.

- Znam - reče Ogasta s prizvukom nemoći u glasu. - Ponekad poželim...
- Naglo zastade, da se ne bi isuviše razotkrila. - Pre ili kasnije predaće kormilo. Do toga bi moglo doći već sutra. Rođak Samjuel se ne može pretvarati da nema nikakvog razloga za zabrinutost.

- Moguće - reče Džozef. - Ali ako se pretvara da nema problema, nije mi jasno šta se može učiniti.

- Možda treba upoznati Seta s problemom.

Hju se upita koliko stari Set zapravo zna o načinu života svoga sina. Duboko u sebi verovatno je znao istinu, ali je možda nikada nije priznao, čak ni samom sebi.

Činilo se da je Džozefu neprijatno.

- Sačuvaj bože.

- To bi svakako bilo nesrećno rešenje - žustro i licemerno reče Ogasta. - Ali moraš se pobrinuti za to da Samjuel shvati kako će, ako ne popusti, na scenu morati da stupi njegov otac, a ako dođe do toga, Set mora raspolagati svim činjenicama.

Hju nije mogao da se ne zadivi njenom prepredenošću i bezobzirnošću. Njena poruka Samjuelu bila je jasna: odustani od svog sekretara ili ćemo prisiliti tvog oca da se suoči s pravim stanjem stvari, odnosno s činjenicom da mu je sin manje-više oženjen muškarcem.

Istini za volju, njoj nimalo nije stalo do Samjuela i njegovog sekretara. Samo je želela da mu onemogući da postane stariji partner, kako bi ta funkcija mogla da pripadne njenom mužu. Bilo je to prilično nisko i Hju se upita da li Džozef u potpunosti shvata šta Ogasta radi.

Džozefu je već bilo nelagodno i on reče:

- Voleo bih da rešim tu situaciju bez takvih drastičnih poteza.

Ogasta nastavi tiše i prisnije. Kad god se tako ponašala, Hju bi pomislio da je neiskrena kao zmaj koji pokušava da prede.

- Sasvim sam sigurna da ćeš pronaći način da postigneš upravo to - reče ona. Zatim se ljubazno nasmeši. - Hoćeš li danas da se izvezeš sa mnom? Mnogo mi je lepo u tvom društvu.

On odmahnu glavom.

- Moram da idem u banku.

- Kakva šteta što moraš da se zatvoriš u kancelariju prepunu prašine na ovako predivan dan...

- U Bolonji je izbila panika.

Hju se zainteresovao. Od vremena bečkog „*Kracha*“ propalo je nekoliko banaka i zatvoreno je nekoliko firmi u raznim delovima Evrope, ali prvi put je negde zavladao panika. London je, za sada, izbegao bilo kakve štetne posledice. U junu je eskontna stopa, termometar finansijskog sveta, porasla na sedam posto, što baš i nije ukazivalo na pravu groznicu, ali se već vratila na šest posto. Međutim, danas bi moglo doći i do izvesnih uzbuđenja.

Ogasta reče:

- Nadam se da ta panika neće uticati na nas.

- Ako budemo oprezni, neće - reče Džozef.

- Ali danas je praznik, u banci neće biti nikoga da ti napravi čaj!

- Mislim da ću uspeti da preživim pola dana bez čaja.

- Za sat vremena ću ti poslati Saru. Napravila je tvoju omiljenu tortu od trešanja, doneće ti je zajedno s čajem.

Hju je uočio priliku.

- Da pođem s tobom, striče? Možda ti treba neko da ti nešto napiše.

Džozef odmahnu glavom.

- Nećeš mi biti potreban.

Ogasta reče:

- Možda će ti zatrebati za neku sitnicu, dušo.

Hju se nasmeši i reče:

- Ili će mu možda biti potreban moj savet.

Džozef nije prihvatio šalu.

- Samo ću pročitati telegrafske poruke i odlučiti šta treba učiniti kad se sutra ujutro ponovo otvore berze.

Hju je bio nesmotreno uporan.

- Ipak bih voleo da pođem, to me zanima.

Uvek je bilo pogrešno gnjaviti Džozefa.

- Kažem ti da mi nisi potreban - reče on razdraženo. - Idi u park sa strinom, potreban joj je neko da je prati. - On stavi šešir i izađe.

Ogasta reče:

- Ti zaista imaš dara da nepotrebno uznemiriš ljude, Hju. Uzmi šešir, ja sam spremna za polazak.

Hju zapravo nije želeo da se vozi s Ogastom, ali stric mu je to naredio, osim toga, zanimala ga je i Lavica i zato se nije protivio.

U tom trenutku pojavila se Ogastina kćerka, Klementina, spremna za izlazak. U detinjstvu, Hju se igrao sa svojom rođakom, koja je oduvek bila tužibaba. Kad joj je bilo sedam godina, tražila je od Hjua da joj pokaže svoju pišu, a zatim je rekla majci šta je uradio i Hju je dobio batine. Sada, s dvadeset godina, Klementina je izgledala kao svoja majka, međutim, dok je Ogasta bila arogantna, Klementina je bila prepredena.

Svi troje su izašli pred kuću. Sluga im je pomogao da uđu u kočiju. Bila je to nova kočija, ofarbana u jarkoplavu boju. Vukao ju je par vrhunskih sivih elegantnih konja. Bila je to ekipaža dostojna supruge velikog bankara. Ogasta i Klementina su sele u smeru kretanja, a Hju se smestio preko puta njih. Krov je bio spušten jer je bilo lepo vreme, ali dame su ipak otvorile suncobrane. Kočijaš ošinu bičem i oni krenuše.

Već nekoliko trenutaka kasnije bili su na Saut keridž drajvu. Ulica je bila zakrčena upravo onako kako je to naveo autor pisma upućenog *Tajmsu*. Njom su prolazile stotine konja koje su jahali muškarci s cilindrima i žene u posebnim ženskim sedlima, desetine kočija svih mogućih modela, otvorenih i zatvorenih, s dva i četiri točka, deca na ponijima, parovi u šetnji, dadilje s kolicima i ljudi sa psima. Kočije su blistale sveže obojene, konji su bili iščetkani i istimareni, muškarci su nosili sakoe a žene su na sebi imale sve moguće jarke boje koje su se mogle proizvesti novim hemijskim sredstvima. Svi su se kretali polako kako bi što bolje proučili tuđe konje i kočije, haljine i šešire. Ogasta je razgovarala sa svojom kćerkom i taj razgovor nije zahtevao od Hjua naročito učestvovanje, osim povremenih izraza slaganja.

- Evo i ledi Sent En s *doli varden* šeširom! - uzviknu Klementina.

- Nisu u modi već godinu dana - reče Ogasta.

- Da, da... - reče Hju.

Pored njih je u tom trenutku prošla jedna druga kočija i on u njoj ugleda svoju tetku Madlen Hartšorn. *Da ima zulufe, izgledala bi gotovo isto kao Džozef*, pomisli on. Ona je bila Ogastina najprisnija prijateljica unutar

porodice. Zajedno su nadzirale ceo društveni život Pilastera. Ogasta je bila prava pokretačka snaga, ali Madlen joj je bila verna pomagačica.

Kad su se obe kočije zaustavile, dame razmeniše pozdrave. Zakrčile su ulicu pa su se iza njih zaustavile dve-tri kočije. Ogasta reče:

- Napravi krug s nama, Madlen, želim da porazgovaram s tobom. - Madlenin sluga joj je pomogao da izađe iz kočije i da sedne pored Ogaste. Zatim su produžili. - Prete da će starom Setu ispričati sve o Samjuelovom sekretaru - reče Ogasta.

- O, ne! - reče Madlen. - Ne smeju to da učine!

- Razgovarala sam s Džozefom, ali nemoguće je sprečiti ih u toj nameri - nastavi Ogasta. Hju je bio zadivljen njenim tonom koji je odavao iskrenu zabrinutost. Kako joj to samo polazi za rukom? Možda je samu sebe uverila da je prava istina upravo ono što joj u određenom trenutku odgovara da kaže, bez obzira šta je to.

- Razgovaraću s Džordžom - reče Madlen. - Dragi stric Set bi mogao umreti od šoka.

Hju se poigravao pomišlju da o ovom razgovoru obavesti strica Džozefa. Džozef bi, razmišljao je, svakako bio zaprepašćen kad bi saznao kako žene manipulišu njim i ostalim partnerima. Ali, oni mu ne bi verovali. On je bio niko i ništa, i zato Ogasta nije pazila šta će reći pred njim.

Njihova kočija kretala se toliko polako da je imao utisak da stoje u mestu. Ispred njih je došlo do zastoja u kojem se zateklo mnoštvo konja i kočija. Ogasta razdraženo upita:

- Zbog čega je došlo do zastoja?

- Sigurno je Lavica tamo - reče Klementina uzbuđeno.

Hju je pažljivo posmatrao gužvu, ali nije mogao da otkrije uzrok zastoja. Video je više različitih kočija, devet-deset konja i nekoliko šetača.

Ogasta upita:

- Kakva lavica?

- O, majko, pa svi znaju za nju!

Kad je Ogastina kočija prišla bliže, ugledali su lepu malu laku kočiju s četiri točka kako se pojavljuje iz gužve. Vukao ju je par ponija koji su visoko podizali noge, a kočijom je upravljala žena.

- Pa to je Lavica! - vrisnu Klementina.

Hju pogleda ženu na kočiji i zapanjeni se kad je prepozna.

Bila je to Mejzi Robinson.

Ona ošinu ponije bičem i oni ubrzaše korak. Na sebi je imala smeđi kostim od merino vune s nabranim svilenim umecima i maramu boje

pečurke uvezanu u čvor oko vrata. Na glavi je imala mali zanimljiv cilindar sa zakrivljenim obodom.

Hju ponovo oseti bes zbog svega onoga što je rekla o njegovom ocu. Nije imala pojma o finansijama i nije imala nikakvo pravo da tako lako optuži ljude za nepoštenje. Uprkos tome, nije mogao da ne prizna u sebi da Mejzi sjajno izgleda. U tom sitnom skladnom telu koje upravlja kočijom, u nakrivljenom cilindru, čak i u načinu na koji je držala bič i zatezala uzde bilo je nečeg neodoljivo privlačnog.

Znači, Lavica je zapravo Mejzi Robinson! Ali, kako to da ona odjednom ima i konje i kočije? Da li se odjednom obogatila? Čime se to bavi?

Dok se Hju i dalje divio, dogodila se nesreća.

Jedan nervozan čistokrvni konj prošao je pored Ogastine kočije i u tom trenutku ga je preplašio mali bučni terijer. Konj se propeo i jahač je pao na ulicu, tačno ispred Mejzine kočije. Ona hitro skrenu, ispoljavajući zavidnu sposobnost upravljanja, i pređe na drugu stranu ulice. Kad je skrenula, zatekla se tačno ispred Ogastinih konja, zbog čega je kočijaš pritegnuo uzde i opsovaao.

Mejzi se potom zaustavila tik uz Ogastinu kočiju. Svi pogledi su bili uprti u zbačenog jahača. Izgledalo je da mu nije ništa. Ustao je bez pomoći, otresao prašinu s odeće i uz psovke pošao u potragu za svojim konjem.

Mejzi je prepoznala Hjua.

- Hju Pilaster, glavom i bradom! - uzviknu ona.

Hju se zarumeneo.

- Dobar dan - reče on, ne znajući šta drugo da kaže.

Time je ozbiljno prekršio pravila pristojnosti. Nije smeo da pokaže da poznaje Mejzi u društvu tetke i strine, jer nikako nije smeo da im predstavi takvu osobu. Trebalo je da je ignoriše.

Međutim, Mejzi nije ni pokušala da se obrati damama.

- Kako ti se sviđaju konji? - upita ona. Kao da je zaboravila njihovu prepirku.

Hju je bio potpuno omamljen tom lepom neobičnom ženom, njenom veštom vožnjom i nehajnim držanjem.

- Veoma su lepi - reče on, ne gledajući ih.

- Na prodaju su.

Strina Ogasta ledenim glasom reče:

- Hju, ljubazno reci ovoj osobi da nas pusti da prođemo!

Mejzi tada prvi put pogleda Ogastu.

- Zaveži gubicu, ti matora kučko - reče ona opušteno.

Klementina ostade bez daha, a tetka Madlen tiho vrisnu, užasnuta. Hju preneraženo zinu. Zbog Mejzine predivne odeće i skupe ekipaže lako je zaboravio da je ona zapravo obično derište iz prljave siromašne četvrti. Njene reči su bile toliko vulgarne da je Ogasta nekoliko trenutaka zaprepašćeno ćutala. Niko se nikad nije usudio da joj se obrati na takav način.

Mejzi joj nije dopustila da se pribere. Ponovo se obraćajući Hjuu, ona reče:

- Kaži svom rođaku Edvardu da bi on mogao da kupi moje ponije! - Onda je pucnula bičem i produžila.

U tom trenutku Ogasta je prasnula.

- Kako se usuđuješ da me suočiš s takvom osobom! - besnela je. - Kako se usuđuješ da se pozdraviš s njom!

Hju je nepomično gledao za Mejzi, dok su njena skladna leđa i zanimljiv šeširić nestajali niz ulicu.

Tetka Madlen se pridružila Ogasti.

- Kako je uopšte moguće da je poznaješ, Hju? - upita ona. - Nijedan dobro vaspitan mladić ne poznaje takve žene! Izgleda da si i Edvarda upoznao s njom!

Zapravo je Edvard upoznao Hjuu s Mejzi, ali Hju nije nameravao da okrivljuje Edvarda. Ionako mu ne bi poverovale.

- Zapravo ne poznajem je baš najbolje - reče on.

Klementina je bila veoma radoznala.

- Gde si je, pobogu, upoznao?

- Na mestu zvanom *Agajl rums*.

Ogasta namršteno pogleda Klementinu i reče:

- Ne želim da znam za takve stvari. Hju, reci Baksteru da nas vozi kući.

Hju reče:

- Ja ću malo prošetati. - On otvori vrata fijakera.

- Ideš za onom ženom! - izgovori Ogasta. - Zabranjujem ti to!

- Produži, Baksteru - reče Hju izlazeći iz kočije. Kočijaš prodrma uzde, točkovi počеше da se okreću, a Hju pristojno skinu šešir posmatrajući besnu strinu i tetku kako odlaze.

Znao je da time nije rešio problem. Kasnije ga čeka još nevolja. Za ceo događaj će saznati i stric Džozef i ubrzo će svi partneri saznati da se Hju druži sa sumnjivim ženama.

Ali, bio je praznik, vedar, sunčan dan i park je bio prepun ljudi koji su se zabavljali i uživali. Hju tog dana svakako nije mogao da se brine zbog besa svoje strine.

Obuzela ga je radost dok je koračao stazicom. Pošao je u suprotnom pravcu od onog kojim se odvezla Mejzi. Ljudi su se vozili u krugovima, što je značilo da će je možda ponovo sresti.

Želeo je još malo da razgovara s njom. Želeo je da raščisti pitanje svog oca. Začudo, više nije bio ljut zbog onoga što mu je rekla prilikom prvog susreta. *Jednostavno je pogrešila*, razmišljao je, i razumeće ga kad joj bude objasnio. Uostalom, sam razgovor s njom biće dovoljno uzbudljiv.

Stigao je do Hajd park kornera i zatim skrenuo prema severu, kroz Park lejn. Skidao je šešir pri susretu s brojnim rođacima i poznanicima: Mladim Vilijamom i Beatris u zatvorenoj kočiji, stricem Samjuelom na kestenjastoj kobili, gospodinom Malberijem sa ženom i decom. Možda se Mejzi zaustavila na drugoj strani parka ili je sada već možda i otišla. Činilo mu se da je više neće videti.

Ipak, video ju je.

Upravo je odlazila preko Park lejna. To je nesumnjivo bila ona, prepoznao ju je po svilenom marami boje pečurke vezanoj oko vrata. Ona njega nije videla.

Bez razmišljanja je pošao je za njom na drugu stranu ulice, u Mejfer, pa uz nekadašnje štale i potrčao je da mu ne bi pobegla. Zaustavila je kočije ispred konjušnice i skočila na zemlju. Jedan konjušar stade ispred nje kako bi joj pomogao oko konja.

Hju joj priđe, hvatajući dah. Pitao se zbog čega to radi.

- Zdravo, gospođice Robinson - reče on.

- Zdravo, još jednom!

- Pratio sam te - reče on, kao da to nije bilo očigledno. Ona mu uputi iskren pogled.

- Zašto?

Bez i malo razmišljanja, on izlanu:

- Pitao sam se da li biste jedno veče izašli sa mnom?

Ona iskrivi glavu u stranu i malo se namršti, razmišljajući o njegovom predlogu. Izraz lica bio joj je prijateljski, činilo se da joj se ta ideja dopada i on pomisli da će prihvatiti ponudu. Međutim, kao da se neko praktično pitanje sukobljavalo s njenim namerama. Ona odvratila pogled, a čelo joj se malo namršti; kao da se u tom trenutku predomisli.

- Ne možeš ti priuštiti sebi da me izvedeš - reče ona odlučno. Zatim mu okrenu leđa i uđe u štalu.

4.

*K*emelfarma Kolonija Kejp Južna Afrika 14. jul 1873.

Dragi Hju,

Tako mi je drago što si se javio! Čovek je ovde prilično izolovan. Ne možeš ni zamisliti koliko uživamo u svakom dugačkom pismu prepunom vesti iz domovine. Gospođa Kemel, koja je pre udaje za mene bila plemenita Amelija Klepam, posebno se razveselila tvom opisu Lavice...

Znam da je sada već prilično kasno za ovo, ali užasno me je pogodilo kad sam čuo za smrt tvog oca. Školski prijatelji ne izjavljuju saučešće putem pisma. I tu tvoju tragediju je pomalo zasenilo utapanje Pitera Midltona, koje se dogodilo istog dana. Ali, veruj mi, mnogi od nas su mislili na tebe i razgovarali o tebi nakon što su te onako iznenada odveli iz škole...

Drago mi je što si me pitao za Pitera. Još i danas, sve od onog dana, osećam se krivim. Nisam tačno video kako je taj jadnik umro, ali video sam dovoljno da mogu tačno zamisliti nastavak priče.

Tvoj brat Edvard bio je, kako si to slikovito rekao, pokvareniji od mrtve mačke. Ti si uspeo da izvadiš većinu svoje odeće iz vode, ali Piter i Tonio nisu bili toliko brzi.

Ja sam bio na drugoj strani i mislim da me Edvard i Mikij uopšte nisu primetili. Ili me možda nisu prepoznali. U svakom slučaju, nijednom mi nisu spomenuli taj događaj.

Bilo kako bilo, nakon što si ti otišao, Edvard je nastavio još više da muči Pitera, gurajući mu glavu pod vodu i prskajući mu lice, dok se jadnik borio da dođe do svoje odeće.

Jasno se videlo da stvari izmiču svakoj kontroli, a ja sam, nažalost, bio užasna kukavica. Morao sam priskočiti Piteru u pomoć, ali ni ja nisam bio nimalo veći od Pitera i svakako se nisam mogao suprotstaviti Edvardu i Mikiju Mirandi, a nisam želeo da i meni pokvase odeću. Sećaš li se kazne za izlazak van dozvoljenog područja? Dvanaest udaraca Štapinom i ne stidim se da priznam da sam se toga bojao više nego ičega drugog. Bilo kako bilo, zgrabio sam svoju odeću i neopaženo pobegao.

Osvrnuo sam se samo jednom, sa same ivice kamenoloma. Ne znam šta se dogodilo u međuvremenu, ali Tonio se žurno peo stenom, sasvim go, stežući uza se gomilu mokre

odeće, a Edvard je plivao u njegovom pravcu, ostavljajući Pitera koji se borio za dah i bespomoćno mahao rukama nasred jezera.

Mislio sam da će s Piterom sve biti u redu, ali očigledno sam se prevario. Sigurno je bio na izmaku snaga. Dok je Edvard jurio Tonija, a Miki ih gledao, Piter se udavio a da to niko nije primetio.

To sam, naravno, saznao tek kasnije. Vratio sam se u školu i neprimetno ušao u svoju sobu. Kad su nastavnici počeli da postavljaju pitanja, zaklinjao sam se da sam celo poslepodne bio u sobi. Kad je ta sablasna priča počela da izlazi na videlo, više nisam imao nimalo hrabrosti da priznam da sam video šta se dogodilo.

Hju, ovo baš nije priča kojom bih mogao da se ponosim. Ali to što sam konačno ispričao istinu pomoglo mi je da se osećam malo bolje, ako ništa drugo...

Hju odloži Albertovo pismo i pogleda kroz prozor svoje spavaće sobe. Pismo je objašnjavalo i manje i više od onoga što je Albert Kemel mislio.

Objašnjavalo je to što se Miki Miranda toliko nametnuo porodici Pilaster da je svako leto provodio s Edvardom i to što su mu Edvardovi roditelji plaćali sve troškove. Nije bilo nikakve sumnje u to da je Miki rekao Ogasti da je Edvard praktično ubio Pitera. Ali na sudu, Miki je rekao da je Edvard pokušao da spase dečaka od utapanja. Tim lažnim svedočenjem Miki je spasao Pilastere od javne sramote. Ogasta mu je sigurno bila veoma zahvalna, možda je čak i strahovala od mogućnosti da se Miki jednoga dana okrene protiv njih i objavi istinu. Kad je pomislio na to, Hju oseti u stomaku ledene grčeve pomešane sa strahom. Sasvim nesvesno, Albert Kemel je otkrio da je Ogastin odnos s Mikijem mračan i krajnje pokvaren.

Međutim, ostala je nerešena još jedna zagonetka. Jer, Hju je znao nešto o Piteru Midltonu što nije znao gotovo niko drugi. Piter je fizički bio prilično slab i svi dečaci su se prema njemu odnosili kao prema slabiću. Postiđen zbog takve slabosti, on je počeo odlučno da vežba, a vežbe su mu se uglavnom sastojale od plivanja. Satima je preplivavao jezerce, pokušavajući da ojača. Međutim, vežbe nisu davale rezultata: trinaestogodišnji dečak nije mogao dobiti široka ramena i snažne grudi vežbanjem, već odrastanjem u zrelog muškarca, a taj proces nije bilo moguće ubrzati.

Jedino što je postigao plivanjem bilo je da je u vodi počeo da se oseća kao riba. Mogao je da zaroni do dna, da izdrži pod vodom i po nekoliko minuta, da pluta na leđima i da gleda u vodi. Edvard Pilaster nije mogao da ga tek tako ubije utapanjem.

Kako je onda umro?

Albert Kemel je napisao istinu, sve što je znao; Hju je u to bio sasvim siguran. Ali, tu je moralo biti još nečega. Tog toplog popodneva u *Biskupovoj šumi* sigurno se dogodilo još nešto. Neki slabiji plivač mogao je poginuti slučajno, mogao se udaviti zbog toga što više nije izdržao Edvardovo surovo mučenje. Ali jedna obična gruba šala nije mogla biti uzrok Piterove smrti. A ako njegova smrt nije bila slučajna, to znači da je bila namerna.

A to je ubistvo.

Hju zadrhta.

Tamo su bile samo tri osobe: Edvard, Miki i Piter. Pitera su sigurno ubili Edvard ili Miki.

Ili su to učinili zajedno.

5.

Ogasta je već bila nezadovoljna japanskim dekorom. Salon je bio prepun orijentalnih pregrada, nameštaja na tankim nožicama i japanskih lepeza i vaza na crnim lakiranim komodama. Sve je to bilo vrlo skupo, ali u prodavnicama u Oksford stritu već je bilo i jeftinih kopija, tako da takav izgled više nije pripadao isključivo najboljim kućama. Na nesreću, Džozef sigurno ne bi dozvolio preuređenje u dogledno vreme, što je značilo da će Ogasta još nekoliko godina morati da živi sa sve običnijim nameštajem.

U salonu je Ogasta svakoga dana u nedelji u vreme za čaj priređivala prijeme. Žene bi obično došle prve: njene rođake Madlen i Beatris i njena kći Klementina. Partneri iz banke bi došli oko pet: Džozef, stari Set, Madlenin muž Džordž Hartšorn, ponekad i Samjuel. Ako nije bilo mnogo posla, došli bi i mladići: Edvard, Hju i Mladi Vilijam. Jedini stalni gost koji nije pripadao porodici bio je Miki Miranda, međutim, povremeno bi ih posetio i metodistički sveštenik, poneki misionar koji bi tražio sredstva za preobraćanje u hrišćanstvo nevernika u Južnim morima, u Malaji ili u Japanu, koji se tek bio otvorio prema svetu.

Ogasta se veoma trudila da joj ljudi neprestano dolaze. Svi Pilasteri su voleli slatkiše, zato se ona starala da uvek bude slasnih peciva i kolača i najboljeg čaja iz Asama i s Cejlona. Tokom takvih skupova planirali su se veliki događaji, poput porodičnih proslava i venčanja, tako da je svako ko bi prestao da dolazi izgubio vezu s onim što se događa.

Uprkos tome, svako od njih bi povremeno prolazio kroz fazu u kojoj je želeo da postane nezavisan. Najsvežiji primer bila je supruga mladog Viliijama, Beatris. Dogodilo se to pre otprilike godinu dana, nakon što je Ogasta bila prilično uporna u vezi s nekim materijalom za haljinu koji je Beatris odabrala a koji joj nije pristajao. Kad bi došlo do takve situacije, Ogasta bi ih izvesno vreme ostavila na miru, da bi ih zatim sve ponovo pridobila nekim ekstravagantno velikodušnim gestom. U slučaju Beatris, Ogasta je priredila skupu rođendansku proslavu za Beatrisinu staru majku, koja je bila gotovo potpuno senilna i gotovo nesposobna za izlazak u javnost. Beatris joj je bila toliko zahvalna da je sasvim zaboravila na materijal za haljinu, što je i bila Ogastina namera.

Na tim čajankama Ogasta je otkrivala šta se događa i u porodici i u banci. Trenutno ju je mučio stari Set. Pažljivo je obrađivala porodicu, želeći sve njih da uveri u to da Samjuel ne može postati novi stariji partner, međutim, uprkos lošem zdravlju, Set nije pokazivao nikakvu nameru da ode u penziju. Izluđivalo ju je to što joj tako pažljivo pripremljene planove kvari tvrdoglava upornost jednog starca.

Bio je kraj jula i život u Londonu se postupno smirivao. Aristokratija je u to doba godine napuštala London, odlazeći na jahte u Kaus ili u lov u Škotsku. Ostali bi sve do posle Božića na svojim posedima, gde su ubijali ptice, lovili lisice i vrebali jelene. Između februara i Uskrsa polako bi počeli da se vraćaju, a već u maju londonska „sezona“ bila je u punom zamahu.

Porodica Pilaster se nije pridržavala takvog rasporeda. Iako su bili znatno bogatiji od većine aristokratskih porodica, pripadali su poslovnom svetu i nije im padalo na pamet da polovinu godine provedu u prirodi beskorisno jureći za beslovesnim životinjama. Ipak, partnere je bilo moguće ubediti da idu na odmor u toku avgusta, pod uslovom da u bankarskom svetu nije bilo nikakvih neočekivanih uzbuđenja.

Te godine je pitanje odmora celog leta visilo u vazduhu, budući da se neka daleka oluja preteći valjala finansijskim prestonicama Evrope; međutim, činilo se da je najgore već prošlo, eskontna stopa je pala na tri posto i Ogasta je iznajmila mali dvorac u Škotskoj. Ona i Madlen su nameravale da otputuju za otprilike nedelju dana, dok bi muškarci došli dan-dva za njima.

Nekoliko minuta pre četiri sata, dok je Ogasta stajala u salonu, nezadovoljna svojim nameštajem i tvrdoglavošću starog Seta, u prostoriju je ušao Samjuel.

Svi Pilasteri su ružni, ali Samjuel je svakako najružniji od svih, pomisli ona. Imao je veliki nos ali mala, ženska usta i nepravilne zube. Bio je to sitničav, besprekorno odeven čovek, izuzetno probirljiv u vezi s hranom, veoma je voleo mačke i mrzeo pse.

Međutim, Ogasti je najviše smetalo to što ga je od svih muškaraca u porodici bilo najteže uveriti u određenu stvar. Mogla je da šarmira starog Seta, koji je čak i u poodmaklim godinama bio podložan čarima privlačne žene; Džozefa je, uglavnom, mogla pridobiti iscrpljujući njegovo strpljenje; Džordž Hartšorn bio je pod potpunim Madleninim uticajem i njime je bilo moguće manipulirati na zaobilazan način; a ostali su bili dovoljno mladi i bilo je lako zaplašiti ih, iako joj je Hju ponekad zadavao muke.

Kod Samjuela nije pomagalo ništa, a najmanje njene ženske čari. Užasno ju je ljutio time što ju je ismevao onda kad je ona mislila da je postupila prefinjeno i pametno. Ostavljao je utisak da je ne shvata ozbiljno, a to je smatrala smrtnom uvredom. Samjuelovo tiho ismevanje pogađalo ju je neuporedivo više nego to što ju je neka drolja u parku nazvala matorom kučkom.

Danas, međutim, na Samjuelovom licu nije bilo tog zadovoljnog, skeptičnog osmeha. Izgledao je ljutito, toliko ljutito da je Ogasta na trenutak osetila strah. Bilo je očigledno da je došao pre svih ostalih da bi je zatekao samu. U tom trenutku pomislila je da već dva meseca pokušava da ga uništi raznim spletkama i da ljude ubijaju i za mnogo manje stvari. Nije joj pružio ruku, već je samo stajao pred njom, u sedefastosivom sakou s tamnocrvenom kravatom, šireći oko sebe blag miris kolonjske vode. Ogasta je podigla ruke kao da se brani.

Gorko se osmehnuvši, Samjuel se odmakao od nje.

- Neću te udariti, Ogasta - reče joj. - Iako i sam bog zna da si zaslužila dobro bičevanje.

Naravno da je neće ni dotaknuti. Bila je to nežna duša koja je odbila da finansira izvoz pušaka. Ogastino samopouzdanje se odjednom sasvim povratilo i ona oholo reče:

- Kako se usuđuješ da me kritikuješ!

- Da te kritikujem? - upita on, a u očima mu ponovo blesnu bes. - Neću se toliko poniziti da te kritikujem. - On zastade i nakon nekoliko trenutaka nastavi obuzdavajući bes. - Ja te prezirem.

Ogastu nije bilo moguće dva puta zaplašiti.

- Jesi li došao da mi kažeš da si voljan da odustaneš od izopačenog ponašanja? - upita ona zvonkim glasom.

- Od izopačenog ponašanja - ponovi on. - Nameravaš da uništiš sreću mog oca i da mi zagorčaš život, samo da bi zadovoljila svoje ambicije, i pritom još govoriš o mom izopačenom ponašanju! Mislim da si toliko ogrezla u zlo da ga više i ne prepoznaješ.

Zvučao je toliko uvereno i strastveno da se Ogasta upitala da li je to što mu je pretila zaista zlo. Onda je shvatila da on pokušava da joj pokoleba odlučnost, igrajući na kartu njenog saosećanja

- Samo sam zabrinuta za banku - reče ona hladno.

- To je tvoj izgovor? To ćeš reći Svemogućem na sudnji dan, kad te bude pitao zašto si me ucenjivala?

- Samo obavljam svoju dužnost.

Sada kad joj se učinilo da je ponovo zavladała situacijom, zapitala se zašto je došao. Da li je želeo da joj prizna poraz ili da joj se suprotstavi? Ako se preda, mogla je sa sigurnošću očekivati da će uskoro postati supruga starijeg partnera. Međutim, ona druga mogućnost budila je u njoj nagon da grize nokte. Ako namerava da joj prkosi, pred njima je duga i teška borba čiji je ishod sasvim neizvestan.

Samjuel priđe prozoru i pogleda u vrt.

- Sećam te se kao zgodne devojčice - reče on zamišljeno. Ogasta nestrpljivo progunda nešto. - Obično si dolazila u crkvu u beloј haljini s belim trakama u kosi - nastavi on. - Te trake nisu nikoga zavarale. I tada si bila tiranin. Nakon crkve, svi su odlazili u šetnju parkom, druga deca su te se plašila, ali su se igrala s tobom jer si ti organizovala igre. Terorisala si čak i svoje roditelje. Kad ne bi dobila ono što želiš, vikala bi i pravila tako besne ispade da su ljudi zaustavljali kočije kako bi videli šta se događa. Tvoj otac je, neka mu je laka crna zemlja, uvek imao izmučen izraz lica čoveka koji nikako ne može da shvati kako je na svet doneo takvo čudovište.

To što je govorio nije bilo daleko od istine i obuze je nelagoda.

- Sve je to bilo vrlo davno - reče ona, sklanjajući pogled.

On nastavi kao da ništa nije rekla.

- Nisam zabrinut za sebe. Voleo bih da budem stariji partner, ali preživewu i bez toga. Bio bih dobar na tom poslu... možda ne toliko dinamičan kao moj otac; više bih bio ekipni igrač. Ali Džozef nije dorastao tom poslu. Teške je naravi i hirovit, osim toga, donosi loše odluke; a ti dodatno pogoršavaš situaciju, potpirujući mu ambicije i zamagljujući mu pogled. U grupi je dobar, kad mu drugi mogu pokazati pravi smer i

obuzdati ga. Ali on ne može da bude vođa, jer ne rasuđuje dovoljno dobro. Dugoročno gledano, naneće štetu banci. Zar te to ne brine?

Ogasta se na trenutak zapita da li je on u pravu. Da li postoji opasnost da upravo ona ubije kokošku koja nosi zlatna jaja? Međutim, u banci je bilo toliko novca da ne bi mogli da ga potroše čak ni ako niko od njih više ne bi radio ni jedan jedini dan. U svakom slučaju, bilo je besmisleno reći da bi Džozef mogao naškoditi banci. U dužnostima partnera nije bilo ničega teškog: oni su odlazili u banku, čitali poslovne stranice u novinama, pozajmljivali novac ljudima i ubirali kamate. Džozef je to mogao da radi jednako dobro kao i bilo ko od njih.

- Vi muškarci se uvek pretvarate da je bankarski posao vrlo složen i zagonetan - reče ona. - Ali mene ne možete prevariti. - Shvatila je da se brani. - Ja ću se opravdavati pred Bogom, a ne pred tobom - reče ona.

- Zaista bi otišla kod mog oca, kao što si zapretila? - upita je Samjuel. - Znaš da bi ga to moglo ubiti.

Oklevala je samo delić sekunde.

- Ne postoji nijedna druga mogućnost - reče ona odlučno.

Dugo ju je nepomično posmatrao.

- Verujem ti, prokleta bila - reče on.

Ogasta zaustavi dah. Hoće li popustiti? Osećala je da joj je pobeda nadomak ruke, a u mašti je čula nečiji glas kako s poštovanjem govori: *Dopustite mi da vam predstavim gospođu Ogastu Pilaster, suprugu starijeg partnera banke Pilasters...*

Pošto je nekoliko trenutaka oklevao, on s očiglednim gađenjem reče:

- U redu. Obavestiću sve da po očevom povlačenju ne želim da postanem stariji partner.

Ogasta potisnu pobedonosni osmeh. Pobedila je. Okrenula se kako bi prikrila uzbuđenje.

- Uživaj u pobedi - reče Samjuel s gorčinom u glasu. - Ali zapamti, Ogasta, svi mi imamo svoje tajne... čak i ti. Jednog dana će neko ovako protiv tebe upotrebiti tvoje tajne i tada ćeš se setiti šta si mi učinila.

Ogasta je bila zbunjena. Šta time želi da kaže? Bez ikakvog određenog razloga, odmah je pomislila na Mikija Mirandu, žurno potiskujući tu pomisao.

- Nemam nikakvih tajni kojih bih se mogla stideti - reče ona.

- Nemaš?

- Ne! - reče ona, zabrinuta zbog njegovog samopouzdanja.

On joj uputi neobičan pogled.

- Juče me je posetio jedan mladi advokat po imenu Dejvid Midlton. - U prvom trenutku ništa joj nije bilo jasno. - Verovatno ga poznaješ? - To ime bilo joj je uznemirujuće poznato. - Videla si ga jednom, pre sedam godina, na saslušanju.

Ogasta se odjednom sledila. Midlton: tako se zvao dečak koji se udavio. Samjuel reče:

- Dejvid Midlton je uveren da je njegovog brata Pitera ubio... Edvard.

Ogasta je morala da sedne, ali nije želela da pruži zadovoljstvo Samjuelu da je vidi uznemirenu.

- Zbog čega bi, pobogu, on sad želeo da pravi probleme, posle sedam godina?

- Rekao mi je da nije bio zadovoljan istragom i saslušanjem, ali je ćutao jer nije želeo da nanese još veću patnju svojim roditeljima. Međutim, majka mu je umrla ubrzo nakon Pitera, a otac mu je umro ove godine.

- Zašto je došao kod tebe... a ne kod mene?

- Članovi smo istog kluba. Osim toga, ponovo je pročitao zapisnike sa saslušanja i kaže da postoji nekoliko svedoka koji nikada nisu pozvani da daju iskaz.

Takvi svedoci naravno postoje, pomisli Ogasta zabrinuto. Jedan od njih bio je nepredvidivi Hju Pilaster, mali Južnoamerikanac po imenu Toni ili tako nekako i treća osoba čiji identitet nikada nije otkriven. Dočepa li se Dejvid Midlton nekoga od njih, cela priča bi mogla izaći u javnost.

Samjuel je bio zamišljen.

- S tvoje tačke gledišta, šteta je što je sudski patolog izgovorio sve ono o Edvardovom junaštvu. Zbog toga su ljudi počeli da sumnjaju. Lako bi im bilo da poveruju da je Edvard stajao na obali i kolebao se dok se dečak utapao. Ali svako ko ga je ikada upoznao zna da on ne bi prešao ni na drugu stranu ulice da bi nekome pomogao, a kamoli da skoči u jezero i nekoga spase od davljenja.

Te reči su bile sasvim neosnovane, a pritom i uvredljive.

- Kako se usuđuješ... - reče Ogasta, međutim, nije uspela da postigne svoj uobičajeni nadmoćan ton.

Samjuel se nije obazirao na njene reči.

- Dečaci u školi nikada nisu poverovali u tu priču. Dejvid je pohađao istu školu samo nekoliko godina ranije i poznavao je mnoge starije učenike. Razgovori s njima samo su pojačali sumnju.

- Sve je to besmisleno.

- Midlton je prilično svadljiva osoba, poput svih advokata - reče Samjuel, ne mareći za njeno negodovanje. - Neće dopustiti da sve ostane samo na ovome.

- Nimalo me neće zaplašiti.

- To je dobro, budući da sam siguran da će te uskoro posetiti. - On pođe prema vratima. - Neću ostati na čaju. Doviđenja, Ogasta.

Ogasta se spustila na sofu. Ovo nije očekivala, a kako bi i mogla da očekuje tako nešto? Velika pobeda nad Samjuelom sada više nije bila tako slatka. Ponovo se pojavila ta stara priča, posle sedam godina, kad je već mogla biti sasvim zaboravljena! Užasno se plašila za Edvarda. Ne bi mogla podneti da mu se nešto dogodi. Uхватила se za glavu, kako bi zaustavila snažno pulsiranje. Šta treba da preduzme?

U tom trenutku u prostoriju ude Hastid, njen batler, a za njim i dve služavke s poslužavnicima na kojima su se nalazili čaj i kolači.

- Uz vaše dopuštenje, madam? - reče on svojim velškim naglaskom. Hastidove oči su ostavljale utisak da gledaju u različitim pravcima i ljudi nikada nisu bili sasvim sigurni na koje oko treba da se usredsrede. Isprva je to izazivalo nelagodu, ali Ogasta je bila navikla na njega. Ona klimnu glavom. - Hvala, madam - reče on i njih troje počеше da raspoređuju porcelansko posude.

Ogastu je ponekad umirivalo Hastidovo pokorno ponašanje i pogled na osoblje koje sluša njena naređenja, ali danas joj ni to nije pomagalo. Ona ustade i priđe otvorenim staklenim vratima. Suncem obasjani vrt takođe joj nije ništa značio. Kako će sprečiti Dejvida Midltona?

U trenutku kad je u salon ušao Miki Miranda, još uvek ju je mučilo to pitanje. Bilo joj je drago što ga vidi. Bio je zgodan kao i uvek, u crnom sakou i prugastim pantalonama, s besprekorno belim okovratnikom i crnom svilenom kravatom. Primetio je da je nešto muči i odmah je ispoljio saosećanje. Prišao joj je elegantnim pokretima, hitro kao mačka iz prašume, a glas mu je pritom bio poput milovanja:

- Gospođo Pilaster, pobogu, šta vas je toliko uznemirilo?

Bila je zahvalna zbog toga što je on prvi došao. Čvrsto ga je stegla za ruku.

- Dogodilo se nešto strašno.

Uхватио ju je oko pasa kao da plešu i ona zadrhta od užitka, osećajući njegove prste kako je pritiskaju.

- Nemojte biti tako uznemireni - reče joj on umirujućim glasom. - Ispričajte mi šta se dogodilo.

Već je bila mirnija. U takvim trenucima Miki joj je bio veoma drag. Prisetila bi se osećanja koja je u njoj, kad je bila devojčica, budio mladi erl od Strenga. Miki je mnogo podsećao na Strenga: ugladeno držanje, lepa odeća i, najviše od svega, način na koji se kretao, gipkost njegovih udova i njegovo telo koje je podsećalo na podmazanu mašinu. Streng je bio Englez svetlog tena, a Miki je Južnoamerikanac tamnije kože, ali obojica su imala izvesnu sposobnost da izazovu u njoj snažan osećaj ženstvenosti. Želela je da privuče njegovo telo sebi i da mu spusti glavu na rame...

Ugledala je služavke kako je gledaju i shvatila da je pomalo nepristojno što Miki tako stoji i drži obe ruke na njenim bokovima. Odvojila se od njega, uhvatila ga podruku i povela u vrt, gde posluga nije mogla da ih čuje. Vazduh je bio topao i prožet mirisima. Seli su jedno pored drugoga na drvenu klupu u hladu i Ogasta se okrenula prema njemu. Žudela je da ga uhvati za ruku, ali to bi naravno bilo neprilično. On reče:

- Video sam Samjuela kako odlazi... ima li on neke veze s ovim?

Ogasta progovori vrlo tiho i Miki se nagnu prema njoj kako bi je dobro čuo. Bio joj je toliko blizu da je mogla da ga poljubi a da se gotovo i ne pomeri.

- Došao je da mi kaže da neće tražiti položaj starijeg partnera.

- Pa to su odlične novosti!

- Da. To znači da će taj položaj svakako dobiti moj muž.

- I da će Papa moći da dobije svoje puške.

- Čim se Set povuče.

- To što se stari Set tako tvrdoglavo drži tog posla zaista izluđuje! - reče Miki. - Papa me neprestano pita kad će doći do toga.

Ogasta je znala zbog čega je Miki toliko zabrinut: plašio se da će ga otac poslati nazad u Kordovu.

- Ne mogu ni da zamislim da bi Set mogao još dugo da izdrži - reče ona kako bi ga utešila.

On je pogleda u oči.

- Ali nije vas to uznemirilo.

- Nije. Reč je o onom jadniku koji se udavio u jezeru u vašoj školi... Piteru Midltonu. Samjuel mi je rekao da je Piterov brat, koji je advokat, počeo da se raspituje unaokolo.

Mikijevo pravilno lice se smrklo.

- Nakon svih ovih godina?

- Koliko znam, ćutao je zbog roditelja, ali oni su umrli.

Miki se namrštio.

- Da li je to veliki problem?

- Ti bi trebalo da znaš to bolje od mene. - Ogasta je oklevala. Morala je da mu postavi jedno pitanje, ali se plašila odgovora. Ona skupi hrabrost. - Miki... misliš li da je Edvard ubio tog dečaka?

- Pa, ovaj...

- Odgovori mi s da ili ne! - naredi mu ona.

Miki se načas zamislio, a onda je rekao:

- Da.

Ogasta zatvori oči. *Dragi Tedi, pomisli, zašto si to učinio?*

Miki tiho reče:

- Piter je bio loš plivač. Edvard ga nije udavio, ali ga je izmorio. Piter je još bio živ kada je Edvard otišao i pojurio za Toniom. Ali, verovatno je bio previše slab da bi mogao da dopliva do obale, pa se udavio dok niko nije gledao.

- Tedi nije hteo da ga ubije.

- Naravno da nije.

- Bila je to samo gruba šala.

- Edvard nije želeo da učini ništa loše.

- Znači, to ipak nije ubistvo.

- Bojim se da ipak jeste - reče Miki ozbiljnim tonom, a Ogasta oseti kako joj srce zastaje. - Ako lopov obori čoveka na zemlju u nameri da ga opljačka, a čovek pritom umre od srčanog udara, lopov je kriv za ubistvo, iako nije nameravao da ga ubije.

- Odakle znaš to?

- Pitao sam jednog advokata, pre mnogo godina...

- Zašto?

- Hteo sam to da znam zbog Edvarda.

Ogasta je prekrila lice rukama. Situacija je bila teža nego što je mislila.

Miki joj odvoji dlanove od lica i poljubi ih. Učinio je to toliko nežno da je poželela da zaplače. I dalje je držeći za ruke, on reče:

- Niko razuman ne bi sada tužio Edvarda za nešto što se dogodilo dok je još bio dete.

- Ipak, da li je Dejvid Midlton razumna osoba? - zavapi Ogasta.

- Možda nije. Izgleda da je godinama negovao tu opsesiju. Ne daj bože da ga ta upornost odvede do istine.

Ogasta se stresla pri pomisli na posledice. Izbio bi skandal; žuta štampa bi bila prepuna naslova: *SRAMNA TAJNA NASLEDNIKA*

BANKARSKOG CARSTVA; policija bi počela da ispituje slučaj; jadni dragi Tedi možda bi morao da ide na suđenje; a ako bi ga proglasili krivim...

- Miki, to je toliko strašno da ne mogu ni da zamislim! - prošaputa ona.

- Zato moramo preduzeti nešto.

Ogasta ga stegnu za ruke, a zatim ih pusti i pokuša da razmotri situaciju. Već se suočila s ponorom. Već je videla kako senka vešala pada na njenog sina jedinca. Vreme je da prestane da očajava i da nešto preduzme. Hvala bogu što je Edvard pronašao pravog prijatelja u Mikiju.

- Moramo se pobrinuti za to da istraga Dejvida Midltona ne postigne nikakve rezultate. Koliko osoba zna istinu?

- Nas šestoro - reče Miki bez razmišljanja. - Edvard, vi i ja, znači nas troje, a mi mu nećemo ništa reći. Ostaje nam Hju.

- On nije bio tamo kada je dečak umro.

- Tako je, ali video je dovoljno da zna da smo sudskom patologu ispričali lažnu priču. A zbog toga što smo lagali mogao bi da pomisli da smo krivi.

- Znači, Hju je problem. A ostali?

- Tonio Silva je sve video.

- Tada nije rekao ni reč.

- Tada me se isuviše plašio. Ali nisam siguran da me se i sada plaši.

- A ko je šesti?

- Nikada nismo uspeli da otkrijemo ko je to. Tada mu nisam video lice, a on se više nije javljao. Bojim se da ne možemo ništa preduzeti u vezi s njim. Međutim, ako niko ne zna o kome je reč, onda on verovatno nije nimalo opasan.

Ogasta oseti kako je obuzima novi talas straha: nije bila sigurna u pouzdanost njegove poslednje tvrdnje. Uvek postoji opasnost da se nepoznati svedok javi i otkrije istinu. Međutim, Miki je imao pravo kad je rekao da tu ne mogu ništa.

- Znači, ostaju nam dvojica: Hju i Tonio.

Usledila je tišina, koju su oboje iskoristili da razmisle.

Hju se više ne može smatrati zanemarljivom smetnjom, razmišljala je Ogasta. Njegova prodornost u banci donosila mu je priznanja i Tedi je u poređenju s njim izgledao nesposobno. Ogasta je uspela da prekine vezu između Hjuja i ledi Florens Stalvorti. Ali, sada je Hju za Tedija predstavljao mnogo opasniju pretnju. Trebalo je preduzeti nešto u vezi s njim. Ali šta? Iako je loš, Hju je ipak jedan od Pilastera. Grozničavo je razmišljala, ali na kraju ništa nije smislila.

Miki zamišljeno reče:

- Tonio ima jednu slabost.

- Koju?

- Loš je kockar. Ulaže više nego što može da dozvoli sebi i, naravno, gubi.

- Možda bi ti mogao da mu smestiš jednu dobru igru?

- Možda.

Ogasta pomisli da Miki verovatno zna kako se vara na kartama. Međutim, to nikako nije mogla da ga pita: takvo pitanje uvredilo bi svakog džentlmena.

Miki reče:

- To bi moglo da bude skupo. Hoćete li mi obezbediti novac za to?

- Koliko ti je potrebno?

- Oko sto funti, bojim se.

Ogasta nije oklevala: u pitanju je Tedijev život.

- U redu - reče ona. U kući su se začuli glasovi: počeli su da pristižu i drugi gosti. Ona ustade. - Ne znam šta da uradim u vezi s Hjuom - nastavi ona zabrinuto. - Dobro ću razmisliti o tome. Moramo da uđemo u kuću.

Tamo je već bila njena zaova Madlen, koja se raspričala čim su njih dvoje ušli u salon.

- Ona krojačica će me izludeti, dva sata joj treba za jedan običan porub, jedva čekam da popijem šolju čaja i, oh, opet imaš onaj božanstveni kolač od badema, o bože, zar nije užasno vruće?

Ogasta je zaverenički stegla Mikija za ruku i sela da sipa čaj.

ČETVRTO POGLAVLJE

AVGUST

1.

U Londonu je bilo vruće i sparno i njegovi stanovnici su žudeli za svežim vazduhom i otvorenim prostorima. Prvog dana avgusta svi su pošli na trke u Gudvud.

Putovali su posebnim vozovima sa stanice Viktorija u južnom delu Londona. Podele britanskog društva jasno su se ogledale u načinu putovanja, pripadnici najviših klasa putovali su u tapeciranoj raskoši vagona prvog razreda, trgovci i učitelji bili su u pretrpanim ali udobnim kupeima drugog razreda, dok su fabrički radnici i sluge bili stisnuti na drvenim klupama u trećem razredu. Kada su izašli iz voza, aristokrate su se dalje vozili kočijama, srednja klasa se ukrcavala u velike konjske zaprege sa sedištima, dok su radnici pešačili. Hrana za piknike bogataša dostavljena je ranijim vozovima: snažni mladi lakeji nosili su na ramenima desetine i desetine korpi prepune porcelana i platnenih salveta, kuvane piletine i krastavaca, šampanjaca i bresaka iz staklenika. Manje imućnima

nudili su se štandovi na kojima su se prodavale kobasice, rakovi i pivo. Sirotinja je sa sobom nosila hleb sa sirom umotan u salvete.

Mejzi Robinson i Ejpril Tilzli putovale su sa Solijem Grinbornom i Toniom Silvom. Njihov položaj na društvenoj lestvici bio je nejasan. Soli i Tonio su nesumnjivo pripadali prvom razredu, ali Mejzi i Ejpril bi trebalo da idu trećim. Soli je pronašao kompromisno rešenje i za sve njih kupio karte drugog razreda, a zatim ih smestio u kola kojima su se odvezli do staze za trke.

Međutim, Soli je previše uživao u hrani da bi se zadovoljio ručkom na štandu, tako da je ranijim vozom poslao četvoricu slugu s raskošnim ručkom, koji se sastojao od hladnog lososa i belog vina transportovanog u ledu. Rasprostrli su snežnobeli stolnjak i seli oko njega na meku travu. Mejzi je hranila Solija poslasticama. Iz dana u dan bio joj je sve draži. Prema svima je bio dobar, a bio je i vrlo zabavan i zanimljiv sagovornik. Proždrljivost mu je bila jedina prava mana. Još uvek mu nije bila dopustila da s njom radi šta hoće, ali činilo se da joj on, što ga više odbija, postaje sve odaniji.

Trke su počele nakon ručka. U blizini se nalazio i kladioničar koji je stajao na nekoj kutiji i uzvikivao šanse za pobedu. Nosio je drečavo karirano odelo, oko vrata je imao lepršavu svilenu maramu, u reveru veliku kiticu cveća, a na glavi beli šešir. Preko ramena je nosio kožnu torbu prepunu novca, a stajao je ispod velikog natpisa na kojem je pisalo:

Vilijam Taker, Kraljeva glava, Čičester.

Tonio i Soli su se kladili u svakoj trci. Mejzi je postalo dosadno: ako se ne kladiš, svaka trka je ista. Ejpril nije želela da se udaljava od Tonija, ali Mejzi je odlučila da se prošetala nakratko i pogleda šta se događa na drugim mestima.

Konji nisu bili jedina atrakcija na trkama. Livade oko staze bile su prepune šatora, štandova i kolica. Bilo je tu kabina za kockanje, čudaka koji su izvodili razne predstave, tamnoputih Cigana s drečavim maramama na glavama, koji su proricali sudbinu. Ljudi su prodavali džin, jabukovaču, pite s mesom, narandže i Biblije. Verglaši i razni orkestri međusobno su se nadmetali, a kroz mase su se probijali razni čarobnjaci, žongleri i akrobate, svi tražeći poneki novčić. Bilo je tu i pasa koji su plesali, patuljaka i džinova i ljudi na štulama. Ta bučna karnevalska atmosfera Mejzi je neverovatno podsećala na cirkus i ona oseti nostalgičan bol, žaleći za životom koji je ostavila za sobom. Zabavljači su ovamo došli

kako bi od ljudi na bilo koji način izvukli novac i ona je osećala toplinu u srcu kad god bi videla da im to polazi za rukom.

Znala je da bi od Solija morala da izvlači više. Bilo je suludo šetati unaokolo s jednim od najbogatijih ljudi na svetu i živeti u sobici u Sohou. Sada bi već trebalo da nosi dijamante i krzno i razgleda neku lepu kućicu u Sent Džons Vudu ili Klepamu. Posao kod Samla nije mogao potrajati još dugo: londonska sezona se bližila kraju i ljudi koji su mogli da priušte sebi da kupe konja odlazili su iz grada. Ali ona nije dopuštala Soliju da joj daje bilo šta osim cveća. To je izluđivalo Ejpril.

Prolazila je pored jednog velikog šatora. Ispred njega su stajale dve devojke obučene poput kladioničara i muškarac u crnom odelu, koji je uzvikivao:

- Jedino što je sigurno na današnjim trkama u Gudvudu jeste da će doći sudnji dan! Uložite svoju veru u Isusa i bićete isplaćeni u vidu večnog života.

Unutrašnjost šatora delovala je hladno i senovito i ona bez razmišljanja uđe. Većina ljudi koji su sedeli na klupama izgledali su kao da su već preobraćeni. Mejzi sede pored izlaza i uze knjigu psalama.

Imala je razumevanja za ljude koji na trkama ulaze u ovakve kapelice i slušaju propovedi. Na taj način sticali su osećaj da pripadaju nečemu. Osećaj pripadanja bio je zapravo pravo iskušenje koje joj je Soli nudio: nisu je toliko privlačili dijamanti i krzno koliko pomisao na to da bi mogla biti ljubavnica Solija Grinborna, koja će imati pristojan stan, redovne prihode i određen položaj u društvu. Nije reč o uglednom položaju, niti o tome da bi to zauvek potrajalo, sve bi to nestalo čim bi dosadila Soliju, ali i to je bilo znatno više od onoga što trenutno ima.

Vernici su ustali i počeli da pevaju. Pesa je govorila o pranju u krvi jagnjeta i Mejzi oseti mučninu, pa žurnim korakom izađe iz šatora.

Prošla je pored izvođača lutkarske predstave koja je upravo tada dostizala vrhunac; razdražljivog grbavca, gospodina Panča, s jedne na drugu stranu male pozornice jurila je žena uzmahujući palicom. Stručnim okom pažljivo je posmatrala okupljeni svet. Kad bi predstava Panč i Džudi* bila organizovana pošteno, ne bi mogli zaraditi na njoj: većina ljudi nestane ne plativši ništa, a ostali daju po pola penija. Ali bilo je i drugačijih načina na koje su se mogli odrati gledaoci. Nekoliko trenutaka kasnije ugledala je nekog dečaka kako u zadnjim redovima džepari muškarca s cilindrom. Svi osim Mejzi gledali su predstavu i niko nije primetio malu prljavu ruku kako klizi u džep muškarčevog prsluka.

Mejzi nije nameravala da bilo šta preduzme. Po njenom mišljenju, bogati i nepažljivi mladići zaslužili su da ostanu bez džepnih satova, a odvažni lopovi zaslužili su svoj plen. Međutim, kada je malo bolje pogledala žrtvu, prepoznala je crnu kosu i plave oči Hjuja Pilastera. Prisetila se kako joj je Ejpril rekla da Hju nema novca. Nije mogao dopustiti sebi da izgubi sat. Istog trena je odlučila da ga spase i da mu skrene pažnju.

Žurno se primakla zadnjim redovima. Kradljivac je bio odrpani riđokosi dečak, od jedanaestak godina, upravo u onom uzrastu u kojem je bila i Mejzi kada je pobjegla od kuće. Pažljivo je izvlačio lanac Hjuovog sata iz njegovog prsluka. U trenutku kad se kroz publiku prolomio buran smeh, mali džeparoš se dao u bekstvo, noseći sat.

Mejzi ga ščepa za ručni zglob. On preplašeno zacvili i pokuša da se oslobodi, ali ona je bila mnogo jača.

- Daj mi sat i ćutaću - prosikta ona.

Na trenutak je oklevao. Mejzi je posmatrala kako mu se na prljavom licu odražava borba između straha i pohlepe. Na kraju je prevladala neka

*Popularna tradicionalna lutkarska predstava o gospodinu Panču i njegovoj ženi Džudi, s kratkim scenama iz njihovog života. (Prim. prev.)

umorna pomirenost s neizbežnim i on ispusti sat na zemlju.

- Beži i kradi satove nekom drugom - reče ona i oslobodi mu ruku, a on se brzo izgubi.

Podigla je sat. Bio je to zlatan sat s poklopcem. Ona ga otvori i pogleda koliko je sati: tri i deset. Na poledini sata bio je ugraviran natpis:

Tobajasu Pilasteru:

od tvoje žene, Lidije,

koja te voli 23. maj 1851.

Sat je bio poklon Hjuove majke njegovom ocu. Mejzi je bilo drago što ga je spasla. Ona ga zatvori i potapša Hjuja po ramenu. On se okrenu, već pomalo ljutit što ga neko prekida u zabavi, a onda iznenađeno razrogači svetle plave oči.

- Gospođice Robinson!

- Koliko je sati? - upita ona.

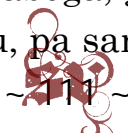
On mehanički posegnu za satom i otkri da mu je džep prazan.

- Ovo je čudno... - Pogledao je oko sebe, kao da je pomislio da mu je sat negde ispao. - Nadam se da nisam...

Ona mu ga pokaza.

- Tako mi svega! - reče on. - Zaboga, gde si ga pronašla?

- Videla sam kako ti ga kradu, pa sam ga spasla.

- Gde je kradljivac?

- Pustila sam ga. Bio je to samo neki dečaćić.

- Ali... - Bio je sasvim zbunjen.

- Pustila bih ga da pobegne sa satom, ali znam da ne možeš priuštiti sebi da kupiš novi sat.

- Ne mislite valjda stvarno tako...

- Da. I ja sam nekada krala, kao dete, svaki put kad sam znala da mogu da se izvučem.

- Pa to je užasno.

Mejzi još jednom zaključila da je on na izvestan način razdražuje. Po njenom mišljenju, u njegovom držanju je bilo nečega lažnog. Ona reče:

- Sećam se sahrane tvog oca. Bilo je hladno i ceo dan je padala kiša. Tvoj otac je dugovao mom ocu novac... ipak, ti si tog dana imao kaput, a ja nisam. Je li to bilo pošteno?

- Ne znam - reče on, odjednom besan. - Kada mi je otac bankrotirao, imao sam trinaest godina... da li to znači da se celog života moram praviti da sam slep kad naiđem na lopova?

Mejzi je bila zaprepašćena. Nije joj se često događalo da se muškarci tako ponašaju prema njoj, a Hju je to učinio već drugi put. Ali nije želela da se ponovo posvađa s njim. Dodirnu mu ruku.

- Izvini - reče mu. - Nisam nameravala da kritikujem tvog oca. Samo sam htela da shvatiš zbog čega deca mogu početi da krađu.

On se istog trenu nasmeši.

- A ja ti se nisam zahvalio što si mi spasla sat. Bio je to venčani poklon koji je moja majka dala mom ocu, tako da vredi više od svoje cene.

- A dečak će pronaći neku drugu budalu koju će opljačkati.

Opet se nasmešio.

- Još nikada nisam upoznao osobu kao što si ti! - reče on. - Jesi li za čašu piva? Veoma je vruće.

Upravo to je želela.

- Da, moliću lepo.

Samo nekoliko metara dalje nalazila su se velika kolica natovarena ogromnim bačvama s pivom. Hju kupi dva vrča toplog svetlog piva od slada. Mejzi otpi poveći gutljaj: bila je žedna. Ukus piva bio je bolji od ukusa Solijeovog francuskog vina. Za kolica s pivom bila je pričvršćena tabla na kojoj je kredom, velikim nepravilnim slovima, bilo napisano:

SAMO SE UDALJITE S VRČEM I RAZBIĆEMO VAM GA O GLAVU.

Hjuovo obično živahno lice bilo je zamišljeno i posle nekoliko trenutaka on reče:

- Shvataš li da smo oboje zapravo žrtve iste katastrofe?

Nije razumela šta želi da joj kaže.

- Kako to misliš?

- Godine 1866. izbila je finansijska kriza. Kada se to dogodi, propadaju i potpuno poštene firme... kao kad jedan konj u zaprezi padne i za sobom povuče sve ostale. Firma mog oca propala je zbog toga što mu dužnici nisu isplatili dugove; a on se toliko izbezumio da je oduzeo sebi život, ostavljajući tako moju majku bez muža i mene, trinaestogodišnjaka, bez oca. Tvoj otac nije mogao da vas prehrani jer mu je neko dugovao novac koji nije mogao da mu isplati, i zato si ti s jedanaest godina pobjegla od kuće.

Mejzi je uočila logiku u njegovoj tvrdnji, ali srce joj nije dopustilo da se složi: predugo je mrzela Tobajasa Pilastera.

- To nije isto - pobuni se ona. - Radnici nemaju nikakvu kontrolu nad tim događajima... samo rade ono što im se kaže. Šefovi imaju moć. I oni su krivi ako nešto krene naopako.

Hju je izgledao zamišljeno.

- Ne znam, možda si u pravu. Šefovi svakako uzimaju lavovski deo zarade. Ali barem u jedno sam siguran: bez obzira na to da li je reč o šefovima ili radnicima, njihova deca nisu kriva ni za šta.

Mejzi se nasmešila.

- Teško je poverovati da smo otkrili nešto u čemu se možemo složiti.

Kad su popili pivo, vratili su vrčeve i zatim otišli nekoliko metara dalje, do ringišpila s drvenim konjićima.

- Da li želiš da se voziš? - reče Hju.

Mejzi se nasmeši.

- Ne.

- Sama si ovde?

- Ne, došla sam s... prijateljima. - Iz nekog razloga nije želela da on sazna da ju je doveo Soli. - A ti? Ti si sa svojom užasnom strinom?

On napravi grimasu.

- Ne. Metodisti ne odobravaju ovakve skupove na trkama. Bila bi zapanjena kad bi znala da sam ovde.

- Ona te voli?

- Nimalo.

- Zašto ti onda dopušta da živiš kod nje?

- Voli da drži ljude na oku kako bi mogla da upravlja njima.

- Upravlja i tobom?

- Pokušava. - On se naceri. - Ponekad uspem da joj se suprotstavim.

- Mora da je teško živeti s njom.

- Ne mogu priuštiti sebi da živim samostalno. Moram da budem strpljiv i vredan u banci. S vremenom će me tamo unaprediti i onda ću se osamostaliti. - Ponovo se nasmeši. - A onda ću joj reći da začepi gubicu, kao što si joj ti već rekla.

- Nadam se da zbog toga nisi imao problema.

- Jesam, ali isplatilo se zbog onog izraza na njenom licu. U tom trenutku si mi se svidela.

- Jesi li me zato pozvao na večeru?

- Da. Zašto si odbila?

- Zato što mi je Ejpril rekla da nemaš novca.

- Imam dovoljno za dva odreska i kolač od šljiva.

- Koja devojka bi mogla odoleti tome? - reče ona zadirkujući ga.

On se nasmeši.

- Izadi sa mnom večeras. Možemo otići u *Kremom gardens* na ples.

Doveo ju je u iskušenje, ali ona se onda seti Solija i obuze je osećaj krivice.

- Ne, hvala.

- Zašto nećeš?

I sama je sebi postavilo to pitanje. Nije bila zaljubljena u Solija i nije uzimala novac od njega: zašto se onda čuvala za njega? *Imam osamnaest godina, pomisli, i ako ne mogu da idem na ples s momkom koji mi se sviđa, u čemu je onda svrha života?*

- Dobro onda.

- Izaći ćeš sa mnom večeras?

-Da.

On se nasmeši. Usrećila ga je.

- Da dođem po tebe?

Nije želela da on vidi stračaru u Sohau, gde se nalazila soba koju je delila s Ejpril.

- Ne, hajde da se sastanemo negde.

- U redu... sastaćemo se na Vestminsterskom pristaništu i brodićem ćemo poći u Čelsi.

- Da! - Osećala je uzbuđenje kakvo nije osetila već mesecima. - U koliko sati?

- U osam?

Ona brzo stade da računa. Soli i Tonio će želeti da ostanu do poslednje trke. Zatim će morati vozom da se vrate u London. Sa Solijem će se rastati na stanici Viktorija i pešice će doći do Vestminstera. Činilo joj se da može da stigne na vreme.

- Ali ako zakasnim, čekaćeš me?

- Celu noć, ako bude potrebno.

Pomisao na Solija izazvala je u njoj osećaj krivice.

- Bolje bi bilo da se sada vratim svom društvu.

- Otpratiću te - reče on s puno žara.

Nije to želela.

- Bolje nemoj.

- Kako želiš.

Ona ispruži ruku i rukovaše se. Taj gest je izgledao neobično zvanično.

- Do večeras - reče ona.

- Čekaću te.

Ona se okrenu i ode, osećajući da je on posmatra. Zašto sam to učinila, pomisli. *Da li želim da izađem s njim? Zaista mi se sviđa? Pri prvom susretu toliko smo se posvađali da smo rasterali društvo, a danas je opet bio spreman da se prepire i do toga bi i došlo da ja nisam izgadila stvar. Stvarno se ne slažemo. Nikako nećemo moći da igramo zajedno. Možda ipak neću izaći s njim.*

Ali, ima tako divne plave oči.

Ona odluči da više ne razmišlja o tome. Obećala mu je da će izaći s njim i to će i učiniti. Možda će uživati, a možda neće, ali nimalo joj neće pomoći to što se unapred nervira.

Moraće da izmisli neki razlog da napusti Solija. On je očekivao da zajedno odu na večeru. Međutim, nikada joj nije postavljao pitanja, prihvaćao bilo kakav izgovor, koliko god da bude neuverljiv. Ipak, pokušaćaće da smisli nešto uverljivo, jer bi se osećala loše kad bi iskoristila njegovu dobrodušnost.

Društvo je zatekla na istom mestu gde ih je i ostavila. Celo poslepodne su proveli između ograde pored staze i kladioničara u kariranom odelu. Ejpril i Tonio imali su pobedonosan izraz lica, a oči su im se sijale... Čim je ugledala Mejzi, Ejpril reče:

- Dobili smo sto deset funti... zar to nije sjajno?

Mejzi je bila srećna zbog Ejpril. Dobila je tako mnogo novca ni za šta. Dok im je čestitala, pojavio se Miki Miranda, koji je polako koračao,

palčeva zataknutih za džepove svog golubijesivog prsluka. Nije se iznenadila što ga vidi; svi su došli u Gudvud.

Iako je Miki bio zadivljujuće zgodan, Mejzi je bio antipatičan. Podsećao ju je na voditelja cirkuske predstave, koji je mislio da sve žene moraju da se oduševе njegovim predlozima seksualne prirode i strašno je vređao devojke koje bi ga odbile. Za Mikijem se, kao i obično, vukao Edvard Pilaster. Mejzi je zanimalo kakva vrsta odnosa postoji između njih dvojice. Bili su tako različiti: Miki vitak, besprekornog izgleda, samouveren; Edvard krupan, nespretan, neuredan. Zašto su tako nerazdvojni? Ali, Miki je očaravao većinu ljudi. Tonio ga je posmatrao s nekom vrstom nervoznog divljenja, kao što kučence gleda svog okrutnog vlasnika.

Iza njih je stajao neki stariji muškarac u društvu mlade žene. Miki ga je predstavio kao svog oca. Mejzi ga je radoznalo posmatrala. Miki nimalo nije ličio na njega. Nizak krivonog muškarac izrazito širokih ramena i ogrubelog lica. Za razliku od sina, izgledalo je kao da se ne oseća prijatno u uštirkanom okovratniku i s cilindrom. Žena se privila uz njega kao da mu je ljubavnica, iako je bila mlađa od njega najmanje trideset godina. Miki ju je predstavio kao gospođicu Koks.

Svi su pričali o svojim dobicima. I Edvard i Tonio su mnogo zaradili na konju koji se zvao *Princ Čarli*. Soli je isprva dobijao, a onda je počeo da gubi, podjednako uživajući, kako je izgledalo, i u jednom i u drugom. Miki nije rekao kako je prošao i Mejzi je pretpostavila da se nije kladio toliko koliko i ostali: izgledao je kao oprezna osoba, isuviše proračunat da bi se mnogo kockao.

Međutim, već njegova sledeća izjava ju je iznenadila. On reče Soliju:

- Večeras ćemo odigrati partiju teške kategorije, Grinborne... najmanji ulog je funta. Hoćeš li doći?

Odjednom je iznenađeno shvatila da se iza Mikijevog ležernog ponašanja zapravo krije prilična napetost. Bio je veoma prepreden.

Soli bi pristao na bilo šta.

- Doći ću - reče on.

Miki se zatim obrati Toniju.

- Jesi li zainteresovan? - Njegov način obraćanja „uzmi ili ostavi" Mejzi je zazvučao lažno.

- Računajte na mene - reče Tonio uzbuđenim glasom. - Svakako dolazim!

Ejpril, koja je delovala uznemireno, reče:

- Tonio, ne večeras... obećao si mi. - Mejzi je pretpostavila da Tonio ne može da priušti sebi kartanje u kojem je funta najmanji ulog.

- Šta sam obećao? - upita on, namigujući prijateljima.

Ona mu šapnu nešto na uvo i svi muškarci se nasmejaše. Miki reče:

- Ovo će biti poslednja velika partija ove sezone, Silva. Biće ti žao ako je propustiš.

Mejzi je bila iznenađena tom izjavom. U dvorani *Argajl rum* stekla je utisak da Miki ne voli Tonija. Zašto sada pokušava da ga nagovori da se karta?

Tonio reče:

- Danas imam sreće... gledaj koliko sam dobio na konjima! Večeras ću se isprobati u kartama.

Miki pogleda Edvarda, i Mejzi u njihovim pogledima primeti olakšanje. Edvard reče:

- Hoćemo li da večeramo svi zajedno u klubu?

Soli pogleda Mejzi i ona shvati da je dobila gotov izgovor.

- Večerao s momcima, Soli - reče ona. - Nemam ništa protiv.

- Jesi li sigurna?

- Jesam. Lepo sam se provela. Slobodno provedi večer u svom klubu.

- Onda smo se dogovorili.

On, njegov otac, gospođica Koks i Edvard krenuše dalje.

Tonio i Ejpril su pošli da uplate opkladu za sledeću trku. Soli pruži ruku Mejzi i reče joj:

- Hoćemo li malo da prošetamo?

Šetali su duž bele ograde koja je okruživala stazu. Bio je sunčan dan i vazduh je bio ispunjen lepim mirisom. Posle nekog vremena, Soli upita:

- Sviđam li ti se ja, Mejzi?

Ona zastade, prope se na prste i poljubi ga u obraz.

- Mnogo mi se sviđaš. - On je pogleda u oči a ona se zbuni kad je iza njegovih naočara primetila suze. - Soli, dušo, šta je bilo? - upita ga.

- I ti se meni sviđaš - reče on. - Više od svih devojaka koje sam upoznao.

- Hvala ti. - Bila je dirnuta. Ako se izuzme ispoljavanje blage zainteresovanosti, Soli obično nije ispoljavao osećanja.

On zatim reče:

- Hoćeš li da se udaš za mene?

Bila je zgranuta. To nije očekivala ni u snu. Muškarci Solijevog položaja nikada nisu prosili takve devojke. Zavodili su ih, davali im novac,

držali ih pored sebe kao ljubavnice, rađale su im decu, ali nisu se ženili njima. Bila je isuviše zaprepašćena da bi bilo šta mogla da kaže.

Soli nastavi:

- Dao bih ti šta god poželiš. Molim te, pristani.

Brak sa Solijem! Mejzi bi bila neverovatno bogata i to zauvek. Svake noći bi spavala u mekom krevetu, u svakoj sobi velike kuće u kaminu bi gorela vatra i imala bi putera u izobilju. Ustajala bi kad joj se prohte, a ne onda kad mora. Više joj nikad ne bi bilo hladno, nikad ne bi bila gladna, jadno obučena, nikad iscrpljena.

Odgovor „da“ lebdeo joj je na vrhu jezika.

Pomislila je na sobičak u Sohou u kojem je živela s Ejpril, na mišju rupu u zidu; prisetila se koliko klozet smrdi leti; prisetila se svih onih dana kada nije večerala; prisetila se koliko je bole noge nakon celodnevnih šetnji.

Ona pogleda Solija. Koliko bi joj moglo biti teško da se uda za ovog čoveka?

On reče:

- Mnogo te volim, očajnički si mi potrebna.

Zaista je voli, to joj je bilo sasvim jasno.

I upravo u tome i jeste problem.

Ona njega ne voli.

Zasluzio je nešto bolje. Zasluzio je ženu koja ga zaista voli, a ne bezosećajnu siromašnu devojkicu s ulice koja lovi dobru priliku. Kad bi se udala za njega, varala bi ga. A on je previše dobar da bi mogla to da mu učini. Bila je na ivici suza. Kad se malo pribrala, rekla mu je:

- Ti si najbolji, najplemenitiji čovek koga sam ikada upoznala...

- Nemoj reći ne, molim te - prekinuo je on. - Ako ne možeš da kažeš da, nemoj ništa da kažeš. Razmisli o tome, barem jedan dan, ili možda duže.

Mejzi uzdahnu. Znala je da treba da ga odbije i bilo bi joj lakše da odmah to učini. Ali on ju je preklinjao.

- Razmisliću - reče ona.

Zračio je od sreće.

- Hvala.

Ona je tužno vrtela glavom.

- Šta god da se dogodi, uverena sam da me nikada neće zaprositi čovek bolji od tebe.

Hju i Mezi su se za jedan peni odvezli izletničkim brodićem iz Vestminsterskog pristaništa u Čelsi. Veče je bilo toplo i svetlo, muljevitom rekom je plovilo mnoštvo čamaca, tegljača i brodića. Plovili su uzvodno, ispod novog železničkog mosta za stanicu Viktorija, prolazeći pored bolnice *Kristofer Ren* u Čelsiju, na severnoj obali, i cveća *Batersi fildsa*, tradicionalnog londonskog mesta za održavanje dvoboja, na južnoj. Most *Batersi* bio je rasklimana drvena konstrukcija koja je izgledala kao da će se svakog trena srušiti. Na njegovom južnom kraju nalazile su se fabrike hemijskih proizvoda, dok su se na suprotnoj strani, oko Stare crkve u Čelsiju, nalazile gusto poredane lepe kućice, oko kojih su se u plićacima veselo igrala gola deca.

Iskricali su se otrilike kilometar pre mosta i pristaništem pošli prema veličanstvenoj pozlaćenoj kapiji koja je vodila u *Kremom gardens*. Park se sastojao od dvanaest jutara šumaraka i ukrasnih pećina, cvetnih zasada i travnjaka, paprati i šiblja koje je raslo između reke i Kings rouda. Kad su stigli u park, već je bio sumrak i svuda su goreli kineski lampioni okačeni na drveće i plinske svetiljke postavljene duž krivudavih stazica. Park je bio prepun: brojni mladi ljudi koji su bili na trkama odlučili su da dan završe upravo tu. Svi su bili brižljivo doterani i svi su se bezbrižno i besciljno šetali parkom, smejali se i očijukali, devojke su koračale dve po dve, mladići u većim grupama, a parovi ruku pod ruku.

Vreme je celog dana bilo lepo, sunčano i toplo, ali večer je postajalo sparno, a udaljena grmljavina preteći je najavljivala oluju. Hju je istovremeno osećao i uzbuđenje i nervozu. Bio je oduševljen što korača ruku pod ruku s Mezi, ali mučio ga je osećaj da ne zna pravila igre u koju se upustio. Šta ona očekuje? Hoće li mu dopustiti da je poljubi? Hoće li mu dopustiti bilo šta od onoga što želi? Žudeo je da joj dodirne telo, ali nije znao odakle da počne. Hoće li ona očekivati od njega da ide do kraja? Želeo je to, međutim još nikada to nije radio i plašio se da će napraviti budalu od sebe. Službenici u banci često su razgovarali o raznim „*fuficama*“ i o tome šta bi radili a šta ne bi, ali Hju je podozrevao da je to uglavnom prazno hvalisanje. Bilo kako bilo, Mezi se nije mogla smatrati „*fuficom*“. Ona je bila mnogo kompleksnija.

Osim toga, pomalo ga je zabrinjavala i mogućnost da ga vidi neko poznat. Porodica bi svakako osudila njegov postupak. *Kremom gardens* nije bilo samo mesto za niže klase, već su ga metodisti smatrali i mestom na kome se podstiče nemoral. Ako otkrije gde je bio, Ogasta će to svakako

iskoristiti protiv njega. Edvardu je bilo lako da vodi žene sumnjivog morala na ozloglašena mesta, on je njen sin i naslednik. Za Hjua je drugačije, on nije imao novca, stekao je lošije obrazovanje i od njega se očekivalo da će, kao i njegov otac, završiti kao promašen slučaj: rekli bi da je taj razvratni park zapravo njegovo prirodno stanište, da on i pripada društvu službenika, radnika i devojaka kao što je Mejzi.

Hju se nalazio na prekretnici karijere. Upravo je trebalo da bude unapređen u službenika za korespondenciju, s godišnjom platom od 150 funti, više nego dvostruko od onoga što sad zarađuje, a to unapređenje mogla bi ugroziti priča o njegovom razvratnom ponašanju.

Nervozno je gledao druge muškarce kako koračaju krivudavim stazicama između cvetnih leja i strahovao da će prepoznati nekog. U parku je bilo i nekoliko muškaraca iz viših klasa, neki su koračali ruku podruku s devojka; ipak, i oni su brižljivo izbegavali Hjuov pogled i on shvati da su i sami zabrinuti da bi neko mogao da ih prepozna. On zaključuje da bi, ako i sretne nekog poznatog, ta osoba verovatno isto tako želela da se to ne sazna, i zato oseti olakšanje.

Bio je ponosan na Mejzi. Na sebi je imala plavo-zelenu haljinu dubokog izreza, s turnirom, a na kosi uvezanoj u pundžu nosila je ljupko nakrivljen mornarski šeširić. Privlačila je mnoge zadivljene poglede.

Pošto su prošli pored baletske pozornice, orijentalnog cirkusa, američkog travnjaka za kuglanje i nekoliko streljana, zaputili su se u restoran na večeru. Za Hjua je to bilo novo iskustvo. Iako je restorana bilo sve više, uglavnom su ih posećivali pripadnici srednje klase: višim klasama se i dalje nije sviđala pomisao na večeru u javnosti. Mladići poput Edvarda i Mikija često su jeli van kuće, ali oni su to smatrali ludom zabavom na sirotinjski način i činili su to samo kada su tražili „*fufice*“ ili kad su već bili u njihovom društvu.

Tokom cele večere, Hju se trudio da ne razmišlja o Mejzinim grudima. Njihov gornji deo izdašno je provirivao iznad ruba haljine, bled i posut pegicama. Već je video gole grudi, samo jednom, kod Neli, u bordelu, pre nekoliko nedelja. Ali još nikada ih nije dodirnuo. Da li su čvrste, poput mišića ili mlohove? Kad žena skine korset, da li joj se grudi pomeraju dok hoda ili ostaju nepomične? Kad ih dodirneš, da li se ugibaju pod pritiskom ili su tvrde, kao koleno? Hoće li mu dopustiti da ih dodirne? U pojedinim trenucima je čak razmišljao i o tome da ih poljubi, onako kako je onaj muškarac u javnoj kući ljubio dojke one kurve, međutim, to je bila potajna želja koje se stideo. Zapravo, pomalo se stideo svih tih razmišljanja. Činilo

mu se nekako okrutnim što sedi sa ženom i sve vreme misli na njeno golo telo, kao da mu nimalo nije stalo do nje, već samo želi da je iskoristi. Međutim, to je bilo jače od njega, naročito dok je sedeo s Mejzi, koja je bila toliko privlačna.

Dok su jeli, u drugom delu parka počeo je vatromet. Lavovi i tigrovi u zverinjaku uznemirili su se od praštanja i blesaka i besno su zarikali. Hju se setio da je Mejzi radila u cirkusu i upitao je kako joj je bilo tamo.

- Kad živiš u takvoj zajednici, odlično upoznaš ljude - reče ona zamišljeno. - To je s jedne strane dobro, a s druge loše. Ljudi stalno pomažu jedni drugima. Ima tu i ljubavnih veza, mnogo svađa, ponekad i tuče... za četiri godine koje sam provela u cirkusu, dogodila su se dva ubistva.

- O, bože!

- A zarada je nesigurna.

- Zašto?

- Kad ljudi moraju da štede, najpre se odreknu zabave.

- Nikada nisam pomislio na to. Moram zapamtiti da novac koji pripada banci nikada ne smem da ulažem u bilo koju vrstu posla koji ima veze sa zabavom.

Ona se nasmeši.

- Stalno misliš na novac i posao?

Ne, pomisli Hju, stalno mislim na tvoje grudi, i reče:

- Moraš shvatiti da sam ja sin porodične crne ovce. O finansijskom poslovanju znam više od svih ostalih mladih Pilastera, ali moram dati dvostruko više od sebe da bih se dokazao.

- Zašto je toliko važno da se dokažeš?

Dobro pitanje, pomisli Hju. Pošto je nekoliko trenutaka razmišljao o tome, on reče:

- Izgleda da sam oduvek takav. U školi sam jednostavno morao da budem najbolji u razredu. A neuspeh moga oca samo je pogoršao stvari: svi misle da ću poći njegovim stopama, a ja moram da im dokažem da nisu u pravu.

- Znaš, i ja se u izvesnom smislu tako osećam. Nikad neću živeti onako kako je živela moja majka, na ivici užasne nemaštine. Imaću novca, bez obzira na to šta zbog toga moram da učinim.

Hju joj reče, najblaže što je mogao:

- Zato izlaziš sa Solijem?

Ona se namršti i njemu se na trenutak učini da će se naljutiti, ali ljutit izraz brzo joj iščeznu s lica i ona se ironično nasmeši.

- To pitanje je, valjda, na mestu. Ako baš želiš istinu, nisam ponosna na svoj odnos sa Solijem. Pogrešno sam ga navodila na određena... očekivanja.

Hju je bio iznenađen. Da li ti znači da ona nije išla do kraja sa Solijem?

- Izgleda da mu se mnogo sviđaš.

- I on se meni sviđa. Ali on ne želi prijateljski odnos, nikad ga nije ni želeo, a ja sam to znala od početka.

- Da, znam šta hoćeš da kažeš.

Hju zaključio da nije išla do kraja sa Solijem, što možda znači da neće biti voljna da učini to ni s njim. Istovremeno je osećao i razočaranje i olakšanje: razočaranje zbog toga što je toliko žudeo za njom, a olakšanje zbog toga što je to ipak izazivalo veliku nervozu u njemu.

- Izgledaš kao da si zadovoljan nečim - reče Mejzi.

- Verovatno mi je drago što ste ti i Soli samo prijatelji.

Na njenom licu zatitra senka tuge i on se upita da nije rekao nešto pogrešno.

Platio je večeru. Bila je skupa, ali on je poneo novac koji je štedeo za novu odeću, devetnaest šilinga, tako da je imao dovoljno. Kad su izašli iz restorana, činilo se da su ljudi u parku postali još neobuzdaniji, nesumnjivo stoga što su u međuvremenu popili mnogo piva i džina.

Naišli su na plesni podijum. Hju je bio prilično samouveren plesač: bio je to jedini predmet koji su dobro proučili na Akademiji za sinove gospode u *Folkestonu*.

On povede Mejzi na podijum i prvi put je privuče sebi. U trenutku kad joj je spustio desnu ruku na leđa, neposredno iznad umetka na haljini, prsti mu zabrideše. I kroz svu tu odeću osećao je toplotu njenog tela. Levom rukom ju je uhvatio za dlan, a ona ga je stegla za ruku: taj osećaj je izazvao uzbuđenje u njemu.

Po završetku prvog plesa, zadovoljno joj se nasmešio, a ona mu, na njegovo iznenađenje, vrhom prsta dodirnu usne.

- Sviđa mi se kad se smeješ - reče ona. - Izgledaš tako detinjasto.

„*Detinjasto*“ baš i nije bio utisak koji je nameravao da ostavi, ali u tom trenutku ništa mu ne bi smetalo, samo da može da joj udovolji.

Ponovo su zaplesali. Bili su dobar plesni par. Iako je Mejzi bila niska, Hju je bio neznatno viši, a oboje su imali vrlo lak korak. On je do tada plesao s desetinama, ako ne i stotinama devojaka, ali nikada nije toliko uživao u tome. Imao je utisak da tek sad otkriva taj predivan osećaj

grljenja žene, kretanja i njihanja u ritmu muzike, usklađenog izvođenja složenih koraka.

- Jesi li umorna? - upita je on po završetku plesa.

- Ni slučajno!

Ponovo su zaplesali.

Na društvenim plesovima bilo je nepristojno plesati više od dva puta s istom devojkom. U takvim prilikama trebalo ju je povesti s podijuma i ponuditi joj šampanjac ili sorbe. Hju su takva pravila uvek ljutila i sada se osećao radosno slobodnim u svojoj ulozi anonimnog učesnika tog javnog plesa.

Na plesnom podijumu su ostali sve do ponoći, kada je prestala muzika.

Svi parovi s podijuma sišli su na stazice u parku. Hju je primetio da mnogi muškarci i dalje grle partnerke iako više ne igraju; zato se, pomalo nervozno drhteći, poveo za njihovim primerom. Izgledalo je da Mejzi nema ništa protiv.

Zabava se razuzdala. Pored staza su se tu i tamo nalazile male kabine slične ložama u operi, gde su ljudi mogli da sede, večeraju i posmatraju prolaznike. Nekoliko kabina iznajmile su grupe studenata koji su već bili pijani. Muškarac koji je koračao ispred Hju razigrano je bacio šešir s glave, a Hju je morao da se sagne kako bi izbegao veliki komad hleba koji je poleteo prema njemu. On zaštitnički privuče Mejzi još bliže i na njegovo oduševljenje, ona ga obgrli oko struka i privi se uz njega.

S obe strane glavne pešačke staze prostirali su se brojni senoviti šumarci i Hju je nejasno primećivao parove na drvenim klupama, iako nije mogao sa sigurnošću da utvrdi da li se grle ili samo zajedno sede. Iznenadio se kada se par koji je šetao ispred njih zaustavio i počeo strastveno da se ljubi nasred staze. Obuzet nelagodom, pomerio je Mejzi u stranu, kako bi ih zaobišli. Ali, nakon izvesnog vremena, nadvladao je nelagodu i osetio kako ga obuzima uzbuđenje. Nekoliko minuta kasnije prošli su pored još jednog para koji se strastveno grlio. Hju uhvati Mejzin pogled a ona mu uputi osmeh koji je pouzdano ličio na ohrabrenje. Međutim, nije mogao dovoljno da se osmeli da je jednostavno poljubi.

U parku je postajalo sve bučnije. Morali su da zaobiđu tuču u kojoj je učestvovalo šest-sedam pijanih mladića, koji su urlali, tukli se pesnicama i obarali jedan drugoga na zemlju. Hju je primetio mnogo žena bez pratnje i zapitao se da li su to prostitutke. Postajalo je sve opasnije i on oseti potrebu da zaštiti Mejzi.

U tom trenutku iz suprotnog pravca je naišla grupa od trideset-četrdeset mladića; jurišali su stazom, skidali u prolazu ljudima šešire, gurali žene i obarali muškarce. Nikako ih nisu mogli izbeći: grupa se već raširila po travnjacima s obe strane staze. Hju je brzo reagovao. Stao je ispred Mejzi, ledima okrenut prema siledžijama, a zatim skinuo šešir i obema rukama je čvrsto zagrlio. Razuzdana rulja prolazila je pored njih. U tom trenutku neko ramenom snažno udari Hjuja u leđa i on se zatetura, i dalje držeći Mejzi; ipak, uspeo je da održi ravnotežu. Srušili su neku devojkicu s njegove leve strane, a muškarac s desne zadobio je udarac pesnicom u lice. Nasilnici su se potom udaljili.

Hju popusti stisak i pogleda Mejzi. Ona mu uzvratila pogledom prepunim iščekivanja. Oklevajući, sagnuo se i poljubio je u usta. Usne su joj bile slasno meke i čulne. On sklopi oči. Godinama je čekao upravo to: bio mu je to prvi poljubac. I bio je upravo onako čudesan kako ga je i zamišljao. Udisao je njen miris. Njene usne nežno su dodirivale njegove. Želeo je da taj dodir nikada ne prestane.

Ona je prekinula poljubac. Prodorno ga je pogledala, snažno ga zagrlila i privukla sebi.

- Ti bi mogao da mi pokvariš sve planove - reče tiho.

Nije znao šta bi to tačno trebalo da znači. On pogleda na stranu. U blizini se nalazila slobodna klupa. Skupio je svu hrabrost i upitao je:

- Hoćemo li da sednemo?

- Važi.

Kročili su u tamu i seli na drvenu klupu. Ponovo ju je poljubio.

Ovoga puta bio je malo manje nesiguran. Zagrlio ju je i privukao sebi, a drugom rukom joj je podigao bradu; potom ju je poljubio strastvenije nego prvi put, snažno joj pritiskajući usne. Odgovorila mu je veoma strastveno, izvijajući se kako bi on na svojim grudima mogao da oseti pritisak njenih dojki. Iznenadilo ga je to što je toliko vatrena, iako se nije mogao setiti nijednog razloga zbog kojeg se devojkama poljupci ne bi sviđali jednako koliko i muškarcima. Njena strast još više je pojačala njegovo uzbuđenje.

Milovao joj je obraz, zatim vrat, a onda je skliznuo rukom na rame. Želeo je da joj dodirne grudi, ali se plašio da bi mogla da se uvredi, pa je oklevao. Ona prinesse usne njegovom uvu i kroz poljubac mu šapnu:

- Smeš da ih dodirneš.

Zapanjeno se zapitao kako uspeva da mu čita misli, ali to ohrabrenje ga je toliko uzбудilo da više gotovo nije mogao da izdrži, ne samo zbog toga što je i ona to želela, već i stoga što je to i izgovorila. *Smeš da ih dodirneš.*

Vrhovima prstiju sledio je liniju koja joj se od ramena pružala preko ključne kosti, sve do grudi i u jednom trenutku je dodirnuo njene bujne dojke iznad ivice haljine. Koža joj je bila topla i meka. Nije tačno znao šta zatim treba da učini. Da pokuša da zavuče ruku unutra?

Mejzi odgovori na njegovo neizgovoreno pitanje uzimajući ga za ruku i snažno je gurajući u haljinu.

- Stisni ih, ali nežno - prošaputa ona.

To je i učinio. Nisu poput mišića, ni poput kosti na kolenu, otkrio je, već mnogo mekše, samo su im bradavice tvrde. Prelazio je rukom s jedne na drugu, čas ih milujući, čas ih stiskajući. Osećao je Mejzin vruć dah na vratu. Imao je osećaj da bi mogao nastaviti tako celu noć, ali ipak je prestao, kako bi je ponovo poljubio u usta. Ovoga puta ona ga je ovlaš poljubila, zatim se odmakla, opet ga poljubila, pa se odmakla, pa opet, i opet, i opet i to ga je još više uzbuđivalo. Postoji mnogo vrsta poljubaca, saznao je tada.

Ona se odjednom potpuno ukočila.

- Slušaj - reče mu.

Hju je i do tada, ali nekako kao kroz maglu, opažao da park postaje sve bučniji i sada je jasno čuo viku i lomljavu. Pogledao je prema stazi i odjednom primetio, svi trče u različitim pravcima.

- Sigurno je izbila tuča - reče.

Onda se začula policijska zviždaljka.

- Dodavola - reče on. - Sad će zaista biti nevolje.

- Bolje bi bilo da krenemo - reče Mejzi.

- Hajde da nađemo put do izlaza na Kings roud, pa ćemo videti da li možemo da zaustavimo neku kočiju.

- Važi.

Nakratko je oklevao, ne želeći da se pomeri.

- Još jedan poljubac.

-Da.

On je poljubi, a ona ga snažno zagrlila.

- Hju - reče ona. - Drago mi je što sam te upoznala.

Pomislio je da je to nešto najlepše što mu je iko ikada rekao.

Vratili su se na stazu i žurno se zaputili u pravcu severa. Već trenutak kasnije naišli su na dvojicu mladića u trku; prvi, onaj koji je bežao, nalete na Hju i on pade na zemlju. Kad se hitro podigao, one dvojice više nije bilo.

Mejzi je bila zabrinuta.

- Jesi li dobro?

On očisti odeću i podignu šešir.

- Nije mi ništa - reče on. - Ali ne bih želeo da se to tebi dogodi. Hajdemo prečicom, preko travnjaka... možda će tako biti sigurnije.

U trenutku kad su sišli sa staze, ugasila se plinska rasveta.

Pojurili su kroz mrak. Buka se nije stišavala, viku muškaraca i vrištanje žena pratile su policijske zviždaljke. Hjuu tada pade na pamet da se može dogoditi da ga uhapse. Tada bi svi saznali šta je radio. Ogasta bi rekla da je previše raspušten da bi mogla da mu se poveri bilo kakva odgovorna dužnost u banci. On tiho zastenja. A onda se seti kakav je osećaj dodirivati Mejzine grudi i zaključa da ga nije briga šta kaže Ogasta.

Izbegavali su staze i čistine, prolazeći između drveća i grmlja. Teren se od rečne obale blago uzdizao i Hju je znao da sve dok se penju, idu u dobrom smeru.

U daljini je video treperave svetiljke, pa je poveo Mejzi prema njima. Sretali su i druge parove koji su pošli u istom pravcu. Hju se nadao kako postoji manja verovatnoća da upadne u nevolju s policijom ako se budu držali grupe očigledno pristojnih i treznih ljudi.

Kad su stigli pred kapiju, u park je ušla grupa od oko trideset-četrdeset policajaca. Boreći se da uđu u park uprkos masi koja je želela da izađe, policajci su počeli da udaraju palicama sve odreda, i muškarce i žene. Mnoštvo posetilaca istog trenu se okrenulo i potrčalo u suprotnom smeru.

Hju je brzo smislio novi plan.

- Dozvoli mi da te ponese - reče on Mejzi.

Iako je bila zbunjena, ona reče:

- Dobro.

Sagnuo se i podigao je, jednom rukom je uhvatio ispod kolena, a drugom oko ramena.

- Pretvaraj se da si se onesvestila - reče on, a ona zatvori oči i sasvim opusti udove. On produži, boreći se protiv pritiska gomile, vrlo odlučni uzvikujući: - Molim prolaz! Molim prolaz! - Kad su videli ženu kojoj je naizgled pozlilo, sklanjali su im se s puta čak i oni koji su bežali. Hju izbi pred policajce koji su grabili prema unutrašnjosti parka, jednako uznemireni kao i posetioci. - Mesta, pozorniće! Pustite damu! - doviknu on jednom od njih. Policajac je delovao neprijateljski raspoložen i Hjuu se na trenutak učini da će ga prozreti. Ali narednik dreknu:

- Pustite gospodina da prođe! - Pošto se probio kroz policijske redove, odjednom se obreo na čistini na kojoj nije bilo nikoga.

Mejzi otvori oči i nasmeši mu se. Sviđalo mu se što je tako drži i nimalo nije žurio da je spusti.

- Jesi li dobro?

Ona klimnu glavom. Učinilo mu se da su joj oči pune suza.

- Spusti me.

On je nežno spusti i zagrlji.

- Hej, nemoj da plačeš. Gotovo je.

Ona odmahnu glavom.

- Nije to zbog gužve - reče ona. - Već sam videla razne tuče. Ali ovo je prvi put da neko brine za mene. Celog života sam morala sama da se brinem za sebe. Ovo je potpuno novo iskustvo.

Nije znao šta da kaže. Sve devojke koje je do tada upoznao smatrale su da je sasvim normalno da se muškarac pobrine za njih bez i malo razmišljanja. Druženje s Mejzi pružalo je mnogo novih otkrića.

Hju pogleda oko sebe. U blizini nije bilo nijedne kočije.

- Bojim se da ćemo morati da pešačimo.

- Kad mi je bilo jedanaest godina, pešačila sam četiri dana da bih došla do Njukasla - reče ona. - Mislim da ću uspeti da prepešačim od Čelsija do Sohoa.

3.

Miki Miranda je počeo da vara na kartama još u Vindfildu, ne bi li tako dopunio oskudna sredstva koja je kao džeparac primao od kuće. Metode koje je za to razvio bile su primitivne, ali dovoljno dobre za učenike. A onda je, tokom dugotrajnog prekookeanskog putovanja kući, na koje je pošao između škole i studija, pokušao na isti način da prevari i jednog saputnika, za kojeg se kasnije pokazalo da je profesionalni varalica na kartama. Stariji muškarac se pritom zabavljao, a kasnije je uzeo Mikija pod svoje okrilje i uputio ga u sva temeljna načela zanata.

Varanje je bilo najopasnije kod visokih uloga. Kad ljudi igraju za sitan novac, nikad im ne bi palo na pamet da će neko varati. Sumnje su rasle zajedno s visinom uloga.

Ako ga večeras neko otkrije, neće propasti samo njegov pokušaj da uništi Tonija. Varanje na kartama bio je najteži zločin koji je jedan džentlmen u Engleskoj mogao počinuti. Od njega bi se u tom slučaju zatražilo da odstupi iz svih klubova u kojima je član, njegovi prijatelji ne bi bili „kod kuće“ kad bi pokušao da ih poseti, a na ulici niko ne bi hteo da razgovara s njim. Retke priče koje je čuo o Englezima koji su varali uvek su se završavale tako što je počinitelac odlazio iz zemlje kako bi započeo nov život u nekom divljem području poput Malezije ili zaliva Hadson. Mikijeva sudbina svela bi se u tom slučaju na povratak u Kordovu, na trpljenje muka kojima bi ga izlagao stariji brat i do kraja života bi morao da se bavi uzgojem stoke. Već i sama pomisao na to izazivala je mučninu u njemu.

Međutim, mogući dobici večeras su bili isto tako visoki kao i rizici.

Nije to radio samo da bi zadovoljio Ogastu. I to je već samo po sebi dovoljno važno: ona je bila njegova propusnica za društvo londonskih bogataša i moćnika. Osim toga, želeo je Toniov posao.

Papa je rekao Mikiju da će morati sam da se pobrine za preživljavanje u Londonu, od kuće mu neće slati nimalo novca. Toniov posao bio je idealan. Uz njega bi Miki mogao da živi poput džentlmena, a pritom gotovo uopšte ne bi radio. To bi ujedno bila i stepenica koja bi ga odvela ka višem položaju. Jednoga dana, Miki bi mogao da postane i ambasador. A onda bi u bilo kojem društvu mogao da drži visoko uzdignutu glavu. U tom slučaju, čak ni brat ne bi mogao da mu se podsmeva.

Miki, Edvard, Soli i Tonio rano su večerali u Kausu, njihovom najomiljenijem klubu. U deset sati su već bili u prostoriji za kartanje. Za stolom za bakaru pridružila su im se i dvojica muškaraca iz kluba koji su čuli za visoke uloge: kapetan Karter i vikont Montanj. Montanj je bio glup, ali Karter je bio jedan od onih praktičnih razumnih tipova i Miki će s njim morati da bude veoma oprezan.

Oko trideset centimetara od ivice stola, sa sve četiri strane, bila je povučena bela linija. Svaki igrač pred sobom je, van belog pravougaonika, imao gomilu zlatnika vrednih po funtu. Kad se novac stavi na drugu stranu linije, unutar pravougaonika, smatra se da je uložen.

Miki se ceo dan pretvarao da pije. Za ručkom je ovlažio usne šampanjcem i krišom ga prosuo po travi. Na povratku u London, u vozu je više puta prihvatio ponudu da pije iz Edvardove pljoske, ali je svaki put, pretvarajući se da ispija gutljaj, zapravo jezikom sprečavao alkohol da mu sklizne do grla. Za večerom je sebi natočio malu čašu klareta, zatim je dvaput dopunio čašu, ali pritom nije popio ni kap crvenog francuskog vina.

Sada je tiho naručio đumbirovo pivo, koje je izgledalo kao vinjak sa sodom. Morao je da bude potpuno trezan kako bi mogao da izvede osetljive trikove pomoću kojih će upropastiti Tonija Silvu. Nervozno je oblizivao usne, a kad je shvatio da to radi, pokušao je da se opusti.

Varalicama je od svih igara najomiljenija bila bakara. *Možda je ta igra i izmišljena*, pomislio je Miki, *da bi se promućurnim ljudima omogućilo da krađu od bogatih*.

To je, pre svega, igra u kojoj sve zavisi isključivo od sreće i nema veze s bilo kakvim umećem ili strateškim planiranjem. Igrač dobija dve karte i sabira njihovu vrednost: trojka i četvorka imaju vrednost sedam, dvojka i šestica osam. Ako je ukupan zbir veći od devet, računa se samo poslednja cifra; tako je petnaest pet, dvadeset nula, a najveći mogući ukupan broj je devet.

Igrač s malim ukupnim zbirom može da izvuče i treću kartu, koja bi mu se pružila okrenuta nagore, tako da svi mogu da je vide.

Delilac je karte delio kao da igraju samo trojica igrača: dve karte onom levo od sebe, dve karte onom desno i dve sebi. Igrači su se kladili na levu ili na desnu stranu. Delilac je plaćao svakoj strani koja je imala zbir veći od njegovog.

Druga velika prednost bakare, s gledišta varalice, sastojala se u tome što se igra igrala s najmanje tri kompleta karata. To je značilo da varalica može da upotrebi i četvrti špil i da samopouzdanom izvuče kartu iz rukava, ne brinući o tome da li drugi igrač već ima u rukama tu kartu.

Dok su se ostali i dalje pripremali za igru i palili cigarete, on je od konobara zatražio tri nova špila karata. Kad se konobar vratio, sasvim logično je predao karte Mikiju.

Da bi nadzirao igru, Miki je morao da deli, tako da je njegov prvi izazov bio da se poštara da bude delilac. Za to je trebalo upotrebiti dva trika: neutralizovanje presecanja i deljenje druge karte. Oba su bila srazmerno jednostavna, međutim, on je bio sav napet, zbog čega je lako mogao da pogreši i prilikom najlakših pokreta.

Skinuo je pečate s omota špila. Nove karte su uvek bile složene na isti način: džokeri na vrhu, a keč pik na dnu. Miki izvadi džokere i promeša špilove, uživajući u osećaju koji mu je pružao dodir čistih glatkih karata. Bilo je zaista lako izvući keč s dna i staviti ga na vrh; ali zatim je morao dati nekom od igrača da preseče a da pritom keč ostane na vrhu.

Pružio je špil Soliju, koji mu je sedeo zdesna. U trenutku kada je spustio karte na sto, neprimetno je savio ruku, tako da mu je gornja karta,

kec pik, ostala u šaci, sakrivena njegovim širokim dlanom. Soli je presekao. Sve vreme držeći ruku na stolu kako bi sakrio kartu, Miki uze špil, spuštajući pritom na vrh skrivenog keca. Time je uspešno neutralizovao presecanje.

- Najveća karta deli? - upita on, trudeći se da izgleda kao da ga ne zanima da li će oni reći da ili ne.

Svi su promrmljali da se slažu.

Čvrsto držeći špil, pomerio je kartu s vrha nekoliko milimetara unazad i počeo brzo da deli, zadržavajući gornju kartu u tom zadnjem položaju i stalno deleći drugu po redu, sve dok nije došao red na njega kad je podelio prvu kartu, keca pik. Svi su okrenuli karte. Miki je jedini imao keca, što je značilo da će on deliti. Uspeo je da se nehajno nasmeši.

- Čini mi se da ću večeras imati sreće - reče im.

Niko ne reče ništa.

Onda se malo opustio.

Prikrivajući olakšanje, on podeli prvi krug karata.

Tonio mu je bio sleva, s Edvardom i vikontom Montanjem. S njegove desne strane sedeli su Soli i kapetan Karter. Miki nije želeo da pobedi, to mu večeras nije bio cilj. Samo je želeo da Tonio izgubi.

Izvesno vreme je igrao pošteno, gubeći nešto malo Ogastinog novca. Sada su se i svi ostali već opustili i svi su naručili po još jedno piće. Kada je došao odgovarajući trenutak, Miki je pripalio cigaru.

U unutrašnjem džepu fraka, pored kutije s cigarama, nalazio se još jedan špil karata kupljen u knjižari u Sent Džejms stritu, gde su se kupovale i karte za klub, tako da su bile iste vrste. Taj novi špil unapred je složio u parove tako da je svaki par imao zbir devet, najviši mogući rezultat: četvorka i petica, devetka i desetka, devetka i žandar itd. Preostale karte, desetke i slike ostavio je kod kuće.

Pošto je vratio kutiju s cigarama u džep, izvukao je nov špil; onda je drugom rukom uzeo špil sa stola i odozdo stavio nove karte. Dok su drugi dosipali vodu u svoj konjak, on je mešao karte, pažljivo, po redu, premeštajući na vrh špila jednu kartu s dna, dve nasumice, zatim jednu s dna, pa opet dve nasumice. Onda je, deleći prvo levo od sebe, zatim desno i onda sebi, ispred sebe stavio par s najvećim zbirom.

U sledećem krugu dobitnu kombinaciju je dao Soliju. Neko vreme je nastavio s takvim rasporedom: Tonio je gubio, a Soli dobijao. Tako je novac koji je uložen na Toniovu stranu prelazio na Solijevu i niko nije mogao da

posumnja u Mikija, budući da je gomila zlatnika ispred njega ostajala otprilike ista.

Tonio je počeo tako što je na sto stavio najveći deo novca dobijenog na trkama, oko sto funti. Kad se gomila smanjila na oko pedeset funti, ustao je i rekao:

- Ova strana je nesrećna... sešću pored Solija. - Onda se premestio na drugu stranu stola.

To ti neće pomoći, pomislio je Miki. Neće mu biti nimalo teško da se pobrine da od sada leva strana dobija, a desna gubi. Ali unervozio se kad je čuo da Tonio govori o nesrećnoj strani stola. Želeo je da Tonio i dalje misli da danas ima sreće, uprkos tome što gubi.

Tonio bi povremeno promenio način igre, ulažući pet ili deset zlatnika, umesto uobičajena dva do tri. Kad bi to učinio Miki bi mu dodelio dobitnu kombinaciju. Tonio bi pokupio zaradu i radosno rekao:

- Danas imam sreće, u to sam siguran! - iako se njegova gomila neverovatno brzo smanjivala.

Miki je sada bio opušteniji. Proučavao je psihičko stanje svoje žrtve dok je ugladeno delio karte. Nije bilo dovoljno počistiti Toniovu gomilu. Miki je želeo da on uloži i novac koji nema, da se kocka pozajmljenim novcem i da ne može da isplati dugove. Tek tada bi Tonio bio potpuno obeščašćen.

Miki je ustreptalo čekao, dok je Tonio sve više i više gubio. Tonio ga je i dalje posmatrao sa strahopoštovanjem i bio je spreman da učini sve što mu ovaj predloži, ali nije bio potpuno glup, tako da je i dalje postojala mogućnost da se opameti i povuče s ivice propasti.

Kad se Toniov novac gotovo sasvim istopio, Miki povuče sledeći potez. Ponovo izvadi kutiju s cigarama.

- Ove cigare su iz domovine, Tonio - reče. - Uzmi jednu. - Na njegovo veliko olakšanje, Tonio uze cigaru. Bile su dugačke i pušenje je trebalo da potraje dobrih pola sata. Tonio neće otići pre nego što dovrši cigaru.

Nakon što su zapalili, Miki se spremio da zada završni udarac.

Posle još nekoliko deljenja, Tonio je ostao bez novca.

- Pa, to je sve što sam danas popodne dobio u Gudvudu - reče on obeshrabreno.

- Trebalo bi da ti pružimo priliku da povratiš izgubljeno - reče Miki. - Siguran sam da će ti Pilaster pozajmiti sto funti.

Edvard je izgledao pomalo iznenađeno, ali ostavio bi ružan utisak ako bi uz tako veliku gomilu zarađenog novca koja je stajala ispred njega odbio molbu. On zato reče:

- Naravno.

U tom trenutku umešao se Soli.

- Možda bi bilo najbolje da se povučješ, Silva, i da budeš zahvalan što si se ceo dan sjajno kockao bez ikakvog troška.

Miki je u sebi proklinjao Solija zbog njegove dosadne dobronamernosti. Ako Tonio sada postupi razumno, ceo plan će propasti.

Tonio je oklevao.

Miki je zadržao dah.

Ali, kad je reč o kartama, Tonio po prirodi nije mogao da bude odlučan i, kao što je Miki i predvideo, nije mogao da odoli iskušenju.

- U redu - reče on. - Mogu da igram još dok ne dovršim cigaru.

Miki tiho uzdahnu s olakšanjem.

Tonio pozva konobara i zatraži pero, papir i mastilo. Edvard izbroja sto zlatnika a Tonio mu potpisa pozajmicu. Miki je znao da Tonio nikad neće moći da isplati dug, ako sve izgubi.

Igra se nastavila. Miki je shvatio da se malo znoji dok pokušava da održava osetljivu ravnotežu i da se postara za to da Tonio stalno gubi, uz poneki veliki dobitak, kako bi zadržao optimizam. Međutim, ovoga puta, kada mu je ostalo još pedeset funti, on reče:

- Dobijam samo kad uložim mnogo. Na sledeće deljenje ulažem sve.

Bio je to veliki ulog čak i za klub *Kaus*. Ako i to izgubi, s Toniom je završeno. Nekoliko članova kluba primetilo je veličinu uloga i sad su stajali pored stola i posmatrali igru.

Miki je podelio karte.

Zatim je pogledao Edvarda na levoj strani, koji je vrteo glavom, pokazujući da mu ne treba još jedna karta.

Na desnoj strani, Soli je pokazivao isto.

Miki okrenu svoje karte. Sebi je dao osmicu i keca, što je davalo zbir devet.

Edvard otvori karte na levoj strani. Miki nije znao šta mu je dao: dobitak je unapred je namenio sebi, ali drugima je nasumice podelio karte. Edvard je imao peticu i dvojku, ukupno sedam. On i kapetan Karter izgubili su novac.

Soli pokaza svoje karte, one na koje je Tonio uložio svoju budućnost.

Imao je devetku i desetku. Zbir je bio devetnaest, što se računalo kao devet. Zbir je bio jednak zbiru delitelja, što je značilo da nema ni dobitaka ni gubitaka i Tonio je tako zadržao pedeset funti.

Miki je prigušeno opsovao.

Želeo je da Tonio odmah ostavi na stolu tih pedeset zlatnika. Brzo je skupio karte i podrugljivo upitao:

- Smanjuješ ulog, Silva?

- Naravno da ne smanjujem - reče Tonio. - Podeli karte.

Miki je zahvalio srećnoj zvezdi i podelio karte, stavljajući ispred sebe još jednu kombinaciju čiji je zbir bio devet.

Ovoga puta Edvard lupnu prstom po kartama, pokazujući da želi i treću. Miki mu pruži četvorku tref i okrenu se ka Soliju. Soli pokaza da mu ne treba ništa.

Miki otvori karte i pokaza peticu i četvorku. Edvard je već imao otkrivenu četvorku, a onda joj pridoda i bezvrednog kralja i još jednu četvorku, čime je dobio zbir osam. Njegova strana je izgubila.

Soli pokaza dvojku i četvorku. Zbir je bio šest. Desna strana je takođe izgubila od delitelja.

A Tonio je bio uništen.

Bled i s izrazom mučnine na licu, on promrmlja nešto što je Miki prepoznao kao psovku na španskom.

Miki potisnu pobedonosan osmeh i pokupi dobitak, a onda ugleda nešto zbog čega mu je zastao dah a srce mu preplašeno poskočilo.

Na stolu su stajale četiri četvorke tref.

Po pravilima, morali su da igraju s tri špila karata. Svako ko bi primetio četiri četvorke istog znaka odmah bi shvatio da su u igru nekako ubačene i druge karte. To je bio rizik takvog načina varanja na kartama, a verovatnoća da se to dogodi bila je otprilike jedan prema sto hiljada.

Ako neko primeti tu nepravilnost, Miki će biti upropašćen, a ne Tonio.

Za sada niko nije primetio. Boje nisu imale nikakvog značaja u toj igri, tako da nepravilnost nije upadala u oči. Miki brzo pokupi karte, dok mu je srce snažno udaralo. Upravo je zahvaljivao srećnim zvezdama što se izvukao, kada Edvard reče:

- Čekaj malo... na stolu su bile četiri četvorke tref.

Miki ga opsova zbog te ozbiljne nesmotrenosti. Edvard je jednostavno glasno razmišljao. Naravno da nije imao pojma o Mikijevom planu.

- Nemoguće - reče vikont Montanj. - Igramo s tri špila karata, što znači da postoje samo tri četvorke tref.

- Upravo tako - reče Edvard.

Miki povuče dim cigare.

- Pijan si, Pilastere. - Jedna četvorka je bila pik.

- Oh, izvini.

Vikont Montanj reče:

- Ko bi u ovo doba noći mogao razlikovati pikove od trefova?

Miki još jednom pomisli da se izvukao, ali njegova radost je još jednom bila preuranjena. Tonio ratobornim glasom reče:

- Da pogledamo karte.

Mikiju se učinilo da mu je srce stalo. Karte iz poslednjeg deljenja stavljene su na gomilu koja je bila promešana i ponovo upotrebljena kada je nestalo karata u špil. Ako se okrenu odbačene karte, svi će ugledati četiri potpuno jednake karte i s Mikijem će biti svršeno.

Obuzet očajanjem, on reče:

- Nadam se da ne sumnjaš u moju reč.

U muškom klubu takva rečenica predstavljala je dramatičan izazov: ne tako davno, te reči bi dovele do dvoboja. Muškarci za susednim stolovima počeli su da se osvrću i da gledaju šta se događa. Svi su očekivali Toniovu reakciju.

Miki je grozničavo razmišljao. Pre nekoliko trenutaka rekao je da je jedna od četvorki bila pik, a ne tref. Ako uspe negde s vrha gomile da izvuče četvorku pik, dokazaće svoju tvrdnju i, ako bude imao sreće, niko neće gledati šta se nalazi među preostalim odbačenim kartama.

Ali prvo je morao da pronade četvorku pik. Postojale su tri takve karte. Neka od njih mogla je da bude među odbačenim kartama na stolu, ali postoji velika mogućnost da je barem jedna od njih u špil s kojim su igrali, a koji mu je sada bio u ruci.

To mu je bila jedina preostala mogućnost.

I dok su svi pogledi bili uprti u Tonija, Miki okrenu špil prema sebi, tako da je sada video lice karata. Gotovo neprimetnim pokretima palca, po redu je otkrivao ugao svake karte. Nepomično je posmatrao Tonija, ne gubeći pritom karte iz vidnog polja, kako bi mogao da pročita slova i znake u uglu.

Tonio nepopustljivo reče:

- Da pogledamo odbačene karte.

Svi se okrenuše prema Mikiju. Prikupljajući svu hrabrost, on nastavi da se poigrava gomilom, moleći se da naiđe na četvorku pik. Usred te drame niko se nije usredsredio na to što on radi. Sporne karte nalazile su se

na gomili na stolu, tako da je izgledalo da je potpuno beznačajno šta on radi s kartama koje drži u ruci. Neko bi morao dobro da se zagleda kako bi video da on, zaklanjajući karte dlanom, pregleda špil, ali čak i da neko to primeti, ne bi odmah shvatio da on radi nešto što ne bi smeo.

Ipak, nije uvek mogao da se izvlači na čast. Pre ili kasnije neko će izgubiti strpljenje, zanemariće pristojnost i okrenuće odbačene karte. Kako bi dobio još koji dragoceni trenutak on reče:

- Ako ne umeš da gubiš kao muškarac, onda možda ne bi trebalo da se kartaš. - Osećao je da mu na čelu izbijaju graške znoja. Pitao se da li je u toj žurbi mogao da previdi četvorku pik.

Soli blagim glasom reče:

- Ništa ne može škoditi ako pogledamo, zar ne?

Prokleti Soli, uvek tako odvratno razuman, pomisli Miki očajno.

U tom trenutku konačno je pronašao pikovu četvorku.

On je savi uz unutrašnju stranu dlana.

- Pa dobro - reče on s usiljenom nezainteresovanošću, koja je bila u potpunoj suprotnosti s onim što je osećao.

Svi se potpuno umiriše i učutaše.

Miki odloži špil karata koji je krišom pregledao, zadržavajući pritom pikovu četvorku s unutrašnje strane dlana. Zatim je uzeo odbačene karte i na njih spustio četvorku. Spustio je taj špil pred Solija i rekao:

- Garantujem da će među ovim kartama biti i četvorka pik.

Soli okrenu kartu s vrha i svi ugledaše četvorku pik. Svi se opustiše i u prostoriji zavlada žamor.

Miki je i dalje užasnuto razmišljao o mogućnosti da neko okrene više karata i da vidi kako se pri vrhu zaista nalaze četiri četvorke tref.

Vikont Montanj reče:

- Mislim da je ovime stvar rešena i, u svoje ime, Miranda, mogu samo da ti se izvinim što je tvoja reč izazvala bilo kakvu sumnju.

- Lepo od vas što ste to rekli - odgovori Miki.

Svi pogledu su bili uprti u Tonija. On ustade, menjajući izraze lica.

- Prokleti bili, svi zajedno - reče i izađe.

Miki pokupi sve karte koje su se nalazile na stolu. Sada više niko nikada neće saznati istinu.

Dlanovi su mu bili mokri od znoja. On ih krišom obrisa o pantalone.

- Izvinjavam se zbog ponašanja svog zemljaka - reče on. - Ako postoji nešto što mrzim, onda je to čovek koji ne ume da se karta kao džentlmen.

4.

U ranim jutarnjim satima, Mejzi i Hju su šetali u pravcu severa, neuređenim novim predgrađima *Fulam* i *Saut Kensington*. Noć je postala još toplija, a zvezde su nestale. Držali su se za ruke, iako su im dlanovi bili znojavi od vrućine. Mejzi je bila zbunjena, ali i srećna.

Noćas joj se dogodilo nešto neobično. To nikako nije mogla razumeti, ali joj se svidelo. Ranije je, kad god bi je muškarci ljubili ili joj dodirivali grudi, imala utisak da je to deo neke poslovne transakcije, da pruža nešto u zamenu za nešto drugo, šta god da je to, nešto joj je trebalo od njih. Noćas je sve bilo drugačije. Ona je želela da je on dodirne, a on je bio isuviše pristojan da učini bilo šta bez njenog dopuštenja!

Sve je počelo još dok su plesali. Do tada još nije bila svesna toga da će se to veče potpuno razlikovati od bilo kog prethodnog koje je provela s nekim mladićem iz više klase. Hju je bio šarmantniji od većine njih i dobro je izgledao u belom prsluku, sa svilenom kravatom, međutim, ipak je bio samo zgodan mladić. A onda, na plesnom podijumu, razmišljala je o tome kako bi bilo prijatno da ga poljubi. Taj osećaj ju je obuzeo joj snažnije posle plesa, dok su šetali parkom i gledali ostale zaljubljene parove. Osvajala ju je njegova neodlučnost. Drugi muškarci su večeru i razgovor posmatrali kao zamoran uvod u najvažniji posao koji tokom te večeri treba obaviti i jedva su čekali da je odvedu na neko mračno mesto i da je pipaju, ali Hju je bio stidljiv.

U drugim stvarima bio je prava suprotnost stidljivom mladiću. U onoj gužvi bio je besprekorno neustrašiv. Pošto su ga oborili na zemlju, brinuo je jedino kako da je zaštititi da se to ne bi dogodilo i njoj. Hju je imao mnogo više vrlina nego prosečan pomodni mladić iz londonskog društva.

Kad mu je konačno dala do znanja da želi da je on ljubi, poljubac mu je bio strastan, nimalo nalik bilo kojem poljupcu koji je do tadaiskusila. Ipak, nije bio ni vešt ni iskusan. Naprotiv: bio je naivan i nesiguran. Zašto je onda toliko uživala? I zašto je odjednom osetila snažnu žudnju za njegovim rukama na svojim grudima?

Ta pitanja je nisu mučila, već su samo pobuđivala njenu radoznalost. Bila je zadovoljna dok je s Hjuom šetala mračnim delovima Londona. Povremeno bi osetila poneku kap kiše, ali provala oblaka koja je pretila cele večeri na kraju je izostala. Pomislila je kako bi bilo lepo da je on uskoro opet poljubi.

Kad su stigli do *Kensington Gora*, skrenuli su desno i pošli duž južne strane parka prema centru grada, gde se nalazio njen stan. Hju se zaustavio preko puta ogromne kuće pred kojom su gorele dve plinske svetiljke i onda je zagrlio.

- Ovo je kuća moje strine Ogaste - reče on. - Tu i ja živim.

Ona ga obgrli oko struka, nepomično posmatrajući kuću i pitajući se kako izgleda živeti u takvoj palati. Bilo joj je teško i da zamisli šta čovek može da radi u toliko prostorija. Naposletku, ako imaš gde da spavaš, gde da kuvaš i ako uz to možeš da uživaš u raskoši sobe u kojoj ćeš dočekivati goste, šta ti još treba? Nema nikakvog smisla imati dve kuhinje ili dve dnevne sobe: ne možeš istovremeno biti u dve prostorije. To ju je podsetilo na činjenicu da ona i Hju žive u sasvim različitim svetovima i da se između njihova dva ostrva prostire čitav okean novca i povlastica. Ta pomisao ju je uznemirila.

- Ja sam rođena u kolibi u kojoj je postojala samo jedna prostorija - reče ona.

- Na severoistoku?

- Ne, u Rusiji.

- Zaista? Mejzi Robinson ne zvuči baš kao rusko ime.

- Rodila sam se kao Mirijam Rabinovic. Svi smo promenili imena po dolasku u Englesku.

- Mirijam - reče on nežnim glasom. - Sviđa mi se to ime.

Privukao ju je i poljubio. Njena uznemirenost iščeznu i ona se prepusti prijatnom osećaju. On je sada već bio odlučniji: znao je šta mu se sviđa. Požudno je upijala njegove poljupce, kao da na vrelini dana ispija čašu hladne vode. Nadala se da će joj dodirnuti grudi.

Nije je razočarao. Već trenutak kasnije osetila je kako joj njegova ruka nežno pokriva levu dojku. Gotovo istog trena bradavica joj se ukrutila, dok ju je milovao vrhovima prstiju kroz svilenu haljinu. Bilo joj je neprijatno zbog toga što je njena želja bila tako očigledna, što je samo dodatno rasplamsalo njegovu strast.

Ubrzo je obuze želju da oseti njegovo telo. Zavukla mu je ruku ispod kaputa i počela da mu miluje leđa, osećajući toplinu njegove kože kroz tanku pamučnu košulju. *Ponašam se kao neki muškarac*, pomislila je. Pitala se da li mu to smeta. Ali, isuviše je uživala da bi prestala.

Onda je počela kiša.

Nije počela postepeno, već se odjednom stuštio pljusak. Prvo su videli blesak, odmah zatim prasnuo je grom i u tom trenutku je počelo da pljušti. Kad su razdvojili usne, lica su im već bila sasvim mokra.

Hju je uhvati za ruku i povuče je za sobom.

- Sklonimo se u kuću! - reče joj.

Potrčali su preko ulice. Hju ju je poveo niza stepenice prema podrumu, pored natpisa na kojem je pisalo „*Ulaz za trgovce*“. Dok su stigli do vrata, već je pokisla do gole kože. Hju otključa vrata. Prineo je prst usnama kako bi joj pokazao da moraju da budu tihi i uveo je unutra.

Na trenutak je oklevala, pitajući se da li bi trebalo da ga pita šta je tačno naumio, ali ta misao je već sledećeg trena iščezla i ona uđe.

Na vrhovima prstiju prešli su kuhinju veličine omanje crkve i došli do uskog stepeništa. Hju prisloni usne uz njeno uvo i reče joj:

- Gore ima čistih peškira. Poći ćemo zadnjim stepeništem.

Nakon što se, prateći ga, popela uz tri duga niza stepenica, zajedno su prošli kroz još jedna vrata i obreli se na odmorištu. On kroz otvorena vrata pogleda u spavaću sobu u kojoj je gorela noćna svetiljka i uobičajenim glasom reče:

- Edvard još nije stigao kući. Na ovom spratu nema nikog drugog. Stričeva i strinina soba nalaze se na spratu niže, a posluha je gore. Dođi.

On je povede u svoju sobu i upali plinsku svetiljku.

- Doneću peškire - reče i izađe.

Ona skinu šešir i stade kružiti pogledom po sobi. Bila je iznenađujuće mala i jednostavno nameštena. U njoj se nalazio samo jedan uzan krevet, komoda, jednostavan orman i mali pisaći sto. Očekivala je nešto neuporedivo raskošnije, međutim, Hju je bio siromašan rođak, a ova soba je to jasno pokazivala.

Sa zanimanjem je razgledala njegove stvari. Imao je nekoliko četki za kosu, na čijoj su posrebrenoj poledini bili ugravirani inicijali *T. P.*, još nešto iz očeve baštine. Čitao je knjigu koja se zvala *Vodič kroz dobro poslovanje*. Na pisaćem stolu nalazila se uokvirena fotografija na kojoj su bile neke žene i devojčica od otprilike šest godina. Ona otvori fioku noćnog ormarića. U njoj se nalazila Biblija, a ispod nje još jedna knjiga. Ona pomeri Bibliju i pročita naslov skrivene knjige: zvala se *Vojvotkinja od Sodome*. U tom trenutku Mejzi shvati da zabada nos u njegove privatne stvari. Obuzeta osećanjem krivice, ona žurno zatvori fioku.

Hju se vratio s čitavom hrpom peškira. Mejzi uze jedan. Bio je topao jer je stajao u ormanu za sušenje i ona sa zahvalnošću prekri njime mokro lice.

Znači, tako je to kad si bogat, pomisli ona; hrpe toplih peškira kad god ti zatrebaju. Ona obrisala gole ruke, a zatim i grudi.

- Ko je na ovoj slici? - upitala ga.
- Moja majka i sestra. Sestra se rodila nakon očeve smrti.
- Kako se zove?
- Doroti. Zovem je Doti. Mnogo je volim.
- Gde njih dve žive?
- U Folkestonu, na moru.

Mejzi se upitala da li će ih ikada upoznati.

Hju odmaknu stolicu od pisaćeg stola i posadi je na nju. Onda kleknu, izu joj cipele i čistim peškirom joj obrisala mokra stopala. Ona sklopi oči: taj dodir toplog, mekog peškira na stopalima budio je u njoj neverovatno prijatan osećaj.

Haljina joj je bila sasvim mokra i ona je drhtala. Hju je skinuo sa sebe kaput i izuo čizme. Mejzi je znala da se ne može osušiti ako ne svuče haljinu. Ispod nje je imala sasvim pristojno rublje. Nije nosila gaće, njih su nosile samo bogate žene, ali je na sebi imala dugu podsuknju i žensku košulju. Ona naglo ustade, okrene Hjuu leđa i reče:

- Hoćeš li mi da mi otkopčaš haljinu?

Osećala je kako mu ruke drhte dok nespretno pokušava da razdvoji kopčice koje su joj pridržavale haljinu. I ona je bila nervozna, ali više se nije mogla povući. Kad je završio, ona mu zahvali i skinu haljinu.

Zatim se okrenu prema njemu.

Izraz njegovog lica predstavljao je dirljivu mešavinu stida i želje. Stajao je pred njom kao *Ali Baba* koji zadivljeno posmatra ukradeno blago. Nejasno je pomislila da će se jednostavno obrisati peškirom i kasnije ponovo obući haljinu, čim se osuši, ali sad je znala da neće biti tako. I zbog toga joj je bilo drago.

Obuhvatila mu je obraze dlanovima, privukla njegovu glavu i poljubila ga. Ovoga puta je otvorila usta, očekujući da i on to učini, ali on to nije učinio. *Nikada se nije tako ljubio*, zaključila je ona. Dražila mu je usne vrhom jezika. Naslućivala je da je on šokiran, ali i uzbuđen, i nakon nekoliko trenutaka zaista je razmakao usne i stidljivo joj uzvratio dodir jezikom. Sada je već dublje disao.

Nekoliko trenutaka kasnije, odvojio je usne od njenih, posegnuo za gornjim delom njene košulje i pokušao da joj otkopča dugmiće. Još malo je nespretno petljao, a onda je obema rukama zgrabio košulju i silom je otkopčao, a dugmad su poletela svuda unaokolo. Prekrio je dlanovima

njene obnažene grudi, zatvorio oči i zastenjao. Ona je imala osećaj da će se istopiti. Želela je još takvih dodira, sada i uvek.

- Mezi - reče on.

Ona ga pogleda.

- Želim...

Ona se nasmeši.

- I ja.

Pošto je izgovorila te reči, upitala se odakle su joj došle. Rekla je to bez razmišljanja. Ipak, nimalo se nije dvoumila. Želela ga je više nego što je ikada išta želela.

Pomilovao ju je po kosi.

- Ovo mi je prvi put - reče on.

- I meni.

On je iznenađeno pogleda.

- Ali, mislio sam... - A onda je začutao.

Osetila je pravu provalu besa, međutim, odmah se obuzdala. Sama je kriva za to što on misli da je spavala s mnogima.

- Hajde da legnemo - reče ona.

On radosno uzdahnu, a zatim je upita:

- Jesi li sigurna?

- Jesam li sigurna? - ponovi ona. Nije mogla da veruje da je to pita. Još nikada nije upoznala muškarca koji bi je to pitao. Muškarci nikad nisu razmišljali o tome kako se ona oseća. Ona prinese njegovu ruku svom licu i poljubi mu dlan. - Ako do sad i nisam bila sigurna, sada svakako jesam.

Legla je na uzan krevet. Dušek je bio tvrd, a čaršav hladan. Kad se ispružio pored nje, on je upita:

- Šta sad?

Iako su se približili krajnjem dometu njenog iskustva, znala je koji je sledeći korak.

- Diraj me - reče ona.

On oprezno počeo da je dodiruje kroz odeću. Odjednom je postala nestrpljiva. Zadignula je podsuknju, ispod nje nije imala ništa, i pritisla mu ruku na svoj brežuljak.

Milovao ju je, ljubio joj lice, a dah mu je postajao sve vreliji i ubrzaniji. Znala je da treba da strahuje od trudnoće, ali nije mogla da razmišlja o opasnosti. Izgubila je kontrolu: užitak je bio isuviše snažan da bi mogla da razmišlja. To je najviše što je učinila s nekim muškarcem, no ipak je tačno znala šta još želi. Prislonila mu je usne uz uvo i prošaputala:

- Gurni prst unutra.

Poslušao ju je.

- Sve je mokro - reče on iznenađeno.

- Da bi ti bilo lakše.

Oprezno je istraživao prstima.

- Izgleda tako malo.

- Moraćeš da budeš nežan - reče ona, iako je jednim delom svog bića žudela da je uzme žestoko.

- Hoćemo li sada...?

Odjednom je izgubila strpljenje.

- Da, molim te, brzo.

Osećala je da on petlja s pantalonama, a onda se ispružio između njenih nogu. Uplašila se, često je slušala priče o tome koliko prvi put boli, ali bila je sasvim obuzeta žudnjom za njim. Osećala je kako prodire u nju. Već trenutak kasnije naišao je na otpor. Nežno je pojačao pritisak i ona oseti bol.

- Stani! - reče ona.

On je zabrinuto pogleda.

- Izvini...

- Sve će biti u redu. Poljubi me.

Sagnuo je glavu i poljubio je u usta, isprva nežno, a zatim veoma strastveno. Ona ga uhvati za struk, pridignu svoje bokove, a onda ga privuče. Osetila je bol, dovoljno jak da je morala da vrisne, a onda je nešto u njoj popustilo i napetost naglo popusti. Odvojila je usne od njegovih i pogledala ga.

- Jesi li dobro? - upita je on.

Ona klimnu glavom.

- Jesam li bila glasna?

- Jesi, ali mislim da te niko nije čuo.

- Nemoj se zaustavljati - reče ona.

Načas je oklevao.

- Mejzi - tiho reče - da li je ovo san?

- Ako je san, onda još nećemo da se probudimo. - Ponovo se izvila prema njemu, navodeći ga pokretima ruke kojima ga je držala za bokove. Sledio ju je. Ti pokreti su ga podsećali na to da su pre samo nekoliko sati plesali. Ona se sasvim prepustila snažnim osećanjima. Počeo je isprekidano da diše.

Negde u daljini, kroz svoje i njegovo dahtanje, začula je kako se otvaraju vrata. Bila je toliko obuzeta osećanjima i Hjuovim telom da je taj zvuk nije nimalo uznemirio.

Odjednom ih je prekinuo neki grub glas, koji je zazvučao poput kamena bačenog u prozorsko staklo.

- Lepo, lepo, Hju... šta je ovo?

Mejzi se sledila.

Hju očajnički zastenja i ona oseti kako njegovo toplo seme u mlazu provaljuje u nju.

Želela je da zaplače.

Onda se opet začuo onaj ironični glas.

- Šta ti misliš, šta je ova kuća, neki bordel?

Mejzi prošaputa:

- Hju, siđi s mene.

On se odmakao od nje, okrenuo se, ustao s kreveta, a ona onda ugleda njegovog rođaka Edvarda kako stoji na vratima, puši cigaru i pažljivo ih posmatra. Hju je hitro pokri velikim peškirom. Ona je sela i navukla peškir sve do vrata.

Edvard se podrugljivo nacerio.

- Dobro, ako si ti gotov, možda bih sad i ja mogao da je okrenem.

Hju obmota peškir oko struka. S приметnim naporom pokuša da savlada bes, a onda reče:

- Pijan si, Edvarde... idi u svoju sobu pre nego što kažeš nešto krajnje neoprostivo.

Ne obazirući se na njegove reči, Edvard se približio krevetu.

- Oho! Pa to je fufica Solija Grinborna! Ali neću mu reći... ako budeš dobra sa mnom.

Mejzi shvati da Edvard misli ozbiljno i zadrhta od gađenja. Znala je da neke muškarce veoma uzbuđuje žena koja je upravo spavala s nekim drugim, Ejpril joj je rekla da se u žargonu takve žene zovu *zemička s puterom*, i nagoni je znala da Edvard spada u tu vrstu muškaraca.

Hju je bio besan.

- Nosi se odavde, budalo prokleta - reče on.

- Budi drug - uporan je bio Edvard. - Uostalom to je samo prokleta kurva. - Uz te reči, on se nagnu prema krevetu i jednim pokretom strgnu peškir s Mejzi.

Ona skoči s kreveta u stranu, pokrivajući telo rukama; ali nije bilo potrebe da to učini. Hju u dva dugačka koraka priđe Edvardu i svom

snagom ga udari pesnicom u nos. U trenutku kad mu je iz nosa šiknula krv, Edvard bolno jauknu. Iako je istog trenutka potpuno onesposobio Edvarda, Hju je i dalje bio besan i ponovo ga je udario.

Edvard vrisnu od straha i bola, i posrćući pođe prema vratima. Hju pojuri za njim, zadajući mu pritom udarce u potiljak. Edvard povika:

- Ostavi me, prestani, molim te! - i pade kroz vrata u hodnik.

Mejzi ih je sledila. Edvard se ispružio na podu, a Hju je sedeo na njemu, i dalje ga udarajući. Ona uzviknu:

- Hju, prestani, ubićeš ga! - Pokušala je da uhvati Hjua za ruke, ali on je bio potpuno obuzet besom i nije joj bilo lako da ga obuzda.

Trenutak kasnije krajičkom spazila je neki pokret. Podigla je pogled i ugledala Hjuovu strinu Ogastu kako stoji na vrhu stepeništa, u crnoj svilenj kućnoj haljini, i nepomično je posmatra. Na treperavom plinskom svetlu izgledala je poput neke pohotne utvare.

Ogastin pogled je bio neobičan. Mejzi isprva nije mogla da odgonetne taj izraz njenih očiju; a onda, već trenutak kasnije postalo joj je jasno o čemu je reč i to ju je užasnulo.

Bio je to pobedonosan pogled.

Čim je ugledala nagu devojk, Ogasta je predosetila kako bi joj to mogla biti prilika da se zauvek oslobodi Hjua.

Prepoznala ju je istog trena. Bila je to ona ista bludnica koja ju je uvredila u parku, ona koju su zvali Lavica. Još onda joj je u jednom trenutku palo na pamet da bi ta mala namiguša jednog dana mogla uvaliti Hjua u ozbiljne nevolje: u držanju njene glave i iskri u očima bilo je nečeg drskog i nepopustljivog. Čak i sad, kad je trebalo da umire od stida, ona je samo stajala na vratima, potpuno gola, i hladno posmatrala Ogastu. Imala je veličanstveno telo, sitno, ali vrlo skladno, s bujnim belim grudima i gustim ridastim maljama na preponama. Gledala je toliko oholo da je Ogasta gotovo stekla osećaj da je ona ta koja je u toj kući nezvani gost. Međutim, ta devojk će predstavljati Hjuovu propast.

U Ogastinoj glavi već su se rađali prvi obrisi plana, kada je odjednom ugledala Edvarda kako leži na podu, lica oblivenog krvlju.

U tom trenutku su na površinu provalili svi njeni stari strahovi i ona se u mislima vrati dvadeset tri godine unazad, na trenutak kada je gotovo umro kao novorođenče. Obuzeo ju je slepi strah.

- Tedi! - vrisnu ona. - Šta se dogodilo Tediju?! - Ona pade na kolena pored njega. - Reci mi, reci mi nešto! - vikala je. Bila je nasmrt

prestravljena, kao onda kad je njeno novorođenče iz dana u dan gubilo na težini, a lekarima nije bio jasan uzrok toga.

Edvard je seo i zastenjao.

- Reci nešto! - molila ga je.

- Ne zovi me Tedi - reče on.

Malo joj je laknulo. Bio je pri svesti i mogao je da govori. Ali glas mu je bio promukao, a činilo se i da mu se nos iskrivio.

- Šta se dogodilo? - upita ona.

- Uhvatio sam Hjua s ovom kurvom i on je onda jednostavno poludeo! - reče Edvard.

Obuzdavajući bes i strah, ona nežno dodirnu Edvardov nos. On je glasno zacvileo, ali joj je dopustio da ga oprezno pritisne. *Ništa nije slomljeno*, pomisli ona, *nos je samo natečen*. U tom trenutku začula je glas svog supruga:

- Šta se to, dođavola, događa?

Ona ustade.

- Hju je napao Edvarda - reče ona.

- Je li mu dobro?

- Mislim da jeste.

Džozef se obrati Hjuu.

- Dođavola, gospodine, šta bi to trebalo da znači?

- Ova budala je to sama tražila - reče Hju prkosno.

Tako je, Hju, samo još više pogoršaj situaciju, pomisli Ogasta, *šta god da bude, nemoj se izvinjavati. Želim da se tvoj stric naljuti na tebe*.

Međutim, Džozefova pažnja bila je razapeta između dvojice mladića i mlade žene i pogled mu se neprestano vraćao na njeno obnaženo telo. Ogasta načas oseti ljubomoru.

To ju je smirilo. S Edvardom je manje-više sve bilo u redu. Ona poče grozničavo da razmišlja. Kako bi mogla najbolje da iskoristi ovu situaciju? Hju je sada bio vrlo ranjiv: mogla je da mu učini bilo šta. Istog trena se prisetila svog razgovora s Mikijem Mirandom. Hjua treba učutkati, budući da zna previše o smrti Pitera Midltona. Sad je pravi trenutak za udarac.

Prvo mora da ga odvoji od devojke.

Na vratima koja su vodila na zadnje stepenište već se pojavio i deo posluge u spavaćicama i pidžamama. Delovali su užasno, ali i opčinjeno prizorom koji su zatekli u hodniku. Ogasta ugleda svog batlera Hastida u žutom svilenom kućnom ogrtaču koji je Džozef odbacio još pre nekoliko godina i Vilijamsa, lakeja, u prugastoj noćnoj košulji.

- Hastide i Vilijamse, pomozite gospodinu Edvardu da legne u krevet, molim vas. - Dvojica muškaraca pritrčase Tediju i pridigoše ga na noge. Ogasta se zatim obrati glavnoj služavki. - Gospođo Merton, pokrijte devojkicu čaršavom ili nečim sličnim, odvedite je u moju sobu i obucite je. - Gospođa Merton je svukla svoju kućnu haljinu i ogrnula devojkicu. Ona je obmota oko svoje golotinje, ali se ne pomeri ni za korak. Ogasta reče: - Hju, otrči do kuće doktora Hambolda u Čerč stritu: biće najbolje da on pogleda nos jadnog Edvarda.

- Neću da ostavim Mejzi - reče Hju.

Ogasta oštro reče:

- Budući da si ti izazvao sve ovo, najmanje što možeš da učiniš jeste da dovedeš lekara!

Mejzi reče:

- Ja ću se snaći, Hju. Idi po doktora. Biću ovde kad se vratiš.

Hju se i dalje nije pomerao.

Gospođa Merton reče:

- Ovuda, molim - pokazujući prema zadnjem stepeništu.

Mejzi odvrati:

- O, mislim da ću poći glavnim stepeništem. - Potom, koračajući poput kraljice, pređe preko odmorišta i zaputi se niza stepenice. Gospođa Merton krenu za njom.

Ogasta reče:

- Hju?

I dalje je oklevao, jasno je videla, ali, s druge strane, nije mogao da smisli nijedan valjani razlog da odbije. Nakon nekoliko trenutaka, reče:

- Samo da obujem čizme.

Ogasta prikri olakšanje. Uspela je da ih razdvoji. Sada će, ako je posluži sreća, zapečatiti Hjuovu sudbinu. Ona se obrati svom mužu.

- Dođi. Idemo u tvoju sobu, da razgovaramo o ovome.

Sišli su na prvi sprat i ušli u njegovu sobu. Čim su zatvorili vrata, Džozef ju je zagrlio i poljubio. Shvatila je on želi da vode ljubav.

To je bilo neuobičajeno. Vodili su ljubav jednom ili dvaput nedeljno, ali uvek je ona to podsticala: došla bi u njegovu sobu i legla u njegovu postelju. Smatrala je da je njena bračna dužnost da ga redovno zadovoljava, ali volela je da ima izvesnu kontrolu nad tim i zato ga je odvrćala od dolazaka u njenu sobu. Na početku njihovog braka bilo je teže obuzdati ga. Bio je uporan u nameri da vode ljubav kad god bi mu se to prohtelo i neko vreme je morala da mu ugađa, međutim, malo-pomalo, priklonio se njenom

načinu razmišljanja. A onda ju je s vremena na vreme gnjavio nedoličnim predlozima, kao na primer da vode ljubav uz upaljena svetla, da ona legne na njega, pa čak i da mu radi neopisive stvari ustima. Tome se odlučno opirala i on je još odavno prestao da izražava takve ideje.

Sada se, međutim, nije pridržavao reda. Znala je i zašto. Uzbudio ga je pogled na Mejzino golo telo, na one čvrste mlade dojke i ridasti žbun. Pri pomisli na to osetila je neprijatan ukus u ustima i odgurnula Džozefa od sebe. Izgledao je kao da mu je krivo zbog toga. Želela je da on bude ljut na Hjua, a ne na nju, zato mu je pomirljivo dotakla ruku.

- Kasnije - reče mu. - Doći ću kasnije.

Prihvatio je to.

- Hju je obuzet mržnjom - reče on. - To je nasledio od mog brata.

- Nakon ovoga on više ne može živeti u ovoj kući - reče Ogasta tonom koji nije ostavljao mogućnost za raspravu.

Džozef nije bio raspoložen za prepirku na tu temu.

- Svakako.

- Moraš ga otpustiti iz banke - nastavi ona.

Džozef je tvrdoglavo pogleda.

- Molim te da ne određuješ šta bi trebalo da se uradi u banci.

- Džozefe, upravo te je uvredio, dovodeći u kuću ženu sumnjivog morala - reče ona koristeći eufemizam za prostitutku.

Džozef je prišao svom pisaćem stolu i seo.

- Znam šta je učinio. Samo tražim od tebe da ne mešaš ono što se događa u kući s onim što se događa u banci.

Ona odluči da se nakratko povuče.

- U redu. Sigurna sam da znaš šta je najbolje.

Njeno neočekivano popuštanje uvek bi ga smekšalo.

- Mislim da će biti najbolje da ga otpustim - reče on trenutak kasnije. - Pretpostavljam da će se vratiti majci u Folkeston.

Ogasta nije bila uverena u to. Još nije razradila strategiju: razmišljala je u hodu.

- Od čega bi živeo?

Ogasta uvide da je pogrešila. Ako ostane bez posla, Hju će postati još opasniji i ogorčen i verovatno bi se dokono vucarao unaokolo. Dejvid Midlton ga za sada još nije tražio, moguće je da Midlton još nije saznao da je Hju onog kobnog dana bio na kupanju, ali pre ili kasnije će saznati. Sada je već bila uznemirena, žaleći što nije bolje razmislila pre nego što je zatražila od Džozefa da otpusti Hjua. Bila je ogorčena na samu sebe.

Da li bi mogla da navede Džozefa da se predomisli? Morala je da pokuša.

- Možda smo prestrogi - reče. Izvio je obrve, iznenađen njenim neočekivanim milosrđem. Ogasta nastavi: - Stalno govoriš da je on vrlo sposoban bankar. Možda nije mudro odbaciti to tek tako.

Džozef se već unervozio.

- Ogasta, zaboga, hajde već jednom odluči šta želiš!

Sela na stolicu pored njegovog stola. Pustila je da joj se spavaćica podigne iznad kolena, a onda je ispružila noge. Još je imala dobre noge. On ih pogleda a izraz lica mu se ublaži. Dok je njegova pažnja bila usmerena na njene noge, ona je grozničavo razmišljala. Iznenada oseti nalet nadahnuća.

- Pošalji ga u inostranstvo - reče.

-Šta?

Što je više razmišljala o toj zamisli, to joj se više sviđala. Bio bi van domašaja Dejvida Midltona, ali i dalje u sferi njenog uticaja.

- Na Daleki istok ili u Južnu Ameriku - nastavi ona, sve više se zanoseći tom idejom. - Negde gde se njegovo loše ponašanje neće odražavati na moju kuću.

Džozef je već zaboravio koliko ga je bila razdražila.

- To nije loša ideja - reče on zamišljeno. - Imamo jedno slobodno mesto u Sjedinjenim Državama. Upravniku naše poslovnice u Bostonu potreban je pomoćnik.

Amerika bi bila savršeno rešenje, pomisli Ogasta. Bila je oduševljena svojom genijalnošću. Ali u tom trenutku Džozef se samo poigravao tom idejom. Ona je želela da on donese čvrstu odluku.

- Što pre pošalji Hju - reče. - Ne želim da provede ni jedan jedini dan u ovoj kući.

- Ujutru može da rezerviše kartu - reče Džozef. - Nakon toga više nema razloga da se zadržava u Londonu. Može da ode u Folkeston, da se pozdravi s majkom i da ostane tamo do isplovljavanja broda.

I tako godinama neće videti Dejvida Midltona, pomisli Ogasta zadovoljno.

- Odlično. To je, znači, rešeno.

Da li je ostala još neka prepreka? Onda se setila Mejzi. Da li je Hju stalo do nje? To joj nije delovalo uverljivo, ali sve je moguće. Mogao bi odbiti da se odvoji od nje. Bio je to još jedan nerešen problem koji je zabrinuo Ogastu. Hju nikako nije mogao da povede neku drolju u Boston ali, s druge

strane, mogao bi odbiti da ode iz Londona bez nje. Ogasta se pitala da li bi nekako mogla da uguši tu ljubav u samom začetku, za svaki slučaj.

Ona ustade i pode prema vratima koja su vodila u njenu sobu. Džozef je izgledao razočarano.

- Moram još da se rešim one devojke - reče ona.

- Mogu li ja nekako da pomognem?

To pitanje ju je iznenadilo. Bilo je vrlo neuobičajeno da on nudi pomoć. Hoće još jednom da vidi kurvu, pomisli ona s gorčinom. Odmahnula je glavom.

- Vratiću se. Idi u krevet.

- U redu - reče on nekako nezadovoljno.

Ona uđe u svoju sobu i zatvori vrata.

Mejzi je već bila obučena i upravo je pričvršćivala šešir za kosu. Gospođa Merton je slagala prilično raskošnu plavo-zelenu haljinu i pakovala je u neku jeftinu torbu.

- Pozajmila sam joj svoju haljinu, pošto je njena potpuno mokra, gospođo - reče služavka.

To je bio odgovor na pitanje koje je od početka mučilo Ogastu. Znala je da Hju ne bi učinio ništa tako izrazito glupo i doveo kurvu u kuću. Sada je shvatila kako je do toga došlo. Iznenadila ih je oluja i Hju je uveo ženu u kuću da bi se osušila, a onda su se stvari odvijale jedna za drugom, same od sebe.

- Kako se zoveš? - upita ona devojku.

- Mejzi Robinson. Ja znam kako se vi zovete.

Ogasta shvati da mrzi Mejzi Robinson. Nije tačno znala zašto: devojka baš i nije bila vredna tako snažnih osećanja. To sigurno ima veze s tim kako je devojka izgledala bez odeće: bila je tako ponosna, tako čulna, tako nezavisna.

- Pretpostavljam da želiš novac - prezrivo reče Ogasta.

- Licemerna kravo - reče Mejzi. - Nisi se udala iz ljubavi za tog svog bogatog, ružnog muža.

To je bila istina i Ogasti od tih reči zastade dah. Potcenila je tu mladu ženu. Loše je započela razgovor i sada je nekako morala da se iskopa iz te rupe. Od sada mora biti pažljiva s Mejzi. Ovu priliku joj je poslao sam Bog i ne sme je upropastiti. Ona s mukom proguta pljuvačku i natera sebe da zvuči bezlično.

- Hoćeš li da sedneš na trenutak? - pokaza joj stolicu.

Mejzi je bila iznenađena, ali nakon kratkog oklevanja ipak je sela.

Ogasta je sela naspram nje.

Devojku je trebalo prisiliti da odustane od Hjua. Narugala se kad joj je pomenula mito i Ogasta se dvoumila da li treba da ponovi ponudu: imala je osećaj da joj novac nimalo neće pomoći kod te devojke. Ipak, devojku nije nemoguće zaplašiti.

Ogasta ju je morala navesti da poveruje u to da je razdvajanje najbolje i za nju i za Hjua. Najviše će postići ako navede Mejzi da stekne utisak da je odustajanje od Hjua njena sopstvena zamisao. A to će najlakše postići ako joj se bude suprotstavljala. Eto dobre ideje... Ogasta reče:

- Ako želiš da se udaš za njega, ja te u tome ne mogu sprečiti. - Devojka je delovala zaprepašćeno i Ogasta je čestitala samoj sebi što je time uspela da je uhvati nespremnu.

- Zašto mislite da bih želela da se udam za njega? - upita je Mejzi.

Ogasta se gotovo nasmeja. Htela je da kaže: *Zato što si mala pokvarena i pohlepna bludnica koja traži bogatog muža*, međutim, umesto toga reče:

- A koja devojka ne bi želela da se uda za njega? Privlačan je i zgodan, a potiče iz izvrsne porodice. Nema novca, ali pred njim je sjajna budućnost.

Mejzi je sumnjičavo pogleda i reče:

- To zvuči gotovo kao da želite da se udam za njega.

Ogasta je želela da ostavi upravo takav utisak, ali morala je da bude vrlo oprezna. Činilo joj se da je Mejzi sumnjičava i previše inteligentna da bi joj mogla lako zamazati oči.

- Nećemo da preterujemo, Mejzi - reče ona. - Oprosti mi zbog ovih reči, ali nijedna žena mog društvenog položaja ne bi mogla poželeći da se neki muškarac iz njene porodice oženi ženom koja je na mnogo nižem položaju.

Mejzi nije pokazala da je te reči pogađaju.

- Mogla bi da poželi to ako ga dovoljno mrzi.

Podstaknuta, Ogasta nastavi da je mami.

- Ali ja ne mrzim Hjua - reče ona. - Odakle ti uopšte takva pomisao?

- On mi je to rekao. Rekao mi je da se prema njemu ponašate kao prema siromašnom rođaku i da se trudite da se i svi ostali na isti način ponašaju prema njemu.

- Kako ljudi mogu biti nezahvalni. Ali zašto bih želela da mu upropastim karijeru?

- Zato što dokazuje koliko je bolji i pametniji od one budale od vašeg sina Edvarda.

Ogastu zapljusnu talas besa. Mejzi se još jednom neprijatno približila istini. Tačno je da Edvardu nedostaje Hjuova prepredenost, ali Edvard je dobar i drag mladić, dok je Hju nevaspitan.

- Mislim da ne bi trebalo da pominješ ime mog sina - reče Ogasta prigušenim glasom.

Mejzi se naceri.

- Izgleda da sam vam našla slabu tačku. - Zatim se ponovo uozbiljila. - Znači tako vi igrate. Pa dobro, pristajem na tu igru.

- Šta hoćeš da kažeš? - upita Ogasta.

U Mejzinim očima odjednom zablistaše suze.

- Hju mi je previše drag da bih ga upropastila.

Ogasta je bila prijatno iznenađena snagom Mejzinih osećanja. Plan se razvija savršeno, uprkos lošem početku.

- Šta ćeš učiniti? - upita Ogasta.

Mejzi se borila sa suzama.

- Više se neću viđati s njim. Verovatno ćete ga ionako uništiti, ali pritom nećete imati moju pomoć.

- On će te možda tražiti.

- Nestaću. Ne zna gde stanujem. Neću ići tamo gde bi mogao da me traži.

Dobar plan, pomisli Ogasta; moraćeš da izdržiš samo kratko vreme, a onda će on otići u inostranstvo i neće ga biti godinama, možda se više uopšte neće vratiti. Ali, ništa nije rekla. Dovala je Mejzi do očiglednog zaključka i devojci više nije bila potrebna nikakva pomoć.

Mejzi rukavom obrisa lice.

- Biće najbolje da odem pre nego što se vrati s lekarom. - Ona ustade. - Hvala vam što ste mi pozajmili haljinu, gospođu Merton.

Služavka joj otvori vrata.

- Ispratiću vas.

- Ovog puta ću ići zadnjim stepeništem - reče Mejzi. - Ne želim... - Odjednom začuta i gotovo šapatom, osećajući kako joj reči zapinju u grlu, reče: - Ne želim da ponovo vidim Hju.

Odmah zatim je izašla.

Gospođa Merton pođe za njom i zatvori vrata.

Ogasta je glasno odahnula. Uspela je. Sprečila je napredovanje Hjuove karijere, udaljila Mejzi Robinson i otklonila opasnost koja je pretila od Dejvida Midltona, i sve to samo u jednoj noći. Mejzi je bila protivnica

vredna divljenja, ali na kraju se ispostavilo da je isuviše podložna emocijama.

Ogasta je nekoliko trenutaka uživala u velikoj pobedi, a zatim je krenula u Edvardovu sobu.

Sedeo je na krevetu i pijuckao konjak iz čašice. Nos mu je bio naduven, a oko njega je bilo zgrušane krvi. Izgledao je kao da pomalo sažaljeva samog sebe.

- Jadniče moj - reče Ogasta. Prišla je njegovom noćnom ormariću, ovlažila peškir i sela na ivicu kreveta kako bi mu obrisala krv s gornje usne. On se trgao. - Izvini! - reče ona.

Onda joj se nasmešio.

- Sve je u redu, majko - reče joj. - Samo nastavi. Prija mi.

Dok ga je brisala, u sobu je ušao doktor Hambold, a za njim i Hju.

- Jesi li se potukao, mladiću? - upita ga lekar veselo.

Ogasta se usprotivila toj primedbi.

- Naravno da nije - reče ona ljutito. - Napadnut je.

Hambold je bio postidjen.

- Naravno, naravno... - promrmlja on.

Hju upita:

- Gde je Mejzi?

Ogasta nije želela pred lekarom da razgovara o Mejzi. Ona ustade i povede Hju u hodnik.

- Otišla je.

- Ti si je izbacila? - upita on odlučno.

Ogasta bi mu najradije rekla da ne razgovara s njom takvim tonom, ali zaključila je da ništa neće dobiti ako ga naljuti: pobjeda nad njim već je bila potpuna, iako on to još nije znao. Ona pomirljivim tonom reče:

- Da sam je izbacila, zar ne misliš da bi te dočekala na ulici da ti to saopšti? Ne, otišla je svojevolejno i rekla je da će ti sutra pisati.

- Ali, rekla je da će me čekati dok se ne vratim s lekarom.

- To znači da se predomisli. Zar nikada nisi video da se devojke njenih godina predomišljaju?

Hju je delovao potpuno zbunjeno, ali nije znao šta da kaže.

Onda Ogasta dodade:

- Nimalo ne sumnjam da je želela da se što pre izvuče iz neprijatnog položaja u koji si je doveo.

To mu je delovalo nelogično.

- Pretpostavljam da si je ti dovela u toliko neprijatnu situaciju da više nije mogla da podnese da ostane u ovoj kući.

- Dovoljno si rekao - reče ona strogim glasom. - Ne želim da slušam šta ti misliš o tome. Stric Džozef će razgovarati s tobom rano ujutru, pre nego što podeš u banku. A sada, laku noć.

Na trenutak je izgledao kao da će joj se usprotiviti, da će početi da se prepire s njom. Međutim, zaista nije imao šta da kaže.

- U redu - promrmlja on na kraju. Zatim se okrenuo i pošao u svoju sobu.

Ogasta se vratila u Edvardovu sobu. Lekar je upravo zatvarao torbu.

- Nema nikakvih povreda - reče. - Nos će ga još nekoliko dana boleti a sutra će možda imati modricu ispod oka; ali mlad je i ubrzo će sve biti u redu.

- Hvala vam, doktore. Hastid će vas ispratiti.

- Laku noć.

Ogasta se nagnula nad krevet i poljubila Edvarda.

- Laku noć, dragi moj Tedi. A sada spavaj.

- Hoću, draga majko. Laku noć.

Morala je da obavi još jedan zadatak.

Ona pođe na sprat i uđe u Džozefovu sobu. Nadala se da je već zaspao dok je čekao, međutim, on je sedeo u krevetu i čitao *Pal Malgazetu*. Čim je ušla, spustio je novine i podigao pokrivač, kako bi mogla da legne pored njega. Odmah ju je zagrlio. U sobi je već bilo prilično svetlo: napolju je svanulo a da ona to nije ni primetila. Zatvorila je oči.

Brzo je ušao u nju. Ona ga zagrlila i počela da se pomera u skladu s njegovim pokretima. Onda se setila sebe kad joj je bilo šesnaest godina. Ležala je na obali reke u haljini boje jagode i sa slamnatim šeširićem, a erl Streng ju je ljubio; samo što u njenim mislima nije prestao da je ljubi, već joj je zadigao haljinu i vodio s njom ljubav na užarenom suncu, dok im je reka zapljuskivala stopala...

Kad je sve bilo gotovo, ostala je još neko vreme da leži pored Džozefa, razmišljajući o svojoj pobedi.

- Kakva noć - promrmlja Džozef pospano.

- Da - reče ona. - Ta užasna devojčura...

- Mmm - promumla on. - Neverovatno izgleda... onako arogantna i odlučna... misli da je ravna svakome... predivno telo baš kakvo je bilo i tvoje kad si bila u njenim godinama.

Ogasta je bila smrtno uvredena

- Džozefe! - reče ona. - Kako si uopšte mogao da izgovoriš nešto tako užasno?

Nije joj odgovorio i ona shvati da je već zaspao.

Razjarena, zbacila je pokrivač, iskočila iz kreveta i besnim koracima izašla iz sobe.

Te noći više nije spavala.

6.

Stan Mikija Mirande u Kambervelu, u kući neke udovice koja je imala odraslog sina, sastojao se od dve sobe. Nijedan od njegovih prijatelja iz visokog društva nikada ga nije posetio u tom stanu, čak ni Edvard Pilaster. Miki je svoju ulogu bogatog i dokonog londonskog mladića igrao s vrlo ograničenim novčanim sredstvima, a elegantan smeštaj bio je jedna od onih stvari bez kojih je mogao.

Svakoga jutra u devet sati gazdarica je njemu i Papi donosila kafu i sveže pecivo. Za doručkom je Miki objasnio Papi kako se pobrinuo za to da Tonio Silva izgubi sto funti koje nema. Od oca nije očekivao da mu peva hvalospeve, ali se nadao da će kroz njegovo gundanje čuti i neku pohvalu svojoj dovitljivosti. Međutim, Papu to nije interesovalo. Duvao je u kafu i glasno je srkao.

- I onda, da li se vratio u Kordovu?

- Još nije, ali hoće.

- Samo se nadaj. Toliko muke, a ti se samo nadaš da će otputovati.

Miki se osetio povređenim.

- Danas ću mu zapečatiti sudbinu - pobuni se on.

- Kad sam ja bio tvojih godina...

- Ti bi mu u to vreme prerezao grkljan, znam. Ali, sada smo u Londonu, a ne u Santamariji i ako počnem ljudima da sečem vratove, obesiće me.

- Postoje situacije u kojima nemaš izbora.

- Ali postoje i drugačije situacije, kada je bolje biti oprezan, Papa. Seti se samo Samjuela Pilastera i njegovih neuverljivih primedbi o trgovini puškama. Uklonio sam ga s puta bez prolivanja krvi, zar ne? - To je zapravo učinila Ogasta, ali Miki to nije otkrio ocu.

- Ne znam - reče Papa nepopustljivo. - Kada dobijam puške?

Bila je to bolna tačka. Stari Set je još živ, i dalje je stariji partner u banci Pilasters. Bio je avgust. U septembru će sneg na planinama

Santamarije početi da se topi. Papa je želeo da ide kući, sa svojim oružjem. Čim Džozef postane viši partner, Edvard će aktivirati dogovoreni posao i puške će biti isporučene. Međutim, stari Set se držao svog posla i života toliko uporno da je to već izazivalo bes.

-Uskoro ćeš ih dobiti, Papa - reče Miki. - Set ne može još dugo da izdrži.

-Dobro - reče Papa uz samozadovoljan izraz lica nekoga ko je upravo odneo pobedu u prepirci.

Miki premaza pecivo puterom. Oduvek je bilo upravo tako. Nikad nije mogao da ugodi ocu, koliko god da se trudio.

Posvetio je misli danu koji je pred njim. Tonio duguje novac koji nikad neće moći da otplati. Sledeći korak sastoji se u tome da Miki od tog problema stvori pravu krizu. Želeo je da se Edvard i Tonio javno posvađaju. Ako to postigne, svi će saznati za Toniovu sramotu i on će biti prisiljen da da ostavku u ambasadi i vrati se u Kordovu. Na taj način se dovoljno udaljio od Dejvida Midltona.

Miki je sve to želeo da postigne tako da ne stvori neprijatelja od Tonija. Jer je u svemu tome imao još jedan cilj: želeo je Toniov posao. Tonio bi u tom smislu, ako poželi, mogao da mu oteža situaciju, ocrnjujući Mikija u ambasadorovim očima. Miki je želeo da ga nagovori da mu otvori vrata koja vode do tog posla.

Celu situaciju komplikovali su njegovi dosadašnji odnosi s Toniom. U školi je Tonio mrzeo Mikija i plašio ga se; u poslednje vreme Tonio je prema njemu osećao divljenje. Miki sada mora da postane Toniov najbolji prijatelj i da mu istovremeno sasvim upropasti život.

Dok je Miki razmišljao o svim zamkama koje ga čekaju, na vratima se začulo kucanje i njegova gazdarica je najavila da mu je neko došao u posetu.

Trenutak kasnije u sobu je ušao Tonio. Miki je nameravao da ga poseti nakon doručka. Ova poseta će mu uštedeti trud.

- Sedi, popij malo kafe - reče on veselo. - Kakva nesreća sinoć! Ali, s druge strane, tako je to kad se kartaš, gubiš i dobijaš.

Tonio se naklonio Papi i seo. Izgledalo je kao da nije spavao.

- Izgubio sam više nego što mogu da dozvolim sebi - reče on.

Papa nestrpljivo progunđa nešto. Nije imao nimalo strpljenja za ljude koji sažaljevaju sebe, a osim toga prezirao je porodicu Silva kao kukavičke gradske parazite koji žive od političkih veza i korupcije.

Glumeći saosećanje, Miki ozbiljnim glasom reče:

- Žao mi je što to čujem.

- Znaš šta to znači. U ovoj zemlji čovek koji ne plaća kockarske dugove nije džentlmen. A čovek koji nije džentlmen ne može biti diplomata. Možda ću morati da podnesem ostavku i vratim se kući.

Upravo tako, pomisli Miki, ali reče, glasom prepunim žaljenja:

- Jasno mi je u čemu je problem.

Tonio nastavi:

- Znaš kakvi su momci u ovakvim situacijama... ako ne isplatiš dug sledećeg dana, već si sumnjiv. Ali meni bi trebalo ko zna koliko godina da otplatim sto funti. Zbog toga sam došao kod tebe.

- Ne razumem... - reče Miki iako mu je sve bilo savršeno jasno.

- Hoćeš li mi dati novac - reče molećivim glasom Tonio. - Rođen si u Kordovi, nisi poput ovih Engleza; ti ne osuđuješ čoveka samo zbog jedne greške. A ja ću ti vratiti dug, s vremenom...

- Da imam toliko novca, dao bih ti ga - reče Miki. - Voleo bih da sam toliko bogat.

Tonio pogleda Papu koji ga je hladno posmatrao i na njegov upitan pogled jednostavno rekao:

- Ne.

Tonio spusti glavu.

- Takva sam budala kad je reč o kockanju - reče on muklim glasom. - Ne znam šta ću da radim. Ako se vratim kući osramoćen, neću moći da izađem na oči svojoj porodici.

Miki zamišljeno reče:

- Možda mogu da ti pomognem na neki drugi način.

Tonio se razvedri.

- O, molim te, bilo šta!

- Kao što znaš, Edvard i ja smo dobri prijatelji. Mogao bih u tvoje ime da razgovaram s njim, da mu objasnim kako stoje stvari i da ga zamolim da bude obziran... da to učini kao ličnu uslugu meni.

- Hoćeš li da učiniš to? - Toniovo lice bilo je prožeto nadom.

- Zamoliću ga da pričeka novac i da nikome ne kaže za to. Pazi, ne mogu da tvrdi da će pristati. Pilasteri plivaju u novcu, ali su isto tako i vrlo proračunati. U svakom slučaju, pokušaću.

Tonio s obe šake uhvati Mikija za ruku.

- Ne znam kako da ti zahvalim - reče on uzbuđeno. - Ovo ti nikada neću zaboraviti.

- Ne polaži prevelike nade...

- Ne mogu doći do toliko novca. Bio sam potpuno očajan, a ti si mi sada pružio mogućnost da se i dalje nadam. - Tonio postišeno dodade: - Jutros sam razmišljao i o samoubistvu. Prelazio sam Londonski most i nameravao da se bacim u reku.

Papa, koji je očigledno smatrao da bi to bilo najbolje rešenje, tiho progundā nešto. Miki žurno reče:

- Hvala bogu što si se predomislio. Sad će biti najbolje da pođem u banku Pilasters i da razgovaram s Edvardom.

- Kad se možemo videti?

- Hoćeš li za ručak biti u klubu?

- Naravno, ako tako kažeš...

- Onda, videćemo se u klubu.

- U redu. - Tonio ustade. - Ostaviću vas da u miru dovršite doručak. I...

- Ne zahvaljuj mi - reče Miki, podižući ruku kako bi ga učutkao. - To donosi nesreću. Čekaj i nadaj se.

- Da. U redu. - Tonio se ponovo nakloni Papi. - Doviđenja, senjor Miranda. - Potom izađe.

- Mali glupan - promrmlja Papa.

- Potpuna budala - složi se Miki.

Miki pođe u susednu sobu i obuče odgovarajuću odeću za prepodne: belu košulju s krutim visokim okovratnikom i uštirkanim manžetnama, žučkaste pantalone, crnu satensku maramu, za koju se svojski potrudio da je savršeno veže, i crni sako. Cipele su mu bile blistavo uglancane, a sijala mu se i kosa od makasarskog ulja. Uvek se oblačio elegantno, ali i konzervativno: nikada ne bi obukao jedan od onih pomodnih presavijenih okovratnika ili nosio monokl poput nekog kicoša. Englezi su bili skloni verovanju da je svaki stranac zapravo prostak, a on je dobro pazio da im za to ne pruži nikakvo opravdanje.

Ostavljajući Papu da se preostali deo dana snalazi sam, on izađe i pređe preko mosta u poslovni deo grada, nazvan *Siti* zato što je zauzimao kvadratnu milju prostora na kojem se nekada uzdizao rimski grad *Londinijum*. Saobraćaj se kod *Katedrale Svetog Pavla* sasvim zaustavio: kočije, zaprežna kola za prevoz putnika, kola za prevoz piva, karuce na dva točka i kolica uličnih prodavača borili su se za prostor s velikim stadom ovaca koje su seljaci terali prema lokalnoj pijaci *Smitfild*.

Banka Pilasters bila je veliko novo zdanje s dugačkim klasičnim pročeljem, impozantnim ulazom i masivnim stubovima koji su se uzdizali s obe strane. Bilo je tek nekoliko minuta posle podneva kada je Miki ušao

kroz dvostruka vrata u glavni hol. Iako je Edvard na posao retko dolazio pre deset, obično je uspevaao da ga nagovori da pođe na ručak u bilo koje vreme posle dvanaest.

Miki priđe jednom kuriru i reče:

- Molim vas, budite toliko dobri da kažete gospodinu Edvardu Pilasteru da ga traži gospodin Miranda.

- U redu, gospodine.

Ovde je Miki zavideo Pilasterima više nego igde drugde. Njihovo bogatstvo i moć izbijali su iz svakog detalja: iz uglancanog mermernog poda, bogatih zidnih obloga, prigušenih glasova, škripe pera kojima se upisuju brojke u poslovne knjige i, možda ponajviše, iz previše uhranjenih i preterano nakićeno odevenih kurira. Sav taj prostor i svi ti ljudi u suštini su bili zaposleni da broje novac porodice Pilaster. Niko odatle nije uzgajao stoku, vadio nitrat ili gradio železnice: te poslove su obavljali drugi, negde daleko. Pilasteri su samo posmatrali kako se količina novca neprestano uvećava. Mikiju se činilo da je to najbolji moguć način života otkako je ukinuto ropstvo.

U celom tom okruženju bilo je i nečeg lažnog. U banci je vladala svečana i dostojanstvena atmosfera, kao da je reč o nekoj crkvi, sudu ili muzeju. Ljudi iz banke bili su zelenaši, međutim ti zelenaši su svoj posao pozajmljivanja novca i zaračunavanja kamata smatrali plemenitim zvanjem, poput svešteničkog.

Nakon nekoliko minuta pojavio se Edvard, s natečenim nosom i modricom ispod oka. Miki ga pogleda izvijenih obrva.

- Dragi moj prijatelju, šta ti se to dogodilo?

- Potukao sam se s Hjuom.

- Zašto?

- Kritikovao sam ga zbog toga što je doveo kurvu u kuću, a on je užasno pobesneo.

Miki pomisli da je taj događaj možda Ogasti pružio željenu priliku da se otarasi Hjua.

- Šta se dogodilo s Hjuom?

- Nećeš ga skoro videti. Šalju ga u Boston.

Svaka čast, Ogasta, pomisli Miki. Bilo bi lepo kad bi se istog dana mogao rešiti i problem Hjua i problem Tonija. On reče:

- Izgledaš kao da bi ti dobro došla boca šampanjca i ručak.

- Odlična ideja.

Kad su izašli iz banke, pošli su prema zapadu. Nije imalo nikakvog smisla zaustavljati kočiju, jer su ulice i dalje bile zakrčene ovcima i sve je stalo. Prošli su pored lokalne pijace koja je bila krajnje odredište ovaca. Smrad iz klanica bio je nepodnošljivo odvratn. Ovce su s ulice kroz pijačnu kapiju bacane u podzemnu klanicu. Sam pad je bio dovoljan da im polomi noge, zbog čega nisu mogle da se pomeraju dok ih je mesar pripremao za klanje.

- Dovoljno da celog života više ne okusiš ovčtinu - reče Edvard dok su vadili maramice kako bi prekrili lice. Miki pomisli da je potrebno mnogo više da Edvard odustane od ručka.

Kad su izašli iz *Sitija*, zaustavili su kočiju i kočijašu objasnili da ih vozi u *Pal Mal*. Čim su krenuli, Miki otpoče već pripremljenu priču:

- Mrzim čoveka koji širi priče o tome da se neko nepristojno ponaša.

- Da - izgovori Edvard neodređeno.

- Ali kad se to tiče njegovog prijatelja, čovek je manje-više dužan da kaže barem nešto.

- Mmm... - Bilo je očigledno da Edvard nema pojma o čemu Miki priča.

- I nikako ne bih voleo da pomisliš da sam to prećutao samo zato što mi je on zemljak.

Nakon nekoliko trenutaka tišine, Edvard reče:

- Nisam siguran da znam o čemu pričaš.

- Pričam o Toniju Silvi.

- Ah, da. Pretpostavljam da ne može da plati ono što mi duguje.

- Neverovatna glupost. Poznajem mu porodicu. Bogata je gotovo koliko i tvoja. - Miki se nije plašio da izgovori tu podlu laž: ljudi u Londonu nisu imali pojma koliko uopšte može biti bogatstvo južnoameričkih porodica.

Edvard je bio iznenađen.

- O, bože! Mislio sam da mu je porodica siromašna.

- Ni govora. Bez problema može da dozvoli sebi da isplati dug. To samo dodatno pogoršava situaciju.

- Šta? Koju situaciju?

Miki teško uzdahnu.

- Bojim se da nema ni najmanju nameru da ti vrati dug. Već se time hvalio unaokolo, govoreći kako ti nisi muškarac koji bi mogao da ga natera da plati.

Edvard se zajapurio.

- Tako, znači... Pokvarenjak jedan! Nisam takav muškarac! To ćemo još videti!

- Upozorio sam ga. Rekao sam mu da te ne potcenjuje. Rekao sam mu da se bojim da nećeš tek tako dopustiti da pravi budalu od tebe. Ali svejedno, oglušio se o moje savete.

- Obična bitanga! Pa dobro, ako neće da poslušá mudre savete, možda će do istine morati da dođe na teži način.

- Prava sramota - odgovori Miki.

Edvard je ćutke besneo.

Miki se nestrpljivo meškoljio dok se kočija vukla *Strandom*. Tonio bi već trebalo da bude u klubu. Edvard je baš bio raspoložen za svađu. Sve se odvijalo po planu.

Kočija se konačno zaustavila ispred kluba. Miki je sačekao da Edvard plati vožnju. Potom su ušli. U garderobi, u grupi koja je ostavljala šešire, naišli su na Tonija. Miki oseti kako ga obuzima napetost. Obavio je sve pripreme, sada je samo mogao da drži palčeve i da se nada da će se drama odigrati onako kako je zamislio.

Tonio pogleda Edvarda i s izrazom nelagode na licu reče:

- Pobogu... Dobro jutro obojici.

Miki pogleda Edvarda. Lice mu je već bilo ružičasto, a oči izbečene. On reče:

- Slupaj me, Silva.

Tonio ga je preplašeno gledao.

- Šta je, Pilastere?

Edvard glasno reče:

- Zanima me šta je s onih sto funti.

Prostorijom je odjednom zavládala tišina. Nekoliko ljudi se okrenulo, a dvojica muškaraca koja su upravo izlazila zaustavila su se na vratima i okrenula prema njima. Bilo je nepristojno razgovarati o novcu i pravi džentlmen bi to učinio samo u krajnjoj nuždi. Svi su znali da Edvard Pilaster ima više novca nego što zna kako bi mogao da ga upotrebi, tako da je bilo jasno da postoji neki drugi razlog za javno pominjanje Toniovog duga. Posmatrači su naslućivali skandal.

Tonio je prebledeo.

- Da?

Edvard nemilosrdnim glasom reče:

- Možeš mi ih dati danas, ako ti to odgovara.

Izazov je upućen. Veliki broj ljudi je znao da dug stvarno postoji, tako da nije bilo nikakvog smisla raspravljati o tome. Kao džentlmen, Tonio je imao samo jednu mogućnost. Morao je da kaže: *Naravno. Ako ti je važno,*

novac možeš dobiti odmah. Pođimo na sprat i napisaću ti ček... ili da pođemo iza ugla, do moje banke? Ako to ne učini, svi će znati da ne može da plati i biće osramoćen.

Miki je posmatrao prizor s jezivom opčinjenošću. Na Toniovom licu najpre se pojavio izraz paničnog straha i Miki se na trenutak upitao da li će napraviti neku ludost. Onda je strah zamenio bes i Tonio zinu kako bi se usprotivio, ali iz njegovih usta ne izađe nikakav glas. Umesto toga, on raširi ruke, kao da moli. Ubrzo je, međutim, odustao i od toga. Na kraju mu se lice naboralo poput lica deteta koje se sprema da zaplače. U tom trenutku se okrenuo i potrčao. Dvojica muškaraca na vratima izmakoše se da ga propuste i on bez šešira izjuri u predvorje, a zatim i na ulicu.

Miki je bio presrećan. Sve je prošlo upravo savršeno.

Muškarci u garderobi su počeli da se nakašljavaju i uzvrpoljili su se, trudeći se da prikriju koliko im je neprijatno. Jedan od starijih članova promrmlja:

- To je bilo pomalo grubo, Pilasteru.

Miki žurno reče:

- Zaslužio je takvu sudbinu.

- Naravno, naravno - reče stariji muškarac.

Edvard reče:

- Potrebno mi je piće.

Miki reče:

- Naruči i za mene konjak, hoćeš li, molim te? Biće najbolje da pođem za Silvom i pobrinem se da se ne baci pod točkove neke kočije. - On izjuri napolje.

Sledio je najdelikatniji deo njegovog plana: sada je čoveka kojeg je upropastio trebalo uveriti u to da mu je najbolji prijatelj.

Tonio je žurno koračao u pravcu parka Sent Džejms, ne gledajući kuda ide, sudarajući se s prolaznicima. Miki je potrčao kako bi ga stigao.

- Slušaj, Silva, užasno mi je žao - reče on.

Tonio se zaustavio. Niz obraze su mu klizile suze.

- Gotov sam - reče on. - Sve je gotovo.

- Pilaster me je odmah odbio - reče Miki. - Dao sam sve od sebe...

- Znam. Hvala.

- Nemoj mi zahvaljivati. Nisam uspeo.

- Ali si pokušao. Voleo bih kad bih na neki način mogao da ti pokažem koliko sam ti zahvalan.

Miki je oklevao, razmišljajući: *Da se odvažim i odmah ga upitam za*

posao? Odlučio se za taj odvažan korak.

- Zapravo, postoji nešto... ali o tome bismo morali da razgovaramo nekom drugom prilikom.

- Ne, kaži mi sada, odmah.

- Osećao bih se loše. Ostavimo to za neki drugi dan.

- Ne znam koliko ću još ostati ovde. O čemu je reč?

- Pa... - Miki se pretvarao da mu je neprijatno. - Pretpostavljam da će kordovski ambasador pre ili kasnije tražiti nekoga ko će te zameniti.

- Naravno da će mu neko biti potreban. - Toniovo suzama umrljano lice pokazivalo je da polako shvata o čemu je reč. - Naravno... ti bi mogao da dobiješ taj posao! Bio bi savršen za to mesto!

- Ako bi mogao da kažeš koju dobru reč...

- Učiniću i više od toga. Reći ću mu koliko si mi pomogao, kako si pokušao da me izvučeš iz tog užasa u kojem sam se našao. Siguran sam da će želiti da te primi umesto mene.

- Ne sviđa mi se to što izvlačim korist iz tvoje nevolje - reče Miki. - Imam osećaj da se ponašam kao prava bitanga.

- Nimalo. - Tonio obema rukama stisnu Mikijevu ruku. - Ti si pravi prijatelj.

PETO POGLAVLJE

SEPTEMBAR

1.

Hjuova šestogodišnja sestra Doroti pripremala mu je košulje i slagala ih u kofer. Znao je da će, čim ona pođe na spavanje, morati da ih izvadi i sve ponovo složi, budući da je ona to radila beznadežno neuredno; ipak, pretvarao se da joj dobro ide i podsticao je.

- Pričaj mi ponovo o Americi - reče ona.

- Amerika je toliko daleko da je suncu ujutru potrebno četiri sata da stigne do Amerike.

- Ostaju li oni celo prepodne u krevetu?

- Da... zatim ustaju u vreme ručka i onda doručkuju!

Ona se zakikota.

- Lenji su.

- Zapravo i nisu. Znaš, tamo sunce zalazi tek negde oko ponoći, tako da moraju da rade celo veče.

- I kasno odlaze na spavanje! Ja volim da idem kasno u krevet. Amerika bi mi se dopala. Zašto ne možemo da pođemo s tobom?

- Voleo bih da možete, Doti. - Hju je bio prilično setan: godinama neće videti svoju sestricu. Kad se jednom vrati, ona će biti drugačija. Razumeće i šta su vremenske zone.

Septembarska kiša glasno je dobovala po prozorima, a dole u zalivu vetar je šibao talase. Međutim, ovde unutra, u kaminu je goreo ugalj, a pred kaminom je bio meki tepih. Hju stavi i nekoliko knjiga u kofer: *Savremene metode poslovanja*, *Uspešan komercijalista*, *Bogatstvo naroda*, *Robinzon Kruso*. Stariji službenici u banci s prezirom su gledali na ono što su zvali „knjiškim znanjem“ i rado su govorili da je iskustvo najbolji učitelj, ali nisu bili u pravu: Hju je mnogo brže uspeo da shvati kako funkcionišu različita odeljenja upravo zbog toga što je unapred proučio teoriju.

U Ameriku odlazi u periodu krize. Početkom sedamdesetih godina devetnaestog veka nekoliko banaka je izdalo velike zajmove na osnovu garancije nesigurnih železničkih deonica, a kada je sredinom 1873. izgradnja železnica zapala u nevolje, banke su uplovile u nesigurne vode. Pre nekoliko dana firma *Džej Kuk i komp.*, koja je zastupala američku vladu, propala je povlačeći za sobom vašingtonsku *Prvu nacionalnu banku*, novosti o tome u London su stigle istog dana transatlantskom telegrafskom

vezom. Sada je i pet njujorških banaka obustavilo poslovanje, a među njima i *Nacionalna poverenička unija* - velika i važna banka - kao i staro *Bankarsko udruženje mehaničara*. Berza je takođe zatvorila vrata. Firme će propadati, hiljade ljudi ostaće bez posla, prodavnice će takode osetiti teške posledice, a američka filijala banke *Pilasters* smanjiće opseg poslova i postaće opreznija, tako da će Hjuu biti još teže da se istakne.

Za sada, kriza se u Londonu vrlo malo osetila. Eskontna stopa skočila je za bod, na četiri posto, a jedna mala londonska banka koja je imala tesne veze s Amerikom je propala, međutim u Engleskoj još nije bilo panike. Uprkos tome, stari Set je tvrdio da predstoje problemi. Sada je već bio sasvim slab. Preselio se u Ogastinu kuću i najviše vremena provodio je u postelji. Međutim, i dalje je tvrdoglavo odbijao da napusti posao sve dok banku ne izvede iz oluje.

Hju je počeo da slaže odeću. Banka mu je kupila dva nova odela: nekako je sumnjao da je njegova majka nagovorila dedu da odobri tu kupovinu. Stari Set bio je jednako škrt kao i svi ostali Pilasteri, ali Hjuova majka bila mu je slaba tačka, ona je zapravo sve te godine živela od male rente koju joj je davao Set.

Majka je insistirala i na tome da Hju pre putovanja dobije nekoliko slobodnih nedelja, kako bi imao više vremena da se pripremi i oprosti. Otkako je počeo da radi u banci, ona ga je retko viđala, često nije mogao priuštiti sebi da kupi železničku kartu do Folkestonea, i sada je želela da provede malo vremena s njim pre nego što otputuje u inostranstvo. Veći deo avgusta proveli su tu, na moru, dok su Ogasta i njena porodica bili na odmoru u Škotskoj. Sada je odmor bio gotov i došlo je vreme za polazak. Hju se opraštao od majke.

Dok je razmišljao o njoj, ona je ušla u sobu. Iako je već bila osma godina otkako je ostala bez muža, i dalje je nosila crninu. Činilo se da ne želi ponovo da se uda, iako je to lako mogla učiniti, s mirnim sivim očima i gustom plavom kosom, još je bila veoma lepa.

Znao je da je tužna zbog toga što ga godinama neće videti, ali nije govorila o svojoj tuzi: umesto toga, delila je s njim uzbuđenje i iščekivanje izazova koje donosi nova zemlja.

- Vreme je za krevet, Doroti - reče ona. - Idi sada i obuci spavaćicu.

Čim je Doti izašla iz sobe, majka je ponovo počela da slaže Hjuove košulje. Želeo je da razgovara s njom o Mejzi, ali bilo ga je sramota. Ogasta joj je pisala, to je pouzdano znao. Za ceo slučaj je možda čula i od nekog drugog iz porodice ili je nekoga od njih čak i videla tokom jednog od svojih

retkih izleta u London, kada bi išla u kupovinu. Priča koju je čula možda nema nikakve veze s istinom. Nakon nekoliko trenutaka, on reče:

- Majko...

- Šta je, dušo?

- Strina Ogasta ne govori uvek pravu istinu.

- Nema potrebe da budeš toliko pristojan - reče ona uz gorak osmeh. -

Ogasta već godinama priča laži o tvom ocu.

Iznenadila ga je njena otvorenost.

- Misliš da je upravo ona rekla roditeljima Florens Stalvorti da je tata bio kockar?

- Nažalost, sasvim sam sigurna u to.

- Zbog čega je takva?

Njegova majka je spustila košulju koju je slagala i na trenutak se zamislila.

- Ogasta je bila veoma lepa devojka - reče ona. - Njena porodica je dolazila u metodističku crkvu u Kensingtonu i tako smo se upoznali s njima. Bila je jedinica, svojeglava i razmažena. Roditelji joj nisu bili ništa naročito: otac joj je bio prodavač koji je pokrenuo svoju trgovačku firmu, da bi na kraju stekao tri male prodavnice prehrambenih proizvoda u predgrađima na zapadu Londona. Ali bilo je jasno da je Ogasta predodređena za veće stvari. - Ona priđe prozoru mokrom od kiše i pogleda napolje, ne gledajući olujom zahvaćeni Lamanš, već prošlost. - Kada joj je bilo sedamnaest godina, u nju se zaljubio erl od Strenga. Bio je to zgodan mladić... kulturan, drag, iz ugledne porodice i veoma bogat. Naravno, roditelji su mu bili užasnuti mogućnošću da se oženi kćerkom nekog trgovca. Međutim, ona je bila izrazito lepa, a čak i tada je, iako je bila mlada, imala izvesno dostojanstveno držanje koje joj je omogućavalo da se snalazi u mnogim društvenim zbivanjima.

- Jesu li se verili? - upita Hju.

- Zvanično ne. Ali svi su pretpostavljali kako je to gotova stvar. A onda je izbio skandal. Otac joj je optužen za sistematsko potkradanje kupaca. Jedan pomoćnik kojeg je otpustio prijavio ga je *Trgovačkom odboru*. Rečeno je da je prevario čak i crkvu, koja je od njega kupovala čaj za sastanke grupa za proučavanje Biblije utorkom uveče, i tako dalje. Postojala je mogućnost da završi u zatvoru. Odlučno je pobijao sve optužbe i na kraju od svega nije bilo ništa. Međutim, Streng je ostavio Ogastu.

- Sigurno je bila razočarana.

- Ne - reče majka. - Nije bila razočarana. Bila je previše besna. Celog života je uspevala da postigne da sve bude po njenom. Tada je želela Strenga više nego išta... a nije mogla da ga ima.

- I tako se, kako se to kaže, iz očaja, udala za strica Džozefa.

- Pre bih rekla da se udala u napadu besa. Sedam godina je stariji od nje, što je mnogo kad ti je sedamnaest; a nije izgledao mnogo bolje nego što izgleda danas; ali bio je veoma bogat, bogatiji čak i od Strenga. Da budemo pošteni prema njoj, dala je sve od sebe kako bi mu bila dobra žena. Ali on nikada neće biti Streng i ona je zbog toga i dalje besna.

- Šta je bilo sa Strengom?

- Oženio se nekom francuskom groficom i umro nakon nesreće u lovu.

- Gotovo da mi je žao Ogaste.

- Šta god da ima, uvek želi više: više novca, važniji položaj za svog muža, viši društveni položaj za sebe. Razlog zbog kojeg je toliko ambiciozna, zbog kojeg toliko toga želi, za sebe, za Džozefa i za Edvarda, jeste to što i dalje žudi za onim što je mogao da joj pruži Streng: za titulom, sopstvenim nasleđenim dvorcem, životom beskrajne dokolice, bogatstvom bez rada. Ali Streng joj to zapravo nije ni ponudio. On joj je ponudio ljubav. To je ono što je stvarno izgubila. A to nikada i ničim neće moći da nadoknadi.

Hju nikad nije razgovarao tako poverljivo s majkom. Sada je već imao više hrabrosti da otvori srce pred njom.

- Majko... - započe on. - Što se tiče Mejzi...

Delovala je zbunjeno.

- Mejzi?

- Ona devojka... zbog koje je nastala cela ova gužva. Mejzi Robinson.

Njen izraz lica pokazivao je da zna o čemu joj priča.

- Ogasta nikada nikome nije pomenula kako se ona zove.

Nakon kratkog oklevanja, Hjuu izlete:

- Ona nije nikakva '*žena sumnjivog morala*'.

Majci je bilo neprijatno: muškarci pred svojim majkama nikada ne pominju takve stvari kao što je prostitucija.

- Tako... - reče ona, sklanjajući pogled.

Hju s mukom nastavi.

- Ona je iz niže klase, to je svakako tačno. I Jevrejka je. - On je pogleda i na njenom licu primeti iznenađenje, ali ne i užasnutost. - To je sve. O njoj se ne može reći ništa loše. Štaviše... - Oklevao je.

Majka ga pogleda.

- Nastavi.

- Štaviše, bila je devica.

Majka se zacrvenela.

- Izvini što govorim o takvim stvarima, majko - reče on. - Ali ako ti to ne kažem, znaćeš samo verziju koju ti je ispričala strina Ogasta.

Majka s mukom proguta pljuvačku.

- Da li ti je bila draga, Hju?

- Prilično. - Osetio je kako mu na oči naviru suze. - Nikako ne mogu da shvatim zašto je tako nestala. Nemam pojma kuda je otišla. Nikada nisam saznao gde stanuje. Raspitivao sam se i u *Argajl rumsu*, gde sam je upoznao. Sviđala se i Soliju Grinbornu i on je isto tako zbunjen kao i ja. Tonio Silva je poznavao njenu prijateljicu Ejpril, ali Tonio se vratio u Južnu Ameriku, a ja ne mogu da pronađem Ejpril.

- Kako je to zagonetno.

- Siguran sam da iza toga na neki način stoji strina Ogasta.

- U to nimalo ne sumnjam. Ne mogu ni da zamislim kako je to postigla, ali užasno je prepredena. Međutim, sada moraš da se okreneš budućnosti, Hju. Boston će za tebe biti velika prilika. Moraćeš da budeš vredan i savestan.

- Ona je zaista izuzetna devojka, majko.

Majka mu nije verovala, jasno je to video na njoj. Ona reče:

- Ali zaboravićeš je.

- Nisam siguran da ću ikada moći da je zaboravim.

Majka ga poljubi u čelo.

- Hoćeš. Videćeš.

2.

Na zidu sobe u potkrovlju koju je Mejzi delila s Ejpril visila je samo jedna slika. Bio je to drečavi cirkuski plakat na kojem je bila prikazana Mejzi u bleštavo ukrašenom trikou, kako stoji na konju u galopu. Ispod slike, crvenim slovima je pisalo „*Čudesna Mejzi!*“. Slika nije bila naročito realna, jer u cirkusu zapravo nije bilo nijednog belog konja, a ni Mejzi nije imala tako duge noge. Plakat joj je ipak bio veoma drag. Bila joj je to jedina uspomena na te dane.

U sobi se nalazio još uski krevet, umivaonik, jedna stolica i jedan tronožac. Odeća devojaka je visila na ekserima ukucanim u zidu. Prljavština na prozorima služila je umesto zavesa. Trudile su se da im soba

bude čista, ali to je bilo nemoguće. Čađ je padala niz dimnjak, a prljavština i razni insekti uvlačili su se kroz otvore između prozorskog stakla i pukotina u zidu. Danas je padala kiša i s prozorske daske i kroz pukotinu na tavanici kapala je voda.

Mejzi se upravo oblačila. Bio je *Roš Hašana*, dan kada se otvara *Knjiga života*, i u to doba godine uvek se pitala šta se u tu knjigu upisuje o njoj. Nikada se nije zaista molila, ali se nadala, na neki svečani način, da se na njenoj stranici *Knjige* piše nešto lepo.

Ejpril je otišla da skuva čaj u zajedničkoj kuhinji, ali sada se vratila, bučno otvarajući vrata, noseći novine u ruci.

- To si ti, Mejzi, to si ti! - reče ona.

-Šta?

- U *Lojd vikli njuzu*. Slušaj ovo. „*Gospođica Mejzi Robinson, nekada poznata pod imenom Mirijam Rabinovic. Moli se gospođica Robinson da se javi gospodi Goldmanu i Džeju, advokatima, u Grejsinu, ako želi da sazna nešto što će joj biti od koristi.*” To si sigurno ti!

Mejzino srce je brže zakucalo, ali izraz lica postade joj smrtno ozbiljan, a glas hladan.

- To je Hju - reče ona. - Neću otići.

Ejpril je bila razočarana.

- Možda si nasledila novac od nekog davno nestalog rođaka.

- Mogu da budem i i kraljica Mongolije, ali ipak neću tek tako, naslepo, da pešačim sve do *Grejs ina*.

Trudila se da zvuči nezainteresovano, međutim, srce joj je bilo prepuno bola. O Hjuu je razmišljala svakoga dana i svake noći i pritom se osećala jadno. Jedva ga je i poznavala, a ipak, nikako nije mogla da ga zaboravi.

Uprkos tome, čvrsto je odlučila da ga zaboravi. Znala je da je on traži. Svake noći je dolazio u *Argajl rums*, gnjavio je Samla, vlasnika konjušnice, i već se raspitivao za nju u više od pola jeftinih konačišta u Londonu. A onda je to raspitivanje prestalo i Mejzi je zaključila da je odustao. Sada joj se činilo da je samo promenio taktiku i da pokušava da dođe do nje putem oglasa u novinama. Sada, kad je toliko uporno traži, već je postalo teško izbegavati ga a ona je tako želela da ga ponovo vidi. Međutim, odavno je odlučila. Previše ga voli da bi ga uništila.

Ona uvuče ruke u korset.

- Pomozi mi da zakopčam steznik - reče ona Ejpril.

Ejpril je počela da zateže vezice.

- Moje ime još nikada nije bilo u novinama - reče ona zavidno. - Tvoje je

sada već drugi put, ako i Lavicu ubrajaš u ime.

- I kakvu mi je to korist donelo? O, bože, pa ja se gojim.

Ejpril joj je zavezala steznik i pomogla joj da obuče haljinu.

Te večeri su nameravale da izađu u šetnju. Ejpril je imala novog ljubavnika, sredovečnog urednika u nekom časopisu oženjenog i oca šestoro dece u Klepamu. Trebalo je da on i jedan njegov prijatelj, uveče izvedu Ejpril i Mejzi na ples.

Do tada, njih dve će prošetati Bond stritom i posmatrati izloge modernih prodavnica. Pritom neće ništa kupiti. Kako bi se sakrila od Hjuja, Mejzi je morala da prestane da radi za Samla, na Samlovo veliko žaljenje, budući da je zahvaljujući njoj prodao pet konja i ponija s lakom kočijom, a novac koji je tada uštedela sada je brzo nestajao. Međutim, morale su da izađu, bez obzira na vreme, ostati u sobi značilo je prepustiti se krajnjoj potištenosti.

Mejzi je haljina postala uska u visini grudi i dok joj ju je Ejpril vezivala, ona se trglala. Ejpril je iznenađeno pogleda i upita:

- Jesu li ti bradavice bolne?

- Da, jesu... Ne znam zašto...

- Mejzi - reče Ejpril zabrinuto - kad si poslednji put dobila?

- Nikada ne beležim datume. - Mejzi se na trenutak zamislila, a onda se sledila. - O, bože moj - reče potom.

- Kada?

- Mislim da je to bilo pre trka u Gudvudu. Misliš li da sam trudna?

- Struk ti je širi, bradavice te bole i već dva meseca nisi imala menstruaciju... da, trudna si - reče Ejpril ogorčeno. - Ne mogu da verujem da si bila toliko glupa. Ko je to bio?

- Hju, naravno. Ali, uradili smo to samo jednom. Kako možeš da zatrudniš od samo jednog puta...?

- Uvek zatrudniš od samo jednog puta.

- O, bože. - Mejzi se osećala kao da ju je pregazio voz. U šoku, zbunjena i preplašena, sela je na krevet i zaplakala. - Šta ću sada? - reče ona bespomoćno.

- Za početak, mogle bismo da odemo u tu advokatsku kancelariju.

Odjednom je sve bilo drugačije.

Isprva je Mejzi bila uplašena i besna. Onda je shvatila da sada zbog deteta koje nosi u sebi mora da stupi u vezu s Hjuom. A kad je to priznala sebi, osetila je više zadovoljstvo nego strah. Žudela je da ga ponovo vidi. Ranije je samu sebe uverila u to da bi takav korak bio pogrešan. Ali sada,

uz to dete, sve je drugačije. Sada je dužna da stupi u vezu s Hjuom i pomisao na to izazivala je u njoj uzbuđenje i osećaj olakšanja.

Uprkos tome, bila je nervozna dok se s Ejpril pela strmim stepeništem prema advokatskoj kancelariji u *Grejs inu*. Oglas možda uopšte nije dao Hju. Nimalo je ne bi čudilo da je odustao od potrage za njom. Obeshrabrila je njegovu potragu koliko god je mogla, a muškarac ne može doveka biti zaljubljen u ženu koja mu ne uzvraća ljubav. Oglas je mogao imati veze s njenim roditeljima, ako su još živi. Možda im je konačno krenulo, možda žive bolje i možda su skupili dovoljno novca da mogu da je potraže. Nije bila sigurna kako bi se u tom slučaju osećala. Često je žudela da vidi mamu i tatu, ali je strahovala da bi je se oni stideli zbog njenog načina života.

Popele su se na vrh stepeništa i ušle u prijemnu kancelariju. Službenik advokatske kancelarije bio je mladić u prsluku boje senfa na čijem se licu nazirao umoran osmeh. Devojke su bile mokre i uprljane od kiše, međutim, on je ipak bio raspoložen za flertovanje.

- Moje dame! - reče on. - Kako gospoda Gudman i Džej mogu pomoći takvim lepoticama? Šta mogu da učinim za vas?

Ejpril se pokazala doraslom situaciji.

- Mogli biste da skinete taj prsluk. Od njega me bole oči - reče mu ona. Mejzi tog dana nije imala strpljenja ni za kakvo koketiranje

- Zovem se Mejzi Robinson - reče ona.

- Aha! Znači, oglas. Srećna je okolnost što je gospodin o kojem je reč upravo kod gospodina Džeja.

Mejzi od snažnog uzbuđenja oseti slabost u nogama.

- Recite mi nešto - počeo ona neodlučnim tonom. - Taj gospodin o kojem je reč... Je li to kojim slučajem gospodin Hju Pilaster? - Ona uputi službeniku molećiv pogled.

I ne primećujući izraz njenog lica, on preterano ozbiljnim tonom odgovori:

- Pobogu, ne!

Mejzine nade još jednom su potonule. Odmah je sela na tvrdu drvenu klupu pored vrata, boreći se sa suzama.

- Nije on - reče ona.

- Ne - odgovori službenik. - Ja zapravo poznajem Hju Pilastera... išli smo zajedno u školu u Folkestonu. On je otišao u Ameriku.

Mejzi se zanese unazad, kao da ju je neko upravo udario.

- U Ameriku? - prošaputa.

- U Boston u Masačusetsu. Ukrcao se na brod pre dve nedelje. Znači,

poznajete ga?

Mejzi se nije osvrnula na njegovo pitanje. Srce joj se pretvorilo u težak, hladan kamen. Otišao u Ameriku. A ona u sebi nosi njegovo dete. Bila je previše užasnuta da bi mogla da zaplače.

Ejpril agresivnim tonom reče:

- Ko je to onda?

Službenik je osetio da više nije nadležan za to. Odustao je od onog pokroviteljskog držanja i nervozno rekao:

- Biće najbolje da mu prepustim da vam to sam kaže. Izvinite na trenutak... - On nestade kroz vrata koja su se nalazila iza njega.

Mejzi je tupo zurila u kutije s dokumentima složene uza zid i čitala natpise: *Ostavština Blenkinsop, Kruna protiv viltširskih mlinara, Velika južna železnica, Supruga Stenlija Evansa (preminula)*. Sve što se događalo u toj kancelariji za nekoga je bila tragedija, pomisli ona: smrt, bankrot, razvod, sudski postupak. Kada su se vrata ponovo otvorila, na njima se pojavio neki drugi čovek, izuzetno zgodan muškarac. Ne mnogo stariji od Mejzi, imao je lice nekog biblijskog proroka, a njegove tamne oči su je posmatrale ispod crnih obrva. Imao je veliki nos sa širokim nozdrvama i gustu bradu. Izgledao joj je nekako poznato i nakon nekoliko trenutaka ona zaključila da je pomalo podseća na oca, iako tata nikada nije izgledao tako divlje.

- Mejzi? - izusti on. - Mejzi Robinson?

Odeća mu je bila pomalo neobična, kao da ju je kupio u nekoj stranoj zemlji, a imao je američki izgovor.

- Da, ja sam Mejzi Robinson - odgovori ona. - A ko ste vi?

- Zar me ne prepoznaješ?

Odjednom se setila mršavog dečaka, bosonogog i u pocepanoj odeći, s prvom senkom brkova na naušnici i smrtno odlučnim izgledom.

- O, bože! - kriknu ona radosno. - Deni! - Na trenutak je zaboravila svoje nevolje i poletela mu u naručje. - Deni, jesi li to zaista ti?

Zagrlio ju je toliko jako da ju je zbolelo.

- Naravno da jesam -odgovori on.

- Ko? - pitala je Ejpril. - Ko je to?

- Moj brat! - reče Mejzi. - Onaj koji je pobegao u Ameriku! Vratio se!

Deni se odvojio od nje i pogledao je.

- Kako si se samo prolepšala! - reče on. - Nekada si bila mala mršavica, sama kost i koža!

Ona mu dodirnu bradu.

- Verovatno bih te prepoznala da oko njuške nemaš toliko dlaka.

Iza Denija se tada začulo diskretno nakašljavanje i Mejzi podignu pogled i primeti starijeg muškarca koji je stajao na vratima, dok mu je na licu titrao blago prezriv izraz.

- Izgleda da smo bili uspešni - izjavi on.

Deni reče:

- Gospodine Džeje, dozvolite mi da vam predstavim svoju sestru, gospođicu Robinson.

- Na usluzi, gospođice Robinson. Ako mogu nešto da predložim...?

- Zašto da ne? - reče Deni.

- Samo nekoliko koraka odavde, u Teobald stritu, postoji mala kafana. Sigurno imate mnogo toga da ispričate jedno drugome.

Bilo je očigledno da želi da izađu iz njegove kancelarije, međutim, Deni kao da nije mario za želje gospodina Džeja. Šta god da se u međuvremenu dogodilo, Deni nije naučio da bude popustljiv.

- Šta kažete, devojke? Hoćete li da razgovaramo ovde ili ćemo otići da popijemo kafu?

- Idemo - odgovori Mejzi.

Gospodin Džej na to dodade:

- Možda biste malo kasnije mogli da dođete i da platite račun, gospodine Robinson?

- To neću zaboraviti. Dođite, devojke.

Izašli su iz kancelarije i sišli niza stepenice. Mejzi je imala hiljade pitanja, ali namerno je potisnula radoznalost sve dok nisu pronašli kafanu i smestili se za sto. Onda je rekla:

- Šta si radio poslednjih sedam godina?

- Gradio sam železničke pruge - odgovori on. - Slučajno se dogodilo da sam u Ameriku došao u dobro vreme. Rat između saveznih država upravo se bio završio i počelo je zlatno doba izgradnje železnica. Bilo je potrebno mnogo radne snage, pa su ljudi dolazili iz Evrope. Čak je i mršavi trinaestogodišnjak mogao dobiti posao. Radio sam na prvom čeličnom mostu u istoriji, preko Misisipija kod Sent Luisa; a zatim sam dobio posao na izgradnji železnice *Junion Pacifik* u Juti. S devetnaest godina sam već bio poslovođa... u tom poslu rade samo mladi ljudi. Potom sam ušao u sindikat i predvodio štrajk.

- Zašto si se vratio?

- Došlo je do sloma na berzi. Železnicama je ponestalo novca, a banke koje su ih finansirale propale su. Sada tamo hiljade ljudi, stotine hiljada

ljudi traže posao. Odlučio sam da se vratim kući i da počnem iz početka.

- Šta ćeš da radiš... i ovde ćeš graditi pruge?

On odmahnu glavom.

- Imam neke nove ideje. Znaš, dvaput se dogodilo da mi finansijska kriza upropasti život. Vlasnici banaka su najgluplji ljudi na svetu. Nikada ništa ne nauče, zato neprestano ponavljaju iste greške. A zbog toga uvek trpe radnici. Njima niko nikada ne pomaže... i niko im nikada neće pomoći. Zato oni moraju međusobno da se pomažu.

Ejpril reče:

- Ljudi se nikada međusobno ne pomažu. Na ovom svetu je svako sam. Moraš biti sebičan.

Ejpril je to često govorila, priseti se Mejzi, iako je zapravo bila velikodušna i sve bi učinila za prijatelja.

Deni reče:

- Osnovaću neku vrstu kluba za radnike. Svako će plaćati šest penija nedeljno i ako ostane bez posla, a to ne bude njegovom krivicom, klub će mu isplaćivati funtu nedeljno dok ne nađe posao.

Mejzi je s divljenjem posmatrala brata. Njegov plan bio je neverovatno ambiciozan, ali isto je pomislila i kada joj je s trinaest godina rekao: *U luci stoji brod koji ujutru kreće za Boston. Noćas ću se popeti uz pomoć užeta i sakriću se u jednom čamcu na palubi.* Učinio je ono što joj je rekao, a tako će verovatno biti i sada. Rekao je da je vodio štrajk. Činilo se da je postao čovek kojeg će drugi ljudi slediti.

- Ali, šta je s tatom i mamom? - upita on. - Jesi li bila s njima u kontaktu?

Mejzi odmahnu glavom i tada, na svoje iznenađenje, zaplaka. Odjednom je osećala snažan bol zbog gubitka porodice, bol koji tokom svih tih godina nije želela da prizna.

Deni joj stavi ruku na rame.

- Poći ću na sever i videću da li nekako mogu da im uđem u trag.

- Nadam se da ćeš ih pronaći - reče Mejzi. - Mnogo mi nedostaju. - Uхватила je pogled svoje prijateljice, koja ju je zapanjeno posmatrala. - Tako se bojim da će me se stideti.

- Zbog čega bi trebalo da te se stide? - upita on.

- Trudna sam.

Lice mu se zajapurilo.

- A nisi se udala?

-Ne.

Deni je bio besan.

- Ko je ta svinja?

Mejzi je podigla glas.

- Poštedi me te predstave u kojoj glumiš uvređenog i besnog brata, molim te...

- Voleo bih da mu slomim vrat...

- Ućuti, Deni! - reče Mejzi ljutito. - Ostavio si me samu pre sedam godina i nemaš nikakva prava da se vratiš i ponašaš kao da sam tvoje vlasništvo. - Bio je postuđen i ona tiše nastavi: - Nije važno. Mislim da bi se oženio mnome, ali ja to nisam želela, zato ga zaboravi. Osim toga, otišao je u Ameriku.

Deni se sada već smirio.

- Da ti nisam brat, ja bih se oženio tobom. Toliko si lepa! U svakom slučaju, možeš uzeti ono malo novca što mi je još ostalo.

- Ne želim ga. - Njen odgovor je zazvučao neljubazno, ali nije mogla nikako drugačije da reaguje. - Nema potrebe da brineš za mene, Deni. Upotrebi novac za svoj radnički klub. Sama ću se pobrinuti za sebe. Ako sam to uspela s jedanaest godina, valjda ću nekako uspeti i sada.

3.

Miki Miranda i Papa su sedeli u maloj gostionici u Sohou i ručali pržene ostrige, najjeftinije jelo u jelovniku, uz jako pivo. Lokal se nalazio na samo nekoliko minuta hoda od kordovske ambasade na Pordand plejsu, gde je Miki svakog prepodneva sedeo sat-dva za pisaćim stolom i bavio se ambasadorovom poštom. Kad je završio posao za taj dan, našao se s Papom na ručku. Sedeli su jedan preko puta drugoga, na tvrdim drvenim klupama s visokim naslonima. Na podu je bilo piljevine, dok je niska tavanica bila prekrivena višegodišnjim naslagama masnoće. Miki je mrzeo da ruča na takvim mestima, međutim, ipak je to često činio kako bi uštedeo malo novca. U klubu *Kaus* jeo je samo kad je Edvard plaćao. Osim toga, bilo bi naporno odvesti Papu u klub: Miki se neprestano plašio da će starac negde započeti neku tuču, izvući pištolj ili pljunuti na tepih.

Papa počisti komadom hleba tanjir i odgurnu ga od sebe.

- Moram nešto da ti objasnim - reče on.

Miki spusti kašiku. Papa reče:

- Puške su mi potrebne za borbu protiv porodice Delabarka. Kad ih uništim, preuzeću njihove rudnike nitrata. Od tih rudnika će se naša

porodica obogatiti.

Miki bez reči klimnu glavom. Sve je to već čuo, ali nije se usudio da bilo šta kaže.

- Rudnici nitrata su samo početak, prvi korak - nastavi Papa. - Kad budemo imali više novca, kupićemo još pušaka. Mnogi članovi porodice postaće značajne figure u našoj provinciji.

Miki naćuli uši. To je bilo nešto novo.

- Tvoj rođak Horhe biće pukovnik u vojsci. Tvoj brat Paulo postaće šef policije za provinciju Santamarija.

Tako da će moći profesionalno da se bavi zastrašivanjem, a ne više amaterski, pomisli Miki.

Papa reče:

- Onda ću ja postati guverner provincije.

Guverner! Miki nije znao da Papa puca tako visoko. Ali, to nije bilo sve.

- Kada preuzmemo vlast u provinciji, cilj će nam biti cela zemlja. Postaćemo vatrene pristalice predsednika Garsije. Ti ćeš biti njegov ambasador u Londonu. Tvoj brat će mu možda postati ministar pravosuđa. Tvoj polubrat Dominik, sveštenik, postaće nadbiskup Palme.

Miki je bio zapanjen: nije znao da ima polubrata. Ali, ništa nije rekao, ne želeći da prekida oca.

- A onda - reče Papa - kada za to dođe pogodan trenutak, uklonićemo porodicu Garsija i zauzećemo njihovo mesto.

- Misliš, preuzećemo vlast u zemlji? - upita Miki razrogačenih očiju. Papina smelost i samopouzdanje sasvim su ga izbacili iz ravnoteže.

- Da. Za dvadeset godina, sine moj, ili ću ja biti predsednik Kordove... ili ćeš to biti ti.

Miki je pokušavao da shvati sve šta je čuo. Kordova je imala ustav kojim je predviđeno da se u zemlji moraju sprovesti demokratski izbori, međutim, takvi izbori nijednom nisu održani. Predsednik Garsija je preuzeo vlast državnim udarom pre deset godina; do tada je bio komandant oružanih snaga pod predsednikom Lopezom, koji je predvodio pobunu protiv španske vlasti. U toj pobuni učestvovali su i Papa i njegovi stočari.

Papa je iznenadio Mikija prefriganošću svoje strategije: prvo će postati vatrene pristalice sadašnjeg vladara, a onda će ga izdati. Ali kakva je Mikijeva uloga u tome? On bi mogao da postane kordovski ambasador u Londonu. Prvi korak u tom pravcu već je napravio time što je istisnuo Tonija Silvu i preuzeo njegov posao. Moraće da pronade način kako da isto to učini i s ambasadorom.

Ali šta zatim? Ako mu otac bude predsednik, Miki bi mogao da bude ministar spoljnih poslova i da putuje svetom predstavljajući svoju zemlju. Ali Papa je rekao da bi i sam Miki mogao da postane predsednik, ne Paulo, ne stric Riko, već Miki. Da li je to zaista bilo moguće?

Zašto da ne? Miki je pametan, bezobziran i ima dobre veze: šta mu još treba? Pomisao na mogućnost da vlada celom zemljom bila je opijajuća. Svi bi mu se tada klanjali; najlepše žene u zemlji bile bi mu na raspolaganju, htele ne htele; bio bi bogat poput Pilastera.

- Predsednik - reče on zaneseno. - Sviđa mi se to...

Papa polako ispruži ruku i ošamari ga. Starac je imao snažnu ruku i žuljevit dlan i Miki se zaljuljao od udarca. Kriknuo je, šokiran i povređen, i skočio na noge. U ustima je osećao ukus krvi. U prostoriji je zavládala tišina i svi su se okrenuli prema njima.

- Sedi - reče Papa.

Polako i protiv svoje volje, Miki ga poslušá. Papa ispruži obe ruke prema njemu i ščepa ga za revere. Glasom prepunim prekora on mu reče:

- Ceo ovaj plan je ugrožen zbog toga što je taj jednostavan, mali zadatak koji ti je dodeljen doživéo potpuni neuspeh!

Miki se užasno plašio oca kad je bio u takvom raspoloženju.

- Papa, dobićeš svoje puške! - izusti on.

- Za mesec dana u Kordovi će već biti proleće. Delabarkine rudnike moramo sada zauzeti... jer će za godinu dana biti prekasno. Rezervisao sam kabinu na teretnom brodu za Panamu. Kapetan je primio mito i iskrcaće i mene i oružje na atlantskoj obali Santamarije. - Papa ustade, podižući Mikija na noge i pritom mu snagom svoga stiska pocepa košulju. Iz svake pore njegovog lica izbijao je bes. - Brod isplovljava za pet dana - reče on glasom koji je Mikija ispunio strahom. - A sada beži odavde i kupi mi te puške!

Hastid, uslužni batler Ogaste Pilaster, uzeo je Mikijev mokr kaput i obesio ga u blizini vatre koja je plamtela u predvorju. Miki mu nije ni zahvalio. Nisu voleli jedan drugoga. Hastid je bio ljubomorán na svakoga ko je uživáo Ogastinu naklonost, a Miki je njega preziráo zato što se ulaguje. Osim toga, Miki nikad nije znao u šta Hastid tačno gleda i to ga je iritiráo.

Miki uđe u salon i tamo zateče Ogastu samu. Činilo se da joj je drago što ga vidi. Obema rukama ga je uhvatila za ruku i rekla:

- Tako si hladan.

- Išáo sam peške preko parka.

- Nepromišljeni dečake, trebalo je da zaustaviš neku kočiju.

Miki nije mogao da priušti sebi vožnju kočijom, međutim, Ogasta to nije znala. Prislonila je njegovu ruku na svoje grudi i nasmešila se. Bilo je to nešto nalik seksualnom pozivu, ali ona se ipak ponašala kao da mu nedužno greje hladne prste.

Često je radila takve stvari kad su sami i Miki je obično uživao u tome. Držala bi ga za ruku, dodirivala mu bedra, a on bi njoj dirao ruku ili rame i gledao je u oči i razgovarali bi prigušenim glasom, poput ljubavnika, nikad ne priznajući da zapravo koketiraju. I njega i nju je to uzbuđivalo. Međutim, danas je bio isuviše neraspoložen i zabrinut da bi se tako poigravao.

- Kako je stari Set? - upita on, nadajući se da će čuti da se bolest iznenada ponovo pogoršala.

Naslutivši njegovo raspoloženje, ona mu bez protivljenja pusti ruku, ali s razočaranim izrazom lica.

- Dođi bliže kaminu - reče ona. Spustila se na sofu i pokazala mu da sedne pored nje. - Setu je mnogo bolje.

Miki oseti kako ga obuzima očaj. Ona nastavi:

- Mogao bi još godinama ostati s nama. - Nije mogla da prikrije ljutnju u glasu. Nestrpljivo je iščekivala da njen muž preuzme čelno mesto u banci.

- Znaš da sada živi ovde. Posetićeš ga nakon što popiješ malo čaja.

- Ali, sigurno će morati uskoro da se povuče, zar ne? - reče Miki.

- Nažalost, još nema nikakvih znakova koji bi ukazivali na to. Jutros je upravo zabranio izdavanje dodatnih obveznica za rusku železnicu. - Ona ga potapša po kolenu. - Budi strpljiv. Tvoj tata će pre ili kasnije dobiti svoje puške.

- Više ne može dugo da čeka - reče Miki zabrinuto. - Sledeće nedelje mora da otputuje.

- Znači, zato si tako napet - reče ona. - Jadniče moj. Volela bih da mogu da ti pomognem.

- Ne znate kakav je moj otac - reče Miki, ne uspevajući da prikrije očajanje u glasu. - Pred vama se pretvara da je civilizovan, međutim, u stvarnosti je pravi varvarin. Sam bog zna šta će mi učiniti ako ga izneverim.

U predvorju se začuše neki glasovi.

- Pre nego što dođu ostali, moram ti nešto reći - reče Ogasta žurno. - Konačno sam se upoznala s gospodinom Dejvidom Midltonom.

Miki klimnu glavom.

- Šta je rekao?

- Bio je pristojan, ali i otvoren. Rekao je da ne veruje da je na sudu izneta potpuna istina o smrti njegovog brata i pitao me je da li mogu nekako da ga povežem s Hjuom Pilasterom ili s Antoniom Silvom. Rekla sam mu da su obojica u inostranstvu i da samo gubi vreme.

- Kad bismo se barem mogli rešiti starog Seta isto tako elegantno kao i njega - reče Miki u trenutku kad su se otvorila vrata.

U salon prvo uđe Edvard, a potom i njegova sestra Klementina. Klementina je ličila na Ogastu, ali nije bila tako snažna ličnost i nije posedovala ni delić majčine seksualne privlačnosti. Ogasta natoči čaj. Miki je nemarno razgovarao s Edvardom o planovima za to večer. U septembru nije bilo nikakvih zabava ni plesova: aristokratija se nije vraćala u London sve do posle Božića, tako da su u gradu ostali samo političari i njihove žene. Međutim, zabave za srednje klase nije nedostajalo, tako da je Edvard već imao karte za pozorišnu predstavu. Miki se pretvarao da se raduje predstavi, ali je neprestano razmišljao o Papi.

Hastid je uneo u salon mafine s puterom. Edvard je pojeo nekoliko, međutim Miki nije imao apetita. Onda je došlo nekoliko članova porodice: Džozefov brat Mladi Vilijam; Džozefova ružna sestra, Madlen, i Madlenin muž, major Hartšorn, s ožiljkom na čelu. Svi su pričali o finansijskoj krizi, ali Miki je jasno osećao da ne strahuju od toga: stari Set je predvideo krizu i pobrinuo se da njihova banka ne oseti značajne posledice. Hartije od vrednosti visokog rizika izgubile su na vrednosti, egipatske, peruanske i turske obveznice su propale, međutim, hartije od vrednosti engleske vlade, kao i deonice engleskih železnica pretrpele su samo mali pad.

Jedno po jedno, odlazili su na sprat da posete Seta. Vraćali su se jedno po jedno i govorili da se stari oseća odlično. Miki je čekao da se svi izredaju. Kada je konačno pošao gore, bilo je pola šest.

Set je bio u nekadašnjoj Hjuovoj sobi. Ispred sobe je sedela bolničarka, a vrata su bila napola otvorena, kako bi ga čula u slučaju da je pozove. Miki uđe i zatvori vrata.

Set je sedeo u krevetu i čitao *Ekonomist*. Miki reče:

- Dobar dan, gospodine Pilaster. Kako se osećate?

Bilo je očigledno da starac nerado ostavlja časopis.

- Dobro se osećam, hvala. Kako ti je otac?

- Jedva čeka da se vrati kući. - Miki je posmatrao slabašnog starca koji je ležao na belim čaršavima. Koža na licu bila mu je gotovo prozirna, a zaobljena oštrica pilasterskog nosa delovala je oštrije nego ikada.

Međutim, u njegovim očima plamtela je živahna inteligencija. Izgledao je kao da može još celu deceniju da poživi i da upravlja bankom.

Mikiju se činilo da u uvu čuje očev glas koji mu govori: *Ko nam se isprečio na putu?*

Starac je bio slab i bespomoćan, a u njegovoj blizini bili su samo Miki, u sobi, i bolničarka, koja je sedela u hodniku.

Miki u tom trenutku shvati da mora ubiti Seta. Očev glas mu je govorio: *Sada, učini to sada!* Mogao bi da uguši starca jastukom i da ne ostaviti nikakav trag. Svi bi pomislili da je umro prirodnom smrću.

Srce mu se odjednom ispuni gnjušanjem i on oseti mučninu.

- Šta je bilo? - upita ga Set. - Izgledaš bolesnije nego ja.

- Je li vam udobno tako, gospodine? - upita Miki. - Dopustite da vam bolje namestim jastuke.

- Molim te, ne muči se, dobro mi je - reče Set, međutim, Miki ispruži ruke iza njega i izvuče veliki jastuk ispunjen perjem.

Miki pogleda starca i zastade.

U Setovim očima blesnuo je strah i on otvori usta kako bi pozvao pomoć. Pre nego što je uspeo da ispusti bilo kakav zvuk, Miki mu je prekrilo lice jastukom i gurnuo ga na preostale jastuke.

Na nesreću, Setove ruke nisu bile pod pokrivačem i on iznenađujućom snagom ščepa Mikija za podlaktice. Miki je užasnuto gledao kako ga staračke kandže stežu za rukave, ali je nastavio da pritiska jastuk svom snagom. Set se očajnički borio s Mikijevim rukama, ali mlađi muškarac je ipak bio jači.

Kad mu to nije uspelo, Set je počeo da udara nogama i da se izvija. Nije mogao da se oslobodi Mikijevog zahvata, a stari Hjuov krevet je škripao i Miki užasnuto pomisli da bi bolničarka mogla čuti škripu i ući u sobu da vidi šta se događa. Jedino čega se mogao setiti, čime bi onemogućio starca da se pomeri, bilo je da legne na njega. Ne popuštajući pritisak jastuka na Setovom licu, Miki se popeo na krevet i legao na telo koje se i dalje grčilo. *Ceo prizor neverovatno podseća na seks sa ženom koja se opire*, pomisli Miki u ludom zanosu, potiskujući histeričan smeh koji mu je nadirao na usta. Set je nastavio da se bori, međutim Miki mu je svojom težinom obuzdao pokrete i krevet je prestao da škripiti. Miki neumoljivo nastavi da pritiska jastuk.

Set onda konačno sasvim prestade da se pomera. Miki je ostao u istom položaju sve dok mu je to hrabrost dopuštala, kako bi se uverio da je sve završeno; zatim je oprezno sklonio jastuk i pogledao u belo, ukočeno lice.

Setove oči su bile zatvorene i crte lica potpuno nepomične. Činilo se da je starac mrtav. Miki je morao da mu proveri puls. Polako i sa strahom, on spusti glavu na Setove grudi.

U tom trenutku starčeve oči se širom otvoriše i on odjednom udahnu duboko i isprekidano.

Miki gotovo glasno vrisnu od užasa. Trenutak kasnije već se pribrao i ponovo prekrio Setovo lice jastukom. Pritom je osećao da i sam blago drhti od straha i gađenja; ali, sada više nije bilo otpora.

Znao je da mora da drži jastuk još nekoliko minuta, kako bi se uverio da je starac ovoga puta zaista mrtav; ali, zabrinjavala ga je bolničarka. Mogla bi da primeti neobičnu tišinu. Mora početi da priča nešto, kako bi se na hodniku stekao utisak da je sve u redu. Ali nikako nije mogao da smisli šta bi mogao da kaže jednom mrtvacu. *Reci bilo šta*, govorio je samom sebi, *to uopšte nije važno, važno je samo da ona čuje neko mrmljanje, da misli da se u sobi razgovara.*

- Uglavnom sam dobro - promrmlja on u očaju. - Uglavnom dobro, uglavnom dobro. A kako ste vi? Da, da... Drago mi je što vam je bolje. Sjajno, gospodine Pilasteru. Neobično mi je drago što tako dobro izgledate, zaista sjajno, mnogo bolje, *o, dragi bože, ne mogu više ovako*, vrlo dobro, sjajno, sjajno...

Više nije mogao da podnese to mučenje. On popusti pritisak. Zatim s gađenjem stavi ruku na Setove grudi, na mesto na kojem se, kako je pretpostavljao, nalazi srce. Na starčevoj bleđoj koži bilo je nekoliko sedih dlaka. Telo je ispod pidžame još bilo toplo, ali srce više nije kucalo. *Jesi li ovoga puta stvarno mrtav?*, pomisli on. Tada mu se učini da ponovo čuje Papin glas, nestrpljiv i prepun besa, kako mu govori: *Da, budalo jedna, mrtav je, a sad beži odavde!* Ostavljajući jastuk na Setovom licu, on siđe s leša i stade pored kreveta.

U tom trenutku zapljusnuo ga je talas mučnine. Osećao je slabost u nogama i vrtoglavicu, i zato se čvrsto uhvatio za krevet kako bi zadržao ravnotežu. *Ubio sam ga*, pomisli on. *Ubio sam ga.*

Tada se na hodniku začu nečiji glas.

Miki pogleda telo koje je ležalo na krevetu. Setovo lice je još uvek bilo pokriveno jastukom. On ga hitro podignu. Setove mrtve oči bile su otvorene i buljile su u tavanicu.

Vrata se naglo otvoriše.

U sobu uđe Ogasta.

Stala je na ulazu, zagledala se u krevet u neredu, u nepomično Setovo

lice i njegove nepokretne oči, i u jastuk u Mikijevim rukama. U njenim obrazima više nije bilo ni kapi krvi.

Miki ju je samo ukočeno gledao, bespomoćan i bez reči, čekajući da ona nešto kaže. Ona je nepomično stajala, naizmenično pogledajući čas Seta, čas Mikija.

A onda je polako i tiho zatvorila vrata.

Potom je Mikiju uzela jastuk iz ruku. Podigla je Setovu beživotnu glavu, vratila jastuk pod nju, a zatim popravila čaršave i pokrivač. Uzela je *Ekonomist* s poda, spustila ga na njegove grudi i sklopila mu ruke preko časopisa, tako da je izgledao kao da je zaspao tokom čitanja.

Onda mu je sklopila oči. Prišla je Mikiju i rekla:

- Sav se tresesh.

Obema rukama mu je objemila lice i poljubila ga u usta. Na trenutak je bio previše iznenađen da bi reagovao na bilo koji način. Onda je, u jednom jedinom blesku, želja zamenila užas. On je zagrlji, osećajući pritisak njenih dojki na svojim grudima. Ona otvori usta i jezici im se u tom trenutku dodirnuše. Miki je obema rukama uhvati za grudi i snažno ih stisnu. Ona glasno uzdahnu. Ud mu se istog trena ukruti. Ogasta stade da pomera karlicu kružnim pokretima, trljajući se o njegove bokove, tarući se o njegov ukrućen penis. Oboje su teško disali. Uхватила ga je za ruku, strpala je u usta i jako je zagrizla da ne bi glasno kriknula. Čvrsto je stisnula kapke i snažno uzdrhtala. On shvati da je doživela orgazam, i to ga toliko uzbudi da i sam istog trena dostignu vrhunac sladostrašća.

Sve je trajalo tek nekoliko trenutaka. Nakon toga još su se nekoliko trenutaka čvrsto držali, dahćući. Miki je bio previše zbunjen da bi mogao da razmišlja.

Kad je došla do daha, Ogasta se odvoji od njega.

- Idem u svoju sobu - reče ona tiho. - Ti moraš odmah da odeš iz ove kuće.

- Ogasta...

- Zovi me gospođo Pilaster!

- U redu...

- Ovo se nije dogodilo - reče ona razdraženim šapatom. - Jesi razumeo? Ništa od ovoga se nije dogodilo!

- U redu - ponovi on.

Ona poravna prednji deo haljine i popravi frizuru. Bespomoćno ju je posmatrao, paralisani snagom njene volje. Ogasta se okrenu i pride vratima. On joj ih automatski otvori. Zatim izađe za njom.

Bolničarka im uputi radoznao pogled. Ogasta prinese prst ustima pokazujući joj da treba da ćuti.

- Upravo je zadremao - reče ona tiho.

Miki je bio zadivljen i užasnut njenom savršenom mirnoćom.

- To će mu najviše koristiti - reče bolničarka. - Ostaviću ga da u miru odspava barem sat vremena.

Ogasta klimnu glavom, izražavajući potpuno slaganje.

- I ja bih to učinila da sam na vašem mestu. Verujte mi, sada mu je sasvim prijatno i ništa mu ne treba.

DRUGI DEO

1879.

PRVO POGLAVLJE

JANUAR

1.

Hju se vratio u London nakon šest godina.

U tom periodu Pilasteri su udvostručili bogatstvo, a za to je delimično zaslužan bio i Hju.

U Bostonu mu je išlo izuzetno dobro, neuporedivo bolje nego što je pre odlaska mogao da sanja. Transatlantska trgovinska razmena doživljavala je procvat u periodu u kojem su se Sjedinjene Države oporavljale od Građanskog rata, a Hju se pobrinuo da banka *Pilasters* finansira dobar deo te trgovine.

Zatim je uključio partnere u izdavanje niza vrlo unosnih deonica i obveznica. Nakon rata, vladi i firmama bio je potreban novac, a banka *Pilasters* omogućila je prikupljanje potrebnih iznosa.

Konačno, postao je pravi stručnjak za haotično tržište železničkih deonica jer je naučio da unapred odredi koje će železnice donositi bogatstvo, a koje će posustati već na prvom planinskom prevoju. Stric Džozef je isprva bio oprezan, prisećajući se sloma njujorške berze 1873. godine, međutim, Hju je nasledio opreznost konzervativnosti Pilastera i preporučivao je samo kvalitetne deonice vrlo savesno izbegavajući sve što je mirisalo na razmetljive špekulacije; pokazalo se da su njegove procene vrlo osnovane. Sada su Pilasteri bili vodeći svetski bankari na području prikupljanja kapitala za industrijski razvoj Severne Amerike. Hju je imao platu od trista funti godišnje, znajući da vredi još više.

Kada je doputovao u Liverpool, u pristaništu ga je dočekaao šef lokalne filijale banke *Pilasters*, čovek s kojim je još od odlaska u Boston razmenjivao poštu najmanje jednom nedeljno. Bio je to njihov prvi susret i kada su se jedan drugome predstavili, liverpulski službenik je rekao:

- O, bože, nisam znao da ste tako mladi, gospodine.

Hjuu je bilo drago što to čuje, budući da je upravo tog jutra u svojoj inače kao ugalj crnoj kosi otkrio sedu vlas. Bilo mu je dvadeset šest godina.

Do Folkestonea se dovezao vozom, ne zaustavljajući se u Londonu.

Partneri u banci Pilasters možda su i mislili da je morao da im se javi pre nego što ode da poseti majku, ali on je imao drugačije mišljenje: njima je posvetio poslednjih šest godina svoga života tako da je bio dužan da pokloni majci barem jedan dan.

Kada ju je ugledao, zaključio je da je njena nenametljiva lepota izražajnija nego ikada i primetio da je u znak sećanja na njegovog oca i dalje u crnini. Sestra Doti, kojoj je sada bilo dvanaest godina, jedva ga se i sećala i stidela se sve dok je on nije stavio u krilo i podsetio je kako mu je loše složila košulje.

Molio je majku da se preseli u veću kuću: bez teškoća je mogao da joj plaća stanarinu. Ona je to odbila, govoreći mu da treba štedeti novac i razvijati sopstveni kapital. Ipak, uspeo je da je nagovori da zaposli još jednu sluškinju, koja će pomoći gospođi Bilt, njenoj ostareloj kućnoj pomoćnici.

Sledećeg dana je železničkim linijama London, Četam i Dover doputovao na londonsku stanicu *Holborn vijadukt*. Ljudi koji su smatrali da će *Holborn* postati prometna prolazna stanica Engleza na putu za Nicu ili Sankt Peterburg tamo su izgradili ogroman nov hotel. Hju nikada ne bi uložio novac u taj posao: on je pretpostavljao da će tu stanicu koristiti uglavnom zaposleni u Sitiju koji su živeli u sve većim predgrađima na jugoistoku Londona.

Bilo je vedro prolećno jutro. Hju je do banke Pilasters pošao peške. Zaboravio je koliko je londonski vazduh zagušljiv, mnogo gori od vazduha u Bostonu ili Njujorku. Na trenutak je zastao ispred banke i pogledao grandiozno pročelje.

Od partnera je zatražio odobrenje da se vrati kući i poseti sestru i domovinu. Ali pravi razlog njegovog povratka u London bio je sasvim drugačije prirode.

Spremao se da izazove pravu senzaciju.

U Englesku se vratio s predlozima za udruživanje severno-američke filijale banke *Pilasters* s njujorškom bankom *Madler i Belu* novu partnersku firmu pod nazivom *Madler, Bel i Pilaster*.

Banka bi time zaradila mnogo novca i na taj način bi potvrdila svoje uspehe u Sjedinjenim Državama. Njemu bi to omogućilo da se vrati u London i da s položaja službenika koji radi po nalogima onih iznad sebe napreduje do nivoa na kojem se donose odluke. To bi značilo kraj njegovog iseljeničtva.

Nervozno je popravio kravatu i ušao u banku.

Glavni hol, čiji su mu mermerni podovi i beživotni kuriri nekada izazivali strahopoštovanje, sada mu je izgledala samo nenametljivo i ozbiljno. Kad je kročio na stepenište, sreo je Džonasa Malberija, svog nekadašnjeg šefa. Malberi je bio prijatno iznenađen što ga vidi.

- Gospodine Hju! - reče on, srdačno mu stiskajući ruku. - Jeste li se vratili za stalno?

- Nadam se. Kako je gospođa Malberi?

- Odlično, hvala.

- Pozdravite je. A troje malenih?

- Sada ih je petoro. I svi su, hvala bogu, odličnog zdravlja.

Hjuu je u tom trenutku palo na pamet da glavni knjigovođa možda zna odgovor na pitanje koje ga je mučilo.

- Malberi, jeste li vi već bili ovde kad je gospodin Džozef postao partner?

- Tada sam tek počeo da radim kao pripravnik. U junu će biti dvadeset pet godina od tada.

- To znači da je gospodinu Džozefu tada bilo...

- Dvadeset devet godina.

- Hvala.

Hju pođe do *Partnerskog kabineta*, pokuca na vrata i uđe. Unutra su se nalazila sva četvorica partnera: stric Džozef je sedeo za stolom rezervisanim za starijeg partnera i izgledao je starije i ćelavije; sve više je podsećao na starog Seta; suprug tetke Madlen, major Hartšorn, čitao je *Tajms* kraj kamina; nos mu je bio još crveniji i po boji je sve više nalikovao ožiljku na njegovom čelu; stric Samjuel, elegantan kao i uvek, u crno-sivom sakou s bisernosivim prslukom, mrštio se dok je čitao neki ugovor; i najnoviji partner, Mladi Vilijam, koji je sada imao trideset jednu godinu i koji je sedeo za svojim stolom i nešto pisao u beležnici.

Samjuel se prvi pozdravio s Hjuom.

- Dragi moj mladiću! - reče on, ustajući i pružajući mu ruku. - Kako dobro izgledaš!

Kad se pozdravio sa svima, Hju prihvati čašu šerija. Pogledom je kružio po portretima predašnjih starijih partnera okačenim na zidovima.

- Pre šest godina, u ovoj prostoriji sam ser Džonu Kemelu prodao obveznice ruske vlade u vrednosti od sto hiljada funti - prisetio se on.

- Tako je - reče Samjuel.

- Provizija banke od te prodaje, u visini od pet posto, i dalje je veća od moje ukupne zarade tokom svih osam godina rada u banci - dodade on s

osmehom.

Džozef razdraženo reče:

- Nadam se da ne tražiš povišicu. Već sada imaš najvišu platu od svih zaposlenih u celoj firmi.

- Osim partnera - reče Hju.

- Prirodno - obrecnu se Džozef.

Hju shvati da je loše započeo razgovor. Isuviše je željan, kao i obično, reče sam sebi. Uspori.

- Ne tražim povišicu - reče on. - Međutim, imam jedan predlog za partnere.

Samjuel reče:

- Biće najbolje da sedneš i sve nam ispričaš.

Hju je spustio netaknuto piće i sabrao misli. Očajnički je želeo da pristanu na njegov predlog. To je bio i vrhunac i dokaz njegove pobeđe nad problemima. On bi banci jednim potezom pribavio više posla nego što bi većina partnera mogla privući za godinu dana. A ako pristanu, bili bi manje-više dužni da ga unaprede u partnera.

- Boston više nije finansijski centar Sjedinjenih Država - započeo on. - To je sada Njujork. Zaista bismo mogli da preselimo američku filijalu. Ali, postoji i jedan problem. Veliki deo posla koji sam obavio tokom proteklih šest godina radio sam zajedno s njujorškom kućom *Madler i Bel*. Sidni Madler me je u neku ruku uzeo pod svoje okrilje dok sam još bio početnik. Ako se preselimo u Njujork, postaćemo im konkurentna firma.

- Konkurencija nije nimalo loša, ako je primerena - izjavi major Hartšorn. On je retko kada imao da kaže nešto važno u raspravi, pa je, radije nego da samo ćuti, na dogmatičan način iznosio očigledne činjenice.

- Moguće. Ali imam bolju ideju. Zašto svoju severnoame-ričku filijalu ne bismo udružili s *Madlerom i Belom*?

- Da udružimo? - upita Hartšorn. - Kako to misliš?

- Da osnujemo zajedničku firmu. Novu firmu bismo nazvali *Madler, Bel i Pilaster*. Jedna filijala bi se nalazila u Njujorku, a druga u Bostonu.

- Kako bi ta firma funkcionisala?

- Nova kuća bi vodila sve uvozno-izvozne finansijske poslove koje sada obavljaju te dve zasebne firme, a zarada bi se delila. Banka *Pilasters* dobila bi tako priliku da učestvuje u svim novim emisijama obveznica i deonica koje na tržište plasiraju *Madler i Bel*. Ja bih vodio taj posao iz Londona.

- To mi se ne sviđa - reče Džozef. - Reč je samo o tome da svoj posao stavljamo pod tuđi nadzor.

- Ali još niste čuli ono najbolje - nastavi Hju. - Celokupno poslovanje firme *Madler i Bel* u Evropi, koje se trenutno odvija preko nekoliko londonskih agencija, prešlo bi u ruke banke *Pilasters*.

Džozef iznenađeno progunda nešto.

- To bi moralo iznositi...

- Više od pedeset hiljada funti godišnje od provizija.

Hartšorn reče:

- Gospode bože!

Svi su bili zapanjeni. Još nikada nisu ulazili u neko zajedničko ulaganje i nisu očekivali tako radikalan predlog od nekoga čak nije ni partner. Međutim, pomisao na pedeset hiljada godišnje od provizija bila je neodoljivo privlačna.

Samjuel reče:

- Očigledno je da si već razgovarao s njima o tome.

- Da. Madler je vrlo zagrejan za to, kao i njegov partner, Džon Džejms Bel.

Mladi Vilijam reče:

- A ti bi rad te zajedničke firme nadgledao iz Londona.

Hju shvati da ga Vilijam smatra suparnikom koji je znatno manje opasan kada je od Londona udaljen više hiljada kilometara.

- Zašto da ne? - upita on. - Naposletku, novac dolazi iz Londona.

- A kakav bi bio tvoj status?

Bilo je to pitanje koje je Hju više voleo da izbegne tako rano. Vilijam ga je lukavo postavio kako bi ga doveo u neprijatan položaj. Sad je morao odlučno da prihvati izazov.

- Mislim da gospoda Madler i Bel očekuju da bi poslovali s jednim od partnera.

- Premlad si da bi postao partner - reče Džozef odmah.

- Imam dvadeset šest godina, striče - reče Hju. - Ti si postao partner kad ti je bilo dvadeset devet.

- Tri godine je dug period.

- A pedeset hiljada funti je mnogo novca. - Hju shvati da zvuči veoma drsko, bila je to mana kojoj je bio sklon, i on se brzo povuče. Znao je da će ga, ako ih satera u ugao, odbiti samo zbog konzervativnosti. - Ali mnogo toga treba odvagati. Znam da ćete sigurno želeti pažljivije da raspravite o tome. Možda bi trebalo da vas ostavim same?

Samjuel mu diskretno klimnu glavom i Hju pođe prema vratima.

Samjuel reče:

- Bez obzira na budućnost ovog predloga, Hju, treba ti čestitati na izuzetnoj preduzimljivosti... siguran sam da se s tim svi slažemo.

On pogleda svoje partnere i oni svi klimnuše glavom. Stric Džozef promrmlja:

- Naravno, naravno.

Hju nije znao da li bi trebalo da bude uznemiren zbog toga što nisu prihvatili njegov plan ili treba da mu bude drago što ga nisu odmah odbili. Taj pad raspoloženja izazvao je u njemu osećaj malodušnosti. Ali, više nije mogao ništa da preduzme.

- Hvala vam - reče on i izađe u hodnik.

U četiri sata posle podne stajao je ispred Ogastine ogromne i brižljivo uređene kuće u Kensington Goru.

Crvene cigle i beli kamen potamnili su od šest godina izloženosti londonskom smogu, međutim, na nazubljenim stubovima još uvek su se nalazile figure ptica i divljih životinja, dok je brod na vrhu krova plovio punim jedrima. *I onda govore da su Amerikanci razmetljivi*, pomisli Hju.

Iz majčinih pisama je saznao kako su Džozef i Ogasta deo svog bogatstva, koje se neprestano povećavalo, potrošili na kupovinu još dve kuće, dvorca u Škotskoj i poseda u Bakingamširu. Ogasta je želela da proda kuću u Kensingtonu i da kupi vilu u Mejferu, ali Džozef se ovoga puta energično usprotivio: njemu se ovde sviđalo.

Iako je u vreme njegovog odlaska bila prilično nova, ta kuća je za Hju bila prepuna uspomena. Tu je trpeo Ogastina proganjanja, tu se udvarao Florens Stalvorti, tu je udario Edvarda u nos i vodio ljubav s Mejzi Robinson. Sećanje na Mejzi bilo je najbolnije. Pritom se nije toliko prisećao poniženja i sramote, koliko strasti i uzbuđenja. Od te noći, Mejzi nije ni video, niti je o njoj bilo šta čuo. Ipak, o njoj je razmišljao svakoga dana svog života.

Porodica će se sećati skandala onako kako ga je ispričala Ogasta: kako je izopačeni sin Tobajasa Pilastera u kuću doveo kurvu i kako je zatim, kada je uhvaćen na delu, žestoko napao jednog Edvarda. Neka im bude. Mogu da misle šta god hoće, moraju ga priznati kao jednog od Pilastera i kao bankara, a uskoro, ako bude imao sreće, moraće da ga proglase i za partnera.

Pitao se koliko se porodica tokom tih šest godina promenila. Majka ga je u mesečnim pismima redovno izveštavala o događajima kod kuće. Njegova rođaka Klementina bila je verena i pred udajom; Edvard tome nije bio ni blizu, uprkos Ogastinim namerama; Mladom Vilijamu i Beatris

rodila se kći. Ali majka mu nije pisala o onome što se događalo iza kulisa. Da li stric Samjuel još uvek živi sa svojim „*sekretarom*“? Da li je Ogasta i dalje onako bezobzirna kao i pre ili je s godinama postala blaža? Da li se Edvard opametio i smirio? Da li se Miki Miranda konačno oženio nekom devojkom iz jata onih koje su se svake godine zaljubljuvale u njega?

Došao je trenutak da se suoči sa svima njima. On pređe ulicu i pokuca na ulazna vrata.

Otvorio mu je Hastid, Ogastin ljigavi batler. Fizički se nije nimalo promenio: oči su mu još uvek gledale svako na svoju stranu.

- Dobar dan, gospodine Hju - reče on, međutim, njegov velški glas bio je leden, što je pokazivalo da je Hju u toj kući i dalje u nemilosti. Čovek se uvek mogao pouzdati u to da će Hastidova dobrodošlica verno odražavati Ogastina osećanja.

Kad je prošao kroz kratak ulazni hodnik, obreo se u velikom glavnom predvorju. Poput nekog odbora za doček, tamo su stajale tri oštrokonde iz porodice Pilaster: Ogasta, njena rođaka Madlen i kći Klementina. Ogasta je s četrdeset sedam godina izgledala jednako zanosno kao i uvek: i dalje je imala lepo lice s tamnim obrvama i ponosnim izgledom, a ako je i bila nešto punija nego pre šest godina, svakako je bila dovoljno visoka da to dobro nosi. Klementina je bila vitkije izdanje iste knjige, ali bez majčinog nepopustljivog držanja i lepote. Tetka Madlen je svakim delićem svoga tela bila Pilaster, od zakrivljenog nosa i mršavog, koščatog tela, do skupog čipkanog poruba haljine ledenoplave boje.

Hju zaškrguta zubima i sve ih redom poljubi.

Ogasta reče:

- Onda Hju, verujem da si nakon iskustva u inostranstvu postao mudriji mladić nego što si nekada bio. Šta kažeš?

Ona nikome neće dopustiti da zaboravi kako je iz zemlje otputovao u nemilosti. Hju odgovori:

- Verujem da s godinama svi postajemo mudriji, draga strina. - Sa zadovoljstvom je gledao kako joj je lice potamnelo od besa.

Klementina reče:

- Hju, dopusti mi da ti predstavim svog verenika, ser Harija Tonksa.

Hju mu ispruži ruku. Hari je bio premlad da bi dobio vitešku titulu, pa je zato ono *ser* moralo značiti da je on baronet, neka vrsta drugorazrednog aristokrate. Hju mu nije zavideo na skorom braku s Klementinom. Ona nije bila toliko pokvarena kao njena majka, ali u sebi je oduvek imala izvesnu zlobnu crtu.

Hari upita Hju:

- Kako je prošlo putovanje?

- Vrlo brzo - odgovori Hju. - Doputovao sam jednim od onih novih parobroda s propelerom. Putovali smo samo sedam dana.

- Tako mi svega! Pa to je zadivljujuće!

- Iz kojeg ste dela zemlje, ser Hari? - upita Hju, pokušavajući da ispita njegovo poreklo.

- Imam imanje u Dorsetširu. Većina mojih zakupaca gaji hmelj.

Plemić iz redova zemljoposjednika, zaključio Hju; ako ima i malo mozga, prodaće te farme i uložiće novac u banku *Pilasters*. Zapravo, Hari nije delovao naročito bistro, međutim, moguće je da je bio poslušan. Žene iz porodice Pilaster volele su da se udaju za muškarce koji će raditi ono što im se naredi, a Hari je bio mlada verzija Madleninog muža, Džordža. S godinama bi počeli da gundaju i postali bi puni gorčine, ali retko bi se bunili.

- Dođi u salon - naredi mu Ogasta. - Svi žele da te vide.

On pođe za njom, a onda zastade na vratima. Dobro poznata ogromna prostorija, koja je na oba kraja imala po jedan veliki kamin i staklena vrata koja su vodila u vrt, prilično se promenila. Više nije bilo ni traga od japanskog nameštaja i tkanina, a sve je sada bilo bogato uređeno smelijim dezenima jarkih boja. Kad se bolje zagledao, Hju uoči da je reč isključivo o cvetnim dezenima: velike žute travke na tepihu, crvene ruže puzavice na tapetama, makovi na zavesama i ružičaste hrizanteme na svili koja je obavijala noge fotelja, okvire ogledala, stočiće i klavir.

- Preuredila si salon, strina - reče on reda radi.

Klementina reče:

- Sve je to iz nove prodavnice Vilijama Morisa u Oksford stritu... to su najnovije stvari.

Ogasta reče:

- Ipak, treba promeniti tepih. Boja ne odgovara sobi.

Nikad zadovoljna, priseti se Hju.

U salonu se okupio veći deo porodice Pilaster. Svi su, sasvim prirodno, radoznalo očekivali njegov ulazak. Pre šest godina je oputovao osramoćen i možda su mislili da ga više nikad neće videti, ali pritom su ga potcenili, jer se on vratio kao junak iza kojeg su velike pobede. Sada su svi želeli da ga još jednom malo bolje upoznaju.

Prva osoba s kojom se rukovao bio je njegov brat Edvard. Bilo mu je dvadeset devet godina, ali je izgledao starije: već je bio na putu da postane ozbiljno gojazan, dok mu je lice bilo zajapureno kao u pravog proždrljivca.

- Znači, vratio si se - reče on. Njegov pokušaj da se osmehne pretvorio se u ozlojeđen prezriv smešak. Hju mu to nije mogao posebno zameriti. Njih dvojicu su uvek međusobno upoređivali. Sada je Hjuov uspeh privukao pažnju na izostanak Edvardovih uspeha u banci.

Uz Edvarda je stajao Miki Miranda. Još uvek zgodan i besprekorno obučen, Miki je izgledao još prefriganije i samouverenije. Hju reče:

- Zdravo, Miranda. Još uvek radiš za kordovskog ambasadora?

- Ja sam kordovski ambasador - odgovori Miki.

Hjua to nekako nije iznenadilo.

Bilo mu je drago što vidi svoju staru prijateljicu Rejčel Bodvin.

- Zdravo, Rejčel, kako si? - upita je on. Kao devojka nikada nije bila lepa, ali sada je primetio da se pretvara u zgodnu ženu. Oštre crte lica i primaknute oči koje je pre šest godina smatrao neprivlačnim sada su bile nekako neobično intrigantne. - Šta radiš u poslednje vreme?

- Učestvujem u kampanji za reformu zakona o imovini žena - reče ona. Zatim se nasmeši i dodade: - Na veliku sramotu svojih roditelja, koji bi više voleli da vodim kampanju za traženje muža.

Oduvek je bila uznemirujuće iskrena, priseti se Hju. Zbog toga mu je bila zanimljiva, ali lako mu je bilo da zamisli kako ona time plaši brojne poželjne slobodne mladiće. Muškarci su voleli da žene budu pomalo stidljive i ne suviše pametne.

Dok su neobavezno čavrljali, pitao se da li Ogasta i dalje želi da ih spoji. To zapravo nije bilo nimalo važno: jedini muškarac prema kojem je ikada pokazala bilo kakvo istinsko interesovanje bio je Miki Miranda. Čak i sada je pazila da u razgovoru s Hjuom učestvuje i Miki. Nikada mu nije bilo jasno zbog čega je Miki devojčkama tako neodoljiv, a u slučaju Rejčel to mu je bilo još neobičnije, budući da je ona bila dovoljno inteligentna da shvati da je Miranda obična ništarija; ipak, činilo se da ih to još više očarava.

Nakon toga rukovao se s Mladim Vilijamom i njegovom suprugom. Beatris ga je ljubazno pozdravila i on zaključi da ona nije toliko pod Ogastinim uticajem koliko ostale žene iz porodice.

U tom trenutku prekinuo ih je Hastid, koji pruži Hjuu neki koverat.

- Ovo je upravo doneo kurir - reče on.

U koverti se nalazila poruka za koju se Hjuu učini da ju je napisala nečija sekretarica:

Pikadili broj 123 London

Utorak

Supruga gospodina Solomona Grinborna moli vas da joj učinite čast i da joj se danas pridružite na večeri.

Ispod toga je, njemu poznatim nečitkim rukopisom, bilo napisano:

Dobro došao kući! - Soli.

Bilo mu je drago zbog te poruke. Soli je uvek bio prijateljski naklonjen i opušten. Zašto Pilasteri ne mogu biti isto tako opušteni, pitao se. Jesu li metodisti prirodno napetiji od Jevreja? Ali možda je i u porodici Grinborn bilo napetosti za koje nije znao.

Hastid reče:

- Kurir čeka vaš odgovor, gospodine Hju.

Hju odgovori:

- Prenesite moje pozdrave gospođi Grinborn i recite joj da ću im se više nego rado pridružiti na večeri.

Hastid se nakloni i izađe. Beatris reče:

- O, bože! Večeraćeš kod Solomona Grinborna? Pa to je sjajno!

Hju je bio iznenađen.

- Ne očekujem ništa sjajno - reče on. - Sa Solijem sam išao u školu i oduvek mi je bio drag, ali poziv na večeru s njim nikada nije bio naročita povlastica za kojom bi svi žudeli.

- Sada jeste - reče Beatris.

- Soli se oženio pravim čudom od žene - objasni Vilijam.

- Gospođa Grinborn obožava da prima goste i njene zabave su najbolje u Londonu.

- Njih dvoje pripadaju *Marlboroškom krugu* - izjavila je Beatris s mnogo poštovanja. - Druže se s princom od Velsa.

Kad je čuo tu primedbu, Klementinin verenik Hari srditim tonom reče:

- Ne znam na šta je to spalo englesko društvo kada prestolonaslednik više voli Jevreje od hrišćana.

- Zaista? - reče Hju. - Moram priznati da mi nikada nije bilo jasno zbog čega ljudi ne vole Jevreje.

- Ja ih, lično ne mogu podneti - dodao je Hari.

- Međutim, sada ulazite u bankarsku porodicu, što znači da ćete ih i u budućnosti sretati neuporedivo više nego do sada.

Činilo se da je Hari bio pomalo uvređen. Vilijam reče:

- Ogasta osuđuje ceo *Marlboroški krug*, Jevreje i sve ostale. Izgleda da njihov moral nije onakav kakav bi trebalo da bude.

Hju reče:

- I mogu se opkladiti da na svoje zabave ne pozivaju Ogastu.

Beatris se na to nasmešila, a Vilijam reče:

- Naravno da je ne zovu!

- Pa, da... - reče Hju. - Jedva čekam da upoznam gospođu Grinborn.

Pikadili je bila ulica prepuna palata. U osam sati te ledene januarske večeri u njoj je bilo živahno, široka ulica bila je prepuna užurbanih kočija, a na pločnicima osvetljenim plinskim svetlom skupljali su se muškarci odeveni poput Hjuja, u frakovima i s belim kravatama, žene u baršunastim plaštevima s krznenim okovratnicima i našminkane prostitutke oba pola.

Hju je koračao duboko zamišljen. Ogasta se, kao i uvek, prema njemu ponašala bezosećajno i neprijateljski. Do tog popodneva nekako se potajno i slabašno nadao da je u međuvremenu omekšala, međutim, nije bilo tako. I dalje je imala svoju matrijarhalnu ulogu, što je značilo da je njen neprijatelj ujedno neprijatelj cele porodice.

Situacija u banci bila je bolja. Posao je od muškaraca zahtevao da budu objektivniji. Ogasta će neizbežno pokušati da spreči njegovo napredovanje, ali u tom području je imao više mogućnosti za odbranu. Ona je znala kako da manipuliše ljudima, ali je bila beznadežno neuka u pitanjima bankarskog poslovanja.

Sve u svemu, dan nije prošao loše i sada se radovao opuštenoj večeri s prijateljima.

Kada je Hju otišao u Ameriku, Soli Grinborn je živeo s ocem Benom u ogromnoj kući koja je gledala na Grin park. Sada je Soli imao svoju kuću u istoj ulici, nedaleko od očeve, koja nije bila mnogo manja od nje. Hju je kroz velepna vrata ušao u predvorje obloženo zelenim mermerom i zaustavio se kako bi se zagledao u ekstravagantan luk s crno-narandžastim stubovima. Gospođa Grinborn je imala nešto zajedničko s Ogastom Pilaster: nijedna od njih nije verovala u umerenost.

U predvorju su bili batler i dvojica lakeja. Batler je uzeo Hjuov šešir i odmah ga predao jednom od lakeja, a potom ga je drugi lakej poveo uza stepenice. Na odmorištu je pogledao kroz otvorena vrata i primetio go uglancani pod plesne dvorane s dugačkim nizom prozora sakrivenih zavesama. Lakej ga je zatim uveo u salon.

Hju nije bio naročiti stručnjak za nameštaj i uređivanje, ali je ipak odmah prepoznao raskošan, ekstravagantan stil Luja Šesnaestog. Tavanica je bila prekrivena gipsanim figurama, zidovi su bili ukrašeni panelima s tapetama upadljivog dezena, a svi stolovi i stočići imali su

tanke pozlaćene nogare koji su izgledali kao da će svakog časa pući. Bilo je tu žute, narandžastocrvene, zlatne i zelene boje. Hju je zamislio kako estetski čistunci govore da je sve to vrlo vulgarno, gađenjem prikrivajući zavist. Istini za volju, ukupan utisak bio je senzualan. Bila je to prostorija u kojoj su neverovatno imućni ljudi činili šta god im je volja.

U salonu se već nalazilo nekoliko gostiju, koji su stajali, pili šampanjac i pušili. Hjuu je to bilo nešto novo: još nikada nije video da ljudi u salonu puše cigarete. Pošto su im se pogledi sreli, Soli se odvoji od jedne grupice i priđe mu glasno se smejući.

- Pilastere, kako mi je drago što si došao! Kako si, pobogu?

Hju zapazi da je Soli postao malo društveniji. I dalje je bio debeo i nosio je naočare, a na belom prsluku je već imao neku mrlju, međutim, bio je veseliji nego ikada i, Hju je to odmah osetio, veoma srećan.

- Vrlo dobro, hvala, Grinborne - reče Hju.

- Znam! Pratio sam tvoj napredak. Voleo bih da i naša banka u Americi ima nekog poput tebe. Nadam se da ti Pilasteri plaćaju pravo bogatstvo za to... svakako si to zaslužio.

- A ti si, kažu, postao glavni u otmenim krugovima.

- To nije moja zasluga. Znaš, u međuvremenu sam se oženio. - On se okrenuo i po obnaženom belom ramenu potapšao neku nisku ženu u svetlozelenoj haljini. Bila im je okrenuta leđima i upravo ta leđa su Hjuu izgledala neobično poznato, toliko poznato da ga je obuzeo snažan osećaj da ih je negde već video, zbog čega se neobjašnjivo rastužio. Soli joj reče: - Draga, sećaš li se mog starog prijatelja, Hjuja Pilastera?

Ona se nije odmah okrenula, jer je dovršavala nešto što je govorila društvu s kojim je stajala, i Hju pomisli: *Zbog čega mi pri pogledu na nju zastaje dah?* Ona se potom okrenula vrlo polako, kao vrata koja se otvaraju i otkrivaju prošlost, i u trenutku kad ju je ugledao, Hjuu zastade srce.

- Naravno da ga se sećam - reče ona. - Kako ste, gospodine Pilaster?

Hju je bez reči zurio u ženu koja je postala supruga gospodina Solomona Grinborna.

Bila je to Mejzi.

2.

Ogasta je sela za toaletni stočić i oko vrata stavila jednostruku bisernu ogrlicu koju je uvek nosila na svećanim večerama. Bio je to njen najskuplji primerak nakita. Metodisti nisu verovali u skupe ukrase i njen do krajnosti

štedljivi suprug Džozef koristio je to kao izgovor da joj ne kupuje nakit. Voleo bi da je mogao na isti način da je spreči i u tako čestim preuređivanjima kuće, međutim, ona je to radila a da ga više nije ni pitala: da je bilo po njegovom, ne bi živeli nimalo bolje od njegovih službenika u banci. On je novi izgled kuće uvek prihvatao uz gundanje, uporno zahtevajući od nje samo to da ne dira njegovu spavaću sobu.

Ona iz svoje kutije za nakit izvadi prsten koji je pre trideset godina dobila od Strenga. Bio je izrađen u obliku zlatne zmije s dijamantskom glavom i očima od rubina. Ona ga stavi na prst i, kao što je to učinila već hiljadu puta, usnama dodirnu podignutu glavu, prepuštajući se sećanjima.

Majka joj je tada rekla:

- Vрати taj prsten i pokušaj da ga zaboraviš.

Sedamnaestogodišnja Ogasta odgovorila joj je:

- Već sam ga vratila i zaboraviću ga - ali to je bila laž. Prsten je čuvala sakriven u svojoj Bibliji, a Strenga nikada nije zaboravila. Ako već ne može da ima njegovu ljubav, zaklela se tada, sve druge stvari koje joj je on mogao pružiti, jednoga dana će svakako biti njene.

Nikada neće postati grofica od Strenga, s tim se pomirila još davno. Ali čvrsto je odlučila da stekne neku titulu. A budući da Džozef nije imao nikakvu titulu, ona će morati da mu je nabavi.

Tim problemom se bavila već godinama, proučavajući mehanizme pomoću kojih muškarci stiču titule i provela je mnoge besane noći žudeći za tim i planirajući strategiju. Sada je bila spremna, a trenutak je bio odgovarajući.

Svoju akciju će započeti večeras, za večerom. Među njenim gostima nalazile su se i tri osobe koje će igrati ključnu ulogu u planu po kojem će Džozefu biti dodeljena titula *erla*.

Mogao bi uzeti titulu *erla* od Vajthevena, pomisli ona. Vajtheven je bio lučki grad u kojem je porodica Pilaster započela posao, još pre četiri generacije. Džozefov pradeda Ejmos Pilaster obogatio se legendarnim kockarskim potezom, ulažući sav svoj novac u brod za prevoz roblja. Ali kasnije je počeo da se bavi manje riskantnim poslovima, kupujući serž i kreton iz tekstilnih fabrika u Lankaširu i prevozeći ga u Ameriku. Njihova kuća u Londonu već se zvala *Vajtheven haus*, čime se odavalo priznanje mestu na kojem je nastala porodična firma. Ako se ostvare njeni planovi, Ogasta će biti grofica od Vajthevena.

Zamišljala je sebe i Džozefa kako ulaze u neki veličanstveni salon, dok batler najavljuje: „*Grof i grofica od Vajthevena*“, i ta pomisao izmamila joj

je osmeh. Već je videla Džozefa kako u Domu lordova Parlamenta drži govor na temu visokog sveta finansija, dok ga kolege slušaju s pažnjom punom poštovanja. Trgovci će je glasno oslovljavati s „*ledi Vajtheven*“ i ljudi će se okretati kako bi videli o kome je reč.

Međutim, više od svega želela je to zbog Edvarda, rekla je samoj sebi. Jednoga dana on će naslediti očevu titulu, a do tada će na njegovoj vizitkarti pisati „*Plemeniti Edvard Pilaster*“.

Tačno je znala šta treba da učini, a ipak se osećala pomalo neprijatno. Obezbediti plemićku titulu nije isto što i kupiti tepih, čovek ne može tek tako otići kod prodavca i reći: - *Želim ovo, koliko to košta?* - Sve je trebalo učiniti uz pomoć aluzija. Večeras će morati da napravi vrlo siguran korak. Ako povuče samo jedan pogrešan potez, njeni pažljivo pripremljeni planovi mogli bi veoma brzo propasti.

Ako je pogrešno procenila ljude na koje je računala, onda joj je sudbina već zapečaćena.

U tom trenutku na vrata zakuca sobarica, koja reče:

- Gospođo, stigao je gospodin Hobs.

Uskoro će morati da me oslovljavaju s miledi, pomisli Ogasta.

Pošto je odložila Strengov prsten i ustala, kroz vrata koja su spajala dve sobe ušla je u Džozefovu. Bio je odeven za večeru i sedeo je pored ormarića u kojem je čuvao svoju zbirku burmutica ukrašenih dragim kamenjem, posmatrajući jednu od njih na svetlu plinske lampe. Ogasta se pitala da li bi trebalo da mu pomene Hjuu.

Hjuu je i dalje bio problem. Pre šest godina je mislila da ga se rešila jednom zauvek, ali on je ponovo pretio svojim uspesima i tako dovodio Edvarda u nezavidni položaj. Pričalo se o tome da će postati partner: Ogasta to nije mogla da trpi. Odlučno je želela da Edvard jednoga dana postane stariji partner i nije mogla dopustiti Hjuu da stekne prednost.

Da li je u pravu što toliko brine? Možda bi bilo sasvim u redu prepustiti Hjuu da vodi posao. Edvard bi mogao da radi nešto drugo, možda će početi da se bavi politikom. Međutim, banka je srce ove porodice. Ljudi koji su je napustili, kao na primer Hjuov otac, Tobajas, uvek su na kraju ostajali praznih ruku. Banka je mesto na kojem se zarađivao novac i na kojem se iskazivala snaga. Pilasteri su mogli ukloniti nekog monarha kojem bi odbili zajam: mali broj političara je imao takvu moć. Užasavala ju je pomisao na to da bi Hju mogao da postane viši partner, da prima ambasadore, pije kafu s ministrom finansija i zauzima čelno mesto na porodičnim skupovima, igrajući tako ulogu velikog gospodara nad Ogastom i njenim delom

porodice.

Ali ovoga puta će joj biti teško da odstrani Hjua. Sada je bio stariji i mudriji i u banci je stekao zavidan položaj. Jadnik je šest godina marljivo i strpljivo radio kako bi povratio svoj ugled. Može li ona sve to da uništi?

Međutim, sada ipak nije trenutak da se suoči s Džozefom u vezi s tim problemom. Želela je da za vreme večere bude dobro raspoložen.

- Ostani ovde još malo, ako želiš - reče mu ona. - Došao je samo Arnold Hobs.

- U redu, ako ti to ne smeta - odgovori on.

Odgovaraće joj da nekoliko trenutaka ostane nasamo s Hobsom.

Hobs je bio urednik političkog časopisa koji se zvao *Forum*. Časopis je uglavnom podržavao konzervativce, koji su zastupali interese aristokratije i državne crkve, a bio je protiv liberala, stranke poslovnih ljudi i metodista. Pilasteri su bili i poslovni ljudi i metodisti, međutim, konzervativci su bili na vlasti.

Do tada je Hobsa videla samo jednom ili dvaput i pretpostavljala je da ga je njen poziv na večeru iznenadio. Međutim, bila je čvrsto uverena u to da će ga on prihvatiti. Sigurno ne dobija mnogo pozivnica za večere u tako bogatim kućama kakva je bila Ogastina.

Hobs je bio u neobičnom položaju. Bio je uticajan, budući da je njegov časopis bio vrlo cenjen i mnogi su ga čitali; ipak, bio je siromašan, jer na tome nije zarađivao dovoljno novca. Ta kombinacija ga je dovodila u nepovoljan položaj, a to je savršeno odgovaralo Ogastinim namerama. Imao je moć da joj pomogne, a lako ga je mogla kupiti.

Postojala je samo jedna potencijalna prepreka. Nadala se da on nema visoka moralna načela: u tom slučaju bio bi joj sasvim beskoristan. Ali ako ga je dobro procenila, bio je podmitljiv.

Bila je nervozna i neraspoložena. Na trenutak je zastala ispred salona i rekla sebi: *Smirite se, gospođo Pilaster, takve stvari vam idu od ruke*. Pošto se smirila, ušla je u salon.

On u tom trenutku žurno ustade i pođe joj u susret. Bio je to nervozan, oštrouman čovek, čiji su pokreti nalikovali ptičjim. *Večernje odelo bilo mu je staro najmanje deset godina*, pomisli Ogasta. Ona ga povede prema stolici kraj prozora, kako bi u njihov razgovor unela osećaj prisnosti, iako nisu stari prijatelji.

- Kažite mi, kakvim ste se danas nevaljalstvima bavili? - reče ona veselo. - Jeste li kritikovali gospodina Gledstona? Potkopavali našu politiku prema Indiji? Progonili katolike?

On je pogleda kroz umrljane naočare.

- Pisao sam o *Glazgovskoj banci* - reče.

Ogasta se namrštila.

- To je banka koja je nedavno propala.

- Upravo tako. Pritom su, znate, upropašćeni brojni škotski sindikati.

- Čini mi se da se sećam kako je neko govorio o tome - nastavila je. -

Moj muž kaže da se već godinama zna da je *Glazgovska banka* nepouzdana banka.

- To mi nije jasno - reče on uzbuđenim glasom. - Ljudi znaju da banka ne posluje kako treba, a ipak joj se dozvoljava da nastavlja da radi sve dok ne propadne i dok hiljade ljudi tako ne izgube životne uštedevine!

To nije bilo jasno ni Ogasti. O funkcionisanju poslovnog sveta nije znala gotovo ništa. Ali sada je ugledala mogućnost da razgovor povede u željenom pravcu.

- Možda su ta dva sveta, poslovni i svet državne vlasti, isuviše odvojeni jedan od drugoga - reče ona.

- Sigurno je tako. Bolja komunikacija između poslovnih ljudi i državnika mogla bi sprečiti takve katastrofe.

- Pitam se... - Ogasta je oklevala, kao da razmišlja o nečem što joj je upravo palo na pamet. - Pitam se da li bi osoba poput vas razmislila o mogućnosti da postane direktor jedne ili dve firme.

Bio je iznenađen.

- Zapravo bih i mogao da razmislim o tome...

- Vidite... određeno iskustvo iz prve ruke u procesu vođenja poslovne organizacije moglo bi vam pomoći kad u svom časopisu komentarišete događaje u poslovnom svetu.

- U to nema nikakve sumnje.

- Nadoknada za to nije velika... u najboljem slučaju stotina-dve godišnje. - Primetila je kako su mu oči zasijale: za njega je to bio veliki novac. - A ni obaveze nisu velike.

- Vrlo zanimljiv predlog - reče on. Videla je da se veoma trudi da prikrije uzbuđenje.

- Moj muž bi to mogao da sredi, ako ste zainteresovani. Od njega neprestano traže da predlaže direktore odbora u preduzećima u kojima ima određenog udela. Dobro razmislite o tome i onda mi kažite da li želite da mu to spomenem.

- Hoću, naravno.

Za sada je dobro, pomisli Ogasta. Međutim, pokazati mu mamac bio je

lakši deo posla. Sada ga treba uloviti na udicu. Ona zamišljeno reče:

- A poslovni svet bi mogao, naravno, uzvratiti istom merom. Mislim da bi više poslovnih ljudi trebalo da služi svojoj zemlji u Domu lordova.

On je pogleda pomalo žmireći i ona zaključila da njegov živahan um shvata kakva mu se vrsta nagodbe nudi.

- To je van svake sumnje - reče on neodređeno.

Ogasta je počela da razvija temu.

- Oba doma Parlamenta imala bi koristi od znanja i mudrosti jednog dugogodišnjeg poslovnog čoveka, naročito u raspravama o državnim finansijama. Međutim, s druge strane, ipak postoje neobične predrasude koje kočice dodeljivanje plemićkih titula poslovnim ljudima.

- To je tačno, te predrasude su sasvim iracionalne - prizna Hobs. - Naši veletrgovci, proizvođači i bankari zaslužni su za blagostanje ove države neuporedivo više od zemljoposjednika, sveštenstva; uprkos tome, upravo ovi potonji se proglašavaju plemićima zbog svojih zasluga za narod, dok se ljudi koji stvarno proizvode i rade određene stvari zapostavljaju.

- O tom problemu biste morali da napišete članak. To su upravo ona pitanja za koja se vaš časopis u prošlosti već zalagao... reč je o osavremenjivanju naših drevnih institucija.

Ona mu pritom uputi svoj najzavodljiviji osmeh. Time je otvorila sve karte kojima je raspolagala. Teško da je moglo da mu promakne kako bi zalaganje za to pitanje predstavljalo cenu koju mora da plati za direktorsko mesto koje mu je nudila. Hoće li biti tvrdoglav, uvređen ili se neće složiti s njom? Hoće li ljutito otići? Hoće li se nasmešiti i kulturno je odbiti? Ako učini bilo šta od toga, ona će morati da počne iz početka s nekim drugim.

Nakon poduže tišine, on reče:

- Možda ste u pravu. - Ogasta se opustila. - Možda bismo morali da potegnemo to pitanje - nastavi on. - Tesne veze između poslovnog sveta i vlade.

- Plemićke titule za poslovne ljude - nadoveza se Ogasta.

- I direktorska mesta za novinare - dodade on.

Ogasta je stekla utisak da su stigli do krajnje granice otvorenosti i da je vreme za povlačenje. Ako otvoreno prizna da ga podmićuje, on bi se mogao osetiti poniženim i odbiti je. Bila je sasvim zadovoljna onim što je postigla i upravo se spremala da promeni temu kada su u prostoriju ušli i drugi gosti, tako da za to više nije bilo potrebe.

Ostale zvanice su ušle u grupi, a s njima se pojavio i Džozef. Nekoliko trenutaka kasnije u salon je ušao Hastid, koji reče:

- Večera je poslužena, gospodine - a Ogasta oseti žudnju za time da on kaže milorde umesto gospodine.

Iz salona su kroz glavno predvorje prešli u trpezariju. Ogastu je mučilo to što je ta razdaljina prilično kratka. U aristokratskim kućama trpezarije su često bile veoma udaljene od salona i taj put je trebalo elegantno preći, što je predstavljalo vrhunac svečane večere. Pilasteri su tradicionalno prezirali oponašanje navika visoke klase, ali Ogasta je bila drugačijeg mišljenja. Njoj je ova kuća izgledala nepopravljivo malograđanski. Ipak, nikako nije uspevala da uveri Džozefa da se presele.

Te večeri je sve organizovala tako da Edvard do trpezarije ide s Emili Mejpl, stidljivom lepom devetnaestogodišnjom devojkom, koja je na večeru došla s ocem, metodističkim sveštenikom, i majkom. Bilo je sasvim očigledno da su kuća i okupljeno društvo ostavili snažan utisak na njih i da se za njih jedva moglo reći da se uklapaju u mesto i situaciju, ali Ogastu je već pomalo obuzimao očaj u nastojanju da Edvardu pronađe prikladnu nevestu. Bilo mu je dvadeset devet godina i, na majčino veliko razočaranje, do sada još nijednom nije pokazao nimalo zanimanja za bilo koju poželjnu devojku. Teško da mu je moglo promaći koliko je Emili privlačna: imala je krupne plave oči i predivan osmeh. Njeni roditelji bi bili oduševljeni tim brakom. A što se tiče devojke, ona bi morala da učini ono što joj se kaže. Ali Edvarda će možda morati malo da pogura. Nevolja je u tome što on nije video nikakvog razloga za ženidbu. Uživao je u životu sa svojim muškim društvom, u odlascima u klub i sličnim zabavama, tako da je mirovanje u bračnoj luci za njega imalo malo privlačnih strana. Ona je izvesno vreme veselo mislila da je reč o normalnom periodu u životu svakog mladog muškarca, međutim, kod njega je ta faza potrajala predugo i u poslednje vreme se zabrinula da je nikad neće prerasti. Moraće malo da ga pritisne.

Levo od Ogaste za stolom je sedeo Majki Forteskju, zgodan mladić s političkim ambicijama. Za njega se pričalo da je blizak s premijerom Bendžaminom Dizrejljem, kome je dodeljena plemićka titula i koji je sada bio lord Bikonsfild. Forteskju je bio drugi od trojice ljudi čija je pomoć Ogasti bila potrebna kako bi obezbedila Džozefu plemićku titulu. Bio je pametan poput Hobsa, ali je bio lukaviji i imao je više samopouzdanja. Ogasta je uspela da zadivi Hobsa, međutim Forteskjuu će morati da zavede.

Đakon Mejpl je za stolom izgovorio molitvu, a Hastid je zatim natočio vino. Ni Džozef ni Ogasta nisu pili vino, ali nudili su ga gostima. Dok je posluživana supa od mesa, Ogasta se srdačno nasmeši Forteskjuu i tihim,

prisnim glasom reče.

- Kada ćemo vas videti u Parlamentu?

- To bih i ja voleo da znam - odgovori on.

- O vama svi govore kao o neverovatnom mladiću, kao što sigurno i sami znate.

Bilo mu je drago ali neprijatno zbog njenog laskanja.

- Nisam siguran da znam.

- I veoma ste zgodni... što vam nikako ne može odmoći.

Bio je pomalo iznenađen. Nije očekivao od nje da će flertovati, ali nije se ni usprotivio.

- Ne bi trebalo da čekate opšte izbore - nastavi ona. - Zašto se ne kandidujete na prevremenim izborima? To nije teško srediti... ljudi kažu da imate premijerovu naklonost.

- Vrlo ste ljubazni... ali, gospođo Pilaster, prevremeni izbori su veoma skupi.

Bio je to odgovor kojem se nadala, ali to mu nije stavila do znanja.

- Zaista? - reče ona.

- A ja nisam imućan čovek.

- To nisam znala - šlaga ona. - U tom slučaju, morali biste naći nekog pokrovitelja.

- Možda nekog bankara? - dodade on napola šaljivo, a napola čežnjivo.

- Ni to nije nemoguće. Gospodin Pilaster ima veliku želju da se aktivnije uključi u državnu vlast. - *I uključiće se, ako mu ponude titulu.* - A on ne vidi nijedan razlog zbog kojeg bi poslovni ljudi morali osećati obavezu da budu liberali. Među nama rečeno, on često zaključuje da se više slaže s mladim konzervativcima.

Njen poverljivi ton podstakao je njegovu iskrenost, kao što je i nameravala, i on sada otvoreno reče:

- Na koji način bi gospodin Pilaster voleo da služi zemlji... osim pokroviteljske uloge kandidatu na prevremenim izborima?

Ovo je već predstavljalo pravi izazov. Da li treba da mu odgovori na pitanje ili i dalje treba da govori uvijeno? Ogasta odluči da uzvрати jednako otvoreno.

- Možda u Domu lordova. Mislite li da je to moguće? - Uživala je u ovome, isto kao i on.

- Moguće? Naravno. Međutim, da li je to sigurno, već je drugo pitanje. Da li želite da se raspitam?

Bilo je to mnogo otvorenije od onoga što je Ogasta predviđala.

- Da li biste to mogli da učinite diskretno?

On je oklevao.

- Mislim da bih mogao.

- Bilo bi to izuzetno ljubazno od vas - reče ona zadovoljno. Od njega je stvorila saučesnika u zaveri.

- Obavestiću vas kad nešto saznam.

- A ako se raspišu odgovarajući prevremeni izbori...

- Vrlo ste ljubazni.

Dodirnula mu je ruku. *Vrlo privlačan mladić*, pomisli ona. Uživala je u njihovom zavereništvu.

- Mislim da se savršeno razumemo - prošaputa. Primetila je da ima neobično velike dlanove. Još nekoliko trenutaka držala ga je za ruku i gledala u oči; potom se okrenula na drugu stranu.

Dobro se osećala. Sklopila je dogovor s dvema od tri ključne osobe i još ni u čemu nije pogrešila. Tokom cele večere razgovarala je s lordom Mortom, koji joj je sedeo zdesna. S njim je razgovarala uzdržano i o beznačajnim stvarima: zapravo joj je bila potrebna njegova žena, a za to je morala sačekati da se večera završi.

Muškarci su ostali u trpezariji da puše, a Ogasta je pvela dame na sprat u svoju spavaću sobu. Tamo je uspela da uhvati ledi Mort nasamo na nekoliko minuta. Petnaest godina starija od Ogaste, Harijet Mort bila je dvorska dama na dvoru kraljice Viktorije. Imala je čeličnosedu kosu i ponašala se oholo. Poput Arnolda Hobsa i Majkla Forteskjua, i ona je bila uticajna osoba; a Ogasta se nadala da je, poput njih dvojice, podmitljiva. Hobs i Forteskju bili su ranjivi zbog toga što su bili siromašni. Lord i ledi Mort nisu bili toliko siromašni koliko su bili lakomisleni: imali su mnogo novca, ali trošili su više nego što su imali. Haljine ledi Mort bile su predivne, a njen nakit veličanstven, dok je lord Mort, uprkos četrdesetogodišnjem iskustvu koje je govorilo suprotno, bio uveren da na trkama dobro procenjuje konje.

Ogastu je ledi Mort mučila više od dvojice muškaraca. Sa ženama je uvek teže. One nikada ništa ne shvataju doslovno i znaju kada neko želi da manipuliše njima. Trideset godina provedenih na dvoru sigurno je toliko izoštrilo čula ledi Mort da joj ništa nije moglo promaći.

Ogasta je započela recima:

- Gospodin Pilaster i ja smo veliki poštovaoci drage kraljice.

Ledi Mort klimnu glavom, kao da će reći: *Naravno*. Međutim, u toj situaciji nije se moglo odgovoriti s *naravno*: veliki deo podanika nije voleo

kraljicu Viktoriju zbog njene povučenosti, prevelike mudrosti, nepristupačnosti i nepopustljivosti.

Ogasta nastavi:

- Ako postoji bilo šta čime bismo vam mogli pomoći u obavljanju vaših plemenitih dužnosti, bili bismo više nego srećni to da učinimo.

- Vrlo ljubazno od vas. - Ledi Mort je izgledala pomalo zbunjeno. Nakon kratkog oklevanja, ona ipak odluči da upita: - Ali šta biste to mogli učiniti?

- A šta rade bankari? Pozajmljuju. - Ogasta joj se obratila gotovo šapatom. - Pretpostavljam da je život na dvoru užasno skup.

Ledi Mort se ukočila. Unutar njene klase bilo je zabranjeno govoriti o novcu, a Ogasta je sada to pravilo pogazila na vrlo očigledan način. Međutim, Ogasta je nastavila.

- Ako otvorite račun u našoj porodičnoj banci, to pitanje više neće biti nikakav problem...

Ledi Mort je bila uvređena ali, s druge strane, nudila joj se sjajna povlastica neograničenog kreditiranja u jednoj od najvećih banaka na svetu. Nagon joj je govorio da Ogastu treba prezrivo ignorisati, međutim pohlepa ju je sputavala u tome: Ogasta je na njenom licu jasno videla o kakvom je unutrašnjem sukobu bila reč. Nije joj dala vremena da razmisli.

- Molim vas, oprostite mi na tako zastrašujućoj otvorenosti - nastavi ona. - To je samo posledica želje da pomognem. - Ledi Mort u to neće poverovati, ali će pretpostaviti da Ogasta jednostavno želi da se ulaguje kraljevskoj porodici. Zbog toga neće tražiti određeniji motiv, a Ogasta joj večeras neće dati nikakvu dodatnu informaciju o svojim namerama.

Nakon još malo oklevanja, ledi Mort reče:

- Vrlo ste ljubazni.

Gospođa Mejpl, Emilina majka, u tom trenutku se vratila iz kupatila, kuda se zatim uputila ledi Mort. Dok je izlazila iz sobe, na licu joj se zamrznuo izraz izvesne nelagode. Ogasta je znala da će se ona i lord Mort u kočiji, na povratku kući, složiti da su ljudi koji pripadaju poslovnom svetu vulgarni i nevaspitani; ali jednog ne tako dalekog dana on će na nekom konju izgubiti hiljadu gvineja, a tog istog dana će njena krojačica zahtevati od nje da joj plati neki račun od pre šest meseci na tri hiljade funti i njih dvoje će se setiti Ogastine ponude i zaključiće da ti vulgarni poslovni ljudi ipak mogu biti korisni.

Ogasta je prešla i treću prepreku. Ako je dobro procenila tu ženu, ledi Mort će za šest meseci banci *Pilasters* dugovati beznadežno mnogo novca. A onda će saznati šta Ogasta želi od nje.

Dame su se ponovo okupile u salonu u prizemlju, gde su potom popile kafu. Ledi Mort je i dalje bila rezervisana, ali ipak nije prešla granicu neuljudnosti. Muškarci su im se pridružili nekoliko minuta kasnije. Džozef je poveo đakona Mejpla na sprat, kako bi mu pokazao svoju zbirku burmutica. Ogasta je bila zadovoljna: Džozef je to činio samo kad mu je neko simpatičan. Emili je svirala klavir. Gospođa Mejpl je zatražila od nje da zapeva, međutim ona je rekla da je prehladna pa je, uprkos majčinim molbama, zadržavajućom tvrdoglavošću ostala pri svojoj odluci, zbog čega je Ogasta s neprijatnošću pomislila kako možda i neće biti tako poslušna kako izgleda.

Za to večer je obavila sve što je nameravala: sada je samo želela da svi odu kući kako bi u glavi mogla ponovo da premota ceo film i oceni koliko je postigla. Zapravo, niko od njih joj se nije sviđao, osim Majkla Forteskjuja. Ipak, prisilila je sebe da bude ljubazna i zato je razgovarala još sat vremena. *Hobs je već zagrizao udicu*, razmišljala je; s Forteskjuom je sklopila pogodbu, koje će se on i pridržavati; ledi Mort je uz njenu pomoć ugledala riskantnu provaliju koja vodi u propast i bilo je još samo pitanje vremena kada će se zaputiti pravo prema njoj. Ogasta je osećala olakšanje i zadovoljstvo.

Kada su gosti konačno otišli, Edvard je već bio spreman za odlazak u klub, ali Ogasta ga je zaustavila.

- Sedi i saslušaj me na trenutak - reče ona. - Želim da razgovaram s tobom i tvojim ocem. - Džozef, koji se već pripremao za odlazak na spavanje, ponovo je seo. Ona se prvo obrati njemu. - Kada ćeš unaprediti Edvarda u partnera u banci?

Džozef se istog trena razljutio.

- Kad bude stariji.

- Ali čujem da bi Hju mogao da postane partner, a on je tri godine mlađi od Edvarda. - Iako nije imala pojma o tome kako se zarađuje novac, Ogasta je uvek znala šta se u banci događa s članovima porodice u pogledu unapređenja i drugih sličnih pitanja. Muškarci pred damama obično nisu razgovarali o poslu, ali Ogasta bi za vreme svojih poslepodnevnih okupljanja iz njih izvukla sve što ju je zanimalo.

- Starost je samo jedan od kriterijuma prema kojima neko može ispunjavati uslove za status partnera - reče Džozef razdražljivo. - Drugi je sposobnost pribavljanja posla, koju Hju ima u meri kakvu još nikada nisam video kod tako mladog čoveka. Druge važne odlike bile bi velika investicija kojom bi bio povećan kapital banke, visok položaj u društvu ili politički

uticaj. Bojim se da Edvard za sada nema ništa od toga.

- Ali on je tvoj sin.

- Banka je posao, a ne neka večera sa zvanicama! - reče Džozef čiji je bes naglo rastao. Mrzeo je kada mu prkosi. - Položaj nije samo pitanje ranga ili statusa. Pravo merilo je sposobnost zarađivanja novca.

Ogasta na trenutak oseti da je obuzima sumnja. Da li treba da se bori za Edvardovo napredovanje ako on stvarno nije sposoban za to? Ali to je čista besmislica. On je savršeno sposoban. Možda ne može da sabere niz brojeva jednako brzo kao Hju, ali njegovo vaspitanje i obrazovanje na kraju će se jasno pokazati. Ona reče:

- Edvard bi mogao da investira značajan kapital u banku kada bi ti to hteo. Možeš mu preneti novac kad god ti se prohte.

Na Džozefovom licu se pojavi onaj tvrdoglavi izraz koji je Ogasta dobro poznavala, izraz koji je imao kada je odbijao preseljenje ili joj zabranio da preuređuje njegovu sobu.

- Tek kad se mladić oženi! - reče on i uz te reči izađe iz sobe.

Edvard reče:

- Razljutila si ga.

- To je sve za tvoje dobro, Tedi, dušo.

- Ali, samo si pogoršala situaciju!

- Ne, nisam. - Ogasta uzdahnu. - Ponekad ti taj tvoj velikodušni odnos prema svemu ne dopušta da vidiš šta se zapravo događa. Tvoj tata je možda i uveren da je zauzeo čvrsto gledište, ali ako bolje razmisliš o tome šta je rekao, shvatićeš da je obećao da će preneti veliki iznos na tebe i da će te još unaprediti u partnera čim se oženiš.

- O, bože, izgleda da je to tačno - reče Edvard iznenađeno. - Nisam to tako posmatrao.

- U tome je problem, dušo. Nisi prepreden poput Hjuja.

- Hju je u Americi imao mnogo sreće.

- Naravno da je imao sreće. Ti bi voleo da se oženiš, zar ne?

Seo je pored nje i uhvatio je za ruku.

- Zašto bih morao da se oženim kad imam tebe, koja brineš za mene?

- Ali koga ćeš imati kada mene više ne bude? Da li ti se svidela ta mala Emili Mejpl? Meni je izgledala predivno.

- Rekla mi je da je lov na lisice okrutan - reče Edvard prezrivo.

- Otac će ti preneti najmanje sto hiljada... možda i više, možda četvrt miliona.

Edvarda to nije obradovalo.

- Imam sve što želim i volim da živim s tobom - reče on.

- I ja volim da si u mojoj blizini. Ali želim da te vidim u srećnom braku, s lepom ženom, sa svojim novcem i partnerskim mestom u banci. Kaži mi da ćeš razmisliti o tome.

- Razmisliću o tome. - On je poljubi u obraz. - A sada zaista moram da pođem, mama. Obećao sam nekim momcima da ćemo se naći još pre pola sata.

- Idi, onda.

On ustade i pođe prema vratima.

- Laku noć, mama.

- Laku noć - reče ona. - Razmisli o Emili!

3.

Kingsbridž menor bio je jedna od najvećih kuća u Engleskoj. Mejni je u njoj boravila tri ili četiri puta i još nije videla ni polovinu prostorija. Kuća je imala dvadeset velikih spavaćih soba, ne računajući sobe pedesetak članova posluge. Sve prostorije su zagrevane pećima na ugalj i osvetljavane svećama, a u celoj kući nalazilo se samo jedno kupatilo. Međutim, ono što je kući nedostajalo u smislu savremenih udobnosti, nadoknađeno je staromodnim luksuzom: kreveti s četiri stuba s teškim svilenim zavesama, odlična stara vina iz ogromnih podruma, konji i puške i beskrajne igre i zabava.

Mladi vojvoda od Kingsbridža nekada je bio vlasnik sto hiljada jutara najbolje viltširske obradive zemlje, ali na Solijev nagovor prodao je polovinu tog imanja i kupio veliki deo Saut Kensingtona zajedno s pripadajućim pravima i prihodima. Tako je velika poljoprivredna kriza, zbog koje su osiromašile mnoge velike porodice, zaobišla „*Kinga*” i on je i dalje mogao da zabavlja prijatelje u velikom stilu.

Prve nedelje s njima je bio princ od Velsa. Soli, Kingo i princ su voleli grube šale, a Mejni im je pomagala da ih smisle. Ona je zamenila sapunicom slatku pavlaku na Kingovom desertu; ona je otkopčala Solijeve tregere dok je dremao u biblioteci, tako da su mu, kada je ustao, pantalone pale na pod; ona je lepkom spojila stranice *Tajmsa* tako da se nisu mogle razdvojiti. Slučajno se dogodilo da je novine uzeo princ i dok se mučio da razdvoji listove, u prostoriji je vladala napetost, pošto su se svi pitali kako će on to prihvatiti, jer, iako je prestolonaslednik voleo takve šale, on sam

nikada nije bio njihova žrtva, međutim, on se, kad je shvatio o čemu je reč, zasmejao i svi su prasnuli u smeh, koliko zbog toga što prizor i jeste bio smešan, toliko i od olakšanja.

Princ je otišao, a došao je Hju Pilaster; i tada su počele nevolje.

Poziv Hjuu da dođe ovamo bio je Solijeva ideja. Soli je voleo Hjua. Mejzi nije mogla da smisli nijedan uverljiv razlog zbog kojeg bi se usprotivila tom predlogu. Soli je bio taj koji je pozvao Hjua i na večeru u Londonu.

Te večeri Hju je uspeo brzo da se pribere i bio je savršeno pristojan gost. Držanje mu možda i nije bilo onako savršeno kakvo bi bilo da je poslednjih šest godina proveo u londonskim salonima umesto u bostonskim skladištima, ali njegov prirodni šarm nadomestio je sve eventualne nedostatke. Tokom dva dana provedena u Kingsbridžu, sve ih je zabavljao pričama o životu u Americi, gde niko od njih nije bio.

Kako je to ironično, pomislila je kad je shvatila da joj Hjuovo ponašanje deluje pomalo grubo. Pre šest godina, situacija je bila obrnuta. Međutim, ona je brzo učila. Bez ikakvih teškoća je stekla naglasak visokih klasa. Za gramatiku joj je bilo potrebno malo više vremena. Najteže od svega bile su nijanse finog ponašanja, elegantni znakovi društvene superiornosti: način na koji su prolazili kroz vrata, obraćali se psima, menjali temu razgovora, ignorisali pijanca. Ali ona ih je pažljivo proučavala i sada joj je sve to bilo nešto sasvim prirodno.

Hju se oporavio od šoka koji je doživeo prilikom njihovog susreta, ali Mejzi to nije uspelo. Nikada neće zaboraviti izraz njegovog lica kada ju je prvi put ugledao. Ona se za taj susret unapred pripremila, a za Hjua je to bilo potpuno iznenađenje. Zbog toga što se tako iznenadio, sasvim otvoreno je pokazao šta oseća i Mejzi je, obuzeta očajanjem, u njegovim očima ugledala bol. Šest godina ranije duboko ga je povredila i on to još nije preboleo.

Od tada je progoni taj izraz njegovog lica. Bila je uznemirena kad je saznala da dolazi ovamo. Nije želela da se vidi s njim. Nije želela da je podseti na prošlost. Udata je za Solija, koji je dobar muž, i nije mogla podneti ni samu pomisao na to da ga povredi. A tu je bio i Berti, razlog zbog kojeg je živela.

Detetu su dali ime Hjubert, međutim, zvali su ga Berti, kako se zvao i princ od Velsa. Berti Grinborn će prvog maja napuniti pet godina, ali to je bila tajna: njegov rođendan se slavio u septembru, kako bi se prikrija činjenica da je rođen samo šest meseci nakon njihovog venčanja. Solijeva

porodica je znala istinu, ali osim njih više niko nije znao za to: Berti je rođen u Švajcarskoj, tokom njihovog svadbenog putovanja svetom. Od tada je Mejzi bila srećna.

Solijevi roditelji je nisu prihvatili s radošću. Bili su to nepopustljivi snobovi, nemački Jevreji koji su već generacijama živeli u Engleskoj i s prezirom gledali ruske Jevreje koji su govorili jidiš i tek su se iskricali s broda. Činjenica da je nosila tuđe dete potvrdila je njihove predrasude i pružila im izgovor za odbijanje. Ipak, Solijeva sestra Kejt, koja je bila otprilike Mejzinih godina i imala sedmogodišnju kći, prema Mejzi se ponašala veoma ljubazno kada joj roditelji nisu bili u blizini.

Soli ju je voleo, a voleo je i Bertija, iako nije znao čije je dete, a Mejzi je to bilo dovoljno, sve do Hjuovog povratka.

Ustala je rano, kao i uvek, i prvo pošla u dečje krilo velike kuće. Berti je u dečjoj trpezariji doručkovao s Kingovom decom En i Alfredom, a s njima su bile i tri dadilje. Ona ga poljubi u lepljivo lice i reče:

- Šta to jedeš?

- Zobenu kašu s medom. - Govorio je otegnutim naglaskom visokih klasa, naglaskom koji je Mejzi naučila s mnogo truda i koji joj je i dalje ponekad zadavao muke.

- Da li ti se sviđa?

- Med je dobar.

- Mislim da ću i ja pojesti malo toga - rekla je Mejzi i sela. To će biti lakše za varenje od usoljene ribe i iznutrica prženih s jakim začinima koje su za doručak jeli odrasli.

Berti nije bio na Hjua. Kao dete, bio je sličan Soliju, budući da sve bebe izgledaju kao Soli; a sada liči na Mejzinog oca, s tom tamnom kosom i smeđim očima. Mejzi bi povremeno u njemu prepoznala i poneku Hjuovu crtu, naročito kada bi se vragolasto nasmešio; ali, na sreću, između njih dvojice nije bilo nikakve očigledne sličnosti.

Jedna dadilja donese Mejzi tanjir kaše s medom i ona počne da jede.

- Sviđa ti se, mama? - upita je Berti.

En reče:

- Ne govori punih usta, Berti. - En Kingsbridž bila je umišljena sedmogodišnjakinja koja se u društvu Bertija i svog petogodišnjeg brata Fredija igrala velike gospodarice.

- Odlično je - reče Mejzi.

Druga dadilja reče:

- Želite li dvopek s puterom, deco? - i oni uglas odgovoriše potvrdno.

Mejzi je isprva imala osećaj da je neprirodno da dete odrasta okruženo služavkama i bojala se da će Berti biti preterano razmažen, ali shvatila je da se bogata deca igraju u blatu, penju preko zidova i tuku isto tako kao i siromašna deca i da je glavna razlika u tome što ljudi koji za njima čiste i spremaju za to primaju platu.

Ona bi volela da ima još dece, Solijeve dece, ali u njoj se pri porođaju nešto poremetilo i švajcarski lekari su joj rekli da neće moći ponovo da zatrudni. Pokazalo se da su bili u pravu, jer je sa Solijem spavala već pet godina, a menstruacija joj nijednom nije izostala. Berti je bio jedino dete koje će imati. Bilo joj je užasno žao Solija, koji nikada neće imati svoju decu, iako je on govorio da je i ovako već srećniji nego što bilo ko zaslužuje.

Kingova žena, vojvotkinja, prijateljima poznata kao Liz, pridružila se doručku u dečjoj trpezariji odmah nakon Mejzi. Dok su deci prale ruke i umivale ih, Liz reče:

- Znaš, moja majka to nikada ne bi radila. Ona bi došla da nas vidi samo kad smo bili čisti i doterani. To je tako neprirodno. - Mejzi se nasmeši. Liz je zbog toga što je sama umivala svoju decu smatrala sebe vrlo praktičnom i jednostavnom.

S decom su ostale do deset sati, kada je stigla guvernanta, koja je s njima počela da crta i slika. Mejzi i Liz su se vratile svaka u svoju sobu. Pred njima je bio miran dan, bez lova. Neki muškarci će poći u ribolov, dok će drugi poći u šetnju šumom s ponekim psom i puškama ubijati zečeve. Dame, i muškarci kojima su dame draže od pasa, pre ručka će se šetati parkom.

Soli je dovršio doručak i spremao se za izlazak. Na sebi je imao smeđe odelo od tvida s kratkim sakoom. Mejzi ga je poljubila i pomogla mu da obuče cipele: da nije bilo nje, on bi pozvao svog slugu, jer nije mogao toliko da se sagne da bi sam vezao pertle. Ona je obukla krzneni kaput i šešir, a Soli debeli kaput sa škotskim kariranim dezenom i kratkim ogrtačem bez rukava, i stavio polucilindar. Njih dvoje potom sidoše u veliko predvorje, kako bi se sastali s ostalima.

Jutro je bilo vedro i hladno, predivno za nekoga u krznenom kaputu, a prava muka za čoveka koji živi u sirotinjskoj kolibi prepunoj rupa i unaokolo mora da hoda bos. Mejzi je volela da se priseća nemaštine u kojoj je provela detinjstvo: te uspomene samo su pojačavale zadovoljstvo koje je osećala zbog toga što je žena jednog od najbogatijih ljudi na svetu.

Koraćala je između Kinga i Solija. Hju je bio pozadi s Liz. Iako ga nije videla, Mejzi je jasno osećala njegovo prisustvo, čula ga je kako razgovara s

Liz i zasmjeva je, i zamišljala sjaj u njegovim plavim očima. Nakon otprilike kilometar pešačenja, došli su do velike kapije kroz koju se ulazilo na imanje. U trenutku kad su skretali prema voćnjaku, Mejzi je ugledala nekog visokog muškarca crne brade i poznatog lika kako im se približava iz pravca sela. Na trenutak joj se učinilo da je to njen otac, a onda je prepoznala svog brata Denija.

Deni se pre šest godina vratio u grad u kojem su proveli detinjstvo i tamo otkrio da im roditelji više ne žive u staroj kući i da pre odlaska nisu ostavili novu adresu. Razočaran, pošao je još dalje na sever, u Glazgov, i tamo osnovao *Radničko udruženje za socijalnu brigu*, koje ne samo da je radnicima pružalo osiguranje u slučaju nezaposlenosti, već se borilo i za sigurnosne propise u fabrikama, za pravo učlanjivanja u sindikate i za finansijske regulative korporacija. Ime je počelo da mu se pojavljuje u novinama, Den Robinson, ne Deni, budući da je sada bio isuviše uticajan da bi i dalje bio Deni. Tata je čitao o njemu i jednom je došao u njegovu kancelariju. Tako su se s radošću ponovo našli.

Kako se pokazalo, tata i mama su konačno upoznali i druge Jevreje, i to odmah pošto su Mejzi i Deni pobjegli od kuće. Zahvaljujući pozajmljenom novcu preselili su se u Mančester, gde je tata pronašao nov posao, tako da više nikada nisu potonuli onoliko duboko. Mama se oporavila i sada je bila sasvim zdrava.

Kad se cela porodica ponovo sastala, Mejzi je već bila u braku sa Solijem. Soli bi Mejzinom tati rado poklonio kuću i dovoljno novca da više uopšte ne mora da radi, međutim tata nije želeo da se povuče u penziju, već je zamolio Solija da mu pozajmi novac kako bi otvorio svoju prodavnicu. Sada su mama i tata imućnim građanima Mančestera prodavali kavijar i druge delikatese. Kad bi im došla u posetu, Mejzi bi skinula dijamante, vezala kecelju i posluživala mušterije, sigurna u to da niko iz *Marlboroškog kruga* neće doći u Mančester, a čak i da se to dogodi, niko od njih ne bi išao lično u kupovinu.

Kad je ugledala Denija ovde, u Kingsbridžu, Mejzi se na smrt prestravila da se nešto dogodilo njihovim roditeljima, pa je potrčala prema njemu, govoreći:

- Deni! Šta se dogodilo? Mama?

- Tata i mama su dobro, kao i svi ostali - odgovori on svojim američkim naglaskom.

- Hvala bogu. Kako si znao da sam ovde?

- Pisala si mi.

- Ah, da.

S tom kovrdžavom bradom i blistavim očima, Deni je izgledao poput nekog turskog ratnika, ali bio je odeven kao službenik; na sebi je imao iznošeno crno odelo i polucilinder i činilo se da je prepešačio dug put, jer su mu čizme bile potpuno blatnjave. Osim toga, izgledao je umorno. Kingo ga je posmatrao s nepoverenjem, međutim Soli se snašao s uobičajenom lakoćom ophođenja u društvu. Rukujući se s Denijem, on reče:

- Kako si, Robinsone? Ovo je moj prijatelj, vojvoda od Kingsbridža. Kingo, dopusti mi da ti predstavim svog šuraka Dena Robinsona, generalnog sekretara *Radničkog udruženja za socijalnu brigu*.

Mnogi muškarci bi pri upoznavanju s nekim vojvodom ostali bez reči, ali s Denijem to nije bio slučaj.

- Drago mi je, vojvodo - reče on s lakoćom i ljubaznim tonom.

Kingo mu oprezno stisnu ruku. Mejzi zaključí da on smatra da u određenoj meri treba biti pristojan prema pripadnicima nižih klasa, ali da to ne sme preći granice. Onda Soli reče:

- A ovo je naš prijatelj Hju Pilaster.

Mejzi se ukočila. Od silne brige za mamu i tatu zaboravila da je Hju iza nje. Deni je znao tajne povezane s Hjuom, tajne koje Mejzi nikada nije ispričala svome mužu. Znao je da je Hju Bertijev otac. Deni je nekada želeo da Hjuu slomi vrat. Iako se nikada nisu videli, Deni to nije zaboravio. Šta će sada učiniti?

Ipak, sada je bio šest godina stariji. Hladno je pogledao Hjuu i pristojno mu pružio ruku. Hju, koji nije ni znao ni naslućivao da je otac, obratio se Deniju prijateljskim tonom.

- Jeste li vi onaj brat koji je pobegao od kuće i otišao u Boston?

- Upravo tako.

Soli reče:

- Zamislite, i Hju to zna!

Soli nije imao pojma o tome koliko Hju i Mejzi znaju jedno o drugome: nije znao da su zajedno proveli celu noć, pričajući jedno drugome svoje životne priče.

Mejzi je ovaj razgovor zbunjivao: valjao se preko ledene površine prevelikog broja tajni, a led je bio tanak. Ona požele da se odmah vrati na čvrsto tlo.

- Deni, šta te je dovelo ovamo?

Na njegovom umornom licu pojavio se izraz gorčine.

- Više nisam sekretar *Radničkog udruženja za socijalnu brigu* -

odgovori on. - Treći put u životu su me upropastili nesposobni bankari.

- Deni, molim te! - pobuni se Mejzi. On je savršeno dobro znao da su i Soli i Hju bankari.

Onda Hju reče:

- Bez brige, i mi mrzimo nesposobne bankare! Oni ugrožavaju svakoga. Ali, šta vam se tačno dogodilo, gospodine Robinson?

- Pet godina sam radio u *Radničkom udruženju* - reče on. - Postigao sam veliki uspeh. Svake nedelje smo isplaćivali stotine funti pomoći, dok smo uzimali hiljade funti članarine. Ali, šta smo učiniti s tim viškom novca?

Soli reče:

- Pretpostavljam da ste ga stavili na stranu za slučaj da nastupi kriza.

- I šta mislite, gde smo stavili novac?

- U banku, nadam se.

- Da budemo precizni, u *Glazgovsku banku*.

- O, bože - uzviknu Soli.

Mejzi reče:

- Ne razumem...

Soli pokuša da joj objasni:

- *Glazgovska banka* je bankrotirala.

- O, ne! - uzviknu Mejzi. Samo što nije zaplakala.

Deni klimnu glavom.

- Sav taj novac koji su uplaćivali vredni radnici... izgubile su budale s cilindrima. I onda se pitate zašto se priča o revoluciji. - On uzdahnu. - Od tada pokušavam da spasem *Udruženje*, ali reč je o nemogućem zadatku, od kojeg sam sada digao ruke.

Sasvim neočekivano Kingo reče:

- Gospodine Robinson, žao mi je i zbog vas i zbog vaših članova. Hoćete li malo da se osvežite? Ako ste došli sa železničke stanice, prepešačili ste najmanje deset kilometara.

- Rado, hvala vam.

Mejzi reče:

- Povešću Denija u kuću, a vi nastavite da šetate. - Osećala je da joj je brat ogorčen i povređen i sada je želela da bude nasamo s njim i da preduzme sve što može kako bi mu ublažila bol.

Bilo je očigledno da i svi ostali osećaju o kakvoj je tragediji reč. Kingo reče:

- Hoćete li da prenoćite kod nas, gospodine Robinson?

Mejzi se trгла. Kingo je bio isuviše velikodušan. Nije bilo teško nekoliko minuta biti uljudan prema Deniju u parku ali, ako prenoći kod njih, Kingu, sklonom uživanju s odanim prijateljima, ubrzo će dojaditi Denijeva ružna odeća i zabrinutost za radničku klasu, pa će početi da ga ignorišu, a on će se osećati povredeno. Međutim, Deni reče:

- Večeras moram da budem u Londonu. Došao sam samo da provedem nekoliko sati sa sestrom.

Kingo reče:

- U tom slučaju, dozvolite da vam za prevoz do stanice obezbedim kočiju, kad god budete spremni.

- To je zaista ljubazno od vas.

Mejzi uhvati brata podruku.

- Pođi sa mnom, moraš nešto da pojedеш.

Nakon što je Deni popodne otputovao u London, Mejzi se pridružila Soliju, koji se odmarao. Ležao je na krevetu u crvenom svilenom kućnom ogrtaču i posmatrao je kako se svlači.

- Ne mogu da spasem Denovo *Radničko udruženje* - reče on. - Čak i da ja u tome vidim neku finansijsku korist za banku, što nije slučaj, ne bih na to mogao da nagovorim ostale partnere.

Mejzi odjednom oseti pravu navalu nežne naklonosti prema njemu. Nije tražila od njega da pomogne Deniju.

- Ti si tako dobar čovek - izgovori ona. Odvezala mu je ogrtač i poljubila ga u ogroman stomak. - Već si toliko toga učinio za moju porodicu da se nikada ni za šta ne moraš izvinjavati. Osim toga, Deni od tebe neće ništa tražiti, to dobro znaš, ponos mu to nikada ne bi dozvolio.

- Ali šta će da uradi?

Skinula je podsuknju, a zatim i čarape.

- Sutra ima sastanak u *Savezu udruženja inženjera*. Želi da se kandiduje za predstavnika u Parlamentu i nada se da će ga oni podržati.

- Pretpostavljam da će se tamo boriti za to da vlada zakonima uspostavi strožu kontrolu nad poslovanjem banaka.

- Ti bi bio protiv toga?

- Nikada ne volimo da nam vlada govori šta treba da radimo. Istina je, previše je tih krahova; ali bilo bi ih još više da bankama upravljaju političari. - On se premesti na svoju stranu kreveta i rukom podupre glavu kako bi je bolje video dok je skidala donje rublje.

- Voleo bih da te večeras ne ostavljam, ali moram da idem na put.

Mejzi je imala istu želju. U izvesnom smislu je bila uzbuđena pri

pomisli na to da će biti s Hjuom za vreme Solijevog odsustva, ali upravo zbog toga ju je još više grizla savest.

- To mi neće smetati - reče ona.

- Tako se stidim svoje porodice.

- Nema potrebe.

Bila je Pasha i Soli je s roditeljima išao na *seder*, obrednu večeru. Mejzi nije bila pozvana. Bilo joj je razumljivo to što je Ben Grinborn ne voli i u izvesnom meri je osećala da i zaslužuje takav odnos, međutim, Solija je to duboko uznemiravalo. Štaviše, on bi se i posvađao s ocem samo da mu je Mejzi to dopustila, ali ona nije želela i to da ima na savesti, pa je uporno od njega zahtevala da normalno nastavi da se viđa s roditeljima.

- Jesi li sigurna da ti to ne smeta? - upita on zabrinuto.

- Sigurna sam. Slušaj, da mi je do toga tako stalo, mogla bih da odem u Mančester i da provedem Pashu sa svojim roditeljima. - U tom trenutku se zamislila. - Činjenica je da nikada nisam osećala veliku povezanost s tim jevrejskim običajima, još otkako smo otišli iz Rusije. Kad smo došli u Englesku, u gradu uopšte nije bilo Jevreja. Ljudi s kojima sam živela u cirkusu uglavnom nisu pripadali nijednoj veri. Čak i kad sam se udala za Jevrejina, tvoja porodica mi je pokazala da nisam dobrodošla. Sudbina se pobrinula za to da uvek na neki način budem stranac i da ti pravo kažem, to mi uopšte ne smeta. Bog za mene nikada nije ništa učinio. - Nasmejala se. - Mama kaže da mi je Bog podario tebe, ali to je čista besmislica: niko mi nije podario tebe, sama sam te zaslužila.

Sada mu je već bilo lakše.

- Nedostajaćeš mi večeras.

Sela je na ivicu kreveta i nagla se prema njemu tako da on može usnama da joj dodirne grudi.

- I ti meni.

- Mmm.

Malo kasnije, ležali su jedno uz drugo, naopako okrenuti; on je nju milovao između nogu, a ona je njemu ljubila i lizala penis, a zatim ga je sisala. Obožavao je da radi to u poslepodnevnim satima i u trenutku kad joj je svršio u usta, tiho je zaječao.

Ona promeni položaj i ugnezdi glavu na njegovo rame.

- Kakav ima ukus? - upita on pospanim glasom.

Ona mljacnu usnama.

- Sličan kavijaru.

On se nasmeši i sklopi oči.

Ona tada poče da se mazi između nogu. Posle nekoliko trenutaka, on je već hrkao. Kada je svršila, nije se ni pomerio.

- Ljudi koji su vodili *Glazgovsku banku* morali bi da završe u zatvoru - govorila je Mejzi neposredno pre večere.

- To je malo pregrubo - odgovori joj Hju.

Ta njegova opaska pogodila ju je kao vrlo uobražena.

- Pregrubo? - reče ona razdraženo. - To nije ni približno toliko grubo kao ono što se dogodilo radnicima koji su ostali bez svog novca!

- Ipak, niko nije savršen, čak ni ti radnici - bio je uporan Hju. - Ako stolar pogreši i kuća se sruši, treba li on zato da ide u zatvor?

- To nije isto!

- A zašto?

- Zato što stolar ima platu od trideset šilinga nedeljno i mora da sluša poslovođu, dok bankar zarađuje hiljade funti i to opravdava teretom odgovornosti.

- Sve je to tačno. Ali i bankar je čovek. I on mora da izdržava ženu i decu.

- Isto bi se moglo reći i za ubice, pa ih ipak vešamo uprkos sudbini njihove dece koja tako ostaju bez roditelja.

- Ali, ako čovek slučajno ubije drugog čoveka, na primer ako puca u zeca i pogodi čoveka koji je stajao iza grma, taj čovek ne ide u zatvor. Zašto bismo onda morali da zatvaramo bankare koji gube tuđi novac?

- Da bi drugi bankari bili oprezniji!

- Po toj logici trebalo bi da obesimo i onog čoveka koji je pucao u zeca, da bi drugi lovci bili oprezniji.

- Hju, ti sada jednostavno namerno i tvrdoglavo izvrćeš činjenice.

- Ne, naprotiv. Zbog čega bismo se prema neopreznim bankarima odnosili strože nego prema neopreznim lovcima na zečeve?

- Razlika je u tome što zbog neopreznih lovaca ne osiromašuje hiljade ljudi svakih nekoliko godina, dok se zbog neopreznih bankara to događa.

U tom trenutku razgovor prekinu Kingo svojim beživotnim glasom:

- Koliko čujem, uprava *Glazgovske banke* na kraju će najverovatnije i završiti u zatvoru; i oni i njihov direktor.

Hju reče:

- I ja sam uveren u to.

Mejzi se toliko iznervirala da je poželela da vrišti.

- Zašto si mi onda toliko protivrećio?

On se nasmeši.

- Da vidim da li možeš da opravdaš svoj stav.

Mejzi se priseti da je Hju oduvek imao moć da joj radi takve stvari i ugrize se za jezik. Upravo je ta njena vatrena narav bila privlačna *Marlboroškom krugu* i to je bio jedan od razloga zbog kojeg su je prihvatili uprkos poreklu; ali dosadiće im, ako dopusti da ti ispadi žestine potraju dugo. Već trenutak kasnije, raspoloženje joj je bilo sasvim drugačije.

- Gospodine, uvredili ste me! - uzviknu ona teatralno. - Izazivam vas na dvoboj!

- Koje oružje dame koriste u dvobojima? - nasmeja se Hju.

- Igle za heklanje, u zoru!

Na to su se svi nasmejali, a upravo u tom trenutku jedan sluga je ušao u prostoriju najavljujući večeru.

Za dugačkim stolom uvek ih je bilo između osamnaestoro i dvadesetoro. Mejzi je uživala u pogledu na šuštave stolnjake i kvalitetan porcelan, na stotine sveća čiji se plamen odražavao u blistavim staklenim predmetima, na besprekornu crno-belu odeću muškaraca, i divne boje i neprocenjivo vredan nakit na ženama. Svake večeri se pio šampanjac, međutim, on joj je kvario liniju, tako da je dopuštala sebi samo gutljaj-dva.

Nekako se dogodilo da se za stolom obrela kraj Hjua. Vojvotkinja ju je obično raspoređivala na mesto pored Kinga, jer je Kingo voleo lepe žene, a vojvotkinja je bila popustljiva; međutim, večeras je očigledno želela da promeni raspored. Niko nije izgovorio molitvu, jer se u tom društvu vera ostavljala isključivo za nedelju. Poslužena je supa i Mejzi je vedrim glasom čavrljala s obojicom muškaraca između kojih je sedela. Misli su joj, međutim, bile zaokupljene bratom. *Jadan Deni! Tako pametan, tako predan, tako veliki vođa, a tako nesrećan.* Ona se upita da li će Deni uspeti da uđe u Parlament. Nadala se da hoće. *Tata bi se veoma ponosio.*

Danas joj se, što je bilo neuobičajeno, prošlost na očigledan način progurala u sadašnji život. Bilo je neobično koliko je to zapravo malo značilo. Izgleda da ni Deni, kao ni ona, nije pripadao nijednoj određenoj društvenoj klasi. Predstavljao je radničku klasu; odevao se kao pripadnik srednje klase; a ipak je imao ono isto samouvereno i pomalo arogantno držanje svojstveno Kingu i njegovim prijateljima. Nije se moglo tek tako, na prvi pogled, odrediti da li je reč o mladiću iz viših klasa koji je kao životni put odabrao mučeništvo među radnicima ili o čoveku iz radničke klase koji se uzdigao do višeg položaja.

Nešto slično važilo je i za Mejzi. Ko god je umeo da prozre klasne razlike lako je mogao da otkrije da ona nije rođena kao dama. Međutim,

svoju ulogu je igrala tako dobro i bila je toliko lepa i šarmantna, da ljudi nikako nisu mogli poverovati u uporna govorkanja da ju je Soli pokupio na nekom plesu. Ako je i bilo nekih pitanja u vezi s prihvatanjem Mejzi u londonskom društvu, na njih je odgovorio princ od Velsa, sin kraljice Viktorije, i budući kralj, kada je priznao da ga je ona „*općinila*“ i poslao joj zlatnu kutiju za cigarete s dijamantskom kopčom.

Tokom večere je sve više i više osećala Hjuovo prisustvo. Svesno se trudila da razgovor zadržava na lakim temama i vodila je računa o tome da s muškarcem koji joj je sedeo s druge strane razgovara barem toliko koliko i s njim; ali, činilo joj se da joj prošlost proviruje preko ramena i čeka da je ona prepozna kao neki uporan strpljiv molilac.

Od Hjuovog povratka u London, videli su se tri ili četiri puta, a sada su pod istim krovom proveli već četrdeset osam sati, ali još nijednom rečju nisu spomenuli ono što se dogodilo pre šest godina. Hju je znao samo to da je ona bez traga nestala, kako bi se zatim pojavila kao supruga Solomona Grinborna. Pre ili kasnije moraće da mu pruži neko objašnjenje. Plašila se da će razgovor o tome doneti i sva nekadašnja osećanja, kako njoj, tako i njemu. Ali to je naravno trebalo učiniti i možda je ovo bio pogodan trenutak, budući da je Soli u Londonu.

Prilika za to ukazala se dok je nekoliko ljudi u njihovoj blizini glasno razgovaralo. Mejzi je zaključila da sada može da progovori o tome. Kad se okrenula prema Hjuu, ona odjednom oseti da su je emocije potpuno savladale. Tri ili četiri puta otvorila je usta, ali nije mogla ništa da kaže. Onda je naposletku uspeła da izgovori nekoliko reči.

- Znaš, verovatno bih ti upropastila karijeru. - U tom trenutku je morala poprilično da se uzdrži da ne zaplače i više nije mogla ni reč da kaže.

Istog trena mu je bilo jasno o čemu ona govori.

- Ko ti je rekao da bi mi upropastila karijeru?

Da joj se obratio saosećajnim glasom, verovatno bi izgubila vlast nad sobom i nezaustavljivo zaplakala, međutim, srećom, njegov ton bio je agresivan, što joj je omogućilo da mu odgovori.

- Tvoja strina Ogasta.

- I mislio sam da je ona na neki način upletena u to.

- Ali bila je u pravu.

- U to ne verujem - reče on, dok ga je svakog trenutka sve više obuzimao bes. - Nisi upropastila Solijevu karijeru.

- Smiri se. Soli pre toga nije bio crna ovca u porodici. I pored toga, bilo

nam je dovoljno teško. Njegova porodica me i dalje mrzi.

- Uprkos tome što si Jevrejka?

- Da. I Jevreji mogu da budu snobovi poput svih ostalih. - On nikada neće saznati pravi razlog za to, činjenicu da Berti nije Solijevo dete.

- Zašto mi jednostavno nisi rekla šta radiš i zašto?

- Nisam mogla. - Kad se prisetila tih užasnih dana, ponovo je osetila da je nešto guši, pa je morala duboko da udahne da bi se smirila. - Bilo mi je veoma teško da tek tako prekinem svaku vezu i nestanem; srce mi je prepuklo. U tome nikako ne bih uspela da sam pored toga još morala i da ti se pravdam.

Još uvek nije nameravao da je pusti da se tek tako izvuče.

- Mogla si barem da mi pošalješ neko pisamce.

Mejzin glas se pretvorio u šapat.

- Nisam mogla da prisilim sebe da ga napišem.

Konačno joj se učinilo da on polako popušta. Otpio je gutljaj vina i sklonio pogled.

- Bilo mi je užasno, ništa mi nije bilo jasno, nisam znao čak ni da li si živa. Govorio je oporim tonom, međutim u njegovim očima videla je bol koga se prisetio.

- Izvini - reče ona nemoćno. - Tako mi je žao što sam te povredila. To nimalo nisam želela. Htela sam da te spasem od nesreće. Učinila sam to iz ljubavi. - Čim je čula šta je rekla, zažalila je što je izgovorila reč „*ljubav*“.

Njemu ta reč nije promakla.

- Voliš li sada Solija? - upita on neočekivano.

-Da.

- Vas dvoje izgledate veoma zadovoljno.

- S obzirom na naš način života... nije teško biti zadovoljan.

I dalje je bio besan na nju.

- Imaš ono što si oduvek želela.

To su bile pomalo teške reči, ali ona je imala osećaj da ih možda i zaslužuje, pa je samo klimnula glavom.

- Šta je bilo s Ejpril?

Mejzi je oklevala. Sada je već malo preterao.

- Znači, ti mene izjednačavaš s Ejpril, zar ne? - reče ona, povređena.

To je nekako stišalo njegov bes. Tužno se nasmeši i reče:

- Ne. Ti nikada nisi bila kao Ejpril. Znam to. Ipak, voleo bih da znam šta je bilo s njom. I dalje je viđaš?

- Da... diskretno. - Ejpril je bila neutralna tema: razgovor o njoj odvešće

ih s tog opasnog emocionalnog terena. Mejzi odluči da zadovolji njegovu znatiželju. - Da li ti je poznato mesto po imenu Kod Nel.

On spusti glas.

- To je jedan bordel.

Nije mogla a da ga ne upita:

- Jesi li ikada bio tamo?

Činilo se da mu je neprijatno.

- Da, jednom. Bio je to potpuni fijasko.

To je nije iznenadilo. Prisećala se koliko je dvadesetogodišnji Hju bio naivan i neiskusian.

- E pa, Ejpril je sada vlasnica tog lokala.

- O, bože! Kako je došlo do toga?

- Prvo je postala ljubavnica poznatog romanopisca i živela u prelepoj kućici u Klepamu. Dojadila mu je otprilike u vreme kad je Nel počela da razmišlja o povlačenju iz posla. Tako je Ejpril prodala kućicu i od Nel kupila bordel.

- Zamisli samo... - reče Hju. - Nikada neću zaboraviti Nel. Bila je to najdeblja žena koju sam ikada video.

Svi za stolom su odjednom začutili, tako da je nekoliko ljudi u njihovoj blizini čulo njegovu poslednju rečenicu. Svi su se nasmejali, a neko je rekao:

- Ko je bila ta debela dama? - Hju se samo nasmešio, ne rekavši ništa.

Nakon toga klonili su se opasnih tema, ali Mejzi se osećala iscrpljeno i prilično slabo, kao da je pala i udarila se.

Kad su završili večeru i kad su muškarci popušili cigare, Kingo je objavio da želi da pleše. Tepih u salonu je sklonjen, a zatim su pozvali lakeja koji je umeo da svira polke na klaviru on se odmah bacio na posao.

Mejzi je plesala sa svima osim s Hjuom, međutim, pošto je već postalo očigledno da ga izbegava, zaplesala je i s njim; bilo je to kao da su se vratili šest godina unazad i kao da se ponovo nalaze u *Kremom gardensu*. Gotovo je uopšte nije vodio: izgledalo je da nagonski izvode iste pokrete. Mejzi nikako nije mogla da potisne neloyalnu pomisao na to da je Soli nespretnan igrač.

Posle Hjuja zaplesala je s drugim partnerom, ali posle toga muškarci je viši nisu molili za ples. Kada je sat otkucao jedanaest i kad je poslužen konjak, društvene norme su odbačene: muškarci su skinuli bele kravate, neke žene su odbacile cipele, a Mejzi je svaki ples igrala s Hjuom. Znala je da bi morala da se oseća krivom, ali to s krivicom nikada joj nije išlo

naročito dobro: uživala je i nije imala nameru da prestane.

Kada se lakej za klavirom umorio, vojvotkinja je poželela dašak svežeg vazduha i sluškinje su se rastrčale po kapute, kako bi svi mogli malo da prošetaju po vrtu. Napolju, u mraku, Mejzi uhvati Hjuja podruku.

- Ceo svet zna šta sam ja radila poslednjih šest godina, ali šta je bilo s tobom?

- Sviđa mi se Amerika - reče on. - Tamo ne postoje klase. Ima i bogatih i siromašnih, ali nema aristokratije, nema gluposti kao što su društveni položaj i protokol. To što si ti učinila, udala se za Solija i postala prijateljica najvažnijih osoba u zemlji, ovde je prilično neobično i mogao bih se opkladiti da čak ni sada nikada ne govoriš punu istinu o svom poreklu.

- Mislim da svi oni pomalo sumnjaju... ali, u pravu si, nisam sasvim iskrena.

- U Americi bi se svojim skromnim počecima hvalila jednako kao što se Kingo razmeće svojim precima koji su se borili u bici kod Aženkura.

Zanimao ju je Hju, a ne Amerika.

- Nisi se oženio.

- Nisam.

- U Bostonu... je li tamo postojala neka devojka koja ti se sviđala?

- Pokušao sam, Mejzi.

Odjednom joj je bilo žao što ga je to pitala, jer je predosetila da će joj njegov odgovor razoriti sreću; ali već je bilo prekasno: postavila mu je pitanje i on je sada govorio.

- U Bostonu je bilo lepih devojaka, i prijatnih devojaka, i inteligentnih devojaka, i devojaka koje bi bile predivne žene i majke. Nekima sam poklonio pažnju i izgledalo je da im se sviđam. Međutim, kad god bismo došli do tačke u kojoj je trebalo da ih zaprosim ili da se povučem, shvatio bih da to što osećam nije dovoljno. To nijednom nije bilo ono što sam osećao prema tebi. To nije bila ljubav.

Eto, sada je to i rekao.

- Prestani - prošaputa Mejzi.

- Dve-tri majke prilično su se naljutile na mene, zatim se pročulo kakav sam i devojke su postale oprezne. I dalje su prema meni bile dobre, ali su znale da sa mnom nešto nije u redu, da nisam ozbiljan, da nisam tip za ženidbu. Hju Pilaster, engleski bankar i srcolomac. Ako bi mi se učinilo da se neka devojka ipak zaljubila u mene uprkos pričama koje su o meni kružile, ja bih je obeshrabrio. Ne volim da lomim srce devojka. Previše dobro znam kakav je to osećaj.

Lice joj je bilo u suzama i bila je srećna što su u mraku.

- Žao mi je - reče ona toliko tiho da je jedva čula sopstveni glas.

- U svakom slučaju, sada znam šta nije u redu sa mnom. Mislim da sam to oduvek znao, ali u poslednja dva dana nestalo je i poslednje sumnje.

Već su bili zaostali za drugima i on se zaustavi i okrenu se prema njoj.

Zatim reče:

- Nemoj to da kažeš, Hju, molim te.

- Još te volim. To je sve. - Izgovorio je to i sve je bilo upropašćeno.

- Mislim da i ti voliš mene - nastavi on bez milosti. - Zar nije tako?

Ona podignu pogled prema njemu. U njegovim očima je videla odsjaj svetla iz kuće koja se uzdizala s druge strane travnjaka, ali lice mu je bilo u senci. Nagnuo se i poljubio je u usta, a ona se nije ni pomerila.

- Slane suze - reče on nakon nekoliko trenutaka. - Zaista me voliš. Znao sam to. - Iz džepa je izvadio presavijenu maramicu i nežno joj dodirnuo lice, brišući joj suze s obraza.

Morala je to nekako da prekine.

- Moramo stići ostale - reče ona. - Ljudi će svašta pričati. - Okrenula se i zakoračila, tako da je on morao ili da joj pusti ruku ili da pode za njom. Pošao je za njom.

- Čudi me što brineš zbog toga šta će ljudi reći - reče on. - Tvoje društvo je čuveno po tome što ne mari za takve priče.

Zapravo nije brinula zbog drugih. Brinula je zbog sebe. Naterala ga je da ubrzaju korak sve dok nisu stigli ostatak društva, a onda mu je pustila ruku i zapodenula razgovor s vojvotkinjom.

Nejasno ju je mučila Hjuova primedba o tome da je *Marlboroški krug* poznat po toleranciji. To je bilo tačno, ali više bi volela da nije upotrebio izraz takve priče; nije bila sigurna zbog čega je to osećala.

Kada su se vratili u kuću, veliki sat u predvorju otkucavao je ponoć. Mejzi se odjednom oseti iscrpljenom.

- Idem u krevet - reče ona.

Videla je da je vojvotkinja zamišljeno pogledala Hju, zatim ponovo nju, pa potisnula blagi osmeh i u tom trenutku je shvatila kako svi oni misle da će Hju noćas spavati s njom.

Dame su na sprat pošle zajedno, ostavljajući muškarce da igraju bilijar i da pre spavanja popiju piće. Dok se pozdravljala sa ženama, ljubeći ih pre spavanja u obraz, u očima svake od njih videla je isti izraz, iskru uzbuđenja pomešanog sa zavišću.

Ušla je u svoju sobu i zatvorila vrata. U kaminu je i dalje gorela vatra,

a na polici iznad kamina i na toaletnom stočiću gorele su sveće. Na stočiću pored kreveta, kao i obično nalazio se poslužavnik sa sendvičima i boca šerija, za slučaj da u toku noći ogladni: ona ih nikada nije ni dotakla, međutim pažljiva posluga *Kingsbridž menora* svake večeri je bez izuzetka ostavljala takve poslužavnike kraj svakog kreveta.

Počela je da skida odeću. Možda svi oni nisu u pravu: možda Hju ipak neće doći kod nje večeras. Pri pomisli na to osetila je oštar bol i shvatila da žudi za tim da dođe u njenu sobu i da ga zagrli i poljubi, da ga stvarno poljubi, a ne onako, uz grižu savesti, kao u vrtu, već požudno i bestidno. Taj osećaj doneo joj je snažno sećanje na onu noć pre šest godina, nakon trka u Gudvudu, na uzan krevet u kući njegove strine i na izraz njegovog lica u trenutku kada je skinula haljinu.

Pogledala je odraz svog golog tela u dugačkom ogledalu. Hju bi primetio da joj se telo promenilo. Pre šest godina imala je sićušne, uvučene bradavice nalik rupicama na bradi, a sada, nakon dojenja Bertija, bile su velike, boje jagoda i ispupčene. Kao devojka, nije morala da nosi steznik, imala je prirodnu vitku liniju, ali nikada nije uspela sasvim da povрати vitak struk posle trudnoće.

Začula je muškarce kako se penju stepenicama, glasno udarajući nogama i smejući se nekoj šali. Hju je bio u pravu: nikoga od njih ne bi šokirala mala preljuba na ovoj zabavi. *Zar ne misle da time gaze odanost prema svom prijatelju Soliju*, pomisli ona prezrivo. U tom trenutku, kao da ju je neko snažno udario po obrazu, shvatila je da je ona ta koja bi trebalo da se oseća nelojalnom.

Cele večeri nije ni pomislila na Solija, ali sada joj se sasvim jasno vratio u misli: nedužan, prijateljski raspoložen Soli; dobar i velikodušan Soli; čovek koji je voli do ludila, čovek koji brine za Bertija iako zna da je dete nekog drugog muškarca. *Kakva sam ja to žena*, pomisli ona.

Istog trena, bez i malo razmišljanja, prišla je vratima i zaključala ih.

Sada joj je bilo jasno šta joj je zasmetalo kada je Hju rekao *Tvoje društvo je čuveno po tome što ne mari za takve priče*. Zbog te rečenice njena osećanja prema Hjuu izgledala su tako obično, kao samo još jedan u nizu brojnih flertova, romansi i neverstava koje damama iz visokog društva pružaju obilje tema za ogovaranje. Soli nije zaslužio da bude izneveren zbog jedne tako obične aferice.

Ali ja želim Hjuu, pomisli ona.

Pomisao na to da je odustala od toga da provede noć s njim dovodila ju je do plača. Setila se njegovog dečakog osmeha i koščatih grudi, njegovih

plavih očiju i glatke bele kože; setila se i izraza njegovog lica u trenutku kada je ugledao njeno telo, tog izraza začuđenosti i radosti, žudnje i užitka, i činilo joj se da je tako teško odustati od svega toga.

U tom trenutku na vratima se začulo tiho kuckanje.

Stajala je gola nasred sobe, paralisana i sasvim omamljena.

Kvaka se spustila, primetila je da neko pritiska vrata, ali ona se, naravno, nisu otvorila.

Začula je neki glas kako tiho izgovara njeno ime.

Prišla je vratima i spustila ruku na ključ.

- Mejzi! - pozvao je nežnim glasom. - Ja sam, Hju.

Toliko je žudela za njim da je već i na zvuk njegovog glasa ovlažila između nogu. Gurnula je prst u usta i jako ga ugrizla, ali ni taj bol nije uspeo da potisne žudnju.

On ponovo pokuca na vrata.

- Mejzi! Hoćeš li me pustiti unutra?

Ona se leđima nasloni na zid, niz lice joj potekoše suze i nastaviše da joj kaplju na grudi.

- Pusti me da barem razgovaramo!

Znala je da, kad bi otvorila vrata, među njima ne bi bilo nikakvog razgovora, pali bi jedno drugome u naručje i u neobuzdanoj žudnji se bacili na pod.

- Reci barem nešto. Jesi li tu? Znam da si tu.

Stajala je sasvim nepomično i tiho plakala.

- Molim te... - reče on. - Molim te.

Nakon nekog vremena Hju je otišao.

Te noći Mejzi je loše spavala. Probudila se rano, još u svitanje, a raspoloženje joj se malo popravilo. Pre nego što su ostali gosti ustali, ona je, kao i obično, pošla u dečje odaje. Tamo se naglo zaustavila ispred vrata dečje trpezarije. Ipak, nije bila prvi gost koji je ustao. U trpezariji je čula muški glas. Zastala je i oslušnula. Bio to Hju.

Govorio je:

- I upravo u tom trenutku, div se probudio.

Tada se začuo dečji vrisak u kojem je bilo i radosti i straha i Mejzi prepozna Bertijev glas. Hju nastavi:

- Džek je počeo da se spušta niz stabljiku pasulja brzo koliko koliko su ga noge nosile... međutim, div je krenuo za njim!

Kingova kći En nadmoćnim glasom sedmogodišnjakinje koja sve zna reče:

- Berti se krije iza stolice jer se boji. Ja se ne bojim.

Mejzi je želela da se sakrije kao i Berti, pa se okrenula i pošla nazad prema svojoj sobi, ali onda se ponovo zaustavila. Danas će pre ili kasnije morati da se vidi s Hjuom, a ovde, u dečjem delu zgrade to će joj možda biti najlakše. Ona se pribra i uđe.

Oko Hjua je sedelo troje uzbuđene dece. Berti je jedva i primetio da mu je majka ušla. Hju pogleda Mejzi očima punim bola.

- Nemoj da prekidaš priču - reče ona, pa sede pored Bertija i zagrli ga.

Hju svu pažnju ponovo usmeri na decu.

- I šta mislite, šta je Džek tada učinio?

- Ja znam - reče En. - Uzeo je sekiru.

- Tako je.

Mejzi je samo sedela, grleći Bertija, dok je Berti razrogačenih očiju posmatrao čoveka koji mu je bio pravi otac. *Ako mogu da podnesem ovo, za mene više ništa neće biti nemoguće*, pomisli Mejzi.

Hju reče:

- I dok je div još bio negde na pola stabljike, Džek ju je presekao! Div je pao na zemlju... i umro. A Džek i njegova majka su nastavili srećno da žive.

Berti reče:

- Ispričaj nam priču još jednom.

4.

U kordovskoj ambasadi bilo je vrlo živo. Narednog dana se slavio kordovski *Dan nezavisnosti* i za poslepodne je bio zakazan veliki prijem za članove Parlamenta, službenike *Ministarstva spoljnih poslova*, diplomate i novinare. Kao da već ionako nije imao dovoljno nevolja, Miki Miranda je tog jutra primio odlučno protestno pismo koje mu je britanski ministar spoljnih poslova uputio u vezi s dve engleske turistkinje koje su ubijene prilikom boravka u Andima. Ali, kada ga je posetio Edvard Pilaster, Miki Miranda je sve ostavio, jer ono što je imao da kaže Edvardu bilo je neuporedivo važnije i od prijema i od diplomatskog protesta. Bilo mu je potrebno pola miliona funti i nadao se da će taj novac moći da dobije od Edvarda.

Miki je dužnost kordovskog ambasadora obavljao godinu dana. Osvajanje tog položaja zahtevalo je svu njegovu prepredenost, a njegova porodica u Kordovi je, pritom, na podmićivanje potrošila pravo malo bogatstvo. Obećao je Papi da će se sav taj novac vratiti porodici i sad je morao da ispuni obećanje. Miki bi radije umro nego izneverio oca.

Edvarda je uveo u ambasadorski kabinet, velelepnu prostoriju u kojoj se isticala ogromna kordovska zastava. Kad je prišao velikom radnom stolu, on raširi kartu Kordove, ispravljajući je svojom kutijom cigara, kristalnom bocom šerija, čašom i Edvardovim sivim cilindrom. Oklevao je. Bilo je to prvi put da od nekoga traži pola miliona funti.

- Ovo je pokrajina *Santamarija*, na severu zemlje - započeo je on.

- Poznato mi je kako na karti izgleda Kordova - reče Edvard razdraženim tonom.

- Naravno da ti je to poznato - odgovori Miki pokušavajući da ga umiri. To je bilo tačno. *Banka Pilasters* je dobar deo poslova obavljala s Kordovom, finansirajući tamošnji izvoz nitrata, usoljene govedine i srebra, zatim uvoz rudarske opreme, pušaka i luksuzne robe. Zahvaljujući Mikiju, svi ti poslovi su išli preko Edvarda, budući da je Miki, isprva kao ataše, a zatim i kao ambasador, zagorčavao život svakome ko za finansiranje trgovine s njegovom zemljom nije hteo da koristi usluge *banke Pilasters*. Zbog toga su Edvarda sada smatrali vodećim londonskim stručnjakom za poslovanje s Kordovom.

- Naravno da ti je poznato - ponovi Miki. - I znaš da sav nitrat koji moj otac iskopa mora biti transportovan na magarcima iz *Santamarije* u

Palmu. Ali, ono što možda ne znaš jeste činjenica da je na tom pravcu moguće izgraditi železničku prugu.

- Kako možeš biti siguran u to? Železnica je komplikovana stvar.

Miki je sa svog stola podigao neku svesku.

- Tako što je moj otac naručio studiju od jednog škotskog inženjera po imenu Gordon Halfpeni. Ovde su sve pojedinosti... uključujući i troškove. Pogledaj.

- Koliko? - upita Edvard.

- Pet stotina hiljada funti.

Edvard je prelistavao stranice izveštaja.

- A politika?

Miki je podigao pogled prema velikom portretu predsednika Garsije u uniformi vrhovnog komandanta. Kad god bi pogledao tu sliku, Miki bi se zakleo da će jednog dana na tom mestu biti okačena njegova slika.

- Predsednik podržava tu ideju. Veruje da će time ojačati svoju vojnu vlast u unutrašnjosti. - Garsija je imao poverenja u Papu. Još otkako je Papa, uz pomoć dve hiljade kratkih *vestli-ričards* pušaka izrađenih u Birminghamu, postao guverner provincije *Santamarija*, porodica Miranda je prerasla u vatrene predsednikove pristalice i njegove bliske saveznike. Garsija nije sumnjao u Papine motive za izgradnju železnice do Palme: ta pruga bi omogućila porodici da, kada se odluči za napad, do prestonice dođe za dva dana, umesto za dve nedelje.

- Kako će se finansirati izgradnja? - upita Edvard.

- Prikupićemo novac na londonskom tržištu - reče Miki živahnim glasom. - Zapravo, mislio sam da bi vaša banka možda mogla da preuzme taj posao. - Trudio se da diše polako i normalno. Ovo je bio vrhunac njegovog dugotrajnog i mukotrpnog obrađivanja porodice Pilaster: to je trebalo da bude njegova nagrada za sve te godine pripremanja.

Ali, Edvard odmahnu glavom i reče:

- Ne bih rekao.

Mikija je taj odgovor prenerazio i užasnua. Nadao se da će Edvard u najgorem slučaju reći da će razmisliti o njegovom predlogu.

- Ali vi stalno prikupljate novac za izgradnju pruga... mislio sam da će vam biti drago što vam se ukazuje takva prilika!

- Kordova nije isto što i Kanada ili Rusija - reče Edvard. - Ulagačima se ne sviđa vaš politički sistem, u kojem svaki provincijski caudillo* ima svoju

* Šp.: glavešina, voda. (Prim, prev.)

vojsku. To je kao u srednjem veku.

Miki se toga nije setio.

- Finansirali ste tatin rudnik srebra.

- To je bilo pre tri godine i taj posao je Papi doneo korisnih sto hiljada funti.

- Upravo o takvim stvarima i govorim! Pokazalo se da je to jedini južnoamerički rudnik srebra koji s teškom mukom ostvaruje zaradu.

Nalazište je zapravo bilo vrlo bogato, ali Papa je jedini skidao kajmak, a deoničarima nije davao ništa od zarade. Da im je barem ostavljao neku malu razliku zbog opšteg utiska! Međutim, Papa nikada nije slušao takve savete.

Miki potisnu osećaj paničnog straha, međutim izgleda da mu se raspoloženje odražavalo i na licu, budući da je Edvard zabrinuto rekao:

- Slušaj, dragi moj, zar je to zbilja toliko važno? Izgledaš mi uznemireno.

- Da ti pravo kažem, mojoj porodici bi to mnogo značilo - priznao je Miki. Imao je osećaj da Edvard svakako može da prikupi toliko novca, ako to stvarno želi; to nije neizvodljivo. - Kada bi banka s ugledom kakav ima *Pilasters* prihvatila ovaj projekat, ljudi bi sigurno zaključili da je Kordova dobra za ulaganje.

- Ima nečeg u tome - reče Edvard. - Kad bi to predložio neko od partnera i kad bi to stvarno želeo da progura, verovatno bi bilo izvodljivo. Ali ja nisam partner.

Miki je potcenio probleme u vezi s prikupljanjem pola miliona funti. Međutim, to još nije značilo da je poražen. Već će pronaći neku mogućnost.

- Moraću ponovo da razmislim o tome - reče on usiljeno vedro.

Edvard iskapi svoju čašu šerija i ustade.

- Hoćemo li na ručak?

* * *

Te večeri su Miki i Pilasteri išli da pogledaju predstavu *Devojka koja je volela mornara* koja se igrala u *Operi komik*. Miki je u pozorište došao nekoliko minuta pre njih. Dok ih je čekao u predvorju, sreo je porodicu Bodvin, redovne zvanice u kući Pilastera: Albert Bodvin bio je advokat koji je mnogo radio za banku, dok je Ogasta nekada uporno pokušavala da njihovu kći, Rejčel Bodvin, uda za Hjua.

Iako su mu misli bile zaokupljene problemom prikupljanja novca za železnicu, Miki se istog trena automatski bacio na koketiranje s Rejčel Bodvin, kao što je to radio sa svim devojkaama i brojnim udatim ženama.

- Onda, kako ide pokret za žensku emancipaciju, gospođice Bodvin?

Njena majka se zarumenela i rekla:

- Više bih volela da to ne spominjete, senjor Miranda.

- U tom slučaju i neću, gospođo Bodvin, jer su vaše želje za mene kao zakoni izglasani u Parlamentu: pravno obavezujuće.

On se ponovo okrenu prema Rejčel. Nije bila naročito lepa, oči su joj bile previše primaknute, ali imala je skladno telo: duge noge, uzan struk i velike grudi. U neočekivanom blesku mašte zamislio ju je s rukama zavezanim za uzglavlje kreveta i raširenim golim nogama. Pri pomisli na tu sliku osetio je uzbuđenje. Podigao je pogled s njenih grudi i pogledao je u oči. Većina devojaka bi se zarumenela i odvrtila pogled, međutim ona ga je pogledala neverovatno otvoreno i nasmešila mu se, tako da je zapravo njemu bilo neprijatno. Tražeći neku temu za razgovor, on reče:

- Jeste li znali da nam se stari prijatelj Hju Pilaster vratio iz kolonija?

- Da, videla sam ga u Vajthevenu. I vi ste tada bili tamo.

- Ah, da, zaboravio sam.

- Hju mi je oduvek bio simpatičan.

Ali nisi htela da se udaš za njega, pomisli Miki. Rejčel je već ceo niz godina stajala kao ponuda na bračnom tržištu i već je pomalo izgledala kao neka stara roba, pomisli on bezosećajno. Ipak, nagon mu je govorio da je reč o osobi s veoma izraženim seksualnim nagonom. Njen problem je u tome što je izgledala isuviše zastrašujuće. Muškarcima je ulivala strah i oni su bežali od nje. Međutim, sada je sigurno već pomalo očajna. Približavala se tridesetoj i kako je još uvek bila neudata, sigurno se pitala da li joj je suđeno da ceo život provede kao usedelica. Neke žene bi o tome mogle razmišljati ravnodušno, ali Rejčel nije jedna od njih, naslućivao je Miki.

On ju je privlačio ali, s druge strane, privlačio je gotovo i sve ostale, stare i mlade, muškarce i žene. Mikiju se sviđalo što bogati i uticajni ljudi padaju na njegov šarm, jer je tako sticao moć; a Rejčel je niko i ništa, i njeno zanimanje za njega bilo je beznačajno.

U tom trenutku u predvorje su ušli Pilasteri i Miki svu pažnju usmeri na Ogastu. Na sebi je imala prelepu svečanu haljinu zagasitoružičaste boje.

- Izgledate... predivno, gospođo Pilaster - reče on prigušenim glasom, a ona se nasmeši od užitka. Članovi dve porodice nekoliko minuta su čavrljali, a onda je došlo vreme da zauzmu mesta.

Bodvinovi su sedeli na običnim sedištim, dok su Pilasteri imali ložu. Kad su se razdvajali, Rejčel se ljubazno nasmeši Mikiju i tiho reče:

- Možda ćemo se kasnije još jednom videti, senjor Miranda.

Pošto je načuo te reči, otac je prekorno pogleda, uhvati je podruku i žurno povede dalje, dok mu se gospođa Bodvin pre nego što je otišla blago nasmešila. *Gospodin Bodvin ne želi da mu se kći zaljubi u stranca*, pomisli Miki, ali gospođa Bodvin nije više toliko probirljiva.

Tokom celog prvog čina zabrinuto je razmišljao o zajmu za železnicu. Sve do tog dana nije mu palo na pamet da bi primitivan politički sistem u Kordovi, koji je porodici Miranda omogućio da se izbori za bogatstvo i vlast, mogao uticati na ulagače tako što će svaki posao s Kordovom smatrati rizikom. To verovatno znači da neće želeći da finansiraju taj projekat, a neće želeći ni bilo koja druga banka. Jedini način da dođe do novca bio je da iskoristi svoj lični uticaj u porodici Pilaster. A jedine osobe na koje može uticati jesu Edvard i Ogasta.

Tokom prve pauze na nekoliko trenutaka je ostao sam u loži s Ogastom, pa ju je odmah upitao ono što ga je zanimalo, znajući koliko ona ceni direktan pristup.

- Kada će Edvard biti unapređen u partnera u banci?

- To je bolna tačka - odgovori ona oporim glasom. - Zašto pitaš?

On joj ukratko ispriča priču o železnici, izostavljajući Papin dugoročni cilj osvajanja prestonice.

- Ne mogu dobiti novac ni od jedne banke... niko ništa ne zna o Kordovi, budući da sam ih zbog Edvarda držao podalje od svoje zemlje. - To nije bio pravi razlog, ali Ogasta to neće saznati: ona se ne razume u zbivanja u poslovnom svetu. - Međutim, bio bi to uspešan projekat, kada bi Edvard to mogao da progura.

Ogasta klimnu glavom.

- Moj muž je obećao da će unaprediti Edvarda čim se oženi - reče ona.

Miki je bio iznenađen. Kad se Edvard oženi! Ta pomisao ga je zapanjila, ali, s druge strane, zašto bi ga zapanjila?

Ogasta nastavi:

- Čak smo se dogovorili i u vezi s nevestom: Emili Mejpl, kći đakona Mejpla.

- Kakva je to devojka?

- Zgodna, mlada, tek joj je devetnaest godina a već je mudra. Njeni roditelji odobravaju tu vezu.

Sudeći po tom opisu, činilo se da je to upravo onakva devojka kakva je Edvardu potrebna, pomisli Miki: njemu su se sviđale zgodne devojke, ali bila mu je potrebna neka nad kojom će imati svu vlast.

- Šta je, onda, prepreka?

Ogasta se namršti.

- Jednostavno ne znam. Edvard nikako da je zaprosi.

Mikija je to iznenadilo. Nije mogao da zamisliti da se Edvard oženi, koliko god da je devojka prikladna. Šta je to mogao dobiti brakom? Nije želeo decu. Ali sada je imao podsticaj: partnerski položaj. Čak i ako Edvardu nije stalo do toga, Mikiju jeste.

- Šta možemo učiniti da ga podstaknemo?

Ogasta ga lukavo pogleda i reče:

- Imam neobičan osećaj da bi mogao da napravi taj korak kada bi se i ti oženio.

Miki odvrati pogled. To je dobro primetila. Iako nije imala pojma o tome šta se događa u sobama Nelinog bordela, imala je izražen majčinski nagon. I on je imao utisak da bi Edvard pokazao više volje da stupi u brak kad bi se on prvi oženio.

- Ja da se oženim? - reče on, i kratko se nasmeja. Naravno da će se oženiti, pre ili kasnije, svi se žene, međutim, nije video nikakvog razloga da to učini uskoro.

Međutim, ako je to cena finansiranja železnice...

Nije reč samo o železnici, razmišljao je. Jedan uspešan zajam doneo bi i druge. Zemlje poput Rusije i Kanade svake godine su na londonskom tržištu uzimale nove zajmove, za izgradnju železničkih pruga, luka, osnivanje firmi za snabdevanje vodom i za finansiranje vladinih institucija. Nije bilo nikakvog razloga da Kordova ne učini isto to. Miki bi za svaki prikupljeni peni uzeo proviziju, što zvaničnu, što nezvaničnu; ali još važnije je to što bi novac bio usmeren u poslove značajne za njegovu porodicu n Kordovi, čime bi oni postali još bogatiji i uticajniji.

Pritom, alternativa je bila nezamisliva. Ako izneveri oca po ovom pitanju, on mu to možda nikada neće oprostiti. Da bi se zaštitio od očevog gneva, oženio bi se, ako treba, i tri puta.

On ponovo pogleda Ogastu. Nikada nijednom rečju nisu spomenuli ono što se u septembru 1873. godine dogodilo u sobi starog Seta, ali nemoguće je da je ona to zaboravila. Bio je to seks bez vođenja ljubavi, neverstvo bez preljube, i nešto i ništa. Oboje su tada bili sasvim obučeni, sve je trajalo samo nekoliko sekundi, pa ipak, bilo je strastvenije i snažnije i interesantnije i nezaboravnije od bilo čega što je Miki ikada radio s kurvama u Nelinom bordelu, a bio je uveren da je to i Ogasti bilo značajno. Šta ona zaista oseća u vezi s Mikijevom ženidbom? Polovina žena u Londonu bila bi ljubomorna, međutim bilo je tako teško saznati šta Ogasta

oseća duboko u srcu. On odluči da je otvoreno pita. Pogleda je u oči i reče:

- Da li vi želite da se oženim?

Oklevala je. Na trenutak je na njenom licu ugledao izraz žaljenja. Ono zatim postade neprobojno i ona odlučno reče:

- Da.

I dalje ju je netremice gledao u oči. Ni ona nije sklanjala pogled. Bilo mu je jasno da zaista misli ono što je rekla i zbog toga je bio neobično razočaran.

Ogasta reče:

- To se mora uskoro rešiti. Emili Mejpl i njeni roditelji neće pristati da unedogled žive u iščekivanju.

Drugim rečima, biće najbolje da se što pre oženim, pomisli Miki.

U tom slučaju, tako ću i učiniti. Neka bude tako.

U tom trenutku u ložu su se vratili Džozef i Edvard, pa je razgovor skrenuo na druge teme.

Tokom celog sledećeg čina Miki je razmišljao o Edvardu. Bili su prijatelji već punih petnaest godina. Edvard je bio slab i nesiguran, željan da ugađa drugima, ali bez prave inicijative i istinskih poriva. Njegov život se sastojao od toga da navodi ljude da ga podstiču i podržavaju, a Miki je tu potrebu zadovoljavao još otkako je u školi počeo da piše Edvardu zadatke iz latinskog. Sada je Edvarda trebalo gurnuti u brak koji je neophodan za razvoj njegove karijere, kao i za razvoj Mikijeve karijere.

Za vreme druge pauze, Miki reče Ogasti:

- Edvardu je potreban neko ko će mu pomoći u banci... neki pametan službenik koji će mu biti odan i štiti njegove interese.

Ogasta se na trenutak zamisli.

- To je stvarno dobra ideja - reče ona. - Neko koga i ti i ja znamo i u koga imamo poverenja.

- Upravo tako.

Ogasta reče:

- Imaš li već nekoga na umu?

- Imam brata koji radi za mene u ambasadi. Zove se Simon Oliver. Prezivao se Olivera, ali je to poenglezio. Pametan je mladić i sasvim pouzdan.

- Dovedi ga na čaj - reče Ogasta. - Ako mi se sviđa, razgovaraću s Džozefom.

- U redu.

Počeo je poslednji čin. *On i Ogasta često razmišljaju na isti način,*

pomislio je Miki. Trebalo bi zapravo da se oženi Ogastom: njih dvoje bi zajedno osvojili svet. Brzo je potisnuo tu nerealnu misao. Kojom devojkom će se oženiti? Ona ne bi trebalo da bude bogata naslednica, jer takvoj devojci nema šta da ponudi. Postojalo je nekoliko naslednica koje je lako mogao da očara, ali osvajanje njihovih srca bio bi samo početak: usledile bi dugotrajne bitke s roditeljima, bez ikakve garancije u pogledu željenog ishoda. Ne, njemu treba devojka skromnog porekla, neka kojoj se sviđa i koja će ga spremno prihvatiti. Pogledom je besciljno lutao po sali salom, a onda su mu oči odjednom zasijale: ugledao je Rejčel Bodvin.

Ona se savršeno uklapala u plan. Već je napola zaljubljena u njega. Već pomalo očajnički traži muža. Njenom ocu Miki se nije naročito sviđao, ali majci jeste, a majka i kći ubrzo će nadvladati očevo protivljenje.

A što je najvažnije, ona ga je uzbuđivala.

Verovatno je devica, nevina i bojažljiva. On će joj raditi stvari koje će je sasvim izbezumiti i koje će joj biti odvratne. Možda će se opirati, a to će mu samo povećati užitak. Žena na kraju mora popustiti seksualnim zahtevima svoga muža, uprkos njihovoj bizarnosti ili odvratnosti, jer neće imati kome da se požali. Ponovo ju je zamislio zavezanu za krevet, samo što se ovoga puta previjala, što od bola, što od žudnje ili i od bola i od žudnje...

Predstava se završila. Dok su izlazili iz pozorišta, Miki je pogledom tražio Bodvinove. Sreli su se na pločniku gde su Pilasteri čekali svoju kočiju, a Albert Bodvin pokušavao da privuče pažnju nekog od slobodnih kočijaša. Miki uputi zavodljiv osmeh gospođi Bodvin i obrati joj se:

- Da li biste mi učinili čast i dopustili mi da vas posetim sutra poslepodne?

Bilo je očigledno da je zatečena.

- Biće to čast za mene, senjor Miranda.

- Vrlo ste ljubazni. - Rukujući se s Rejčel, on je pogleda u oči i reče: - Onda, do sutra...

- Radujem se tome - odgovori ona.

Onda je stigla Ogastina kočija i Miki otvori vrata.

- Šta mislite o njoj? - upita on tiho.

- Oči su joj previše primaknute - reče Ogasta dok je ulazila. Kad se smestila na sedište, ona mu kroz otvorena vrata reče: - Ako se izuzme taj detalj, izgleda kao ja. - Ona zalupi vratima i kočija krenu.

Sat kasnije, Miki i Edvard su večerali u jednoj sobi u Nelinom bordelu. Osim stola, u prostoriji su se nalazili sofa i orman, umivaonik, i veliki krevet. Ejpril Tilzli je preuredila celo zdanje, tako da su u toj sobi sada bile

moderne tkanine Vilijama Morisa, i niz uokvirenih crteža koji su prikazivali ljude kako se samozadovoljavaju raznim voćem i povrćem. Međutim, u tom poslu bilo je sasvim prirodno da se posetioци opijaju i čine sve ono što inače ne bi smeli, tako da su tapete na nekim mestima već bile pocepane, zavese zamrljane, a tepih rasparan. Međutim, prigušeno svetlo sveća prikrivalo je jeftin sjaj sobe i podmlađivalo žene.

Muškarce su posluživale dve njima najdraže devojke, Mjurijel i Lili, koje su na sebi imale samo crvene svilene cipele i ogromne, bogato ukrašene šešire. Osim toga, bile su potpuno gole. S hodnika i iz pravca drugih prostorija dopirali su zvuci promuklog pevanja i neke žestoke svade, ali tu, unutra, bilo je mirno. Čulo se samo pucketanje vatre i tihi razgovor devojaka koje su im posluživale večeru. Mikija je takva atmosfera opuštala, tako da je zabrinutost koju je osećao zbog zajma za železnicu sada već pomalo jenjavala. Ako ništa drugo, imao je nekakav plan. Mora samo da ga sprovede. On pogleda Edvarda, koji je sedeo preko puta njega. To njihovo prijateljstvo bilo je vrlo plodonosno, razmišljao je. U pojedinim trenucima gotovo je osećao da voli Edvarda. Edvardova nesamostalnost bila je naporna, ali zbog nje je Miki stekao moć nad njim. Pomogao je Edvardu i Edvard je pomogao njemu, a zajedno su uživali u svim porocima najprefinjenijeg grada na svetu.

Kad su završili večeru, Miki natoči čašu vina i reče:

- Oženiću se Rejčel Bodvin.

Mjurijel i Lili počеше da se smeju. Nakon što ga je nekoliko trenutaka pažljivo posmatrao, Edvard reče:

- Ne verujem ti.

Miki slegnu ramenima.

- Veruj u šta god hoćeš. To je ipak istina.

- Ozbiljno govoriš?

-Da.

- Svinjo jedna!

Miki je iznenađeno buljio u svog prijatelja.

- Šta? Zašto ne bi trebalo da se oženim?

Edvard ustade i naglo se nagnu preko stola.

- Ti si obična prokleta svinja, Miranda, i to je sve što mogu da ti kažem.

Miki nije očekivao takvu reakciju.

- Šta je tebi, dođavola? - upita on. - Zar se ti nećeš oženiti Emili Mejpl?

- Ko ti je to rekao?

- Tvoja majka.

- E pa, ja se neću oženiti nijednom devojkom.

- Zašto da ne? Imaš dvadeset devet godina, kao i ja. Vreme je da čovek obezbedi barem neki privid ugledne kuće.

- Dodavola i ugledna kuća! - zagrme Edvard i prevrnu sto. Miki odskoči kako bi se izmakao pred komadićima razbijenog posuđa i prosutim vinom. Dve gole žene počese uplašeno da se povlače prema vratima.

- Smiri se! - uzviknu Miki.

- Posle svih ovih godina! - besneo je Edvard. - Posle svega što sam učinio za tebe!

Miki je bio zbunjen tim Edvardovim besom. Morao je nekako da ga smiri. Ovakva scena mogla je izazvati u njemu odbojnost prema braku, a to je bilo suprotno od onoga što je Miki želeo.

- To nije nikakva katastrofa - reče on razumno. - Za nas to neće predstavljati nikakvu promenu.

- To mora biti promena!

- Ne mora. I dalje ćemo dolaziti ovamo.

Edvard ga sumnjičavo pogleda. Zatim tišim glasom reče:

- Dolazićemo?

- Da. I dalje ćemo ići u klub. Zato i postoje klubovi. Muškarci odlaze u klubove kako bi se odmorili od svojih žena.

- Valjda je tako...

U tom trenutku otvoriše se vrata i u sobu žurno uđe Ejpril.

- Kakva je to buka? - upita ona. - Edvarde, jesi li razbijao moj porcelan?

- Izvini, Ejpril. Sve ću platiti.

Miki se obrati Ejpril:

- Upravo sam objašnjavao Edvardu da i nakon ženidbe može dolaziti ovamo.

- O, bože, nadam se da će tako i biti - reče Ejpril. - Kad mi ne bi dolazili oženjeni muškarci, morala bih da zatvorim kuću. - Okrenula se prema vratima i viknula: - Side! Donesi metlu.

Na Mikijevo olakšanje, Edvard se brzo smirivao. Onda Miki reče:

- Kad se oženimo, verovatno ćemo prvih nekoliko večeri morati da provedemo kod kuće i da tu i tamo priredimo neku večeru za goste. Ali, nakon nekog vremena, sve će se vratiti u normalu.

Edvard se namrštio.

- Ženama to ne smeta?

Miki slegnu ramenima.

- A kome je briga da li njima smeta ili im ne smeta? Šta tu žena može

da učini?

- Ako je nezadovoljna, mislim da može da gnjavi muža.

Miki shvati da Edvard svoju majku smatra tipičnom ženom. Srećom bilo je malo je žena tako snažne volje i pameti kao što je Ogasta.

- Trik je u tome da ne budeš previše dobar prema njima - reče Miki, govoreći na osnovu onoga što je primetio kod oženjenih prijatelja u klubu Kaus. - Ako si dobar prema ženi, ona će želeti da budeš s njom. Ako budeš grub prema njoj, biće srećna što uveče ideš u svoj klub i što ćeš je ostaviti na miru.

Mjurijel zagrlj Edvarda oko vrata.

- Sve će biti isto kad se oženiš, Edvarde, obećavam ti - izusti ona. - Pušiću ti ga dok gledaš kako Miki jebe Lili, baš onako kako voliš.

- Hoćeš? - upita on s glupavim osmehom na licu.

- Naravno da hoću.

- Znači, zapravo se ništa neće promeniti - zaključio je on, gledajući u Mikija.

- O, da, hoće - reče Miki. - Jedna stvar će se promeniti. Postać ćeš partner u banci.

DRUGO POGLAVLJE

APRIL

1.

U varijeteu je bilo vruće kao u turskom kupatilu. U vazduhu se osećao miris piva, rakova i smrdljivih ljudi. Na pozornici je neka mlada žena odevena u brižljivo odabrane rite stajala ispred kulisa naslikanih na zidu gostionice. U ruci je držala lutku koja je predstavljala novorođenče i pevala o tome kako je zavedena i napuštena. Gledaoci, koja su sedeli na klupama za dugačkim drvenim stolovima, držali su se podruke, pridružujući se pesmi:

I bila je potrebna samo kap džina!

Hju je pevao iz sveg glasa. Osećao se dobro. Pojeo je gotovo pola kilograma morskih puževa i popio nekoliko čaša toplog piva od slada. Sedeo je stisnut uz Noru Dempster, osobu u čijem mu je zagrljaju bilo prijatno. Imala je meko, punačko telo, čaroban osmeh i verovatno mu je spasla život.

Nakon boravka u *Kingsbridž minoru*, Hju je pao u mračan ponor potištenosti. Susret s Mejzi probudio je stare duhove i otkako ga je ponovo odbila, ti duhovi su ga neumorno progonili.

Danju je još nekako uspevao da preživi, budući da su mu na poslu misli bile zauzete raznim izazovima i problemima, a ne patnjom: marljivo je radio na zasnivanju zajedničke firme s *Madlerom i Belom*, što su partneri u banci *Pilasters* konačno odobrili. A uskoro je i sam trebalo da postane partner, o čemu je godinama sanjao. Međutim uveče nije imao volje ni za šta. Dobijao je pozive za mnogobrojne zabave, svečane plesove i večere, budući da je zahvaljujući prijateljstvu sa Solijem prihvaćen u *Marlboroškom krugu*, često ih je prihvatao, ali ako Mejzi nije bila tamo, dosađivao bi se, a kad bi došla, osećao se jadno. Zato je u poslednje vreme večeri uglavnom provodio u svojoj sobi, razmišljajući o njoj, ili je besciljno šetao ulicama, nadajući se, iako to nije bilo nimalo verovatno, da će je slučajno sresti.

Upravo je tokom takve jedne šetnje upoznao Noru. Išao je kod Pitera Robinsona u Oksford strit. Tu je nekada bila prodavnica tekstilne robe, ali sada se zvala robna kuća. Nameravao je da kupi poklon za svoju sestru Doti i da odmah zatim ode na voz za Folkeston. Međutim, osećao se toliko jadno da nije znao kako da se pojavi pred svojom porodicom i jednostavno se paralisao kad je trebalo da odabere poklon. Iz prodavnice je izašao

praznih ruku. Napolju je već polako padao mrak i na pločniku se jednostavno sudario s Norom. Ona se pritom saplela a on ju je uhvatio u naručje.

Nikada neće zaboraviti kako se osećao dok ju je držao. Iako je bila toplo odevena, telo joj je bilo meko i gipko, a oko nje se širio topao miris. Na trenutak je hladna i mračna londonska ulica potpuno iščezla i on se našao izolovan u svetu iznenadne sreće. Ona je zatim ispustila iz ruke ono što je kupila, keramičku vazu, koja se razbila na pločniku. Uplašeno je kriknula i činilo se da će svakog trena briznuti u plač. Hju je, naravno, uporno zahtevao da joj kupi istu takvu vazu.

Bila je godinu-dve mlađa od njega, imala je dvadeset četiri ili dvadeset pet godina. Lice joj je bilo lepo i zaobljeno, a ispod šeširića su joj provirivale pepeljastoplave kovrdže. Na sebi je imala jeftinu, ali skladnu odeću: ružičastu vunenu haljinu s turnirom ukrašenu izvezenim cvetnim šarama i usko skrojenu tamnoplavu baršunastu jaknu obrubljenu zečjim krznom. Imala je izraziti kokni izgovor.

Dok su kupovali novu vazu, u neobaveznom razgovoru joj je rekao da ne može da odluči šta da pokloni sestri. Nora mu je predložila da kupi šareni kišobran, a potom je insistirala da mu pomogne pri izboru.

Na kraju ju je kočijom odvezao do kuće. Rekla mu je da živi s ocem, trgovačkim putnikom koji se bavio prodajom novih lekova. Majka joj je umrla. Četvrt u kojoj je živela bila je malo jadnija nego što je bio pretpostavio, bila je to više četvrt siromašnih radnika nego srednje klase.

Mislio je da je više nikada neće videti i tako je cele nedelje u Folkestonu, kao i obično, bio prepušten sumornim mislima o Mejzi. U ponedeljak je u banci primio Norinu poruku kojom mu je zahvaljivala za ljubaznost: slova su bila sitna, uredna i devojačka, primetio je pre nego što je papirić zgužvao u lopticu i bacio je u korpu za smeće.

Sledećeg dana je oko podneva izašao iz banke s namerom da u obližnjoj kafani pojede porciju jagnječih kotleta. Onda ju je ugledao kako mu se približava. Isprva je nije prepoznao, već je samo pomislio kako devojka ima prelepo lice; zatim mu se nasmešila i tada je se setio. Skinuo je šešir, a ona se zaustavila kako bi popričali. Radi kao pomoćnica u radionici za izradu korseta, rekla mu je zarumenevši se, i upravo se vraća u prodavnicu iz posete jednoj klijentkinji. Povodeći se za iznenadnim porivom, Hju ju je upitao da li želi da te večeri pođe s njim na ples.

Odgovorila mu je da bi rado pošla, ali da nema odgovarajući šešir, pa ju je zato odveo kod jedne modistkinje, kupio joj šešir i tako rešio problem.

Njihova veza se uglavnom sastojala od odlazaka u kupovinu. Ona nikada nije imala mnogo novca i bez stida je uživala u Hjuovom imetku. On je, s druge strane, uživao da joj kupuje rukavice, cipele, kaput, narukvice i šta god je želela. Njegova sestra je izjavila, s mudrošću svojih dvanaest godina, da ga Nora voli samo zbog novca. Nasmejao se i rekao joj:

- Ali ko može da me voli, vidi kako izgledam?

Mejzi nije potisnuo iz misli, naprotiv, razmišljao je o njoj svakoga dana, ali uspomene ga više nisu bacale u očaj. Sada je imao nešto čemu se mogao radovati, sledeći sastanak s Norom. Za nekoliko nedelja, ona je uspela da mu povratiti životnu radost.

Prilikom jedne kupovine u nekoj prodavnici krzna u Bond stritu sreli su Mejzi. Prilično postidjen, Hju ih je upoznao. Nora je bila oduševljena što je upoznala gospodu Mejzi Grinborn. Mejzi ih je pozvala na čaj u svoju kuću na Pikadiliju. Te večeri Hju je ponovo video Mejzi na jednom plesu i, na njegovo iznenađenje, Mejzi se o Nori izrazila vrlo neljubazno.

- Žao mi je, ali ne sviđa mi se - rekla mu je Mejzi. - Imam utisak da je ona jedna pohlepna žena kamenog srca i ne verujem da te i malo voli. O, bože, nemoj da se oženiš njome.

Hju je bio pogođen i uvređen. *Mejzi je samo ljubomorna*, zaključio je. Osim toga, on uopšte nije razmišljao o braku.

Po završetku predstave u varijeteu, izašli su u maglu, gustu, uskomešanu, prožetu zadahom smoga. Obmotali su vrat i usta šalovima i zaputili se prema Norinoj kući u Kemden Taunu.

Činilo im se kao da su pod vodom. Svi zvukovi bili su prigušeni, a ljudi i stvari pojavljivali su se iz magle iznenada, bez ikakvog upozorenja: kurva koja doziva muškarce pod plinskom svetiljkom, pijanac koji teturajući se izlazi iz paba, policajac u obilasku, čistač ulica, kočija sa svetiljkom, koja polako gmiže ulicom, mokar pas u jarku i mačka sjajnih očiju u mračnoj uličici. Hju i Nora držali su se za ruke i svaki čas se zaustavljali u najgušćoj tami kako bi spustili šalove s usta i poljubili se. Norine usne bile su meke i podatne. Dopuštala mu je da joj zavuče ruku pod kaput i da joj miluje grudi. Zbog magle je sve bilo tiho, tajanstveno i romantično.

Obično ju je pratio do ugla njene ulice, ali večeras je zbog magle došao s njom sve do ulaznih vrata. Želeo je još jednom da je poljubi, ali plašio se da bi njen otac mogao da otvori vrata i da ih vidi. Nora ga je, međutim, iznenadila ovim rečima:

- Hoćeš li da uđeš?

Još nikada nije bio u njenoj kući.

- Šta će misliti tvoj tata? - upita je on.
- Otišao je u Hadersfild - reče ona i otvori vrata.

Hju uđe i oseti kako mu srce sve brže udara. Nije znao šta će se sada dogoditi, ali bio je siguran da će biti uzbudljivo. Pomogao je Nori da skine ogrtač i tada se pogledom punim žudnje zadržao na oblinama koje su se nazirale pod njenom nebeski-plavom haljinom.

Kuća je bila mala, manja čak i od kuće njegove majke u Folkestonu. Stepenice su zauzimale najveći deo malog predvorja. Iz njega su vodila dvoja vrata, verovatno u dnevnu sobu na prednjoj strani i kuhinju u zadnjem delu kuće. Gore su sigurno dve spavaće sobe. Pretpostavio je da se kada nalazi u kuhinji, dok je toalet verovatno u zadnjem dvorištu.

Hju obesi šešir i kaput na čiviluk. U kuhinji je lajao neki pas i Nora otvori vrata kako bi pustila malog crnog škotskog terijera koji je oko vrata imao plavu ogrlicu. Pas ju je radosno pozdravio i počeo oprezno da kruži oko Hju.

- Bleki me čuva kad je tata na putu - reče Nora, a Hjuu nije promaklo dvostruko značenje te rečenice.

Pošao je za Norom u dnevnu sobu. Nameštaj bio star i pohaban, a Nora je sobu ulepšala predmetima koje su zajedno kupili: šarenim jastucima, živopisnim tepihom i slikom koja je prikazivala dvorac *Balmoral*. Ona upali sveću i navuče zavese.

Hju je stajao nasred sobe, ne znajući šta da učini sa sobom, sve dok ga ona nije izbacila iz tog neprijatnog položaja, rekavši mu:

- Vidi da li možeš da potpališ vatru.

Na ognjištu je bilo još nekoliko žeravica i Hju stavi na njih malo sitnih drva i malim mehom podstaknu vatru. Kad je završio, okrenuo se i ugledao je kako sedi na sofi, bez šešira i puštene kose. Ona potapša jastučić kraj sebe a on poslušno sede. Bleki ga je ljubomorno posmatrao. Pitao se kako bi mogao da udalji psa iz sobe.

Držali su se za ruke i posmatrali vatru. Hju je bio spokojan. Nije mogao zamisliti da bi do kraja života uopšte mogao da poželi nešto drugo. Nakon izvesnog vremena, ponovo ju je poljubio. Potom joj je oprezno dodirnuo dojkicu. Bila je čvrsta i ispunjavala mu je ceo dlan. On je nežno stisnuo, a ona teško uzdahnu. Hju se već godinama nije tako dobro osećao, ali želeo je još više. On je još snažnije poljubi, i dalje joj dodirujući grudi.

Malo-pomalo, ona se izvijala, sve dok Hju već nije gotovo ležao na njoj. Oboje su teško disali. Bio je siguran da ona oseća kako joj njegov penis pritiska punačko bedro. Negde u podsvesti, glas savesti govorio mu je da

iskorišćava mladu devojku u odsustvu njenog oca, međutim, glas je bio jedva čujan i nije mogao da savlada želju koja je izvirala iz njega poput vulkana.

Žudeo je da joj dodiruje najintimnije delove tela. Zavukao joj je ruke između nogu. Ona se istog trena ukoči, a pas zalaja, naslućujući napetost. Hju se malo odmaknu od nje i reče:

- Izvedimo psa u predvorje.

Nora je izgledala zabrinuto.

- Možda bi trebalo da se zaustavimo.

Hju nije mogao da podnese pomisao na to da se zaustave. Međutim, reč „*možda*“ ohrabrila ga je.

- Sad ne mogu da se zaustavim - reče on. - Isteraj psa.

- Ali... nismo čak ni vereni, ni ništa...

- Mogli bismo da se verimo - reče on bez razmišljanja.

Ona je malo ubledela.

- Stvarno to misliš?

On postavi sebi isto pitanje. Od samog početka je ovo smatrao poigravanjem, a ne ozbiljnim udvaranjem; ipak, pre samo nekoliko trenutaka razmišljao je o tome kako bi voleo da do kraja života drži Noru za ruku i da sedi ispred kamina. Da li zaista želi da se oženi njome? Shvatio je da stvarno želi, štaviše, nije postojalo ništa što je želeo više od toga. To bi mu, naravno, donelo i nevolje. Porodica bi mu rekla da se ženi devojkom koja je na nižem društvenom položaju od njega. Neka se nose dodavola. Bilo mu je dvadeset šest godina, zarađivao je hiljadu funti godišnje i uskoro bi mogao da postane partner u jednoj od najuglednijih banaka na svetu: može da se oženi kime god hoće. Majka bi mu se uznemirila, ali bi ga i podržavala: bila bi zabrinuta, ali bi joj bilo drago da svog sina vidi srećnog. A svi ostali mogu da kažu šta god hoće. Oni za njega nisu nikada ništa učinili.

On pogleda Noru, onako rumenu, lepu i milu, kako leži na staroj sofi kose puštene preko golih ramena. Silno ju je želeo i to odmah, brzo. Predugo je bio sam. Mejzi je bila sasvim zadovoljna sa Solijem: nikada neće biti njegova. Došlo je vreme da i on ima nekog toplog i mekog s kim će podeliti postelju i život. Zašto to ne bi bila Nora?

On pucnu prstima prema psu.

- Dođi, Bleki. - Pas mu se oprezno približio. Prvo ga je pomazio po glavi, a onda ga je zgrabio za ogrlicu. - Hajde da čuvaš predvorje - reče on,

iznese psa napolje i zatvori vrata. Pas je dvaput zalajao a onda se sasvim smirio.

Hju je seo pored Nore i uhvatio je za ruku. Bila je oprezna. On reče:

- Nora, hoćeš li da se udaš za mene?

Ona se zacrvenela.

- Da, hoću.

Poljubio ju je. Ona je razmakla usne i strastveno mu uzvratila poljubac. Dodirnuo joj je koleno, a ona ga je uhvatila za ruku i zavukla je ispod haljine, između nogu, nagore, sve do prepona. Kroz donje rublje od imitacije flanela osetio je njene oštre stidne dlake i meku kožu njenog brežuljka. Usnama mu je prešla preko lica i kad je stigla do uva, šapnula mu je:

- Hju, dragi, uzmi me, večeras, sada.

- Hoću - reče on promuklim glasom. - Važi.

2.

Ples pod maskama vojvotkinje od Tenbiga bio je prvi veliki događaj londonske sezone 1879. godine. O njemu se govorilo nedeljama unapred. Na kostime su trošena prava mala bogatstva, a ljudi bi učinili bilo šta samo da dobiju pozivnicu.

Ogasta i Džozef Pilaster nisu bili pozvani. To i nije bilo naročito iznenađenje: oni nisu pripadali samom vrhu londonskog društva. Međutim, Ogasta je želela da ide na taj ples i čvrsto je naumila da to i ostvari.

Čim je čula za ples, spomenula ga je Harijet Mort, koja je ispoljila nelagodu i ništa nije rekla. Kao dvorska dama na dvoru kraljice Viktorije, ledi Mort je imala veliki društveni uticaj, osim toga bila je dalja rođaka vojvotkinje od Tenbiga. Međutim, Ogasti nije ponudila da joj nabavi pozivnicu.

Ogasta je zatim proverila stanje na računu lorda Morta u banci Pilasters i otkrila da je dužan hiljadu funti. Sledećeg dana on je primio pismo u kojem ga pitaju kada će moći da podmiri dug.

Ogasta je istog dana posetila ledi Mort. Izvinila joj se i rekla da je pismo greškom poslato i da je službenik koji ga je poslao već otpušten. Zatim je ponovo spomenula ples. Lice ledi Mort, koje je inače uvek bilo ravnodušno, istog trena je živnulo i kad je shvatila šta joj se nudi, na njemu blesnu istinska mržnja. Ogasta nije ni trepnula. Nimalo nije želela da joj

ledi Mort bude pokorna, želela je samo da je iskoristi. A pred ledi Mort je sada stajao vrlo jednostavan izbor: upotrebiti svoj uticaj i postarati se da Ogasta dođe na ples ili doći do hiljadu funti i podmiriti dug banci. Odlučila se za lakšu mogućnost i pozivnice su stigle već sutradan.

Ogastu je mučilo to što joj ledi Mort nije pomogla svojevolumno. Osećala se povređenom zbog toga što je to morala da iznudi od nje. Tako kivna, navela ju je da nabavi pozivnicu i za Edvarda.

Ogasta se spremala da ode na ples kao kraljica Elizabeta, a Džozef kao grof od Lestera. Na dan održavanja plesa večerali su kod kuće, a zatim su obukli kostime. Kada se spremila, Ogasta je pošla u Džozefovu sobu, kako bi mu pomogla da obuče kostim i da bi popričala s njim o njegovom bratancu Hjuu.

Bila je besna zbog toga što će Hju biti unapređen u partnera u banci istovremeno s Edvardom. Što je još gore, svi su znali da Edvard postaje partner samo zato što se oženio i što je dobio dvesta pedeset hiljada funti kao ulog u banci, dok će Hju postati partner zbog toga što je uspešno podstakao i ostvario spektakularno unosan posao s njujorškom firmom *Madler i Bel*. Ljudi su o Hjuu već razmišljali kao o potencijalnom starijem partneru. Pri pomisli na to, Ogasta nije mogla da ne zaškrguće zubima.

Unapređenja su se morala sprovesti krajem aprila, kada se zvanično obnavljao godišnji partnerski ugovor. Međutim, početkom meseca, na Ogastinu veliku radost, Hju je napravio neverovatno glupu grešku, oženivši se malom punačkom devojkom iz radničke klase koja je živela u *Kemden Taunu*. Ona epizoda s Mejzi od pre šest godina pokazala je da je slab prema devojkama s ulice, ali Ogasta se nikada nije usudila ni da pomisli da će se on i oženiti jednom takvom devojkom. Učinio je to tiho, u Folkestonu, u prisustvu svoje majke i sestre i Norinog oca, a onda je porodicu doveo pred svršen čin.

Dok je Džozefu nameštala elizabetanski okovratnik, Ogasta reče:

- Pretpostavljam da ćeš još jednom morati da razmisliš o Hjuovom unapređenju, sada kada se oženio nekom služavkom.

- Nije služavka, nego izrađuje korsete. Odnosno, to je do sada radila. Sada je gospođa Pilaster.

- Svejedno, partner u takvoj banci ne može se oženiti nekakvom prodavačicom.

- Moje mišljenje je da se može oženiti kime god hoće.

Ogasta se i pribojavala da će on zauzeti takav stav.

- To ne bi rekao da je ružna, mršava i mrzovoljna - reče ona zajedljivo. -

Popustljiv si samo zato što je koketna i zgodna.

- Jednostavno ne razumem u čemu je problem.

- Partner se mora sastajati s ministrima vlade, diplomatama, čelnim ljudima velikih firmi. Ona neće znati kako treba da se ponaša. U svakom trenutku bi mogla da ga dovede u neprijatnu situaciju.

- Sve to može naučiti. - Nakon kratkog oklevanja, Džozef je dodao: - Ponekad mi se čini da zaboravljaš svoje poreklo, draga moja.

Ogasta se uspravila i podigla glavu koliko god je mogla.

- Moj otac je imao tri prodavnice! - reče ona ljutitim glasom. - Kako se usuđuješ da me upoređuješ s tom malom droljom!

On se odmah povukao.

- U redu, izvini.

Ogasta je bila van sebe.

- Osim toga, ja nikada nisam radila u očevim prodavnicama - reče ona. - Vaspitavana sam da budem dama.

- Već sam se izvinio i zato ne trošimo više reči na to. Vreme je da pođemo.

Iako je ćutala, Ogasta je u sebi kipela.

Edvard i Emili čekali su ih u predvorju, odeveni kao Henri Drugi i Eleonora od Akvitanije. Edvard, koji je imao problema sa svojim zlatnim pletenim trakama, reče im:

- Vi samo pođite, majko, pa onda pošaljite kočiju da se vrati po nas.

Ali Emili žurno reče:

- A, ne, ja želim odmah da pođem. Usput ćeš srediti te trake.

Emili je imala krupne plave oči i prelepo lice male devojčice. Bila je vrlo ljupka u izvezenoj haljini iz dvanaestog veka, s ogrtačem i dugačkim velom na glavi. Međutim, Ogasta je otkrila da Emili nije onako povučena kako izgleda. Tokom priprema za venčanje, postalo joj je jasno da je Emili prilično odlučna. S radošću je prepustila Ogasti da preuzme organizovanje svadbenog doručka, međutim bila je vrlo tvrdoglava i uporno je sprovodila svoje zamisli u vezi s venčanicom i svojim deverušama.

Kad su ušli u kočiju i krenuli, Ogasta se nejasno prisetila da je brak Henrija Drugog i Eleonore bio buran. Nadala se da Emili Edvardu neće zadavati mnogo nevolja. Edvard je od venčanja bio loše volje i Ogasta je pretpostavljala da nešto nije u redu. Pokušala je da sazna nešto oprezno ga ispitujući, ali on nije želeo ni reč da kaže.

Ipak, važno je da se oženio i da je postao partner u banci. On je tako bio namiren. Sve ostalo moglo se nekako srediti.

Ples je počeo u pola jedanaest i Pilasteri su došli na vreme. Kroz sve prozore *Tenbig hausa* dopiralo je jarko svetlo. Napolju se već okupilo mnoštvo posmatrača, dok je u Park lejnu red kočija čekao da uđe u dvorište. Okupljena masa aplaudirala je svakom novom kostimu dok su gosti izlazili iz kočija i peli se stepeništem prema ulaznim vratima palate. Dok su čekali, Ogasta je pogledala prema vratima i ugledala Antonija i Kleopatru, nekoliko puritanaca i rojalista,* dve grčke boginje i tri Napoleona.

Njihova kočija je konačno stigla do ulaza i oni izadoše. Čim su ušli u kuću, ponovo su se obrelili u redu, koji se iz predvorja krivudavim stepenicama pružao do odmorišta na kojem su vojvoda i vojvotkinja od Tenbiga, odeveni kao Solomon i kraljica od Sabe, dočekivali zvanice. Veliko predvorje bilo je prepuno cveća, a goste koji su čekali u redu zabavljao je mali orkestar.

Iza Pilastera, u redu se nalazio Miki Miranda, pozvan zbog svog diplomatskog položaja, sa svojom ženom Rejčel. Miki je izgledao blistavije nego ikada, u crvenoj svilenoj odori kardinala Vulzija i pri pogledu na njega Ogastino srce na trenutak zadrhta. Procenjivački je odmeravala njegovu ženu, koja je, što je bilo pomalo iznenađujuće, odlučila da dođe obučena kao robinja. Iako je nagovorila Mikija da se oženi, Ogasta nije mogla potisnuti pomalo bolan osećaj ozlojeđenosti prema toj neuglednoj devojci koja ga je pridobila. Rejčel joj je hladnokrvno uzvratila pogled i, nakon što je Miki poljubio Ogastinu ruku, posesivno ga je uhvatila pod ruku.

Dok su se polako peli uza stepenice, Miki reče Rejčel:

- Ovde je i španski ambasador... potrudi se da budeš ljubazna prema njemu.

- Ti budi ljubazan - odgovori Rejčel oštro. - Za mene je on ništarija.

Miki se namrštio, ali ništa nije rekao. S tim radikalnim stavovima i nepopustljivim držanjem, Rejčel bi bila odlična supruga nekog angažovanog novinara ili radikalnog predstavnika u Parlamentu. *Miki je zaslužio neku manje ekscentričnu i svakako lepšu devojku*, pomisli Ogasta.

Dalje ispred sebe, Ogasta je zapazila još jedan nedavno venčani par, Hjua i Noru. Hju je zbog prijateljstva s Grinbornovima pripadao *Marlboroškom krugu* i na Ogastinu veliku žalost svuda su ga pozivali. Bio je odeven kao indijski radža, dok joj se za Noru učini da se obukla kao dreser zmija; imala je svetlucavu izrezanu haljinu ispod koje su se videle

* U toku engleskog građanskog rata (1642-1652) pristalice Parlamentarne (puritanske) stranke (Roundheads), odnosno kralja Karla Prvog (Cavaliers). (Prim. prev.)

široke šalvare zategnute oko gležnjeva. Oko ruku i nogu je obmotala veštačke zmije, a glava jedne zmije od papirmašea počivala je na Norinim bujnim grudima. Ogasta zadrhta.

- Hjuova žena je stvarno vulgarna - reče ona tiho Džozefu.

On je bio popustljiv.

- Ovo je ipak ples pod maskama.

- Nijedna od prisutnih žena nije ispoljila toliko neukusa i otkrila noge.

- Ne vidim nikakvu razliku između širokih pantalona i haljine.

Verovatno uživa u pogledu na Norine noge, pomisli Ogasta s gađenjem. Takvim ženama bilo je neopisivo lako da osujete mušku sposobnost rasuđivanja.

- Jednostavno mislim da nije dorasla da bude žena jednog od partnera u banci *Pilasters*.

- Nora neće morati da donosi nikakve odluke finansijske prirode.

Ogasta je poželela da vrišti od muke. Očigledno nije bilo dovoljno to što je Nora devojka iz radničke klase. Da bi se Džozef i njegovi partneri okrenuli protiv Hjuja, morala bi da učini nešto neoprostivo.

To je već zanimljiva ideja.

Ogastin bes se stišao jednako brzo kao što je i planuo. *Možda*, pomisli ona, *i postoji način da uvali Noru u nevolje*. Ponovo je podigla pogled prema svom plenu.

Nora i Hju su razgovarali s mađarskim atašekom, grofom od Tokolija, čovekom sumnjivog morala, koji je bio prikladno odeven kao Henri Osmi. *Nora je bila upravo onakva vrsta devojke koja lako može da šarmira grofa*, pomisli Ogasta nezadovoljno. Pristojne dame su prelazile na drugu stranu prostorije samo da bi izbegle razgovor s njim, ali ipak su ga svi pozivali, jer je bio diplomata na visokom položaju. Na Hjuovom licu nije bilo ni traga od neodobravanja dok je posmatrao svoju ženu kako trepće starom pohotljivcu. Štaviše, gledao ju je s divljenjem. Još uvek je bio isuviše zaljubljen da bi zapazio bilo kakvu manu. To neće potrajati.

- Nora razgovara s grofom od Tokola - tiho reče Ogasta Džozefu. - Bolje bi joj bilo da pripazi na svoj ugled.

- Molim te, nemoj biti neuljudna prema njemu - žustro joj odgovori Džozef. - Nadamo se da ćemo za njegovu vladu prikupiti dva miliona funti.

Ogasti nije bilo nimalo stalo do grofa od Tokolija. Ona je i dalje pomišljala o Nori. Devojka je najranjivija upravo sada, kada joj je sve još bilo nepoznato i dok još nije stigla da nauči kako se treba ponašati u visokom društvu. Kad bi je nekako mogla navesti da se večeras obruka, po

mogućnosti pred princom od Velsa...

Upravo kad je pomislila na princa, ispred kuće se začulo glasno klicanje, što je značilo da je stigla kraljevska svita. Trenutak kasnije, u kuću su ušli princ i princeza Aleksandra, obučeni kao kralj Artur i kraljica Gvinevra, i njihova pratnja, vitezovi u oklopima i srednjovekovne dame. Naglo prekinuvši Štrausov valcer, orkestar je zasvirao državnu himnu. Svi gosti u predvorju su se naklonili, a red na stepeništu se zatalasao dok su se prestolonaslednik i njegova pratnja peli. *Princ iz godine u godinu postaje sve deblji*, pomisli Ogasta, dok mu se klanjala. Nije bila sigurna da li u njegovoj bradi već ima sedih dlaka, međutim, teme mu je brzo očelavilo. Oduvek joj je bilo žao lepe princeze, jer je morala da trpi mnogo toga od svog raskalašnog muža, koji je pritom bio i ženskaroš.

Na vrhu stepenica, vojvoda i vojvotkinja su dočekali svoje kraljevske zvanice i uveli ih u plesnu dvoranu. Gosti na stepeništu su požurili za njima.

Uza zidove dugačke plesne dvorane bili su postavljeni nepregledni ogromni buketi cveća iz staklenika na posedu Tenbigovih, a svetlost hiljadu sveća se odražavala u visokim ogledalima koja su se nalazila između prozora. Lakeji koji su raznosili čaše sa šampanjcem bili su odeveni kao elizabetanski dvorani u prslucima i dugim trikoima. Princa i princezu su doveli na podijum na kraju dvorane. Gosti su uvođeni po određenom redosledu, tako da je deo spektakularno kostimiranih zvanica prodefilovao ispred kraljevske svite. Čim su princ i princeza seli, pred njima se pojavila prva grupa. Oko podij uma se stvorila gužva i Ogasta se našla rame uz rame s grofom od Tokolija.

- Kakvom predivnom devojkom se oženio vaš rođak, gospođo Pilaster - reče on.

Ogasta mu uputi ledeni osmeh.

- To je veoma ljubazno od vas, grofe.

On izvi obrve.

- Čujem li ja to notu neslaganja u vašem glasu? Nimalo ne sumnjam da biste više voleli da je mladi Hju odabrao nevestu iz svoje klase.

- Odgovor na to znate i ako vam ne odgovorim.

- Ali, neodoljivo je šarmantna.

- Van svake sumnje.

- Kasnije ću je zamoliti za ples. Mislite li da će prihvatiti?

Ogasta nije mogla odoleti zajedljivom odgovoru.

- U to sam sigurna. Ona nije probirljiva. - Ogasta se zatim okrenula na

drugu stranu. Svakako bi bilo previše nadati se da bi Nora mogla da izazove neki incident s grofom...

Odjednom je osetila nadahnuće.

Grof je bio presudan faktor. Večeras joj se pruža savršena prilika. To mora sada učiniti.

Pomalo bez daha od uzbuđenja, Ogasta pogleda oko sebe, primeti Mikija i priđe mu.

- Želela bih da mi nešto učiniš, i to sada, brzo - reče ona.

Miki je značajno pogleda.

- Sve za vas... - reče on diskretno.

Pravila se da nije primetila dvosmislenost.

- Poznaješ li grofa od Tokolija?

- Naravno. Mi diplomate se međusobno poznajemo.

- Reci mu da Nora nije nimalo pristojna devojka.

Na Mikijevom licu se pojavi blagi osmeh.

- Samo to?

- Možeš malo i da nakitiš.

- Da mu nagovestim da to znam iz, recimo, ličnog iskustva?

Ovaj razgovor je prelazio granice dobrog ukusa, ali Mikijeva zamisao je bila dobra i ona klimnu glavom.

- To je još bolje, Miki.

- Zna li šta će on uraditi? - upita Miki.

- Uverena sam da će joj predložiti nešto nemoralno.

- Ako to želite...

-Da.

Miki klimnu glavom.

- Vaš sam rob, kako u ovome, tako i u svemu ostalom.

Ogasta nestrpljivo pređe preko tog komplimenta: bila je isuviše napeta da bi joj bilo do toga. Pogledom potraži Noru i ugleda je kako zadivljeno posmatra raskošne ukrase i ekstravagantne kostime: ta devojka u životu nije videla tako nešto. Bila je sasvim nezaštićena. Bez i malo oklevanja, Ogasta se kroz gužvu probi do Nore.

Zatim joj reče na uvo:

- Jedan mali savet.

- Biću vam veoma zahvalna, sigurna sam u to - reče Nora.

Hju je Nori verovatno već opisao Ogastin karakter, ali moralo se priznati da devojka ne pokazuje nikakve znake neprijateljskog raspoloženja. Činilo se da još nije donela konačan sud o Ogasti, tako da

prema njoj nije bila ni ljubazna ni hladna.

Ogasta reče:

- Primitila sam da razgovaraš s grofom od Tokolija.
- Matori prostak - odbrusi Nora spremno.

Ogasta se trgla od njene vulgarnosti, ali samo je nastavila:

- Čuvaj ga se ako ti je stalo do dobrog glasa.
- Moram da ga se čuvam? - upita Nora. - Na šta tačno mislite?

- Budi ljubazna, naravno... ali, šta god da se dogodi, nemoj mu dopustiti previše slobode. I najmanji podsticaj njemu je dovoljan i ako mu odmah ne daš do znanja kako stoje stvari, može te dovesti u neprijatan položaj.

Nora s razumevanjem klimnu glavom.

- Bez brige, znam kako se treba ponašati s takvim tipovima.

Hju je stajao u njihovoj blizini i razgovarao s vojvodom od Kingsbridža. Kad je primetio Ogastu, sumnjičavo ju je pogledao i odmah prišao svojoj ženi. Međutim, Ogasta je već rekla sve što je nameravala, pa se okrenula da pogleda povorku koja je prolazila ispred podijuma. Ona je svoje obavila: seme je posejano. Sada je samo trebalo željno iščekivati i nadati se.

Ispred princa su prolazili neki članovi *Marlboroškog kruga*, a među njima i vojvoda i vojvotkinja od Kingsbridža i Soli i Mejzi Grinborn. Bili su odeveni kao vladari s Istoka, šahovi, paše i sultani, pa su, umesto da se poklone, kleknuli i pozdravili ih na istočnjački način, što je izmamilo smeh krupnog princa, a okupljene posmatračice navelo da aplaudiraju. Ogasta je mrzela Mejzi Grinborn, međutim, sada ju je jedva i primećivala. Grozničavo je razmatrala različite mogućnosti. Postojale su stotine načina na koje joj se plan mogao izjaloviti: Tokolija bi moglo zaintrigirati neko drugo lepo lice, Nora bi se prema njemu mogla poneti uljudno, Hju bi mogao biti isuviše blizu da bi Tokoliju učinio bilo šta uvredljivo. Ali, uz malo sreće, drama koju je zamislila biće izvedena na željeni način, a onda će doći do gužve. Defile kostimiranih gostiju približavao se kraju kad je, na svoj užas, Ogasta ugledala Dejvida Midltona kako se kroz gužvu probija prema njoj.

Poslednji put videla ga je pre šest godina, kad ju je ispitivao o smrti svoga brata Pitera u školi *Vindfild*, i kad mu je ona rekla da se dvojica svedoka, Hju Pilaster i Antonio Silva, nalaze u inostranstvu. Međutim, Hju se vratio i eto Midltona. Kako je jedan običan advokat uspeo da dobije pozivnicu za ovu veliku svečanost? Ona se nekako nejasno prisetila da je on daleki rođak vojvode od Tenbiga. To je bilo teško predvideti. Pretila joj je

katastrofa. *Ne mogu misliti na sve*, reče ona samoj sebi obuzeta neverovatnim strahom.

Na njen užas, Midlton je bez i malo oklevanja prišao Hjuu.

Ogasta se kroz gužvu primakla malo bliže. Čula je Midltonov glas:

- Zdravo, Pilasteru, čuo sam da si se vratio u Englesku. Da li me se sećaš? Ja sam brat Pitera Midltona.

Ogasta im okrenu leđa kako je on ne bi primetio, pokušavajući da ih čuje uprkos žamoru.

- Sećam se... bio si na sudskom saslušanju - reče Hju. - Dopusti mi da ti predstavim svoju ženu.

- Drago mi je, gospođo Pilaster - reče Midlton površno i svu pažnju ponovo posveti Hjuu. - To saslušanje me nikad nije zadovoljilo.

Ogasta se sledila. Midlton je sigurno opsednut time kad usred plesa pod maskama direktno poteže tako neprikladnu temu. To je bilo nepodnošljivo. Zar se jadni Tedi nikada neće osloboditi te stare sumnje?

Iako ga nije čula, ton Hjuovog glasa bio je oprezno neutralan.

Midlton je govorio glasnije, tako da je čula njegovu sledeću rečenicu.

- Ti sigurno znaš da niko u školi nije poverovao u Edvardove priču o tome da je pokušao da spase mog brata prilikom utapanja.

Ogasta se ukočila od straha, pribojavajući se Hjuovog odgovora, međutim, on je ponovo odgovorio nešto neodređeno, dodavši kako je sve to bilo vrlo davno.

Pored Ogaste se odjednom stvorio Miki. Lice mu je ličilo na masku opuštene uglađenosti, međutim po položaju njegovih ramena, znala je da je napet.

- Je li to onaj Midlton? - prošaputa joj on na uvo.

Ona klimnu glavom.

- Učinilo mi se da ga poznajem.

- Tiho, slušaj - reče ona.

Midlton je postao pomalo agresivan.

- Mislim da znaš šta se zapravo dogodilo - reče on izazovnim tonom.

- Zaista? - Hjuov glas se čuo jasno, budući da je u njemu sada već bilo manje prijateljske naklonosti.

- Oprosti mi što sam toliko direktan, Pilastere. Bio mi je brat. Godinama se pitam šta se dogodilo. Zar ne misliš da imam pravo da saznam?

Usledila je pauza. Ogasta je znala da je to pozivanje na pravedne i nepravedne strane tog slučaja upravo ono što može dirnuti Hjuu, koji

samog sebe smatra toliko pravičnim. Želela je da se umeša, da ih učutka, da promeni temu ili da ih razdvoji, ali to bi bilo jednako priznanju da nešto krije; zato je ostala da stoji bespomoćno i užasnuto, ukopana u mestu, načuljenih ušiju kako bi ih čula kroz razgovor okupljene mase.

Hju konačno odgovori:

- Nisam video kako je Piter umro, Midlton. Ne mogu ti reći šta se dogodilo. Ništa ne znam pouzdano, a ne bi bilo u redu da nagađam.

- Znači, i ti sumnjaš? Možeš li da pretpostaviš kako se to dogodilo?

- U ovakvom slučaju nema mesta za nagađanje. To bi bilo sasvim neodgovorno. Kažeš da želiš istinu. I ja bih želeo da je saznam. Da znam istinu, osećao bih se dužnim da ti sve ispričam. Ali, ne znam šta se stvarno dogodilo.

- Mislim da samo štitiš svog brata.

Hju je bio uvređen.

- Dodavola, Midlton, malo si preterao. Imaš pravo da budeš uznemiren, ali nemaš pravo da sumnjaš u moje poštenje.

- E pa, neko laže - reče Midlton neljubazno i uz te reči se udalji.

Ogasta je ponovo prodisala. Osetila je da joj od olakšanja klecaju kolena i krišom se naslonila na Mikija. Hjuova dragocena načela sada su učinila nešto u njenu korist. Podozrevao je da je Edvard nekako doprineo Piterovoj smrti, međutim, upravo zbog toga što je reč samo o sumnji, on nije hteo da je izgovori. I sada je Midlton razljutio Hju. Nikada se ne sme lagati, to je odlika svakog džentlmena, a reći mladom čoveku kao što je Hju da možda ne govori istinu predstavlja ozbiljnu uvredu. Bilo je malo verovatno da će Midlton i Hju ponovo razgovarati.

Krizna situacija nastala je neočekivano, poput letnje oluje, i veoma ju je uplašila; ali iščezla je isto tako brzo i ona se sada osećala izmučeno, ali i sigurno.

Defile je bio završen. Orkestar je zasvirao kadril. Princ je poveo vojvotkinju na plesni podijum, dok je vojvoda poveo princezu, tako da su oni činili prvu četvorku. Za njima su žurno krenule i ostale grupe. Ples je bio prilično miran, verovatno zbog toga što je mnogo ljudi nosilo teške kostime i nezgrapne šešire.

Ogasta reče Mikiju:

- Možda nam gospodin Midlton više ne predstavlja opasnost.

- Ako Hju bude i dalje ćutao.

- I ako tvoj prijatelj Silva ostane u Kordovi.

- Njegova porodica iz godine u godinu ima sve manje uticaja. Ne verujem da ćemo ga ponovo videti u Evropi.

- Odlično. - Ogasta se u mislima vratila na svoj plan. - Jesi li razgovarao s grofom od Tokolija?

- Jesam.

- Odlično.

- Samo se nadam da znate šta radite.

Ona mu uputi prekoran pogled.

- Kako sam glup - reče on. - Vi uvek znate šta radite.

Orkestar je zasvirao valcer i Miki ju je zamolio za ples. Kad je bila devojka, valcer se smatrao nepristojnim plesom, zbog toga što su partneri plesali priljubljeni jedno uz drugo, a muškarac je morao da obgrli ženu oko struka. Međutim, danas su valcer igrali čak i članovi kraljevske porodice.

Onog trenutka kada ju je Miki uzeo u zagrljaj, osetila je pramenu raspoloženja. Imala je utisak da joj je ponovo sedamnaest godina i da pleše sa Strengom. Kad je plesao, Streng je mislio na partnerku, a ne na korake. Miki je imao isti takav dar. U Ogasti je budio osećaj da je mlada, lepa i bezbrižna. Osećala je njegove meke ruke, muževan miris duvana i makasarskog ulja za kosu i toplinu njegovog tela. Pritom je na trenutak osetila i bolnu zavist prema Rejčel, koja je s njim delila postelju. Istog trena se prisetila prizora u sobi starog Seta, pre šest godina, koji joj se sada činio nestvarno, poput nekog davnog sna. Nikada nije uspela potpuno da poveruje da se to zaista dogodilo.

Neke žene bi na njenom mestu potajno ostvarile ljubavnu vezu, međutim iako je ponekad sanjerala o skrivenim sastancima s Mikijem, Ogasta u stvarnosti nije mogla prisiliti sebe na skrivanje po mračnim uličicama, na tajne sastanke, skrivene zagrljaje, prikrivanja i izgovore. Osim toga, takve veze najčešće bi se na kraju otkrile. Ona bi pre napustila Džozefa i pobešla s Mikijem. On bi na to možda i pristao. U svakom slučaju, kad bi se odlučila na tako nešto, mogla bi ga i navesti na to. Ali kad god se poigravala tim maštarijama, prisetila bi se i svega onoga čega bi se pritom morala odreći: svoje tri kuće, svoje kočije, svog novca namenjenog za kupovinu garderobe, svog društvenog položaja, pristupa ovakvim svečanim plesovima. Streng je mogao da joj pruži sve to, ali Miki joj je mogao ponuditi samo svoju zavodljivu pojavu, a to nije bilo dovoljno.

- Pogledajte ovo - reče Miki.

Kad je pogledala u pravcu koji joj je pokazao glavom, ona ugleda Noru kako igra s grofom od Tokolija. Odmah se ukočila.

- Pridimo im bliže - reče.

To nije bilo lako izvesti, budući da je u tom uglu plesala kraljevska svita, kojoj su svi želeli da se približe; međutim, Miki ju je vesto vodio kroz gužvu, sve dok im se nisu približili.

I dalje je svirao valcer, beskrajno ponavljanje iste banalne melodije. Za sada su Nora i grof izgledali poput svih ostalih plesnih parova. On bi joj povremeno nešto šapnuo; ona bi klimnula glavom i nasmejala se. Možda ju je isuviše primakao sebi, ali ne dovoljno da bi to privuklo nečiju pažnju. Dok je orkestar i dalje svirao, Ogasta se pitala da nije pogrešno procenila svoje dve žrtve. Od zabrinutosti se toliko ukočila da je počela da greši u koracima.

Melodija se bližila vrhuncu. Ogasta je i dalje posmatrala Noru i grofa. Kod njih je odjednom došlo do promene. Na Norinom licu pojavio se sleđeni izraz zgranutosti, grof je verovatno rekao nešto što joj se nije svidelo. Ogasta oseti kako joj rastu nade. Međutim, šta god da je rekao, očigledno nije bilo dovoljno uvredljivo da bi Nora napravila ispad, tako da su njih dvoje samo nastavili da plešu.

Ogasta je već gubila svaku nadu, budući da su se svirali poslednji taktovi valcera, ali tada je došlo do erupcije.

Ogasta je bila jedina osoba koja je videla kako je sve počelo. Grof je prineo usta Norinom uvu i nešto joj rekao. Ona se zacrvenela, zatim je naglo prestala da igra, a onda ga odgurnula; ali, to niko nije primetio osim Ogaste, budući da se ples upravo završavao. Međutim, grofu to nije bilo dovoljno, pa je ponovo nešto rekao, a na licu mu se pojavio karakterističan pohotljiv osmeh. Upravo tada muzika se utišala i u tom trenutku potpune tišine, Nora ga je ošamarila.

Šamar je poput pucnja odjeknuo celom dvoranom. To nije bio simboličan šamar kojim se dame često služe u salonima, već udarac čija je namera da zaplaši nekog pijanog nasilnika u jeftinom baru. Grof se zateturao unazad i sudario se s princom od Velsa.

Svi prisutni promatrali su scenu širom otvorenih usta. Princa koji je padao pridržao je vojvoda od Tenbiga. U tišini prepunoj užasa, Norin kokni odjeknuo je kristalno jasno:

- Da mi se više nikada nisi približio, ti odvratni stari gade!

Još ceo jedan trenutak činilo se da su deo nekog dramatičnog prizora ovekovečenog na slici: besna žena, poniženi grof i preneraženi princ. Ogastu je obuzeo radostan zanos. Uspela je, plan je uspeo bolje nego što je mogla i da zamisli!

U tom trenutku pored Nore se pojavio Hju i uhvatio je pod ruku; uzdignute glave, grof je dramatičnim korakom krenuo prema izlazu; a jedna zabrinuta grupa zaštitnički se okupila oko princa, sasvim ga zaklanjajući. Poput grmljavine, dvoranu je zahvatio žamor.

Ogasta pobedonosno pogleda Mikija.

- Sjajno - reče on tiho, iskreno se diveći. - Genijalni ste, Ogasta. - On joj stisnu ruku, pa je povede s plesnog podijuma. Suprug ju je već čekao.

- Ta prokleta devojka! - uzviknu on ljutito. - Napraviti takav ispad i to princu pred nosom... osramotila je celu porodicu i zbog nje ćemo sigurno izgubiti posao!

Bila je to upravo onakva reakcija kakvu je Ogasta priželjkivala.

- Sada ćeš se možda uveriti u to da Hju ne može biti partner - reče ona pobedonosnim tonom.

Džozef je pažljivo pogleda. U jednom užasnom trenutku uplašila se da je preterala i da je on shvatio ko stoji iza cele scene. Međutim, ako mu je ta mogućnost i pala na pamet, on ju je sigurno odbacio, budući da je rekao:

- U pravu si, draga moja. Sve vreme si bila u pravu.

Hju je vodio Noru prema vratima.

- Mi, naravno, odlazimo - reče im on u prolazu bezbojnim glasom.

- Sada ćemo svi morati da odemo - reče Ogasta. Međutim, nije želela da oni odmah odu. Ako se večeras ne izgovori više ništa, postoji opasnost da će ljudi sutra, kad se ohlade, reći da taj događaj i nije bio toliko užasan kako im se učinilo. Kako bi se zaštitila od te mogućnosti, Ogasta je želela da rasplamsa prepirku i to odmah: razdraženost, besne reči i optužbe koje nije lako zaboraviti. Ona zadrža Noru uhvativši je za ruku. - Pokušala sam da te upozorim u vezi s grofom od Tokolija - reče ona optužujućim glasom.

Hju se umeša:

- Kad takav muškarac na plesnom podijumu uvredi jednu damu, ne preostaje joj mnogo toga osim da napravi ovakvu scenu.

- Ne budi smešan - ljutito odgovori Ogasta. - Svaka dobro vaspitana devojka bi tačno znala šta treba da uradi. Mogla je da kaže da se ne oseća dobro i da pošalje slugu po kočiju.

Hju je znao da je to tačno, pa zato nije ni pokušao da porekne njenu tvrdnju. Ogasta se još jednom zabrinula da će se možda svi smiriti i da će sećanje na događaj pomalo izbledeti. Džozef je u dalje bio ljut i on sada reče Hjuu:

- Sam bog zna koliko si štete večeras naneo i porodici i banci.

Hju se zacrveneo.

- Na šta tačno misliš? - upita on odlučnim tonom.

Izazivajući Džozefa da potvrdi svoju optužbu, Hju samo otežava situaciju, pomisli Ogasta zadovoljno. Bio je premlad da bi znao kako u tom trenutku treba ućutati i otići kući.

Džozef se još više razljutio.

- Svakako smo ostali bez mađarskog računa u banci i više nikada nećemo biti pozvani na neku svečanost na kojoj će biti i neko iz kraljevske porodice.

- To znam savršeno dobro - reče Hju. - Hteo sam da pitam zašto si rekao da sam ja naneo tu štetu.

- Zbog toga što si u porodicu doveo ženu koja ne zna kako treba da ponaša!

Sve bolje i bolje, zlorado pomisli Ogasta. Hjuovo lice je sada već bilo jarkocrveno, ali obuzdavao je bes koji je kuljao iz njega.

- Raščistimo ovo pitanje... Žena jednog Pilastera mora biti spremna da na plesovima trpi uvrede i poniženja i da ništa ne preduzme kako ne bi ugrozila određeni posao. Je li to tvoja filozofija?

Džozef je bio silno uvređen.

- Bezobrazni balavče! - povika on razjareno. - Samo sam želeo da kažem kako si ženidbom devojkom koja je na daleko nižem položaju od tebe samom sebi uskratio mogućnost da ikada postaneš partner u banci!

Zaista je to i izgovorio, pomisli Ogasta presrećno. *Rekao je to!*

Hju je od ovog udarca sasvim zanemio. Za razliku od Ogaste, on nije razmišljao unapred, nije bio razradio sve moguće posledice ovakve svađe. Tek sada je počeo da shvata značaj svega što se dogodilo i ona je posmatrala kako se bes koji se jasno video na njegovom licu pretvara u zabrinutost i shvatanje, i na kraju u očaj.

Morala se boriti da ne razvuče usne u pobedonosan osmeh. Dobila je ono što je želela: imala je pobedu u rukama. Džozef će kasnije možda i zažaliti zbog ove odluke, međutim, ostalo je vrlo malo mogućnosti da je i povuče, bio je previše ponosan da bi učinio tako nešto.

- Znači, tako - reče Hju na kraju, gledajući pritom Ogastu, a ne Džozefa. Na svoje iznenađenje, primetila je da je on na ivici suza. - U redu, Ogasta. Priznajem, pobedila si. Ne znam kako, ali nimalo ne sumnjam u to da si ti izazvala ovaj incident. - On se obrati Džozefu. - Ali ti bi morao razmisliti o tome, striče Džozefe. Morao bi razmisliti kome je istinski stalo do razvoja banke... - On ponovo pogleda Ogastu i završi: - A ko su njeni pravi neprijatelji.

3.

Vest o Hjuovoj propasti proširila se celim Sitijem za samo nekoliko sati. Već sledećeg popodneva ljudi koji su se do tada gurali da bi došli do njega s predlozima za unosne poslove sa železnicama, čeličanama, brodogradilištima i izgradnjom stambenih naselja otkazivali su dogovorene sastanke. U banci, službenici koji su ga izuzetno poštovali sada su se prema njemu odnosili kao prema običnom šefu. Primetio je da sada može da uđe u bilo koju kafanu u blizini Engleske banke a da se oko njega odmah ne okupi mnoštvo ljudi koje veoma zanima njegovo mišljenje o železnici *Grand trunk*, o ceni obveznica Luizijane i američkom nacionalnom dugu.

U partnerskom kabinetu došlo je do svađe. Stric Samjuel je s ogorčenjem primio Džozefovu najavu da Hju ne može biti unapređen u partnera. Međutim, mladi Vilijam je stao na stranu svog brata Džozefa, kao i major Hartšorn, tako da je Samjuel nadglasan.

Džonas Malberi, ćelavi i žalosni glavni knjigovođa bio je taj koji je Hjuu ispričao šta se događalo na tom sastanku.

- Moram vam reći koliko žalim zbog te odluke, gospodine Hju - rekao mu je on s očiglednom iskrenošću. - Dok ste kao mladić radili kod mene, svoje greške nikada niste pokušavali pripisati meni... za razliku od nekih drugih članova porodice s kojima sam ranije imao posla.

- To se nikako ne bih usudio, gospodine Malberi - reče Hju sa osmehom.

Nora je plakala nedelju dana. Hju nipošto nije želeo da svali na nju krivicu za ono što se dogodilo. Niko ga nije prisilio da je uzme za ženu: morao je preuzeti odgovornost za sopstvene odluke. Da mu je porodica bila iole poštena, u takvoj kriznoj situaciji stala bi na njegovu stranu, međutim, on na njih nikada nije mogao da računa niti je mogao da očekuje takvu vrstu podrške.

Pošto je uspela da se smiri, Nora je postala prilično bezosećajna, otkrivajući time svoju neprijatnu crtu, koja je Hjua iznenadila. Nikako nije mogla da razume koliko mu znači partnerski položaj. Razočarano je shvatio da je tuda osećanja nimalo ne zanimaju. Pomislio je da je razlog za to činjenica da je odrasla u siromaštvu i bez majke i da je celog života bila prisiljena da misli pre svega na sopstvene interese. Iako ga je njen odnos malo uzdrmao, zaboravio bi to svake večeri kad bi zajedno legli u veliki meki krevet i vodili ljubav.

Hjuova srdžba razvijala se u njemu poput čira, ali sada je imao ženu, veliku novu kuću i šestoro slugu, pa je, kako bi sve to mogao da izdržava, morao da ostane u banci. Dobio je svoju kancelariju, na spratu iznad Partnerskog kabineta, u kojoj je na zid okačio veliku kartu Severne Amerike. Svakog ponedjeljka ujutru pisao je izveštaj o poslovanju vezanom za Severnu Ameriku tokom protekle nedelje i telegrafski ga slao Sidniju Madleru u Njujork. Drugog ponedjeljka nakon plesa kod vojvotkinje od Tenbiga, u kancelariji u prizemlju sreo je nekog nepoznatog tamnokosog mladića, koji je imao otprilike dvadeset jednu godinu. Hju mu se nasmešio i rekao:

- Zdravo, ko si ti?

- Simon Oliver - reče nepoznati mladić izgovorom koji je nejasno podsećao na španski.

- Ti si ovde sigurno nov - reče Hju i ispruži ruku. - Ja sam Hju Pilaster.

- Drago mi je - reče Oliver. Bio je prilično neraspložen.

- Radim na severnoameričkim zajmovima - reče Hju. - A ti?

- Radim kao pisar za gospodina Edvarda.

Hju je odmah shvatio vezu.

- Jesi li iz Južne Amerike?

- Da, iz Kordove.

To je bilo logično. Budući da je Edvardova specijalnost Južna Amerika, tačnije Kordova, bilo bi korisno imati na poslu nekoga iz te zemlje, naročito stoga što Edvard ne govori španski.

- Išao sam u školu s kordovskim ambasadorom Mikijem Mirandom - reče Hju. - Sigurno ga znaš.

- On mi je rođak.

- Ah... - Nimalo nisu ličili, pa ipak i Oliver je bio besprekorno doteran, lepo skrojena odeća bila mu je ispeglana i iščetkana, kosa začešljana i zalizana, a cipele uglancane: nije bilo nikakve sumnje da mu je uzor stariji rođak. - E pa, nadam se da će ti se svideti da radiš kod nas.

- Hvala.

Dok se vraćao u svoju kancelariju, Hju je bio zamišljen. Edvardu je bila potrebna sva moguća pomoć, ali Hju je pomalo mučilo to što je Mikijev brat na tako potencijalno uticajnom mestu u banci.

Njegova zabrinutost dobila je potvrdu već za nekoliko dana.

Ponovo je Džonas Malberi bio taj koji mu je ispričao šta se događalo u Partnerskom kabinetu. Malberi je došao u Hjuovu kancelariju s rasporedom plaćanja koja je banka morala obaviti u Londonu u ime vlade

Sjedinjenih Država, ali stvarni razlog njegovog dolaska bila je želja da razgovara. Njegovo krotko lice bilo je zabrinutije nego ikada kad je rekao:

- Ne sviđa mi se to, gospodine Hju. Južnoameričke obveznice nikada nisu bile dobre.

- Nećemo valjda izdavati južnoameričke obveznice?

Malberi klimnu glavom.

- To je predložio gospodin Edvard i partneri su se složili.

- Za šta se izdaju obveznice?

- Za novu železničku prugu od glavnog grada, Palme, do pokrajine Santamarija.

- U kojoj je guverner Papa Miranda...

- Otac prijatelja gospodina Edvarda, senjora Mirande.

- I ujak Edvardovog pisara Simona Olivera.

Malberi u znak neodobravanja zavrte glavom.

- Ja sam ovde bio pisar kada je pre petnaest godina vlada Venecuele obustavila otplatu duga. Moj otac, pokoj mu duši, mogao bi se setiti iste takve situacije s Argentinom 1828. godine. A pogledajte meksičke obveznice... isplaćuju dividende s vremena na vreme. Ko je još čuo za obveznice koje se isplaćuju s vremena na vreme?

Hju klimnu glavom.

- Osim toga, ulagači koji vole železnice, za svoj novac u Sjedinjenim Državama mogu dobiti pet ili šest posto kamata... zašto onda ići u Kordovu?

- Upravo tako.

Hju se počesa po glavi.

- Pa dobro, pokušaću da otkrijem šta smeraju.

Malberi mu pruži gomilu papira.

- Gospodin Samjuel je tražio izveštaj o obveznicama na osnovu prihvaćenih dalekoistočnih menica. Možete mu odneti ove iznose.

Hju se nasmešio.

- Na sve mislite. - On uze papire i siđe do Partnerskog kabineta.

Tamo su bili samo Samjuel i Džozef. Džozef je stenografu diktirao neko pismo, dok je Samjuel bio udubljen u mapu Kine. Hju stavi izveštaj na Samjuelov sto i reče:

- Malberi me zamolio da ti predam ovaj izveštaj.

- Hvala. - Samjuel je podigao pogled i nasmešio se. - Još nešto te muči?

- Da. Nije mi jasno zbog čega ćemo podržati izgradnju železnice za Santamariju.

Hju je čuo kako Džozef prestaje da diktira, a zatim ponovo nastavlja.

Samjuel reče:

- Priznajem, to ni u kom slučaju nije najprivlačnije ulaganje u koje smo ušli, ali uz garanciju koje donosi ime Pilaster, posao bi mogao da ispadne dosta dobro.

- To bi se onda moglo reći i za svaki posao koji nam neko predloži - usprotivi se Hju. - Ovako visok ugled imamo upravo zbog toga što ulagačima nikada ne nudimo obveznice koje su samo '*dosta dobre*'.

- Tvoj stric Džozef misli da je Južna Amerika možda spremna za privredno oživljavanje.

Kad je čuo svoje ime, Džozef se uključi u razgovor.

- Samo ćemo umočiti nožni prst u vodu kako bismo procenili njenu temperaturu.

- To znači da je reč o rizičnom potezu.

- Da moj pradeda nikada nije rizikovao, ne bi uložio sav novac na jedan brod za prevoz robova i danas ne bi bilo ovoga što se zove *banka Pilasters*.

Hju reče:

- Ali još od tada ova banka je oduvek prepuštala manjim kućama koje se češće bave špekulacijama da uranjaju prst u nepoznate vode.

Stric Džozef nije voleo da mu neko protivreči i on razdraženim tonom reče:

- Jedan izuzetak neće nam naškoditi.

- Ali spremnost na izuzetke može nam doneti velike štete.

- Nije na tebi da to procenjuješ.

Hju se namršti. Instinkt ga nije prevario: ovo ulaganje nije imalo smisla s poslovnog gledišta i Džozef ga nije mogao opravdati. Zašto to onda rade? Čim je postavio sebi to pitanje, shvatio je i odgovor.

- To ste učinili zbog Edvarda, zar ne? Hteli ste da ga ohrabrite, a ovo je prvi posao koji je on doneo banci otkako je postao partner, zato mu dopuštate da nastavi da radi, iako posao ima loše izgleda.

- Ti nemaš pravo da dovodiš u sumnju moje motive!

- Ti nemaš pravo da rizikuješ tuđi novac kako bi učinio uslugu svom sinu. Mali ulagači u Brajtonu i Harogejtu uložice novac u ovu železnicu i izgubiće sve ako taj projekat propadne.

- Ti nisi partner i od tebe se ne traži mišljenje o ovom pitanju.

Hju je mrzeo kad ljudi u raspravi menjaju pozicije i on sad zajedljivo odgovori:

- Ali zovem se Pilaster i kada nanosite štetu ugledu banke, nanosite

štetu i meni.

U tom trenutku u razgovor se umeša Samjuel:

- Mislim da si sada verovatno rekao dovoljno, Hju...

Hju je znao da treba da učuti, ali nije mogao da se uzdrži.

- Bojim se da nisam rekao dovoljno. - Začuo je samog sebe kako viče, pa je pokušao da spusti glas. - Ovim potezom beskorisno trošite ugled ove banke. A naš ugled je naše najveće bogatstvo. Koristiti ga na ovaj način isto je što i rasipati kapital.

Stric Džozef se više nije obazirao na granice pristojnosti.

- Da se nisi usudio da stojiš ovde u mojoj banci i da mi držiš lekcije o načelima ulaganja, ti drski balavče. Izlazi iz ove kancelarije!

Hju ga je još nekoliko dugih trenutaka nepomično posmatrao. Bio je besan i potišten. Glupi, neodlučni Edvard postao je partner i sada je poveo banku u nesigurne poslove uz pomoć svog nerazumnog oca i na to niko nije mogao da utiče. Kipteći od besa i nemoći, Hju se okrenu i, tresnuvši vratima, izađe na hodnik.

Deset minuta kasnije pošao je da potraži posao kod Solija Grinborna.

Nije bio siguran da će ga Grinbornovi primiti u svoju banku. On je svakako bio dobitak koji bi zbog njegovih poznanstava u Sjedinjenim Državama i Kanadi svaka banka rado imala, međutim, bankari su smatrali da preotimanje vrhunskih ljudi od konkurentskih kuća nije sasvim u duhu džentlmenskog načina poslovanja. Osim toga, Grinbornovi bi mogli strahovati da bi Hju na porodičnim okupljanjima članovima porodice odavao tajne, a činjenica da nije Jevrejin mogla bi samo da pojača taj strah.

Međutim, *banka Pilasters* za njega se pretvorila u slepu ulicu. I morao je da izađe.

* * *

Ujutru je padala kiša, ali sada, malo pre podneva, već se pojavilo sunce, tako da se iz konjske balege koja je prekrivala londonske ulice dizala para. Arhitektonski izgled Sitija bio je mešavina veličanstvenih klasičnih zdanja i urušenih starih kuća: zgrada *banke Pilasters* pripadala je prvoj vrsti, a banka Grinborn onoj drugoj. Po izgledu sedišta banke, čovek nikada ne bi rekao da je banka Grinborns veća i značajnija od banke *Pilasters*. Posao te banke započeo je pre tri generacije u dvema prostorijama jedne stare kuće u Temza stritu, pozajmicama uvoznicima krzna. Kad god se ukazala potreba za više prostora, banka je jednostavno kupovala novu kuću u istom nizu, tako da je banka sada bila smeštena u

četiri susedne zgrade, i u tri kuće u blizini. Međutim, u tim trošnim kućama obavljalo se više posla nego u razmetljivom sjaju Pilaster zgrade.

Unutra nije bilo ni traga od one pobožne tišine koja je vladala u glavnom holu banke *Pilasters*. Hju je u predvorju morao da se probije kroz veliku gužvu sličnu skupu molilaca koji čekaju nekog srednjovekovnog kralja, uvereni da će se silno obogatiti, ako samo uspeju da porazgovaraju s Benom Grinbornom, da mu izlože svoje argumente ili iznesu svoje predloge. Vijugavi hodnici i uska stepeništa bili su puni metalnih sanduka sa starim dokumentima, kartonskih kutija s priborom za pisanje i zatvorenih višelitarskih boca s mastilom, a svaki slobodan sobičak preuređen je u kancelariju. Hju je pronašao Solija u jednoj velikoj prostoriji s neravnim podom i klimavim prozorom s kojeg se videla reka. Veći deo Solijevog ogromnog tela bio je sakriven iza radnog stola na kojem su stajale gomile papira.

- Živim u palati, a radim u kolibi - reče Soli tužno. - Stalno pokušavam da nagovorim oca da organizuje izgradnju nove funkcionalne zgrade poput vaše, ali on kaže da takva imovina ne donosi zaradu.

Hju je seo na staru sofu i prihvatio ponudenu čašu skupog šerija. Bilo mu je neprijatno, jer podsvesno nije mogao da ne razmišlja o Mejzi. Zaveo ju je pre nego što je postala Solijeva žena i to bi ponovo učinio i kasnije da mu je dopustila. A sve je to sada gotovo, reče on samom sebi. Mejzi je zaključala vrata u *Kingsbridž menoru*, a on se u međuvremenu oženio Norom. Nije imao nikakve namere da bude neveran muž.

Ipak, neprijatno se osećao.

- Došao sam kod tebe jer želim da razgovaram o poslu - reče on.

Soli napravi velikodušan pokret rukom.

- Imaš reč.

-Kao što znaš, specijalizovao sam se za područje Severne Amerike.

- Naravno da znam! Sve si tako lepo pokrio da mi ne možemo ni da provirimo na to tržište.

- Upravo tako. I zbog toga propuštate veliki deo unosnih poslova.

- Ne moraš to još posebno da mi naglašavaš. Otac me stalno pita zašto nisam više nalik tebi.

- Vama je potreban neko ko ima iskustva u poslovanju sa Severnom Amerikom, ko će raditi za vas, otvoriti vam kancelariju u Njujorku i početi da donosi poslove.

- To i jedna dobra vila.

- Govorim ti ozbiljno, Grinborne. Ja sam čovek koji je vama potreban.

-Ti!

- Želim da radim za vas.

Soli je bio potpuno zatečen. Gledao je preko naočara, kao da želi da se uveri da je te reči zaista čuo od Hju. Trenutak kasnije on reče:

- Pretpostavljam da je razlog za to onaj incident na plesu vojvotkinje od Tenbiga.

- Rekli su mi da me neće unaprediti u partnera zbog moje žene. - *Soli će imati razumevanja za to, pomisli Hju, budući da se i on oženio devojkom iz niže klase.*

- Žao mi je što to čujem.

Hju reče:

- Ali ne tražim nikakvu milostinju. Znam koliko vredim i ako me želite, moraćete da platite moju cenu. Sada zarađujem hiljadu funti godišnje i očekujem da će mi plata iz godine u godinu rasti, dok god budem banci donosio sve veću zaradu.

- To nije nikakav problem. - Soli se na trenutak zamislio. - Ovo bi za mene mogao da bude vrlo uspešan potez, znaš. Zahvalan sam ti na ovoj ponudi. Dobar si prijatelj i poslovan čovek koji uliva strahopoštovanje. - Kad je čuo reči „*dobar prijatelj*“, Hju se ponovo setio Mejzi i obuzeo ga je bolan osećaj krivice. Soli nastavi: - Ništa drugo mi ne bi bilo draže nego da radiš ovde, zajedno sa mnom.

- Čini mi se da mi prećutkuješ neko 'ali' - reče Hju uznemireno.

Soli odmahnu velikom okruglom glavom.

- Što se mene tiče, nema nikakvih 'ali'. Naravno, ne mogu te zaposliti onako kako bih zaposlio nekog službenika na šalteru. To će morati da odobri moj otac. I sam znaš kako to ide u bankarskom svetu: zarada je argument jači od bilo čega drugog. Ne mogu ni da zamislim da bi otac mogao da odbije mogućnost da osvoji deo severno-američkog tržišta.

Hju nije želeo da ostavi utisak da je suviše nestrpljiv, ali nije mogao izdržati da ne upita:

- Kada ćeš razgovarati s njim?

- A zašto to ne bih odmah uradio? - reče Soli i ustade. - Vraćam se za nekoliko minuta. Popij čašu šerija. - I on izađe.

Hju je polako pio šeri, ali je shvatio da ga teško guta, jer je bio previše napet. Još nikada nije tražio posao. Obeshrabrivalo ga je to što mu budućnost zavisi od hirova starog Bena Grinborna. Tek sada mu je bilo jasno kako se osećaju brižljivo doterani mladići s uštirkanim okovratnicima koje je ponekad primao na razgovor za pisarski posao. On

nemirno ustade i pride prozoru. Na drugoj strani reke, ispred jednog skladišta, sa šlepera se istovarivao duvan: ako je to duvan iz Virdžinije, to znači da je verovatno on finansirao taj posao.

Imao je nekakav pesimistički predosećaj, pomalo nalik onome što je osećao kada se pre šest godina ukrcavao na brod za Boston: osećaj da ništa više neće biti kao pre.

Soli se vratio zajedno s ocem. Ben Grinborn je imao pravo držanje i okruglu glavu nekog pruskog generala. Hju ustade kako bi mu pružio ruku, a zatim ga zabrinuto pogleda. Ben je bio vrlo ozbiljan. Znači li to ne?

Ben reče:

- Soli mi kaže da je tvoja porodica odlučila da ti ne ponudi partnerski položaj. - Govorio je hladno, precizno i odsečno. *Mnogo se razlikuje od sina*, pomisli Hju.

- Tačnije, ponudili su mi partnerstvo, a zatim povukli ponudu - reče Hju.

Ben klimnu glavom. Bio je čovek koji ceni preciznost.

- Nisam ja taj koji treba da kritikuje njihove odluke. Međutim, ako je tvoja stručnost za područje Severne Amerike, kako bi se reklo, na prodaju, onda sam ja svakako kupac.

Hjuu poskoči srce. To je zvučalo kao ponuda za posao.

- Hvala! - reče on.

- Ali ne bih voleo da te stekneš lažni utisak, zato nešto moramo raščistiti. Ne postoji nikakva mogućnost da ćeš ovde ikada postati partner.

Hju zapravo i nije razmišljao toliko unapred, međutim, to je ipak bio udarac.

- Shvatam... - reče on.

- To kažem sada da nikada ne bi pomislio da je to posledica kvaliteta tvoga rada. Mnogobrojni hrišćani su vredne kolege i prijatelji, ali partneri su oduvek bili Jevreji, i tako će biti i nadalje.

- Cenim vašu iskrenost - reče Hju. U sebi je mislio: *O, bože, kakav si ti bezosećajan starac.*

- I dalje želiš posao?

- Da, želim.

Ben Grinborn mu ponovo stisnu ruku.

- U tom slučaju, radujem se što ćemo zajedno raditi - reče on i izađe.

Soli mu se radosno osmehnu.

- Dobro došao u firmu!

Hju je seo.

- Hvala - reče on. Olakšanje i zadovoljstvo koje je osećao bili su malo narušeni pomišlju na to da nikada neće biti partner, ali on se trudio da se raduje dobrim stranama dogovora. Imaće dobru platu i živeće udobno; samo što nikada neće biti milioner, za takvu zaradu čovek bi morao da bude partner.

- Kada možeš da počneš? - upita ga Soli zainteresovano.

Hju još nije razmišljao o tome.

- Verovatno moram da poštujem otkazni rok od devedeset dana.

- Skrati rok, ako možeš.

- Naravno. Soli, ovo je divno. Ne mogu ti opisati koliko mi je drago.

- I meni.

Pošto nije mogao da smisli šta bi još rekao, Hju ustade i krene prema vratima, ali Soli reče:

- Mogu li još nešto da ti predložim?

- Naravno. - On je ponovo seo.

- Reč je o Nori. Nadam se da se nećeš uvrediti.

Hju je oklevao. Bili su dugogodišnji prijatelji, ali sa Solijem zaista nije želeo da razgovara o svojoj ženi. I njegova sopstvena osećanja bila su previše podeljena. Bilo mu je neprijatno zbog scene koju je napravila, ali pritom je osećao i da je bila potpuno u pravu. Obično se trudio da prikrije njen način govora, ponašanje i poreklo, ali isto tako se i ponosio njenom lepotom i šarmom.

Međutim, nikako nije mogao da se naljuti na čoveka koji mu je upravo spasao poslovnu karijeru. Hju zato reče:

- Samo napred.

- Kao što znaš, i ja sam se oženio devojkom koja... nije bila navikla na visoko društvo.

Hju klimnu glavom. To je znao savršeno dobro, ali nije znao kako su se Mejzi i Soli suočili s tim, jer je u vreme njihovog venčanja već bio u Americi. Bio je uveren da su taj problem dobro rešili, budući da je Mejzi postala jedna od vodećih londonskih dama i ako se bilo ko i sećao njenog skromnog porekla, više ga nije pominjao. To je bio neobičan slučaj, ali nije bio jedini: Hju je već bio čuo za dve ili tri proslavljene lepotice iz radničke klase koje su prihvaćene u visokom društvu.

Soli nastavi:

- Mejzi zna šta Nora proživljava. Ona bi mogla mnogo da joj pomogne: da joj kaže šta da radi i priča, kakve greške ne sme da pravi, gde da nabavlja haljine i šešire, kako da postupa s batlerom i sluškinjama i sve

ostalo. Mejzi si oduvek bio drag, Hju, i zato sam siguran da bi ona rado pomogla. A nema nikakvog razloga da Nori to ne pođe za rukom kao i Mejzi i da i ona ne postane jedan od stubova ovog društva.

Hju je bio ganut gotovo do suza. Taj postupak i podrška starog prijatelja veoma su ga dirnuli.

- Predložiću joj to - reče on, govoreći prilično odlučno, kako bi prikrio osećanja. Potom je ponovo ustao.

- Nadam se da nisam preterao - reče Soli zabrinuto dok su se rukovali. Hju pride vratima.

- Naprotiv. Dođavola, Grinborne, ti si mi bolji prijatelj nego što ja to zaslužujem.

Kad se Hju vratio u banku Pilasters, tamo ga je dočekala poruka koja je glasila:

10.30 h

Dragi moj Pilastere:

Moram se neodložno videti s tobom. Pronaći ćeš me u kafani Pladžiz, iza ugla. Čekaću te. Tvoj stari prijatelj

Antonio Silva.

Znači, Tonio se vratio! Njegova karijera je upropašćena kada je prilikom kartanja s Edvardom i Mikijem izgubio više nego što je mogao da plati. Iz Engleske je otputovao osramoćen, otprilike u isto vreme kada i Hju. Šta je bilo s njim od tada? Obuzet radoznalošću, Hju odmah pođe u kafanu.

Tamo je zatekao starijeg, jasnijeg i povučenijeg Tonija kako u uglu čita *Tajms*. Na glavi je još uvek imao onu istu gustu kosu boje šargarepe, ali osim toga, na njemu nije ostalo više ništa ni od onog nestašnog dečaka, ni od onog rasipnog mladića. Iako je bio Hjuov vršnjak, bilo mu je tek dvadeset šest, oko očiju je već imao sitne bore kao posledicu briga.

- Postigao sam velike uspehe u Bostonu - reče Hju odgovarajući na Toniovo prvo pitanje. - Vratio sam se u januaru. A ti?

- U mojoj zemlji je došlo do velikih promena. Porodica mi više nije onoliko uticajna kao pre. Još uvek imamo nadzor nad Milpitom, provincijskim gradom iz kojeg vodimo poreklo, međutim, u glavnom gradu između nas i predsednika Garsije postavili su se drugi.

-Ko?

- Frakcija Miranda.

- Mikijeva porodica?

- Upravo tako. Zauzeli su rudnike nitrata na severu zemlje i tako se

obogatili. Osim toga, imaju monopol nad trgovinom s Evropom i to zbog povezanosti s bankom tvoje porodice.

Hju je bio iznenađen.

- Znao sam da Edvard mnogo radi s Kordovom, ali nisam znao da sve to ide preko Mikija. Ipak, mislim da to nema veze.

- Ima - reče Tonio. On iz unutrašnjeg džepa kaputa izvadi nekoliko papira. - Pročitaj ovo. To je članak koji sam napisao za *Tajms*.

Hju je uzeo rukopis i počeo da čita. Bio je to opis stanja u rudniku nitrata u vlasništvu porodice Miranda. Budući da je *banka Pilasters* finansirala trgovinu, Tonio ju je smatrao odgovornom za zlostavljanje rudara. Hju to isprva nije iznenadilo: dugo radno vreme, bedne plate i zapošljavanje dece bili su uobičajena pojava u rudnicima širom sveta. Međutim, dok je čitao, postajalo mu je sve jasnije da je stanje mnogo gore. U rudnicima porodice Miranda upravnici su imali puške i bičeve, koje su po volji koristili kako bi održavali disciplinu. Šibali su radnike, a među njima je bilo žena i dece, zato što presporo rade, a ako bi pokušali da napuste rudnik pre isteka ugovoru, moglo se dogoditi i da ih ubiju.

Hju je bio zapanjen.

- Ali to su surova ubistva! - reče on.

- Upravo tako.

- Zar vaš predsednik ne zna za to?

- Zna. Ali Mirande su mu sada miljenici.

- A tvoja porodica...

- Nekada davno smo bili u mogućnosti da prekinemo to. Ali sada su nam svi naponi koje ulažemo jedva dovoljni da zadržimo kontrolu nad svojom pokrajinom.

Hju se užasno postideo zbog pomisli da njegova porodica i njihova banka finansiraju takvu okrutnu proizvodnju, međutim, na trenutak je pokušao da potisne osećanja i smireno je razmislio o posledicama. Članak koji je napisao Tonio pripadao je upravo onoj vrsti materijala koju je *Tajms* voleo da objavljuje. Uslediće govori u Parlamentu i pisma u nedeljnim časopisima. Društvena svest poslovnih ljudi, od kojih su mnogi bili metodisti, navešće ih da svi dobro razmisle pre nego što se upuste u posao s Pilasterima. Sve bi to bilo vrlo nepovoljno za banku.

Da li je meni to važno, upitao se Hju. U banci su se prema njemu poneli loše i on je upravo nameravao da je napusti. Uprkos tome, nije mogao da bude ravnodušan prema ovom problemu. I dalje je zaposlen u toj banci i na kraju meseca od nje će primiti platu, zato je dužan da bude odan banci

Pilasters, barem do tada. Morao je da preduzme nešto.

Šta Tonio želi? Činjenica da je Hjuu pokazao članak pre objavljivanja ukazivala je na to da želi da postigne određeni dogovor.

- Koji je tvoj cilj? - upita ga Hju. - Želiš da obustavimo finansiranje trgovine nitratom?

Tonio odmahnu glavom.

- Ako Pilasters istupi iz posla, finansiranje će preuzeti neka druga banka... banka s debljom kožom. Ne, moramo biti prepređeniji.

- Već si smislio konkretan plan.

- Mirande planiraju da izgrade železničku prugu.

- Ah, da. Pruga za Santamariju.

- Ta železnica će od Pape Mirande stvoriti najbogatijeg i najmoćnijeg čoveka u mojoj zemlji, ako se izuzme predsednik. A Papa Miranda je okrutan čovek. Želim da se onemogući izgradnja te pruge.

- I zbog toga ćeš objaviti ovaj članak.

- Nekoliko članaka. I ići ću na mitinge, držaću govore, lobiraću kod predstavnika u Parlamentu i pokušaću da izmolim sastanak kod ministra spoljnih poslova: učiniću sve samo da potkopam finansiranje ove železnice.

To bi čak moglo da uspe, pomisli Hju. Ulagači će okrenuti leđa svakom kontroverznom poslu. Tada je shvatio da se Tonio značajno promenio, od mladog agresivnog mladića koji ne može da obuzda kockarsku strast postao je trezven odrastao čovek koji se bori protiv zlostavljanja rudara.

- Dobro, onda, šta te je dovelo meni?

- Ceo ovaj postupak bismo mogli i da skratimo. Ako banka odluči da ne preuzme garanciju za železničke obveznice, neću štampati članak. Na taj način ćete izbeći veliki negativan odjek u javnosti, a ja ću dobiti ono što želim. - Tonio se zlobno nasmešio. - Nadam se da ovo ne smatraš ucenom. Znam, malo je surovo, ali ni približno toliko koliko je surovo šibanje dece u rudniku nitrata.

Hju odmahnu glavom.

- Nije nimalo surovo. Divim se tvojoj odvažnosti. Posledice koje bi osetila banka više ne utiču direktno na mene... upravo se spremam da napustim banku.

- Zaista? - Tonio je bio zapanjen. - Zašto?

- Duga je to priča. Ispričaću ti je drugom prilikom. U svakom slučaju, mogu ti reći da ja mogu samo da obavestim partnere o tome da si došao kod mene s tim predlogom. Oni zatim mogu da procene šta to znači i šta će učiniti. Sasvim sam siguran da me neće pitati šta ja o tome mislim. - U ruci

je i dalje držao Toniov članak. - Mogu li da ga zadržim?

- Da. Imam drugi primerak.

Na papiru na kojem je bio napisan članak nalazilo se zaglavlje hotela *Ras* u Bervik stritu, u Sohou. Hju nikada nije čuo za taj hotel: očigledno nije pripadao grupi otmenih londonskin hotela.

- Obavestiću te o njihovoj odluci.

- Hvala. - Tonio onda promeni temu. - Žao mi je što smo razgovarali samo o poslu. Hajde da se jednom sastanemo da popričamo o starim vremenima.

- Moraš da upoznaš moju ženu.

- To bi mi predstavljalo veliko zadovoljstvo.

- Javiću ti se.

Hju je izašao iz kafane i vratio se u banku. Kad je pogledao na veliki sat u glavnom holu, iznenadio se kad je video da još nije jedan sat: tog prepodneva se dogodilo toliko toga. Bez zaustavljanja je otišao u Partnerski kabinet i tamo zatekao Samjuela, Džozefa i Edvarda. Toniov članak je predao prvo Samjuelu, koji je, pošto ga je pročitao, dao Edvardu.

Edvarda je obuzeo toliki bes da nije mogao da pročita do kraja. Crven u licu, on uperi prst u Hjuja i reče:

- Ti si to zakuvao sa svojim starim školskim prijateljem! Pokušavaš da potkopaš naš celokupan posao u Južnoj Americi! Samo si ljubomoran na mene zbog toga što nisi postao partner!

Hjuu je bilo jasno zbog čega je Edvard toliko histeričan. Trgovina s Južnom Amerikom bila je njegov jedini značajan doprinos poslu. Ako ni toga ne bude, on će biti sasvim beskoristan. Hju uzdahnu.

- U školi si bio glupan, a to si i sada - reče on. - Pitanje je samo da li banka želi da bude odgovorna za povećavanje moći i uticaja Pape Mirande, čoveka kojem očigledno ne smeta šibanje žena i ubijanje dece.

- Ne verujem u to! - reče Edvard. - Porodica Silva je neprijatelj porodice Miranda. To je samo zlonamerna propaganda.

- Siguran sam da će to reći i tvoj prijatelj Miki. Međutim, da li je to tačno?

Stric Džozef sumnjičavo pogleda Hjuja.

- Došao si ovamo pre samo nekoliko sati i pokušao da me odgovoriš od tog posla. Moram se zapitati da li je sve ovo samo spletko kojim želiš da potkopaš Edvardov prvi veliki posao u svojstvu partnera.

Hju ustade.

- Budeš li sumnjao u moje časne namere, istog trena ću otići.

U tom trenutku umešao se stric Samjuel.

- Sedi, Hju - reče on. - Naš posao nije da određujemo istinitost ove priče. Mi smo bankari, a ne sudije. Činjenica da će železnica za Santamariju biti kontroverzan posao predstavlja novi rizik za izdavanje obveznica, a to znači da moramo ponovo razmisliti o tome.

Stric Džozef svađalački reče:

- Neću dopustiti da me zaplaši. Neka taj južnoamerički lajavac samo objavi ovaj članak i neka se nosi bestraga.

- To je jedna od mogućnosti - reče Samjuel zamišljeno, pridajući Džozefovoj ratobornosti više ozbiljne pažnje nego što je zaslužila. - Možemo čekati i videti kakvo će dejstvo članak imati na postojeće južnoameričke deonice: njih nema mnogo, ali i to će biti sasvim dovoljno da nam posluži kao merilo. Ako vrednost deonica naglo padne, otkazaćemo železnicu. Ako ne, idemo dalje.

Malo blažim tonom, Džozef reče:

- Nemam ništa protiv toga da konačnu odluku donese tržište.

- Postoji još jedna mogućnost koju bismo mogli razmotriti - nastavi Samjuel. - U izdavanje obveznica mogli bismo da uđemo s još jednom bankom i da ih zajedno pustimo u opticaj. Na taj način bi sav negativni publicitet bio oslabljen, budući da bi postojale dve mete.

To je vrlo pametno, pomisli Hju. Ali on to ne bi učinio: više bi voleo da otkáže izdavanje obveznica. Međutim, strategija koju je smislio Samjuel umanjila bi rizik, a to i jeste smisao bankarskog poslovanja. Samjuel je bio mnogo bolji bankar od Džozefa.

- U redu - reče Džozef uobičajeno impulsivno. - Edvarde, vidi da li možeš da nam nađeš partnera.

- Koga bih mogao da pitam? - reče Edvard zabrinuto. Hju tada shvati da Edvard nema pojma šta treba da radi u takvim situacijama.

Odgovorio mu je Samjuel:

- Reč je o velikom poslu. Kada bolje razmislim, nema mnogo banaka koje bi želele toliko da se izlože riziku u Južnoj Americi. Moraš se raspitati kod Grinbornovih: oni su možda jedini dovoljno veliki da preuzmu taj rizik. Poznaješ Solija Grinborna, zar ne?

- Da. Otići ću do njega.

Hju se pitao da li bi trebalo da posavetuje Solija da odbije Edvarda, ali odmah se predomislio: Solijeva banka će ga zaposliti kao stručnjaka za Severnu Ameriku, i ako bi počeo da radi tako što bi izrazio mišljenje o jednom sasvim drugom području, verovatno bi ostavio utisak da je previše

prepotentan. On odluči da još jednom pokuša da nagovori strica Džozefa da obustavi ceo posao.

- Zbog čega jednostavno ne dignemo ruke od tog posla? - reče on. - To je ionako nižerazredan posao. Rizik je oduvek bio visok, a sada nam pored toga preti i opasnost od skandala. Da li nam je to potrebno?

Edvard razdražljivo reče:

- Partneri su doneli odluku i ne treba ti da je dovodiš u pitanje.

Hju je odlučio da odustane.

- Sasvim si u pravu - reče on. - Ja nisam partner, a uskoro više neću ni raditi u ovoj banci.

Stric Džozef se namrštio.

- Šta to znači?

- Odlazim iz banke.

Džozef je bio šokiran.

- Ne možeš to da učiniš!

- Naravno da mogu. Ja sam samo običan službenik, a tako ste se i odnosili prema meni. Zato kao običan službenik napuštam vašu banku i odlazim na bolji posao.

- Gde?

- Zapravo, radiću kod Grinbornovih.

Oči strica Džozefa izgledale su kao da će svakog trena iskočiti.

- Ali ti jedini poznaješ sve Amerikance!

- Pretpostavljam da je Ben Grinborn upravo zbog toga toliko i želeo da me zaposli - reče Hju. Nije mogao a da ne oseti zadovoljstvo zbog toga što je stric Džozef toliko besan.

- Ali sa sobom ćeš nam odneti i poslove!

- Na to ste morali da mislite kad ste odlučili da poništite odluku o mom unapređenju.

- Koliko ti plaćaju?

Hju ustade i pođe prema vratima.

- To se ne pita - reče on odlučno.

Edvard zakrešta:

- Kako se samo usuđuješ tako da razgovaraš s mojim ocem!

Džozefov bes se raspršio poput sapunice i, na Hjuovo iznenađenje, on se odjednom smirio.

- Oh, ućuti, Edvarde - reče on mirnijim tonom. - Svaki dobar bankar mora da bude pomalo lukav. Ima trenutaka kada bih voleo da više ličiš na Hju. On možda i jeste crna ovca ove porodice, ali je barem odvažan.-

Ponovo se obrati Hjuu. - Hajde, beži - reče bez i malo zlobe u glasu. - Nadam se da ćeš doživeti neuspeh, ali se ipak neću opkladiti u to.

- Nema sumnje da je to nešto najsličnije dobrim željama što mogu dobiti od tvog dela porodice - reče Hju. - Pozdrav svima.

4.

- A kako je draga Rejčel? - upita Ogasta Mikija dok je sipala čaj.

- Dobro - reče Miki. - Možda će doći malo kasnije.

Zapravo, nije sasvim razumeo svoju ženu. Kada su se venčali, bila je devica, ali ponašala se poput kurve. U svako doba je želela da vode ljubav, bilo gde i uvek s velikim oduševljenjem. Jedna od prvih stvari koje je isprobao bila je ta da je zaveže za uzglavlje kreveta i tako ostvari viziju u kojoj je uživao kada ga je prvi put privukla; ona je, što ga je pomalo razočaralo, na to rado pristala. Šta god je do sada učinio, ničim nije uspeo da je navede da mu se odupre. Jednom ju je čak odveo u salon, gde je sve vreme postojala opasnost da ih zatekne neko od posluge; u tome je, činilo mu se, uživala više nego u bilo čemu.

S druge strane, u svim drugim životnim situacijama bila je sušta suprotnost povodljive žene. Prepirala se s njim oko kuće, posluge, novca, politike i religije. Kad bi mu dojadilo da joj protivreči, pokušavao bi da je ignoriše, zatim i da je vređa, ali sve to nije ništa značilo. Bolovala je od iluzije da ima jednako pravo na svoje mišljenje kao i muškarac.

- Nadam se da ti pomaže u poslu - reče Ogasta.

Miki klimnu glavom.

- Dobra je domaćica prilikom diplomatskih društvenih obaveza - reče on. - Pažljiva i ljubazna.

- Učinilo mi se da je vrlo dobra na zabavi koju si priredio za ambasadora Portilja - reče Ogasta. Portiljo je bio portugalski ambasador, a na večeri su bili i Ogasta i Džozef. - Ima jednu glupu zamisao, želi da otvori porodilište za žene koje nemaju muževe - reče Miki, dopuštajući da mu se u glasu oseti razdraženost.

Ogasta prekorno odmahnu glavom.

- To je nemoguće za ženu koja ima takav položaj u društvu. Osim toga, već postoji jedna ili možda čak i dve takve bolnice.

- Ona tvrdi da su sve to verske ustanove u kojima ženama pričaju koliko su zle. Njena bolnica će pomagati bez takvih propovedi.

- Sve gore od goreg - reče Ogasta. - Zamisli samo šta će na to reći novinari!

- Upravo tako. Vrlo odlučno sam joj rekao šta mislim o tome.

- Rejčel je prava srećnica - reče Ogasta i prisno mu se osmehnu.

On shvati da ona koketira, međutim, ipak joj ne uzvрати istom merom. Zapravo, bio je veoma vezan za Rejčel. Naravno, nije je voleo, ali bio je veoma zaokupljen njihovom vezom i ona mu je isisavala svu seksualnu energiju. Da bi nadoknadio svoju odsutnost, na trenutak je zadržao Ogastinu ruku dok mu je dodavala čaj.

- Laskate mi - reče on umiljatim glasom.

- Nesumnjivo. Međutim, jasno vidim da te nešto muči.

- Draga moja gospođa Pilaster ima dobro oko kao i uvek. Kako bih ikad mogao i pomisliti da bih od vas mogao da sakrijem nešto? - On joj pusti ruku i uze čaj. - Da, zaista sam malo napet zbog železnice za Santamariju.

- Mislila sam da su se partneri dogovorili kako će je finansirati.

- I jesu, ali za organizovanje takvog posla potrebno je mnogo vremena.

- Finansijski svet se sporo kreće.

- Meni je to jasno, ali mojoj porodici nije. Papa mi svake nedelje šalje telegram. A ja proklinjem dan kada je Santamarija dobila telegrafsku službu.

U tom trenutku u salon je, s važnim novostima, ušao Edvard.

- Antonio Silva se vratio! - reče on ne zatvorivši vrata za sobom.

Ogasta je prebledela.

- Otkud znaš?

- Hju ga je video.

- To je težak udarac - reče ona i Miki iznenađeno primeti kako joj je zadrhtala ruka kojom je spustila šoljicu i tanjirić na stočić.

- A Dejvid Midlton i dalje postavlja pitanja - reče Miki, prisećajući se Midltonovog razgovora s Hjuom na plesu vojvotkinje od Tenbiga. Miki se pretvarao da je zabrinut, međutim, zapravo mu je bilo pomalo i drago zbog toga. Uživao je u činjenici da postoji nešto što će Edvarda i Ogastu ponekad podsetiti na tajnu o krivici koju su zajednički prikrivali.

- Nije reč samo o tome - reče Edvard. - Antonio pokušava da onemogući izdavanje obveznica za železnicu u Santamariji.

Miki se namrštio. Toniova porodica u Kordovi se protivila planu o izgradnji železničke pruge, ali predsednik Garsija je odbio njihov stav. Šta bi to Tonio uopšte mogao da učini ovde, u Londonu?

Isto pitanje palo je na pamet i Ogasti.

- Kako on može da učini bilo šta?

Edvard pruži majci nekoliko papira.

- Pročitaj ovo.

Miki upita:

- Šta je to?

- Članak koji Tonio namerava da objavi u *Tajmsu*, a govori o rudnicima nitrata koji su vlasništvo tvoje porodice.

Ogasta je žurno čitala.

- Tvrdi da je život rudara ugrožen i opasan - reče ona ironično. - Ko je uopšte mislio da je prepun užitaka?

Edvard reče:

- Piše i o tome da zbog neposlušnosti šibaju žene i ubijaju decu.

Ona reče:

- Ali kakve to ima veze s izdavanjem obveznica?

- Nitrat bi prugom trebalo da se prevozi do glavnog grada. Ulagачi ne vole kontroverzne poslove. Veliki broj njih ionako će biti oprezan u vezi s južnoameričkim obveznicama. Ovakva stvar bi mogla sasvim da ih odvрати od ulaganja.

Miki je bio u šoku. Kako mu se činilo, to su bile vrlo loše novosti. On upita Edvarda:

- Šta na sve to kaže tvoj otac?

- Pokušavamo da pridobijemo neku drugu banku da zajednički uđemo u posao ali, u načelu, dopustićemo Toniju da objavi članak i videćemo šta će se dogoditi. Ako zbog odjeka u javnosti dođe do pada vrednosti južnoameričkih deonica, moraćemo da odustanemo od železnice u Santamariji.

Prokleti Tonio. On je pametan, a Papa je budala zato što rudnicima upravlja kao logorima s robljem i onda očekuje da će mu civilizovan svet davati novac.

Ali šta uraditi? Miki je grozničavo razmišljao. Trebalo je učutkati Tonija, međutim, njega je nemoguće uveriti ili podmititi. Kad je shvatio da će morati da upotrebi grublje, rizičnije metode, Miki oseti kako mu se oko srca hvata led. Pretvarao se da je smiren.

- Mogu li, molim vas, da vidim članak?

Ogasta mu ga pruži.

Prvo što je uočio bila je adresa hotela u zaglavlju. Trudeći se da ostavi utisak o bezbrižnosti koju nije osećao, on reče:

- Pa da, to nije nikakav problem.

Edvard se pobunio:

- Ali još ga nisi pročitao!
 - I ne moram da ga čitam. Video sam adresu.
 - I šta onda?
 - Sada kad znamo gde ga možemo naći, moći ćemo to i da rešimo s njim
- odgovori Miki. - Prepustite to meni.

TREĆE POGLAVLJE

MAJ

1.

Soli je obožavao da posmatra Mejzi kako se oblači.

Svake večeri bi obukla kućnu haljinu i pozvala sluškinje da joj uvežu kosu i u nju zakače cveće, pera ili da nanižu perlice; zatim bi ih otpustila i pričekala muža.

Te večeri, kao i gotovo svakoga dana, išli su na zabavu. Tokom londonske sezone, kod kuće su ostajali samo onda kada su sami priređivali zabave. Između Uskrsa i kraja jula nikada nisu sami večerali.

On bi došao u pola sedam u svečanim crnim pantalonama i belom prsluku, noseći veliku čašu šampanjca. Mejzina kosa je večeras bila ukrašena žutim cvećem. Skinula je kućnu haljinu i sasvim gola stala ispred ogledala. Napravila je piruetu za Solijevo zadovoljstvo i počela da se oblači.

Prvo je obukla dugu lanenu košulju, koja je oko vrata bila ukrašena izvezenim cvetovima. Na ramenima je imala svilene trake koje su se vezivale za haljinu da se ne bi videle. Nakon toga, navukla je fine bele vunene čarape, koje je neposredno iznad kolena pričvrstila elastičnim podvezicama. Zatim je obukla široke, lepo obrubljene pamučne gaće, koje su joj dosezale do kolena, a onda je obula lagane žute svilene cipele.

Soli joj je s vešalice skinuo korset, pa joj je pomogao da ga obuče, a onda ga joj je zakopčao na leđima. Većini žena je prilikom oblačenja pomagala jedna ili više sluškinja, budući da žena nikako nije mogla sama obući komplikovani korset i haljinu.

Međutim, Soli je sve to naučio, samo da ne bi bio uskraćen za uživanje u tom prizoru.

Krinoline i turniri više nisu bili moderni, ali Mejzi je obukla pamučnu podsuknju s nabranim turnirom koji joj je pridržavao haljinu. Podsuknja se na zadnjoj strani učvršćivala trakom, koju je takode vezao Soli.

Konačno je bila spremna za haljinu izrađenu od žuto-belog prugastog svilenog tafta. Gornji deo bio je bogato nabran, što je lepo naglašavalo njene bujne grudi, i trakama se vezivao na leđima. Ostatak haljine bio je takođe nabran i stegnut u struku, na kolenima i oko poruba. Sluškinji je bio potreban ceo dan da ispegla tu haljinu.

Sela je na pod a Soli joj je navukao haljinu, tako da je sedela ispod nje kao u šatoru. Potom se pažljivo uspravila, provlačeći ruke i glavu kroz otvore. Onda su Soli i ona popravili nabore sve dok nisu stajali kako treba.

Otvorila je kutiju s nakitom i izvadila ogrlicu od dijamanta i smaragda i iste takve minduše, koje joj je Soli poklonio za prvu godišnjicu braka. Dok ih je stavljala, on joj reče:

- Od sada ćemo mnogo češće vidati tvog starog prijatelja Hjua Pilastera.

Mejzi priguši uzdah. To Solijevo urođeno poverenje ponekad je bilo naporno. Svaki normalno sumnjičavi muž naslutio bi postojanje privlačnosti između Mejzi i Hjua i razljutio bi se kad god bi se pomenulo ime tog drugog muškarca, međutim Soli je bio isuviše nedužan. Nije imao pojma da je tako dovodi u iskušenje.

- Zašto, šta se dogodilo? - upita ona bezizraznim tonom.

- Počeće da radi u našoj banci.

- Zašto odlazi od Pilastera? Mislila sam da mu tamo dobro ide.

- Odbili su da ga prime za partnera.

- O, ne! - Poznavala je Hjua bolje od bilo koga drugog i dobro je znala koliko je patio zbog očevog bankrota i samoubistva. Pretpostavila je koliko ga je pogodilo osporavanje unapređenja. - Pilasteri su podmukla porodica - reče ona s mnogo osećanja.

- To su učinili zbog njegove žene.

Mejzi klimnu glavom.

- Ne čudi me. - Videla je šta se dogodilo na plesu kod vojvotkinje od Tenbiga. Pošto je dobro poznavala Pilastere, morala je da se zapita da li je Ogasta nekako uspela da izrežira taj incident, samo da bi ocrnela Hjua.

- Čovek jednostavno mora da žali Noru.

- Mmm... - Mejzi je upoznala Noru nekoliko nedelja pre venčanja i odmah joj je bila antipatična. Štaviše, povredila je Hjua time što mu je rekla da je Nora bezosećajna devojka koja lovi bogatstvo i da ne bi trebalo da se njom oženi.

- Ja sam Hjuu rekao da bi ti možda mogla da joj pomogneš.

- Šta? - upita Mejzi oštrim tonom i odvrati pogled od svog odraza u ogledalu. - Da joj pomognem?

- Da joj pomogneš da se vrati u društvo. Ti znaš kako je to kad te prezrivo gledaju zbog porekla. Ti si nadvladala sve te predrasude.

- A sada bih istu tu operaciju trebalo da izvedem sa svakom devojkom s ulice koja se udala za nekoga iz visokog društva? - odgovori ljutito Mejzi.

- Očigledno sam pogrešio - reče Soli zabrinuto. - Mislio sam da ćeš joj rado pomoći, Hju ti je oduvek bio veoma drag.

Mejzi priđe ormanu da bi uzela rukavice.

- Volela bih samo da si me pre toga pitao. - Ona otvori orman. Na unutrašnjoj strani vrata, u drvenom ramu, stajao je stari cirkuski plakat s njenom slikom u trikou, dok stoji na leđima belog konja. Ispod slike je pisalo „Čudesna Mejzi“. Pogled na tu sliku istog trena joj rasprši i poslednji tračak ljutnje i ona se odjednom postide. Prišla je Soliju i bacila mu se u zagrljaj. - O, Soli, kako mogu da budem toliko nezahvalna?

- Ma, hajde, hajde - reče on tiho, milujući joj gola ramena.

- Ti si toliko dobar i prema meni i prema mojoj porodici i naravno da ću to učiniti, ako želiš.

- Ne bih želeo da te prisiljavam na nešto...

- Ne, ne, ne prisiljavaš me. Zašto joj ne bih pomogla da dobije ono što sam i ja dobila? - Ona pogleda suprugovo bucmasto lice, na kojem su se pojavile bore zabrinutosti. Zatim ga pomilova po obrazu. - Nemoj da brineš. Na trenutak sam bila užasno sebična, ali to je sada prošlo. Idi po sako. Ja sam spremna. - Podigla se na prste, poljubila ga u usta, a zatim se okrenula i stavila rukavice.

Znala je šta ju je zapravo razljutilo. Gorka ironija te situacije. Tražio je od nje da pripremi Noru za ulogu supruge Hjuja Pilastera, ulogu za kojom je Mejzi nekada toliko žudela. Duboko u srcu, u njegovom najskrivenijem kutku, i dalje je želela da bude Hjuova žena i mrzela je Noru zbog toga što je dobila ono što je ona izgubila. Sve u svemu, bio je to bezobrazan stav i Mejzi odluči da prestane tako da se ponaša. Trebalo je da joj bude drago što se Hju oženio. Do tada je bio vrlo nesrećan, a za to je barem delimično i sama bila kriva. Sada je mogla da prestane da brine za njega. Prožeo ju je osećaj gubitka, ako ne i dubokog žaljenja, ali ta osećanja je morala držati zatvorena u sobi u koju niko nikada ne ulazi. Zato će se svim snagama baciti na posao i pokušati da pomogne Nori Pilaster da se vrati u milost londonskog visokog društva.

Soli se vratio u sakou i njih dvoje podoše u dečju sobu. Berti je bio u pidžami i igrao se drvenim vozom. Mnogo je voleo da gleda Mejzi u raznim haljinama i veoma bi se razočarao kad bi ona iz nekog razloga izašla uveče a da mu nije pokazala šta je obukla. Ispričao joj je šta se tog poslepodneva dogodilo u parku, sprijateljio se s jednim velikim psom, a Soli se spustio na pod i nekoliko minuta se igrao s njim. Onda je došlo vreme da Berti pođe na spavanje, pa su Mejzi i Soli sišli u prizemlje i zatim ušli u kočiju.

Išli su na večeru, a nakon toga na svečani ples. I jedan i drugi prijem su se održavali na samo kilometar od njihove kuće na Pikadiliju, međutim, Mejzi nije mogla da šeta ulicom u tako raskošnoj haljini: dok bi došli do kuće u kojoj se održavala večera, isprljali bi joj se i rub i turnir haljine, kao i svilene cipele. Ona se ipak nasmeši pri pomisli na to da devojka koja je jednom četiri dana pešačila do Njukasla sada bez kočije ne može da pređe ni kilometar. Svoj posao Norine rehabilitacije mogla je da započne već te večeri. Kad su stigli na odredište i ušli u salon kuće markiza od Hačforda, prva osoba koju je ugledala bio je grof od Tokolija. Dobro ga je poznavala, uvek je flertovao s njom, pa je zato smatrala da može biti slobodna i otvorena.

- Želela bih da oprostite Nori Pilaster što vas je ošamarila - reče ona.

- Da joj oprostim? - reče on. - Ja sam polaskan! Kad samo pomislim da u svojim godinama mogu naterati mladu ženu da me ošamari... pa to je veliki kompliment.

Tada se nisi tako osećao, pomisli Mejzi. Međutim, bilo joj je drago što je on odlučio da tako lako pređe preko tog incidenta. On nastavi:

- Zapravo, uvredio bih se da me nije shvatila ozbiljno.

Nora je trebalo da učini upravo to, pomisli Mejzi.

- Kažite mi jedno - reče ona. - Da li vas je Ogasta Pilaster podstakla da flertujete s njenom snajom?

- Kakva užasna pomisao! - odgovori on. - Gospoda Ogasta Pilaster saučesnica! Ni slučajno nije učinila tako nešto!

- Je li vas neko drugi podstakao?

On joj uputi sumnjičav pogled.

- Pametni ste, gospođo Grinborn; zbog toga sam vas uvek cenio. Pametniji ste od Nore Pilaster. Ona nikada neće biti kao vi.

- Ali niste mi odgovorili na pitanje.

- Reći ću vam istinu, budući da vas toliko cenim. Kordovski ambasador, senjor Miranda, rekao mi je da je Nora... kako da to kažem... primamljiva.

Znači u tome je stvar.

- A Mikija Mirandu je na to nagovorila Ogasta, u to sam sigurna. Njih dvoje su prisni prijatelji.

Grof od Tokolija je bio pomalo povređen.

- Iskreno se nadam da nisam iskorišćen kao obična figura.

- Čovek koji je toliko predvidljiv uvek je u takvoj opasnosti - odgovori Mejzi zajedljivo.

Sledećeg dana povela je Noru kod krojačice.

Dok je Nora isprobavala razne krojeve i tkanine, Mejzi je saznala još nešto više o incidentu na plesu kod vojvotkinje od Tenbiga.

- Da li ti je Ogasta unapred rekla nešto o grofu? - upita ona.

- Upozorila me je da mu ne smem dozvoliti da dopusti sebi previše slobode - odgovori Nora.

- Znači da si na neki način bila pripremljena.

-Da.

- A da ti Ogasta nije ništa rekla, da li bi isto to učinila?

Nora se zamisli.

- Verovatno ga ne bih udarila... ne bih imala dovoljno hrabrosti za to. Ali zbog onoga što mi je Ogasta rekla, činilo mi se da je važno da zauzmem čvrst stav.

Mejzi klimnu glavom.

- Eto ti. Želela je da dođe do toga. Osim toga, navela je i nekoga da kaže grofu da si laka žena. - Nora nije mogla da veruje.

- Jesi li sigurna?

- To mi je rekao grof. Ona je pokvarena kučka i nema nikakvih obzira. - Mejzi shvati da govori sa severnoengleskim naglaskom, što joj se retko događalo. Ona se vrati na uobičajeni naglasak. - Nikada ne potcenjuj Ogastinu sposobnost da se ponaša podmuklo.

- Ne bojim se ja nje - reče Nora prkosno. - Ni ja nemam previše obzira.

Mejzi joj je verovala, i bilo joj je žao Hjua.

Poloneza je savršen kroj za Noru, pomisli Mejzi dok je krojačica učvršćivala haljinu oko Norinog bujnog tela. Takva raskošna haljina odgovarala je njenoj lepoti: plisirani nabori, prednji otvor ukrašen mašnicama i nabrana suknja s volanima... sve je to izgledalo predivno na njoj. Možda je i bila malo krupnija, ali dugački korset će obuzdati podrhtavanje izvesnih delova njenog tela.

- Lep izgled je tek polovina bitke - reče ona dok se Nora zadivljeno posmatrala u ogledalu. - Što se tiče muškaraca, to je jedino što je zaista važno. Ali da bi te prihvatile i žene, potrebno je naučiti mnogo toga.

Nora reče:

- S muškarcima sam se oduvek snalazila bolje nego sa ženama. - Mejzi to nije iznenadilo. Nora i jeste takav tip devojke. Nora nastavi: - S tobom je sigurno isto tako. Zbog toga smo i dogurale do toga gde smo sada.

Jesmo li iste, pitala se Mejzi.

- Time ne želim da kažem da se svrstavam u isti red s tobom - dodade

Nora. - Tebi zavidi svaka ambiciozna londonska devojka.

Mejzi se trgla na pomisao da je žene u lovu na bogataše smatraju junakinjom, ali nije ništa rekla, jer je pomislila da je to verovatno i zaslužila. Nora se udala zbog novca i to joj je sasvim spremno priznala, pretpostavljajući da je Mejzi učinila isto to. I bila je u pravu. Nora reče:

- Ne žalim se, ali ja sam odabrala crnu ovcu u porodici, čoveka bez kapitala. Ti si se udala za jednog od najbogatijih ljudi na svetu.

Kako bi se iznenadila, pomisli Mejzi, da znaš koliko bih se rado menjala s tobom.

Ona brzo odbaci tu pomisao. U redu, ona i Nora pripadaju istoj vrsti. Pomoći će Nori da je prihvate snobovi i gospodarice koje upravljaju društvom.

- Nikada ne govori o tome koliko nešto košta - započela je ona, sećajući se sopstvenih početničkih grešaka. - Uvek budi pribrana i staložena, šta god da se dogodi. Ako tvoj kočijaš doživi srčani udar, tvoja kočija udari u neku drugu, a vetar ti odnese šešir i još ti spadnu gaće, samo kaži: „Bože mili, kakva uzbuđenja” i uđi u prvu slobodnu kočiju. Zapamti, selo je bolje od grada, besposličarenje je cenjenije od rada, staro je poželjnije od novog, a položaj je važniji od novca. Pokaži da znaš pomalo o svemu, ali nikada ne pokazuj da si u nečemu stručna. Trudi se da govoriš ne pomerajući usne... tako ćeš popraviti izgovor. Pričaj ljudima da ti je pradedo imao farmu u Jorkširu: Jorkšir je dovoljno ogroman da bi bilo ko u to proveravao, a časno je osiromašiti dok se baviš poljoprivredom.

Nora zauze izveštačenu pozu i beživotno reče:

- Bože mili, toliko toga moram da zapamtim, da li će mi to ikada poći za rukom?

- Savršeno - reče Mejzi. - Stvarno će ti dobro ići.

2.

Miki Miranda je stajao na ulazu u jednu kuću u Bervik stritu, u laganom kaputu koji ga je štitio od svežine prolećne večeri. Pušio je cigaru i posmatrao ulicu. U blizini se nalazila plinska svetiljka, ali on je stajao u senci, kako ga prolaznici ne bi prepoznali. Bio je zabrinut, nezadovoljan samim sobom i osećao se prljavo. Nije voleo nasilje. Nasilju su bili skloni Papa i Paulo. Mikiju je nasilje oduvek izgledalo kao priznanje neuspeha.

Bervik strit je bila uzan prljav prolaz prepun jeftinih pabova i hotela. Psi su njuškali po odvodnim kanalima, a pod plinskim svetiljkama igrala su se deca. Miki je tu stajao još od sumraka i od tada nije video ni jednog jedinog policajca. Bila je gotovo ponoć.

Hotel *Ras* nalazio se na drugoj strani ulice. Iako je video i boljih dana, i dalje je bio za klasu iznad svoje neposredne okoline. Ispred ulaza u hotel gorela je svetiljka, a unutra je Miki video predvorje i recepciju. Međutim, izgledalo je da tamo nema nikoga.

Još dvojica muškaraca su besposleno stajala na pločniku s druge strane ulice, svaki s jedne strane ulaza u hotel. Sva trojica su čekala Antonija Silvu.

Miki se pred Edvardom i Ogastom pretvarao da je miran, ali zapravo je bio očajnički zabrinut zbog mogućnosti da se ovaj članak pojavi u *Tajmsu*. Toliko truda je uložio u to da navede *banku Pilasters* da finansira železničku prugu u Santamariji. Čak se, zbog prokletih obveznica, oženio onom kućkom Rejčel. Celokupna karijera zavisila mu je od uspeha tog posla. Izneveri li u tome svoju porodicu, otac mu neće biti samo besan, već i željan osвете. Papa je bio dovoljno moćan da ga udalji s diplomatske dužnosti. Bez novca i položaja teško je mogao ostati u Londonu: morao bi da se vrati kući i da se suoči s poniženjem i sramotom. U svakom slučaju, život koji je živeo već toliko godina bio bi gotov.

Rejčel je uporno zahtevala da joj kaže gde namerava da provede to večer. Nasmejao joj se.

- Nikada ne pokušavaj da me ispituješ - odbrusio joj je.

Iznenadila ga je sledećim rečima:

- Onda ću i ja izaći.

- Kuda?

- Nikada ne pokušavaj da me ispituješ.

Miki ju je zatim zaključao u spavaću sobu.

Kad se vrati kući, ona će kipteti od besa, ali to neće biti prvi put. Ranije, kad bi besnela, on bi je bacio na krevet, pocepao bi odeću s nje; a ona bi ga svaki put prihvatila s mnogo žara. Bio je siguran da će i večeras biti tako.

Voleo bih da mogu da budem toliko siguran i u vezi s Toniom, pomisli on.

Nije čak bio siguran ni u to da li je Tonio i dalje u tom hotelu, međutim nije mogao jednostavno da uđe i pita a da pritom ne izazove sumnju.

Vukao je poteze izuzetno brzo, ali ipak mu je trebalo četrdeset osam

sati da pronađe i angažuje dvojicu bezosećajnih razbijača, da istraži lokaciju i postavi zasedu. Za to vreme, Tonio je već mogao da povuče određene poteze, a ako je to uradio, Miki je već u nevolji.

Oprezan čovek bi se svakih nekoliko dana selio u drugi hotel. Ali oprezan čovek ne bi upotrebio papir na kojem piše adresa hotela. Tonio nije oprezan čovek. Naprotiv, uvek je bio nepažljiv. *Sasvim je moguće da je i dalje u ovom hotelu*, pomisli Miki.

Bio je u pravu.

Tonio se pojavio nekoliko minuta posle ponoći.

Mikiju se učinilo da je prepoznao njegov hod kada je neka pojava skrenula u Bervik strit, dolazeći iz pravca Lester skvera. Već je bio veoma napet, ali se odupro iskušenju da odmah krene prema njemu. Uzdržavajući se uz velike napore, čekao je dok muškarac nije prošao ispod plinske svetiljke, kada mu je lice na trenutak bilo sasvim vidljivo. Tada više nije bilo sumnje: bio je to Tonio. Miki je jasno video čak i njegovu kosu boje šargarepe. Osetio je olakšanje praćeno izvesnom zabrinutošću: olakšanje zbog toga što mu je Tonio nadohvat ruke, ali i zabrinutost zbog tog surovog, opasnog napada koji se spremao da izvede.

A onda je ugledao policajce.

Bilo je to nešto najgore što je moglo da se dogodi. Dvojica policajaca sa šlemovima i ogrtačima dolazila su Bervik stritom iz suprotnog pravca. O pojas su im visili pendreci i obojica su snopovima svetla iz fenjera osvetljavali mračne ćoškove. Miki je stajao kao ukopan. Nije mogao baš ništa da učini. Kad su ugledali Mikija, njegovu cigaru i cilindar, policajci su mu pristojno klimnuli glavom: nije ih zanimalo zašto jedan čovek iz visoke klase besposleno stoji ispred nekih vrata, oni su tražili zločince, a ne džentlmene. Pored Tonija su prošli kad su se približili na petnaest-dvadeset metara od hotelskih vrata. Miki oseti nervozu izazvanu krajnjom nemoći. Još nekoliko trenutaka i Tonio će biti na sigurnom, u svom hotelu.

U tom trenutku dvojica policajaca skrenuše iza ugla i nestadoše iz njegovog vidokruga.

Miki dade znak dvojici saučesnika.

Oni hitro krenuše.

Pre nego što je Tonio došao do vrata hotela, dvojica muškaraca su ga zgrabila i odvukla u uzan prolaz pored zgrade. Samo jednom je glasno viknuo, a nakon toga njegovi uzvici postadoše prigušeni.

Miki je bacio cigaru, prešao ulicu i ušao u prolaz. Ona dvojica su Toniju

u usta ugurali šal kako ne bi mogao da više i krenuli da ga tuku gvozdenim šipkama. Šešir mu je pao na zemlju, a glava i lice su mu već bili obliveni krvlju. Telo mu je bilo zaštićeno kaputom, ali oni su ga udarali po kolenima, potkolenicama i nezaštićenim rukama.

Mikiju se od tog prizora smučilo.

- Prestanite, idioti jedni! - prosikta on. - Zar ne vidite da mu je već dovoljno?

Miki nije želeo da ga ubiju. Za sada je sve izgledalo kao obična pljačka praćena mlaćenjem. Ubistvo bi podiglo mnogo više prašine a policajci su, iako nakratko, ipak videli Mikijevo lice.

Očigledno nezadovoljna, dvojica muškaraca prestadoše da udaraju Tonija, koji se srušio na zemlju i ostao nepomično da leži.

- Ispraznite mu džepove! - prošaputa Miki.

Tonio se nije ni pomerio dok su mu uzimali sat s lancem, beležnicu, nekoliko novčića, svilenu maramicu i ključ.

- Dajte mi ključ - reče Miki. - Ostalo je vaše.

Stariji od dvojice muškaraca, Barker, poznat pod nadimkom Pas, reče:

- Daj nam novac.

On obojici pruži po deset funti u zlatnicima.

Barker mu pruži ključ. Na kratkom privesku ključa visio je komadić kartona na kojem je bio nažvrljan broj jedanaest. To je sve što mu je bilo potrebno. On se okrenu, želeći da izađe iz prolaza i tada shvati da ih neko posmatra. Na ulici je stajao neki muškarac i nepomično zurio u njih. Miki oseti kako srce počinje divlje da mu lupa. Barker ga je ugledao trenutak kasnije. Opsovao je i podigao gvozdenu šipku, želeći da obori čoveka na ulici. Miki je odjednom ugledao nešto i šćepao ga za podignutu ruku.

- Ne - reče mu. - To neće biti potrebno. Pogledaj ga.

Čovek koji ih je i dalje gledao imao je otvorena usta i prazan pogled: bio je mentalno poremećen. Barker spusti ruku.

- Neće nam ništa - reče on. - Fali mu daska u glavi.

Miki se progura pored njega na ulicu. Kad se osvrnuo, ugledao je Barkera i njegovog prijatelja kako Toniju skidaju čizme.

Miki pođe dalje, nadajući se da ih više nikada neće videti.

Potom uđe u hotel *Ras*. Na njegovo veliko olakšanje, na recepciji u malom predvorju nije bilo nikoga. On se zaputi ka stepeništu.

Hotel se sastojao od tri spojene kuće, tako da je Mikiju trebalo malo vremena da se snađe, ali već dva-tri minuta kasnije ušao je u sobu broj jedanaest.

Bila je to tesna, prljava sobica pretrpana pohabanim nameštajem koji je nekada bio moderan. Spustio je cilindar i štap na stolicu i počeo žurno i temeljno da pretražuje sobu. U pisaćem stolu je pronašao jedan primerak članka za *Tajms*, koji je odmah uzeo. On mu, međutim, nije mnogo vredeo. Tonio je imao još primeraka ili je mogao napamet da napiše novi. Ali da bi članak bio objavljen, Tonio bi morao da pruži i neku vrstu dokaza, a Miki je tražio upravo to, dokaz.

U fiokama komode pronašao je roman *Vojvotkinja od Sodome* i bio je u iskušenju da ga ukrade, ali tada je zaključio da bi to bio nepotreban rizik. Sve Toniove košulje i rublje pobacao je na pod. Među njima nije pronašao ništa. Zapravo i nije očekivao da će pronaći bilo šta na nekom tako očiglednom mestu.

Pogledao je iza i ispod komode, kreveta i ormara. Popeo se na sto i pogledao vrh ormara: tamo je video samo debeli sloj prašine. Zbacio je pokrivač s kreveta i opipao jastuke i dušek, tražeći nešto tvrdo. Ono što je tražio konačno je pronašao ispod dušeka. U velikoj koverti nalazila se gomila papira spojena advokatskim trakama.

Pre nego što je uspeo da pogleda o čemu je reč, na hodniku su se začuli koraci. Ispustio je dokumenta na pod i sakrio se iza vrata.

Neko je prošao pored vrata, a koraci su se potom utišali izgubili.

Odvezao je trake i hitro preleteo pogledom po dokumentima. Bili su napisani na španskom i nosili su pečat nekog advokata iz Palme. Bile su to overene izjave svedoka koji su videli šibanja i ubistva u rudnicima nitrata njegove porodice.

Miki prinese gomilu papira usnama i poljubi ih. Njegove molitve su bile uslišene. On ugura papire pod kaput. Pre nego što ih uništi, mora da zapiše imena i adrese svedoka. Advokati sigurno imaju svoje primerke izjava, ali kopije ništa ne vrede ako nema svedoka. A sada kad Miki zna o kome je reč, njihovi dani su odbrojani. Njihove adrese poslaće Papi, a Papa će ih učutkati.

Da li je ostalo još nešto? On pogleda oko sebe. Soba je bila u užasnom neredu. Ovde za njega nije bilo više ničega. Imao je ono što mu je potrebno. Bez dokaza, Toniov članak je bezvredan.

On izađe iz sobe i pođe u prizemlje. Na njegovo iznenađenje, na recepciji je stajao službenik. Muškarac je podigao pogled i izazivački rekao:
- Smem li da znam šta vam treba?

Miki istog trena donese odluku. Ako ne obrati pažnju na službenika, ovaj će verovatno samo pomisliti da je on nepristojan. Zastati i pravdati mu

se značilo bi pružiti mu mogućnost da mu dobro vidi lice. Ne rekavši ništa, on izađe na ulicu. Službenik nije pošao za njim.

Prolazeći pored prolaza uz zgradu, Miki je začuo jedva čujni poziv u pomoć. Tonio je puzio prema ulici, ostavljajući za sobom krvav trag. Kad ga je pogledao, Miki oseti kako mu se diže želudac. S izrazom gađenja na licu, on odvрати pogled i krenu dalje.

3.

U poslepodnevnim satima, imućne dame i besposlena gospoda obično su se međusobno posećivali. Bio je to naporan običaj i Mejzi je naredila posluži da četiri dana u toku nedelje svima govore da nije kod kuće. Petkom je primala goste, kojih je tokom celog popodneva moglo biti i dvadesetoro do tridesetoro. Bili su to uvek manje-više isti ljudi: *Marlboroški krug*, *Jevrejski krug*, žene naprednih ideja poput Rejčel Bodvin, kao i supruge nekoliko Solijevih važnijih poslovnih saradnika.

Emili Pilaster pripadala je poslednjoj grupi. Njen suprug, Edvard, učestvovao je sa Solijem u poslu koji je bio povezan s nekakvom železničkom prugom u Kordovi i Mejzi je pretpostavila da ju je Emili posetila zbog toga. Međutim, Emili se zadržala celo poslepodne i u pola šest, kad su svi već otišli, ona je i dalje bila u njenom salonu.

Bila je to zgodna devojka krupnih plavih očiju, ne starija od dvadeset godina, s izrazom lica koji je svima govorio koliko je nesrećna, tako da se Mejzi nije iznenadila kada joj je rekla:

- Molim vas, mogu li da porazgovaram s vama o jednoj stvari lične prirode?

- Naravno, o čemu je reč?

- Svim srcem se nadam da se nećete uvrediti, ali nemam s kim da razgovaram o tome.

Izgledalo je da je reč o problemu seksualne prirode. To nije bilo prvi put da se neka dobro vaspitana devojka obrati Mejzi za savet koji nije mogla zatražiti od majke. Možda su čule glasine o njenoj nestašnoj prošlosti ili su je možda jednostavno smatrale pristupačnom.

- Mene je teško uvrediti - reče Mejzi. - O čemu želiš da razgovaramo?

- Moj muž me mrzi - reče ona i briznu u plač.

Mejzi se sažali nad njom. Poznavala je Edvarda iz onih davnih

vremena u *Argajl rumsu* i znala je da je tada bio svinja. Nije bilo nikakve sumnje u to da se od tada još više pokvario. Nije joj bilo teško da se sažali nad ženom koja je bila toliko nesrećna da se uda za njega.

- Znae - reče Emili između dva jecaja - njegova porodica je želela da se on oženi, ali on to nije želeo, pa su mu oni zauzvrat ponudili veliki iznos novca i partnerski položaj. To je bilo dovoljno da ga nagovore. Ja sam pristala zato što su to želeli moji roditelji, a on mi nije delovao nimalo gore od drugih i, osim toga, želela sam decu. Ali nikada mu se nisam svidela i sada kad ima novac i partnersko mesto, više ne može da me gleda.

Mejzi uzdahnu.

- Ovo će možda zvučati grubo, ali u istom si položaju kao i hiljade drugih žena.

Emili maramicom obrisala suze i potruđi se da prestane da plače.

- Znam, i ne bih volela da pomislite da sažaljevam sebe. Moram se snaći najbolje što mogu. I znam kako bih se izborila sa svim nedaćama, samo kad bih imala dete. To je jedino što sam oduvek želela.

Deca su uteha većine nesrećnih žena, pomisli Mejzi.

- Postoji li neki razlog zbog kojeg ne biste mogli da imate decu?

Emili se nemirno vrpjila na sofi, gotovo se povijajući od nelagode, ali njeno detinjasto lice bilo je zabrinuto.

- U braku sam već dva meseca i još uvek se ništa nije dogodilo.

- To je tek početak...

- Ne, nisam očekivala da ću već biti trudna.

Mejzi je znala da je takvim devojkama teško da govore sasvim određeno, zato joj je pomagala pitanjima.

- Dolazi li ti u krevet?

- U početku je dolazio, sada više ne.

- Kad je dolazio, šta nije bilo kako treba?

- Problem je u tome što nisam sigurna šta treba da se dogodi.

Mejzi uzdahnu. Kako majke mogu dopustiti svojim kćerima da stanu pred oltar u takvom neznanju? Ona se priseti da je Emilin otac metodistički sveštenik. To joj sigurno nije pomoglo.

- Treba da se dogodi sledeće - počne ona. - Muž te ljubi i dodiruje, polni organ mu se produži i ukruti i onda ti ga stavi u macu. Većini devojaka se to sviđa.

Emili se zacrvenela.

- Ljubio me je i dodirivao i ništa više.

- Polni organ mu se nije ukrutio?

- Bilo je mračno.

- Nisi ga opipala?

- Jednom me je naterao da ga protrljam.

- I kakav je bio? Krut kao sveće ili mlohav kao crv? Ili nešto između, kao kobasica pre kuvanja?

- Mlohav.

- A kad si ga protrljala, da li se ukrutio?

- Nije. On se zbog toga veoma naljutio, udario me i rekao da ništa ne vredim. Jesam li zaista ja kriva za to, gospođo Grinborn?

- Ne, nisi ti kriva, iako muškarci za to, po pravilu, okrivljuju žene. Reč je o čestom problemu koji se zove impotencija.

- Šta je uzrok tome?

- Mnogo toga.

- Da li to znači da ne mogu imati dete?

- Sve dok ne postigneš to da mu se kita ukruti.

Emili je izgledala kao da će svakog trena zaplakati.

- Toliko želim dete. Tako sam usamljena i nesrećna, ali kad bih imala dete, sve bih mogla da podnesem.

Mejzi se pitala kakvih to problema ima Edvard. Nekada sasvim sigurno nije bio impotentan. Može li ona nekako da pomogne Emili? Verovatno bi mogla da sazna da li je Edvard uvek impotentan ili samo kad je sa svojom ženom. Ejpril Tilzli to svakako zna. Kad je Mejzi poslednji put razgovarala s Ejpril, Edvard je još uvek bio stalni gost u *Nelinom bordelu*, iako je to bilo pre nekoliko godina: dami iz visokog društva nije bilo lako da oстане u bliskom prijateljskom kontaktu s vodećom londonskom madam.

- Poznajem jednu osobu koja je bliska s Edvardom - reče ona oprezno. - Ona bi možda mogla malo da rasvetli taj problem.

Emili s mukom proguta pljuvačku.

- Hoćete da mi kažete da Edvard ima ljubavnicu? Molim vas, recite mi... moram se suočiti s činjenicama.

Devojka je zaista odlučna, pomisli Mejzi. Možda je neupućena i naivna, ali doći će do onoga što želi.

- Ta žena mu nije ljubavnica, međutim ako on ima ljubavnicu, ona će to verovatno znati.

Emili klimnu glavom.

- Volela bih da upoznam vašu prijateljicu.

- Nisam sigurna da bi bilo dobro da ti lično...

- Želim da uradim to. On mi je muž i ako neko ima da kaže nešto loše o

njemu, želim da čujem to. - Na njenom licu se ponovo pojavi odlučan, svojeglav izraz i ona reče: - Učiniću bilo šta, morate mi verovati... bilo šta. Ceo moj život će biti potpuno prazan ako se ne spasem.

Mejzi odluči da proveri tu njenu odlučnost.

- Moja prijateljica se zove Ejpril. Vlasnica je jednog bordela u blizini Lester skvera. To je dva minuta odavde. Jesi li spremna da odmah sa mnom pođeš tamo?

- Šta je to bordel?

Dvokolice su se zaustavile ispred ulaza u lokal *Kod Neli*. Mejzi je provirila na ulicu. Nije želela da je neki poznanik vidi kako ulazi u javnu kuću. Međutim, bilo je doba dana kada se većina pripadnika njene klase obično oblači za večeru, tako da se na ulici zateklo samo nekoliko siromaha. Ona i Emili izađoše iz dvokolica. Vozaču je platila još na početku vožnje. Vrata bordela nisu bila zaključana. Njih dve uđoše.

Dnevno svetlo nije bilo naklonjeno *Nelinom bordelu*. *Noću se unutrašnjost tog zdanja možda i ističe bednim sjajem*, pomisli Mejzi, ali u tom trenutku je izgledalo izlizano i prljavo. Baršunaste presvlake bile su izbledele, stolovi oštećeni žarom cigara i tragovima čaša, svilene tapete su se odlepile, a erotske slike izgledale su jednostavno vulgarno. Neka starica s lulom u ustima čistila je pod. Činilo se da se nije iznenadila kad je ugledala dve dame u skupim haljinama. Kad ju je Mejzi upitala kako bi mogla da dođe do Ejpril, starica je palcem pokazala prema stepeništu.

Ejpril su zatekli u kuhinji na spratu, kako sedi za stolom s još nekoliko žena i pije čaj. Sve žene su bile u kućnim haljinama ili ogrtačima: do otvaranja je, očigledno, ostalo još nekoliko sati. Ejpril isprva nije prepoznala Mejzi i njih dve su se nekoliko trenutaka nepomično posmatrale. Mejzi je uočila da joj se stara prijateljica pomalo promenila: i dalje je bila mršava, i imala je grubo lice i lukav pogled; bila je možda i malo umorna, možda od previše neprospavanih noći i previše jeftinog šampanjca; međutim, delovala je odlučno i samouvereno kao uspešna poslovna žena.

- Kako možemo da vam pomognemo?

- Zar me ne prepoznaješ, Ejpril? - reče Mejzi i Ejpril istog trena vrisnu od sreće, skoči na noge i baci joj se oko vrata.

Nakon što su se izgrlile i poljubile, Ejpril se obrati ostalim ženama u kuhinji i reče:

- Devojke, ovo je žena koja je postigla ono o čemu sve mi sanjamo. Nekadašnja Mirijam Rabinovic, a kasnije Mejzi Robinson, ona vam je sada

supruga Solomona Grinborna!

Sve žene poklicaše, kao da je Mejzi neka junakinja. Bilo ju je pomalo sramota: nije očekivala da će Ejpril tako otvoreno ispričati njenu priču, naročito ne pred Emili Pilaster, ali sada je bilo prekasno.

- Proslavimo to džinom - reče Ejpril. Nakon što su sve sele, jedna žena izvadi džin. Otkako je navikla na najbolji šampanjac, Mejzi se to piće nimalo nije sviđalo, ali ga je popila da se ne bi izdvajala. Videla je kako Emili pijucka male gutljaje i pravi grimase. Odmah su ponovo napunile čaše. - Pa, šta to tebe dovodi nama?

- Jedan problem bračne prirode - reče Mejzi. - Ova moja prijateljica ima impotentnog muža.

- Dovedi ga nama, mala moja - reče Ejpril Emili. - Mi ćemo ga izlečiti.

- Mislim da on već jeste vaša mušterija - reče Mejzi.

- Kako se zove?

- Edvard Pilaster.

Ejpril se iznenadila.

- O, bože. - Prodorno je posmatrala Emili. - Znači, ti si Emili. Jadnice...

- Znate kako se zovem - reče Emili. Činilo se da ju je to veoma ponizilo.

- To znači da vam on priča o meni. - Ona otpi još malo džina.

Druga žena reče:

- Edvard nije impotentan. - Emili se zacrvenela. - Žao mi je - reče žena.

- Samo, on obično traži mene. - Bila je visoka tamnokosa devojka bujnih grudi. Mejzi pomisli da ona ne izgleda previše privlačno u tom prljavom ogrtaču, dok puši cigaretu kao neki muškarac; ali možda je privlačnija kad se dotera za posao.

Emili se sada već pribrala.

- To je tako neobično - reče ona. - Iako je on moj muž, vi o njemu znate više nego ja. A ja čak ne znam ni kako se vi zovete.

- Lili.

Usledila je neprijatna tišina. Mejzi je otpila gutljaj džina: druga čašica je imala bolji ukus od prve. Ceo taj prizor bio je veoma neobičan: kuhinja, žene u negližeima, cigarete, džin i Emili, koja pre samo sat vremena nije tačno znala šta je to polni odnos, i koja sada razgovara s muževljevom najdražom kurvom o njegovoj impotenciji.

- Eto - reče Ejpril žustro - sad znate odgovor na svoje pitanje. Zašto je Edvard impotentan sa svojom ženom? Zato što u blizini nema Mikija. Nikada mu se ne diže ako je sam sa ženom.

- Miki? - upita Emili s nevericom. - Miki Miranda? Ambasador

Kordove?

Ejpril klimnu glavom.

- Njih dvojica sve rade zajedno, naročito ovde. Jednom ili dvaput Edvard je došao sam, ali od toga nikada nema ništa.

Na Emili se jasno videlo da je zbunjena. Mejzi upita ono što je i jednu i drugu najviše zanimalo:

- Šta tačno rade?

Odgovorila im je Lili.

- Ništa naročito komplikovano. Tokom godina isprobali su nekoliko varijanti. Trenutno vole da zajedno odu u krevet s jednom devojkom, obično sa mnom ili s Mjurijel.

Mejzi reče:

- Ali Edvard to zaista odradi kako treba, zar ne? Mislim, digne mu se i sve to?

Lili klimnu glavom.

- U to nema nikakve sumnje.

- Misliš da je to jedini način na koji će mu to ikada poći za rukom?

Lili se namrštila.

- Mislim da nije mnogo važno šta se tačno događa, koliko ima devojaka i tako dalje. Ako je Miki s njim, sve je u redu, ako ne, ništa.

Mejzi reče:

- Kao da je Miki taj koga Edvard zaista voli.

Emili je jedva čujnim glasom rekla:

- Imam osećaj da je sve ovo nekakav san. - Zatim otpi veliki gutljaj džina. - Može li sve to biti istina? Da li se to stvarno događa?

Ejpril reče:

- Da samo znaš... Edvard i Miki su stidljivi u poređenju s nekim našim mušterijama.

Čak je i Mejzi bila zaprepašćena. Pomisao na Edvarda i Mikija kako zajedno ulaze u krevet sa ženom bila je toliko neobična da je osećala potrebu da se glasno nasmeje, pa je morala dobro da se potruži da savlada smeh.

Setila se noći u kojoj je Edvard zatekao nju i Hjua kako vode ljubav. Sećala se kako je Edvard bio neverovatno uzbuđen; i tada je intuitivno stekla osećaj da se toliko uzbudio pri pomisli da bi mogao da je jebe neposredno nakon Hjua.

- Zemička s puterom!- reče ona.

Neke žene se zakikotaše.

- Tako je - nasmeja se Ejpril.

Emili se nasmeši i zbunjeno reče:

- Ne razumem...

Ejpril reče:

- Neki muškarci vole zemičku s puterom. - Kurve se nasmejaše još glasnije. - To je žena koju je upravo povalio neki drugi muškarac.

Emili se zakikota i za nekoliko trenutaka sve su se histerično smejale. *Za to je bila zaslužna kombinacija džina, neobične situacije i razgovora o čudnim seksualnim sklonostima muškaraca*, pomisli Mejzi. To što je ona upotrebila taj vulgaran izraz ublažilo je napetost. Kad god bi se smeh stišao, jedna od njih bi rekla zemička s puterom i sve bi se ponovo zatresle od smeha. Konačno su se previše umorile da bi i dalje mogle da se smeju. Kad su se umirile, Mejzi reče:

- Ali, šta će Emili sada? Ona želi da ima dete. A ne može baš da pozove Mikija u krevet sa sobom i svojim mužem.

Emili je izgledala jadno. Ejpril je pogleda u oči.

- Šta si sve spremna da učiniš, Emili?

- Učinila bih bilo šta - reče Emili. - Zaista, sve na svetu.

- Ako stvarno misliš tako - reče Ejpril polako - postoji nešto što bismo mogle da pokušamo.

* * *

Džozef Pilaster je dovršio veliki tanjir prženih jagnječih iznutrica i jaja, pa je počeo da maže puter na parče preprženog hleba. Ogasta se često pitala da li uobičajeno nezadovoljstvo sredovečnih muškaraca ima neke veze s količinom mesa koju jedu. Od pomisli na iznutrice za doručak bilo joj je muka.

- Sidni Madler je došao u London - reče on. - Moram da ga primim danas prepodne.

Na trenutak Ogasta nije tačno znala o kome on govori.

- Madler?

- On je iz Njujorka. Ljuti se zbog toga što Hju nije partner.

- Kakve to veze ima s njim? - upita Ogasta. - Kakva drskost! - Iako je govorila prezrivo tonom, to ju je mučilo.

- Znam šta će mi reći - reče Džozef. - Kada smo s firmom *Madler i Bel* ulazili u zajednički posao, nekako se podrazumevalo da će londonski deo poslova voditi Hju. Hju je sada, kao što znaš, dao otkaz.

- Ali ti to od njega nisi tražio.

- Nisam, ali bih mogao da ga zadržim ako mu ponudim partnerski

položaj.

Ogasti je bilo jasno da postoji opasnost da Džozef popusti. Toga se najviše plašila. Morala je nekako da ga odvрати od te ideje.

- Uverena sam da nećeš dopustiti da ti neko sa strane određuje ko će biti partner u *banci Pilasters*.

- Naravno da neću.

Ogasta se upravo nečega setila.

- Može li gospodin Madler da prekine zajednički posao?

- Mogao bi, iako to za sada još nije spominjao.

- Je li taj posao toliko vredan?

- Bio je. Međutim, kada Hju pređe kod Grinbornovih, verovatno će većinu poslova povući za sobom.

- Znači da je zapravo vrlo malo važno šta misli gospodin Madler.

- Možda. Ali nešto ću ipak morati da mu kažem. Dopotovao je čak iz Njujorka samo zbog toga.

- Reci mu da se Hju oženio nemogućom ženom. To će svakako morati da razume.

- Naravno. - Džozef ustade. - Zbogom, draga.

Ogasta takođe ustade i poljubi muža u usta.

- Ne daj se zaplašiti, Džozefe - reče mu.

Ispravio je ramena i stisnuo usne, pokazujući time svoju tvrdoglavost.

- Neću.

Nakon njegovog odlaska, ona je još neko vreme ostala za stolom, polako pijući kafu i pitajući se koliko je ta pretnja ozbiljna. Iako je pokušala da ojača Džozefov otpor, postojala je granica iza koje ona više nije imala nikakvog uticaja. Moraće vrlo pažljivo da prati razvoj te situacije.

Iznenadilo ju je kad je čula da će Hjuov odlazak odneti mnogo novca banci. Do tada joj nikada nije palo na pamet da guranjem Edvarda i potkopavanjem Hjuja i ona sama gubi novac. Na trenutak se upitala da li time možda ugrožava i banku, koja je osnova svih njenih nada i spletki. Ali to bi bilo besmisleno. *Banka Pilasters* veoma je imućna: šta god da ona uradi, ne može ugroziti takvo bogatstvo.

Dok je dovršavala doručak, prišao joj je Hastid i obavestio je da je došao gospodin Forteskju. Ona istog trena zaboravi na Sidnija Madlera. Ovo je bilo neuporedivo važnije. Srce joj je jače zakucalo.

Majki Forteskju je bio njen pokoran političar. Pošto je uz Džozefovu finansijsku podršku pobedio na vanrednim izborima u Dikonridžu, postao je član Parlamenta i Ogastin dužnik. Ona mu je sasvim jasno dala do

znanja da može da joj se oduži tako što će pomoći Džozefu da obezbedi plemićku titulu. Vanredni izbori su koštali pet hiljada funti, što je bilo dovoljno za kupovinu najbolje kuće u Londonu, ali to je bila niska cena za jednu titulu. Kako je poslepodne bilo uobičajeno doba za posete, prepodnevni posetioци su obično imali neki hitan posao. Bila je sasvim sigurna da Forteskju ne bi došao tako rano da nije imao nekih novosti o tituli i ona oseti kako joj srce brzo udara.

- Uvedi gospodina Forteskjua u „osmatračnicu“ - reče ona batleru. - Odmah ću mu se pridružiti. - Još nekoliko trenutaka je ostala da sedi, pokušavajući da se smiri.

Njen plan se za sada razvijao onako kako je zamislila. Arnold Hobs je u svom časopisu *Forum* objavio celu seriju napisa u kojima poziva na dodelu titula poslovnim ljudima. Ledi Mort je razgovarala o tome s kraljicom, pričajući joj hvalospeve u Džozefovu čast; nakon toga, rekla je da je to ostavilo snažan utisak na Njeno veličanstvo. A Forteskju je rekao premijeru Dizrejliju da za tu zamisao postoji snažna podrška u javnosti. Sada su možda, konačno, svi naponi morali uroditi plodom.

Napetost je bila gotovo nepodnošljiva i ona oseti kako gotovo ostaje bez daha dok je jurila stepenicama, dok su joj u glavi odzvanjali raznovrsni izrazi za koje se nadala da će ih ubrzo slušati: *Ledi Vajtheven... grof i grofica od Vajthevena... u redu, miledi... kako vaše gospodstvo želi...*

Ta „osmatračnica“ je bila neobična prostorija. Nalazila se iznad ulaza u kuću i u nju se ulazilo kroz vrata na polovini prvog dela stepeništa. Soba je imala isturen prozor koji je gledao na ulicu, ali nije dobila ime po njemu. Ono što je bilo neobično u toj prostoriji jeste unutrašnji prozor kroz koji se lepo videlo glavno predvorje. Ljudi u predvorju nisu znali da neko može da ih posmatra tako da je, tokom godina, Ogasta iz osmatračnice videla mnogo neobičnih prizora. Soba je bila uređena neformalno, bila je mala i prisna, s niskom tavanicom i kaminom. Ogasta je u njoj primala prepodnevne posetioce.

Forteskju je delovao malo napeto. Ogasta je sela kraj njega na stolicu pored prozora i uputila mu srdačan osmeh pun ohrabrenja.

- Upravo sam bio kod premijera - reče on.

Ogasta je jedva uspevala da govori.

- Jeste li razgovarali o titulama?

- Jesmo. Uspeo sam da ga ubedim kako je vreme da i banke imaju svog predstavnika u Domu lordova i on je odlučio da dodeli titulu nekom iz Sitija.

- Odlično! - reče Ogasta. Međutim, na Forteskjuovom licu nazirala se nelagoda i nimalo nije izgledao kao neko ko donosi dobre vesti. - Zašto onda izgledate tako neraspoloženo? - reče ona zabrinuto.

- Ima i loših vesti - reče Forteskju pomalo uplašeno.

- Kakvih?

- Nažalost, bojim se da tu titulu želi da dodeli Benu Grinbornu.

- Ne! - Ogasta je imala osećaj da ju je snažno udario. - Kako to može biti?

Forteskju poče da se pravda.

- On, valjda, može da daje titule kako mu se prohte. On je premijer.

- Ali nisam se toliko mučila radi Bena Grinborna!

- Slažem se, to je vrlo ironičan ishod - reče Forteskju beživotnim tonom.

- Kako god bilo, dao sam sve od sebe.

- Ne budite toliko zadovoljni sobom - reče ona oštro - ako želite moju pomoć na narednim izborima.

U njegovim očima sevnu iskra negodovanja i ona na trenutak pomisli da ga je izgubila, da će joj reći da je otplatio svoj dug i da mu više nije potrebna; ali on spusti pogled i reče:

- Uveravam vas, ove novosti su me mnogo pogodile...

- Tiho, pustite me da razmislim - reče ona i poče da korača tamo-amo. - Moramo pronaći način da navedemo premijera da se predomisli... Moramo to pretvoriti u skandal. Koje su slabosti Bena Grinborna? Sin mu se oženio devojkom s ulice, međutim to zapravo nije dovoljno... - Onda joj je palo na pamet da će titulu koju dobije Grinborn naslediti njegov sin Soli, što znači da će pre ili kasnije i Mejzi biti grofica. Pri pomisli na to pripala joj je muka.

- Kakvi su Grinbornovi politički stavovi?

- U javnosti se nikada nije opredelio.

Kad je pogledala tog mladog čoveka, shvatila je da se on ljuti. Bila je previše gruba. Sela je pored njega i obema rukama ga uhvatila za krupnu šaku.

- Vaši politički instinkti su neverovatno dobri, zapravo, zbog njih sam vas isprva i zapazila. Kažite mi šta predviđate?

Forteskju je istog trena omekšao, što se muškarcima redovno događalo kad bi se potrudila da bude ljubazna prema njima.

- Ako ga neko pritera uza zid, verovatno će se izjasniti kao liberal. Većina poslovnih ljudi su liberali, kao i većina Jevreja. Ali budući da još nikada nije javno izrazio bilo kakav stav, bilo bi teško prikazati ga kao neprijatelja konzervativne vlade...

- On je Jevrejin - reče Ogasta. - U tome je ključ.

Forteskju je sumnjičavo pogleda.

- I sam premijer je poreklom Jevrejin, a sada mu je dodeljena titula lorda Bikonsfilda.

- Znam, ali on je sada hrišćanski vernik. Osim toga... - Forteskju je upitno izvio obrve. - I ja imam instikte - reče Ogasta. - Oni mi govore da je to što je Ben Grinborn Jevrejin ključ svega.

- Ako mogu bilo šta da učinim...

- Bili ste sjajni. Za sada ništa. Ali kad premijer posumnja u ispravnost odluke u vezi s Benom Grinbornom, samo ga podsetite na to da je Džozef Pilaster sigurna alternativa.

- Pouzdajte se u mene, gospođo Pilaster.

* * *

Ledi Mort je živela u kući u Kerzon stritu koju njen suprug nije mogao da si priušti. Vrata je otvorio uniformisani lakej s napuderisanom perikom. Uveo je Ogastu u dnevnu sobu prepunu skupih ukrasnih sitnica iz prodavnica u Bond stritu: zlatnih svećnjaka, srebrnih ramova za slike, porcelanskih ukrasnih predmeta, kristalnih vaza i s predivnom starinskom mastionicom obloženom dragim kamenjem, koja je sigurno koštala koliko i neki mladi trkački konj. Ogasta je prezirala Harijet Mort zbog te sklonosti ka rasipanju novca koji nema; međutim, istovremeno, na njeno olakšanje, ti predmeti su joj pokazali da je ta žena i dalje jednako ekstravagantna kao i uvek.

Dok je čekala, koračala je tamo-amo po sobi. Kad god bi pomislila na mogućnost da titulu umesto Džozefa dobije Ben Grinborn, obuzeo bi je paničan strah. Smatrala je da ne može još jednom da pokrene ovakvu akciju. I užasno ju je uznemiravala pomisao na to da bi nakon svih njenih napora titulu grofice jednoga dana mogao da dobije onaj mali pacov iz kanalizacije, Mejzi Grinborn...

U tom trenutku u sobu uđe ledi Mort i uzdržano reče:

- Kakvo divno iznenađenje, videti vas u ovo doba dana! - Bio je to prekor upućen Ogasti zbog toga što ju je posetila pre ručka. Čeličnosiva kosa ledi Mort izgledala je kao da ju je očešljala u velikoj žurbi i Ogasta zaključila da ledi Mort nije ni propisno obučena.

Ali morala si da me primiš, zar ne, pomisli Ogasta. Uplašila si se da sam možda došla zbog računa u banci, pa zato nisi imala izbora.

Međutim, ton kojim je progovorila bio je pokoran a namera joj je bila da polaska ledi Mort.

- Došla sam da vas zamolim za savet u vezi s nečim vrlo hitnim.
- Ako ikako mogu da vam pomognem...
- Premijer je pristao na to da dodeli plemićku titulu nekome iz reda

bankara.

- Sjajno! Kao što znate, pomenula sam to Njenom veličanstvu. To je nesumnjivo uticalo na njegovu odluku.

- Nažalost, on želi da je dodeli Benu Grinbornu.

- O, bože. To je zaista za žaljenje.

Ogasta je jasno videla da se Harijet Mort u sebi raduje zbog tih novosti. Mrzela je Ogastu.

- To je i više nego za žaljenje - reče Ogasta. - U to sam uložila mnogo napora i sada sve ukazuje na to da će koristiti od toga imati najveći suparnik mog muža!

- To mi je jasno.

- Volela bih kad bismo to mogle nekako da sprečimo.

- Ne znam baš šta bismo mogle da učinimo.

Ogasta se pretvarala da glasno razmišlja.

- Dodelu titule mora potvrditi kraljica, zar nije tako?

- Da, naravno. Formalno, ona ih dodeljuje.

- To znači da bi ona mogla nešto da učini, ako je zamolite.

Ledi Mort se kratko nasmejala.

- Draga moja gospođo Pilaster, vi precenjujete moj uticaj. - Ogasta ne reče ništa, ne obazirući se na prezriv ton. Ledi Mort nastavi: - Teško je verovati da bi Njeno veličanstvo pre poslušalo moj savet nego premijerovu odluku. Osim toga, kakav bi bio razlog za protivljenje?

- Grinborn je Jevrejin.

Ledi Mort klimnu glavom.

- Da, nekada bi to bilo dovoljno. Sećam se kada je Gledston hteo da dodeli titulu Lajonelu Rotšildu: kraljica ga je odbila bez i malo premišljanja. Međutim, to je bilo pre deset godina. Od tada smo dobili i Dizrejlja.

- Ali, Dizrejli je hrišćanin. Grinborn i dalje pripada jevrejskoj veri.

- Nisam sigurna da bi to bilo šta značilo - razmišljala je ledi Mort. - Možda čak i bi, znate. Ona stalno kritikuje princa od Velsa zbog toga što među prijateljima ima toliko Jevreja.

- To znači da biste joj mogli spomenuti kako premijer predlaže dodelu titule jednom od njih...

- Mogu da spomenem to u razgovoru. Međutim, nisam sigurna da će to

biti dovoljno da se postigne ono što želite.

Ogasta se zamislila.

- Postoji li bilo šta čime bismo kod Njenog veličanstva mogli izazvati veće interesovanje za to pitanje?

- Kad bi došlo do nekog vida javnog protesta... pitanja u Parlamentu, možda, ili članaka u novinama...

- Novinari - reče Ogasta, odmah se setivši Arnolda Hobsa.

- Da! - reče ona. - Mislim da bi se to moglo srediti.

* * *

Hobs je bio veoma zbunjen Ogastinim prisustvom u svojoj tesnoj, mastilom zamrljanoj kancelariji. Nije mogao da odluči da li da počne da sređuje kancelariju, da se posveti njoj ili da je se reši. Zato je u histeričnoj zbruci učinio sve to odjednom: gomile papira i korektura premestio je s poda na sto, a zatim nazad; doneo je stolicu, čašu šerija i tanjir biskvita; istovremeno joj je predložio da pođu da razgovaraju na nekom drugom mestu. Ona ga je neko vreme pustila da tako divlja, a onda mu je rekla:

- Gospodine Hobs, molim vas, sedite i saslušajte me.

- Naravno, naravno - reče on, pa se spusti u fotelju i zagleda se u nju kroz svoje zaprljane naočare.

U nekoliko kratkih rečenica ispričala mu je novosti o Benu Grinbornu i dodeli titule.

- Velika šteta, za svako žaljenje - blebetao je on nervozno. - Međutim, mislim da nije moguće optužiti *Forum* za izostanak vatrenog odziva na pitanja koja ste mi tako ljubazno predložili.

Za to si dobio dva unosna direktorska položaja u firmama koje kontroliše moj muž, pomisli Ogasta.

- Znam da za to niste krivi vi - reče ona uznemireno. - Mene zanima šta možete učiniti da bismo popravili situaciju.

- Moj časopis je u vrlo teškom položaju - reče on zabrinuto.

- Nakon što smo se tako gromoglasno borili za to da se titula dodeli nekom bankaru, sada, kad će do toga zaista i doći, teško se možemo okrenuti i pobuniti protiv onoga što smo sami tražili.

- Ali nikada vam nije bila namera da takva počast pripadne jednom Jevrejinu.

- Tako je, tako je, ali među bankarima ima mnogo Jevreja.

- Zar ne biste mogli da napišete kako postoji dovoljno bankara hrišćana među kojima premijer može odabrati nekoga ko će primiti tu počast?

On je i dalje bio neodlučan.

- Mogli bismo...
- Onda učinite to!
- Oprostite, gospodo Pilaster, ali to nije dovoljno.
- Ne razumem vas - reče ona nestrpljivo.

- Reč je o profesionalnim razlozima... potrebno mi je ono što mi novinari nazivamo stav. Na primer, mogli bismo optužiti Dizrejlija... ili lorda Bikonsfilda, kako se sada zove... za pristrasnost prema pripadnicima svog naroda. To bi već bio stav s povodom. Međutim, on je uopšteno vrlo pošten čovek, tako da bi ta optužba verovatno bila neodrživa.

Ogasta je mrzela neodlučnost, ali sada je obuzdavala nestrpljivost, jer joj je bilo jasno da u ovom slučaju postoji ozbiljan problem. Nekoliko trenutaka je razmišljala, a onda joj je sinula ideja.

- Kada je Dizrejli preuzimao svoje mesto u Domu lordova, da li je ceremonija bila uobičajena?

- Sasvim uobičajena, uveren sam.
- Zakleo se držeći ruku na hrišćanskoj Bibliji?
- Tako je.
- Na *Starom* i *Novom zavetu*?

- Postaje mi jasno na šta ciljate, gospodo Pilaster. Da li bi se Ben Grinborn zakleo na hrišćanskoj Bibliji? Koliko ja znam o njemu, sumnjam u to.

Ogasta je sumnjičavo odmahivala glavom.

- Možda bi mogao, ako se o tome ništa ne priča. On nije čovek koji traži sukobe. Ali je i vrlo nepopustljiv kad ga neko izazove. Ako dođe do upornih zahteva javnosti da se i on zakune kao i svi drugi, lako bi se mogao pobuniti: nipošto neće dopustiti ljudima da pričaju da su ga na nešto naterali.

- Uporni zahtevi javnosti - zamišljeno reče Hobs. - Da...
- Možete li to izvesti?

Hobs se sve više zagrevao za tu pomisao.

- Već vidim naslov - reče on uzbuđeno. - *Bogohuljenje u Domu lordova*. Eto, gospodo Pilaster, to je ono što mi nazivamo stav. Ovo je bilo genijalno s vaše strane. Vi biste morali da se bavite novinarstvom!

- Laskate mi - reče ona. Nije primetio sarkazam u njenom tonu.

Hobs je odjednom izgledao zamišljeno.

- Gospodin Grinborn je vrlo uticajan čovek.
- Gospodin Pilaster takođe.
- Naravno, naravno.

- Znači, mogu se pouzdati u vas?

Hobs hitro odmeri rizike i odluči da podrži Pilastere.

- Prepustite sve meni.

Ogasta klimnu glavom. Sada se već osećala malo bolje. Ledi Mort će okrenuti kraljicu protiv Grinborna, Hobs će od toga napraviti političko pitanje u novinama, dok će Forteskju stajati u blizini, spreman da u pravom trenutku premijeru šapne ime besprekorne alternative: Džozefa. Još jednom, šanse su bile više nego dobre.

Ona ustade kako bi pošla prema vratima, ali Hobs je imao još nešto da joj kaže.

- Mogu li biti toliko slobodan da vas upitam još nešto o nečemu važnom?

- Naravno.

- Dobio sam prilično jeftinu ponudu za štamparsku mašinu. Trenutno, kao što znate, koristimo usluge drugih štampara. Kad bismo imali svoju mašinu, smanjili bismo troškove i možda bismo mogli da ostvarimo i dodatnu zaradu štampanjem za druge.

- Očigledno - reče Ogasta nestrpljivo.

- Pitao sam se da li bi bilo moguće ubediti *banku Pilasters* da nam odobri jedan komercijalni zajam.

Bila je to cena nastavka njegove podrške.

- Koliko?

- Sto šezdeset funti.

To je bio sitniš. A ako se bude borio protiv titula za Jevreje jednako energično i žustro kao i za dodeljivanje titula bankarima, biće to dobro uloženi novac.

On reče:

- Reč je o pravoj prilici, uveravam vas...

- Razgovaraću s gospodinom Pilasterom. - On će svakako pristati, međutim, nije želela da Hobs pomisli da će to biti tako lako. Uslugu će ceniti mnogo više ako novac dobije nakon malo oklevanja.

- Hvala vam. Uvek je veliki užitek videti se s vama, gospođo Pilaster.

- Nesumnjivo - reče ona i izađe.

ČETVRTO POGLAVLJE

JUN

1.

U kordovskoj ambasadi vladala je tišina. Kancelarije u prizemlju bile su prazne, budući da su trojica službenika koja tamo rade već odavno otišla kući. Miki i Rejčel su tog dana u trpezariji na prvom spratu priredili svečanu večeru za malu grupu, ser Pitera Mauntđoja, zamenika ministra u Ministarstvu spoljnih poslova i njegovu suprugu; za danskog ambasadora i kavaljera Mikelea iz italijanske ambasade, međutim, zvanice su već otišle, kao i posluga. I Miki se upravo spremao da izađe.

Privlačnost promena koje sa sobom donosi brak počela je da bleedi. Svi njegovi pokušaji da kod svoje seksualno neiskusne žene izazove šok ili gađenje propali su. Njeno neizostavno oduševljenje svakim njegovim izopačenim predlogom počelo je da ga obeshrabruje. Ona je očigledno odlučila da pristane na sve njegove želje, a nakon takve odluke više nije moglo biti govora o tome da će se predomisлити. On nikada do tada nije upoznao toliko neumoljivo logičnu ženu.

U krevetu je radila sve što je od nje tražio, međutim, verovala je da žena van spavaće sobe ne treba da bude robinja mužu, pa je obično bila jednako nepopustljiva. Zato su se stalno svađali zbog problema u kući. Ponekad bi Miki uspeo da preokrene situaciju. Usred neke prepirke o slugama ili novcu, rekao bi joj:

- Podigni haljinu i lezi na pod - i tako bi se svađa završila strastvenim zagrljajem. Ali ni to više nije pomagalo svaki put: ona bi ponekad nastavila svađu čim bi sišao s nje.

U poslednje vreme on i Edvard provodili su sve više vremena na svojim starim mestima za izlaske. Te večeri u *Nelinom bordel* održavala se *Noć pod maskama*. Bila je to jedna od Ejprilinih inovacija: sve žene su te večeri nosile maske. Ejpril je tvrdila da seksualno nezadovoljne dame iz visokog društva dolaze u njenu kuću i ubacuju se među stalne devojke. Bilo je sigurno da neke od žena nikada nisu bile u bordel, međutim Miki je pretpostavljao da su to zapravo pripadnice srednje klase koje su zapale u očajničke novčane probleme, a ne dokone aristokratkinje u potrazi za izopačenim uzbuđenjima. Šta god da je istina, *Noć pod maskama* uvek je bila zanimljiva.

Miki se očešljao i napunio kutiju za cigare, a zatim krenuo u prizemlje. Na njegovo iznenađenje, u predvorju je stajala Rejčel, koja mu se isprečila na putu prema izlazu. Stajala je prekrštenih ruku, s odlučnim izrazom lica. Miki se spremio za svađu.

- Sada je jedanaest uveče - reče ona. - Kuda ideš?

- Dođavola - odgovori on. - Sklanjaj mi se s puta. - On uze šešir i štap.

- Da ne ideš možda u bordel koji se zove *Kod Neli*?

Toliko se zaprepastio da je na trenutak zanemio.

- Kao što vidim, ideš - reče ona.

- S kim si ti to razgovarala? - upita on.

Nakon malo oklevanja, ona reče:

- S Emili Pilaster. Rekla mi je da ste ti i Edvard tamo stalni gosti.

- Ne smeš da slušaš ženska naklapanja.

Lice joj je bilo sasvim bledo. Bilo ju je strah. To je bilo neobično. Možda će ova svađa ipak biti drugačija.

- Moraš prestati da odlaziš tamo - reče ona.

- Već sam ti rekao, ne pokušavaj da naređuješ svom gospodaru.

- Ovo nije naredba, ovo je ultimatum.

- Ne budi smešna. Pomeri se s vrata.

- Ako mi ne obećaš da više nećeš odlaziti tamo, napustiću te. Večeras ću otići iz ove kuće i više se neću vratiti.

Na njoj se jasno videlo da to misli ozbiljno. Zbog toga je izgledala toliko uplašeno. Čak je obula i cipele za izlazak. Bila je spremna.

- Nećeš otići - reče on. - Zaključaću te u tvojoj sobi.

- To će ti biti teško. Pokupila sam sve ključeve i bacila ih. U ovoj kući ne postoje ni jedna jedina vrata koja mogu da se zaključaju.

To joj je bio pametan potez. Činilo se da će ovo biti jedno od njihovih zanimljivijih sukoba. On joj se nasmeši i reče:

- Svući gaće.

- To večeras neće upaliti, Miki - reče ona. - Nekada sam mislila da to znači da me voliš. Sad znam da je seks samo način na koji stičeš kontrolu nad ljudima. Sumnjam da uopšte i uživaš u njemu.

On ispruži ruku i uhvati je za dojku. Bila je topla i puna, uprkos slojevima odeće. Počeo je da je miluje, posmatrajući joj lice, čiji se izraz, međutim, nije promenio. Večeras neće popustiti strasti. Stisnuo ju je jako, do bola, a onda je pustio.

- Šta se to događa s tobom? - upita je on s iskrenom radoznalošću.

- Muškarci u javnim kućama kao što je Nelina dobijaju zarazne bolesti.

- Tamo su sve devojke vrlo čiste...

- Molim te, Miki... ne pravi se toliko glup.

Bila je u pravu. Ne postoje čiste prostitutke. On je zapravo imao mnogo sreće: tokom svih višegodišnjih odlazaka u javne kuće, samo jednom je zaradio blagi oblik sifilisa.

- U redu - složi se on. - Mogao bih da dobijem neku zaraznu bolest.

- I tako bi mogao da je preneseš meni.

On slegnu ramenima.

- To je jedan od rizika s kojim se suočava svaka supruga. Mogao bih ti preneti i osip ako bih ga dobio.

- Ali sifilis može biti nasledan.

- Na šta ciljaš?

- Mogla bih da ga prenesem našoj deci, ako ih ikada budemo imali. Ne želim da se to dogodi. Neću da donesem na svet dete s tako užasnom bolešću. - Disala je isprekidano, što je bio znak da je vrlo napeta. *Zaista ozbiljno misli sve što mi govori*, pomisli on. Ona završi: - Zato ću te ostaviti, ako ne pristaneš da prekineš sve kontakte s prostitutkama.

Nije bilo nikakvog smisla nastaviti raspravu.

- Videćemo da li možeš da odeš polomljenog nosa - rekao je on i podigao štap kako bi je udario.

Taj potez spremno je dočekala. Izmakla se i potrčala prema vratima. Na Mikijevo iznenađenje, bila su već poluotvorena, *sigurno ih je unapred otvorila, očekujući neki nasilan potez*, pomisli on, i u trenutku je nestala.

Miki potrča za njom. Napolju ga je čekalo iznenađenje: uz pločnik je stajala kočija. Rejčel uskoči u nju. Miki nije prestajao da se čudi tako pažljivo pripremljenom planu. Upravo je nameravao da pođe kočijom za njom, kad mu je put preprečila neka visoka pojava s cilindrom na glavi. Bio je to njen otac, gospodin Bodvin, advokat.

- Koliko mogu da vidim, odbijate da se promenite - reče on.

- Zašto mi otimate ženu? - odgovori Miki. Bio je besan zbog toga što je nadmudren.

- Ona odlazi svojevolejno. - Bodvinov glas bio je pomalo drhtav, ali nimalo popustljiv. - Vratice vam se čim odustanete od svojih poročnih navika. Pod uslovom, naravno, da lekarski nalaz bude zadovoljavajući.

Na trenutak, Miki se našao u iskušenju da ga udari, ali samo na trenutak. Advokat bi ga ionako tužio zbog napada, a takav skandal mogao bi da mu pokvari diplomatsku karijeru. Rejčel nije vredna toga.

Došli su u pat-poziciju. *Za šta se ja to borim?*, upita se on.

- Možete da je zadržite - reče on. - Ja sam završio s njom. - Vratio se u kuću i zalupio vratima.

Trenutak kasnije začuo je kočiju kako kreće. Na svoje iznenađenje, shvatio je da žali zbog Rejčelinog odlaska. Naravno, oženio se samo iz koristi, bio je to način da nagovori Edvarda na ženidbu, i život bez nje će u izvesnom smislu biti jednostavniji. Ali, na neki neobičan način, uživao je u tim njihovim svakodnevnim nadmudrivanjima. Tako nešto nikada nije doživeo ni s jednom ženom. Međutim, to je često bilo i zamorno i on zaključio da će mu, kada se sve sabere i oduzme, kao samcu ipak biti bolje.

Kad je došao do daha, stavio je šešir i izašao. Bila je blaga letnja noć i nebo je bilo vedro, a zvezde blistave. Londonski vazduh je leti, kada ljudi nisu morali da koriste ugalj za zagrevanje kuća, uvek bio čistiji i prijatniji.

Dok je koračao Ridžent stritom, usmerio je misli na posao. Otkako je pre mesec dana organizovao napad na Tonija Silvu, više nije čuo ni reči o njegovom članku o rudnicima nitrata. Tonio se verovatno još oporavlja od povreda. Miki je poslao Papi šifrovani telegram s imenima i adresama svedoka koji su potpisali Toniove sudske izjave i oni su sada već verovatno bili pod zemljom. Hju je ispao glup, budući da je izazvao nepotrebnu paniku, a Edvard je bio oduševljen.

U međuvremenu, Edvard je naveo Solija Grinborna da načelno prihvati zajedničko izdavanje obveznica za železničku prugu u Santamariji. To nije išlo lako: Soli je bio jednako sumnjičav u pogledu ulaganja u Južnu Ameriku kao i svi ostali ulagači. Pre postizanja dogovora, Edvard je morao da mu ponudi veću proviziju i da se uključi u jedno Solijevo ulaganje. Edvard je takođe zaigrao na kartu starog prijateljstva iz škole i Miki je zaključio da je na kraju prevagnula Solijeva dobrodušnost.

Sada su pripremali ugovore. Bio je to bolno spor postupak. Mikijev položaj je veoma otežavalo to što Papa nikako nije mogao da shvati zbog čega to ne može da se reši za nekoliko sati. On je odmah želeo novac.

Ipak, kad se prisetio svih prepreka koje je zaobišao, Miki je bio veoma zadovoljan sobom. Nakon što ga je Edvard isprva onako odbio, ceo zadatak mu se činio nemoguć. Ali, uz Ogastinu pomoć, uveo je Edvarda u brak i doveo ga na partnerski položaj u banci. Potom se rešio Hjuja Pilastera i Tonija Silve. Još samo malo i u rukama će imati plodove svoga truda.

Kod kuće u Kordovi, železnička pruga za Santamariju uvek će biti Mikijeva železnica. Pola miliona funti veliki je iznos, veći od vojnog budžeta cele njegove zemlje. Taj poduhvat će značiti više od svega što je učinio njegov brat Paulo.

Nekoliko minuta kasnije ušao je u *Nelin bordel*. Zabava je bila u punom zamahu: svi stolovi bili su zauzeti, vazduh je bio prepun gustog dima cigara, a raskalašne šale i razuzdani smeh nadglasavali su mali orkestar koji je glasno svirao plesne melodije. Sve žene su nosile maske. Neke su imale jeftine kostime i maske, ali većina ih je pažljivo izabrala. To su bile komplikovane maske koje su pokrivale celo lice, dok su neke žene potpuno pokrile glavu, a maske su im otkrivale samo oči i usta.

Miki se probijao kroz gužvu, klimao je glavom poznanicima i ljubio neke devojkice. Edvard je bio u prostoriji za kartanje, ali je ustao čim je ugledao Mikija.

- Ejpril nam je nabavila devicu - reče on promuklim glasom. Bilo je kasno i već je mnogo popio.

Miki nikada nije bio naročito opsednut devicama, ali preplašene devojkice su ga nekako uzbuđivale i on je sada bio zainteresovan.

- Koliko ima godina?

- Sedamnaest.

To verovatno znači da su joj dvadeset tri godine, pomisli Miki, znajući kako Ejpril procenjuje godine devojaka. Ipak, to ga je zaintrigiralo.

- Jesi li je video?

- Jesam. Pod maskom je, naravno.

- Naravno. - Miki se pitao s kakvom je pričom došla u bordel. Možda je devojkica iz provincije koja je pobjegla od kuće i u Londonu se našla u velikoj oskudici; možda je oteta s neke farme; možda je jednostavno sluškinja kojoj je dojadilo da neprekidno rinta šesnaest sati dnevno za šest šilinga nedeljno.

U tom trenutku ruku mu je dodirnula neka žena s malom crnom maskom. Maska je bila samo simbolična i on prepozna Ejpril.

- Prava devica - reče Ejpril.

Od Edvarda je sasvim sigurno tražila čitavo malo bogatstvo za povlasticu oduzimanja nevinosti devojkici.

- Jesi li joj svojom rukom opipala himen? - upita je Miki nepoverljivo.

Ejpril odmahnu glavom.

- Nema potrebe za tim. Znam kada devojkica govori istinu.

- Ako ne osetim kako se rasprskava, nećeš dobiti novac - reče iako su oboje znali da će Edvard sve platiti.

- Dogovoreno.

- S kakvom pričom je došla?

- Siroče je. Odgajio ju je ujak. Želeo je što pre da je se reši, pa joj je zato

namestio brak sa starijim muškarcem. Kad je odbila da se uda, izbacio ju je na ulicu. Ja sam je izbavila iz života punog muka.

- Pravi si anđeo - reče Miki sarkastičnim tonom. Nije joj poverovao ni reč. Iako joj je lice bilo skriveno iza maske, imao je vrlo snažan osećaj da Ejpril nešto sprema. Nepoverljivo je pogledao: - Kaži mi istinu - reče on.

- Rekla sam ti - odgovori Ejpril. - Ako je ne želite, imam još šestoricu muškaraca koji su voljni da plate isto koliko i vi.

Edvard nestrpljivo reče:

- Želimo je. Prestani da se prepireš, Miki. Idemo da je vidimo.

- Soba broj tri - reče Ejpril. - Čeka vas.

Miki i Edvard su pošli uza stepenice prepune zagrejanih parova i zatim su ušli u sobu broj tri.

Devojka je stajala u uglu. Na sebi je imala jednostavnu haljinu od muslina, a cela glava bila joj je pod maskom koja je imala samo male proreze za oči i usta. Mikija je ponovo obuzela sumnja. Nisu mogli da joj vide ni delić lica ili glave: mogla je biti užasno ružna, možda čak i unakažena. Da nije to neka šala?

Kad ju je pogledao, shvatio je da ona drhti od straha i u tom trenutku je odbacio sve sumnje, osećajući kako mu žudnja struji kroz prepone. Da bi je još više preplašio, on žurno pođe prema njoj, povuče je za dekolte i gurnu ruku duboko među njene grudi. Ona se trgla, a iz svetloplavih očiju joj je izbijao strah. Ipak, nije ustuknula. Imala je male čvrste grudi.

Njen strah je u njemu izazvao poriv da bude okrutan. U uobičajenim prilikama, on i Edvard bi se neko vreme poigrali sa ženom, međutim, ovoga puta, odlučio je da odmah vodi ljubav s njom.

- Klekni na krevet - reče joj.

Poslušala ga je. Stao je iza nje i zadigao joj suknju. Ona tiho i prestravljeno vrisnu. Ispod suknje nije nosila ništa.

Ušao je lakše nego što je očekivao: Ejpril joj je sigurno dala neku kremu da se podmaže. Osetio je njenu devičansku prepreku. Snažno je uhvatio za bokove, grubo je privukao, prodro još dublje u nju i tada je opna prsila. Ona zajeca, a njega je to toliko uzbudilo da je istog trena doživeo orgazam.

Zatim se povukao, kako bi ženu prepustio Edvardu. Na penisu je imao krvi. Sada kada je sve bilo gotovo, osećao je nezadovoljstvo i požalio je što nije ostao kod kuće i otišao u krevet s Rejčel. Onda se setio da ga je ona napustila i zbog toga se osećao još lošije.

Edvard je okrenuo devojku na leđa. Ona je pritom zamalo pala s

kreveta a on ju je ščepao za gležnjeve, pa je povukao nazad na sredinu kreveta. Kako ju je povukao, tako joj je ispod maske provirio deo lica.

Edvard reče:

- O, bože!

- Šta je bilo? - reče Miki nezainteresovanim tonom.

Edvard je klečao među devojčinim bedrima, držeći penis u ruci i zureći u njeno napola otkriveno lice. Miki zaključí da mu je devojka odnekud poznata. Opčinjeno je posmatrao kako pokušava da navuče masku. Edvard ju je sprečio i sasvim joj je otkrio lice.

Miki onda ugleda krupne plave oči i detinjasto lice Edvardove žene Emili.

- Još nikada nisam čuo ovako nešto! - reče on i poče da se smeška.

Edvard besno uzviknu:

- Ti bestidna kravo! Uradila si to da bi me osramotila!

- Ne, Edvarde, nisam! - uzviknu ona. - To sam učinila da bih ti pomogla... da bih pomogla nama!

- Sada svi znaju! - viknu on i ošamari je.

Vrisnula je i počela da se otima, a on je ponovo udario.

Miki se sve glasnije smejao. Bilo je to nešto najsmješnije što je ikada video: muškarac dođe u javnu kuću i tamo ode u krevet sa sopstvenom ženom!

U tom trenutku, pošto je začula krike, u sobu ulete Ejpril:

- Ostavi je! - uzviknula je i pokušala da odvuče Edvarda s kreveta.

On je odgurnu od sebe.

- Svoju ženu ću kažnjavati onako kako ja to hoću! - urlao je.

- Ti, najveća budalo na svetu, ona samo želi da ima dete!

- Umesto toga će dobiti moju pesnicu!

Borba je potrajala još nekoliko trenutaka. Edvard je ponovo udario ženu, a onda je Ejpril udarila njega po uvu. On vrisnu od bola i iznenađenja, na šta Miki poče da se previja od histeričnog smeha.

Ejpril je tada konačno uspela da odvuče Edvarda s njegove žene.

Emili siđe s kreveta. Bilo je čudno što nije istog trena istrčala iz sobe. Umesto toga, obratila se mužu:

- Molim te, nemoj odustati, Edvarde. Učiniću sve što želiš, sve!

On ponovo polete prema njoj. Ejpril ga ščepa za noge i on se saplete i pade na kolena. Ejpril reče:

- Beži, Emili, pre nego što te ubije!

Emili plačući pobeže u hodnik.

Edvard je i dalje besneo.

- Više nikada neću doći u ovu vašljivu kuću! - urlao je on, preteći Ejpril prstom.

Miki se sruši na sofu, držeći se za stomak, pucajući od smeha.

2.

Ivanjski ples koji je priređivala Mejzi Grinborn bio je jedan od redovnih događaja londonske sezone. Kod nje je uvek svirao najbolji orkestar, hrana je bila najkvalitetnija, ukrasi neverovatno ekstravagantni, a šampanjac je tekao u nepresušnim potocima. Ali glavni razlog zbog kojeg su svi želeli da dođu na taj bal bilo je redovno pojavljivanje princa od Velsa.

Ove godine Mejzi je odlučila da iskoristi tu priliku za promovisanje nove Nore Pilaster. Bio je to plan koji je sa sobom nosio velike rizike, budući da bi u slučaju njegove propasti poniženje doživele i Nora i Mejzi.

Međutim, ako sve bude kako treba, niko se više nikada neće usuditi da se prezrivo odnosi prema Nori.

Ranije te večeri, pre plesa, Mejzi je priredila malu večeru za dvadeset četvero ljudi. Princ nije mogao da dođe. Tamo su se, međutim, zatekli Hju i Nora, koja je izgledala očaravajuće u nebeskoplavoj haljini od tila prekrivenoj malim satenskim mašnjama. Kroj koji je otkrivao ramena i prilično je naglašavao njenu ružičastu kožu i zgodno telo.

Drugi gosti su bili iznenađeni što je vide za stolom, ali pretpostavili su da Mejzi zna šta radi. Ona se nadala da su u pravu. Dobro je znala kako razmišlja princ i bila je prilično sigurna da može predvideti njegove reakcije; međutim, s vremena na vreme, on se ne bi pokorio očekivanjima, pa bi se razljutio na prijatelje, naročito ako bi stekao osećaj da ga neko iskorišćava. Ako dođe do toga, Mejzi će završiti kao Nora, londonsko društvo će je izbegavati. Kad god bi se setila te mogućnosti, nije mogla da se načudi samoj sebi zbog toga što je dopustila da se upusti u takav rizik samo zbog Nore. Ali nije to uradila zbog Nore, već zbog zbog Hju.

Hju je odrađivao otkazni rok u *banci Pilasters*. Od njegove ostavke prošla su dva meseca. Soli je nestrpljivo čekao da Hju počne da radi u njegovoj banci, a partneri u Pilastersu uporno su zahtevali od njega da ostane puna tri meseca. Nije bilo nikakve sumnje u to da žele što više da odlože trenutak kada će Hju početi da radi za direktne konkurente.

Nakon večere, Mejzi je nakratko porazgovarala s Norom, dok su dame bile u kupatilu.

- Trudi se da sve vreme budeš kraj mene - reče ona. - Kada dođe trenutak da te predstavim princu, neću moći da idem u potragu za tobom: moraćeš da budeš pored mene.

- Biću pored tebe kao što Škot čuva novčanicu od pet funti - reče Nora svojim koknijem, a zatim brzo, otežući samoglasnike kao svi pripadnici najviše klase, dodade: - Bez brige! Neću nikuda pobeći!

Gosti su počeli da pristižu u pola jedanaest. Mejzi obično nije pozivala Ogastu Pilaster, ali ove godine je to učinila, jer je želela da Ogasta vidi Norinu pobedu, ako do tog uspeha dođe. Nekako neodređeno je očekivala da se Ogasta neće odazvati, međutim ona je došla među prvima. Mejzi je pozvala i Hjuovog njujorškog mentora Sidnija Madlera, šarmantnog šezdesetogodišnjaka sede brade. Došao je u prepoznatljivoj američkoj varijanti večernjeg odela, s kratkim sakoom i crnom kravatom.

Mejzi i Soli su sat vremena stajali rukujući se s gostima, a onda je stigao i princ. Uveli su ga u plesnu dvoranu i predstavili mu Solijeovog oca. Ben Grinborn se ukočeno naklonio, držeći se uspravno poput nekog pruskog generala. Onda je Mejzi zaplesala s princom.

- Imam jedan predivan mali trač za vas, gospodine - reče ona dok su plesali valcer. - Nadam se, međutim, da se zbog toga nećete naljutiti.

Privukavši je bliže, on joj reče na uvo:

- Kako je to zanimljivo, gospođo Grinborn... molim vas, nastavite.

- Reč je o onom incidentu na plesu kod vojvotkinje od Tenbiga.

Osetila je da se istog trena ukočio.

- Ah, da. Priznajem, bilo je to pomalo neprijatno. - On stiša glas. - Kad je ona devojka nazvala Tokolija odvratnim starim gadom, na trenutak sam pomislio da se obraća meni!

Mejzi se veselo nasmejala, kao da je reč o sasvim besmislenoj pomisli, iako je znala da je priličan broj ljudi pomislio isto to.

- Ali, molim vas, nastavite - reče princ. - Da li je tu bilo i nečega što se nije videlo na prvi pogled?

- Izgleda da jeste. Grofu od Tokolija je, sasvim pogrešno, rečeno da je mlada dama, kako da kažem, dostupna.

- Dostupna! - On se sočno nasmeja. - To moram zapamtiti.

- A ona je, pak, primila upozorenje da treba odmah da ga ošamari ako on dozvoli sebi malo više slobode.

- Znači, takva scena je bila gotovo neizbežna. Vrlo prepredeno. Ko je

stajao iza toga?

Mejzi je nekoliko trenutaka oklevala. Još nikada nije upotrebila svoje prijateljstvo s princom da bi nekome naudila. Međutim, Ogasta je bila vrlo pokvarena i svakako je to zaslužila.

- Znete li ko je Ogasta Pilaster?

- Naravno. Matrijarhalna gospodarica one druge bankarske porodice.

- Bio je to njen plan. Ona devojka, Nora, ona je supruga Ogastinog rođaka Hjua. Ogasta je to učinila kako bi naudila Hjuu, zato što ga mrzi.

- Mora da je opasna kao guja! Ali ne bi smela da pravi takve scene u mom prisustvu. Sada bih je rado kaznio.

Bio je to trenutak koji je Mejzi sve vreme čekala.

- Za to biste samo morali da primetite Noru, i da joj pokažete da joj je oprosteno - reče ona, zaustavljajući dah i iščekujući njegov odgovor.

- I, možda, da ignorišem Ogastu. Da, mislim da bih to morao da učinim.

Kad se ples završio, Mejzi reče:

- Smem li da vam predstavim Noru? Večeras je ovde.

On je prepredeno pogleda.

- Jeste li vi sve ovo isplanirali, mala lukava ženo?

Upravo toga se pribojavala. On nije bio glup i lako je mogao prozreti da je nešto unapred pripremala. Biće najbolje ne poricati. Pružajući sve od sebe da bi se zarumenela, ona stidljivo reče:

- Otkrili ste me. Kako sam samo bila glupa kad sam pomislila da mogu zavarati vaše sokolove oči. - Promenila je izraz lica i uputila mu direktan, iskren pogled. - Šta treba da učinim kako bih se iskupila?

Na njegovom licu na trenutak zaigra pohotan osmeh.

- Ne dovodite me u iskušenje. Dođite, opraštam vam.

Mejzi poče lakše da diše: izvukla se. Sada je red na Noru da ga šarmira.

- Gde je ta Nora? - upita on.

Kao što joj je rečeno, Nora je bila u Mejzinoj blizini. Mejzi je pogleda i ona im istog trena priđe. Mejzi reče:

- Vaše kraljevsko visočanstvo, dopustite da vam predstavim gospođu Hjua Pilastera.

Nora se nakloni i žurno zatrepta.

Princ je posmatrao njena gola ramena i bujne ružičaste grudi.

- Prelepo - reče on vatrenim tonom. - Veoma lepo.

Hju je zapanjeno i s uživanjem posmatrao kako Nora veselo čavrlja s princom od Velsa.

Još juče je bila odbačena iz društva, živi dokaz da je od svinjskog uva nemoguće napraviti svilenu torbicu. Zbog nje je banka izgubila veliki ugovor, a Hjuova karijera je udarila u visoki zid. Sada joj je zavidela svaka žena u plesnoj dvorani: odeća joj je bila savršena, držanje šarmantno, a trenutno je koketirala s prestolonaslednikom. A za tu promenu bila je zaslužna Mejzi.

Hju pogleda svoju strinu Ogastu, koja je, zajedno sa stricem Džozefom, stajala pored njega. Nepomično je posmatrala Noru i princa. Ogasta se trudila da izgleda nezainteresovano, međutim Hju je jasno video da je užasnuta. *Ovo je sigurno veoma uznemirava*, pomisli Hju, kada je video da je Mejzi, devojka iz radničke klase koju je pre šest godina ismejala, sada neuporedivo uticajnija od nje.

U pravom trenutku, prišao im je Sidni Madler. S izrazom neverice na licu, on reče Džozefu:

- Da li je to ta žena za koju kažete da nije dostojna da bude žena jednog bankara?

Pre nego što je Džozef uspeo bilo šta da kaže, javila se Ogasta. Usiljeno blagim tonom, ona reče:

- Činjenica je da je zbog nje banka ostala bez velikog ugovora.

Hju reče:

- To zapravo nije tačno. Taj posao se nastavlja.

Ogasta se okrenula prema Džozefu.

- Grof od Tokolija se nije predomislio?

- Izgleda da je prilično brzo zaboravio da je uvređen - odgovori Džozef.

Ogasta je morala da se pretvara da joj je drago.

- Kakva sreća - reče ona, međutim bilo je sasvim očigledno da je neiskrena.

Madler reče:

- Finansijske nužnosti na kraju po pravilu uvek prevagnu nad društvenim predrasudama.

- Da - reče Džozef. - To je tačno. Biće da sam malo prenaglio kad sam odlučio da uskratim Hjuu partnersko mesto.

Ogasta ga prekinu glasom koji je odisao smrtonosnom slatkoćom.

- Džozefe, šta to govoriš?

- Ovo je poslovni svet, draga moja... muški razgovor - reče on odlučno. - Ti zbog toga ne moraš da se uznemiravaš. - On se obrati Hjuu. - U svakom slučaju, nimalo ne želimo da radiš za *banku Grinborns*.

Hju nije znao šta da kaže. Znao je da je Sidni Madler podigao mnogo

prašine i da ga je stric Samjuel podržao, međutim, bilo je gotovo nečuveno da stric Džozef prizna da je pogrešio. Pa ipak, pomisli on dok ga je sve više obuzimalo uzbuđenje, zbog čega bi inače Džozef podsticao to pitanje?

- Znaš zašto prelazim u banku Grinborns, striče - reče on.

- Znaš da kod njih nikada nećeš postati partner - reče Džozef. - Za to bi morao da budeš Jevrejin.

- Toga sam sasvim svestan.

- Zašto, onda, radije ne bi radio za porodicu?

Hjua obuze razočaranje: Džozef ipak samo pokušava da ga nagovori da ostane u banci kao običan činovnik.

- Ne, ne bih radije radio za porodicu - reče on ogorčeno, primećujući da mu je stric zatečen snagom njegovih osećanja. On nastavi: - Da budem sasvim iskren, više bih voleo da radim za Grinbornove, gde bih bio pošteđen porodičnih spletki - on pritom prkosnim pogledom odmeri Ogastu - i gde mi dužnosti i plata zavise isključivo od bankarskih sposobnosti.

Ogasta zgranuto reče:

- Više voliš Jevreje nego sopstvenu porodicu?

- Ne mešaj se u ovo - reče joj Džozef osorno. - Dobro znaš zašto govorim sve ovo, Hju. Gospodin Madler smatra da smo ga izneverili i svi partneri su zabrinuti zbog mogućnosti da prilikom svog prelaska sa sobom povučesh i sve severnoameričke poslove.

Hju je pokušao da se smiri. Došao je trenutak za odlučan udarac.

- Ne bih se vratio ni da mi udvostručite platu - reče on, rušeći za sobom sve mostove. - Postoji samo jedna stvar koju možeš da mi ponudiš i zbog koje bih se predomislio, a to je mesto partnera.

Džozef uzdahnu.

- Pregovarati s tobom je isto kao i pregovarati s đavolom.

Madler na to dodade:

- Što je odlika svakog dobrog bankara.

- U redu - odgovori Džozef na kraju. - Nudim ti mesto partnera.

Hju oseti kako mu klecaju kolena. *Popustili su, pomisli. Predali su se. Pobedio sam.* Nije mogao da veruje da se to zaista dogodilo.

On pogleda Ogastu. Toliko se obuzdavala da joj je lice bilo ukočeno kao maska, međutim ništa nije rekla: znala je da je izgubila.

- U tom slučaju... - reče on, a zatim zastade, uživajući u tom trenutku. Potom duboko udahnu i nastavi: - U tom slučaju, prihvatam ponudu.

Ogasta konačno više nije mogla da se kontroliše. Lice joj se sasvim zajapurilo, a oči su joj izgledale kao da će svakog časa iskočiti.

- Zbog ovoga ćete svi žaliti celog života! - prosikta ona besno i nakon toga se, visoko uzdignute glave, udaljila.

Na putu ka izlazu napravila je širok prolaz kroz gužvu u plesnoj dvorani. Ljudi su je netremice posmatrali, osećajući pritom nervozu. Shvatila je da joj se bes jasno odražava na licu i silno je želela da sakrije osećanja, ali bila je isuviše iznervirana. Svi ljudi koje je mrzela i prezirala odneli su veliku pobedu. Ona devojčura Mejzi, neugladeni Hju i ona užasna Nora pomrsili su joj sve račune i postigli ono što su želeli. Utroba joj se pretvorila u masu bolnih čvorova i ona od velike uznemirenosti oseti mučninu.

Na kraju je uspela da dođe do vrata i da izađe na podest na prvom spratu, gde je bila manja gužva. Tamo je šćepala za revere prvog lakeja.

- Odmah pozovi kočiju gospođe Pilaster! - naredi mu ona. On otrča niza stepenice. Barem je još uvek mogla da zaplaši lakeje.

Otišla je s prijema, više ni s kim ne progovorivši ni reči. Njen muž će moći da se vrati kući i iznajmljenom kočijom. Kiptela je celim putem do Kensingtona.

Kad je ušla u kuću, u predvorju ju je dočekaao Hastid.

- Gospodin Hobs vas čeka u salonu, gospođo - reče joj on pospanim glasom. - Rekao sam mu da se možda nećete vratiti do zore, ali on je uporno tražio da vas sačeka.

- Šta sada, dođavola, želi?

- Nije rekao.

Ogasta nije bila raspoložena za susret s urednikom *Foruma*. Šta on radi kod nje u tim ranim jutarnjim satima? Bila je u iskušenju da ignoriše njegovo prisustvo i bez zaustavljanja pode u svoju sobu, ali onda se setila plemićke titule i zaključila da ce biti najbolje da razgovara s njim.

Ušla je u salon. Hobs je spavao kraj napola ugašene vatre.

- Dobro jutro! - reče Ogasta glasno.

On se trgao i skočio na noge, gledajući je kroz umrljane naočare.

- Gospođo Pilaster! Dobro... ah, da, dobro jutro.

- Šta vas dovodi ovamo ovako kasno?

- Mislio sam da biste voleli prvi da vidite ovo - reče on i pružajući joj neki časopis.

Bio je to novi broj *Foruma*, koji je još mirisao na štampariju. Ona otvori prvu stranicu i pročita naslov iznad glavnog članka:

MOŽE LI JEVIJEJIN DA BUDE LORD?

Ona oseti kako joj se raspoloženje već popravlja. Večerašnji fijasko bio je samo jedan poraz, podseti se ona. Pred njom su još brojne bitke u kojima se treba boriti. Ona pročita prvih nekoliko redova:

Uvereni smo da nema istine u glasinama koje trenutno kruže Vestminsterom i londonskim klubovima, a koje kažu da premijer razmišlja o tome da dodeli plemićku titulu jednom istaknutom bankaru koji pripada jevrejskom narodu i veri.

Nikada se nismo zalagali za progone paganskih religija. Međutim, tolerancija može ići i predaleko. Dodeliti najvišu čast nekome ko otvoreno odbacuje hrišćansko iskupljenje bilo bi opasno blizu bogohuljenja.

Naravno, i sam premijer pripada jevrejskom narodu. Ali on se preobratio i zakleo na vernost Njenom veličanstvu na hrišćanskoj Bibliji. Zato dodela njegove plemićke titule nije podstakla nikakva ustavna pitanja. Međutim, moramo pitati da li je nekršteni bankar o kome se šire glasine spreman da dovede u pitanje svoju veru i da se zakune nad knjigom kojom su obuhvaćeni i Stari i Novi zavet. Ako bude insistirao samo na Starom zavetu, kako će biskupi u Gornjem domu moći mirno da stoje i da posmatraju takav čin?

Nimalo ne sumnjamo u to da je taj čovek odan građanin i pošten poslovan čovek..

Ista stvar se ponavljala još nekoliko puta. Ogasta je bila zadovoljna. Podigla je pogled sa stranice.

- Čestitam - reče ona. - To bi trebalo da podigne mnogo prašine.

- Nadam se. - Brzo, poput neke ptice, Hobs posegnu u unutrašnji džep sakoa i izvuče list papira. - Bio sam toliko slobodan da sklopim ugovor o kupovini mašine za štampanje koju sam vam spominjao. Kupoprodajni ugovor...

- Ujutru pođite u banku - odgovori Ogasta osorno, ne obazirući se na ponuđeni dokument. Nekako se nikada nije mogla prisiliti da prema Hobsu dugo bude ljubazna, čak ni kada joj je dobro služio. Iritiralo ju je nešto u njegovom ponašanju. Ona svesnim naporom pokuša da bude ljubaznija i blažim glasom reče: - Moj suprug će vam dati ček.

Hobs se nakloni.

- U tom slučaju, ja ću sada poći. - On izađe.

Ogasta zadovoljno uzdahnu. To će im svima doći glave. Mejzi Grinborn je mislila kako je predvodnica londonskog društva. Pa dobro, može ona i celu noć da pleše s princom od Velsa, ali se ne može suprotstaviti snazi novina. Grinbornima će biti potrebno mnogo vremena da se oporave od ovog udarca. A u međuvremenu, Džozef će dobiti svoju titulu.

Pošto se osećala bolje, sela je da ponovo pročita članak.

3.

Sledećeg jutra Hju se probudio zanosno radostan. Visoko društvo na srčanom plesu je prihvatilo njegovu ženu, a on će postati partner u banci Pilasters. To unapređenje pružalo mu je mogućnost da zarađuje ne samo hiljade funti, već, s godinama, i stotine hiljada funti. Jednoga dana biće bogat. Soli će biti razočaran zbog toga što Hju ipak neće raditi za njega. Ali, Soli je bio oličjenje dobrodušnosti: razumeće ga.

On obuče kućni ogrtač. Iz fioke noćnog ormarića potom izvuče kutijicu iz zlatare umotanu u ukrasni papir i stavi je u džep. Zatim pođe u ženinu spavaću sobu.

Norina soba bila je velika, ali je uvek delovala tesno. I prozori i ogledala i krevet bili su ukrašeni svilenim dezeniranim tkaninama; pod je bio prekriven debelim tepisima; na foteljama su se nalazile gomile izvezenih jastučića, a na svakoj polici i stočiću mnoštvo uokvirenih slika, porcelanskih lutaka, porcelanskih kutijica i drugih sitnica. Najviše predmeta u sobi bilo je ružičasto i plavo, u njenim omiljenim bojama, ali su na tapetama, posteljini, zavesama ili presvlakama bile prisutne i sve ostale boje. Nora je sedela na krevetu, okružena čipkastim jastucima, i polako pila čaj. Hju je seo na ivicu kreveta i rekao joj:

- Sinoć si bila neverovatna.

- Svima sam im pokazala... - reč ona, očigledno zadovoljna sobom. - Plesala sam s princom od Velsa.

- Nije mogao da odvoji pogled od tvojih grudi - reče Hju. On ispruži ruku i poče da joj miluje dojke kroz svilenu tkaninu do grla zakopčane spavaćice. Ona mu razdraženo odgurnu ruku.

- Hju! Ne sada. - Osetio se povređenim.

- Zašto ne sada?

- To je već drugi put ove nedelje.

- Kad smo se tek bili venčali, stalno smo to radili.

- Upravo tako... kad smo se tek bili venčali. Devojka ne očekuje da će to zauvek morati da radi svakog dana.

Hju se namršti. On ne bi imao ništa protiv da to zauvek radi svakoga dana... zar nije upravo u tome pravi smisao braka? Ali on ne zna šta je normalno. Možda je on previše aktivan.

- Šta onda misliš, koliko često bismo to mogli da radimo? - upita on nesigurno.

Činilo joj se da joj je drago što je to pitao, kao da je čekala priliku da raščisti tu stvar.

- Ne više od jednom nedeljno - reče ona odlučno.

- Zaista? - Njegovo uzbuđenje je odjednom splasnulo i sada se osećao potišteno. Nedelju dana mu je delovalo kao užasno dug period. Kroz čaršave joj je milovao bedra. - Možda malo češće...

- Ne! - reče ona, pomerajući nogu.

Hju je bio uznemiren. Nekada mu se činilo da ona uživa kad vodi ljubav s njim. Bilo je to nešto u čemu su oboje uživali. Kako se vođenje ljubavi pretvorilo u zadatak koji odrađuje zbog njega? Zar joj se to nikada nije sviđalo, zar se sve vreme samo pretvarala? Pri pomisli na to obuzela ga je užasna potištenost. Više nije imao volje da joj bilo šta pokloni, ali kupio joj je taj poklon i nije želeo da ga vraća u zlataru.

- Pa, svejedno, kupio sam ovo u znak sećanja na veliki uspeh na balu Mejzi Grinborn - reče on prilično tužnim glasom i pruži joj kutijicu.

Njeno ponašanje se istog trena promenilo.

- Oh, Hju, znaš koliko volim poklone! - reče ona. Odmah je otvorila kutiju. U njoj se nalazio privesak u cvetovima, izrađen od rubina i safira, na zlatnim stabljikama. Privesak je visio na tankom zlatnom lančiću. - Predivan je - reče ona.

- Onda ga stavi.

Ona ga stavi oko vrata.

Privesak na njenoj spavaćici nije dolazio do izražaja.

- Izgledaće bolje uz večernju haljinu s dubokim dekolteom - reče Hju.

Nora ga koketno pogleda i poče da otkopčava spavaćicu. Hju je požudno posmatrao kako otkriva sve veći i veći deo grudi. Privesak je visio preko udubljenja između njenih bujnih dojki poput kapljice kiše na ružinom pupoljku. Ona mu se nasmešila i nastavila da otkopčava dugmić, a zatim je raširila rubove spavaćice i pokazala mu gole grudi.

- Da li želiš da ih poljubiš? - upita ga.

Nije znao šta da misli. Da li se ona to poigrava s njim ili želi da vode ljubav? Nagnuo se i poljubio joj grudi, između kojih se nalazio privesak. Stavio je bradavicu u usta i počeo nežno da je sisa.

- Dođi u krevet - reče ona.

- Mislio sam da si rekla...

- Pa... devojka mora nekako da pokaže zahvalnost, zar ne?

Ona odmaknu pokrivač.

Hju oseti mučninu. Predomisli se zbog priveska i lančića.

Ipak, nije mogao da odoli njenom pozivu. On odbaci spavaćicu i, mrzeći samoga sebe što je toliko slab, ispruži se pored nje.

Pošto je svršio, imao je osećaj da bi najradije zaplakao.

S jutarnjom poštom dobio je i pismo od Tonija Silve.

Toniju se izgubio svaki trag ubrzo nakon što se sastao s Hjuom u kafani. U *Tajmsu* se nije pojavio nikakav članak sličan onome koji mu je tada pokazao. Hju se zbog toga našao u prilično glupoj situaciji, budući da je podigao toliko prašine oko navodne opasnosti za banku. Edvard je koristio svaku priliku da podseti partnere na Hjuovu lažnu uzbunu. Ipak, taj incident su zasenili dramatični događaji u vezi s Hjuovom pretnjom o prelasku u banku Grinborns.

Hju je pisao u hotel *Ras*, ali nije dobio nikakav odgovor. Zabrinuo se za svog prijatelja, međutim to je bilo sve što je mogao da učini.

Pun iščekivanja, otvorio je pismo. Došlo je iz bolnice i Tonio ga je u pismu molio da dođe da ga poseti. Pismo se završavalo sledećim rečima:

Šta god da bude, ne govori nikome gde se nalazim.

Šta se dogodilo? Tonio je pre dva meseca bio potpuno zdrav. I zbog čega je u bolnici? Hju je bio obuzet očajem.

U bolnice, ta sumorna nehigijenska mesta, odlazila je samo sirotinja: ko god je to mogao da dozvoli sebi, ostajao je kod kuće, tu su se čak obavljale i operacije, dolazili su lekari i bolničarke. Zbunjen i zabrinut, Hju je smesta krenuo u bolnicu. Tonija je pronašao u mračnoj, goloj sobi u kojoj se nalazilo trideset stisnutih kreveta. Crvenkastožuta kosa bila mu je obrijana, a lice i glava puni ožiljaka.

- O, bože! - reče Hju. - Šta ti se dogodilo?

- Pretukli su me - reče Tonio.

- Šta se dogodilo?

- Pre dva meseca sam napadnut na ulici ispred hotela *Ras*.

- Pretpostavljam da su te opljačkali.

- Da.

- Izgledaš užasno!

- Nije tako strašno kako izgleda. Imao sam slomljen prst i napukao gležanj, a ostalo su sve bile samo posekotine i modrice... iako ih je bilo mnogo. Ali, sada mi je već malo bolje.

- Mogao si i ranije da mi se javiš. Moramo te izvući odavde. Poslaću ti svog lekara i dogovoriću se s bolničarkom...

- Ne, hvala, stari moj druže. Hvala ti na velikodušnosti. Ali novac nije jedini razlog zbog kojeg sam ostao ovde. Ovde sam i sigurniji. Osim tebe, još

samo jedna osoba zna gde sam: jedan poverljiv kolega koji mi donosi pite od mesa, konjak i poruke iz Kordove. Nadam se da nikome nisi rekao da ideš kod mene.

- Čak ni svojoj ženi - odgovori Hju.

- Odlično.

Izgleda da više nije ostalo ništa od one nekadašnje Toniove nepromišljenosti, pomisli Hju; štaviše, sada je upao u drugu krajnost.

- Ali, ne možeš celog života ostati u bolnici kako bi se sakrio od uličnih bitangi.

- Ljudi koji su me napali nisu obični lopovi, Pilastere.

Hju je skinuo šešir i seo na ivicu kreveta. Trudio se da ne obraća pažnju na povremeno stenjanje muškarca koji je ležao na susednom krevetu.

- Ispričaj mi šta se dogodilo.

- To nije bila uobičajena ulična pljačka. Napadači su mi uzeli ključ i ušli u moju hotelsku sobu. Nisu mi ukrali ništa vredno, osim dokumenata koji se tiču mog članka za *Tajms*, među njima su bile i sudski overene izjave koje su potpisali svedoci.

Hju je bio zaprepašćen. Sav se sledio pri pomisli na to da besprekorno časne transakcije koje se obavljaju u svečano tihim dvoranama banke Pilasters mogu da imaju bilo kakve veze s divljim zločinom na ulici i izubijanim licem ispred njega.

- To zvuči gotovo kao da sumnjičiš banku!

- Nije reč o banci - reče Tonio. - Pilasters je uticajna ustanova, međutim mislim da ne bi mogla da organizuje ubistva u Kordovi.

- Ubistva? - Ovo je postajalo sve gore i gore. - Ko je ubijen?

- Svi svedoci čija su se imena i adrese nalazili na izjavama ukradenim iz moje sobe.

- Ne mogu da verujem...

- Imam sreće što sam uopšte živ. Mislim da bi me ubili da se ovde u Londonu ubistva ne istražuju pažljivije nego kod nas u Kordovi, tako da su se plašili publiciteta.

Hju je i dalje omamljeno i s gađenjem razmišljao o otkriću da su ljudi ubijeni zbog obveznica koje namerava da izda banka Pilasters.

- Ali ko stoji iza svega toga?

- Miki Miranda.

Hju je s nevericom odmahivao glavom.

- Kao što znaš, ne volim Mikija, ali ne mogu da verujem da bi to učinio.

- Železnička pruga za Santamariju za njega je od životne važnosti. Zahvaljujući toj pruzi, njegova porodica će, posle predsednikove, biti najmoćnija u zemlji.

- To mi je jasno i nimalo ne sumnjam da je Miki spreman da prekrši ceo niz pravila i zakona da bi postigao ono što je naumio. Međutim, on nije ubica.

- Jeste, on je ubica - reče Tonio.

- Ma hajde...

- To znam sasvim pouzdano. Nisam se uvek ponašao kao da znam... zapravo, ispao sam velika budala u vezi s Mirandom. Ali, to je zbog tog njegovog đavolskog šarma. Neko vreme sam živeo pod utiskom da mi je on prijatelj. A istina je da je neverovatno zao, što znam još od škole.

- Kako si to mogao da znaš?

Tonio se pomeri u krevetu.

- Znam šta se zaista dogodilo pre trinaest godina, onog poslepodneva kad se Piter Midlton udavio u jezeru u Biskupovoj šumi.

Hju zadrhta od znatiželje. To pitanje ga je godinama mučilo. Piter Midlton bio je izdržljiv plivač: bilo je gotovo sasvim neverovatno da se udavio nesrećnim slučajem. Hju je već dugo bio uveren u to da je sigurno reč o nečem podmuklom. Možda će sada konačno saznati istinu.

- Nastavi, čoveče - reče on. - Jedva čekam da čujem.

Tonio je oklevao.

- Da li bi mogao da mi daš malo vina? - upita. Na podu kraj kreveta stajala je boca madeire. Hju natoči malo vina u čašu. Dok je Tonio polako pio, Hju se prisećao vrućine koja je tog dana vladala, vazduha bez daška vetra u *Biskupovoj šumi*, nazubljenih stena oko jezera i veoma hladne vode.

- Istražnom sudiji je rečeno da je Piter u jezercu imao problema dok je plivao. Niko mu nikada nije rekao da ga je Edvard potapao.

- To sam znao - prekinu ga Hju. - Pisao mi je Grba Kemel iz kolonije Kejp. On je sve gledao s druge strane jezera. Međutim, on nije ostao do kraja.

- Tako je. Ti si im umakao, a Grba je pobegao. Tako smo ostali Piter, Edvard, Miki i ja.

- Šta se dogodilo pošto sam ja otišao? - upita Hju nestrpljivo.

- Izašao sam na obalu i gađao Edvarda kamenom. Imao sam sreće: pogodio sam ga tačno posred čela, tako da mu je potekla krv. Zbog toga je prestao da muči Pitera i pošao za mnom. Ja sam brzo potrčao ka ivici

kamenoloma, pokušavajući da mu pobjegnem.

- Edvard nikada nije bio brz, čak ni tada - priseti se Hju.

- Tako je. Prilično sam mu umakao, a onda sam se negde na polovini strmine osvrnuo. Miki je nastavio da muči Pitera. Piter je već bio doplivao do obale i pokušavao je da izađe iz vode, ali Miki mu je i dalje gurao glavu pod vodu. Pogledao sam ih samo na trenutak, ali ipak sam sasvim jasno video šta se događa. Zatim sam nastavio da se penjem prema vrhu.- Otpio je još malo vina. - Kad sam došao do vrha, ponovo sam se osvrnuo. Edvard me i dalje progonio, ali sada je već bio daleko iza mene, tako da sam mogao da zastanem da dođem do daha. - Tonio je na trenutak začuťao, a na izubijanom licu pojavio mu se izraz gađenja. - Tada je Miki već bio u vodi s Piterom. I onda sam video... savršeno jasno, sećam se kao da je bilo juče... kako Miki drži Pitera pod vodom. Piter je mahao rukama i nogama, a Miki mu je držao glavu pod vodom, tako da ovaj nikako nije mogao da se oslobodi. Miki ga je utapao. U to nema ni najmanje sumnje. Bilo je to čisto ubistvo.

- O, bože - Hju je jedva uspeo da izusti.

Tonio klimnu glavom.

- Još i sada mi je mučno kad se setim toga. Ne znam koliko sam ih dugo tako posmatrao. Edvard me je zamalo uhvatio. Piter je prestao da se otima i samo se još slabašno pomerao. U tom trenutku Edvard je stigao na vrh strmine, tako da sam morao da pobjegnem.

- Znači, tako je umro Piter. - Hju je bio zaprepašćen i užasnut.

- Edvard me je nakratko sledio kroz šumu, ali ostao je bez daha, tako da sam ga se oslobodio. Onda sam naišao na tebe.

Hju se setio trinaestogodišnjeg Tonija kako tumara *Biskupovom šumom* i kako jeca go, moka, noseći odeću u ruci. Sećanje na to pobudilo je u njemu uspomenu na šok i bol koji je doživeo kasnije tog istog dana, kada je saznao da mu je otac mrtav.

- Ali zašto nikada nikome nisi rekao šta si video?

- Plašio sam se Mikija. Plašio sam se da meni ne učini isto što i Piteru. I dalje se plašim Mikija... pogledaj me kakav sam sada! I ti bi morao da ga se plašiš.

- I bojim ga se, bez brige. - Hju se zamislio. - Znaš, nisam uveren da Edvard i njegova majka znaju istinu o ovome.

- Zbog čega to misliš?

- Nisu imali nikakav razlog da štite Mikija.

Tonio ga je sumnjičavo posmatrao.

- Edvard je morao da ga štiti zbog njihovog prijateljstva.

- Moguće... iako sumnjam da bi on mogao da čuva tajnu više od dan-dva. U svakom slučaju, Ogasta je znala da je priča koju su ispričali, o tome kako je Edvard pokušao da spase Pitera, čista laž.

- Kako je to znala?

- Rekla joj je moja majka, pošto sam joj ja to ispričao. Što znači da je Ogasta učestvovala u prikrivanju istine. U redu, mogu da poverujem u to da bi Ogasta bila spremna da laže koliko god je potrebno u korist svoga sina... ali ne i zbog Mikija. Tada ga još nije ni poznavala.

- Šta onda misliš, šta se dogodilo?

Hju se namrštio.

- Zamisli ovakvu priču. Edvard prestaje da trči za tobom i vraća se do jezera. Tamo zatiče Mikija kako iz vode izvlači Piterovo telo. U trenutku kada Edvard dolazi do njega, Miki mu kaže: „*Budalo, ubio si ga!*“ Pazi, Edvard nije video Mikija kako drži Piterovu glavu pod vodom. Miki je slagao da je Piter bio toliko iscrpljen Edvardovim potapanjem da više nije mogao da pliva i jednostavno se udavio. „*Šta ću sad?*“, pita ga Edvard. Miki mu odgovara: „*Bez brige. Reći ćemo kako je to bio običan nesrećan slučaj. Zapravo, reći ćemo da si skočio u vodu i pokušao da ga spaseš.*“ Miki tako prikriva svoj zločin i stiče večnu zahvalnost i Edvarda i Ogaste. Zvuči li ti to logično?

Tonio klimnu glavom.

- Bože, u pravu si.

- Moramo otići u policiju - reče Hju razjareno.

- Šta bismo time postigli?

- Ti si svedok ubistva. Činjenica da se to dogodilo pre trinaest godina nema nikakve veze. Mikija je potrebno pozvati na odgovornost.

- Nešto si zaboravio. Miki ima diplomatski imunitet.

Hju se toga nije setio. Kao kordovskom ambasadoru Mikiju se u Velikoj Britaniji nije moglo suditi.

- Svejedno, mogao bi pasti u nemilosti i biti upućen kući.

Tonio odmahnu glavom.

- Ja sam jedini svedok. I Miki i Edvard će ispričati drugačiju priču. A dobro je poznato da su moja i Mikijeva porodica u našoj domovini zakleti neprijatelji. Da se to i juče dogodilo, namučili bismo se dok bismo bilo koga uverili u to. - Tonio nakratko zastade. - Ali možda bi mogao da kažeš Edvardu da nije ubica.

- Nisam siguran da bi mi poverovao. Posumnjao bi da pokušavam da ga

zavadim s Mikijem. Međutim, postoji jedna osoba kojoj to moram reći.

- Ko?

- Dejvid Midlton.

- Zašto?

- Mislim da ima pravo da zna kako mu je umro brat - rekao je Hju. - Ispitivao me je o tome na prijemu kod vojvotkinje od Tenbiga. Zapravo, bio je prilično nasrtljiv. Ali ja sam mu rekao da bi mi, kad bih znao istinu, čast nalagala da mu je ispričam. Potražiću ga već danas.

- Misliš li da će on otići u policiju?

- Pretpostavljam da će shvatiti da to ne bi imalo smisla, kao što smo to shvatili i ti i ja. - Odjednom je osetio koliko depresivno utiče na njega ta sumorna bolnička soba i sablastan razgovor o tom davnom ubistvu. - Biće najbolje da se sada vratim na posao. - On ustade. - U banci će me unaprediti u partnera.

- Čestitam! Siguran sam da si to zaslužio. - Činilo se da je odjednom prepun neke nade. - Hoćeš li moći da sprečiš finansiranje pruge za Santamariju?

Hju odmahnu glavom.

- Žao mi je, Tonio. Koliko god mi se taj posao ne sviđa, sad više ne mogu ništa da učinim. Edvard je potpisao dogovor s *bankom Grinborns* o zajedničkom izdavanju obveznica. Partneri obe banke odobrili su emisiju i trenutno se sastavljaju ugovori. Plašim se da smo tu bitku izgubili.

- Dodavola! - Tonio je ponovo izgledao potišteno.

- Tvoja porodica će morati da pronađe neki drugi način da se suprotstavi Mirandama.

- Plašim se da će ubrzo postati nezaustavljivi.

- Žao mi je - ponovi Hju. U tom trenutku palo mu je na pamet nešto zbog čega se zbunjeno namrštio. - Znaš šta? Razrešio si mi jednu veliku zagonetku. Nikako mi nije bilo jasno kako se Piter udavio kada je bio tako dobar plivač. Ali tvoj odgovor je još veća misterija.

- Nisam siguran da znam o čemu govoriš.

- Razmisli malo. Piter je nedužno plivao; Edvard ga je potapao, tek tako, iz obesti; onda smo se svi razbežali; Edvard je trčao za nama... i tek tada Miki je hladnokrvno ubio Pitera. To nema nikakve veze s onim što se događalo do tog trenutka. Zašto se to dogodilo? Šta je Piter pre toga uradio?

- Jasno mi je na šta ciljaš. Da, i mene to već godinama zbunjuje.

- Miki Miranda je ubio Pitera Midltona... ali zašto?

PETO POGLAVLJE

JUL

1.

O noga dana kada je objavljeno da Džozef dobija plemićku titulu, Ogasta je bila poput kvočke koja je upravo snela jaje. Miki je poslepodne, kao i obično, došao u njihovu kuću na čaj i tamo zatekao salon prepun ljudi koji su joj čestitali na tome što je postala *grofica od Vajthevena*. Njen batler, Hastid, pobedonosno se osmehivao, u svakoj mogućoj prilici govoreći „*miledi*“ i „*vaše gospodstvo*“.

Neverovatna je, pomisli Miki, posmatrajući kako se svi vrte oko nje poput pčela u suncem obasjanom vrtu ispred otvorenih prozora. Celu svoju akciju je isplanirala poput nekog generala. U jednom trenutku pročule su se glasine da će titulu dobiti Ben Grinborn, međutim, tu mogućnost otklonila je prava provala antijevrejskog raspoloženja u novinama. Ogasta nije želela da prizna, čak ni Mikiju, da je ona zaslužna za takvo pisanje medija, ali on je u to bio sasvim uveren. Na određeni način podsećala ga je na njegovog oca: Papu je krasila ista takva nemilosrdna odlučnost. Međutim, Ogasta je bila pametnija. Mikijevo divljenje prema njoj iz godine u godinu je raslo.

Jedina osoba koja je ikada nanela poraz njenim idejama bio je Hju Pilaster. Bilo je upravo neverovatno koliko je teško uništiti ga. Mogao si da ga gaziš kao neumoljiv vrtni korov, a on bi svaki put nastavio da raste uspravnije i snažnije nego ikada.

Na sreću, Hju nije uspeo da zaustavi izgradnju železnice za Santamariju. Pokazalo se da su Miki i Edvard prejaki za Hjua i Tonija.

- Uzgred - reče Miki Edvardu dok su pili čaj - kada ćeš potpisati onaj ugovor s *bankom Grinborns*.

- Sutra.

- Odlično! - Miki će osetiti veliko olakšanje kada se ugovor konačno zaključi. Ceo posao se razvlačio već pola godine i Papa je sada već dva puta nedeljno slao ljutite telegrame, razdraženo pitajući hoće li ikada dobiti novac.

Te večeri Edvard i Miki su večerali u klubu *Kaus*. Tokom cele večere, Edvarda su svakih nekoliko minuta prekidali ljudi koji su želeli da mu čestitaju. Jednoga dana on će, naravno, naslediti titulu. Mikiju je zbog toga

bilo drago. Njegova veza s Edvardom i Pilasterima bila je ključni faktor svega što je postigao, a veći ugled Pilastera značice i veću moć za Mikija.

Nakon večere preselili su se u prostoriju za pušenje. Bili su među prvim gostima, tako da su u prostoriji neko vreme bili sasvim sami.

- Došao sam do zaključka da se Englezi užasno plaše svojih žena - reče Miki dok su palili cigare. - To je jedino moguće objašnjenje za fenomen pod nazivom londonski klub.

- O čemu ti to, dođavola, govoriš? - upita ga Edvard.

- Pogledaj oko sebe - odgovori Miki. - Ovde je sve isto kao u tvojoj kući ili u mojoj. Skup nameštaj, sluge svuda unaokolo, jednolična hrana i neograničena količina pića. Ovde možemo da jedemo sve obroke, da primamo poštu, čitamo novine, da odremamo, a ako se toliko napijemo da ne možemo ni da uđemo u kočiju, možemo čak i da dobijemo krevet da prespavamo u klubu. Jedina razlika između kluba jednog Engleza i njegove kuće jeste to što u klubu nema nijedne žene.

- Znači da vi u Kordovi nemate klubove?

- Naravno da nemamo. Niko ne bi došao u ovakav klub. Ako muškarac u Kordovi želi na miru da se napije, karta, čuje neki politički trač, razgovara o svojim kurvama, puši, poigrava se i prdi, on to radi u svojoj kući; a ako mu je žena dovoljno glupa da se tome usprotivi, on je tuče sve dok se ne opameti. Ali engleski džentlmen se toliko boji svoje žene da mora da ode iz kuće da bi se malo zabavio. Zato postoje klubovi.

- Izgleda da se ti baš ne bojiš Rejčel. Ostavio si je, zar ne?

- Poslao sam je kod majke - reče Miki veselim tonom. To baš i nije bila istina, ali nije nameravao da kaže Edvardu šta se dogodilo.

- Ljudi sigurno primećuju da se više ne pojavljuje na okupljanima u ambasadi. Zar ne reaguju na to?

- Pričam im da je bolesna.

- Ali svi znaju da pokušava da otvori bolnicu u kojoj će moći da rađaju i neudane žene. To je preraslo u javni skandal.

- To nije važno. Ljudi saosećaju sa mnom zbog toga što imam nezgodnu ženu.

- Hoćeš li se razvesti od nje?

- Neću. To bi tek bio pravi skandal. Jedan diplomata ne može da se razvede. Nažalost, moram da ostanem s njom sve dok sam ambasador Kordove. Hvala bogu što nije zatrudnela pre nego što je otišla. - *Bilo je to pravo čudo*, pomisli on. *Možda je neplodna*. Pokretom ruke je dozvao konobara i naručio konjak. - Kad smo već kod žena - reče on opreznim

tonom - šta je s Emili?

Činilo se da je Edvardu neprijatno.

- Viđam je jednako toliko retko kao što ti viđaš Rejčel. - reče on. - Znaš da sam pre nekog vremena kupio kuću u Lesterširu... ona je stalno tamo.

- Znači, obojica smo opet slobodni.

Edvard se nasmešio.

- Nikada zapravo i nije bilo drugačije, zar ne?

Miki pogleda na drugu stranu prazne prostorije i na vratima ugleda masivnu pojavu Solija Grinborna. Čim ga je primetio, Miki je odjednom osetio neku nervozu, što je bilo neobično, budući da je Soli bio najbezopasnija osoba u Londonu.

- Evo još jednog prijatelja koji će ti čestitati - reče Miki Edvardu dok im se Soli približavao.

Kad im je Soli prišao, Miki uoči da mu na licu ne lebdi onaj uobičajen srdačan osmeh. Štaviše, izgledao je vrlo ljutito. A to je bila prava retkost. Miki intuitivno oseti da postoji neki problem u vezi sa železničkom prugom za Santamariju. On reče sebi da se brine poput neke starice. Ali Soli se nikada ne ljuti...

Zbog te zabrinutosti, Miki se ponašao besmisleno srdačno.

- Zdravo, Soli, stari moj družo... kako je naš genije?

Međutim, Solija nije zanimao Miki. I ne pokazujuću da je čuo pozdrav, on mu nepristojno okrenu leđa i obrati se Edvardu.

- Pilastere, ti si jedna obična prokleta bitanga - reče on.

Miki je bio zaprepašćen i užasnut. Soli i Edvard samo što nisu potpisali ugovor. Ovo je veoma ozbiljno, Soli se nikada ne svađa. Šta je, dođavola, uzrok takvom ponašanju?

Edvard je bio jednako zbunjen.

- O čemu ti to, pobogu, govoriš, Grinborne?

Solijevo lice se zajapurilo. Videlo se da jedva govori.

- Otkrio sam da ti i ona veštica koju nazivaš majkom stojite iza onih članaka u *Forumu*.

- O, ne! - reče Miki samom sebi u očajanju. Pa to je prava katastrofa. On je i ranije sumnjao da je Ogasta umešana u to, iako nije imao nikakvih dokaza... međutim, kako je to, pobogu, Soli otkrio?

Isto to pitanje palo je na pamet i Edvardu.

- Ko ti je tu debelu glavu napunio takvim glupostima?

- Jedna od prisnih prijateljica tvoje majke je dvorska dama - odgovori Soli. Miki zaključio da je reč o Harijet Mort: činilo se da je Ogasta nekako

drži u šaci. Soli nastavi: - Ona je odala tajnu... ispričala je priču princu od Velsa. Upravo sam bio s njim.

Soli je sigurno raspomamljen od besa kada tako indiskretno priča o privatnom razgovoru s članom kraljevske porodice, pomisli Miki. Bio je to slučaj nežne duše koju je neko preterano izazvao. Nije video nikakav način da se ta svađa izgadi, a svakako ne na vreme da bi se sutra potpisao ugovor. On očajnički pokuša da smanji napetost.

- Soli, stari moj, prijatelju, ne možeš biti siguran u to da je ta priča istinita...

Soli se okrenuo prema njemu. Razrogačio je oči i mnogo se znojio.

- Ne mogu? Iako u današnjim novinama čitam da je Džozef Pilaster dobio titulu za koju se očekivalo da će je dobiti Ben Grinbom?

- Ipak...

- Možeš li da zamisliš šta to znači za mog oca?

Miki je polako shvatao koliko je načet oklop Solijeve dobrodušnosti. Nije bio besan zbog sebe, već zbog svog oca. Otac Bena Grinborna došao je u London sa smotuljkom ruskog krzna, novčanicom od pet funti i rupom u čizmi. Mesto u Domu lordova za Bena bi bio najveći znak da je prihvaćen u engleskom društvu. Nije bilo nikakve sumnje u to da bi i Džozef voleo da kruniše svoju karijeru plemićkom titulom, i njegova porodica je stekla bogatstvo i moć sopstvenim rukama, ali to bi svakako bilo veće dostignuće za jednog Jevrejina. Grinbornova titula ne bi bila samo veliki uspeh za njega i njegovu porodicu već i za celokupnu jevrejsku zajednicu u Velikoj Britaniji.

Edvard reče:

- Nisam ti ja kriv što si Jevrejin.

Miki se brzo uključio.

- Vas dvojica ne biste smeli da dopustite da se posvađate zbog svojih roditelja. Naposletku, vi ste partneri u velikom poslu...

- Ne budi takva prokleta budala, Miranda - reče Soli toliko besno da se Miki trgnuo. - Možeš lepo da zaboraviš prugu za Santamariju ili bilo koje drugo zajedničko ulaganje s *bankom Grinborns*. Kad naši partneri budu čuli ovu priču, više nikada neće saradivati s Pilasterima.

Dok je posmatrao Solija kako odlazi, Miki je u ustima osetio gorčinu. Bilo je lako zaboraviti koliko su ti bankari moćni, naročito kad je reč o neprivlačnom Soliju. Ipak, u trenutku srdžbe, on je jednom običnom rečenicom mogao da razori sve Mikijeve nade.

- Kakva prokleta drskost - reče Edvard neuverljivo. - Tipičan Jevrejin.

Miki mu zamalo ne reče da začepi. Edvard će preživeti propast ovog posla, ali Miki možda neće. Papa će biti razočaran i besan i želeće da kazni nekoga, a na Mikija će pasti najteži udarac njegove razjarenosti.

Zar više zaista nema nikakve nade? Pokušao je da potisne osećaj bespomoćnosti i počeo je da razmišlja. Da li postoji bilo šta čime bi mogao da spreči Solija da otkáže dogovoreni posao? Ako postoji, to svakako treba učiniti brzo, jer kada Soli obavesti ostale Grinbornove o onome što je saznao, svi će biti protiv tog posla.

Da li je moguće nagovoriti Solija da se predomisli?

Miki je morao da pokuša.

On naglo ustade.

- Kuda ideš? - upita ga Edvard.

Miki odluči da mu ne kaže šta namerava.

- U sobu za kartanje - odgovori on. - Ti ne želiš da igraš?

- Da, naravno. - Edvard se podigao iz fotelje i njih dvojica izadoše.

Kad su stigli do stepeništa, Miki skrenu prema toaletu, govoreći:

- Ti samo idi gore... ja ću doći za tobom.

Edvard pođe na sprat. Miki uđe u garderobu, žurno dohvati šešir i štap i izjuri na ulicu.

Nervozno je pogledao na obe strane Pal Mala, s užasom se pitajući kako Soli već mogao da mu nestane iz vidokruga. Spuštalo se veće i na ulici su se palile plinske svetiljke. Miki nigde nije video Solija. A onda ga je odjednom ugledao, stotinak metara dalje. Bila je to velika pojava u večernjem odelu i cilindru koja se žurno gegala prema Sent Džejsmu.

Miki pođe za njim.

Objasniće Soliju koliko je ta pruga važna i njemu i Kordovi. Reći će mu da kažnjava hiljade siromašnih seljaka zbog nečega što je učinila Ogasta. Soli je bio mekog srca: kad bi se samo smirio, još bi bilo moguće nagovoriti ga da se predomisli.

Rekao je da je upravo bio s princom od Velsa. To znači da možda još nije stigao da ispriča tajnu koju je saznao od princa, da je Ogasta pokrenula antijevrejsku kampanju u novinama. Niko drugi nije čuo svađu u klubu: u sobi za pušenje osim njih trojice tada nije bilo nikoga. Bilo je sasvim verovatno da Ben Grinborn još ne zna ko ga je prevario i odneo tu titulu.

Naravno, istina bi pre ili kasnije mogla izbiti na površinu, princ bi to mogao reći i nekom drugom. Ali ugovor se mora potpisati sutra. Ako se do tada sačuva tajna, sve će biti u redu. Nakon toga, Grinborni i Pilasteri mogu da se svađaju do kraja života: Papa će imati svoju železnicu.

Pal Mal bio je prepun prostitutki koje su se šetale po pločniku, muškaraca koji su ulazili i izlazili iz klubova, ljudi koji su palili ulične svetiljke i kočija koje su se kotrljale ulicom. Miki nije uspevaao da stigne Solija. Osećao je kako ga sve više obuzima panika. A onda je Soli skrenuo u susednu ulicu, krećući se u pravcu svoje kuće na Pikadiliju.

Miki ga je pratio. U toj ulici je bila manja gužva. Miki potrča.

- Grinborne! - pozva ga on. - Čekaj!

Soli se zaustavio i okrenuo se, teško dišući. Kad je prepoznao Mikija, ponovo se okrenuo i produžio. Miki ga ščepa za ruku.

- Moram da razgovaram s tobom!

Soli je toliko ostao bez daha da je jedva mogao da govori.

- Skidaj s mene te svoje proklete ruke - dahtao je. Istrgao je ruku i nastavio da korača ka kući.

Miki pojuri za njim i ponovo ga uhvati za ruku. Soli je pokušao da je izvuče, ali ovoga puta ga Miki nije puštao.

- Poslušaj me!

- Rekao sam ti da me ostaviš! - reče Soli razjareno.

- Samo minut, dođavola! - Mikija je sada već obuzimao bes. Međutim, Soli nije želeo da ga sasluša. Besno povlačeći ruku, žestoko se istrgnu iz Mikijevog stiska, pa se okrenu i produži.

Već nakon dva koraka zatekao se na raskrsnici, tako da je morao da zastane da propusti kočiju koja je projurila ulicom. Miki iskoristi taj trenutak da mu se ponovo obrati.

- Soli, smiri se! - reče on. - Želim samo da ti objasnim razloge!

- Idi dođavola! - prodrao se Soli.

Ulica je sada bila prazna. Kako bi ga sprečio da pođe dalje, Miki uhvati Solija za revere. Soli poče da se otima, međutim, Miki ga je čvrsto držao, ne popuštajući stisak.

- Slušaj me! - dreknuo je.

- Pusti me! - Soli je uspeo da oslobodi ruku i da udari Mikija po nosu.

Miki oseti bol i ukus krvi. Onda sasvim izgubi živce.

- Proklet bio! - uzviknu. Pustio mu je kaput i uzvratio mu, udarajući ga pesnicom u obraz.

Soli se okrenu i zakorači na ulicu. U tom trenutku obojica su ugledala kočiju koja im se približavala velikom brzinom. Soli odskoči nazad na trotoar kako bi je izbegao.

Miki u tom trenutku uoči priliku.

Kad bi Soli umro, Mikijeve nevolje bi nestale.

Više nije bilo vremena za razmišljanje o nekim drugim mogućnostima, za oklevanje ili predomišljanje.

Miki snažno odgurnu Solija na ulicu, pred konje.

Kočijaš je povikao i svom snagom povukao uzde. Soli se sapleo, ugledao konje koji su već gotovo skočili na njega, pao na ulicu i vrisnuo.

U tom jezivom trenutku Miki je video konje u punom trku, teške kočije, uplašenog kočijaša i veliko bespomoćno Solijevo telo kako na leđima leži na ulici.

A onda su konji protutnjali preko Solija. Miki je gledao kako se debelo telo okreće i izvija pod gvođenim potkovicama na kopitama. A zatim je prednji levi točak kočije snažno udario o Solijevo glavu i on je ostao da leži u nesvesti. Delić sekunde kasnije, zadnji točak mu je prešao preko lica, zgnječivši mu lobanju poput ljuske jajeta.

Miki se okrenuo na drugu stranu. Činilo mu se da će se isповraćati, ali ipak je uspeo da se uzdržati. Onda ga je obuzela drhtavica. Loše se osećao i samo što nije pao u nesvest, tako da je morao da se nasloni na obližnji zid. Onda je prisilio sebe da pogleda nepomično telo koje je ležalo na ulici. Solijeva glava bila je smrskana, a lice neprepoznatljivo, dok je ulica pored njega bila umrljana krvlju i još nečim. Bio je mrtav.

A Miki je bio spasen.

Sada Ben Grinborn nikada neće saznati šta mu je Ogasta učinila; ugovor će moći da se potpiše, železnica će biti izgrađena; a Miki će u Kordovi biti junak.

U tom trenutku na usni je osetio nešto toplo i mokro. Iz nosa mu je tekla krv. On izvuče maramicu i obrisa je. Još nekoliko trenutaka je nepomično posmatrao Solija. *Čovek se razljuti samo jednom u životu i onda pogine*, pomisli.

Zatim pogleda na obe strane ulice koje je bila obasjana plinskim svetiljkama. Samo je kočijaš video šta se dogodilo.

Kočija je uz snažno podrhtavanje uspela da se zaustavi tridesetak metara dalje. Kočijaš skoči s kočije, a neka žena pogleda s prozora na ulicu. Miki se okrenuo i žurno pošao natrag ka Pal Malu.

Nekoliko sekundi kasnije, začuo je kočijaša kako ga zove:

- Hej! Vi!

Ubrzavajući korak, on, ne osvrćući se, skrenu u Pal Mal. Trenutak kasnije već se izgubio u gužvi.

O, bože, uspeo sam, pomisli. Sada kada više nije video unakaženo telo, osećaj gađenja polako je popuštao i on se osećao pobedonosno. Brzo

reagovanje i jedan neustrašiv potez omogućili su mu da pređe još jednu prepreku.

Žurno se popeo uza stepenice ka ulazu u klub. Uz malo sreće, njegov odlazak iz kluba možda će proći neopaženo, nadao se; ali upravo kada je otvarao vrata imao je nesreću da naleti na Hjuu Pilastera, koji je izlazio.

Hju mu klimnu glavom i reče:

- Dobro večer, Miranda.

- Dobro večer, Pilastere - reče Miki, te uđe, tiho ga opsovavši.

Potom uđe u garderobu. Nos mu je bio crven od Solijevog udarca, a osim toga izgledao je samo malo izgužvano. On popravi odelo i očeslja se. Dok je to radio, razmišljao je o Hjuu Pilasteru. Da se Hju nije zatekao baš tamo, na ulazu, i to u pogrešno vreme, niko ne bi čak ni znao da je Miki izašao iz kluba, nije ga bilo samo nekoliko minuta. Međutim, da li je to zaista važno? Niko neće sumnjati u Mikija kao u osobu koja je mogla da ubije Solija, a ako neko i posumnja, činjenica da je na nekoliko minuta odsustvovao iz kluba neće ništa dokazati. Ipak, više nije imao neoboriv alibi i to ga je zabrinjavalo.

Pažljivo je oprao ruke i žurno pošao u prostoriju za kartanje.

Edvard je igrao bakaru, a za stolom je bilo još jedno slobodno mesto. Miki je odmah seo. Niko ga nije pitao zašto ga nije bilo. Uzeo je karte.

- Izgledaš kao da ti je pomalo muka - reče Edvard.

- Da - reče on smireno. - Čini mi se da riblja čorba večeras možda i nije bila sasvim sveža.

Edvard mahnu konobaru.

- Donesite ovom čoveku čašu konjaka.

Miki pogleda karte. Imao je devetku i desetku, savršenu kombinaciju. On uloži zlatnik vredan jednu funtu.

Tog dana jednostavno nije mogao da izgubi.

2.

Hju je pošao da poseti Mejzi dva dana nakon Solijeve smrti.

Zatekao ju je samu, kako tiho i mirno sedi na sofi, obučena u jednostavnu crnu haljinu, nekako sitna i beznačajna usred raskošnog salona palate na Pikadiliju. Na licu joj se video bol i izgledala je kao da nije spavala. Zbog nje se osećao veoma tužno.

Ona mu se baci u zagrljaj i reče:

- Oh, Hju, on je bio najbolji od svih nas!

Nakon tih njenih reči, ni Hju više nije mogao da zadrži suze. Sve do tog trenutka bio je previše zaprepašćen da bi mogao da plače. Bila je to užasna sudbina, umreti tako kao Soli, a on ju je najmanje zaslužio od svih osoba kojih se Hju mogao setiti.

- U njemu nije bilo nimalo zlobe - reče on. - Izgledalo je da jednostavno nije sposoban da bude zlonameran. Petnaest godina sam ga poznavao i ne mogu da se setim nijednog jedinog trenutka kada je prema nekome bio neljubazan.

- Zašto se događaju takve stvari? - upita Mejzi jadno.

Hju je oklevao. Pre samo nekoliko dana saznao je od Tonija Silve da je Miki Miranda ubio Pitera Midltona. Zbog toga Hju nije prestajao da se pita da li Miki ima bilo kakve veze sa Solijevom smrću. Policija je tražila elegantno obučenog muškarca koji se prepirao sa Solijem neposredno pre nego što je ovaj pregažen. Hju je video Mikija kako ulazi u Kaus otprilike u vreme Solijeve nesreće, što je značilo da je svakako bio u blizini.

Ali, nedostajao je motiv. Štaviše, Soli je bio pred zaključivanjem ugovora o finansiranju železnice za Santamariju, koja je bila toliko draga Mikijevom srcu. Zašto bi ubio svog dobročinitelja? Hju odluči da ne kaže ništa Mejzi o svojim neosnovanim sumnjama.

- Izgleda da je to jednostavno bio tragičan slučaj - reče on.

- Kočijaš misli da je Soli gurnut. Zbog čega bi svedok pobegao ako nije kriv?

- Možda je pokušao da opljačka Solija. Tako barem kažu novine. - Novine su bile prepune izveštaja o toj nesreći. Bio je to senzacionalan slučaj: jeziva smrt istaknutog bankara, jednog od najbogatijih ljudi na svetu.

- Zar lopovi nose večernja odela?

- Bio je već gotovo potpuni mrak. Kočijaš je mogao i da pogreši u vezi s odećom.

Mejzi se odvojila od Hjua i ponovo je sela.

- I da si samo još malo pričekao, mogao si da se oženiš mnome, umesto Norom - reče ona.

Hju je bio iznenađen njenom iskrenošću. I on je to pomislio samo nekoliko sekundi pošto je čuo novosti, ali postideo se toga. Za Mejzi je bilo tipično da bude tako otvorena i da kaže ono što oboje misle. Nije bio siguran kako bi trebalo da reaguje, pa je napravio nespretnu šalu.

- Brak između jednog Pilastera i nekoga od Grinborna manje bi bio venčanje a više poslovna integracija.

Ona odmahnu glavom.

- Ja nemam veze s Grinbornima. Solijeva porodica me nikada nije stvarno prihvatila.

- Ipak, sigurno si nasledila veliki deo banke.

- Nisam ništa nasledila, Hju.

- Ali to je nemoguće!

- Istina je. Soli nije imao nimalo svog novca. Otac mu je mesečno davao veliki iznos, ali nikada nije prebacio nikakav kapital u njegovo vlasništvo, i sve to zbog mene. Čak je i ova kuća iznajmljena. Imam svoju odeću, nameštaj i nakit, tako da me nikada neće mučiti glad. Ali nisam nasledila banku... kao ni mali Berti.

Hju je bio zapanjen i besan zbog toga što neko može da bude tako zao prema Mejzi.

- Stari Ben ne želi da se pobrine ni za tvog sina?

- Neće mu dati ni novčića. Jutros sam razgovarala sa svojim svekrom.

Zbog tako užasnog odnosa prema njoj, Hju se, kao njen prijatelj, osećao lično pogođenim.

- Pa to je sramota - odgovori on.

- Zapravo i nije - reče Mejzi. - Ja sam Soliju pružila pet godina sreće, a za uzvrat sam dobila pet godina života u visokom društvu. Sada mogu da se vratim uobičajenom životu. Prodaću nakit, uložiću novac i mirno ću živeti od tih prihoda.

Bilo je to teško prihvatiti.

- Hoćeš li otići da živiš sa svojim roditeljima?

- U Mančester? Ne, mislim da ne mogu otići baš toliko daleko. Ostaću u Londonu. Rejčel Bodvin otvara bolnicu za majke bez muževa: možda ću raditi s njom.

- Oko te njene bolnice podiglo se mnogo prašine. Ljudi smatraju da je to skandalozno.

- To znači da će mi odgovarati!

Hju je još uvek bio povređen i zabrinut zbog odnosa Bena Grinborna prema ženi svog sina. On odluči da razgovara s Grinbornom i da pokuša da ga navede na to da se predomisli. Ipak, neće to unapred pominjati Mejzi. Nije želeo da joj uliva lažnu nadu, a da je zatim razočara.

- Molim te, nemoj donositi nikakve nagle odluke, važi? - savetovao ju je.

- Kao na primer...?

- Na primer, nemoj još da se iseliš iz kuće. Grinborn bi mogao da ti zapleni ceo nameštaj.

- Neću.

- I potreban ti je advokat koji će zastupati tvoje interese.

Ona odmahnu glavom.

- Više ne pripadam klasi ljudi koji zovu advokata jednako kao što pozivaju lakeja. Moram da pazim na troškove. Neću ići kod advokata sve dok ne budem sigurna da neko ne pokušava da me prevari. A mislim da do toga neće doći. Ben Grinborn nije nepošten. Samo ima tvrdo srce: tvrdo poput gvozda i jednako hladno. Neverovatno je da je kao otac odgajio nekog toliko dobrog kao što je bio Soli.

- Vrlo si pribrana - reče Hju. Divio se njenoj hrabrosti.

Mejzi slegnu ramenima.

- Moj život je bio neverovatan, Hju. S jedanaest godina sam živela u krajnjem siromaštvu, a s devetnaest u basnoslovnom bogatstvu. - Ona dotaknu prsten koji je nosila. - Ovaj dijamant verovatno vredi više novca nego što je moja majka ikada videla. Priređivala sam najbolje zabave u Londonu, upoznala sam svakoga ko je i malo važan; plesala sam s princom od Velsa. Ne žalim ni za čim. Osim za tim što si se oženio Norom.

- Mnogo mi je draga - reče on neuverljivo.

- Bio si besan zbog toga što nisam želela da se upustim s tobom u vezu - reče Mejzi surovo. - Očajnički si želeo da vodimo ljubav. I odabrao si Noru zbog toga što te je podsećala na mene. Ali to nisam ja i sada si nesrećan.

Hju se trgnuo kao da ga je udarila. Sve je to bilo previše bolno blizu istine.

- Nikada ti se nije sviđala - reče on.

- Možeš reći da sam ljubomorna i pritom ćeš možda biti u pravu, ali svejedno, ja ti kažem da te ona nikada nije volela i da se udala za tebe zbog tvog novca. Mogu da se opkladim da si od venčanja shvatio da je to istina, zar ne?

Hju se priseti kako je Nora odbila da vodi ljubav s njim češće od jednom nedeljno i kako bi se uvek predomislila ako bi joj doneo neki poklon. Osećao se jadno i spustio je pogled.

- Celog života joj je mnogo toga bilo uskraćeno - reče on. - Nije nikakvo čudo što je postala materijalista.

- Nije joj bilo uskraćeno onoliko koliko je bilo uskraćeno meni - reče Mejzi prezrivo tonom. - I tebe su odveli iz škole zbog nedostatka novca,

Hju. To nije nikakav izgovor za pogrešan sistem vrednosti. Svet je prepun siromašnih ljudi kojima je jasno da su ljubav i prijateljstvo važniji od bogatstva.

Njen prezir izazvao je u Hjuu potrebu da se opravdava.

- Nije ona tako loša kao što tvrdiš.

- Svejedno, ti nisi srećan.

Zbunjen, Hju se držao onog što je smatrao ispravnim.

- Pa dobro, sada smo u braku i neću je napustiti - reče on. - To je smisao zaveta.

Mejzi se nasmešila kroz suze.

- Znala sam da ćeš to reći.

Hju odjednom u mašti ugleda Mejzi sasvim nagu, njene oble, pegama posute grudi i gusto crvenkastozlatno krzno među nogama i požele da povuče svoje stroge moralne reči. Umesto toga ustade, spremajući se da ode. I Mejzi ustade.

- Hvala što si došao, dragi Hju - reče ona.

Nameravao je da joj pruži ruku, međutim, umesto toga, nagnuo se prema njoj i poljubio je u obraz; a onda je odjednom shvatio da je ljubi u usta. Bio je to topao, nežan poljubac koji je potrajao nekoliko trenutaka i koji je gotovo potpuno raspršio Hjuovu odlučnost; ali onda se ipak s mukom konačno odvojio od nje i izašao ne rekavši više ni reči.

Kuća Bena Grinborna nalazila se u drugoj, samo nekoliko metara udaljenoj palati. Hju neposredno nakon izlaska iz Mejzine kuće pođe do njega. Bilo mu je drago što pred sobom ima određeni zadatak, nešto što će mu skrenuti misli s oluje koja mu je besnela u srcu. On zatraži da ga primi stari Ben.

- Kažite mu da je reč o vrlo hitnoj stvari - reče on batleru. Dok je čekao, primetio je da su ogledala u predvorju pokrivena i zaključio da je to deo jevrejskog običaja žaljenja.

Mejzi ga je sasvim izbacila iz ravnoteže. Kad ju je ugledao, srce mu se ispunilo ljubavlju i žudnjom. Znao je da bez nje nikada neće moći da bude stvarno srećan. Ali, Nora mu je supruga. Pošto ga je Mejzi odbacila, Nora je u njegov život unela toplinu i ljubav i zato se oženio njome. U čemu je smisao bračnih zaveta ako se čovek kasnije predomisli?

Batler uvede Hjuu u biblioteku. Šestoro-sedmoro ljudi upravo je odlazilo i Ben Grinborn je ostao sam. Nije imao cipele na nogama i sedeo je na običnoj drvenoj stolici. Sto je bio prepun voća i peciva za posetioce.

Grinbornu je bilo više od šezdeset godina, Soli se kasno rodio, i

izgledao je staro i izmučeno, ali na njegovom licu nije bilo tragova suza. Ustao je, prav i ukočen kao i uvek, pružio je Hjuu ruku, a zatim mu pokazao drugu stolicu.

Grinborn je u ruci držao neko staro pismo.

- Saslušaj ovo - reče on i počeo da čita. –

„Dragi tata. Imamo novog učitelja latinskog, velepoštovanog Grina i sada mi ide mnogo bolje, protekle nedelje sam svakoga dana dobijao najveći mogući broj bodova. Voterford je u ormariću za metle uhvatio pacova i sad pokušava da ga nauči da mu jede iz ruke. Ovdje nema dovoljno hrane, možeš li da mi pošalješ tortu? S ljubavlju, tvoj sin Solomon.“

On savi pismo.

- Bilo mu je četrnaest godina kada je to napisao.

Hju primeti da Grinborn pati, uprkos strogoj samokontroli.

- Sećam se tog pacova - reče on. - Odgrizao je Voterfordu vrh prsta.

- Kako bih voleo da mogu da vratim vreme - reče Grinborn i Hju primeti da se starac sve teže obuzdava.

- Ja sam verovatno jedan od najstarijih Solijevih prijatelja - reče Hju.

- Sigurno. Oduvek ti se divio iako si mlađi.

- Nije mi jasno zašto bi mi se divio. Ali on je uvek o svima mislio sve najbolje.

- Bio je isuviše mek.

Hju nije želeo da se razgovor nastavi u tom pravcu.

- Došao sam kod vas ne samo kao Solijev prijatelj već i kao prijatelj njegove žene, Mejzi.

Grinborn se istog trenutka ukočio. Na njegovom licu više nije bilo onog tužnog izraza i on se ponovo pretvorio u karikaturu ukočenog Prusa. Hju se upita kako bilo ko može toliko da mrzi toliko lepu i zabavnu ženu kao što je Mejzi.

Hju nastavi:

- Upoznao sam je ubrzo nakon njenog poznanstva sa Solijem. I ja sam se zaljubio u nju, međutim Soli ju je osvojio.

- Bio je bogatiji.

- Gospodine Grinborne, nadam se da ćete mi dopustiti da budem iskren. Mejzi je bila siromašna devojka koja je tražila bogatog muža. Međutim, pošto se udala za Solija, održala je svoj deo pogodbe. Bila mu je dobra žena.

- I dobila je svoju nagradu - reče Grinborn. - Pet godina je uživala u životu prave dame.

- Koliko god da to zvuči neobično, i ona je to rekla. Međutim, mislim da to nije dovoljno. Šta je s malim Bertijem? Ne želite valjda da vaš unuk živi u siromaštvu?

- Unuk? - upita Grinborn. - Hjubert nije ni u kakvom srodstvu sa mnom.

Hjua obuze neobično predosećanje da će se dogoditi nešto presudno. Bilo je to poput košmara u kojem ima utisak da ga za nekoliko trenutaka čeka neki nepoznati užas.

- Ne razumem - reče on Grinbornu. - Kako to mislite?

- Ta žena je već nosila dete kad se udala za mog sina.

Hju ga preneroženo pogleda.

- Soli je to znao i znao je da dete nije njegovo - nastavi Grinborn. - Ipak se oženio njome... protiv moje volje, to ne treba ni da naglašavam. Ljudi to, naravno, uglavnom ne znaju: uložili smo mnogo truda kako bismo to sačuvali u tajnosti, ali sada to više nije potrebno, sad kada... - Glas mu se izgubi i on s mukom proguta pljuvačku, pa tek onda nastavi: - Nakon venčanja, otišli su na veliko putovanje. Dete se rodilo u Švajcarskoj; u bolnici je upisan lažan datum rođenja; kad su se vratili kući, a svetom su putovali gotovo dve godine, bilo je vrlo teško odrediti da je dete zapravo četiri meseca starije nego što su oni govorili.

Hju je imao osećaj da mu je srce stalo. Postojalo je nešto što je morao da pita, ali se užasavao odgovora.

- Ko... ko je pravi otac?

- To nikada nije želela da kaže - reče Grinborn. - Soli to nikada nije saznao.

Međutim, Hju je znao.

Dete je njegovo.

Nepomično je zurio u Bena Grinborna, ne uspevajući da progovori ni reči.

Razgovaraće s Mejzi i nateraće je da mu kaže istinu, međutim znao je da će ona samo potvrditi njegove slutnje. Uprkos onome što se činilo, ona nikada nije bila promiskuitetna. Kada ju je zaveo, bila je nevina. On joj je napravio dete, one prve noći. Zatim ih je Ogasta svojim spletkama razdvojila i Mejzi se udala za Solija.

Čak je nazvala dete Hjubert, što je slično imenu Hju.

- To je užasno, naravno - reče Grinborn, primećujući njegovo zaprepašćenje i pogrešno tumačeći njegov uzrok.

Imam dete, pomisli Hju. Sina. Hjuberta. Zovu ga Berti. Ta pomisao mu

je izazivala veliki bol u srcu.

- U svakom slučaju, siguran sam da ti je sada jasno zbog čega više ne želim da imam nikakve veze s tom ženom i njenim detetom, sada kad je moj dragi sin preminuo.

- O, bez brige - reče Hju odsutno. - Ja ću se pobrinuti za njih.

- Ti? - upita Grinborn zbunjeno. - Zašto bi to trebalo da bude tvoja briga?

- Ah... pa, ja sam im sada, valjda, sve što imaju - odgovori Hju.

- Ne dozvoli da te ona prevvari, mladi Pilastere - reče Grinborn ljubazno. - Imaš svoju ženu o kojoj moraš da brineš.

Hju nije želeo ništa da objašnjava i bio je previše ošamućen da bi smislio neku priču. Morao je brzo da izađe. On ustade.

- Moram da idem. Moje najdublje saučešće, gospodine Grinborne. Soli je bio najbolji čovek koga sam ikada poznao.

Grinborn mu se nakloni. A Hju zatim izađe.

U predvorju s pokrivenim ogledalima uze šešir od lakeja i izađe na suncem obasjani Pikadili. Krenuo je ka zapadu, ušao u Hajd park i produžio prema svojoj kući u Kensingtonu. Mogao je da zaustavi neku kočiju, ali trebalo mu je vremena da razmisli.

Sve je bilo drugačije. Nora mu je zakonita žena, ali Mejzi je majka njegovog deteta. Nora može da se brine za sebe, to, istini za volju, može i Mejzi, ali detetu je potreban otac. Odjednom je ponovo bilo otvoreno pitanje šta će učiniti sa svojim životom.

Neki sveštenik nesumnjivo bi mu rekao da se ništa nije promenilo i da treba da ostane s Norom, ženom s kojom se venčao u crkvi; ali sveštenici nisu bili dovoljno obrazovani. Strogo poštovanje metodističke vere svojstveno Pilasterima zaobišlo je Hju: on nikada nije poverovao u to da se odgovor na svaku savremenu moralnu dilemu može pronaći u Bibliji. Nora ga je zavela i udala se za njega iz bezobzirnog koristoljublja, Mejzi je u tom smislu bila u pravu, i njih je spajalo samo parče papira. To je vrlo malo, pogotovo u poredenju s činjenicom da na drugoj strani ima dete, dete rođeno iz ljubavi koja je toliko snažna da je izdržala mnogo godina i brojna iskušenja.

Da li ja to možda samo tražim izgovore?, pitao se. *Da li je sve ovo samo izgovor da popustim pred željom za koju znam da je pogrešna?*

Imao je osećaj da je razapet.

Potom je pokušao da razmotri praktične strane problema. Nije imao nikakve osnove za razvod, ali bio je siguran da bi Nora pristala na razvod

kad bi joj ponudio dovoljno novca. U tom slučaju, međutim, Pilasteri bi od njega tražili da odstupi iz banke: društvo je toliko osuđivalo razvod da ne bi mogao i dalje da bude partner. Mogao bi da pronađe novi posao, ali niko od uglednih ljudi u Londonu ne bi se družio s njim i s Mejzi kao s parom, čak ni kad bi se venčali. Bilo je gotovo sigurno da bi morali da odu u inostranstvo. Međutim, ta mogućnost ga je privlačila i imao je osećaj da bi se i Mejzi svidela. Mogao bi da se vrati u Boston ili, još bolje, u Njujork. Možda nikada neće biti milioner, ali šta je to u odnosu na radost življenja sa ženom koju oduvek voli?

Tako se našao pred svojom kućom. Nalazila se u elegantnom novom nizu kuća od crvene cigle, oko kilometar udaljenih od znatno ekstravagantnije kuće njegove strine Ogaste u Kensington Goru. Nora je sada sigurno u svojoj pretrpanoj spavaćoj sobi i oblači se za ručak. Šta ga može sprečiti da uđe u kuću i objavi joj da je napušta? To je ono što želi da učini, sada je to dobro znao. Ipak, da li je to i moralno ispravna odluka?

Odlučujuću ulogu u tom pitanju imalo je dete. Bilo bi pogrešno ostaviti Noru zbog Mejzi; ali je ispravno napustiti Noru zbog Bertija.

Pitao se šta će mu Nora reći kad joj saopšti novosti, a odgovor mu je pružila mašta. Video je njeno nepopustljivo odlučno lice i čuo je neprijatan prizvuk u njenom glasu. Nije mu bilo teško da nasluti šta će ona reći: *To će te koštati i poslednjeg penija koji imaš.*

Što je najneobičnije, upravo to ga je navelo na konačnu odluku. Da ju je zamislio kako žalosno i nezaustavljivo plače, ne bi mogao da ide do kraja, međutim, znao je da je njegov prvi instinkt ispravan.

On uđe u kuću i potrča na sprat.

Zatekao ju je ispred ogledala, kako stavlja privesak koji joj je poklonio. S gorčinom se setio da je morao da joj kupuje nakit kako bi je nagovorio da vode ljubav.

Progovorila je pre njega.

- Imam novosti - reče ona.
- Pusti, to sada nije važno...

Ali bila je uporna. Imala je neobičan izraz lica: napola po- bedonosan, napola zlovoljan.

- U svakom slučaju, neko vreme nećeš moći da mi dolaziš u krevet.

Bilo mu je jasno da mu neće dopustiti da priča sve dok ne kaže sve šta je naumila.

- O čemu ti to, pobogu, govoriš? - upita on nestrpljivo.
- Dogodilo se ono neizbežno.

Hjuu odjednom sinu o čemu je reč. Osećao se kao da ga je upravo pregazio voz. Bilo je prekasno: sada više nikako neće moći da je napusti. Kad ga je prošla mučnina, prožeo ga je osećaj gubitka: osećaj da je izgubio Mejzi i svog sina.

On je pogleda u oči. U njima je bilo prkosa, gotovo kao da je nekako naslutila njegove namere. Možda ih je zaista pogodila.

On se prisili da se osmehne.

- Neizbežno?

Onda mu je rekla.

- Rodiću dete.

TREĆI DEO

1890,

PRVO POGLAVLJE SEPTEMBAR

1.

Džozef Pilaster je umro u septembru 1890. godine, pošto je proveo sedamnaest godina na položaju starijeg partnera u *banci Pilasters*. Tokom tog perioda, Velika Britanija se postupno bogatila, jednako kao i Pilasteri. Sada su već bili gotovo isto toliko bogati kao i Grinbornovi. Džozefov imetak prelazio je vrednost od dva miliona funti i obuhvatao je i njegovu zbirku od šezdeset pet burmutica ukrašenih dragim kamenjem, po jedna za svaku godinu njegovog života, koja je sama vredela sto hiljada funti i koju je ostavio svom sinu Edvardu.

Svi članovi porodice i dalje su posedovali ceo kapital uložen u poslove porodične firme, što im je donosilo pet posto kamate, dok su obični ulagači za svoj novac uglavnom dobijali jedan i po posto. Partneri su dobijali još više. Osim pet posto na uloženi kapital, oni su u skladu sa zamršenim formulama delili između sebe ukupnu zaradu. Nakon deset godina takvog udela u zaradi, Hju se zatekao na pola puta da stekne status milionera.

Ujutru na dan sahrane, Hju je u ogledalu prilikom brijanja pažljivo proučavao svoje lice, tražeći na njemu znakove starenja. Bilo mu je trideset sedam godina. Kosa mu je sedela, ali oštra brada koju je brijao i dalje je bila crna. Izvijeni brkovi tada su bili veoma popularni i on se pitao da li bi trebalo da ih pusti kako bi izgledao mlađe.

Stric Džozef je imao sreće, pomisli Hju. Tokom perioda koji je proveo na čelu banke, finansijski svet bio je stabilan. Dogodile su se dve manje krize: propadanje *Glazgovske banke* 1878. I krah francuske banke *Union ženeral* 1882. godine. U oba slučaja, *Engleska banka* obuzdala je krizu kratkoročnim podizanjem kamatne stope na šest odsto, što je i dalje bilo daleko ispod nivoa koji izaziva panični strah. Po Hjuovom mišljenju, stric Džozef je previše uvukao banku u ulaganja u Južnoj Americi, međutim krah kojeg se Hju neprestano plašio nije se dogodio i, što se tiče strica Džozefa, nikada se neće ni dogoditi. Ipak, riskantna ulaganja bila su isto što i vlasništvo nad urušenom kućom koja se iznajmljuje stanarima:

najamnina će pristizati sve do samog kraja, ali kad se kuća konačno sruši, više neće biti ni najamnine ni kuće. Sada kada Džozefa više nije bilo, Hju je želeo da postavi banku na čvršće temelje prodajom ili popravljanjem nekih takvih urušenih ulaganja u Južnoj Americi.

Nakon što se okupao i obrijao, obukao je kućni ogrtač i pošao u Norinu sobu. Ona ga je očekivala: uvek su vodili ljubav petkom ujutro. Još davno je prihvatio njeno pravilo o vođenju ljubavi jednom nedeljno. Ona je postala veoma gojazna, a lice joj je bilo oblije nego ikada, međutim upravo zbog toga je imala vrlo malo bora i još uvek je bila zgodna.

Uprkos tome, dok su vodili ljubav, on je zatvarao oči i zamišljao da je s Mejzi.

Ponekad je želeo da digne ruke od svega. Ali ti njihovi sastanci petkom ujutru podarili su mu tri sina koje je voleo do ludila: Tobajasa, koji je dobio ime po Hjuovom ocu, Samjuela, nazvanog po Hjuovom stricu i Solomona, po Soliju Grinbornu. Tobi, najstariji sin, za godinu dana je trebalo da pođe u školu *Vindfild*. Nora je rađala decu bez većih problema, ali čim bi ih rodila, izgubila bi zanimanje za njih, tako da im je Hju pružao mnogo više pažnje, kako bi nadoknadio majčinu hladnoću.

Hjuovo dete za koje se nije znalo, Mejzin sin Berti, kojem je bilo šesnaest godina, već godinama je pohađao *Vindfild*, gde je dobijao nagrade za izuzetne uspehe u učenju i postao zvezda kriket-ekipe. Hju mu je plaćao školarinu, odlazio je u školu na svečanosti kojima se obeležavao kraj školske godine i predstavljao se kao njegov kum. To je možda navelo nekoliko ciničnih ljudi da posumnjaju da je zapravo on Bertijev pravi otac. Međutim, Hju je bio i Solijev prijatelj, a svi su znali da je Solijev otac odbio da izdržava dečaka, pa je zato većina ljudi zaključila da je on jednostavno velikodušno odan uspomeni na Solija.

U trenutku kad je sišao s Nore, ona upita:

- U koliko sati je sahrana?

- U jedanaest u kensingtonskoj metodističkoj crkvi. Posle toga je ručak u Vajtheven hausu.

Hju i Nora su i dalje živeli u Kensingtonu, ali sada, kako su dečaci počeli da dolaze na svet, morali su da se presele u drugu, veću kuću. Hju je izbor prepustio Nori i ona je odabrala veliku kuću izgrađenu u istom onom kitnjastom, neodređeno flamanskom stilu u kojem je bila izgrađena i Ogastina kuća, bio je to stil koji je postao veoma moderan ili je to barem bio u londonskim predgrađima otkako je Ogasta izgradila svoju kuću.

Ogasta nikada nije bila zadovoljna *Vajtheven hausom*. Želela je da,

kao i Grinborni, ima palatu na Pikadiliju.

Međutim, Pilasteri su i dalje u izvesnoj meri zadržali metodistički puritanizam i Džozef je uporno tvrdio da je *Vajtheven haus* dovoljno luksuzan za bilo koga, koliko god da je bogat. Sada je kuća pripadala Edvardu. Možda će ga Ogasta nagovoriti da je proda i da joj kupi nešto veličanstvenije.

Kada je Hju došao na doručak, u trpezariji je već bila njegova majka. Ona i Doti su prethodnog dana doputovale iz Folkestonea. Poljubio je majku i seo, a ona bez ikakvog uvoda upita:

- Misliš da je on zaista voli, Hju?

Hju nije morao da pita o kome je reč. Doti, kojoj su tada bile dvadeset tri godine, verila se za lorda Ipsviča, najstarijeg sina vojvode od Noriča. Nik Ipsvič je bio naslednik finansijski propalog vojvodstva i Hjuova majka se pribojavala da on želi Doti samo zbog njenog novca, to jest zbog novca njenog brata.

Hju s ljubavlju pogleda majku. I dalje je bila u crnini, već dvadeset četiri godine od smrti njegovog oca. Kosa joj je osedela, ali u njegovim očima bila je jednako lepa kao i ranije.

- Voli je, mama - odgovori Hju.

Pošto Doti nije imala oca, Nik je došao kod Hjuja, tražeći od njega formalnu dozvolu za venčanje. U takvim slučajevima bilo je uobičajeno da advokati obe strane pre potvrđivanja veridbe sastave bračni ugovor, međutim Nik je uporno zahtevao da stvari teku obrnutim redosledom.

- Rekao sam gospođici Pilaster da sam siromašan čovek - rekao je on tada Hjuu. - Ona kaže da je dobro upoznala i bogatstvo i siromaštvo i misli da sreća potiče od ljudi s kojima živiš, a ne od novca koji imaš. - Sve je to bilo vrlo idealistično i Hju je svakako nameravao da obezbedi sestri veliki miraz; ipak radovao se zbog toga što je Nik iskreno voli, bez obzira na njeno bogatstvo.

Ogasta je bila besna zbog toga što će se Doti tako dobro udati. Kada umre Nikov otac, Doti će biti vojvotkinja, što je neuporedivo više od grofice.

Doti je sišla u trpezariju nekoliko minuta kasnije. Odrasla je na način koji Hju nimalo nije očekivao. Ona stidljiva vesela devojčica izrasla je u prelepu ženu, tamnokosu i senzualnu, odlučnu i temperamentnu. Hju je pretpostavljao da mnogim mladim muškarcima deluje neodoljivo, zbog čega je verovatno i dalje bila neudata iako je imala dvadeset tri godine. Međutim, Nik Ipsvič je imao onu nenametljivu snagu kojoj nije potrebna podrška poslušne žene. Hju je smatrao da će njih dvoje imati strastven,

pomalo buran brak, koji će biti sušta suprotnost njegovom odnosu sa ženom.

Nik je došao u dogovorenu posetu u deset sati, dok su ostali još sedeli za stolom u trpezariji. Došao je na Hjuov poziv. Seo je pored Doti i prihvatio šoljicu kafe. Bio je to inteligentan dvadesetdvogodišnji mladić, koji se upravo vratio s Oksforda, gde je, za razliku od većine mladih aristokrata, zaista izlazio na ispite i stekao diplomu. Bio je zgodan na tipično engleski način, imao je svetlu kosu, plave oči i pravilne crte lica i Doti ga je posmatrala kao da želi da ga pojede kašikom. Hju im je zavideo na jednostavnoj, požudnoj ljubavi.

Hju se osećao previše mladim da bi bio glava porodice, ali on je sazvaio taj sastanak i zato je odmah prešao na stvar.

- Doti, tvoj verenik i ja smo u nekoliko navrata dugo razgovarali o novcu. - U tom trenutku njegova majka ustade, želeći da se udalji, ali Hju ju je zaustavio. - Danas se od žena očekuje da razumeju stvari finansijske prirode, mama... to je sada moderno. - Ona mu se nasmešila kao da je reč o dečaku koji je rekao nešto što nema nikakvog smisla, ali je ipak ponovo sela.

Hju nastavi:

- Kao što svi znate, Nik je planirao da se zaposli i razmišljao je da se priprema za bavljenje advokaturom, budući da od porodičnog imanja više ne može živeti.

Kao bankaru, Hjuu je bilo sasvim jasno da je Nikov otac ostao bez ičega. Vojvoda je bio napredan zemljoposjednik i tokom naglog procvata poljoprivredne proizvodnje sredinom veka, pozajmio je novac za finansiranje razvoja: za izgradnju sistema navodnjavanja, krčenje kilometara i kilometara žbunja i za kupovinu skupe mašine na parni pogon za vršenje, košenje i žetvu. A onda je sedamdesetih godina devetnaestog veka došlo do velike poljoprivredne krize koja je i dalje trajala sada 1890. Cena poljoprivrednog zemljišta naglo je pala i vojvodini posedi odjednom su vredeli manje od zajmova koje je za njih uzeo.

- Međutim, kad bi Nik mogao da se reši hipoteka koje mu vise za vratom i racionalizuje imanje, ono bi i dalje moglo da ostvaruje veoma značajan prihod. Potrebna mu je samo dobra organizacija, kao da je reč o nekoj poslovnoj firmi.

Nik na to dodade:

- Nameravam da prodam nekoliko udaljenih farmi i neku imovinu i da usredsredim sve napore na to da izvučem najviše od onoga što preostane.

Izgradiću i kuće na farmi koju posedujemo u Sidnamu, u južnom Londonu.

Hju reče:

- Izračunali smo da je finansijsko stanje imanja moguće promeniti, i to trajno, s približno sto hiljada funti. Zato je to iznos koji ćeš dobiti kao miraz.

Doti ostade bez daha, a majka briznu u plač. Nik, koji je unapred znao o kolikom iznosu je reč, reče:

- To je izuzetno velikodušno od vas.

Doti se baci vereniku oko vrata i poljubi ga a zatim priđe Hjuu, pa poljubi i njega. Hju se osećao pomalo neprijatno, ali ipak mu je bilo drago što je mogao toliko da ih usreći. I bio je sasvim siguran da će Nik dobro upotrebiti taj novac i pružiti Doti siguran dom.

Nora je sišla u prizemlje odevena za sahranu. Na sebi je imala purpurno-crnu haljinu od bombaža. Kao i obično, ona je doručkovala u svojoj sobi.

- Gde su dečaci? - upita ona nervoznim tonom, gledajući na sat. - Rekla sam onoj nesrećnoj guvernanti da ih spremi...

Uto ju je prekinuo dolazak guvernante i dece: jedanaestogodišnjeg Tobija, šestogodišnjeg Sema i četvorogodišnjeg Solija. Sva trojica su na sebi imala crne žakete, crne kravate i minijaturne cilindre. Hju je bio ozaren od ponosa.

- Moji mali vojnici - reče on. - Kolika je sinoć bila eskontna stopa centralne banke, Tobi?

- Nepromenjena, dva i po posto, gospodine - reče Tobajas, koji je svakog jutra morao da potraži taj podatak u *Tajmsu*.

Sem, srednje dete, bio je veoma uzbuđen zbog novosti.

- Mama, imam novog ljubimca - reče on usplahireno.

Guvernanta je izgledala zabrinuto.

- Nisi mi rekao...

Sem iz džepa izvadi kutiju od šibica, ispruži je prema majci, pa je otvori.

- Pauk Bili! - reče on ponosno.

Nora vrisnu, uze mu kutiju iz ruku i odskoči unazad.

- Užasni dečače! - povika ona.

Sem se baci na pod za kutijom.

- Bili je nestao! - kriknu on i briznu u plač.

Nora se obrati guvernanti.

- Kako ste mogli da mu dopustite tako nešto? - uzviknu ona.

- Oprostite, nisam znala... - U tom trenutku u razgovor se umešao Hju.

- Nije napravljena nikakva šteta - reče on, pokušavajući da smanji napetost. On zagrlji Noru. - Samo si se uplašila i to je sve. - On je izvede u predvorje. - Pođimo sada svi, vreme je za polazak.

Dok su izlazili iz kuće, on spusti ruku Semu na rame.

- Slušaj, Seme, nadam se da si sada naučio da uvek moraš paziti da ne uplašiš dame.

- Izgubio sam ljubimca - reče Sem žalosno.

- Pauci ionako baš ne vole da žive u kutijicama za šibice. Možda bi trebalo da imaš nekog drugog ljubimca. Da li bi voleo da imaš kanarinca?

Njegovo lice se istoga trena ozarilo.

- Mogu li?

- Morao bi da paziš da redovno dobija hranu i vodu, inače bi mogao da uquine.

- Hoću, hoću!

- U tom slučaju, sutra ćemo ti potražiti kanarinca.

- Uraaaa!

U zatvorenim kočijama odvezli su se do kensingtonske metodističke crkve. Sve vreme je padala kiša. Dečaci još nikada nisu bili na sahrani. Tobu, koji je bio prilično ozbiljno dete, reče:

- Je l' moramo da plačemo?

Nora reče:

- Ne budi tako glup.

Hjuu je bilo žao što ona prema dečacima ne pokazuje malo više ljubavi. Kad joj je umrla majka, bila je mala i on je pretpostavljao da joj je zbog toga teško da se prema svojoj deci ponaša majčinski: nikada nije naučila kako se to radi. *Ipak, mogla je više da se potrudi*, pomisli on, i reče Tobiju:

- Ali, možeš da plačeš ako želiš. Na sahranama je to dopušteno.

- Mislim da neću. Nisam baš naročito voleo strica Džozefa. - Sem reče: - Ja sam voleo pauka Bilija.

Najmlađi, Soli reče:

- Ja sam preveliki da bih plakao.

Kensingtonska metodistička crkva od kamena izražavala je podvojena osećanja imućnih metodista, koji su verovali u versku jednostavnost, ali su potajno žudeli da pokažu svoje bogatstvo. Iako su je nazivali „*dvoranom*“, bila je jednako kitnjasta kao i svaka anglikanska ili katolička crkva. U njoj nije bilo oltara, ali u crkvi su se nalazile veličanstvene orgulje. Slike i kipovi bili su zabranjeni, međutim arhitektura je bila barokna, ukrasni

reljefi ekstravagantni, a dekor vrlo kitnjast.

Tog prepodneva, crkva je, uključujući i galerije, bila prepuna, a ljudi su stajali i u prolazima i u zadnjem delu. Činovnici banke dobili su slobodan dan kako bi mogli da prisustvuju sahrani, a prisutni su bili i predstavnici svih važnih finansijskih institucija londonskog Sitija. Hju se klimanjem glave pozdravio s guvernerom *Engleske banke*, ministrom finansija i s Benom Grinbornom, koji je sada imao preko sedamdeset godina, ali se držao pravo poput mladog gardiste.

Porodica je uvedena na rezervisana mesta u prednjem redu. Hju je sedeo pored strica Samjuela, koji je izgledao besprekorno kao i uvek: nosio je crni frak, košulju s visokim okovratnikom i moderno uvezanu svilenu kravatu. Poput Grinborna, i Samjuel je bio u sedamdesetim godinama i takođe je bio živahan i snažan.

Sada kada je Džozef umro, bilo bi najlogičnije da ga na mestu starijeg partnera zameni Samjuel. Bio je najstariji i imao je najviše iskustva od svih partnera. Međutim, Ogasta i Samjuel su se mrzeli i ona bi mu se žestoko suprotstavila, verovatno podstičući Džozefovog brata, mladog Vilijama, koji je sada imao četrdeset dve godine.

Između drugih partnera, dvojica nisu dolazila u obzir, budući da nisu nosila prezime Pilaster: major Hartšorn i ser Hari Tonks, suprug Džozefove kćerke Klementine. Preostali su još samo Hju i Edvard.

Hju je želeo da postane stariji partner, to je želeo svim srcem. Iako je bio najmlađi među partnerima, bio je najsposobniji bankar među njima. Znao je da od njihove banke može da stvori veću i jaču instituciju nego što je to ikada bila, a istovremeno da smanji njenu izloženost riskantnim zajmovima na kakve se do tada oslanjao Džozef. Međutim, Ogasta bi mu se suprotstavila još žešće nego Samjuelu. Ali on nije mogao da podnese pomisao na to da treba čekati da Ogasta ostari ili da umre pa da tek onda preuzme vođenje banke. Njoj je bilo tek pedeset osam godina: bez problema bi mogla da poživi još petnaestak, jednako snažna i zlobna kao i uvek.

Od partnera je preostao još samo Edvard. On je sedeo kraj Ogaste u prvom redu. Pretvorio se u krupnog sredovečnog muškarca crvenog lica, koji je nedavno dobio neki veoma ružan osip. Nije bio ni inteligentan ni vredan i tokom tih sedamnaest godina uspeo je o bankarskom poslu da nauči vrlo malo. Dolazio je na posao posle deset i oko podneva odlazio na ručak, a često se više uopšte nije vraćao u banku. Za doručkom je obično pio šeri i gotovo svakodnevno je bio pripit, tako da se u svemu oslanjao na svog pisara Simona Olivera, koji ga je izvlačio iz nevolja. Pomisao na to da bi on

mogao da postane stariji partner bila je nezamisliva.

Pored Edvarda je sedela njegova žena, što je bila prava retkost. Njih dvoje su vodili potpuno odvojene živote. On je živeo u *Vajtheven hausu* sa svojom majkom, dok je Emili sve vreme provodila u njihovoj kući na posedu koji su odavno kupili i dolazila je u London samo povodom svečanosti i zvaničnih prilika kao što su na primer sahrane. Emili je nekada bila veoma lepa, s krupnim plavim očima i detinjastim osmehom, ali sada su bore na njenom licu odražavale mnogo godina razočaranja. Njih dvoje nisu imali dece i Hjuu se činilo da se mrze.

Pored Emili je sedeo Miki Miranda, neverovatno zgodan i bezbrižan u sivom kaputu s okovratnikom od crnog nerca. Otkako je saznao da je Miki ubio Pitera Midltona, Hju ga se plašio. Edvard i Miki su i dalje bili nerazdvojni prijatelji. Miki je tokom poslednjih deset godina učestvovao u brojnim ulaganjima u Južnu Ameriku koje je podržavala njihova banka.

Obred je bio dugotrajan i zamoran, a potom je putovanje povorke od crkve do groblja, po neumoljivoj septembarskoj kiši, potrajalo punih sat vremena, zbog toga što su za sandukom išle stotine kočija.

Hju je proučavao Ogastu dok su njenog muža spuštali u zemlju. Stajala je ispod velikog kišobrana koji je držao Edvard. Kosa joj je bila sasvim seda i izgledala je veličanstveno s ogromnim crnim šeširom. Zar ne bi sada, kada je izgubila svog životnog saputnika, morala da izgleda ljudskije i jadrnije? Međutim, njeno ponosno lice bilo je izbrazdano borama nepopustljivosti, poput mermerne skulpture nekog rimskog senatora, i na njemu se nije odražavao nikakav bol.

Nakon sahrane, u *Vajtheven hausu* je za celu širu porodicu Pilastera, a među njima su bili svi partneri, njihove supruge i deca, bliski poslovni saradnici i dugogodišnji poznanici poput Mikija Mirande, priređen ručak. Kako bi svi mogli da jedu zajedno, Ogasta je u dugačkom salonu spojila dva stola.

Hju u toj kući nije bio već godinu-dve, a od njegove poslednje posete unutrašnjost je ponovo bila preuređena, ovoga puta u modernom arapskom stilu. Na vrata su postavljeni mavarski lukovi, sav nameštaj je bio ukrašen rezbarijama, na presvlakama su se isticali živopisni apstraktni islamski dezeni, a u salonu se nalazila kairska zavesa i stalak za Kuran.

Ogasta je Edvardu rekla da sedne na mesto svog oca. Hjuu se činilo da je to pomalo netaktilno. To što je za stolom sedeo na očevom mestu okrutno je naglašavalo činjenicu da je potpuno nesposoban da ga zameni. Džozef je bio hirovit rukovodilac, ali svakako nije bio budala.

Međutim, Ogasta je, kao i uvek, imala sasvim određen cilj. Pred kraj ručka, ona uobičajeno arogantno reče:

- Treba što pre imenovati novog starijeg partnera, a to će očigledno biti Edvard.

Hju je bio užasnut. Ogasta je oduvek precenjivala svog sina, ali ovo je ipak bilo sasvim neočekivano. Bio je siguran da ona nikako ne može dobiti ono što želi, međutim uznemiravala ga je činjenica da se usudila da predloži tako nešto.

Usledila je tišina i on shvati da svi čekaju da progovori. Unutar porodice, Hju je predstavljao opoziciju tokom Ogastine vladavine. Nekoliko trenutaka je oklevao, razmišljajući o tome kako da postupi. Zatim odluči da uđe u sukob.

- Mislim da bi partneri morali sutra da raspravljaju o tome - reče on.

Ogasta nije nameravala da ga tek tako pusti. Ona reče:

- Bila bih ti zahvalna ako mi ne bi određivao o čemu smem da razgovaram u svojoj kući, mladi Hju.

- Kad već insistiraš... - Žurno je pokušavao da sredi misli. - Ništa se ne podrazumeva u vezi s tom odlukom, iako ti, draga strina, očigledno ne razumeš sve fineze u vezi s tim pitanjem, možda i zbog toga što nikada nisi radila u banci, štaviše, uopšte nisi radila...

- Kako se usuđuješ...

On je povišenim glasom uspeo da je nadjača.

- Najstariji živi partner je stric Samjuel - reče on. Shvatio je da zvuči previše agresivno i spustio je glas. - Siguran sam da ćemo se svi složiti da bi on bio vrlo mudar izbor, zreo iskusan i visoko kotiran u finansijskom svetu.

Stric Samjuel klimnu glavom, zahvaljujući na taj način na komplimentu, ali ništa ne reče. Niko se nije usprotivio Hjuu, ali, niko ga nije ni podržao. On zaključi da niko ne želi da se suprotstavi Ogasti: *kukavice više vole da on to u učini u njihovo ime*, cinično pomisli.

Onda neka bude tako. On nastavi:

- Međutim, stric Samjuel je već jednom odbio tu čast. Ako to ponovo učini, najstariji Pilaster je mladi Vilijam, koji takođe ima veliki ugled u Sitiju.

Ogasta nestrpljivo reče:

- Odluku ne donosi Siti, već porodica Pilaster.

- Tačnije, partneri *banke Pilasters* - ispravi je Hju. - Ali kao što je partnerima potrebno poverenje preostalog dela porodice, tako je i banci potrebno poverenje šire finansijske zajednice. Ako izgubimo to poverenje, s

nama je gotovo.

Činilo se da Ogastu sve više obuzima bes.

- Imamo pravo da izaberemo koga god hoćemo!

Hju odlučno odmahnu glavom. Ništa ga nije više iritiralo od takvih neodgovornih izjava.

- Nemamo mi nikakvo pravo, imamo samo obaveze - reče on nepopustljivo. - Ljudi nam poveravaju milione i milione funti. Ne možemo da radimo šta god želimo: moramo da radimo ono što je naša dužnost.

Ogasta pokuša da promeni taktiku.

- Edvard je sin i naslednik.

- Nije reč o naslednoj tituli! - reče Hju ogorčeno. - To mesto pripada najsposobnijem.

Sada je Ogasta osetila ogorčenje.

- Edvard je jednako dobar kao i bilo ko drugi!

Hju je počeo da kruži pogledom oko stola, na trenutak ga značajno zaustavljajući na svakom muškarcu.

- Postoji li ovde neko ko će staviti ruku na srce i reći da je Edvard najsposobniji bankar među nama?

Usledila je duga tišina.

Ogasta zatim reče:

- Edvardove južnoameričke obveznice donele su banci pravo bogatstvo.

Hju klimnu glavom.

- Tačno je da smo poslednjih deset godina prodali južnoameričke obveznice u vrednosti od više miliona funti, i da je Edvard vodio sve te poslove. Međutim, reč je o rizičnom novcu. Ljudi su kupovali obveznice zbog toga što su imali poverenja u *banku Pilasters*. Ako samo jedna južnoamerička vlada odbije da isplati dugove, cena svih južnoameričkih obveznica sunovratiće se u provaliju... a krivica za to će se svaliti na *banku Pilasters*. Zbog Edvardovog uspeha u prodaji južnoameričkih obveznica, naš ugled je, a to je ono najvrednije što imamo, sada u rukama grupe divljih despota i generala koji ne znaju ni da čitaju. - Dok je to govorio, Hju je shvatio da se sasvim prepustio osećanjima. Pameću i upornim radom doprineo je izgradnji ugleda banke i sada je bio besan pri pomisli na to da je Ogasta rešila da ugrozi sve to.

- Ti prodaješ severnoameričke obveznice - reče Ogasta. - Uvek postoji rizik. Takav je bankarski posao. - Govorila je pobedonosno, kao da mu je otkrila neoprostivu manu.

- Sjedinjene Američke Države imaju savremenu demokratsku vlast,

ogromno prirodno blago i nemaju neprijatelje. Sada kada su ukinuli ropstvo, nema nikakvog razloga da ta zemlja ne bude stabilna narednih sto godina. Južna Amerika je, naprotiv, skup zaraćenih država s diktatorskom vlašću, koje već za deset dana mogu izgledati sasvim drugačije. U oba slučaja postoji rizik, međutim na severu, taj rizik je neuporedivo manji. Suština bankarstva sastoji se u kalkulisanju rizika.

- Samo zavidiš Edvardu... oduvek si mu zavideo - reče ona.

Hju se pitao zbog čega ostali partneri tako uporno ćute. Čim je postavio to pitanje, shvatio je da je Ogasta sigurno unapred razgovarala s njima. Ali, nije valjda uspela da ih nagovori da prihvate Edvarda kao starijeg partnera? Obuze ga ozbiljna zabrinutost.

- Šta vam je to rekla? - reče on iznenada, gledajući ih sve jednog po jednog. - Vilijame? Džordže? Hari? Hajde, iznesite to na videlo. Već ste razgovarali o tome i Ogasta vas je sve nasamarila.

Svi su ga gledali pomalo tupavo. Potom Vilijam konačno reče:

- Niko nije nasamaren, Hju. Međutim, Ogasta i Edvard su veoma jasno rekli da će u slučaju da Edvard ne postane stariji partner, njih dvoje... - činilo se da mu je neprijatno.

- Hajde, nastavi... - reče Hju.

- Da će njih dvoje povući svoj kapital iz banke.

- Šta?

Hju je bio zaprepašćen. Povlačenje kapitala u toj porodici bio je kardinalan greh: njegovom ocu, koji je to učinio, nikada nije oprosteno. Sama činjenica da je Ogasta bila spremna makar samo da zapreti takvim korakom bila je neverovatna i dokazivala je da je ona smrtno ozbiljna.

Ona i Edvard zajedno su kontrolisali oko četrdeset posto kapitala kojim je raspolagala banka, što je više od dva miliona funti. Ako oni povuku taj novac krajem finansijske godine, na šta imaju zakonsko pravo, banka će biti gotovo sasvim onesposobljena.

Zapanjujuće je da je Ogasta uopšte izgovorila takvu pretnju, još gore je to što su partneri bili voljni da joj popuste.

- Time svu vlast predajete u njene ruke! - reče on. - Ako joj dopustite da se tako izvuče ovog puta, ponovo će vam to učiniti. Kad god bude nešto želela, moći će jednostavno da zapreti povlačenjem kapitala i vi ćete popustiti. Onda možete i nju da postavite za starijeg partnera.

Edvard besno reče:

- Da se nisi usudio da tako razgovaraš s mojom majkom... pazi kako se ponašaš!

- Dodavola s pravilima ponašanja - odgovori Hju grubo. Znao je da time što će izgubiti kontrolu nimalo ne pomaže svojoj argumentaciji, ali bio je previše besan da bi mogao da prestane. - Upropastićete jednu veliku banku. Ogasta je slepa, Edvard je glup, a svi vi ostali ste prevelike kukavice da biste ih u tome zaustavili. - Odgurnuvši stolicu, on ustade i baci salvetu na sto, kao da ih sve izaziva. - E pa ovde postoji neko koga nećete moći da zaplašite.

Zastao je i duboko udahnuo, svestan toga da se sprema da kaže nešto što će promeniti tok njegovog budućeg života. Svi pogledi su bili prikovani za njega. Nije imao drugih mogućnosti.

- Podnosim ostavku - reče on.

Dok se okretao od stola, uhvatio je Ogastin pogled i na njenom licu ugledao pobedonosan osmeh.

Te večeri ga je posetio stric Samjuel.

Samjuel je sada bio starac, međutim zbog toga nije ništa manje pazio na izgled nego što je to činio pre dvadeset godina. I dalje je živio sa Stivenom Kejnom, svojim „sekretarom“. Hju je bio jedini Pilaster koji je ponekad odlazio u njihovu kuću, kuću u razuzdanoj četvrti Čelsi, prepunu mačaka i ukrašenu u modernom stilu. Jednom prilikom, nakon što su već popili pola boce porta, Stiven je rekao da je on jedina žena u porodici Pilaster koja nije oštrokonda.

Kad ga je Samjuel posetio, Hju je bio u svojoj biblioteci, u koju se svakodnevno zatvarao posle večere. Na kolenu je držao knjigu, međutim nije je čitao. Umesto toga, nepomično je gledao u vatru, razmišljajući o budućnosti. Imao je mnogo novca, dovoljno da bez rada udobno živi do kraja života, ali sada više nikada ne može da postane stariji partner. Stric Samjuel je izgledao umorno i tužno.

- Gotovo celog života se nisam slagao sa svojim bratom Džozefom - reče on. - Sada bih voleo da nije bilo tako.

Hju mu ponudi piće i on ga zamoli da mu sipa porto. Hju pozva batlera i zatraži bocu pića.

- Kako se osećaš zbog svega ovoga? - upita Samjuel.

- Ranije sam bio besan, međutim, sada sam samo malodušan - odgovori Hju. - Edvard je tako beznadežno nesposoban za mesto starijeg partnera, ali tu se više ništa ne može. A ti?

- Osećam isto što i ti. I ja ću podneti ostavku. Neću povući svoj kapital, barem za sada, ali otići ću krajem godine. To sam im rekao nakon tvog dramatičnog odlaska. Ne znam da li je trebalo da ih obavestim i ranije.

Time se ništa ne bi promenilo.

- Šta su još rekli?

- Pa, da, to je zapravo i pravi razlog zbog kojeg sam došao, dragi moj dečače. Žao mi je što moram da kažem da sam neka vrsta glasnika koji odlazi kod neprijatelja. Zamolili su me da te nagovorim da ne odstupiš.

- U tom slučaju, oni su proklete budale.

- To svakako jesu. Međutim, postoji jedna stvar o kojoj bi trebalo da razmisliš. Ako odmah odstupiš, svi u Sitiju će znati šta je uzrok toga. Ljudi će reći da je Hju Pilaster verovatno u pravu, ako je uveren da Edvard ne može da vodi banku. To bi moglo da dovede do gubitka poverenja.

- Pa, ako banka ima slabo rukovodstvo, ljudi i treba da izgube poverenje u nju. U suprotnom, izgubiće novac.

- Ali šta ako tvoja ostavka izazove finansijsku krizu?

Hju nije mislio na to.

- Je li to moguće?

- Mislim da jeste.

- Naravno da to ne bih želeo. - Takva kriza bi mogla da uništi i druge, sasvim solidne firme, onako kako je krah firme *Overend Gurni* 1866. uništio firmu Hjuovog oca.

- Možda bi trebalo da ostaneš do kraja finansijske godine, kao i ja - reče Samjuel. - To je samo nekoliko meseci. Tada će Edvard već neko vreme biti na čelu banke i ljudi će se na to navići a ti ćeš moći da odeš bez dizanja prašine...

Batler se vratio s portom. Hju je zamišljeno pijuckao. Smatrao je da mora da pristane na Samjuelov predlog, koliko god mu se to nije dopadalo. Svima njima je očitao lekciju o obavezama prema ulagačima i široj finansijskoj zajednici i sada je morao da vodi računa o svojim recima. Ako dopusti da banka pretrpi štetu samo zbog njegovih osećanja, ne bi bio nimalo bolji od Ogaste. Osim toga, to odlaganje pružiće mu priliku da na miru razmisli o tome šta će učiniti s preostalim delom života.

On uzdahnu.

- U redu - reče konačno. - Ostaću do kraja godine.

Samjuel klimnu glavom.

- I nadao sam se da ćeš pristati - reče on. - To je ispravna odluka... a ti uvek učiniš ono što je ispravno, pre ili kasnije.

2.

Pre nego što se, pre jedanaest godina, konačno oprostila od visokog društva, Mejzi Grinborn je posetila sve svoje prijatelje, kojih je bilo mnogo i koji su svi bili bogati, i nagovorila ih da daju novac za Rejčelinu žensku bolnicu Sautvark. Tako su troškovi rada bolnice pokriveni prihodima ostvarenim od ulaganja dobijenog novca.

Brigu o novcu vodio je Rejčelin otac, jedini muškarac koji je učestvovao u upravljanju bolnicom. Isprva je Mejzi želela sama da upravlja svim ulaganjima, ali shvatila je da je bankari i brokeri jednostavno ne shvataju ozbiljno. Nisu se obazirali na njena uputstva, zahtevali su odobrenje njenog supruga i uskraćivali joj pojedine informacije. Mogla je i da im se suprotstavi, međutim, prilikom otvaranja bolnice ona i Rejčel su morale da se bore za previše drugih stvari, tako da su prepustile gospodinu Bodvinu upravljanje finansijama.

Mejzi je bila udovica, ali Rejčel je i dalje bila udata za Mikija Mirandu. Rejčel se nije videla s mužem, a on ipak nije želeo da se razvede. Punih deset godina ona je održavala diskretnu vezu s Mejzinim bratom, Denom Robinsonom, koji je bio član Parlamenta. Njih troje su živeli zajedno u Mejzinoj kući u predgrađu Volvort.

Bolnica se nalazila u radničkoj četvrti u samom srcu grada. Iznajmile su na duži rok četiri kuće u nizu u blizini *Katedrale Sautvark* i na svakom spratu srušile unutrašnje zidove kako bi kuće pretvorile u bolnicu. Umesto niza kreveta u zasebnim odeljenjima, bolnica je imala male udobne sobe, u kojima su se nalazila samo po dva do tri kreveta.

U Mejzinoj kancelariji, intimnom utočištu u blizini glavnog ulaza, nalazile su se dve fotelje, vaza s cvećem, izbleđeli tepih i zavese jarkih boja. Na zidu je visio uokvireni plakat „*Čudesne Mejzi*“. Radni sto bio je uredan, a knjige u kojima je vodila evidenciju stajale su u ormanu.

Žena koja joj je sedela preko puta bila je bosa, u odrpanoj odeći i na izmaku devetog meseca trudnoće. U očima je imala onaj oprezan, očajan pogled gladne mačke koja ulazi u nepoznatu kuću u nadi da će je neko nahraniti. Mejzi reče:

- Kako se zoveš, dušo?
- Rouz Porter, gospojo.

Uvek su je oslovljavale s „*gospojo*“, kao da je nekakva velika dama, a ona je još davno odustala od pokušaja da ih navede da je zovu Mejzi.

- Želiš li šolju čaja?

- Da, molim vas, gospojo.

Mejzi natoči čaj u običnu porcelansku šolju, pa dodade mleko i šećer.

- Izgledaš umorno.

- Pešačila sam sve od Bata, gospojo.

To je bilo sto šezdeset kilometara.

- Sigurno si pešačila nedelju dana! - reče Mejzi. - Jadnice.

Rouz briznu u plač. Scena je bila uobičajena i Mejzi je na takve stvari već navikla. Bilo je najbolje da ih puste da se isplaču koliko god žele. Sela je na naslon za ruke Rouzine fotelje i zagrlila je.

- Znam da sam zgrešila - jecala je Rouz.

- Nisi zgrešila - reče Mejzi. - Ovde smo sve samo žene i razumemo te. Mi ne govorimo o grehu. To je za sveštenike i političare.

Nekoliko trenutaka kasnije, Rouz se smirila i počela da pije čaj. Mejzi je iz ormana izvadila knjigu za evidenciju, pa je sela za sto. Vodila je beleške o svakoj ženi koja je primljena u bolnicu. Takvi podaci su često bili korisni. Kad bi neki „*pravedan*“ konzervativac u Parlamentu rekao da su većina nevenčanih majki prostitutke, da sve one žele da napuste svoju decu ili da naprave neku sličnu glupost, ona bi to porekla, pažljivim pristojnim pismom punim činjenica, ponavljajući to i u govorima koje je držala širom zemlje.

- Ispričaj mi šta se dogodilo - reče ona Rouz. - Kako si živela pre nego što si zatrudnela?

- Radila sam kao kuvarica za neku gospođu Friman iz Bata.

- A kako si upoznala svog mladića?

- Prišao mi je na ulici. Imala sam slobodno popodne i nosila sam nov žuti suncobran. Izgledala sam privlačno, to znam. Taj žuti suncobran doneo mi je pravu nesreću.

Mejzi je uspela da izvuče iz nje celu priču. Bila je tipična. Muškarac je bio tapetar, pripadao je uglednom i uspešnom delu radničke klase. Udvarao joj se i razgovarali su o braku. Tokom toplih večeri milovali su se dok su nakon sumraka sedeli u parku, okruženi i drugim takvim parovima. Prilika za polni odnos bilo je malo, ali uspeli su da učine to četiri-pet puta, kad nije bilo njene gospođe ili kad je žena kod koje je on stanovao bila pijana. A onda je on ostao bez posla. U potrazi za novim poslom, preselio se u drugi grad; primila je samo jedno ili dva pisma od njega; i onda je sasvim nestao iz njenog života. Tada je otkrila da je trudna.

- Pokušaćemo nekako da dođemo do njega - reče Mejzi.

- Ne bih rekla da me još uvek voli.

- Videćemo.

Bilo je iznenađujuće koliko su često takvi muškarci na kraju bili voljni da se ožene tim devojkama. Čak i ako su pobjegli kada su saznali da je trudna, neki od njih su zažalili zbog takve panične reakcije. U Rouzinom slučaju, postojali su dobri izgledi. Muškarac je otišao zbog toga što je ostao bez posla, a ne zato što je prestao da je voli; i još nije znao da će postati otac. Mejzi je uvek pokušavala da ih navede na to da dođu u bolnicu i da vide majku i dete. Pogled na bespomoćno novorođenče, sopstveno dete, ponekad je u njima budio najplemenitije porive.

Rouz se trgnu i Mejzi je upita:

- Šta ti je?

- Bole me leđa. To mora da je od mnogo pešačenja.

Mejzi se nasmejala.

- Ne bole te leđa. Dete se sprema da izađe. Dođi, moramo da te smestimo u krevet.

Ona povede Rouz na sprat i predade je bolničarki.

- Sve će biti u redu - reče ona. - Dobićeš lepo zdravo dete.

Ušla je u drugu sobu i zastala pored kreveta žene koju su zvali gospođica Niko, budući da je odbijala da pruži bilo kakvu informaciju o sebi, pa čak i ime. Njen naglasak je ukazivao na to da dolazi iz visoke klase, a na sebi je imala skupo donje rublje i Mejzi je bila prilično sigurna da je Jevrejka.

- Kako se osećaš, dušo? - upita je Mejzi.

- Udobno mi je... i mnogo sam vam zahvalna, gospođo Grinborn.

Rouz i ona bile su potpuno različite, kao da su došle s dva suprotna kraja sveta, međutim, obe je zadesila ista sudbina i obe će se poroditi na jednako bolan i krvav način.

Kad se vratila u svoju sobu, Mejzi je nastavila da piše pismo koje je nameravala da pošalje uredniku *Tajmsa*.

Ženska bolnica Bridž strit Sautvarč London 10. septembar 1890.

Uredniku Tajmsa

Poštovani gospodine,

sa zanimanjem sam pročitala pismo doktora Čarlsa Vikama o tome da su žene fizički inferiorne u odnosu na muškarce.

Kad je počela da piše pismo, nije tačno znala kako da ga nastavi, ali dolazak Rouz Porter u bolnicu nadahnuo ju je.

U ovu bolnicu sam upravo primila mladu ženu u izvesnom stanju koja je ovamo

dopešaćila iz Bata.

Urednik će verovatno izbaciti reči „u izvesnom stanju“ kao vulgarne, ali Mejzi nije imala nameru da umesto njega sprovodi takvu cenzuru.

Primećujem da doktor Vičam piše iz kluba Kaus i ne mogu se uzdržati a da se ne upitam koliko bi članova tog kluba moglo da prepešači razdaljinu od Bata do Londona.

Naravno, kao žena nikada nisam bila u tom klubu, ali često vidim njegove članove na stepeništu, kako zaustavljaju kočije koje će ih odvesti na odredište udaljeno samo kilometar-dva, možda i manje, i moram reći da većina njih izgleda kao da bi im veoma teško palo da prepešače od Pikadili serkla do Parlament skvera.

Sasvim je sigurno da ti ljudi ne bi mogli da odraduju dvanaestosatne smene u industrijskim mučionicama u Ist Endu, kao što je to svakodnevno slučaj s hiljadama Engleskinja...

U pisanju pisma ponovo ju je prekinulo kucanje na vratima.

- Napred! - reče ona glasno.

Žena koja je ušla u njenu kancelariju nije bila ni siromašna ni trudna. Imala je krupne plave oči i devojačko lice i nosila je skupu odeću. Bila je to Emili, supruga Edvarda Pilastera.

Mejzi ustade i poljubi je. Emili Pilaster je bila jedna od žena koja je podržavala otvaranje ove bolnice. U toj grupi okupilo se iznenađujuće raznoliko žensko društvo, Mejzina stara prijateljica Ejpril Tilzli, sada vlasnica tri londonske javne kuće, takođe je bila članica. One su davale bolnici odbačenu odeću, stari nameštaj, višak hrane iz svojih kuhinja i raznovrsne sitnice, poput papira i mastila. Ponekad su pronalazile i posao majkama. Međutim, moralnu podršku su pre svega pružale Mejzi i Rejčel u trenucima kada su ih oni koji dominiraju celokupnim društvom, a to su sve odreda bili muškarci, napadali zbog toga što nisu uvele obavezu molitvi, pevanja himne i propovedanja o grehu majčinstva van braka.

Mejzi se osećala delimično odgovornom za katastrofu koja se dogodila kad je Emili došla u Ejprilin bordel tokom *Noći pod maskama* i nije uspela da zavede sopstvenog muža. Od tada su Emili i odvratni Edvard diskretno vodili odvojen život bogatih parova koji se mrze.

Tog prepodneva Emili je bila dobro raspoložena i uzbuđena. Prvo je sela, a zatim ponovo ustala da proveri jesu li vrata dobro zatvorena. Potom reče:

- Zaljubila sam se.

Mejzi nije bila sigurna da je to nužno i dobra novost, ali ipak reče:

- Pa to je divno! U koga?

- U Roberta Čarlsvorta. On je pesnik i piše članke o italijanskoj umetnosti. Najveći deo godine živi u Firenci, ali iznajmljuje kolibu u našem selu; voli Englesku u septembru.

Iz te priče, Mejzi se činilo da Robert Čarlsvort ima dovoljno novca da bi bez ikakvog rada mogao da živi sasvim udobno.

- Zvuči ludo romantično - reče ona.

- O, da, ludo je romantičan i veoma osećajan, sigurno bi ti se svideo.

- U to sam sigurna - reče Mejzi, iako zapravo nije podnosila osećajne pesnike s dobrim prihodima. Ipak, bila je srećna zbog Emili, koja je doživela više nesreće nego što je zaslužila.

- Jesi li mu postala ljubavnica?

Emili se zacrvenela.

- O, Mejzi, ti uvek postavljaš najneprijatnija pitanja! Naravno da nisam!

Nakon onoga što se dogodilo tokom *Noći pod maskama*, Mejzi je bilo neverovatno da Emili bilo šta može biti neprijatno. Međutim, iskustvo ju je naučilo da je upravo ona, Mejzi, neobična u tom pogledu. Većina žena bi mogla da zatvori oči praktično pred svim i svačim, samo ako to zaista žele. Mejzi, međutim, nije imala strpljenja s uglađenim eufemizmima i faktičnim frazama. Ako ju je nešto zanimalo, ona je to i pitala.

- Pa dobro - reče ona bez i malo okolišanja: - Ne možeš da mu budeš supruga, zar ne?

Odgovor ju je sasvim zatekao.

- Zbog toga sam i došla kod tebe - reče Emili. - Znaš li nešto o tome kako se poništava brak?

- O, bože! - Mejzi se na trenutak zamislila. - Pretpostavljam, uz obrazloženje da brak nikada nije konzumiran?

- Da. - Mejzi klimnu glavom. - Da, znam za to. - Nije bilo nimalo čudno to što je Emili došla da zatraži pravni savet od nje. Među advokatima nije bilo nijedne žene, a muškarac bi verovatno otišao pravo kod Edvarda i sve mu ispričao. Mejzi se javno zalagala za ženska prava i proučila je postojeće zakone o braku i razvodu.

- Morala bi da odeš u *Odeljenje za testamente, razvode i pomorsko pravo Vrhovnog suda* - reče ona. - I morala bi da dokažeš da je Edvard impotentan u svim okolnostima, a ne samo s tobom.

Na Emilinom licu se pojavilo razočaranje.

- O, bože - reče ona. - Znamo da nije tako.

- Osim toga, činjenica da nisi nevinna mogla bi da predstavlja veliki

problem.

- Znači, nema nikakve nade - reče Emili žalosno.

- Jedini način na koji bi to mogla izvesti jeste da nagovoriš Edvarda da saraduje. Misliš li da bi pristao na to?

Emili se razvedrila.

- Možda i bi.

- Ako potpiše izjavu u kojoj stoji da je impotentan i pristane da ne osporava poništenje, tvojim dokazima se niko neće suprotstavljati.

- U tom slučaju, pronaći ću načina da ga navedem da to potpiše. - Na Emilinom licu se pojavio izraz tvrdoglavosti i Mejzi se priseti koliko ta devojka ume da bude neočekivano svojeglava.

- Budi diskretna. Ovakvo zavereništvo muža i žene je protivzakonito i postoji čovek koji se zove kraljičin nadzornik, koji igra svojevrsnu ulogu policajca u slučajevima razvoda.

- Hoću li kasnije moći da se udam za Roberta?

- Da. Nekonzumiranje braka je osnova za potpuni razvod po crkvenim zakonima. Da bi došao na sud, tvom slučaju će biti potrebno oko godinu dana, a onda postoji još i period čekanja od šest meseci, nakon kojeg razvod postaje konačan, međutim nakon toga ćeš dobiti dozvolu da ponovo možeš da se udaš.

- Oh, nadam se da će Edvard to učiniti.

- Šta oseća prema tebi?

- Mrzi me.

- Misliš da bi voleo da te napusti?

- Mislim da mu je svejedno, samo ako ga se klonim.

- A kad ga se ne bi klonila?

- Misliš, kad bih počela da mu dosađujem?

- Upravo tako.

- Verovatno bih mogla...

Mejzi je bila sigurna da Emili, ako odluči, može da postane nepodnošljivo dosadna.

- Biće mi potreban advokat da mi napiše pismo koje će Edvard potpisati - reče Emili.

- Zamoliću Rejčelinog oca, on je advokat.

- Možeš li mi to učiniti?

- Naravno. - Mejzi pogleda na sat. - Danas ne mogu da se vidim s njim, prvi dan je novog polugodišta u školi *Vindfield* i moram da odvedem Bertija. Ali razgovaraću s njim sutra ujutru

Emili ustade.

- Mejzi, ti si najbolja prijateljica koju žena može da ima.

- Znaš šta, ovo će podići veliku prašinu unutar porodice Pilaster. Ogasta će pobesneti.

- Ne bojim se Ogaste - reče Emili.

* * *

Mejzi Grinborn privlačila je mnogo pažnje u školi *Vindfild*. I to oduvek. Bila je poznata kao udovica basnoslovno bogatog Solija Grinborna, iako je sama imala vrlo malo novca. Bila je takođe na glasu i kao „*napredna*“ žena koja veruje u ženska prava i, kako se govorilo, podstiče sluškinje da rađaju nezakonitu decu. Osim toga, kad god je dovodila Bertija u školu, bila je u pratnji Hju Pilastera, zgodnog bankara koji je namirivao sve troškove njenog sina: podozrivi roditelji nesumnjivo su pretpostavljali da je Hju Bertijev pravi otac. Ali glavni razlog njihovog zanimanja, smatrala je ona, bio je taj što je s trideset pet godina i dalje dovoljno lepa da se muškarci okreću za njom.

Tog dana je na sebi imala haljinu boje paradajza, kratak sako iste boje i šešir ukrašen perom. Znala je da izgleda lepo i bezbrižno. Međutim, od tih odlazaka u školu s Bertijem i Hjuom zapravo ju je bolelo srce.

Od one noći koju je provela s Hjuom prošlo je sedamnaest godina i još ga je volela kao i tada, kao i uvek. Vreme je uglavnom provodila potpuno zaokupljena nevoljama jadnih devojaka koje su joj dolazile u bolnicu, zaboravljajući tako svoj bol; međutim, dva-tri puta godišnje morala je da se vidi s Hjuom i tada bi je ponovo obuzeo bol.

Već jedanaest godina je znao da je Bertijev pravi otac. Na tu činjenicu ukazao mu je Ben Grinborn, a on je suočio Mejzi s tim sumnjama. Rekla mu je istinu. Od tada je za Bertija učinio sve što je mogao, osim službenog priznanja da mu je otac. Berti je verovao da mu je otac umro, simpatični Solomon Grinborn, a da su mu rekli istinu, samo bi i u njemu izazvali nepotreban bol. Zvao se Hjubert, nadimak Berti dobio je po princu od Velsa, koji se takođe zvao Berti. Mejzi se više uopšte nije viđala s princom. Više nije bila dama koja priređuje balove za pripadnike visokog društva ni žena milionera: sada je bila samo udovica koja živi u skromnoj kući negde u južnim londonskim predgrađima, a takve žene nisu pripadale prinčevom krugu prijatelja.

Odlučila je da svom sinu da ime Hjubert zbog toga što je slično imenu Hju, ali ubrzo joj je postalo neprijatno zbog te sličnosti, tako da je to bio drugi razlog što su dečaka zvali Berti. Sinu je rekla da je Hju bio najbolji

prijatelj njegovog pokojnog oca. Na sreću, između Bertija i Hjuja nije postojala nikakva očigledna sličnost. Berti je zapravo ličio na njenog oca, imao je meku tamnu kosu i tužne smeđe oči. Bio je visok i snažan, dobar sportista i vredan učenik i Mejzi je bila toliko ponosna na njega da joj se ponekad činilo da će joj se srce raspući od toga.

Tokom tih susreta, Hju je bio veoma ljubazan prema Mejzi, dok je igrao ulogu porodičnog prijatelja, a ona je jasno videla da on jednako bolno kao i ona doživljava tu slatko-gorku situaciju.

Mejzi je, preko Rejčelinog oca, znala da Hjuja u Sitiju smatraju čudom. Kad bi govorio o banci, oči bi mu se svetlucale i pritom je bio zanimljiv i zabavan. Znala je da mu posao predstavlja izazov i zadovoljstvo. Međutim, kad god bi im razgovor slučajno skrenuo na porodične teme, on bi postao ogorčen i nekomunikativan. Nije voleo da priča o svojoj kući, svom društvenom životu i, najmanje od svega, o svojoj ženi. Jedino o čemu joj je pričao bila su njegova tri sina koja je voleo do ludila. Međutim, čak i kad je govorio o njima, u glasu mu je provejavala izvesna žalosna nota i Mejzi je po tome zaključila da Nora nije majka koja prema njima iskazuje mnogo ljubavi. Godinama ga je posmatrala kako se miri s brakom u kojem nema osećanja i u kojem vlada seksualna hladnoća.

Tog dana je na sebi imao srebrnosivo odelo od tvida koje je dobro pristajalo uz njegovu prosedu kosu i jarkoplavu kravatu boje njegovih očiju. Bio je malo krupniji nego pre, ali bi mu ponekad i dalje na licu zablistao onaj vragolasti osmeh. Bili su lep par, ali nisu bili par, a činjenica da su izgledali i ponašali se kao par budila je u njoj ogromnu tugu. Kad ga je uhvatila podruku dok su ulazili u školu *Vindfild*, ona pomisli da bi dala i dušu, samo da može da bude s njim svakoga dana.

Pomogli su Bertiju da izvadi iz kofera svoje stvari, a on im je zatim u radnoj sobi pripremio čaj. Hju je doneo tortu kojom bi se šesti razred verovatno mogao hraniti nedelju dana.

- Moj sin Tobi će doći ovamo na početku sledećeg polugodišta - reče Hju dok su pili čaj. - Da li bi mogao malo da pripaziš na njega?

- Vrlo rado - reče Berti. - Paziću da ne ide u *Biskupovu šumu* da se kupa. - Mejzi se namrštila a on reče: - Žao mi je, neslana šala.

- I dalje pričaju o tome, ha? - upita Hju.

- Svake godine direktor priča priču o tome kako se udavio Piter Midlton, pokušavajući tako da zaplaši učenike. Ali oni ipak odlaze na kupanje.

Nakon čaja oprostili su se od Bertija. Mejzi je bila na ivici suza, kao i

uvek kada je morala da ostavi svog malog dečaka, iako je sada već bio viši od nje. Kad su se vratili u mesto, pošli su na voz za London. U odeljenju prvog razreda bili su sami. Dok su posmatrali prirodu sedeći pored prozora u vozu, Hju reče:

- Edvard će postati stariji partner u banci.

Mejzi je bila potpuno zatečena.

- Nisam sigurna da je dovoljno pametan za to!

- I nije. Krajem godine podneću ostavku.

- Oh, Hju! - Mejzi je znala koliko mu je stalo do banke. U nju je polagao sve nade. - Šta ćeš onda?

- Ne znam. Ostajem do kraja fiskalne godine, tako da još imam vremena da razmislim.

- Zar Edvard neće upropastiti banku?

- Bojim se da bi se to moglo dogoditi.

Mejzi se rastužila zbog Hjua. U životu ga je pratilo više nesreće nego što je zaslužio, dok je Edvard imao neuporedivo više sreće.

- Edvard je lord Vajtheven. Znaš li da bi Berti sada, da je tu titulu dobio Ben Grinborn, kao što je i trebalo da bude, bio prvi naslednik titule.

-Da.

- Ali Ogasta je sve to sprečila.

- Ogasta? - reče Hju, zbunjeno se mršteći.

- Da. Ona je stajala iza sveg onog đubreta koje je izašlo u novinama, o tome da li Jevrejin može da dobije plemićku titulu. Sećaš li se?

- Sećam se, ali kako možeš da budeš toliko sigurna u to da je iza toga stajala Ogasta?

- To nam je rekao princ od Velsa.

- Tako znači... - Hju je vrteo glavom. - Kada je reč o Ogasti, iznenađenjima nema kraja.

- U svakom slučaju, jadna Emili je sada lejdi Vajtheven.

- Barem da ima nešto od tog nesrećnog braka.

- Odaću ti jednu tajnu - reče Mejzi i tiho reče, iako u blizini nije bilo nikoga. - Emili se sprema da traži od Edvarda poništenje braka.

- Odlično! To će biti dobro za nju! Pretpostavljam, na osnovu nekonzumiranja?

- Da. Izgleda da nisi iznenađen.

- To se vidi. Nikada se ne dodiruju. Toliko im je neprijatno kad su zajedno da je teško poverovati da su muž i žena.

- Ona sve ove godine vodi život zasnovan na lažima i sada je odlučila da

ga prekine.

- Imaće problema s mojom porodicom - reče Hju.

- Hoćeš da kažeš, s Ogastom. - To je bilo prvo na šta je i Mejzi pomislila.

- Emili je svesna toga. Međutim, ona ima tvrdoglavu narav koja bi joj mogla pomoći.

- Da li voli nekog drugog?

- Da. Ali neće mu postati ljubavnica. Ne znam zašto se toliko drži nekakvih moralnih načela. Edvard je svake noći u bordelu.

Hju joj se nasmešio. Bio je to tužan osmeh, prepun ljubavi.

- I ti si se jednom držala moralnih načela.

Mejzi je znala da misli na onu noć u *Kingsbridž minoru* kada je pred njim zaključala vrata svoje sobe.

- Bila sam žena jednog dobrog čoveka, a ti i ja smo se spremali da ga prevarimo. Emilin položaj je sasvim drugačiji.

Hju klimnu glavom.

- Ipak, mislim da razumem njena osećanja. Preljuba predstavlja veliku sramotu upravo zbog laganja.

Mejzi se nije slagala.

- Čovek treba da bude srećan kad god mu se za to ukaže prilika. Živimo samo jednom.

- Ali zbog te sreće možda odustaje od nečeg mnogo vrednijeg... svog poštenja.

- To je za mene isuviše apstraktno - odgovori Mejzi, odbacujući njegov argument.

- Nema nikakve sumnje u to da sam i ja tako mislio one noći u *Kingovoj kući*, kad sam svesno nameravao da izneverim Solijevo poverenje, samo da si mi to dopustila. Međutim, s godinama, taj pojam mi je postao mnogo jasniji. Mislim da poštenje sada cenim više od svega drugoga.

- Ali šta je to poštenje?

- To znači da čovek govori istinu, ispunjava obećanja i preuzima odgovornost za sopstvene greške. Kako u poslu tako i u svakodnevnom životu. Reč je o tome da budeš ono što tvrdiš da jesi, da radiš ono što kažeš da ćeš uraditi. A od svih ljudi upravo je bankar taj koji ne sme da laže. Naposljetku, ako ne može da mu veruje njegova sopstvena žena, ko može da mu veruje?

Mejzi se sve više ljutila na Hjuu i pitala se zbog čega je došlo do toga. Neko vreme je samo sedela bez reči i posmatrala londonska predgrađa u sumraku. Sada kad će napustiti banku, šta će mu ostati u životu? Ne voli

svoju ženu, a ona ne voli njihovu decu. Zašto ne bi mogao da pronađe sreću u Mejzinom naručju, u ženi koju je oduvek voleo?

Kad su stigli na Paddington, odveo ju je do stanice za kočije i pomogao joj da uđe u jednu. Pošto su se pozdravili, ona ga je držala za ruke i rekla mu:

- Pođi sa mnom kući. - On tužno odmahnu glavom. - Volimo se... oduvek smo se voleli - preklinjala ga je. - Pođi sa mnom, neka sve posledice idu dođavola.

- Ali život... to su te posledice, zar ne?

- Hju! Molim te!

Hju povuče ruke i zakorači unazad.

- Zbogom, draga Mejzi.

Bespomoćno ga je posmatrala. Obuzela ju je godinama potiskivana čežnja. Da je bila dovoljno jaka, šćepala bi ga i na silu uvukla u kočiju. Činilo joj se da će poludeti od snažnog osećaja nemoći.

Zauvek bi ostala tu, međutim, on je klimnuo glavom kočijašu i rekao:

- Vozi!

Ovaj je vrhom biča dotakao konje i točkovi su se pokrenuli.

Trenutak kasnije više ga nije videla.

3.

Hju je te noći loše spavao. Stalno se budio i u sebi ponavljao razgovor s Mejzi. Žalio je zbog toga što nije popustio i pošao s njom. Sada je mogao da spava u njenom naručju, držeći joj glavu na grudima, umesto što se ovako muči, prevrćući se sam u postelji. Međutim, mučilo ga je još nešto. Imao je osećaj da je ona rekla nešto presudno važno, nešto neočekivano i strašno, nešto čije značenje tada nije shvatio. Još uvek nije mogao da dokuči o čemu je reč.

Razgovarali su o banci, o tome kako će Edvard postati stariji partner; o Edvardovoj tituli, o tome kako Emili planira da traži poništenje braka, o noći u Kingsbridž minoru kada su zamalo vodili ljubav, o suprotstavljenim vrednostima poštenja i sreće. Gde je bilo to toliko presudno otkriće?

Pokušao je da se priseti razgovora koji su vodili: *Pođi sa mnom kući... čovek treba da bude srećan kad god mu se ukaže prilika za to... Emili se sprema da zatraži od Edvarda poništenje braka... Emili je sada ledi*

Vajtheven... Znaš li da bi Berti sada, da je tu titulu dobio Ben Grinborn, kao što je i trebalo da bude, bio prvi naslednik titule?

Ne, nešto mu je promaklo. Edvard je dobio titulu koja je bila namenjena Benu Grinbornu, jer se Ogasta postarala za to. Ona je stajala iza one prljave propagande koja se bavila pitanjem može li jedan Jevrej da dobije plemićku titulu. Hjuu to nije palo na pamet iako mu se sada, iz ove perspektive, činilo da je to mogao da pretpostavi. Međutim, princ od Velsa je to nekako saznao i ispričao Mejzi i Soliju.

Hju se nemirno prevrtao. Zbog čega bi to trebalo da bude toliko presudno otkriće? Bio je to samo još jedan primer Ogastine nemilosrdnosti. U to vreme to se zataškalo. Ali, Soli je znao...

Hju se iznenada uspravi i, sedeći u krevetu, ostade nepomično da zuri u tamu.

Soli je znao za to.

Ako je Soli znao da su Pilasteri krivi za novinsku kampanju podsticanja šovinističkog raspoloženja protiv njegovog oca, to znači da sasvim sigurno više nikada ne bi saradivao s *bankom Pilasters*. Konkretno, svakako bi otkazao finansiranje železničke pruge za Santamariju. Rekao bi Edvardu da otkazuje posao. Edvard bi to saopštio Mikiju.

- O, bože! - reče Hju glasno.

Oduvek se pitao da li Miki ima bilo kakve veze sa Solijevom smrću. Znao je da je Miki u vreme nesreće bio negde u blizini. Ali uvek ga je zbunjivao motiv. Koliko je znao, Soli se spremao da potpiše ugovor i da pruži Mikiju ono što je on želeo; ako je to tačno, Miki je imao sve razloge da Soli i ostane živ. Međutim, ako se Soli spremao da otkaže ugovor, Miki je mogao da ga ubije kako bi spasao posao. Da li je Miki bio taj elegantno odeveni muškarac koji se prepirao sa Solijem nekoliko trenutaka pre nego što je ovaj pregažen? Kočijaš je uvek tvrdio da je neko gurnuo Solija pred konje. Da li je Miki gurnuo Solija pod točkove te kočije? I sama pomisao na to bila je užasavajuća i odvratna.

Hju ustade iz kreveta i upali plinsku svetiljku. Noćas više neće spavati. Ogrnuo je kućni ogrtač i seo pored kamina u kome je vatra već počela da se gasi. Da li je Miki ubio dvojicu njegovih prijatelja, Pitera Midltona i Solija Grinborna?

A ako jeste, šta će Hju preduzeti u vezi s tim?

Sledećeg dana ga je i dalje mučilo to pitanje, kada se dogodilo nešto što mu je ponudilo odgovor.

Prepodne je proveo za svojim radnim stolom u Partnerskom kabinetu.

Nekada je žudeo za tim da sedi u toj prostoriji, u tom tihom, luksuznom sedištu moći i da donosi odluke o milionima funti, praćen pogledima svojih predaka čiji su portreti ukrašavali zidove; međutim, sada je već navikao na to i uskoro će sve to napustiti.

Zaključivao je nedovršene poslove, projekte koje je već započeo, ali nije započinjao nove. Misli su mu se neprestano vraćale na Mikija Mirandu i jadnog Solija. Izluđivala ga je pomisao na to da je tako dobrog čoveka kakav je bio Soli likvidirao takav ljigavac i parazit kakav je bio Miki. Zaista je želeo da zadavi Mikija golim rukama. Ali nije mogao da ga ubije; štaviše, nije imalo nikakvog smisla ni da ga prijavi policiji, budući da za svoje tvrdnje nije imao nikakvih dokaza.

Njegov knjigovođa, Džonas Malberi, celog prepodneva je izgledao uznemireno. Malberi je pod raznim izgovorima već četiri-pet puta došao u Partnerski kabinet, ali još uvek nije rekao šta ga muči. Hju je naposljetku naslutio da ovaj hoće da mu kaže nešto što ne želi da podeli s ostalim partnerima.

Nekoliko minuta pre podneva, Hju je izašao u hodnik i pošao prema sobi za telefoniranje. Telefon je u banku uveden dve godine ranije i sada su svi žalili što su tada odlučili da ga ne postave u Partnerski kabinet: svakoga od njih su nekoliko puta dnevno zvali da se jave na aparat.

Na putu do telefona, na hodniku je sreo Malberija. Zaustavio ga je i upitao ga:

- Nešto vas muči?

- Da, gospodine Hju - reče Malberi s očiglednim olakšanjem i počeo da šapuće. - Slučajno sam video neka dokumenta koja priprema Simon Oliver, pisar gospodina Edvarda.

- Uđi na trenutak ovamo. - Hju uđe u sobu za telefoniranje i zatvori vrata za njima. - Šta je u njima pisalo?

- Predlog prikupljanja zajma za Kordovu... vrednost mu je dva miliona funti!

- O, ne! - uzviknu Hju. - Ovoj banci je potrebno manje izlaganja južnoameričkom dugu... a ne više.

- Znao sam da ćete imati takvo mišljenje.

- Koja je konkretna namena zajma?

- Izgradnja nove luke u pokrajini Santamarija.

- Još jedna podvala senjora Mirande.

- Da. Bojim se da on i njegov rođak Simon Oliver imaju veliki uticaj na Edvarda.

- U redu, Malberi. Mnogo vam hvala što ste me obavestili. Pokušaću to nekako da rešim.

Zaboravljajući na telefonski razgovor, Hju se vratio u Partnerski kabinet. Hoće li ostali partneri dozvoliti Edvardu da to učini? Mogli bi. Hju i Samjuel više nisu imali mnogo uticaja, budući da su se spremali za odlazak. Mladi Vilijam nije s Hjuom delio strah od privrednog kraha u Južnoj Americi. Major Hartšorn i ser Hari učiniće ono što im se kaže. A Edvard je sada stariji partner.

Šta da preduzme? Još nije otišao i još je primao deo zarade, tako da nije bio oslobođen odgovornosti.

Problem je u tome što Edvard nije razumna osoba: kao što je rekao Malberi, potpuno je pod uticajem Mikija Mirande. Da li postoji nešto što bi pomoglo Hjuu da oslabi taj uticaj? Mogao bi da kaže Edvardu da je Miki ubica. Edvard mu ne bi poverovao. Međutim, osećao je da mora da pokuša. Nije imao šta da izgubi. I osećao je užasnu potrebu da nešto učini u vezi s tim užasnim otkrićem do kojeg je došao tokom noći.

Edvard je već otišao na ručak. Bez razmišljanja, Hju je odlučio da pođe za njim. Pošto je pretpostvio kuda se Edvard zaputio, on pođe kočijom u klub *Kaus*. Na putu od Sitija do Pal Mala pokušao je da smisli reči koje bi zvučale uverljivo, i kojima bi mogao da natera Edvarda da sazna istinu. Međutim, svi izrazi koji su mu padali na pamet zvučali su lažno, tako da je, kad je stigao u klub, odlučio da ispriča punu istinu i da se nada najboljem.

Još je bilo rano i Edvarda je zatekao u prostoriji za pušenje, gde je pio veliku čašu *madeire*. Edvardov osip i dalje se pogoršavao, primetio je: na mestu gde mu je okovratnik dodirivao vrat, koža mu je bila crvena i u ranama.

Hju je seo za isti sto i naručio čaj. Hju je u detinjstvu iz dubine duše mrzeo Edvarda, zbog njegovog divljaštva i sklonosti da zlostavlja slabije od sebe. Međutim, poslednjih godina je svog rođaka sve više gledao kao žrtvu. Edvard je bio takav zbog uticaja dvoje pokvarenih ljudi, Ogaste i Mikija. Ogasta ga je gušila, a Miki iskvario. Ali Edvard nije smekšao svoj stav prema Hjuu i sada se nimalo nije ustezao da pokaže da nimalo ne želi Hjuovo društvo.

- Nisi morao da dolaziš ovako daleko zbog šolje čaja - reče on. - Šta želiš?

Bio je to loš početak, međutim, tu se više ništa nije moglo preduzeti. Obuzet pesimizmom, Hju poče:

- Imam da ti saopštim nešto što će te i šokirati i užasnuti.

- Zaista?

- Biće ti teško da poveruješ u to, ali ipak je reč o istini. Mislim da je Miki Miranda ubica.

- O, bože... - reče Edvard ljutito. - Ne gnjavi me takvim glupostima.

- Saslušaj me pre nego što samo tako odbaciš to - reče Hju. - Ja odlazim iz banke, ti si stariji partner, više nemam za šta da se borim. Ali juče sam nešto saznao. Soli Grinborn je znao da je tvoja majka stajala iza novinske kampanje zbog koje Ben Grinborn nije dobio plemićku titulu.

Edvard se nesvesno trgnuo, kao da se to što mu je Hju rekao slagalo s nečim što je već znao. Hju oseti kako ipak ima nade.

- Na pravom sam putu, zar ne? - upita on. I dalje se koristeći pretpostavkama, on nastavi: - Soli je pretio da će otkazati ugovor postignut u vezi sa železnicom za Santamariju, je li tako?

Edvard klimnu glavom. Hju se nagnuo prema njemu, pokušavajući da obuzda uzbuđenje. Edvard reče:

- Sedeo sam upravo za onim stolom, s Mikijem, kada je Soli ušao, besan kao đavo. Ali...

- I te večeri je Soli poginuo.

- Da... ali Miki je cele noći bio sa mnom. Ovde smo se kartali, a onda smo otišli u bordel *Kod Neli*.

- Sigurno te je napustio, barem na nekoliko minuta.

- Nije...

- Video sam ga kako ulazi u klub upravo u vreme Solijeve smrti.

- To je moralo biti ranije.

- Možda je išao u toalet ili tako nešto.

- Teško da bi onda imao dovoljno vremena. - Na Edvardovom licu sada se jasno videla sumnjičavost.

Hju oseti da ga nada ponovo napušta. Na trenutak je kod Edvarda uspeo da izazove tračak sumnje u Mikija, ali ta sumnja se nije održala.

- Ti si poludeo - nastavi Edvard. - Miki nije ubica. To je obična glupost.

Hju odluči da mu ispriča priču o Piteru Midltonu. Bio je to očajnički potez, budući da nije bilo razloga da Edvard, ako ne želi da poveruje u to da je Miki pre jedanaest godina možda ubio Solija, poveruje da je on ubio Pitera pre dvadeset četiri godine. Međutim, Hju je morao da pokuša.

- Miki je ubio i Pitera Midltona - reče on, svestan da mu preti opasnost da te njegove reči zazvuče bezumno.

- Pa to je smešno!

- Ti misliš da si ga ti ubio, znam. Sve vreme si ga potapao, a onda si

pojurio za Toniom; i misliš da je Piter bio previše iscrpljen da bi mogao da dopliva do obale, pa se udavio. Ali postoji nešto što ti ne znaš.

Uprkos sumnjičavosti, u Edvardu se probudila znatiželja.

- Šta?

- Piter je bio veoma dobar plivač.

- Bio je slabić!

- Da, ali tog proleća je svakodnevno vežbao plivanje. Da, bio je slabić, ali mogao je veoma dugo da pliva. Bez problema je doplivao do obale... Tonio ga je video.

- Šta... - Edvard proguta pljuvačku. - Šta je još Tonio video?

- Dok si se ti peo prema vrhu strmine, Miki je držao Piterovu glavu pod vodom, sve dok se ovaj nije udavio.

Na Hjuovo iznenađenje, Edvard nije prezrivo odbacio tu tvrdnju. Umesto toga, on reče:

- Zašto si toliko čekao da mi to ispričaš?

- Mislio sam da mi ne bi poverovao. Sada ti to govorim samo iz očajja, kako bih pokušao da te odvratim od ovog poslednjeg ulaganja u Kordovu. - Pažljivo posmatrajući Edvardov izraz lica, on nastavi: - Ali, veruješ mi, zar ne?

Edvard klimnu glavom.

- Zašto?

- Zato što znam zbog čega je to učinio.

- Zbog čega? - upita Hju. Goreo je od znatiželje. To pitanje ga je mučilo godinama. - Zbog čega je Miki ubio Pitera?

Edvard je otpio veliki gutljaj *madeire*, a zatim učutao. Hju se plašio da on više neće želeti ništa da mu kaže. Međutim, on na kraju ipak progovori.

- Mirande su u Kordovi imućna porodica, ali njihovim dolarima se ovde ne može kupiti mnogo toga. Kad je Miki došao u *Vindfild*, svoj godišnji džeparac je potrošio za samo nekoliko nedelja. Međutim, pošto se od početka hvalio bogatstvom svoje porodice, bio je previše ponosan da bi priznao istinu. Zato je, kad je ostao bez novca... počeo da krade.

Hju se dobro sećao skandala koji je potresao školu u junu 1866.

- Onih šest zlatnika ukradenih gospodinu Ofertonu... - reče on iznenađeno. - Ukrao ih je Miki?

-Da.

- Neka me đavo nosi...

- A Piter je to znao.

- Kako?

- Video je Mikija kako izlazi iz Ofertonove radne sobe. Kad je prijavljena krađa, pretpostavio je šta se dogodilo. Rekao je da će ispričati istinu ako Miki ne prizna šta je uradio. Smatrali smo da imamo sreće kad smo ga zatekli na kupanju. Dok sam ga potapao, pokušavao sam da ga zaplašim kako bi ćutao. Ali nikada nisam ni pomislio...

- Da će ga Miki ubiti.

- I sve ove godine on je pustio da mislim kako sam ja kriv i kako me on pritom štiti - reče Edvard. - Kakva je to svinja.

Hju shvati da je, uprkos tome što su u početku izgledi za to bili neznatni, uspeo da poljulja Edvardovu veru u Mikija. Bio je u iskušenju da mu kaže: *Sada kad znaš kakav je, zaboravi luku u Santamariji*. Međutim, morao je paziti da ne pretera.

On zaključio da je dovoljno rekao: Edvarda treba pustiti da sam izvuče zaključke. Hju ustade.

- Žao mi je što sam ti zadao takav udarac - reče on.

Edvard je bio duboko zamišljen i trljao je vrat na mestu na kojem ga je svrbelo.

- Da - reče on odsutno.

- Moram da idem.

Edvard ništa nije rekao. Činilo se da je sasvim zaboravio na Hju, koji je stajao pred njim. Nepomično je gledao u čašu. Hju ga pažljivo pogleda, a onda se iznenađeno trgnu kad je shvatio da Edvard plače.

Zatim tiho izade i zatvori vrata.

4.

Ogasti se dopadala uloga udovice. Ako ništa drugo, crnina joj je dobro stajala. S tamnim očima, srebrnom kosom i crnim obrvama, u crnini je bila zapanjujuće lepa. Džozef je umro pre četiri nedelje i bilo je upravo neverovatno koliko joj je malo nedostajao. Bilo joj je pomalo neobično što ga nije bilo da se požali na nedovoljno pečenu govedinu ili na prašinu u biblioteci. Jednom ili dvaput nedeljno večerala je sama, ali ona je oduvek uživala u samoći. Više nije imala status supruge starijeg partnera, međutim sada je majka novog starijeg partnera. I udovica grofa od Vajthevena. Imala je sve što joj je Džozef pružio, samo je bila oslobođena njegovog dosadnog prisustva.

A mogla je i ponovo da se uda. Bilo joj je pedeset osam godina i više nije mogla da rađa decu; ali još je osećala žudnju koju je smatrala devojačkim

osećanjem. Štaviše, to osećanje se od Džozefove smrti pojačalo. Kad bi joj Miki Miranda dodirnuo ruku ili je pogledao u oči ili joj stavio ruku na bok dok bi je nekuda vodio, osećala je jače nego ikad onu prijatnost pomešanu s opštom slabošću, od čega bi joj se zavrtelo u glavi.

Pogledala se u ogledalo na zidu salona i pomislila: *Toliko smo slični, Miki i ja, čak i fizički. Imali bismo tako divnu decu tamnih očiju.*

Dok je razmišljala o tome, u salon je ušlo njeno plavooko i plavokoso dete. Nije dobro izgledao. Njegova krupna građa sada se već pretvorila u gojaznost, a imao je i nekih problema s kožom. Posle podne je često bio loše volje, budući da je u to vreme već slabio uticaj vina koji bi popio za vreme ručka.

Ali ona je imala nešto važno da mu kaže i nimalo nije bila raspoložena da bude popustljiva.

- Šta to čujem da Emili traži od tebe poništenje braka? - upita ona.

- Želi da se uda za nekog drugog - odgovori Edvard bezizraznim glasom.

- Ne može to da učini... udata je za tebe!

- Zapravo i nije - reče Edvard.

O čemu on to govori? Koliko god da ga voli, činjenica je da ponekad ume veoma da je iznervira.

- Ne budi smešan - odbrusi mu ona. - Naravno da je udata za tebe.

- Oženio sam se njome samo zato što si ti to htela. A ona je pristala zbog toga što su je na to prisilili njeni roditelji. Nikada se nismo voleli i... - Nakon kratkog oklevanja, on izlanu: - I nikada nismo konzumirali brak.

Znači, na to je ciljao. Ogasta je bila preneražena činjenicom da je imao toliko hrabrosti da tako direktno spomene polni odnos: takve stvari se nisu govorile pred ženama. Međutim, nije je iznenadilo to što je saznala da je njihov brak farsa: to je pretpostavljala već godinama. Ipak, neće dozvoliti Emili da se tako izvuče.

- Ne možemo dopustiti da dođe do skandala - reče ona odlučno.

- Neće doći do skandala...

- Naravno da hoće - reče ona razdraženo, ogorčena njegovom kratkovidošću. - London bi godinu dana pričao samo o tome i ta priča bi se našla i u svim petparačkim novinama. - Edvard je sada lord Vajtheven i senzacija seksualne prirode u kojoj učestvuje neko iz redova plemstva upravo je priča od kakve žive nedeljne novine koje kupuje posluga.

Edvard neraspoloženo reče:

- Ali zar ne misliš da Emili ima pravo na svoju slobodu?

Ogasta nije obraćala pažnju na taj slabašan poziv na pravednost.

- Može li da te prisili?

- Želi da potpišem dokument u kojem piše da naš brak nikada nije konzumiran. U tom slučaju sve je, valjda, čisto.

- A ako ne potpišeš?

- Onda sve ide mnogo teže. Takve stvari nije lako dokazati.

- To je, znači, rešeno. Nemamo zbog čega da brinemo. Nećemo više razgovarati o toj neprijatnoj temi.

-Ali...

- Reci joj da ne može da dobije poništenje. Više apsolutno ne želim da čujem za to.

- U redu, majko.

Bila je zatečena tako brzom kapitulacijom. Iako je na kraju uvek bilo onako kako je ona želela, on je obično pružao jači otpor. Sigurno ga muče neki drugi problemi.

- Šta je s tobom, Tedi? - upita ona nežnijim glasom.

On teško uzdahnu.

- Hju mi je ispričao nešto strašno - reče on.

- Šta?

- Kaže da je Miki ubio Solija Grinborna.

Ogasta zadrhta užasnuta.

- Kako? Soli je pregažen.

- Hju kaže da ga je Miki gurnuo pred kočiju.

- Veruješ li u to?

- Miki je te večeri bio sa mnom, ali mogao je neprimećeno da izađe na nekoliko minuta. To je moguće. Veruješ li u to, majko?

Ogasta klimnu glavom. Miki je bio opasno neustrašiv: upravo zbog toga je bio neverovatno privlačan. Nije uopšte sumnjala u to da je sposoban za tako odvažno ubistvo, kao i ni u to da je sposoban da se nekažnjen izvuče.

- Teško mi je da prihvatim to - reče Edvard. - Znam da je Miki na izvestan način zao, ali kad pomislim da je mogao da ubije nekoga...

- Ali to je tačno, mogao bi - reče Ogasta.

- Kako možeš da budeš toliko sigurna u to?

Edvard je izgledao toliko jadno da je Ogasta pala u iskušenje da mu poveri svoje sopstveno saznanje. Da li bi to bilo pametno? Time ne može da napravi nikakvu štetu. Od šoka izazvanog Hjuovim otkrićem Edvard je postao zamišljeniji nego obično.

Možda bi mu istina pomogla. Možda bi se uozbiljio. Ona odluči da mu ispriča tajnu.

- Miki je ubio tvog deda-strica Seta - reče ona.

- O, bože!

- Ugušio ga je jastukom. Zatekla sam ga s jastukom u rukama. - Ogasta u preponama oseti talas topline, budući da se odmah setila scene koja je nakon toga usledila.

Edvard reče:

- Ali zašto bi Miki ubio Seta?

- Mnogo mu se žurilo da pošalje one puške u Kordovu, sećaš se?

- Sećam se. - Edvard je nekoliko trenutaka samo ćutao. Ogasta zatvori oči, ponovo proživljavajući onaj dug, neobuzdani zagrljaj s Mikijem, u sobi u kojoj je ležalo mrtvo telo.

Edvard je trgnu iz sanjarenja.

- Postoji još nešto, nešto još gore. Sećaš li se onog dečaka, Pitera Midltona?

- Naravno. - Ogasta ga nikada neće zaboraviti. Njegova smrt je sve te godine neprestano progonila ovu porodicu. - Šta je s njim?

- Hju kaže da ga je Miki ubio.

Ovoga puta je Ogasta bila šokirana.

- Šta? Ne... u to ne mogu da poverujem.

Edvard klimnu glavom.

- Namerno mu je držao glavu pod vodom i tako ga udavio.

Nije je užasnulo samo ubistvo, već pomisao na to da ju je Miki prevario.

- Hju sigurno laže.

- Kaže da je Tonio Silva video sve to.

- Ali to bi značilo da nas Miki sve ove godine tako podlo vara!

- Mislim da je to istina, majko.

Ogasta sa sve većom zapanjenošću shvati da Edvard ne bi bez razloga poverovao u tako suludu priču.

- Zbog čega si tako spreman da veruješ u Hjuovu priču?

- Zato što znam nešto što Hju nije znao, nešto što potvrđuje tu priču. Vidiš, Miki je ukrao nešto novca jednom našem nastavniku. Piter je to saznao i pretio je da će sve ispričati. Miki je očajnički tražio način kako da ga učutka.

- Mikiju je uvek nedostajao novac - priseti se Ogasta. S nevericom je vrtela glavom. - A mi smo sve ove godine mislili...

- Da sam ja ubio Pitera.

Ogasta klimnu glavom. Edvard reče:

- A Miki nas je pustio da živimo u tom uverenju. Ne mogu to nikako da shvatim, majko. Bio sam uveren da sam ja ubica, a Miki je znao da nisam i nije mi ništa rekao. Zar to nije užasna izdaja prijateljstva?

Ogasta saosećajno pogleda sina.

- Hoćeš li prekinuti prijateljstvo s njim?

- To je neizbežno. - Edvard je bio duboko potresen. - Ali on mi je stvarno jedini pravi prijatelj.

Ogasta je bila na ivici suza. Sedeli su i gledali se, razmišljajući o tome šta su učinili i zašto su to učinili. Edvard reče:

- Gotovo dvadeset pet godina ponašali smo se prema njemu kao prema članu porodice. A on je zapravo čudovište.

Čudovište, pomisli Ogasta. *To je tačno.*

Pa ipak, ona ga je volela. Čak i ako je ubio troje ljudi, ona je volela Mikija Mirandu. Uprkos tome što ju je prevario, znala je da bi, da u tom trenutku uđe u sobu, žudela da je on uzme u naručje.

Ona pogleda sina. Dok je gledala njegovo lice, shvatila je da se i on tako oseća. U srcu je to i ranije znala, međutim sada je i razumom prihvatila tu činjenicu.

I Edvard je voleo Mikija.

DRUGO POGLAVLJE

OKTOBAR

1.

Miki Miranda je bio zabrinut. Sedeo je u salonu kluba *Kaus* i pušio cigaru, pitajući se šta li je to učinio kad je tako uvredio Edvarda. Edvard ga je izbegavao. Nije dolazio ni u klub ni u *Nelin bordel*, a nije se pojavljivao čak ni na popodnevnom čaju u Ogastinom salonu. Miki ga nije video već nedelju dana.

Pitao je Ogastu o čemu je reč, ali ona mu je rekla da ne zna. Ponašala se pomalo neobično, tako da je posumnjao da ona ipak zna, ali da ne želi da mu kaže.

To se nije dogodilo već više od dvadeset godina. Edvard bi se povremeno uvredio zbog nekog Mikijevog postupka, durio bi se, ali to bi uvek potrajalo najviše dan-dva. Ovoga puta je sigurno reč o nečem ozbiljnom, što znači da je reč o nečem što bi moglo da ugrozi prikupljanje novca za izgradnju luke u Santamariji.

Tokom poslednje decenije, *banka Pilasters* izdavala je kordovske obveznice otprilike jednom godišnje. Deo novca bio je kapital za železnice, vodovode i rudnike, deo je bio običan zajam vladi. Sve to zajedno pomoglo je porodici Miranda i direktno i indirektno, tako da je Papa Miranda sada, posle predsednika, bio najmoćniji čovek u Kordovi.

Miki je uzimao proviziju od svakog posla i sada je i lično bio veoma bogat. Što je još važnije, zahvaljujući svojoj sposobnosti da nabavi novac postao je jedna od najznačajnijih političkih figura u Kordovi i neosporan naslednik očevog položaja.

A Papa se spremao da započne revoluciju.

Planovi su već bili spremni. Vojska porodice Miranda vozovima će odjuriti na jug i započeti opsadu glavnog grada. Istovremeno, biće izveden napad na Milpitu, lučki grad na obali Tihog okeana važan za funkcionisanje glavnog grada.

Ali za revoluciju je bio potreban novac. Papa je naredio Mikiju da podigne do sada najveći zajam, dva miliona funti sterlinga, za kupovinu oružja i zaliha za građanski rat. A Papa je za to obećao nagradu bez premca. Kad on postane predsednik, Miki će biti premijer, koji će imati vlast nad svakim, osim nad samim Papom. I biće proglašen za Papinog naslednika: posle njegove smrti će postati predsednik.

Bilo je to sve što je ikada želeo.

Vratiće se u domovinu kao junak iz velikih pobeda, prestolonaslednik, predsednikova desna ruka i vladace nad svom svojom braćom i stričevima i što je najprijetnije, nad svojim starijim bratom.

A sada je sve to ugrozavao Edvard.

Edvard je bio neophodan za sprovođenje plana. Miki je *banci Pilasters* omogućio neslužbeni monopol nad trgovinom s Kordovom, kako bi na taj način pojačao Edvardov ugled i uticaj u banci. To je urodilo plodom: Edvard je sada stariji partner, a to nikako ne bi mogao da postigne bez pomoći. Međutim, niko drugi unutar londonske bankarske zajednice nije imao priliku da sazna bilo šta o trgovinskoj razmeni s Kordovom. Zato su druge banke smatrale da nemaju dovoljno pokazatelja na osnovu kojih bi u tu zemlju uložile novac. Zbog toga su bile dvostruko sumnjičave prema svakom projektu koji bi im Miki ponudio, jer su zaključivale da ga je *banka Pilasters* već odbila. Miki je pokušao da pribavi novac za Kordovu uz pomoć drugih banaka, ali one su takve predloge redovno odbijale.

Edvardovo ponašanje ga je zato duboko uznemiravalo. Miki nije mogao da spava zbog toga. Kako Ogasta nije bila voljna ili nije mogla nimalo da rasvetli taj problem, Miki nije imao kome da se obrati: on je bio jedini Edvardov blizak prijatelj.

Dok je tako zabrinuto sedeo i pušio, ugledao je Hju Pilastera. Bilo je sedam sati uveče i Hju je bio u večernjem odelu. Na piće je došao sam, verovatno pre odlaska na neku dogovorenu večeru.

Mikiju se Hju nije sviđao i znao je da je taj osećaj obostran. Međutim, Hju bi mogao da zna šta se događa. A Miki ne može ništa da izgubi time što će ga pitati. On zato ustade i priđe Hjuovom stolu.

- Dobro veče, Pilastere - reče on.

- Dobro veče, Miranda.

- Jesi li ovih dana video svog rođaka Edvarda? Izgleda kao da je nestao.

- Svakoga dana dolazi u banku.

- Ah... - Miki je oklevao. Kako ga Hju nije pozvao da sedne, on reče: - Smem li da ti se pridružim? - i sede ne čekajući odgovor. Nešto tišim glasom, on ga zatim upita: - Znaš li slučajno jesam li ga nečim uvredio?

Činilo se da se Hju na trenutak zamislio, a onda je rekao:

- Ne vidim nikakav razlog da ti to ne kažem. Edvard je otkrio da si ubio Pitera Midltona i da ga već dvadeset četiri godine lažeš.

Miki gotovo poskoči sa stolice. Kako se, dodavola, to saznalo? Malo je

nedostajalo da postavi to pitanje, a onda se setio da to ne može učiniti a da time ne prizna krivicu. Umesto toga, on odglumi bes i naglo ustade.

- Zaboraviću da si to uopšte izgovorio - reče on i izađe iz prostorije.

Bilo mu je potrebno samo nekoliko trenutaka da shvati da mu od policije ne pretilo nimalo veća opasnost nego ranije. Niko ne može dokazati to što je učinio, a sve se odigralo toliko davno da ne bi imalo nikakvog smisla ponovo pokretati istragu. Prava opasnost krila se u mogućnosti da Edvard odbije da prikupi dva miliona funti koja su Papi potrebna.

Morao je nekako da se izbori za Edvardov oprostaj. A da bi to postigao, morao je da se vidi s njim.

Te večeri nije mogao ništa da preduzme, budući da je morao da ode na diplomatski prijem u francusku ambasadu i na večeru s nekolicinom konzervativnih predstavnika u Parlamentu. Međutim, sutradan u vreme ručka otišao je u bordel *Kod Neli*, probudio Ejpril i nagovorio je da Edvardu pošalje poruku u kojoj mu obećava „*nešto posebno*“ samo ako te večeri dođe u bordel.

Miki je rezervisao najbolju sobu koju je imala, kao i trenutnu Edvardovu miljenicu, Henrijetu, vitku devojkicu kratke tamne kose. Nju je zamolio da obuče muško večernje odelo s cilindrom. Bila je to kombinacija koja je Edvardu bila zavodljiva.

U pola deset uveče već je bio u bordelu i čekao Edvarda. U sobi se nalazio veliki krevet s četiri stuba, dve sofe, veliki kitnjasti kamin, uobičajeni umivaonik, kao i niz opscenih slika s prizorima iz mrtvačnice. Prikazivale su pohotnog radnika kako u raznoraznim pozama polno opšti s bleđim lešom prelepe mlade devojkice. Miki je ležao na sofi od somota, odeven samo u svileni ogrtač, i pijuckao konjak, dok je Henrijeta sedela pored njega.

Njoj je ubrzo postalo dosadno.

- Sviđaju ti se ove slike? - upita ga ona.

On slegnu ramenima i ne odgovori. Nije želeo da razgovara s njom. Žene su ga same po sebi vrlo malo zanimale. I sam polni odnos bio je jednoličan mehanički postupak. Ono što je voleo u seksu bila je moć koju je njime sticao. Žene i muškarci oduvek su se zaljublivali u njega i njemu nikada nije dosadilo da iskorišćava njihovu zaljubljenost kako bi mogao da ih nadzire, koristi i ponižava. Čak je i njegova mladalačka strast prema Ogasti Pilaster delimično bila želja da ukroti i zajaše vatrenu divlju kobilu.

S tog gledišta, Henrijeta mu nije nudila ništa: nije bio nikakav izazov steći vlast nad njom, nije imala ništa zbog čega bi je bilo vredno iskoristiti,

a ponižavati nekog ko je tako nisko kao jedna prostitutka nije pružalo nikakvo zadovoljstvo. Zato je pušio cigaru i zabrinuto razmišljao o tome hoće li Edvard doći.

Prošao je jedan, a zatim i drugi sat. Miki je već počeo da gubi nadu. Postoji li neki drugi način da dođe do Edvarda? Bilo je vrlo teško dopreti do čoveka koji zaista ne želi da se vidi s nekim. U kući je mogao dobiti odgovor da ga „*nema kod kuće*“, dok je na poslu mogao biti zauzet. Miki je mogao da čeka ispred banke kako bi uhvatio Edvarda u vreme kad on ide na ručak, ali to ne bi bilo dostojanstveno, a, osim toga, Edvard je jednostavno mogao da ga ignoriše. Pre ili kasnije srešće se u nekom društvu, ali do toga bi moglo doći tek za nekoliko nedelja, a Miki nije mogao dopustiti da toliko čeka.

A onda je, neposredno pre ponoći, Ejpril provirila kroz vrata i rekla:

- Došao je.

- Konačno - reče Miki s olakšanjem.

- Sada pije uobičajeno piće, ali kaže da ne želi da se karta. Mislim da će vam se pridružiti za nekoliko minuta.

Miki je osećao kako postaje sve napetiji. Skrivio je najgoru zamislivu izdaju. Dopustio je Edvardu da pati četvrt veka, misleći kako je ubio Pitera Midltona, iako je za to kriv bio Miki. Tražiti od Edvarda da mu oprostilo bilo je mnogo.

Međutim, Miki je imao plan.

On reče Henrijeti da sedne na sofu. Namestio ju je tako da je sedela prekrštenih nogu, pušeci cigaretu, dok joj je šešir bio natučan na oči. Zatim je prigušio svetlo i seo na krevet iza vrata.

Nekoliko trenutaka kasnije u sobu je ušao Edvard. U tom polumraku nije zapazio Mikija. Zastao je na vratima, pogledao Henrijetu i rekao:

- Zdravo... ko ste vi?

Ona je podigla pogled i rekla:

- Zdravo, Edvarde.

- O, pa to si ti - reče on, pa uđe i zatvori vrata. - Ali, šta je onda to „*nešto posebno*“ što je spominjala Ejpril? Već sam te video u fraku.

- Ja sam „*nešto posebno*“ - reče Miki ustajući.

Edvard se namršti.

- Ne želim uopšte da te vidim - reče on i okrenu se prema vratima.

Miki mu je preprečio put.

- Barem mi kaži zašto. Predugo smo već prijatelji.

- Saznao sam istinu o Piteru Midltonu.

Miki klimnu glavom.

- Hoćeš li mi pružiti priliku da ti objasnim?

- Šta imaš da mi objašnjavaš?

- Kako je došlo do toga da sam počinio tako užasnu grešku i zbog čega nikada nisam skupio hrabrosti da ti to priznam.

Izraz Edvardovog lica bio je nepopustljiv. Miki reče:

- Sedi barem na trenutak kraj Henrijete i dopusti mi da ti sve objasnim.

Edvard je oklevao. Miki reče:

- Molim te.

Edvard je seo na sofu.

Miki pođe do ormarića i natoči mu konjak. Edvard je uzeo čašu i klimnuo glavom. Henrijeta mu se primakla i uhvatila ga za ruku. Edvard je otpio, pogledao oko sebe i rekao:

- Mrzim ove slike.

- I ja - reče Henrijeta. - Od njih se sva naježim.

- Začepi, Henrijeta - reče Miki.

- Žao mi je što sam progovorila, neće se ponoviti - reče ona srdito.

Miki je seo na drugu sof, koja se nalazila preko puta, i obratio se Edvardu.

- Pogrešio sam i izneverio sam te - započe on. - Ali tada mi je bilo šesnaest godina, a veći deo života bili smo najbolji prijatelji. Hoćeš li sve to da odbaciš zbog nekog sitnog greha još iz školskih dana?

- Ali mogao si da mi kažeš istinu bilo kada u toku ovih dvadeset pet godina! - reče Edvard ogorčeno.

Miki odgovori tužnim izrazom lica.

- Mogao sam, i morao sam, ali kada jednom izgovoriš takvu laž, teško ju je priznati. To bi uništilo naše prijateljstvo.

- Nekada ne bi... - reče Edvard.

- Ali sada jeste... zar ne?

- Da - reče Edvard, međutim, iz glasa mu je ipak izbijala nota nesigurnosti.

Miki shvati da je došao trenutak da stavi sve karte na sto.

On ustade i skinu ogrtač.

Znao je da izgleda dobro: telo mu je još bilo vitko, a koža glatka, osim na grudima i na preponama, gde je bila pokrivena kovrdžavim maljama.

Henrijeta je istog trena ustala sa sofe i kleknula ispred njega. Miki je posmatrao Edvarda. U očima mu je svetlucala žudnja, ali odmah zatim on

se nepopustljivo namrštio i sklonio pogled.

Obuzet očajanjem, Miki baci i poslednju kartu.

- Ostavi nas, Henrijeta - reče on.

Iako je bila zatečena, ona ustade i izađe.

Edvard je nepomično posmatrao Mikija.

- Zašto si to učinio? - upita on.

- Šta će nam ona? - odgovori Miki, i priđe sofi, tako da su mu se prepone našle samo nekoliko centimetara od Edvardovog lica. Nesigurno ispruži ruku, dodirnu Edvardovu glavu i nežno mu pomazi kosu. Edvard se nije pomerao. Miki reče: - Bolje nam je bez nje... zar ne?

Edvard proguta pljuvačku i ne reče ništa.

- Zar nije tako? - Miki je bio uporan.

Edvard konačno odgovori.

- Da - prošaputa on. - Da.

Sledeće nedelje Miki je prvi put ušao u prigušeno svečano okruženje Partnerskog kabineta u *banci Pilasters*.

Već sedamnaest godina donosio im je posao, ali kad god bi došao u banku, uvodili su ga u neku drugu prostoriju, a kurir bi otišao po Edvarda u Partnerski kabinet. Pretpostavljao je da bi nekog Engleza mnogo brže pustili u to zatvoreno svetište. Voleo je London, ali znao je da će u njemu zauvek biti stranac.

Obuzet nervozom, na velikom stolu nasred prostorije raširio je nacrt luke u Santamariji. Crtež je prikazivao sasvim novu luku na atlantskoj obali Kordove, s remontnim brodogradilištem i železničkom vezom.

Naravno, ništa od toga nikada neće biti izgrađeno. Ona dva miliona funti otići će pravo u ratnu blagajnu porodice Miranda. Međutim, razmera zemljišta je bila prava, a nacrti profesionalno odrađeni i da je reč o poštenom predlogu, ceo posao bi možda mogao i doneti zaradu. Pošto je bila reč o prevari, taj navodni posao je verovatno predstavljao najambiciozniju prevaru u istoriji.

Dok im je objašnjavao plan, govoreći o građevinskom materijalu, ceni radne snage, carinama i očekivanoj zaradi, Miki se prilično trudio da zadrži smiren izgled. Njegova celokupna karijera, budućnost njegove porodice i sudbina njegove zemlje zavisila je od odluke koja će se danas doneti u ovoj prostoriji.

Partneri su takođe bili nervozni. Bila su prisutna sva šestorica: dvojica zetova, major Hartšorn i ser Hari Tonks; Samjuel, stari peder; Mladi Vilijam, Edvard i Hju.

Doći će do sukoba, ali izgledi su bili na Edvardovoj strani. On je bio stariji partner. Major Hartšorn i ser Hari uvek su radili ono što im kažu žene iz porodice Pilaster, a one su primale naloge od Ogaste, što je značilo da će podržati Edvarda. Samjuel će verovatno podržati Hju. A Mladi Vilijam je jedini bio nepredvidiv.

Kao što se moglo i očekivati, Edvard je bio u zanosu. Oprostio je Mikiju i ponovo su bili najbolji prijatelji, a ovo je bio njegov prvi veliki posao u svojstvu starijeg partnera. Bilo mu je drago što je u mogućnosti da započne svoje upravljanje bankom tako velikim poslom.

Nakon Mikija reč je uzeo ser Hari.

- Predlog je odlično osmišljen, a već deset godina nam ide dobro s kordovskim obveznicama. Meni to deluje kao privlačan projekat.

Kao što se i očekivalo, predlogu se usprotivio Hju. Hju je bio taj koji je Edvardu rekao istinu o Piteru Midltonu, a motiv mu je sigurno bio namera da spreči izdavanje obveznica.

- Malo sam pogledao šta se događalo s poslednjih nekoliko zajmova za Južnu Ameriku koje smo prikupili - reče on i svima podeli primerke tabele koju je napravio.

Miki je proučavao tabelu, a Hju je nastavio:

- Ponuđena kamatna stopa je sa šest odsto od pre tri godine porasla na sedam i po odsto prošle godine. Uprkos tom povećanju, broj neprodatih obveznica svaki put je bio sve veći.

Miki je dovoljno znao o finansijskom poslovanju da shvati šta to znači: ulagačima su južnoameričke deonice bile sve manje privlačne. Hjuovo mirno izlaganje i neumoljiva logika kod Mikija su izazvali bes.

Hju nastavi:

- Osim toga, prilikom poslednja tri zajma, banka je bila prisiljena da kupuje obveznice na slobodnom tržištu kako bi mogla na veštački način da im održi cenu. - A to je značilo, razumeo je Miki, da brojke u tabeli ne prikazuju celinu problema.

- Posledica naše upornosti na ovom zasićenom tržištu jeste to da trenutno posedujemo kordovske obveznice u vrednosti od gotovo milion funti. Naša banka je na tom sektoru ozbiljno izložena riziku.

Bio je to jak argument. Trudeći se da oстане miran, Miki pomisli kako bi, da je on partner, sada glasao protiv novog zajma. Međutim, odluka neće biti doneta isključivo na osnovu finansijske logike. Ovde nije reč samo o novcu.

Na nekoliko trenutaka svi su začutili. Edvard je izgledao ljutito, ali se

kontrolisao, znajući da će ostaviti bolji utisak ako prepusti nekom drugom partneru da se suprotstavi Hjuu.

Na kraju ser Hari reče:

- Prihvatam tvoje argumente, Hju, ali mislim da možda malo pre naglašavaš ovaj slučaj.

Džordž Hartšorn je podržavao taj stav.

- Svi smo se složili oko toga da je predlog sam po sebi sasvim dobar. Rizik je mali, a zarada značajna. Mislim da bismo ga mogli prihvatiti.

Miki je unapred znao da će njih dvojica podržati Edvarda. Čekao je odluku Mladog Vilijama.

Ali sledeći se javio Samjuel.

- Jasno mi je da vam je teško da odbijete prvi veliki poslovni predlog koji je banci pribavio novi stariji partner - reče on. Njegov ton kao da je govorio da partneri nisu neprijatelji u zaraćenim taborima, već razumni ljudi koji uz malo dobre volje ne mogu da se ne slože. - Možda niste skloni da se mnogo pouzdate u stavove dvojice partnera koji su već najavili povlačenje. Ali ja se ovim poslom bavim barem dva puta duže od svakoga u ovoj prostoriji, a Hju je verovatno najuspešniji mladi bankar na svetu, i obojica smatramo da je ovaj projekat opasniji nego što to na prvi pogled izgleda. Nemojte dopustiti da vas lični razlozi navedu na to i da tek tako odbacite taj savet.

Samjuel je rečit, pomisli Miki, međutim i njegov stav je bio unapred poznat. Sve oči su sada bile uprte u Mladog Vilijama. Konačno se i on javio.

- Južnoameričke deonice su uvek delovale rizično - započe on. - Da smo dopustili da ih se bojimo, tokom poslednjih nekoliko godina izgubili bismo mnogo unosnih poslova. - *Ovo zvuči dobro*, pomisli Miki. Vilijam nastavi: - Mislim da neće doći do finansijskog kraha. Kordova za vreme vladavine predsednika Garsije neprekidno jača. Mislim da u budućnosti u toj zemlji od svih poslova možemo očekivati sve veću zaradu. Morali bismo da potražimo više takvih poslova, a ne manje.

Miki tiho i dugo s olakšanjem uzdahnu. Dobio je bitku. Edvard reče:

- Znači, četvorica partnera za, dvojica protiv.

- Samo trenutak - reče Hju.

Bože, ne dozvoli da Hju skriva još nešto u rukavu, pomisli Miki. On stisnu zube. Najradije bi se glasno pobunio, ali morao je da se uzdrži.

Edvard ljutito pogleda Hjuu.

- Šta je? Nadglasani ste.

- Glasanje je oduvek bilo poslednje sredstvo kojem se u ovoj prostoriji

pribegavalo - reče Hju. - Kada među partnerima postoji neslaganje, pokušavamo da postignemo kompromis koji će svima biti prihvatljiv.

Miki je jasno video da je Edvard nameravao da ga učutka, ali Vilijam reče:

- Na šta tačno misliš, Hju?

- Samo da nešto pitam Edvarda - reče Hju. - Jesi li siguran da možemo da prodamo sve izdate obveznice ili barem većinu?

- Da, uz odgovarajuću cenu - reče Edvard. Izraz njegovog lica jasno je govorio da nema pojma na šta Hju cilja. Mikija obuže užasno predosećanje da će Edvard biti izigran.

Hju nastavi:

- Zašto onda ne prodajemo obveznice kao komisioni posao, umesto da garantujemo celu emisiju?

Miki potisnu psovku. To nije ono što je želeo. Banka koja je izdavala, recimo, obveznice vredne milion funti, obično je pristajala na to da sama otkupi sve neprodane obveznice, garantujući time da će onaj ko od nje pozajmljuje novac dobiti ceo iznos od milion funti. Zauzvrat, banka je za tu garanciju uzimala veliku proviziju. Drugi način se sastojao u ponudi obveznica na prodaju bez ikakve garancije. Banka na taj način nije preuzimala nikakav rizik i dobijala je znatno niži procenat, ali ako bi se prodalo samo deset hiljada od milion obveznica, onaj ko pozajmljuje dobio bi samo deset hiljada. Rizik je tako ostajao na onom ko pozajmljuje, a u ovoj fazi Miki nije želeo nikakve rizike.

Vilijam progundā:

- Hmm. To je dobra ideja.

Hju je lukav, pomisli Miki malodušno. Da je nastavio otvoreno da se protivi planu, bio bi nadglasan. Međutim, on je predložio način smanjivanja rizika. Bankari, koji su poznati po svom konzervativizmu, voleli su da u svakoj situaciji smanje rizik.

Ser Hari reče:

- A ako ih sve prodamo, svejedno ćemo, čak i uz manju proviziju, zaraditi oko šezdeset hiljada funti. Ako ne prodamo sve, izbeći ćemo veliki gubitak.

Kaži nešto, Edvarde, pomisli Miki. Edvard je gubio kontrolu nad sastankom. Međutim, činilo se da ne zna kako ponovo da je uspostavi.

Samjuel reče:

- I na taj način možemo da dođemo do jednoglasne odluke partnera... što je uvek prijatan ishod.

Svi su nerazgovetnim mrmljanjem izrazili slaganje.

Obuzet očajanjem, Miki reče:

- Ne mogu obećati da će moji nadređeni pristati na takve uslove. Banka je do sada uvek garantovala zajmove za Kordovu. Ako odlučite da promenite politiku... - Nekoliko trenutaka je oklevao. - Možda ću otići u neku drugu banku. - Bila je to uzaludna pretnja, međutim, da li će oni to shvatiti?

Vilijam se uvredio.

- To je tvoje pravo. Neka druga banka mogla bi drugačije da gleda na rizike.

Miki shvati da je njegova pretnja samo učvrstila protivljenje. On žurno dodade:

- Rukovodstvo moje zemlje veoma ceni svoj odnos s *bankom Pilasters* i nikako ne bi želelo da ga ugrozi.

Edvard reče:

- Ta osećanja su obostrana.

- Hvala. - Miki shvati da više nema šta da kaže.

On poče da pakuje nacrt luke. Doživeo je poraz, ali još nije bio spreman da odustane. Ta dva miliona bila su ključ njegovog dolaska na mesto predsednika Kordove. Morao je doći do njih.

Već će smisliti nešto.

Edvard i Miki su se još ranije dogovorili da će zajedno ručati u trpezariji kluba *Kaus*. Tako su želeli da proslave svoju veliku pobedu, ali sada nisu imali šta da slave.

Do Edvardovog dolaska, Miki je već isplanirao sve što mora da uradi. Jedina preostala mogućnost bila je da nagovori Edvarda da krišom ne sprovede odluku partnera i da potpiše garanciju za obveznice a da im to ne kaže. Bilo je to nečuveno, ludo smelo i verovatno protivzakonito. Međutim, nije bilo druge mogućnosti.

Kada je Edvard ušao u trpezariju, Miki je već sedeo za stolom.

- Veoma sam razočaran onim što se jutros dogodilo u banci - reče Miki bez oklevanja.

- Za to je kriv moj prokleti rođak Hju - odgovori Edvard sedajući. Pozvao je konobara i rekao: - Veliku čašu *madeire*.

- Problem je u tome što uz komisionu prodaju obveznica nema nikakve garancije da će luka biti izgrađena.

- Dao sam sve od sebe - reče Edvard tužnim glasom. - Video si, bio si tamo.

Miki klimnu glavom. Nažalost, to je bila istina. Da je Edvard imao genijalnu sposobnost manipulisanja drugima, poput svoje majke, mogao je da porazi Hju. Ali da je Edvard takva osoba, ne bi ni bio Mikijeva figura. Iako mu je bio figura, ipak bi mogao da se usprotivi predlogu koji je Miki smislio. Miki je razbijao glavu, pokušavajući da smisli kako da ga nagovori ili prisili.

Naručili su ručak. Kad se konobar udaljio, Edvard reče:

- Razmišljao sam o tome da kupim kuću. Već predugo živim s majkom. Miki je morao da uložiti trud da bi pokazao interesovanje.

- Kupio bi kuću?

- Neku malu kuću. Ne želim palatu s deset i više služavki koje trče unaokolo i dodaju ugalj u kamine. Želim skromnu kuću za koju je dovoljan dobar batler i nekoliko slugu.

- Ali u *Vajtheven hausu* imaš sve što ti je potrebno.

- Sve osim privatnosti.

Mikiju je postajalo jasno na šta on cilja.

- Ne želiš da tvoja majka zna šta sve radiš...

- Ti bi mogao poželeti da ostaneš sa mnom i preko noći, na primer - reče Edvard, upućujući mu vrlo izazovan pogled.

Mikiju odjednom sinu kako bi mogao da iskoristi ovu zamisao. Glumeći tugu, on odmahnu glavom.

- Dok ti kupiš kuću, ja ću verovatno već otići iz Londona.

Edvard je bio u šoku.

- Kako to, dođavola, misliš?

- Ako ne prikupim novac za novu luku, predsednik će me sigurno opozvati.

- Ne možeš da se vratiš! - reče Edvard preplašenim glasom.

- To nimalo ne želim. Ali možda neću imati izbora.

- Siguran sam u to da će se obveznice rasprodati - reče Edvard.

- Nadam se. U suprotnom...

Edvard udari šakom o sto toliko jako da su se čaše zatresle.

- Da mi je Hju barem dopustio da potpišem garanciju za zajam!

Miki nervozno reče:

- Pretpostavljam da moraš da se pridržavaš odluke partnera.

- Naravno... šta mi drugo preostaje?

- Pa... - Oklevao je. Trudio se da mu glas zvuči ravnodušno. - Zar ne bi jednostavno mogao da zanemariš sve što je danas rečeno i da narediš svojim službenicima da naprave ugovor za zajam s garancijom, ne

spominjući to nikome, ha?

- Verovatno bih mogao - reče Edvard zabrinuto.

- Na kraju krajeva, ipak si ti stariji partner. To bi trebalo nešto da znači.

- I te kako, dodavola...

- Simon Oliver će diskretno srediti papire. U njega možeš imati poverenja.

-Da.

Miki nije mogao da veruje da Edvard tako spremno pristaje.

- To bi moglo presudno uticati na to da li ću ostati u Londonu ili će me opozvati i vratiti u Kordovu.

Konobar im donese vino i svakome natoči u čašu. Edvard reče:

- Pre ili kasnije sve će se ipak saznati.

- Ali, tada će već biti prekasno. A ti možeš da pripišeš grešku nekom službeniku. - Miki je znao da je to neuverljivo i sumnjao je da će Edvard to progutati.

Međutim, Edvard se nije obazirao.

- Ako ostaneš... - On je začutao i spustio pogled.

-Da?

- Ako ostaneš u Londonu, hoćeš li ponekad da ostaneš preko noći u mojoj novoj kući?

To je jedino što Edvarda zanima, shvati Miki uz osećaj velike pobede. On mu uputi svoj najprivlačniji osmeh.

- Naravno.

Edvard klimnu glavom.

- To je sve što želim. Posle podne ću razgovarati sa Simonom.

Miki je podigao čašu.

- Za prijateljstvo - reče.

Edvard je takode podigao čašu i stidljivo se nasmešio.

- Za prijateljstvo.

2.

Bez ikakve najave, Edvardova žena Emili doselila se u *Vajteheven haus*.

Iako su je svi i dalje smatrali Ogastinom kućom, Džozef ju je zapravo ostavio Edvardu. Zato nisu mogli da izbace Emili: to bi verovatno bilo

dovoljno za razvod, a Emili je upravo to želela.

Emili je zapravo, formalno gledano, bila gospodarica te kuće, a Ogasta samo svekrva koja tu živi uz njen milostiv pristanak. Da se Emili otvoreno suprotstavila Ogasti, došlo bi do velikog sukoba. Ogasta bi u tome uživala, međutim Emili je bila previše vešta da bi se upuštala u otvoreni sukob.

- Ovo je vaša kuća - rekla joj je Emili umiljatim glasom. - Možete da radite šta god želite. - Taj prezir bio je dovoljan da se Ogasta trgne.

Emili je čak dobila i Ogastinu titulu: kao Edvardova supruga, ona je sada bila grofica od Vajthevena, dok je Ogasta bila grofica-udovica.

Ogasta je i dalje naređivala posluži kao da im je još uvek gospodarica, a kad god bi joj se ukazala prilika, opozivala je Emiline naredbe. Emili se nikada nije žalila. Međutim, posluga je počela da se ponaša prevratnički. Emili im je bila draža od Ogaste, zbog toga što je prema njima tako glupo popustljiva, smatrala je Ogasta i tako su pronalazili način da uprkos Ogastinim naporima omoguće Emili udoban život.

Najmoćnije oružje kojim je raspolagao svaki poslodavac bilo je otpuštanje člana posluge bez preporuke. Nakon toga tog slugu više niko ne bi zaposlio. Ali, Emili je to oružje Ogasti oduzela s gotovo zastrašujućom lakoćom. Jednoga dana Emili je za ručak zatražila ribu list. Ogasta je tu odluku promenila tražeći lososa, a kada je poslužen list, Ogasta je otpustila kuvaricu. Međutim, Emili je kuvarici napisala sjajnu preporuku, tako da je kuvaricu uz još bolju platu zaposlio vojvoda od Kingsbridža. Tako se prvi put dogodilo da se Ogastine sluge više ne boje svoje dotadašnje gospodarice.

Emiline prijateljice obično su dolazile da je posete u *Vajtheven haus* u poslepodnevnim satima. Popodnevni čaj bio je običaj koji je sprovodila gospodarica kuće. Emili bi se ljupko osmehnula i zamolila Ogastu da preuzme inicijativu, ali u tom slučaju Ogasta bi morala da bude ljubazna prema Emilininim prijateljicama, što je bilo gotovo jednako užasno kao i da prepusti Emili ulogu gospodarice.

Večere su bile još gore. Ogasta je morala da trpi dok joj gosti govore koliko je ledi Vajtheven mila kada se tako pokorava svojoj svekrvi i dopušta joj da sedi na čelu stola.

Ogasta je bila nasamarena, što je za nju bilo sasvim novo iskustvo. Obično je ljudima pretila najvećom mogućom kaznom, isključenjem iz kruga onih kojima je naklonjena. Ali Emili je želela upravo to, da je ona isključi iz tog kruga i zato ju je bilo nemoguće zaplašiti.

Ogasta je zbog toga još čvršće odlučila da ne popusti.

Ljudi su počeli da pozivaju Edvarda i Emili na razne društvene

skupove. Emili je odlazila, bez obzira na to da li bi je Edvard pratio ili ne. Ljudi su to počeli da primećuju. Dok se Emili skrivala u Lesterširu, njena odvojenost od muža mogla se zanemariti; ali sada kada su oboje živeli u gradu, to se pretvorilo u nešto sramno.

Nekada se Ogasta ne bi obazirala na to šta misle pripadnici visokog društva. Ljudi iz poslovnog sveta aristokratiju su tradicionalno smatrali uobraženom, ako ne i izopačenom i zanemarivali su njihovo mišljenje ili su se barem pretvarali da to rade. Međutim, Ogasta je odavno odbacila taj glupi ponos srednje klase. Bila je grofica-udovica od Vajthevena i žudela je za podrškom londonske elite. Nije mogla dopustiti sinu da tako prostački odbija pozive pripadnika vrha društva. Zato ga je prisiljavala da se odaziva tim pozivima.

Večerašnji slučaj bio je karakterističan. Markiz od Hokasla došao je u London radi rasprave u Domu lordova i markiza je priređivala zabavu za ono malo prijatelja koji nisu bili u provinciji u lovu. Edvard i Emili išli su na prijem, kao i Ogasta.

Ali kad je Ogasta u svojoj crnoj svilenoj haljini sišla u prizemlje, u salonu je zatekla Mikija Mirandu u večernjem odelu kako pije viski. Čim ga je ugledala, srce joj je brže zakucalo. Izgledao je tako zanosno u belom prsluku i s visokim okovratnikom. Kad ju je ugledao, ustao je i poljubio joj ruku. Bilo joj je drago što je odabrala upravo tu haljinu s dubokim izrezom oko vrata koji joj je naglašavao grudi.

Edvard je prekinuo prijateljstvo s Mikijem nakon što je saznao istinu o Piteru Midltonu, međutim taj prekid je potrajao samo nekoliko dana i njih dvojica su sada bili bliskiji nego ikada. Ogasta je bila zadovoljna zbog toga. Nije mogla da se ljuti na Mikija. Oduvek je znala da je on opasan: zbog toga je bio samo još poželjniji. Ponekad je imala osećaj da ga se boji, budući da je znala da je ubio troje ljudi, ali taj strah ju je uzbuđivao. On je bio najnemoralnija osoba koju je ikada upoznala i silno je želela da je on baci na pod i obeščasti.

Miki je još uvek bio oženjen. Verovatno bi mogao da se razvede od Rejčel da je to želeo, govorkanja o njoj i bratu Mejzi Robinson, Denu, predstavniku radikala u Parlamentu, nisu prestajala, ali on to nije mogao da učiniti sve dok je ambasador.

Ogasta je sela na egipatsku sofu, s namerom da on sedne pored nje, ali, na njeno razočaranje, on je seo naspram nje. Doživela je to kao njegovo odbijanje i rekla je:

- Šta te dovodi ovamo?

- Edvard i ja idemo na boks-meč.

- Ne idete na boks. On ide na večeru kod markiza od Hokasla.

- Ah... - Miki je oklevao. - Ne znam jesam li ja pogrešio ili je on pogrešio...

Ogasta je bila sasvim sigurna da je Edvard kriv za to i sumnjala je da je u pitanju greška. Obožavao je da gleda boks i verovatno je nameravao da se izvuče i ne ode na večeru. Ona će to odmah sprečiti.

- Biće najbolje da odeš sam - reče ona Mikiju.

U njegovim očima blesnu buntovan pogled i njoj se na trenutak učini da će joj se usprotiviti. Da li to ona gubi moć nad ovim mladim čovekom, pitala se. Međutim, on ipak ustade, mada polako, i reče:

- U tom slučaju, ja ću odmagliti, ako biste vi hteli da objasnite Edvardu o čemu je reč.

- Naravno.

Ali bilo je prekasno. Pre nego što je Miki stigao do vrata, u salon je ušao Edvard. Ogasta primeti da mu je osip večeras upaljen. Pokrivao mu je ceo vrat i na jednoj strani se protezao do uveta. To ju je mučilo, ali on je rekao da lekar uporno tvrdi da nema nikakvog razloga za zabrinutost.

Uzbuđeno trljajući ruke, on reče:

- Radujem se ovome.

Ogasta svojim najautoritativnijim glasom reče:

- Edvarde, ne možeš ići na boks-meč.

Izgledao je kao dete kojem je neko saopštio da neće biti Božića.

- Zašto? - upita on žalosno.

Ogasta se na trenutak sažali nad njim i gotovo mu popusti. A onda, tvrdog srca, reče:

- Savršeno dobro znaš da smo prihvatili poziv za večeru kod markiza od Hokasla.

- To nije večeras, zar ne?

- Znaš da je to večeras.

- Neću da idem.

- Moraš!

- Ali, sinoć sam s Emili izašao na večeru!

- U tom slučaju, ovo će biti druga civilizovana večera zaredom.

- Zašto smo, dođavola, uopšte pozvani?

- Ne psuj pred svojom majkom! Pozvani smo zbog toga što su to Emilini prijatelji.

- Emili može da se nosi u... - Uhyatio je Ogastin pogled i naglo zaćutao.

- Kaži im da sam se razboleo - reče on.
- Ne budi smešan.
- Mislim da bi trebalo da idem kuda želim, majko.
- Ne možeš da vređaš tako ugledne ljude!
- Želim da gledam boks!
- Ne dozvoljavam ti da ideš!

U tom trenutku u salon je ušla Emili. Nije mogla a da ne primeti napetu atmosferu, te zato odmah upita:

- Šta se dogodilo?

Edvard reče:

- Donesi mi onaj prokleti papir zbog koga me neprestano juriš da ga potpišem!

- O čemu ti to govoriš? - reče Ogasta. - Kakav papir?

- Moj pristanak na poništenje braka - reče on.

Ogasta je bila užasnuta, i odjednom je besno shvatila da se ništa od toga nije dogodilo slučajno. Emili je to upravo tako isplanirala. Cilj joj je bio da toliko razdraži Edvarda da on potpiše bilo šta samo da bi je se rešio. Ogasta joj je pritom čak i nesmotreno pomogla, uporno zahtevajući od Edvarda da ispuni svoje društvene obaveze. Osećala se glupo: dopustila je da drugi upravljaju njome. I sada je Emilin plan na korak od uspeha.

Ogasta reče:

- Emili! Ostani ovde!

Emili se ljupko nasmeši i izađe. Ogasta se obrati Edvardu.

- Nećeš pristati na poništenje!

Edvard reče:

- Imam četrdeset godina, majko. Na čelu sam porodične firme i u svojoj sam kući. Ne možeš mi određivati šta treba da radim.

Lice mu je odražavalo upornu tvrdoglavost i Ogasta s užasom pomisli da bi se zaista moglo dogoditi da joj se on prvi put u životu usprotivi.

Obuzeo ju je strah.

- Dođi i sedi ovamo, Tedi - reče ona sada već nešto blažim glasom.

On je protiv svoje volje seo kraj nje. Ona je ispružila ruku, želeći da ga pomazi po obrazu, ali on se odmakao.

- Ne možeš se sam brinuti za sebe - reče ona. - Nikada nisi mogao da brineš za sebe. Zbog toga smo Miki i ja uvek pazili na tebe, još otkako si bio u školi.

Izraz lica postao mu je još tvrdoglaviji.

- Možda je došlo vreme da prestanete da radite to.

Ogasta oseti kako je obuzima paničan strah. Gotovo je osećala kako gubi vlast nad njim. Pre nego što je uspela još nešto da kaže, u sobu se vratila Emili, noseći neki dokument koji je, kako se činilo, sastavio neki pravnik. Ona ga spusti na mavarski pisaći sto, gde su se već nalazili pera i mastilo.

Ogasta pogleda sinovljevo lice. Je li moguće da se više boji žene nego majke? Ogasta u trenutku ludila pomisli kako bi mogla da zgrabi papir, da pobaca pera u vatru i prospe mastilo. Zatim se pribrala. Možda će biti bolje da popusti i da se pretvara da je to nevažno. Međutim, to pretvaranje bi bilo beskorisno, već je izrazila svoj stav i zabranila to poništenje i svi će znati da je doživela poraz. Ona reče Edvardu:

- Ako potpišeš taj dokument, moraćeš da podneseš ostavku u banci.

- Ne vidim nikakav razlog za tako nešto - odgovori on. - Ovo je isto što i razvod.

Emili reče:

- Crkva nema nikakvih prigovora na poništenje ako su osnove za to istinite. - Ta rečenica je zvučala kao citat: bilo je očigledno da je proverila kako stoje stvari.

Edvard je seo za sto, odabrao pero i umočio vrh u srebrnu mastionicu.

Ogasta ispali i poslednji hitac.

- Edvarde! - reče ona glasom koji je podrhtavao od besa. - Ako potpišeš to, više nikada neću progovoriti ni reč s tobom!

Nakon malo oklevanja, on prinese pero papiru. Svi su ćutali. Ruka mu se pokrenu, a škripa pera na papiru prolomi se poput grmljavine. Edvard spusti pero.

- Kako si mogao da uradiš tako nešto svojoj majci? - reče Ogasta, a jecaj koji joj se prekinuo glas nije bio lažan.

Emili upijačem pređe preko potpisa i uze dokument. Ogasta stade između Emili i vrata. I Edvard i Miki podigoše pogled, znatiželjni i nepomični, a dve žene se pogledaše u oči. Ogasta reče:

- Daj mi taj papir.

Emili joj priđe, na trenutak oklevajući, a onda je, na sveopšte zaprepašćenje, ošamari. Udarac je bio bolan. Ogasta kriknu od iznenađenja i bola i zatetura se unazad. Emili je brzo zaobiđe, otvori vrata i izađe iz prostorije, i dalje čvrsto držeći papir.

Ogasta se teško spusti u najbližu fotelju i zaplaka.

Onda je začula Edvarda i Mikija kako izlaze.

Osećala se starom, poraženom i usamljenom.

3.

Spustavilo se da je izdavanje dva miliona funti vrednih obveznica za luku u Santamariji propala investicija, mnogo veći neuspeh nego što je Hju strahovao. Do isteka roka za kupovinu, *banka Pilasters* je prodala obveznice u vrednosti od samo četiri stotine hiljada funti, a već sledećeg dana cena je pala. Hjuu je bilo veoma drago što je prisilio Edvarda da plasira deonice putem komisijone prodaje umesto da potpisuje garanciju za ceo iznos zajma.

Sledećeg ponedeljka ujutru, Džonas Malberi je doneo izveštaj o poslovanju tokom protekle nedelje i podelio je po jedan primerak svim partnerima. I pre nego što je Malberi izašao iz prostorije, Hju je uočio neslaganje u brojkama.

- Samo trenutak, Malberi - reče on. - Ovo ne može biti u redu. - Izveštaj je pokazivao veliko smanjenje deponovane gotovine, znatno više od milion funti. - Nije bilo velikog podizanja novca, zar ne?

- Koliko ja znam, nije, gospodine Hju - reče Malberi.

Hju pogledom obuhvati celu prostoriju. Prisutni su bili svi partneri osim Edvarda, koji još nije stigao.

- Da li se iko od vas seća nekog velikog podizanja prošle nedelje?

Niko se nije sećao nečeg takvog. Hju ustade.

- Proverimo to - reče on Malberiju.

Oni se stepeništem uputiše prema prostoriji u kojoj su radile više knjigovođe. Transakcija koju su tražili bila je prevelika da bi mogla biti reč o podizanju gotovine. Sigurno je u pitanju neka međubankarska transakcija. Hju se iz vremena dok je još radio kao službenik sećao da postoji evidencija takvih transakcija u koju se svakodnevno upisuju sveži podaci. On je seo za jedan sto i rekao Malberiju:

- Pronađite mi, molim vas, knjigu međubankarskih transakcija.

Malberi je s jedne police skinuo veliku knjigu i stavio je pred njega. Drugi službenik piskutavim glasom upita:

- Mogu li nekako da vam pomognem, gospodine Hju? Ja vodim tu knjigu. - Hju primeti da je zabrinut i shvati da se boji da je možda napravio neku grešku.

Hju reče:

- Vi ste Klemov, je li tako?

- Tako je, gospodine.

- Da li je prošle nedelje bilo velikih podizanja novca... od milion funti ili više?

- Samo jedno - reče službenik spremno. - Firma *Luka Santamarija* podigla je milion osam stotina hiljada funti... ceo iznos izdatih deonica, minus provizija.

Hju skoči na noge.

- Ali nisu imali toliko... prikupili su samo četiri stotine hiljada!

Klemov je odjednom prebledeo.

- Obveznice su izdate u vrednosti od dva miliona funti...

- Ali bez garancije, to je bila komisiona prodaja!

- Proverio sam njihov račun... na njemu je bilo milion i osamsto...

- Prokletstvo! - povikao je Hju. Svi prisutni službenici okrenuli su se sada prema njemu. - Pokažite mi glavnu knjigu!

Treći službenik na suprotnom kraju prostorije izvuče jednu ogromnu knjigu i donese je Hjuu, te je otvori na stranici označenoj naslovom: „*Odbor Luke Santamarija*“.

Na toj stranici bile su upisane samo tri stavke: iznos od dva miliona funti, isplata od dve stotine hiljada funti na ime provizije banci i prenos ostatka od milion osamsto hiljada funti na račun u jednoj drugoj banci. Hju je pozeleneo od srdžbe. Novac je nestao. Da je jednostavno greškom prenet na drugi račun, tu grešku bi bilo lako ispraviti. Međutim, novac je podignut iz banke već sledećeg dana. To je ukazivalo na pažljivo isplaniranu prevaru.

- O, bože, neko će zbog ovoga završiti u zatvoru - reče on gnevno. - Ko je pisao ove stavke?

- Ja, gospodine - reče službenik koji mu je doneo knjigu i koji je sada drhtao od straha.

- Po čijem nalogu?

- Procedura i dokumenti bili su uobičajeni. Sve je bilo uredno.

- Odakle su došli papiri?

- Od gospodina Olivera.

Simon Oliver bio je iz Kordove i rođak Mikija Mirande. Hju je istog trena posumnjao da on stoji iza te prevare.

Hju nije želeo da nastavi istragu pred dvadesetoricom službenika. Već mu je bilo žao i zbog toga što im je dao do znanja kako postoji takav problem. Ali kada je počeo da pregleda knjige, nije znao kako će da otkrije veliku proneveru. Oliver je bio Edvardov pisar i radio je na istom spratu na kojem su bili i partneri, pored Malberija.

- Smesta mi pronađite gospodina Olivera i dovedite ga u Partnerski kabinet - reče Hju Malberiju. Istragu će nastaviti tamo, zajedno s ostalim partnerima.

- Odmah, gospodine Hju - reče Malberi. - A vi se sada vratite poslu - reče on službenicima. Otišli su svako za svoj sto i uzeli pera, a još pre nego što je Hju izašao, prostorijom se proneo uzbuđeni žamor.

Hju se vratio u Partnerski kabinet.

- Dogodila se velika prevara - reče on mračnim tonom. - Firma *Luka Santamarija* primila je celokupan iznos vrednosti izdatih obveznica, iako smo ih prodali samo u vrednosti od četiristo hiljada.

Svi su bili užasnuti.

- Kako je, dođavola, to moglo da se dogodi? - upita Vilijam.

- Iznos je isplaćen na njihov račun i odmah zatim prebačen u drugu banku.

- Ko je odgovoran za to?

- Mislim da je to učinio Simon Oliver, Edvardov pisar. Pozvao sam ga, ali pre bih rekao da je ta svinja već na brodu za Kordovu.

Ser Hari reče:

- Možemo li nekako da vratimo novac?

- Ne znam. Sada su ga možda već izneli i iz zemlje.

- Ne mogu da grade luku ukradenim novcem!

- Možda i ne žele da grade luku. Ceo taj posao mogao bi da bude neka prokleta smicalica.

- O, bože. - U tom trenutku u prostoriju uđe Malberi, a za njim, na Hjuovo iznenađenje, i Simon Oliver. To je ukazivalo na činjenicu da Oliver nije ukrao novac. U ruci je držao pozamašan ugovor. Izgledao je preplašeno: nije bilo sumnje da mu je neko preneo Hjuovu opasku o tome da će neko završiti u zatvoru.

Bez ikakvog uvoda Oliver reče:

- Izdavanje obveznica za Santamariju ima potpisanu garanciju... tako kaže ugovor. - On drhtavom rukom Hjuu pruži taj dokument.

Hju reče:

- Partneri su se dogovorili da će te obveznice biti puštene u komisionu prodaju.

- Gospodin Edvard mi je rekao da sastavim ugovor o zagarantovanom punom iznosu.

- Možeš li to nečim dokazati?

- Da! - On pruži Hjuu neki drugi papir.

Bio je to sažetak ugovora, kratka beleška o uslovima sporazuma, koju je neko od partnera dao pisaru da bi na osnovu nje napisao celokupan tekst ugovora. Beleška je bila napisana Edvardovim rukopisom i u njoj je sasvim jasno pisalo da će zajam biti zagaranтовan u punom iznosu. To je dalo odgovor na sva pitanja. Za taj potez bio je odgovoran Edvard. Nije bilo nikakve prevare i nije bilo nikakvog načina da dođu do tog novca. Cela transakcija bila je potpuno zakonita. Hju je bio obuzet očajem i razjaren.

- U redu, Olivere, možeš da ideš - reče on.

Oliver se nije ni pomerio.

- Nadam se da iz ovoga mogu zaključiti da nisam ni pod kakvom sumnjom, gospodine Hju.

Hju nije bio uveren da je Oliver sasvim nedužan, međutim, morao je priznati:

- Ne možemo te kriviti za ono što si učinio po nalogu gospodina Edvarda.

- Hvala, gospodine. - Oliver izađe.

Hju pogleda partnere.

- Edvard je to učinio uprkos našoj zajedničkoj odluci - reče on ogorčeno.

- Iza naših leđa promenio je uslove kreditiranja. I to nas je koštalo milion i četiristo hiljada funti.

Samjuel se uz težak uzdah spusti u fotelju.

- Kakav užas - reče on.

Ser Hari i major Hartšorn su se samo zbunjeno pogledali. Vilijam upita:

- Jesmo li bankrotirali?

Hju shvati da je pitanje upućeno njemu. Da, jesu li bankrotirali? Bilo je to potpuno nezamislivo. On se na trenutak zamisli.

- Tehnički gledano, nismo - reče. - Iako nam se zaliha gotovine smanjila za milion i četiristo hiljada funti, obveznice se pojavljuju na drugoj strani bilansa, a vrednost im je gotovo jednaka kupovnoj ceni. Tako nam je aktiva jednaka pasivi i to znači da smo solventni.

Samjuel onda dodade:

- Sve dok cena ne padne.

- Upravo tako. Dogodi li se nešto što će izazvati krah južno-američkih deonica, naći ćemo se u velikim nevoljama. - Pomisao na to da je moćna banka *Pilasters* toliko slaba izazvala je u njemu osećaj mučnog besa prema Edvardu.

Ser Hari reče:

- Možemo li da učinimo nešto da se to ne pročuje?

- Sumnjam - odgovori Hju. - Bojim se da se ja nimalo nisam potrudio da pokušam da prikrijem šta se dogodilo kada sam bio u prostoriji s višim knjigovođama. Priča se sada već sigurno proširila po celoj zgradi i već u vreme ručka za nju će se znati u celom Sitiju.

Džonas Malberi se javio s jednim sasvim praktičnim pitanjem.

- Šta će biti s našom likvidnošću, gospodine Hju? Do kraja nedelje biće nam potreban veliki depozit da bismo mogli da zadovoljimo uobičajena podizanja. Ne možemo prodati obveznice namenjene izgradnji luke... na taj način bismo im oborili cenu.

Malberi je razmišljao vrlo logično. Hju na trenutak zabrinuto razmisli o tom problemu, a onda reče:

- Pozajmićemo milion funti od *banke Kolonijal*. Stari Kanlif neće pričati unaokolo o tome. Time bismo mogli da prebrodimo ovu nedelju. - On pogleda ostale partnere. - Na taj način rešavamo neposrednu opasnost. Međutim, banka je opasno oslabljena. U srednjoročnom periodu moramo popraviti položaj što brže možemo.

Vilijam reče:

- Šta će biti s Edvardom?

Hju je znao šta Edvard mora da učini: mora da podnese ostavku. Međutim, želeo je da to kaže neko drugi, zato je ćutao. Na kraju Samjuel reče:

- Edvard mora da podnese ostavku. Niko od nas mu više nikada ne bi mogao verovati.

Vilijam reče:

- U tom slučaju mogao bi da povuče iz banke svoj kapital.

- To ne može da učini - reče Hju. - Nemamo gotovog novca. Ta pretnja je izgubila svu svoju snagu.

- Naravno - reče Vilijam. - Toga se nisam setio.

Ser Hari upita:

- Ko će onda biti stariji partner?

Usledilo je nekoliko trenutaka tišine. Prekinuo ju je Samjuel:

- O, bože, zar to i dalje moramo da se pitamo? Ko je otkrio Edvardovu prevaru? Ko je preuzeo kormilo u oluji? Kome ste se svi obratili za pomoć pri traženju pravog smera? Tokom poslednjih sat vremena, sve odluke donela je jedna osoba. Svi ostali ste samo postavljali pitanja i izgledali bespomoćno. Dobro znate ko treba da bude novi stariji partner.

Hju je bio iznenađen. Misli su mu bile toliko zaokupljene problemima s

kojima se suočila banka da nijednom nije ni pomislio na svoj položaj. Sada je uvideo da je Samjuel u pravu. Svi ostali bili su manje-više inertni. Od trenutka kada je uočio neslaganje u nedeljnom izveštaju, ponašao se kao da je on stariji partner. I znao je da je jedini sposoban da izvede banku iz krize.

Malo-pomalo, sinulo mu je da će upravo sada ostvariti životni san: postaće stariji partner *banke Pilasters*. On pogleda Vilijama, Harija i Džordža. Sva trojica su delovala pomalo postišeno. Time što su Edvardu dopustili da postane stariji partner izazvali su pravu katastrofu. Sada su znali da je Hju sve vreme bio u pravu. Bilo im je žao što ga nisu ranije poslušali i sada su želeli da se iskupe. Na licima im je video želju da on preuzme vodstvo. Ali to su morali i da kažu.

On pogleda Vilijama, koji je posle Samjuela bio najstariji Pilaster.

- Šta ti misliš?

Vilijam je samo načas oklevao.

- Mislim da bi ti morao da budeš stariji partner, Hju - reče.

- Majore Hartšorn?

- Slažem se.

- Hari?

- Naravno... samo se nadam da ćeš prihvatiti.

Stvar je bila rešena. Hju gotovo nije mogao da poveruje. On duboko udahnu.

- Hvala vam na poverenju. Prihvatiću ponudu. Nadam se da ću uspeti da nas izvedem iz ove nesreće bez gubitka ugleda i novca.

U tom trenutku je ušao Edvard.

U prostoriji je zavladała potpuna tišina. O njemu su do tog trenutka razgovarali gotovo kao da je već mrtav i sada su, ugledavši ga, doživeli šok. On isprva nije primetio njihovo raspoloženje.

- Svi službenici u zgradi su nekako uznemireni - reče on. - Pripravnici trče unaokolo, stariji službenici šapuću po hodnicima, gotovo niko ništa ne radi... šta se to, dođavola, događa?

Niko ništa nije rekao.

Na njegovom licu pojavi se zaprepašćenje, a zatim i senka krivice.

- Šta se dogodilo? - reče on, ali izraz njegovog lica govorio je Hjuu da on pretpostavlja o čemu je reč. - Bilo bi vam najbolje da mi kažete zbog čega svi tako zurite u mene - bio je uporan. - Naposletku, ipak sam ja stariji partner.

- Ne, nisi - reče Hju. - Ja sam stariji partner.

TREĆE POGLAVLJE

NOVEMBAR

1.

Gospođica Doroti Pilaster se udala za vikonta Nikolasa Ipsviča u kensingtonskoj metodističkoj crkvi jednog hladnog, vedrog prepodneva u novembru. Obred je bio jednostavan, iako je propoved bila duga. Posle toga, u ogromnom zagrevanom šatoru za tri stotine gostiju, podignutom u vrtu Hjuove kuće, priređen je ručak koji se sastojao od vruće supe od mesa, doverskog lista, pečenih jarebica i sorbea od bresaka.

Hju je bio veoma srećan. Sestra mu je zračila lepotom, a njen muž je prema svima bio šarmantan. Međutim, najsrećnija osoba na venčanju bila je Hjuova majka. Blaženo se osmehujući, sedela je pored mladoženjinog oca, vojvode od Noriča. Prvi put za dvadeset četiri godine, nije imala crninu na sebi: nosila je plavosivu haljinu koja joj je naglašavala gustu srebrnu kosu i mirne sive oči. Život joj je bio razoren samoubistvom Hjuovog oca i godinama je živela u oskudici, ali sada, sa šezdeset godina, imala je sve što je želela. Njena prelepa kći postala je vikontesa Ipsvič i jednoga dana biće vojvotkinja od Noriča, sin joj je bio bogat i uspešan, a pritom i stariji partner u banci Pilasters.

- Nekada sam mislila da nemam sreće - tiho je rekla Hjuu između dva jela. - Nisam bila u pravu. - Ona mu spusti ruku na podlakticu, kao da mu udeljuje blagoslov. - Imala sam mnogo sreće. - Hju su te reči dovele na ivicu suza.

Nijedna žena nije želela da obuče nešto belo (plašeći se da bi time konkurisale nevesti) ni crno (jer je to boja za sahrane) tako da su stvarale vrlo šaroliku sliku. Činilo se da su gošće odabrale jarke boje kako bi se zaštitile od jesenje hladnoće: svetlonarandžastu, jarkožutu, boju maline i ružičastu. Muškarci su, kao i uvek, bili u crnoj, beloj i sivoj odeći. Hju je imao sako sa somotskim reverima i manžetnama: bio je crn, ali on je kao i uvek prkosio konvencijama, pa je stavio svetloplavu svilenu kravatu, što je bio njegov jedini ustupak ekscentričnosti. U poslednje vreme su ga toliko cenili da je ponekad osećao nostalgiju za vremenima kada je u porodici bio crna ovca.

On otpi gutljaj *šato margoa*, svog najomiljenijeg crnog vina. Bio je to raskošan svadbeni događaj za jedan poseban par i Hjuu je bilo drago što je

mogao da priušti tako nešto. Ali pritom je pomalo osećao krivicu zbog toga što troši mnogo novca u trenutku kada je *banka Pilasters* toliko slaba. Još uvek su imali obveznice za luku u Santamariji vredne milion i četiri stotine hiljada funti, kao i druge kordovske obveznice vredne gotovo milion funti; i nisu mogli da ih prodaju a da time ne izazovu pad cena. Hju se najviše plašio upravo toga. Biće mu potrebno još najmanje godinu dana da ojača bilans. Ipak, uspeo je da izvuče banku iz neposredne krize i sada su već imali dovoljno novca da zadovolje uobičajen ritam podizanja novca u doglednoj budućnosti. Edvard više uopšte nije dolazio u banku, iako je zvanično trebalo da ostane partner do kraja fiskalne godine. Bili su zaštićeni od svega osim od neke neočekivane katastrofe kao što je rat, zemljotres ili neka epidemija. S obzirom na sve, imao je osećaj da ima pravo da jedinoj sestri priredi skupo venčanje.

A to je bilo dobro i za *banku Pilasters*. Svi u finansijskom svetu su znali da je banka u poslu finansiranja luke u Santamariji izgubila više od milion funti. Ova velika svečanost podsticala je poverenje, učvršćujući uverenje ljudi u to da su Pilasteri i dalje nezamislivo bogati. Neko jeftino venčanje pobudilo bi sumnje.

Dotin miraz od sto hiljada funti službeno je predat njenom mužu, ali ostao je uložen u banci, donoseći im pet odsto kamate. Nik je mogao da ga podigne, međutim nije mu odjednom bio potreban sav novac. Zato je trebalo da ga podiže deo po deo i da tako otplaćuje očeve pozajmice i reorganizuje imanje. Hjuu je bilo drago što on ne želi odmah da podigne svu gotovinu, budući da je podizanje velikih svota trenutno opterećivalo banku.

Svi su znali za Dotin veliki miraz. Hju i Nik nisu uspeli sasvim da ga zadrže u tajnosti, a takva priča prenosila se unaokolo vrlo brzo. Sada je o tome govorio ceo London. Hju je pretpostavljao da se za najmanje polovinom stolova sada razgovara upravo o tome.

Kad je pogledao oko sebe, uhvatio je pogled jedne gošće koja nije bila srećna, štaviše, izgledala je jadno, prevareno, poput evnuha na nekoj orgiji: bila je to strina Ogasta.

- Londonsko društvo se sasvim izopačilo - govorila je Ogasta pukovniku Madfordu.

- Bojim se da ste možda u pravu, ledi Vajtheven - reče on ljubazno.

- Poreklo više ne igra nikakvu ulogu - nastavi ona. - Jevreji imaju slobodan pristup svemu.

- Sasvim ste u pravu.

- Ja sam bila prva grofica od Vajthevena, a Pilasteri su ceo vek bili

ugledna porodica, da bi tek nedavno dobili čast da ponesu titulu; a danas čovek čiji je otac bio običan radnik može da dobije titulu samo zato što se obogatio prodajom kobasica.

- Upravo tako. - Pukovnik Madford se okrenu ka ženi koja mu je sedela s druge strane i reče: - Gospođo Telston, mogu li da vam dodam još malo sosa od crvene ribizle?

Ogasta izgubi interesovanje za njega. U sebi je kiptela zbog spektakla na kojem je morala da se pojavi. Hju Pilaster, sin Tobajasa, koji je doživeo finansijski slom, časti tri stotine gostiju *šato margoom*, Lidija Pilaster, Tobajasova udovica, sedi pored vojvode od Noriča; Doroti Pilaster, Tobajasova kći, udala se za vikonta Ipsviča uz najveći miraz za koji je iko ikada čuo. Dok je njen sin, dragi Tedi, potomak velikog Džozefa Pilastera, naprasno smenjen s dužnosti starijeg partnera i sada je pred poništenjem braka.

Više nema nikakvih pravila! Svako može da uđe u visoko društvo. Kao da to dokazuje tu njenu tvrdnju, ona pogleda najveću skorojevičku: suprugu Solija Grinborna, nekadašnju Mejzi Robinson. Neverovatno je da je Hju imao smelosti da pozove nju, ženu čiji je ceo život bio skandal. U početku je praktično bila prostitutka, zatim se udala za najbogatijeg Jevrejina u Londonu, a sada vodi bolnicu u kojoj žene, nimalo bolje od nje same, mogu da rađaju svoju kopilad. Ali eto, ona je sada tu, u haljini boje novog bakarnog novčića sedi za susednim stolom i ozbiljno razgovara s guvernerom *Engleske banke*. Verovatno je pričala o nevenčanim majkama. A on je još i sluša!

- Postavite se u položaj nevenčane sluškinje - govorila je Mejzi guverneru. On je bio pomalo zapanjen a ona je pokušala da se ne nasmeje. - Zamislite posledice ako postanete majka: gubite posao i kuću, ostajete bez sredstava za život, a dete vam neće imati oca. Da li biste u tom slučaju pomislili: „*Oh, ali mogu da se porodim u lepoj bolnici gospođe Grinborn u Sautvarku, zašto da se onda ne osmelim da spavam s njim?*” Naravno da ne biste. Moja bolnica nimalo ne podstiče devojke na nemoral. Ja ih samo spasavam od toga da rađaju decu na ulici.

Razgovoru se priključio Den Robinson, koji je sedeo sestri s druge strane.

- To vam je otprilike kao zakon o bankarskom poslovanju koji predlažem u Parlamentu, a koji bi od banaka zahtevao da uzimaju osiguranje u korist malih ulagača.

- Čuo sam za to - reče guverner

Den nastavi:

- Neki kritičari kažu da bi taj zakon podsticao bankrote jer bi oni u tom slučaju bili manje bolni. Ali to je čista glupost. Nijedan bankar ni pod kakvim uslovima ne bi želeo da propadne.

- Svakako ne bi.

- Kada bankar zaključuje neki ugovor, on ne razmišlja o tome da bi njegova nesmotrenost nekoj udovici iz Bornmauta mogla doneti gubitak i poslednjeg novčića... on brine samo o svom bogatstvu. Na sličan način to što će nezakonita deca patiti nikako neće odvratiti nemoralne muškarce od toga da i dalje zavode mlade sluškinje.

- Razumem šta želite da kažete - reče guverner uz žalostan izraz lica. - Veoma... veoma... originalno poređenje.

Mejzi zaključila da su ga dovoljno mučili pa se okrenu od njega, dopuštajući mu da se usredsredi na svoju jarebicu. Den joj reče:

- Jesi li ikada primetila da plemićke titule uvek dobijaju pogrešni ljudi? Pogledaj samo Hjua i njegovog brata Edvarda. Hju je pošten, talentovan i vredan, Edvard je glup, lenj i beskoristan. Ipak, Edvard je grof od Vajthevena, dok je Hju običan gospodin Pilaster.

Mejzi se trudila da ne gleda Hjua. Iako joj je bilo drago što je pozvana, bilo joj je bolno da ga gleda u krugu njegove porodice. Njegova žena, njegovi sinovi, njegova majka i njegova sestra predstavljali su uži porodični krug, a ona se nalazila van njega.

Znala je da je njegov brak s Norom nesrećan: to se jasno videlo iz načina na koji su se njih dvoje obraćali jedno drugome, nikada se ne dodirujući, nikada se ne osmehujući, nikada ništa ne čineći s ljubavlju. Ali to joj nije bila nikakva uteha. Bili su porodica kojoj ona nikada neće pripadati.

Ona zažali što je došla na venčanje.

U jednom trenutku Hjuu priđe lakej i tiho mu reče:

- Imate telefonski poziv iz banke, gospodine.

- Ne mogu sada da razgovaram - reče Hju.

Nekoliko trenutaka kasnije, priđe mu njegov batler.

- Na telefonu je gospodin Malberi iz banke, gospodine, traži vas.

- Ne mogu sada! - reče Hju razdraženo.

- U redu, gospodine. - Batler se okrenuo.

- Ne, čekajte malo - reče Hju. Malberi je znao da je Hju na venčanju.

Bio je inteligentan i odgovoran čovek. Ne bi ga toliko uporno tražio da nešto nije hitno.

I to veoma hitno.

Hju oseti kako ga obuzima ledeni strah.

- Biće ipak bolje da razgovaram s njim - reče on i ustade govoreći: - Molim vas da me izvinite, majko, Vaša milosti... moram nešto da obavim.

On žurno izađe iz šatora i preko travnjaka pođe u kuću. Telefon se nalazio u njegovoj biblioteci. Podigao je aparat i rekao:

- Hju Pilaster na telefonu.

U slušalici je začuo glas svog pisara.

- Ovde Malberi, gospodine. Žao mi je što vas...

- Šta se dogodilo?

- Primili smo telegram iz Njujorka. U Kordovi je izbio rat.

- O, ne! - To je bila prava katastrofa za Hju, njegovu porodicu i banku. Nije se moglo dogoditi ništa gore.

- Zapravo, građanski rat - nastavi Malberi. - Pobuna. Porodica Miranda je napala glavni grad, Palmu.

Hju je osećao kako mu srce grozničavo kuca.

- Ima li nekih pokazatelja o tome koliko su jaki? - Ako bi bilo moguće brzo ugušiti pobunu, onda i dalje ima neke nade.

- Predsednik Garsija je pobjegao.

- Dodavola, znači pobjegao je. - To je značilo da je situacija ozbiljna. Ogorčeno je proklinjao Mikija i Edvarda. - Još nešto?

- Došao je još jedan telegram iz naše kancelarije u Kordovi, ali još traje postupak dešifrovanja.

- Telefonirajte mi ponovo čim pročitate poruku.

- U redu, gospodine.

Hju je okrenuo ručicu na aparatu i telefonisti na centrali rekao ime brokera koji je na berzi zastupao njihovu banku. Pričekao je da ga pozovu na telefon.

- Danbi, ovde Hju Pilaster. Šta se događa s kordovskim obveznicama?

- Nudimo ih za pola nominalne vrednosti, ali niko ih ne kupuje.

Pola cene, pomisli Hju. *Banka Pilasters* je već bankrotirala. Srce mu je bilo obuzeto očajanjem.

- Na koliko će pasti?

- Doći će do nule, rekao bih. Usred građanskog rata nikoga ne zanimaju vladine obveznice.

Nula. *Banka Pilasters* upravo je izgubila dva i po miliona funti. Sada više nije bilo nikakve nade da bi se bilans mogao postupno ojačati. Hvatajući se za poslednje slamke, Hju reče:

- Pretpostavimo da pobunjenici budu poraženi u sledećih nekoliko sati... šta se događa u tom slučaju?

- Mislim da čak ni tada niko ne bi kupovao ove obveznice - reče Danbi. - Ulagачi će čekati i pratiće razvoj situacije. U najboljem slučaju, moraće da prođe pet-šest nedelja kako bi se poverenje počelo obnavljati.

- Tako... - Hju je znao da je Danbi u pravu. Broker je samo potvrđivao Hjuove instinkte.

- Slušaj, Pilastere, vaša banka će biti u redu, zar ne? - upita Danbi zabrinuto. - Sigurno imate mnogo takvih obveznica. Pričalo se da niste prodali gotovo ništa od zajma za luku u Santamariji.

Hju se dvoumio. Mrzeo je da laže. Međutim, istina bi sasvim uništila banku.

- Imamo više kordovskih obveznica nego što bih želeo, Danbi. Ali isto tako imamo i mnogo drugih vrednih stvari.

- U redu.

- Moram da se vratim gostima. - Hju nije imao nikakvu nameru da se vraća gostima, ali želeo je da ostavi utisak da je smiren. - Priredio sam ručak za tri stotine gostiju... danas mi se udala sestra.

- Čuo sam. Čestitam.

- Doviđenja.

Pre nego što je uspeo da zatraži drugi broj, ponovo mu je telefonirao Malberi.

- Došao je gospodin Kanlif iz banke *Kolonijal*- reče on, a Hju u njegovom glasu začu paničan strah. - Traži da mu se vrati zajam

- Dodavola i on - reče Hju besno. *Banka Kolonijal* pozajmila je *banci Pilasters* milion funti za prevazilaženje neposredne krize, ali prema uslovima pozajmice, novac je trebalo vratiti na zahtev poverioca. Kanlif je čuo novosti i uočio neverovatan pad vrednosti kordovskih obveznica, i znao je da je banka *Pilasters* sigurno zapala u velike nevolje. Sasvim prirodno, želeo je da izvuče novac pre nego što banka propadne.

A on je bio samo prvi u nizu. Vrlo brzo, za njim će doći i ostali. Sutra ujutru ulagači će stajati u redovima ispred ulaznih vrata i zahtevaće svoj novac. A Hju neće moći da im ga isplati.

- Imamo li milion funti, Malberi?

- Nemamo, gospodine.

Sva težina sveta odjednom se sručila na Hjuova leđa i on se oseti starim. Bio je to kraj. Ovo je noćna mora svakog bankara: ljudi dolaze po svoj novac, a banka ga nema. A upravo to se događalo Hjuu.

- Recite gospodinu Kanlifu da niste uspeli da dobijete odobrenje za potpis čeka, jer su svi partneri na venčanju - reče on.

- U redu, gospodine Hju.

- A onda...

- Da, gospodine?

Hju je nakratko začutao. Znao je da nema drugog izbora, ali ipak je oklevao pre nego što je izgovorio te užasne reči. On zatvori oči. Najbolje je da se tog tereta reši što pre.

- A onda, Malberi, morate da zatvorite vrata banke.

- Oh, gospodine Hju...

- Žao mi je, Malberi.

Na drugoj strani žice začuo je neke neobične zvuke. Hju shvati da Malberi plače.

Zatim je prekinuo vezu. Dok je nepomično zurio u police s knjigama, umesto njih je pred sobom je video veličanstveno pročelje *banke Pilasters* i zamišljao kako se zatvaraju kitnjasta gvozdena vrata. Video je prolaznike kako se zaustavljaju i gledaju šta se događa. Ubrzo će se tamo skupiti gomila ljudi i svi će pokazivati na zatvorena vrata i uzbuđeno razgovarati. Vest će se proćuti Sitijem brže nego vatra prodavnicom petroleja: *banka Pilasters* je bankrotirala.

Banka Pilasters je bankrotirala.

Hju zagnjuri lice u dlanove.

2.

- *S*vi smo ostali doslovno bez prebijenog novčića - reče Hju. Isprva ga nisu razumeli. To je jasno video na njihovim licima.

Okupili su se u salonu njegove kuće. Bila je to prenatrpana prostorija, koju je uredila njegova supruga Nora, a ona je obožavala da prekrije svaki komadić nameštaja tkaninama s cvetnim dezenima i da pretrpa svaku površinu raznoraznim ukrasima. Gosti su, konačno, otišli kućama, Hju nikome nije saopštio novosti pre svršetka proslave, a članovi porodice su još uvek bili u svečanoj odeći koju su nosili na venčanju. Ogasta je sedela s Edvardom, a oboma je na licu titrao prezriv izraz prepun neverice. Stric Samjuel je sedeo pored Hjuja. Ostali partneri, Mladi Vilijam, major Hartšorn i ser Hari, stajali su iza sofe na kojoj su im sedele supruge

Beatris, Madlen i Klementina. Nora, rumena od ručka i šampanjca, sedela je na svom uobičajenom mestu, u fotelji pored kamina. Nevesta i mladoženja, Doti i Nik, držali su se za ruke i izgledali preplašeno.

Hjuu je najviše bilo žao tek venčanog para.

- Više nema Dotinog miraza, Nik. Bojim se da od naših planova neće biti ništa.

Teta Madlen paničnim glasom reče:

- Ti si stariji partner... to je onda svakako tvoja greška!

Ponašala se glupo i zlobno. Bila je to očekivana reakcija, ali Hju se ipak osetio povređenim. To što je krivila upravo njega, koji se toliko borio da ovo spreči, bilo je krajnje nepravedno.

Međutim, brzo ju je, i to sa začuđujućom oštrinom, ispravio njen mlađi brat Vilijam.

- Ne pričaj gluposti, Madlen - reče on.

- Edvard nas je sve prevario i opteretio banku silnim kordovskim obveznicama koje su sada bezvredne. - Hju mu je bio zahvalan na toj iskrenosti. Vilijam nastavi: - Krivi su oni među nama koji su mu dopustili da postane stariji partner. - On pogleda Ogastu.

Nora je izgledala izgubljeno.

- Nemoguće je da smo ostali doslovno bez ijednog novčića - reče ona.

- Ali tako je - reče Hju strpljivo. - Sav naš novac nalazi se u banci, a banka je propala. - To što njegova žena nije razumela situaciju moglo se delimično i opravdati: nije se rodila u bankarskoj porodici.

Ogasta ustade i priđe kaminu. Hju se upita da li će pokušati da brani svog sina, ali ona nije bila toliko glupa.

- Pustimo sada to ko je kriv - reče ona. - Moramo da spasemo ono što možemo. U banci sigurno još uvek ima mnogo gotovine, zlata i novčanica. Moramo to izvući i sakriti na neko sigurno mesto pre nego što navale poverioci. Zatim...

Hju ju je prekinuo.

- Nećemo učiniti ništa od toga - reče on oštro. - To nije naš novac.

- Naravno da je to naš novac! - povika ona.

- Ućuti i sedi, Ogasta ili ću narediti lakeju da te izbaci iz kuće.

Bila je dovoljno iznenađena da je ućutala, međutim ipak nije sela.

Hju reče:

- U banci ima gotovine i, kako bankrot nije službeno proglašen, možemo, ako želimo da isplatimo neke poverenike. Svi ćete morati da otpustite poslugu; a ako ih uputite na sporedni ulaz u banku s papirom na

kojem će pisati koliko im dugujete, isplatiću im dug. Zatražite od svih trgovaca kod kojih imate otvorene račune da vam napišu izjave, i pobrinuću se i za to da se podmire njihovi računi... ali samo do današnjeg datuma: neću platiti nijedan koji napravite od sada pa nadalje.

- Ko si ti da mi naređuješ da otpustim poslugu? - upita Ogasta uvređeno.

Hju je bio spreman da saoseća s njihovim nedaćama, iako su ih sami izazvali; ali ovakva namerna glupost bila je vrlo naporna i on se obrecnuo na Ogastu:

- Ako ih ne otpustiš, otići će sami, jer neće dobiti platu. Strina Ogasta, pokušaj da shvatiš da više uopšte nemaš novca.

- To je smešno - promrmlja ona.

Onda se ponovo oglasi Nora.

- Ne mogu da otpustim našu poslugu. U ovakvoj kući je nemoguće živeti bez posluge.

- To ne treba da te muči - reče Hju. - Nećeš živeti u ovakvoj kući. Moraću da je prodam. Svi ćemo morati da prodamo kuće, nameštaj, slike, zbirke vina i nakit.

- Pa to je apsurdno! - povika Ogasta.

- Takav je zakon - odgovori Hju. - Svaki partner je lično odgovoran za sva dugovanja firme.

- Ja nisam partner - reče Ogasta.

- Ali Edvard je partner. Podneo je ostavku na funkciju starijeg partnera, ali je ostao partner, barem na papiru. I vlasnik je vaše kuće... Džozef je njemu ostavio kuću.

Nora reče:

- Moramo negde da živimo.

- Prvo što sutra ujutru svi moramo da uradimo jeste da potražimo i iznajmimo manje, jeftinije kuće. Ako odaberete nešto skromno, naši poverenici će to odobriti. U suprotnom, moraćete ponovo da birate.

Ogasta reče:

- Nemam ni najmanju nameru da se selim i ta odluka je konačna. Pretpostavljam da i preostali deo porodice misli isto to. - Ona pogleda svoju zaovu. - Madlen?

- Sasvim si u pravu, Ogasta - reče Madlen. - Džordž i ja ćemo ostati gde jesmo. Sve je ovo obična glupost. Nikako ne možemo biti toliko siromašni.

Hju ih je prezirao. Čak i sada, nakon što su ih njihova arogancija i glupost upropastili, i dalje odbijaju da slušaju glas razuma. Na kraju će

ipak morati da odustanu od svojih iluzija. Međutim, ako pokušaju da zadrže bogatstvo koje im više ne pripada, uništiće porodični ugled jednako kao što su to učinili i s porodičnim bogatstvom. Odlučno je nameravao da ih prisili da se ponašaju odgovorno i pošteno, u siromaštvu jednako kao i u obilju. Biće to teška borba, ali on nije nameravao da popusti.

Ogasta se obrati svojoj kćerki.

- Klementina, uverena sam da ćete ti i Hari zauzeti isti stav kao Madlen i Džordž.

Klementina reče:

- Nećemo, majko.

Ogasta ostade bez daha. Hju je bio jednako zapanjen. Njegova rođaka Klementina obično se nije okretala protiv majke. *Barem neko u porodici ima malo zdravog razuma*, pomisli on. Klementina reče:

- U ove nevolje dospeli smo upravo zato što smo slušali tebe. Da smo za starijeg partnera izabrali Hjuja, a ne Edvarda, svi bismo još uvek bili bogati poput Kreza.

Hju se već bolje osećao. Deo porodice bio je svestan njegovih dotadašnjih napora. Klementina nastavi:

- Nisi bila u pravu, majko, i ti si nas upropastila. Više se nikada neću obazirati na tvoje savete. Hju je bio u pravu i bilo bi najbolje da mu dopustimo da učini sve što može kako bi nas izveo iz ove užasne katastrofe.

Vilijam reče:

- Upravo tako, Klementina. Moramo učiniti šta god nam Hju savetuje.

Linija bojnog polja bila je iscrtana. Na Hjuovoj strani bili su Vilijam, Samjuel i Klementina, koja je imala nadzor nad svojim mužem ser Harijem. Oni će pokušati da se ponašaju pristojno i pošteno. Protiv njega su bili Ogasta, Edvard i Madlen, koja je govorila i u ime majora Hartšorna: oni će pokušati da ugrabe sve što se može i dopustiće da ugled porodice ode dodavola.

U tom trenutku Nora prkosno reče:

- Moraćeš da me izneseš iz ove kuće.

Hju oseti gorak ukus u ustima. Njegova sopstvena žena pridružila se neprijatelju.

- Ti si jedina osoba u ovoj prostoriji koja se okrenula protiv svog bračnog druga - reče on tužno. - Zar mi ne duguješ barem malo odanosti?

Ona ponosno zabaci glavu.

- Nisam se udala za tebe da bih živela u bedi.

- Pa ipak ćeš morati da odeš iz ove kuće - reče on sumornim tonom.

Zatim pogleda ostale nepopustljive protivnike: Ogastu, Edvarda, Madlen i majora Hartšorna. - Svi vi ćete, pre ili kasnije, morati da se predate - reče on. - Ako ne učinite to sada na častan način, učinićete kasnije, osramoćeni, uz prisustvo sudskih službenika, policajaca i novinara, poniženi u svim najjeftinijim novinama i prezreni od neisplaćene posluge.

- To ćemo još videti - reče Ogasta.

Pošto su svi otišli, Hju je ostao da sedi i nepomično gleda u vatru, grozničavo pokušavajući da pronade način za isplatu duga poverenicima. Čvrsto je odlučio da ne dopusti zvaničan bankrot *banke Pilasters*. Ta pomisao bila je previše bolna kako bi o njoj uopšte i razmišljao. Celog života je živeo u senci očevog bankrota. Cela njegova karijera bila je zapravo pokušaj da dokaže kako je čist kao suza. Duboko u sebi plašio se kako bi, ako doživi istu sudbinu kao i njegov otac, i sam mogao da oseti poriv da oduzme sebi život.

S Pilasterima kao i s bankom bilo je gotovo. Zatvorila je vrata svojim ulagačima i to je bio kraj. Ali, dugoročno gledano, ona bi morala da bude u stanju da otplati dugove, naročito ako partneri budu savesni prilikom prodaje svoje vredne imovine. Kad se poslepodne pretvorilo u predvečerje, u glavi su počeli da mu iskrsavaju osnovni obrisi plana i tada je dopustio sebi da oseti veoma slabašnu iskricu nade.

U šest poslepodne pošao je do Bena Grinborna. Grinborn je bio prešao sedamdesetu, ali je i dalje bio u dobroj formi i još uvek je upravljao svojom bankom. Imao je kći, Kejt, ali Soli mu je bio jedini sin; zato će po povlačenju s dužnosti kormilo morati da preda nekome od svojih rođaka i činilo se da mu se pomisao na to nimalo ne sviđa.

Hju ga je posetio u njegovoj palati na Pikadiliju. Ta kuća je odavala utisak ne samo uspešnosti već i bezgraničnog bogatstva. Svaki sat bio je pravi dragulj, svaki komadić nameštaja bio je star i neprocenjivo vredan; svaka drvena površina bila je pažljivo izrezbarena, svaki tepih istkan po narudžbini. Lakej je uveo Hjuja u biblioteku, u kojoj su blistale plinske svetiljke i bučno pucketala vatra u kaminu. U ovoj sobi prvi put je čuo da je dečak po imenu Berti Grinborn njegov sin.

Pitao se da li su te knjige tu samo zbog stvaranja utiska kod posetilaca, i dok je čekao, prelistavao je neke od njih. *Deo knjiga možda i jeste odabran zbog finog poveza*, pomisli, ali na drugima se videlo da su više puta pročitane, a bilo je zastupljeno i više jezika. Grinbornovo znanje bilo je autentično.

Starac se pojavio petnaest minuta kasnije, izvinjavajući mu se zbog

toga što je morao da čeka.

- Zadržao me je jedan problem porodične prirode - reče on ukočenom pruskom uljudnošću. U njegovoj porodici nije bilo Prusa; samo su oponašali manire visoke nemačke klase, zadržavajući takav stav i tokom stotinu godina provedenih u Engleskoj. Držao se jednako pravo kao i uvek, ali Hju pomisli kako sada izgleda umorno i zabrinuto. Grinborn nije rekao o kakvom je problemu reč, a Hju ga nije ni pitao.

- Znaete da su danas posle podne krahirale kordovske obveznice - reče Hju.

-Da.

- I verovatno ste čuli da je zbog toga moja banka zatvorila vrata.

- Da. Veoma mi je žao.

- Prošle su dvadeset četiri godine otkako je poslednji put propala neka engleska banka.

- Bila je to *Overend i Gurni*. Dobro se sećam tog događaja.

- I ja. Moj otac je zbog toga bankrotirao i obesio se u svojoj kancelariji u Lidenhol stritu.

Grinbornu je bilo neprijatno.

- Užasno, užasno mi je žao, Pilasteru. Tu stravičnu činjenicu jednostavno sam smetnuo s uma.

- U toj krizi propao je veliki broj firmi. Međutim, mnogo gora stvar dogodiće se sutra. - Sedeći u fotelji, Hju se nagnu i započe svoju veliku priču kojom je nameravao da ga pridobije za svoju zamisao. - Tokom poslednjih dvadeset pet godina, poslovanje u Sitiju se udesetostručilo. I zbog toga što je bankarsko poslovanje postalo toliko sofisticirano i složeno, svi smo mi međusobno povezani čvršće nego ikada. Neki ljudi čiji smo novac izgubili neće moći da otplate svoje dugove, zato će i oni propasti... i tako dalje. Sledeće nedelje propašće desetak banaka, stotine firmi biće prisiljeno da zatvori vrata, a hiljade i hiljade ljudi odjednom će se naći bez osnovnih sredstava za život... osim ako nešto ne preduzmemo kako bismo to sprečili.

- Preduzmemo? - upita Grinborn, u čijem je glasu bilo više od običnog tračka razdražljivosti. - Šta se tu može preduzeti? Jedino što ti može pomoći jeste da otplatiš dugove; a to ne možeš da učiniš; zato si nemoćan.

- Ako ostanem sam, svakako sam bespomoćan. Ali nadam se da će bankarska zajednica nešto učiniti.

- Da li ti to nameravaš da tražiš od drugih bankara da plate tvoje dugove? Zbog čega bi to učinili? - Bio je na ivici ljutnje.

- Svakako ćete se složiti s tim da bi za sve nas bilo bolje kada bi

poverenike *banke Pilasters* bilo moguće u potpunosti isplatiti.

- Očigledno.

- Pretpostavimo da se osnuje udruženje bankara koje će preuzeti i aktivu i obaveze *banke Pilasters*. To udruženje bi garantovalo isplatu duga svakom povereniku na njegov zahtev. Istovremeno, ono bi počelo uredno da likvidira imovinu *banke Pilasters*.

Grinborn je odjednom bio zainteresovan i njegove razdražljivosti nestade čim je počeo da razmatrati taj novi predlog.

- Razumem. Ako bi članovi tog udruženja bili dovoljno ugledni i poštovani, njihova garancija bi mogla biti dovoljna da ulije poverenje svakome i poverenici možda i ne bi odmah zahtevali svoj novac. Uz malo sreće, dotok novca od prodaje imovine mogao bi da pokrije isplate poverenicima.

- I tako bi bila izbegnuta užasna kriza.

Grinborn odmahnu glavom.

- Međutim, članovi udruženja bi na kraju izgubili novac, budući da su obaveze *Pilastersa* veće od aktive.

- Ne mora nužno biti tako.

- Kako to?

- Raspolažemo s više od dva miliona vrednosti u kordovskim obveznicama koje danas ne vrede ništa. Međutim, naša preostala imovina nije zanemarljiva. Mnogo zavisi od toga koliko novca možemo da prikupimo prodajom kuća u vlasništvu partnera i tako dalje; ali procenjujem da će čak i danas ta razlika iznositi samo milion funti.

- Znači da udruženje može da očekuje gubitak od milion funti.

- Nije isključeno. Međutim, kordovske obveznice možda neće zauvek biti bezvredne. Možda će pobunjenici doživeti poraz. Ili će možda nova vlast nastaviti da otplaćuje kredit. U jednom trenutku će cena kordovskih obveznica porasti.

- Moguće.

- Kada bi cena obveznica porasla samo do polovine nekadašnje vrednosti, udruženje bi pokrilo sve troškove. A kada bi cena porasla još više, udruženje bi čak i zaradilo nešto.

Grinborn odmahnu glavom.

- Taj plan bi i mogao da uspe da nema onih obveznica za luku u Santamariji. Taj ambasador Kordove, Miranda, meni izgleda kao okoreli lopov; a njegov otac je, izgleda, na čelu pobunjenika. Sve mi se čini da je celokupan iznos od dva miliona funti otišao na kupovinu pušaka i municije.

A u tom slučaju, ulagači više neće videti ni novčića.

Starac je bio lukav kao i uvek, pomisli Hju: i sam se plašio upravo te mogućnosti.

- Bojim se da ste možda u pravu. Ipak, postoji mogućnost. A ako dopustite da dođe do finansijske panike, možete biti sigurni da ćete izgubiti novac na druge načine.

- Plan je stvarno zanimljiv. Ti si oduvek bio najpametniji u svojoj porodici, mladi Pilastere.

- Ali plan zavisi od vas.

- Ah...

- Ako pristanete da stanete na čelo udruženja, Siti će uraditi isto što i vi. A ako odbijete da učestvujete u tome, udruženje neće imati dovoljno ugleda da ulije poverenje ulagačima.

- To mi je jasno. - Grinborn nije bio lažno skroman čovek.

- Hoćete li da učinite to? - upita Hju zadržavajući dah.

Pošto je nekoliko trenutaka ćutao i razmišljao, starac reče:

- Ne, neću.

Hju se teško spusti u svoju fotelju. Bila je to poslednja mogućnost, koja je sada propala. On oseti kako ga obuzima veliki umor, kao da mu je život završen, kao da je iscrpljen starac. Grinborn reče:

- Celog života sam bio oprezan. Tamo gde drugi vide velike zarade, ja vidim velike rizike i opirem se iskušenju. Tvoj stric Džozef nije bio kao ja. On je preuzimao rizik... i ubirao zaradu. Njegov sin Edvard bio je još gori. O tebi ne kažem ništa: ti si tek preuzeo banku. Ali Pilasteri moraju da plate određenu cenu za godine i godine ubiranja visoke dobiti. Ja nisam tako zarađivao... zašto bih onda morao da plaćam vaše dugove? Utrošim li novac na to da vas sada izvučem, lakoumni ulagač će biti nagrađen, a onaj oprezan će pretrpeti štetu. A kada bi se bankama upravljalo na taj način, niko ne bi morao da bude oprezan. Tako bismo svi mogli da preuzimamo rizike, jer nikakvog rizika ne bi ni bilo ako bi propale banke uvek bilo moguće spasti. Ali rizik uvek postoji. Bankama se ne može upravljati na vaš način. Uvek će biti krahova. Oni su nužni kako bi dobre i loše ulagače podsetili da je rizik stvaran.

Pre nego što je došao kod njega, Hju je razmišljao o tome da li treba da kaže starcu da je Miki Miranda ubio Solija. Sada je ponovo razmislio o tome i došao do istog zaključka: starca bi to šokiralo i uznemirilo, ali ga ni na koji način ne bi uverilo u to da treba spasti *banku Pilasters*.

I dalje je razmišljao o tome šta bi mogao da kaže, čime bi u poslednji

čas mogao da promeni Grinbornovu odluku, kada je u sobu ušao batler i rekao:

- Izvinite, gospodine Grinborne, ali rekli ste mi da vas zovem čim dođe detektiv.

Grinborn istog trenu uznemireno ustade, međutim uljudnost mu ipak nije dopuštala da izađe tek tako, bez objašnjenja.

- Žao mi je, Pilastere, ali moram te napustiti. Moja unuka Rebeka je... nestala... i svi smo van sebe.

- Žao mi je - reče Hju. Poznavao je Solijevu sestru Kejt, a nejasno se sećao i njene kćeri, zgodne tamnokose devojkice. - Nadam se da ćete je pronaći zdravu i na sigurnom.

- Ne mislimo da joj je neko nešto učinio... štaviše, sasvim smo sigurni da je pobjegla s nekim mladićem. Ali i to je već dovoljno loše. Molim te, izvini me.

- Naravno.

Starac izađe, ostavljajući Hju među ruševinama nade.

3.

Mejzi se ponekad pitala da li je porađanje na neki način zarazno.

Često se događalo da na odeljenju prepunom žena iza kojih je bilo devet meseci trudnoće čitavi dani prolaze bez ikakvog zanimljivog događaja, ali čim bi se jedna od njih porodila, za samo nekoliko sati za njom bi se povele i sve druge.

Tako je bilo i danas. Počelo je u četiri ujutru i sve od tada, deca su se bez prestanka rađala. Većinu posla obavljale su babice i bolničarke, ali kada su one bile prezauzete, Mejzi i Rejčel su morale da ostave olovke i knjige i da trče unaokolo s peškirima i pokrivačima.

Međutim, u sedam uveče, sve je bilo gotovo, i njih dve su, zajedno s Rejčelinim ljubavnikom, Mejzinim bratom Denom, uživale u čaju u Mejzinoj kancelariji, kada je ušao Hju Pilaster.

- Nažalost, donosim vam vrlo loše vesti - reče on čim je ušao.

Mejzi je upravo sipala čaj i njegov ton ju je toliko iznenadio da je spustila čajnik. Zagledavši se u njegovo lice, ona zapazi da je slomljen od bola i pomisli da je verovatno neko umro.

- Hju, šta se dogodilo?

- Mislim da sav novac kojim bolnica raspolaže držite na računu u mojoj banci, zar nije tako?

Ako je reč samo o novcu, pomisli Mejzi, novosti ne mogu biti toliko loše.

Na Hjuovo pitanje odgovorila je Rejčel.

- Da. Moj otac upravlja novcem, međutim on i svoj lični novac drži u vašoj banci još od vremena kada je kao advokat počeo da radi za banku Pilasters, pa pretpostavljam da mu je bilo najzgodnije da tamo uloži i novac koji pripada bolnici.

- I vaš novac je uložio u kordovske obveznice.

- Zaista?

Mejzi reče:

- Šta se dogodilo, Hju? Pobogu, kaži nam!

- Banka je propala.

Mejzine oči su se ispunile suzama, ne zbog nje same, već zbog njega.

- Oh, Hju... - reče ona. Znala je koliko ga to boli. Za njega je to bilo gotovo kao da mu je umrla neka voljena osoba, jer je sve nade i snove uložio upravo u banku. Svim srcem je želela da preuzme na sebe deo njegovog bola, kako bi mu olakšala patnje.

Den reče:

- O, bože. Doći će do panike.

- Nestao je sav vaš novac - reče Hju. - Verovatno ćete morati da zatvorite bolnicu. Ne mogu vam reći koliko mi je žao.

Rejčel je prebledela od šoka.

- To je nemoguće! - reče ona.

- Kako je naš novac mogao da nestane?

Odgovorio joj je Den.

- Banka ne može da otplati dugovanja - reče on ogorčeno. - To se događa prilikom svakog bankrota, to znači da ljudima duguješ novac, a ne možeš da im ga isplatiš.

U blesku sećanja, Mejzi ugleda svog oca, koji je pre dvadeset pet godina u velikoj meri izgledao kao Den danas, dok je izgovarao sasvim iste reči o bankrotu. Den je veliki deo života proveo pokušavajući da zaštiti obične ljude od posledica takvih finansijskih kriza... ali do sada nije postigao ništa.

- Možda će Parlament doneti tvoj Zakon o bankarstvu - reče ona njemu.

Rejčel upita Hju:

- Ali, šta ste to učinili s našim novcem?

Hju uzdahnu.

- Sve ovo u suštini se dogodilo zbog nečega što je uradio Edvard dok je bio stariji partner. Bila je to greška, velika greška, na kojoj je izgubio mnogo novca, više od milion funti. Još od tada pokušavam da nekako održim banku u životu, ali danas me je izdala sreća.

- Jednostavno nisam znala da se tako nešto može dogoditi! - reče Rejčel.

Hju dodade:

- Mogli biste da dobijete deo svog novca, ali tek za godinu dana ili čak i kasnije.

Den zagrlji Rejčel, ali nju nije bilo moguće utešiti.

- A šta će biti sa svim ovim jadnicama koje dolaze ovamo?

Hju je izgledao toliko potreseno da je Mejzi htela da kaže Rejčel da ućuti.

- Rado bih vam dao novac iz svog džepa, ali i ja sam izgubio sve do poslednjeg novčića.

- Ali nešto se svakako može učiniti, zar ne? - ona je bila uporna.

- Pokušao sam. Upravo dolazim od Bena Grinborna. Njega sam zamolio da spase banku i da isplati poverenike, ali on je odbio. Jadnik ima i sopstvenih nevolja: izgleda da mu je unuka Rebeka pobjegla od kuće s nekim mladićem. U svakom slučaju, bez njegove podrške nemoguće je bilo šta učiniti.

Rejčel ustade.

- Mislim da će biti najbolje da obavestim oca.

- Ja moram da pođem u Parlament - reče Den.

Njih dvoje izadoše.

Mejzino srce preplavila su osećanja. Bila je očajna zbog mogućnosti zatvaranja bolnice i potresena iznenadnom propasti svega onoga u šta je uložila toliko truda; ali najviše od svega patila je zbog Hjuja. Kao da je bilo juče, prisećala se one noći pre sedamnaest godina, nakon trka u Gudvudu, kada joj je Hju ispričao svoju životnu priču; i sada je jasno čula onu patnju u njegovom glasu kada joj je rekao da mu je otac bankrotirao i ubio se. Tada je govorio kako će jednoga dana biti najpametniji, najkonzervativniji i najbogatiji bankar na svetu, kao da je verovao da će mu to ublažiti bol zbog gubitka. Možda bi i bilo tako. Međutim, umesto toga, zadesila ga je očeva sudbina.

U trenutku kad su im se pogledi sreli, Mejzi u njegovim očima pročita nemi poziv. Ona polako ustade i priđe mu. Zastala je pored njegove fotelje,

obgrlila mu glavu i prislonila je na svoje grudi, milujući mu kosu. On je nesigurno obujmi oko struka, isprva je dodirujući vrlo oprezno, a zatim je snažno privuče. Onda konačno zaplaka.

Nakon Hjuovog odlaska, Mejzi je pošla u obilazak bolnice. Sada je sve gledala drugačijim očima: zidove koje su sami okrečili, krevete koje su kupili u prodavnicama polovnog nameštaja, lepe zavese koje je skrojila Rejčelina majka. Prisećala se nadljudskih napora koje su ona i Rejčel morale da ulože kako bi otvorile bolnicu: borbe s lekarskim društvom i lokalnom državnom upravom, nepresušan šarm koji su koristile kod uglednih kućevlasnika i sveštenstva iz komšiluka koje je bilo sklono kuđenju, krajnje nepopustljive upornosti koja im je omogućila da ostvare to što su naumile. Tešila se mišlju da su, na kraju, ipak uspele i da je bolnica radila jedanaest godina, pružajući utočište stotinama žena. Ali ona je tada, kada su počele da rade na otvaranju bolnice, želela da ostvari trajnu promenu. Ovu ustanovu smatrala je tek prvom od desetak ženskih bolnica širom zemlje. U tome nije uspela.

Razgovarala je sa svakom ženom koja se tog dana porodila. Jedina za koju je bila zabrinuta bila je gospođica Niko. Bila je mršava, a dete joj je bilo veoma sitno. Mejzi je pretpostavljala da je gladovala kako bi od porodice sakrila trudnoću. Mejzi bi se svaki put začudila kako im to polazi za rukom, ona se u trudnoći toliko ugojila da nakon pet meseci nikako nije mogla da prikrije svoje stanje, ali iz iskustva je znala da se to neprestano događa.

Sela je na ivicu kreveta gospođice Niko. Mlada majka dojila je svoje dete, devojčicu.

- Zar nije prelepa? - upita ona.

Mejzi klimnu glavom.

- Ima tamnu kosu, kao ti.

- I moja majka ima istu takvu kosu.

Mejzi ispruži ruku i pomazi sićušnu glavu. Poput sve novorođenčadi, i ovo je podsećalo na Solija. Štaviše...

Mejzi se trgnu od neočekivanog otkrića.

- O, bože, znam ko si ti - reče ona. Devojka ju je posmatrala s nevericom. - Ti si unuka Bena Grinborna, Rebeka, zar ne? Krila si da si trudna koliko god si mogla, a onda si pobegla kako bi rodila dete.

Devojka ju je posmatrala razrogačenih očiju.

- Kako ste saznali? Poslednji put ste me videli kad sam imala dve godine!

- Ali dobro sam ti poznavala majku. Ipak sam bila žena njenog brata. - Kejt nije bila takav snob kao preostali deo porodice Grinborn i bila je ljubazna prema Mejzi kada u blizini nije bilo nikog drugog iz porodice. - I sećam se kada si se rodila. Imala si crnu kosu, upravo kao i tvoja kći.

Rebeka je bila uplašena.

- Obećavate da im nećete reći?

- Obećavam da neću ništa učiniti bez tvog pristanka. Ali mislim da bi morala da obavestiš svoju porodicu. Deda ti je van sebe.

- Njega se i bojim.

Mejzi klimnu glavom.

- Jasno mi je zašto ga se bojiš. On je staro džangrizalo tvrdog srca, što znam iz sopstvenog iskustva. Ali ako mi dopustiš da razgovaram s njim, mislim da ću moći da ga navedem da bude razuman.

- Učinili biste to? - reče Rebeka glasom prepunim mladalačkog optimizma. - Zaista biste mi to učinili?

- Naravno - reče Mejzi. - Ali neću mu reći gde se nalaziš, ako mi ne obeća da će biti ljubazan.

Rebeka spusti pogled. Devojčica je zatvorila oči i prestala je da sisa.

- Zaspala je - reče Rebeka.

Mejzi se nasmešila.

- Jesi li joj već odabrala ime?

- O, da - reče Rebeka. - Nazvaću je Mejzi.

* * *

U trenutku kada je izašao iz bolničke sobe, lice Bena Grinborna bilo je u suzama.

- Ostavio sam je da malo bude s Kejt - reče on stegnutog grla. Izvukao je maramicu iz džepa i bezuspešno pokušao da obriše lice. Mejzi još nikada nije videla svog svekra kako gubi kontrolu nad sobom. U takvom stanju je izgledao prilično jadno, ali ona je imala osećaj da će mu to dobro doći.

- Dođite u moju kancelariju - reče ona. - Pripremiću vam šolju čaja.

- Hvala.

Kada ga je dovela u sobu, ona mu reče da sedne. *Ovo je već drugi muškarac koji te večeri plače u toj fotelji*, pomisli ona.

- Sve te mlade žene... - reče starac. - Jesu li i one u istom položaju kao Rebeka?

- Ne, nisu sve - reče Mejzi. - Neke od njih su udovice. Neke su napustili muževi. Dosta ih je pobeglo od muževa koji su ih tukli. Žena će trpeti mnogo toga, i ostaće s mužem čak i kad je ovaj tuče; ali kada zatrudni, boji

se da bi njegovi udarci mogli naškoditi detetu, i onda ga napusti. Međutim, većina naših žena je poput Rebeke; to su devojke koje su jednostavno napravile glupu grešku.

- Mislio sam da me život više nema čemu naučiti - reče on. - Sada shvatam koliko sam bio glup i neuk. - Mejzi mu pruži šolju s čajem. - Hvala - reče on. - Vrlo si ljubazna. Ja prema tebi nikada nisam bio ljubazan.

- Svi mi grešimo - reče ona kratko.

- Kakva je sreća što si se našla ovde - reče on. - Kuda bi inače te nesrećnice otišle?

- Rađale bi decu na ulicama i u mračnim prolazima - reče Mejzi.

- Kad samo pomislim da se to moglo dogoditi i Rebeki...

- Nažalost, moramo da zatvorimo bolnicu - reče Mejzi.

- Zbog čega?

Ona ga pogleda u oči.

- Sav naš novac bio je uložen u *banku Pilasters*. - reče ona. - Ostali smo bez ičega.

- Tako, znači... - reče on vrlo zamišljeno.

* * *

Hju se skinuo i spremio za krevet, međutim nije mu se nimalo spavalo, pa je zato sedeo u kućnom ogrtaču, nepomično gledao u vatru i promišljao, prepuštajući se mračnim mislima. Nebrojeno puta je sa svih strana razmatrao situaciju u kojoj se našla banka, ali nikako nije mogao da smisli način na koji bi mogao da popravi stanje. Uprkos tome, nije mogao da prestane da razmišlja o rešenju.

U ponoć se na ulaznim vratima začulo glasno, odlučno kucanje. On u pidžami i ogrtaču pode da otvori vrata. Uz pločnik je stajala kočija, a pred vratima uniformisani lakej, koji mu reče:

- Izvinjavam se što vam kucam ovako kasno, gospodine, ali poruka je hitna. - On mu uruči koverat i ode.

U trenutku kada je Hju zatvorio vrata, u prizemlje je sišao i njegov batler.

- Je li sve u redu, gospodine? - upita on zabrinuto.

- Samo neka poruka - reče Hju. - Možeš da se vratiš u postelju.

- Hvala, gospodine.

Hju otvori koverat i ugleda uredan, starinski rukopis nekog nestrpljivog starijeg čoveka. Zbog reči koje je pročitao, srce mu je radosno zakucalo.

Pikadili br. 12 London 23. novembar 1890.

Dragi Pilastere,

Pošto sam još malo razmislio, odlučio sam da prihvatim tvoj predlog. Srdačno, itd.

B. Grinborn

Podigao je pogled i nasmešio se u praznom predvorju.

- Pa, dakle, neka me đavo nosi... - reče on oduševljeno. - Da mi je samo znati šta je navelo starca da se predomisli?

4.

Qgasta je sedela u zadnjoj prostoriji najbolje zlatare u Bond stritu.

Prostorija je bila osvetljena jarkim plinskim svetlom, od kojeg je nakit u staklenim kutijama blistao. U prostoriji je bilo mnogo ogledala. Ljubazan prodavač bešumno joj je prišao s druge strane sobe i pred nju stavio crnu somotsku tkaninu na kojoj se nalazila dijamantska ogrlica.

Vlasnik prodavnice stajao je kraj nje.

- Koliko? - upita ga ona.

- Devet hiljada funti, leđi Vajtheven. - Cenu je izgovorio tiho i pobožno, poput neke molitve.

Ogrlica je bila jednostavna i bez naročitih ukrasa, obična niska potpuno jednakih velikih četvrtastih dijamanta na zlatnoj podlozi. *Izgedala bi vrlo uočljivo na mojim crnim haljinama*, pomisli ona. Međutim, nije je kupovala da bi je nosila.

- Ovo je čudesan primerak nakita, mileđi; nešto najlepše što imamo u prodavnici.

- Ne požurujte me, razmišljam - odgovori ona.

Bio je to njen poslednji očajnički pokušaj da dođe do novca. Pokušala je sasvim otvoreno da dođe u banku i da traži sto funti u zlatnicima: službenik, drzak pasji sin po imenu Malberi, odbio je njen zahtev. Pokušala je da prebaci kuću s Edvardovog na svoje ime, ali ni to joj nije uspelo: sva dokumenta bila su u sefu kod starog Bodvina, advokata banke, a Hju je pre nje otišao kod njega. Sada će pokušati da kupiti dijamante na kredit i da ih proda za gotovinu.

Edvard joj je isprva bio saveznik, međutim sada čak ni on nije želeo da joj pomogne.

- To što Hju radi najbolja je mogućnost - rekao joj je jednom glupo. - Ako se pročuje da članovi porodice pokušavaju da prigrabe koliko god mogu, udruženje će se raspasti. Hju ih je nagovorio na ulaganje kako bi sprečili finansijsku krizu, a ne da bi omogućili porodici Pilaster da i dalje živi u raskoši.

Bio je to dugačak govor za Edvarda. Pre godinu dana veoma bi je potreslo kada bi njen sin bio protiv nje, ali otkako se pobunio u vezi s poništenjem braka, više nije bio onaj dragi, poslušni dečak koga je volela. Klementina se takođe okrenula protiv nje, podržavajući Hjuove planove da ih sve pretvori u prosjake. Pri pomisli na to zadrhtala bi od besa. Ali neće se oni tek tako izvući s tim planovima.

Podigla je pogled prema vlasniku prodavnice.

- Uzeću je - reče ona odlučno.

- Mudar izbor, u to nema sumnje, leđi Vajtheven - reče on.

- Pošaljite račun na banku.

- U redu, mileđi. Isporučićemo ogrlicu u *Vajtheven haus*.

- Poneću je sa sobom - reče Ogasta. - Želim da je stavim još večeras.

Činilo se da je vlasnik na velikim mukama.

- Dovodite me u nemoguć položaj, mileđi.

- O čemu vi to, pobogu, govorite? Spakujte je!

- Bojim se da vam ne mogu dati nakit dok ne primimo potvrdu o plaćanju.

- Ne budite smešni. Znate li ko sam ja?

- Da... Ali u novinama piše da je banka zatvorila vrata.

- Ovo je uvreda.

- Veoma mi je žao, veoma.

Ogasta ustade i uze ogrlicu.

- Ne želim da slušam ovakve gluposti. Uzeću je.

Znojeći se, vlasnik se ispreči između nje i vrata.

- Molim vas da to ne radite - reče.

Ona mu priđe, ali on se nije ni pomerio.

- Sklanjajte mi se s puta - besno viknu ona.

- Moraću da zaključam ulazna vrata i da pozovem policiju - reče on.

Ogasta shvati da se taj čovek, iako je od straha govorio praktično nerazumljivo, nije pomerio ni za milimetar. Plašio je se, ali se još više plašio da ne izgubi dijamante vredne devet hiljada funti. Ona shvati da je poražena. Razjarena, baci ogrlicu na pod. Čovek je odmah podignu, a

pritom čak nije ni pokušao da se ponaša dostojanstveno. Ogasta sama otvori vrata, visoko uzdignute glave prođe kroz prodavnicu i izađe na ulicu, gde ju je čekala kočija. Iako se držala ponosno, osećala se krajnje poniženo. Onaj čovek ju je praktično optužio za krađu. Neki unutrašnji glas joj je govorio da je ta optužba tačna, ali brzo ju je odbacila. Do kuće se vozila kipteći od besa.

Kad je ušla u kuću, Hastid je pokušao da je zadrži, ali ona u tom trenutku nije imala strpljenja za sitne kućne probleme, pa ga je ućutkala tražeći od njega čašu toplog mleka. Osećala je bol u želucu.

Čim je ušla u svoju sobu, sela je za toaletni stočić i otvorila kutiju s nakitom. U njoj se nalazilo malo toga. Ono što je imala vredelo je samo nekoliko stotina funti. Ona otvori donju fioku, izvuče zamotuljak od svile u kojem se nalazio zlatni prsten u obliku zmije koji je dobila od Strenga. Kao i uvek, ona ga stavi na prst i glavom na kojoj se nalazio dijamant lagano dodirnu usne. Ovaj prsten nikada neće prodati. Kako bi samo sve bilo drugačije da joj je bilo dopušteno da se uda za Strenga. Na trenutak je osetila potrebu da zaplače.

Potom je na hodniku začula neke nepoznate glasove. Neki muškarac... možda i dvojica muškaraca... i neka žena. Po glasovima je zaključila da nije reč o posluži, koja ionako ne bi bila toliko smela da razgovara na stepeništu. Ona izađe iz sobe.

Vrata sobe njenog pokojnog muža bila su otvorena, a glasovi su dopirali iz nje. Kad je ušla u sobu, Ogasta ugleda nekog mladića, očigledno službenika, i jedan stariji, sudeći po odeći, imućan par koji je pripadao njenoj klasi. Nikada do tada nije videla nikoga od njih. Ona reče:

- Ko ste vi, zaboga?

Službenik smerno reče:

- Stodart, radim za posredničku firmu, miledi. Gospodin i gospođa De Graf su vrlo zainteresovani za kupovinu vaše prelepe kuće...

- Napolje! - uzviknu ona.

Službenikov glas se pretvorio u piskutavo brbljanje.

- Primili smo uputstva da kuću stavimo na prodaju...

- Izlazite ovog trena! Moja kuća nije na prodaju!

- Ali, lično sam razgovarao s...

Gospodin De Graf dodirnu Stodartovu ruku i ućutka ga.

- Slučajna greška, očigledno, gospodine Stodarte - reče on popustljivo, a onda se okrenu prema svojoj ženi. - Hoćemo li da pođemo, draga?

Njih dvoje izađoše tiho i dostojanstveno zbog čega je Ogasta kiptela, a

Stodart žurno pođe za njima, neumorno im se izvinjavajući.

Za to je bio odgovoran Hju. Ogasta nije morala da se raspituje da bi to saznala. Kuća je vlasništvo udruženja koje je spasio banku, rekao je on, i oni su, sasvim prirodno, želeli da je prodaju. Rekao je Ogasti da se iseli, ali ona je to odbila. Na to je odgovorio time što je uputio potencijalne kupce da razgledaju kuću bez obzira na Ogastu.

Ona se spusti u Džozefovu fotelju. U sobu uđe batler s toplim mlekom. Ona reče:

- Hastide, da više nisi puštao takve ljude... ova kuća nije na prodaju.
- U redu, miledi. - Pošto je spustio mleko, on ostade da stoji u mestu.
- Još nešto? - upita ga ona.
- Miledi, mesar je danas lično došao u vezi s računom.
- Reci mu da će mu ledi Vajtheven platiti kada to bude njoj odgovaralo,

a ne njemu.

- U redu, miledi. Danas su otišla obojica lakeja.
- Hoćeš da kažeš da su najavili otkaz?
- Ne, jednostavno su otišli.
- Prokleti ljudi.
- Miledi, ostalo osoblje pita kada će dobiti plate.
- Još nešto?

Delovao je zbunjeno.

- Ali, šta da im kažem?
- Reci im da nisam odgovorila na tvoje pitanje.

- U redu. - Nakon kratkog oklevanja, on reče: - Molim, želeo bih da vas obavestim da ću i ja otići krajem nedelje.

- Zašto?

- Svi Pilasteri su pootpuštali poslugu. Gospodin Hju nam je rekao da ćemo biti isplaćeni do prošlog petka, ali ne i posle tog dana, bez obzira na to koliko ostanemo u službi.

- Beži mi s očiju, izdajnice jedan.

- U redu, miledi.

Ogasta pomisli da će biti srećna što će poslednji put videti Hastidu leđa. Rado će se rešiti svih njih, pacova koji napuštaju brod koji tone.

Polako je pila mleko, ali bol u želucu nije se stišavao.

Pogledom je kružila po sobi. Džozef joj nikada nije dopustio da je preuredi, tako da je i dalje bila ukrašena u stilu koji je odabrala davne 1873. godine, s tapetama nalik koži, debelim brokatnim zavesama i Džozefovom zbirkom burmutica u lakiranom ormariću sa staklenim

vratima. Činilo se da je soba mrtva, kao i on. Ona požele da Džozef može da joj se vrati. Da je živ, ništa od svega ovoga se ne bi dogodilo. Na trenutak ga je ugledala kako stoji kod isturenog prozora i drži jednu od svojih najdražih burmutica, okreće je u razne položaje, posmatrajući igru svetla na dragom kamenju. U tom trenutku u grlu je osetila neki nepoznat osećaj gušenja, pa je odmahнула glavu da bi tu sliku što pre izbrisala.

Ubrzo će se gospodin De Graf ili neko poput njega useliti u ovu spavaću sobu. Nije bilo nikakve sumnje u to da će poskidati zavese i tapete i preurediti je, verovatno u najmodernijem stilu umetničkog zanatstva, s panelima od orahovine i tvrdim rustičnim foteljama.

Ona će morati da se iseli. Tu činjenicu je već prihvatila, iako se ponašala kao da nije tako. Ali nije nameravala da se preseli u neku skućenu modernu kuću u Sent Džons Vudu ili Klepamu, kao što su to učinile Madlen i Klementina. Ne bi mogla da podnese tako skroman život u Londonu, gde bi je videli ljudi koje je nekada prezirala.

Nameravala je da otputuje iz zemlje. Kale je bio jeftin, ali i blizu Londona. Pariz je bio elegantan, ali se osećala previše staro da započinje nov društveni život u nepoznatom gradu.

Čula je kako ljudi pričaju o nekom mestu po imenu Nica, na sredozemnoj obali Francuske, gde se može dobiti velika kuća i posluga praktično ni za šta, i gde živi tiha zajednica stranaca; većina njih su ljudi njenih godina koji uživaju u blagim zimama i morskom vazduhu.

Ali nije mogla da živi bez ikakvog prihoda. Mora imati dovoljno za najamninu i plaćanje posluge i mada se bila pripremila na skroman život, ne bi mogla da živi bez kočije. Imala je vrlo malo gotovine, najviše pedeset funti. Zbog toga je tako očajnički želela da nabavi dijamantsku ogrlicu. Devet hiljada funti baš i nije bilo dovoljno, međutim, možda bi s tim novcem mogla preživeti koju godinu.

Znala je da time ugrožava Hjuove planove. Edvard je u vezi s tim bio u pravu. Dobra volja udruženja zavisila je od toga koliko će porodica ozbiljno pristupiti otplaćivanju dugova. Član porodice koji beži u Evropu s koferima punim nakita bio je upravo onaj činilac koji je mogao dovesti do raspada krhkog saveza. Na određeni način, ta mogućnost joj je zbog toga bila još privlačnija: bila bi vrlo srećna kada bi mogla da podmetne nogu pravičnom Hjuu.

Ali, morala je da ima određena sredstva. Sve ostalo bilo bi lako: spakovala bi samo jedan kofer, otišla da rezerviše kartu za brod, pozvala kočiju rano ujutru i bez ikakvog upozorenja se iskrala do železničke

stanice. Međutim, kako će doći do novca?

Dok je razgledala suprugovu sobu, ona ugleda malu beležnicu. Otvorila ju je krajnje nezainteresovano i shvatila da je neko, verovatno Stodart, posrednikov službenik, popisivao kućni inventar. Besno je gledala kako su njene stvari popisane u toj beležnici uz nemarno pridodate procenjene vrednosti: *sto u trpezariji - 9 funti; egipatska zavesa - 30 šilinga; portret žene, autora Džoše Rejnoldsa - 100 funti*. U kući sigurno ima slika u vrednosti od nekoliko hiljada funti, ali njih nije mogla da spakuje u kofer. Kad je okrenula stranicu, pročitala je: *55 burmutica - uputiti odeljenju za nakit*. Podigla je pogled. Tamo, pred njom, u ormariću koji je kupila pre sedamnaest godina, nalazilo se rešenje njenih problema. Džozefova zbirka burmutica ukrašena dragim kamenjem vredela je hiljade i hiljade funti, možda čak i stotinu hiljada. Lako je mogla da ih spakuje u kofer: same kutijice bile su male, napravljene tako da stanu u džep muškog prsluka. A mogla bi da ih prodaje jednu po jednu, kad se ukaže potreba za novcem.

Srce joj je brže zakucalo. To bi mogao da bude odgovor na njene molitve.

Ona ispruži ruku u želji da otvori ormarić.

Bio je zaključan.

Na trenutak ju je obuzela panika. Nije bila sigurna da bi mogla da ga otvori na silu: drvo je bilo čvrsto, a staklene površine male i debele.

Pokušala je da se smiri. Gde je mogao da drži ključ? Verovatno u fioci pisaćeg stola. U fioci se nalazila knjiga užasnog naslova, *Vojvotkinja od Sodome*, koju ona žurno odgurnu prema zadnjem delu fioke, pa posegnu za malim srebrnkastim ključem. Željno ga je zgrabila.

Zatim ga drhtavom rukom gurnu u bravu ormarića. Kad ga je okrenula, začu se škljocaj i trenutak kasnije vrata se otvoriše.

Duboko udahnuvši, pričekala da ruke prestanu da joj drhte.

Potom počela da vadi kutijice.

ČETVRTO POGLAVLJE

DECEMBAR

1.

Rah Pilastera bio je društveni skandal godine. Jeftine novine su neumorno izveštavale o svim pojedinostima: o prodaji velikih kensingtonskih palata, o aukcijama na kojima su se prodavale slike, starinski nameštaj i sanduci porta, o otkazivanju šestomesečnog svadbenog putovanja Evropom na koje su Nik i Doti nameravali da pođu i o skromnim kućama u predgrađu u kojima su ponosni i moćni Pilasteri sada sami ljuštili krompir i prali svoje rublje.

Hju i Nora su iznajmili malu kuću s vrtom u Čingfordu, selu udaljenom četrnaest kilometara od Londona. Sa sobom nisu povelili nikoga od posluge, ali jedna snažna četrnaestogodišnjakinja iz sela dolazila im je poslepodne da riba podove i pere prozore. Nora, koja dvanaest godina nije ništa radila u kući, vrlo je teško podnosila to i vukla se unaokolo u prljavoj kecelji, bezvoljno čisteći podove, priređujući neukusne večere i neprestano se žaleći. Dečacima se ovde sviđalo više nego u Londonu, jer su se mogli da se igraju u šumi. Hju je svakoga dana vozom putovao u London, i dalje je odlazio u banku, gde mu se posao sastojao od prodavanja imovine *banke Pilasters* u ime udruženja banaka.

Svaki partner je od banke mesečno primao skroman iznos novca. Teoretski, nisu imali pravo ni na šta. Ali članovi udruženja bili su bankari kao i Pilasteri i duboko u sebi su mislili: *Spasla me je samo božja milost*. Osim toga, saradnja partnera bila je korisna prilikom prodaje imovine, te su ti mali mesečni iznosi bili vredni održavanja njihove dobre volje.

Hju je s mnogo iščekivanja pratio razvoj građanskog rata u Kordovi. Njegov ishod odrediće količinu novca koju će udruženje izgubiti. Hju je želeo da udruženje ostvari neku dobit. Želeo je da jednoga dana može da kaže kako prilikom spasavanja *banke Pilasters* niko nije ništa izgubio. Međutim, ta mogućnost izgledala je neverovatno.

U početku je sve ukazivalo na to da će rat dobiti vojska okupljena oko porodice Miranda. Prema svim izveštajima, njihov plan bio je dobro pripremljen i krvavo sproveden. Predsednik Garsija bio je prisiljen da pobegne iz glavnog grada i da se skloni u utvrđeni grad Kampanario, na jugu, u delu zemlje iz kojeg je vodio poreklo. Hju je bio potpuno

obeshrabren. Ako pobjede Mirande, zavladaće zemljom kao svojim ličnim kraljevstvom i nikada neće otplatiti zajmove kojima se zadužio prethodni režim; a kordovske obveznice biće u doglednoj budućnosti sasvim bezvredne.

Međutim, onda se dogodilo nešto neočekivano. Toniova porodica, Silve, koji su već izvestan broj godina bili glavno uporište male i ne toliko delotvorne liberalne opozicije, ušli su u rat na predsednikovoj strani, dobivši zauzvrat obećanje da će se održati slobodni izbori i sprovesti agrarna reforma nakon što predsednik ponovo stekne vlast nad zemljom. Hju se opet ponadao.

Oснаžena predsednikova vojska stekla je veliku podršku stanovništva i svojim delovanjem je zaustavila pobunjeničku ofanzivu. Dve sukobljene strane sada su bile podjednako snažne; kao i finansijska sredstva: Mirande su svoj ratni budžet potrošili na samom početku, na žestok sveopšti napad. Sever je imao rudnike nitrata, a jug srebro, međutim nijedna od strana nije mogla navesti nekoga da finansira ili osigura izvoz, budući da *banka Pilasters* više nije radila, a nijedna druga banka nije želela da prihvati klijenta koji bi već sutra mogao da nestane.

Obe strane su zatražile priznanje od britanske vlade, nadajući se da će tako steći izvestan ugled. Miki Miranda, službeno i dalje ambasador Kordove u Londonu, besomučno je obilazio predstavnike britanskog Ministarstva spoljnih poslova, ministre u vladi i predstavnike u Parlamentu, kako bi ih nagovorio da priznaju Papu kao novog predsednika. Ali za sada je premijer lord Solzberi odbijao da se prikloni bilo kojoj strani.

A onda je u London doputovao Tonio Silva.

U Hjuovoj kući se pojavio na Badnji dan. Hju je bio u kuhinji, gde je dečacima za doručak davao toplo mleko i dvopek s puterom. Nora se još oblačila: morala je da ode u London u kupovinu božićnih poklona, iako je za trošak imala vrlo malo novca. Hju je pristao da ostane kod kuće i da čuva dečake: tog dana u banci nije imao nikakvog hitnog posla.

Sam je otvorio vrata nakon što se začulo zvonce i to ga je podsetilo na vreme kada je živio s majkom u Folkestonu. Tonio je bio pustio brkove i bradu, nesumnjivo u želji da prikrije ožiljke koji su mu ostali otkad su ga pre jedanaest godina pretukli Mikijevi razbijači; međutim, Hju je istog trena prepoznao njegovu kosu boje šargarepe i bezbrižan osmeh. Napolju je padao sneg i Toniov šešir i ramena već su bili pokriveni tankim slojem belih pahuljica.

Hju uvede u kuhinju svog starog prijatelja i posluži mu čaj.

- Kako si me pronašao?

- Nije bilo lako - odgovori Tonio. - U vašoj staroj kući nije bilo nikoga, a banka je bila zatvorena. Ali otišao sam do *Vajtheven hausa* i tamo sam video tvoju strinu Ogastu. Nimalo se nije promenila. Nije znala tvoju adresu, ali se setila Čingforda. To ime je izgovorila kao da je reč o nekom zatvoreničkom logoru, nešto poput Van Dimenove zemlje.

Hju klimnu glavom.

- Ovde nije tako loše. Dečacima je dobro. Nori je teško.

- Ogasta se nije preselila.

- Nije. Ona je najodgovornija za kaos u kojem smo se našli. Uprkos tome, jedina odbija da prihvati realnost. Otkriće da postoje i gora mesta od Čingforda.

- Na primer, Kordova - reče Tonio.

- Kako je tamo?

- Brat mi je poginuo u borbama.

- Žao mi je.

- Rat je dostigao mrtvu tačku. Sada sve zavisi od britanske vlade. Ona strana koja stekne priznanje dobiće kredite, moći će da popuni vojne zalihe i da pregazi drugu stranu. Zbog toga sam i došao.

- Je li te poslao predsednik Garsija?

- Još bolje od toga. Ja sam sada službeno ambasador Kordove u Londonu. Miranda je razrešen dužnosti.

- Sjajno! - Hjuu je bilo drago što je Miki konačno otpušten. Nije mogao da gleda čoveka koji mu je ukrao dva miliona funti kako se šeta Londonom i odlazi u klubove, pozorišta i na prijeme kao da se ništa nije dogodilo.

Tonio dodade:

- Sa sobom sam doneo akreditovano pismo i juče sam ga predao u Ministarstvu spoljnih poslova.

- I nadaš se da ćeš uveriti premijera da podrži vašu stranu.

-Da.

Hju ga upitno pogleda.

- Kako?

- Garsija je predsednik... Britanija treba da podrži legitimnu vladu.

Taj argument je pomalo naivan, pomisli Hju.

- Do sada to još nismo učinili.

- Samo ću reći premijeru da biste to morali da učinite.

- Lord Solzberi ima pune ruke posla jer pokušava da očuva mir u Irskoj, gde se sada kuva kao u kotlu... nema vremena za neki daleki rat u

Južnoj Americi. - Hjuu nije bila namera da zvuči toliko potcenjivački, ali u glavi mu se rađala jedna zamisao.

Tonio pomalo razdraženo reče:

- E pa, moj posao je da uverim Solzberija da treba da prati šta se događa u Južnoj Americi, čak i ako ima drugih problema. - Međutim, i sam je uviđao nedostatke svojih argumenata, te nakon nekoliko trenutaka reče:

- Dobro, u redu. Ti si Englez, šta misliš, čime bismo mogli da pridobijemo njegovu pažnju?

Hju spremno reče:

- Mogli biste da obećate da ćete zaštititi britanske ulagače od gubitaka.

- Kako?

- Ne znam tačno, samo glasno razmišljam. - Hju se premestio u fotelju. Četvorogodišnji Soli je oko njegovih nogu gradio dvorac od drvenih kockica. Bilo je neobično odlučivati o sudbini cele jedne zemlje u toj tesnoj kuhinjici u jeftinoj kući u predgrađu Londona. - Britanski ulagači su uložili dva miliona funti u firmu *Luka Santamarija... banka Pilasters* u tome je imala najveći ulog. Svi direktori firme bili su članovi ili bliski prijatelji porodice Miranda i uopšte ne sumnjam kako su celokupna dva miliona funti otišla direktno u fond za ratovanje. Taj novac moramo vratiti.

- Ali, sav taj novac je potrošen na oružje.

- U redu. Međutim, porodica Miranda sigurno raspolaže imovinom vrednom milione i milione funti.

- Naravno... oni su vlasnici kordovskih rudnika nitrata.

- Ako pobedite u ratu, da li bi predsednik Garsija mogao da preda rudnike u vlasništvo firme *Luka Santamarija* kao nadoknadu za prevaru? Obveznice bi u tom slučaju stekle određenu vrednost.

Tonio odlučno reče:

- Predsednik mi je rekao da mogu da obećam bilo šta... bilo šta... čime ćemo navesti Britance da stanu na stranu vladinih snaga u Kordovi.

Hjua je sve više obuzimalo uzbuđenje. Odjednom mu je mogućnost otplaćivanja svih dugova delovala uverljivije.

- Samo da razmislim - reče on. - Pre nego što kreneš u glavnu kampanju, moramo da pripremimo teren. Mislim da bih mogao da nagovorim Bena Grinborna da kaže neku dobru reč lordu Solzberiju i da mu saopšti da treba da podrži britanskog ulagača. Ali šta ćemo s opozicijom u Parlamentu? Mogli bismo da odemo do Dena Robinsona, Mejzinog brata... on je predstavnik u Parlamentu i opsednut je propadanjem banaka. On podržava moj plan spasavanja *banke Pilasters* i želi da on uspe. Mogao

bi da nam osigura podršku opozicije u Donjem domu. - Lupkao je prstima po kuhinjskom stolu. - Ovo već deluje izvodljivo!

- Moramo da budemo brzi - reče Tonio.

- Odmah idemo u grad. Den Robinson živi s Meji u južnom Londonu. Grinborn će biti u svojoj kući, ali mogu da ga pozovem iz banke. - Hju ustade. - Samo da kažem Nori. - On oprezno izvuče noge iz Solijeveg dvorca i izađe.

Nora je bila u spavaćoj sobi i na glavu stavljala komplikovan šešir s ukrasima od krzna.

- Moram da idem u grad - reče Hju stavljajući okovratnik i kravatu.

- Ko će u tom slučaju da čuva decu? - upita ona.

- Ti, nadam se.

- Neću! - vrisnu ona. - Ja idem u kupovinu!

- Žao mi je, Noro, ali ovo je vrlo važno.

- I ja sam važna!

- Naravno da si važna, ali ovog puta ne može da bude po tvome. Hitno moram da razgovaram s Benom Grinbornom.

- Već mi je dosta ovoga - reče ona s gađenjem. - Muka mi je od ove kuće, od ovog dosadnog sela, od dece i od tebe. Čak i moj otac živi bolje od nas! - Norin otac je uz pomoć zajma dobijenog od *banke Pilasters* otvorio pab i posao mu je išao izuzetno dobro. - Mogla bih da odem da živim s njim i da radim kao konobarica - reče ona. - Bilo bi mi zabavnije, a dobila bih i platu za ovakvu muku!

Hju ju je nepomično posmatrao. Odjednom je nekako znao da s njom više nikada neće deliti postelju. Od njegovog braka više nije ostalo ništa. Nora ga je mrzela, a on je nju prezirao.

- Skinij šešir, Noro - reče on. - Danas ne ideš u kupovinu. - On obuče sako i izađe.

Tonio ga je nestrpljivo čekao u predvorju. Hju poljubi dečake, uze šešir i kaput i otvori vrata.

- Voz polazi za nekoliko minuta - reče on dok su izlazili.

Dok su žurno koračali kratkom stazicom koja je vodila kroz vrt i izlazili kroz vrata na ogradi, Hju je stavio šešir i odenuo kaput. Padao je još gušći sneg, koji je pokrivao travu u sloju debljem od dva centimetra. Hjuova kuća bila je jedna u nizu od dvadeset-trideset istih kuća izgrađenih na nekadašnjem repištu. Njih dvojica se zaputiše pošljunčanom stazom prema selu.

- Prvo ćemo otići do Robinsona - reče Hju, planirajući sledeće korake. -

Zatim ću moći da kažem Grinbornu kako je opozicija već na našoj strani...
Slušaj!

- Šta?

- To je naš voz. Moraćemo da požurimo.

Oni ubrzaše korak. Na sreću, stanica se nalazila na početku sela. Dok su prelazili mostić preko pruge, pojavio se i voz. Na mostiću je, naslonjen na ogradu, stajao neki muškarac koji je posmatrao kako se približava voz. U trenutku kad su prošli kraj njega, on se okrenu i Hju ga prepozna: bio je to Miki Miranda.

U ruci je držao revolver.

Nakon toga, sve se odigralo vrlo brzo.

Hju je kriknuo, ali taj njegov uzvik u odnosu na buku koju je stvarao voz zvučao je kao šapat. Miki usmeri revolver prema Toniju i opali iz velike blizine. Tonio se zatetura i sruši. Miki okrenu revolver prema Hjuu, međutim, u tom trenutku para i dim iz lokomotive obavili su ceo mostić u gusti oblak i njih dvojica odjednom više ništa nisu videli. Hju se baci na sneg. Ponovo je začuo pucanj, a zatim još jedan, ali ništa nije osetio. On se zakotrlja u stranu, pa se podignu na kolena, gledajući u maglu.

Dim je počeo da se razilazi. Hju spazi neki obris u izmaglici i potrča prema njemu. Miki ga primeti i okrenu se, ali bilo je prekasno: Hju se svom snagom zaleteo u njega. Miki se srušio, a pištolj mu je izleteo iz ruke i preko ograde pao na prugu. Hju je pao na Mikija i hitro se otkotrljao dalje od njega.

Obojica se žurno podigoše na noge. Miki se sagnuo da bi dohvatio svoj štap. Hju se ponovo zaleteo u njega i oborio ga, ali Miki je ipak uspeo da zadrži štap u ruci. Dok je Miki ponovo pokušavao da ustane, Hju zamahnu prema njemu. Međutim, Hju već dvadeset godina nikoga nije udarao i sada je promašio. Miki prema njemu zamahnu štapom i pogodi ga u glavu. Udarac ga je zboleo. Miki ga je ponovo udario. Taj drugi udarac razjario je Hjuu i on vrisnu od besa, polete na Mikija i udari ga glavom u lice. Obojica se zateturaše unazad, hvatajući dah.

U tom trenutku sa stanice se začu zvižduk, što je značilo da voz odlazi, i na Mikijevom licu se ukaza paničan strah. Hju zaključí da je Miki nameravao da pobjegne vozom i da ne može da dopusti sebi da još sat vremena ostane u Čingfordu, toliko blizu mestu zločina. Pretpostavka je bila tačna: Miki se okrenuo i potrčao prema stanici.

Hju potrča za njim.

Miki nije bio naročit trkač, s obzirom na to da je previše često provodio

noći u bordelima uz alkohol; a Hju je veliki deo života proveo sedeći za radnim stolom, pa nije bio u mnogo boljoj formi. Miki utrča u stanicu u trenutku kada je voz krenuo. Hju ga je sledio, teško dišući. Kad su dojurili na peron, radnik na železničkoj stanici uzviknu:

- Hej! Gde su vam karte?

Umesto odgovora, Hju uzviknu:

- Ubistvo!

Miki je potrčao preko perona, pokušavajući da stigne zadnji deo poslednjeg vagona voza koji se udaljavao. Hju pojuri za njim, trudeći se da se ne obazire na oštar bol u slabini. Železničar se pridruži poteri. Miki je u međuvremenu stigao voz, šćepao ručicu i zakoračio na stepenik. Hju je skočio za njim, uhvatio ga za gležanj, ali nije uspeo da ga zadrži. Železničar se sapleo o Hju i poleteo na zemlju.

Kad se Hju podigao na noge, voz mu je već bio daleko van domašaja. Očajno je posmatrao poslednji vagon. Tamo je video Mikija kako otvara vrata, vrlo oprezno ulazi u voz i zatim zatvara vrata za sobom.

Železničar ga, čisteći sneg s odeće, upita:

- Šta je, dođavola, sve ovo trebalo da znači?

Hju je čučnuo i nagnuo se, osećao se izduvano poput probušenog balona, previše slab da bi mogao da govori.

- Jedan čovek je verovatno ubijen - reče on kada je došao do daha. Čim je osetio da ima dovoljno snage da se pomeri, on krenu prema ulazu u stanicu, pozivajući rukom železničara da pođe za njim. Potom ga povede do mostića na kojem je ležao Tonio.

Hju je kleknuo pored tela. Miki je pogodio Tonija među oči i od njegovog lica gotovo ništa nije ostalo.

- O, bože, kakav prizor - reče železničar.

Hju s mukom proguta pljuvačku, boreći se protiv mučnine. Prisilio je sebe da zavuče ruku pod Toniov kaput i da mu potraži puls. Kao što je i očekivao, ništa nije osetio. Tada se priseti nestašnog dečaka s kojim se pre dvadeset četiri godine veselo kupao u jezercu u *Biskupovoj šumi* i oseti kako ga zapljuskuje talas tuge koji ga je doveo na ivicu suza.

Hju je osećao da su mu se misli malo-pomalo razbistrile i sada je, s bolnom jasnoćom, shvatio da je Miki sve to isplanirao. Kao i svaki iole sposoban diplomata, Miki je imao prijatelje u Ministarstvu spoljnih poslova. Neko od tih prijatelja svakako je mogao da mu saopšti, možda sinoć, na nekom prijemu ili na večeri, da je Tonio doputovao u London. Tonio je već bio predao akreditovano pismo, tako da je Miki znao da su mu

dani odbrojani. Međutim, kad bi Tonio umro, cela situacija bi ponovo postala nejasna. U Londonu ne bi bilo nikoga ko bi mogao da pregovara u ime predsednika Garsije i Miki bi zapravo ostao ambasador. Bila je to jedina Mikijeva nada. Ali morao je da deluje brzo i da rizikuje, budući da je na raspolaganju imao samo dan-dva.

Kako je Miki znao gde će pronaći Tonija? Možda je nekome naredio da ga prati... ili mu je možda Ogasta rekla da je Tonio bio kod nje i raspitivao se o tome kako bi mogao da dođe do Hjuja. U svakom slučaju, pratio je Tonija u Čingford.

Da je potražio Hjuovu kuću, morao bi da razgovara s previše ljudi. Međutim, znao je da se Tonio pre ili kasnije mora vratiti na železničku stanicu. Zato je ostao da vrebava u blizini stanice, nameravajući da ubije Tonija, kao i svakog eventualnog svedoka ubistva, i da pobegne vozom.

Miki je bio očajan i taj njegov plan bio je užasno rizičan, ali zamalo je uspeo. Morao je da ubije i Hjuja i Tonija, međutim onemogućio ga je dim iz lokomotive. Da je sve išlo po planu, niko ga ne bi prepoznao. U Čingfordu nije bilo ni telegrafa ni telefona, a nije bilo ni prevoznog sredstva bržeg od voza, tako da bi se on vratio u London pre nego što bi bilo moguće prijaviti zločin. Osim toga, neko od njegovih službenika bi svakako mogao da mu pruži alibi.

Međutim, nije uspeo da ubije Hjuja. I, Hju odjednom shvati, Miki zvanično više nije ambasador Kordove, što znači da je izgubio diplomatski imunitet.

Za ovo bi mogao da završi na vešalima.

Hju ustade.

- Moramo što pre da prijavimo ubistvo - reče on.

- Policijska stanica se nalazi u Voltamstouu, nekoliko železničkih stanica dalje.

- Kada polazi sledeći voz?

Železničar izvadi iz džepa na prsluku veliki sat.

- Za četrdeset sedam minuta - reče on.

- Obojica moramo poći tim vozom. Vi pođite u policiju u Valtamstou, a ja ću nastaviti do grada i prijaviti ubistvo *Skotland jardu*.

- U tom slučaju niko ne bi pazio na stanicu. Ja sam sam, s obzirom da je Badnji dan.

- Siguran sam da bi vaš šef želeo da ispunite svoju građansku dužnost.

- U pravu ste. - Činilo se da je čovek zahvalan zbog toga što mu je Hju rekao šta da radi.

- Biće najbolje da nekuda sklonimo jadnog Silvu. Imate li mesta negde u stanici?

- Samo u čekaonici.

- Hajde da ga odnesemo tamo i da zaključamo prostoriju. - Hju se sagnuo i uhvatio telo ispod ruku. - Vi ga uhvatite za noge. - Oni podigoše Tonija i odnesoše ga u stanicu.

Spustili su ga na jednu klupu u čekaonici. Potom više nisu znali šta bi tačno mogli da urade. Hju je bio nervozan. Nije mogao da tuguje, za to je još bilo prerano. Želeo je da uhvati ubicu, a ne da oplakuje žrtvu. Koračao je tamo-amo, svakih nekoliko minuta gledajući na džepni sat i pipajući bolno mesto na glavi, gde ga je Miki udario štapom. Železničar je sedeo na drugoj klupi i potpuno opčinjen nepomično zurio u Toniovo telo. Nakon nekog vremena Hju je seo kraj njega. Tako su sedeli sve do dolaska voza, bez reči i oprezni, deleći hladnu sobu s mrtvacem.

2.

Miki Miranda je bežao boreći se za goli život.

Sreća ga je napuštala. Tokom poslednje dvadeset četiri godine počinio je četiri ubistva i s prva tri se izvukao, ali ovoga puta je pogrešio. Hju Pilaster ga je video kako usred bela dana ubija Tonija Silvu i vešala je mogao izbeći jedino bekstvom iz Engleske.

Odjednom se našao u bekstvu, bio je begunac u gradu u kojem je živeo veći deo života. Žurno se probijao železničkom stanicom u Liverpool strit, izbegavajući poglede policajaca, dok mu je srce divlje udaralo, a disanje mu se pretvorilo u kratko dahtanje, da bi na kraju ušao u kočiju koja je stajala ispred stanice.

Pošao je pravo u kancelariju brodarske firme *Zlatna obala i Meksiko*.

U kancelariji je vladala velika gužva, a najveći deo prisutnih činili su Južnoamerikanci. Neki od njih pokušavali su da se vrate u Kordovu, drugi su pokušavali da izvuku rodbinu iz te zemlje, dok su se ostali samo raspitivali za novosti. U kancelariji je vladala buka i neorganizovanost. Miki nije mogao dozvoliti sebi da čeka s običnim svetom. Probio se do šaltera, bez obzira na to da li bi mu se na putu isprečili muškarci ili žene i pritom se namerno služio štapom. Skupa odeća i njegova arogancija tipična za visoku klasu privukla je pažnju službenika i Miki odmah reče:

- Želim da rezervišem kartu za Kordovu.

- U Kordovi je rat - reče službenik.

Miki se uzdržao od sarkastičnog odgovora.

- Koliko znam niste prekinuli sve linije.

- Prodajemo karte za Limu u Peruu. Brod će nastaviti plovidbu do Palme ako to budu dopustile političke prilike: odluka će biti doneta kada uplovi u Limu.

To će biti dobro. Mikiju je pre svega potrebno da se izvuče iz Engleske.

- Kada isplovljava sledeći brod?

- Tačno za četiri nedelje.

Miki oseti kako ga obuzima očaj.

- To mi ne odgovara, moram oputovati ranije!

- Ako vam se žuri, jedan brod isplovljava večeras iz Sautemptonu.

Hvala bogu! Sreća ga još nije sasvim napustila.

- Rezervišite mi luksuznu kabinu... najbolju koju imate slobodnu.

- U redu, gospodine. Kako vam je ime...

- Miranda.

- Izvinite, možete li ponoviti, gospodine?

Kada je reč o stranim imenima, Englezi su bili gluvi. Miki se upravo spremao da izgovori slovo po slovo svog prezimena, kad se predomislio.

- Endruz - reče on. - M. R. Endruz.

Setio se da bi policija mogla da proverava spisak putnika, tražeći prezime Miranda. Ovako ga neće pronaći. Sa zahvalnošću je pomislio na suludu liberalnost britanskih zakona, koji su dopuštali ljudima da u zemlju ulaze i iz nje izlaze bez pasoša. U Kordovi to ne bi išlo tako lako.

Službenik je počeo da popunjava kartu. Miki ga je nemirno posmatrao, dodirujući bolno mesto na licu gde ga je Hju udario glavom. U tom trenutku shvatio je da je suočen s još jednim problemom. *Skotland jard* je mogao telegramom da pošalje njegov opis u sve lučke gradove. Prokleti telegram. Za sat vremena lokalna policija će proveravati sve putnike. Morao je nekako da se preruši.

Službenik mu pruži kartu i on je plati gotovinom. Nestrpljivo se proguravši kroz gužvu, on izađe na sneg, još uvek zabrinut. Zaustavio je kočiju i naredio vozaču da ga vozi u kordovsku ambasadu, ali onda se predomislio. Bilo je previše opasno da se vrati tamo, a ionako je imao vrlo malo vremena.

Policija će tražiti dobro odevenog muškarca četrdesetih godina koji putuje sam. Ako se potruđi da izgleda starije i ako bude imao prasnju,

možda bi mogao da prođe pored njih. Štaviše, mogao bi da se pretvara da je invalid i da se ukrca na brod u invalidskim kolicima. Ali za to bi mu bio potreban pomagač. Koga bi mogao da iskoristi? Nije bio siguran da može da veruje bilo kome od svojih službenika, naročito sada kada više nije ambasador.

Ostao mu je, znači, Edvard.

- Vozi u Hil strit - reče on kočijašu.

Edvard je imao malu kuću u Mejferu. Za razliku od ostalih Pilastera, on je svoju kuću iznajmio i još nije morao da se iseli jer mu je najamnina bila plaćena tri meseca unapred.

Činilo se da Edvardu ništa ne znači to što je Miki uništio *banku Pilasters* i upropastio njegovu porodicu. Samo se još više vezao za Mikija. Kad je reč o drugim članovima porodice, Miki se nije video s njima nakon kraha banke.

Edvard je otvorio vrata u zamrljanom svilenom kućnom ogrtaču, pa je poveo Mikija na sprat, u svoju spavaću sobu, u kojoj je gorela vatra u kaminu. Bilo je jedanaest sati prepodne i on je pušio cigaru i pio viski. Osip mu se sada već proširio na celo lice i Miki se premišljao da li uopšte da ga povede sa sobom: zbog tog osipa bio je vrlo uočljiv. Ali nije imao vremena da bira. Moraće da se zadovolji Edvardom.

- Odlazim iz zemlje - reče Miki.

Edvard reče:

- Oh, povedi me sa sobom - i briznu u plač.

- Koji je tebi đavo? - upita Miki bez imalo saosećanja.

- Umirem - reče Edvard. - Pođimo na neko tiho mesto da živimo zajedno u miru dok ne umrem.

- Ne umireš, budalo prokleta... imaš samo kožnu bolest.

- Ovo nije nikakva kožna bolest. Imam sifilis.

Miki ga užasnuto pogleda.

- Pobogu, možda ga onda imam i ja!

- Nimalo čudno, s obzirom na to koliko smo vremena proveli *Kod Neli*.

- Ali Ejpril tvrdi da su njene devojke uvek čiste!

- Kurve nikada nisu čiste.

Miki se skoro uspaničio. Ako se zadrži u Londonu kako bi otišao na lekarski pregled, mogao bi da završi na vešalima. Morao je istog dana da otputuje iz Engleske. Ali brod usput pristaje u Lisabonu: mogao bi za nekoliko dana da ode tamo kod nekog lekara. Moraće da se zadovolji time. Možda i nije bolestan: sve u svemu, bio je mnogo zdraviji od Edvarda i posle

seksa se uvek prao, dok Edvard nije bio toliko savestan.

Međutim, Edvard nije bio u stanju da mu pomogne da krišom napusti zemlju. Osim toga, Miki nije nameravao da vodi sa sobom u Kordovu čoveka koji će umreti od sifilisa. Ipak, potreban mu je saučesnik. A preostao je još samo jedan kandidat: Ogasta. U nju nije imao toliko poverenja kao u Edvarda. Edvard je uvek bio spreman da učini šta god bi Miki od njega zatražio. Ogasta je bila nezavisna. Ali, ona mu je bila poslednja mogućnost.

Krenuo je prema vratima.

- Ne ostavljaj me - preklinjao ga je Edvard.

Nije bilo vremena za sentimentalnost.

- Ne mogu da povedem sa sobom čoveka koji umire - odbrusi mu on.

Edvard je podigao pogled, a na licu mu je zaigrao zloban izraz.

- U suprotnom...

-Šta?

- Reći ću policiji da si ubio Pitera Midltona, strica Seta i Solija Grinborna.

Izgleda da mu je Ogasta ispričala priču o Setovoj smrti. Miki je nepomično posmatrao Edvarda. Izgledao je jadno. Kako sam samo mogao da ga trpim sve ove godine, upita se Miki. Odjednom shvati koliko će biti srećan što će ga ostaviti tu, daleko od sebe.

- Ispričaj policiji šta god hoćeš - reče on. - Već me traže zbog ubistva Tonija Silve i svejedno mi je da li ću biti zbog jednog ili zbog četiri ubistva.

Izašao je iz sobe i ne osvrnuvši se. Pošto je sam izašao iz kuće, zaustavio je kočiju u Park lejnu.

- Kensington Gor - reče vozaču. - *Vajtheven haus*. - Dok se vozio, zabrinuto je razmišljao o zdravlju. Nije imao nijedan simptom: nikakvih problema s kožom, nikakvih neobjašnjivih otoka na genitalijama. Ali moraće još da pričeka da bi bio sasvim siguran. Prokleti Edvard, neka ide dodavola.

Bio je zabrinut i u vezi s Ogastom. S njom se nijednom nije video otkako je banka propala. Hoće li mu pomoći? Znao je da je uvek s mukom obuzdavala seksualnu žudnju koju je prema njemu osećala; a u onoj jednoj bizarnoj prilici čak je i popustila svojoj strasti. Tada je još i Miki žudeo za njom. Od tada se Mikijeva vatra stišala, međutim imao je osećaj da se njena samo dodatno rasplamsala. Nadao se da je tako: pitaće je da li hoće da pobjegne s njim iz Engleske.

Vrata Ogastine kuće nije otvorio batler, već neka neuredna žena s

keceljom. Dok je prolazio kroz predvorje, Miki primeti da kuća nije naročito čista. Ogasta je imala problema. Utoliko bolje: lakše će pristati na njegov plan.

Međutim, kad se pojavila u salonu, u purpurnoj svilenoj bluzi s rukavima široko nabranim oko nadlaktica a uskim ispod laktova, i crnoj širokoj suknji s vitkim, utegnutim strukom, bila je jednako bahata kao i uvek. Nekada je bila neverovatno lepa žena, a sada, s pedeset osam godina, izgledom je još uvek mogla navesti muškarce da se za njom okrenu. Dobro se sećao pohote koju je osetio kada ju je video kao šesnaestogodišnji dečak, ali od toga nije ostalo više ništa. Moraće da glumi.

Nije mu ponudila ruku.

- Zašto si došao ovamo? - upita ona hladnim glasom. - Upropastio si i mene i moju porodicu.

- Nije mi bila namera...

- Sigurno si znao da se tvoj otac sprema da započne građanski rat.

- Ali nisam znao da će zbog rata kordovske obveznice postati bezvredne - reče on. - Vi ste to znali?

Oklevala je. Bilo je očigledno da ni ona to nije znala.

Njen oklop je napukao i on pokuša da poveća naprslinu.

- Da sam znao, ne bih to učinio... pre bih samom sebi prerezao vrat nego što bih vama naudio. - Na njoj je jasno video da želi da mu poveruje.

Ona međutim reče:

- Nagovorio si Edvarda da prevari partnere kako bi ti mogao da dođeš do svoja dva miliona funti.

- Mislilo sam da banka ima mnogo više novca i da joj to ne može nimalo naškoditi.

Ona odvrati pogled.

- I ja - reče tiho.

On nastavi dalje, kako bi iskoristio prednost:

- Ali to je sada ionako nevažno... Danas odlazim iz Engleske i verovatno se više nikada neću vratiti.

Ona ga pogleda, a u očima joj se blesnu strah i on shvati da ju je pridobio.

- Zašto? - upita ona.

Nije bilo vremena za premišljanje.

- Upravo sam upucao čoveka i policija me već traži.

Gotovo bez daha, ona ga uhvati za ruku.

- Koga?

- Antonija Silvu.

Bila je uzbuđena i šokirana. Lice joj se blago zarumenelo, a oči su joj zasijale.

- Tonija! Zašto?

- Opasno je zapretio mom položaju. Rezervisao sam kartu za parobrod koji večeras polazi iz Sautemptona.

- Tako brzo!

- Nemam izbora.

- I došao si da se oprostiš - reče ona klonulim glasom.

- Ne. - Podigla je pogled. Da li se to u njenim očima pojavila nada? Nekoliko trenutaka je oklevao, a onda hrabro reče: - Želim da pođeš sa mnom.

Razrogačenih očiju, ona zakorači unazad.

I dalje ju je čvrsto držao za ruku.

- Budući da moram da odem, i to tako naglo, shvatio sam nešto što sam sebi morao da priznam još odavno. Mislim da si to oduvek znala. Volim te, Ogasta.

Glumeći unapred smišljenu ulogu, posmatrao joj je lice, pokušavajući da odgonetne njegov izraz onako kako mornar tumači površinu mora. Na trenutak je pokušala da odglumi zapanjenost, ali je gotovo istog trena odustala od toga. U deliću sekunde na licu joj je zaigrao tračak zadovoljnog osmeha, a potom se zarumenelo gotovo devojački stidljivo; nakon toga pogled joj je postao proračunat i on je znao da Ogasta razmišlja šta može da dobije, a šta da izgubi.

Jasno je video da se još nije odlučila. Spustio je ruku na njen utegnuti struk i nežno je privukao sebi. Nije mu se opirala, međutim po izrazu njenog lica zaključio je da ona i dalje procenjuje situaciju i da još uvek nije donela odluku. U trenutku kad su im se lica približila, a njene grudi dodirnule revere njegovog kaputa, on reče:

- Ne mogu da živim bez tebe, draga Ogasta.

Osećao je kako joj telo treperi pod njegovim dodirom. Drhtavim glasom, ona reče:

- Dovoljno sam stara da ti budem majka.

Usnama joj nežno dodirujući lice, on gotovo šapatom reče:

- Ali nisi mi majka. Ti si najpoželjnija žena koju sam ikada upoznao. Dobro znaš da sve ove godine žudim za tobom. A sada... - On podiže ruku s njenog struka i pomeri je gotovo do dojke. - Sada jedva uspevam da obuzdam ruke. Ogasta... - On učuta

- Molim? - reče ona.

Gotovo ju je pridobio, ali ipak još nije bila sasvim njegova. Morao je da odigra i poslednju kartu.

- Sada kada više nisam ambasador, mogu da se razvedem od Rejčel.

- Šta time želiš da kažeš?

On joj šapnu:

- Hoćeš li da se udaš za mene?

- Hoću - reče ona. On je poljubi.

3.

Ejpril Tilzli, brižljivo doterana, u crvenoj svili i lisičjem krznu, uletela je u Mejzinu kancelariju u ženskoj bolnici, noseći novine u ruci.

- Jesi li čula šta se dogodilo?

Mejzi ustade.

- Ejpril! Zaboga, šta je bilo?

- Miki Miranda je upucaao Tonija Silvu!

Mejzi je znala ko je Miki, ali trebalo joj je nekoliko trenutaka da se priseti da je Tonio pripadao grupi u kojoj su u mladosti bili i Soli i Hju. *Tada je bio kockar*, prisetila se, i Ejpril je prema njemu bila vrlo umiljata sve dok nije otkrila da uvek potroši ono malo novca koji dobije na opkladama.

- Miki ga je upucaao? - upita ona preneraženo. - Je li mrtav?

- Jeste. Sve piše u popodnevnim novinama.

- Ali zašto?

- To ne piše. Ali piše i... - Ejpril je oklevala. - Sedi, Mejzi.

- Zašto? Reci mi!

- Piše i da policija želi da ga ispita i u vezi s još tri ubistva... Pitera Midltona, Seta Pilastera i... Solomona Grinborna.

Mejzi se svom težinom spusti u fotelju.

- Soli! - reče ona, osećajući kako je obuzima slabost. - Miki je ubio Solija? O, jadan Soli. - Ona zatvori oči i pokri lice dlanovima.

- Treba ti gutljaj konjaka? - upita Ejpril. - Gde ga držiš?

- Ovde nemamo konjak - reče Mejzi, pokušavajući da se pribere. - Pokaži mi taj članak.

Ejpril joj pruži novine.

Mejzi pročita prvi odlomak. U njemu je pisalo kako policija traži bivšeg kordovskog ambasadora Migela Mirandu, kako bi ga ispitala u vezi s ubistvom Antonija Silve.

Ejpril reče:

- Jadni Tonio. Bio je jedan od najdražih muškaraca kojima sam raširila noge.

Mejzi nastavi da čita. Policija je želela da ispita Mirandu i u vezi sa smrću Pitera Midltona u školi *Vindfild* 1866.; Seta Pilastera, starijeg partnera *banke Pilasters* 1873. godine i Solomona Grinborna, koji je u julu 1879. gurnut pod kočiju u jednoj ulici u blizini Pikadilija.

- I Set Pilaster... Hjuov stric Set? - reče Mejzi uznemireno. - Zašto je ubio sve te ljude?

Ejpril reče:

- Novine ti nikada ne kažu ono što te zaista zanima.

Dok je čitala treći pasus, Mejzi se ponovo trгла. Ubistvo se dogodilo u severoistočnom Londonu, u blizini Valtamstoua, u selu Čingford. Srce joj gotovo zastade.

- Čingford! - reče ona, od šoka gotovo ostavši bez daha.

- Nikada nisam čula za to...

- Tamo živi Hju!

- Hju Pilaster? Još uvek ti je u srcu?

- Sigurno je i on povezan s ovim, zar ti to nije jasno? To ne može biti slučajnost! O, dragi bože, nadam se da je s njim sve u redu.

- U novinama bi verovatno pisalo da mu se nešto dogodilo.

- To je bilo pre samo nekoliko sati. Možda još ne znaju. - Mejzi nije mogla da podnese neizvesnost. Ona ustade. - Moram da saznam da li mu je dobro - reče ona.

- Kako?

Ona stavi šešir i učvrsti ga iglom.

- Idem kod njega u Čingford.

- Njegovoj ženi se to neće svideti.

- Njegova žena je paskudnijak.

Ejpril se nasmeja.

- Šta je to?

- Vreća govana. - Mejzi obuče kaput. Ejpril ustade.

- Moja kočija je ispred. Odvešću te do železničke stanice.

Kad su ušle u kočiju, shvatile su da nijedna od njih ne zna s koje londonske stanice polazi voz za Čingford. Na sreću, kočijaš, koji je radio i

kao vratar u bordelu *Kod Neli*, znao je da voz kreće sa stanice u Liverpool stritu.

Kad su došli do stanice, Mejzi se na brzinu zahvali Ejpril i odjuri u zgradu. Unutra je vrvelo od ljudi koji su putovali za Božić ili su se vraćali iz kupovine u svoje kuće u predgrađima. Vazduh je bio ispunjen dimom i prljavštinom. Ljudi su uzvikivali reči dobrodošlice i opraštali se, pokušavajući da nadglasaju škripu čeličnih kočnica i eksplozivno brujanje parnih lokomotiva. Do blagajne je došla probivši se kroz grupu žena pretrpanih zamotuljcima, službenika u polucilindrima koji su se ranije vraćali kući, mehaničara i vatrogasaca crnih lica, dece, konja i pasa.

Do polaska voza trebalo je čekati petnaest minuta. Na peronu je posmatrala dvoje mladih ljubavnika kako se u suzama opraštaju i osetila je zavist.

Voz se kretao između straćara *Betnal Grina*, predgrađima *Valtamstoua* i snegom pokrivenih polja *Vudforda*, zaustavljajući se svakih nekoliko minuta. Iako je putovanje vozom bilo dvostruko brže od putovanja kočijom, Mejzi je delovalo sporo i ona se, grizući nokte, sve vreme pitala da li je s Hjuom sve u redu.

Kad je u Čingfordu izašla iz voza, na stanici ju je zaustavio policajac koji ju je zamolio da uđe u čekaonicu. Tamo ju je detektiv upitao da li je tog prepodneva bila u blizini stanice. Bilo je očigledno da traže svedoke ubistva. Rekla mu je da nikada do tada nije bila u Čingfordu. I ne razmišljajući, ona upita:

- Je li još neko stradao, osim Antonija Silve?

- Dvoje ljudi je u metežu zadobilo lakše ogrebotine i povrede - odgovori detektiv.

- Zabrinuta sam za jednog prijatelja koji je poznavao gospodina Silvu. Zove se Hju Pilaster.

- Gospodin Pilaster se borio s napadačem i dobio je udarac u glavu - reče joj detektiv. - Nije ozbiljno povređen.

- O, hvala bogu - reče Mejzi. - Možete li me uputiti kako da dođem do njegove kuće?

Detektiv joj reče kojim putem treba da krene.

- Gospodin Pilaster je bio u *Skotland jardu*... ne bih znao da vam kažem da li se već vratio.

Mejzi se upita da li bi trebalo odmah da se vrati u London, sada kada pouzdano zna da je Hju dobro. Na taj način bi izbegla susret s onom užasnom Norom. Ali biće srećnija ako vidi Hju. I ne boji se Nore. Ona pođe

prema njegovoj kući, koračajući po snegu koji je napadao nešto manje od deset centimetara.

Čingford je tako okrutno drugačiji od Kensingtona, pomisli ona dok je hodala novom ulicom u kojoj su se nalazile jeftine kuće s neuređenim vrtovima. Hju se pri svom padu držao stoički, pretpostavljala je, međutim nije bila sigurna da se tako držala i Nora. Ta kučka se udala za Hjuja zbog novca i sigurno joj se nije sviđalo što je ponovo siromašna.

Kad je zakucala na vrata Hjuove kuće, Mejzi iznutra začu dečji plač. Vrata joj je otvorio dečak koji je imao otprilike jedanaest godina.

- Ti si Tobi, je li tako? - upita Mejzi. - Došla sam da posetim tvog oca. Ja sam gospođa Grinborn.

- Nažalost, tata nije kod kuće - reče dečak ljubazno.

- Kada očekujete njegov povratak?

- Ne znam.

Mejzi oseti razočaranje. Radovala se susretu s Hjuom.

- Možda bi mogao da mu kažeš da sam čitala novine i da sam samo došla da se uverim da je sve u redu - reče ona.

- U redu, reći ću mu.

Više nije imala šta da kaže. Sada je mogla da se vrati na stanicu i da sačeka sledeći voz za London. Razočarana se okrenula prema ulici. Barem je izbegla suočavanje s Norom. Ipak, mučilo ju je nešto što je videla na dečakovom licu: bio je to izraz koji kao da je ukazivao na strah. Ona se instinktivno okrenu i reče:

- Je li ti majka kod kuće?

- Ne, nažalost nije.

To je bilo neobično. Hju više nije mogao da priušti guvernantu. Mejzi je imala osećaj da nešto nije u redu. Ona reče:

- Mogu li da porazgovaram s osobom koja vas čuva?

Dečak je oklevao.

- U kući smo zapravo samo ja i moja braća.

Instinkt je, dakle, nije prevario. Šta se tu događa? Kako to da su trojica malih dečaka ostavljena potpuno sama? Nije imala mnogo volje da se meša, jer je znala kako bi time na sebe navukla bes Nore Pilaster. S druge strane, nije mogla tek tako da ode i da ostavi Hjuovu decu da se brinu sama za sebe.

- Ja sam dugogodišnja prijateljica vašeg oca... i majke - reče ona.

- Video sam vas na venčanju kod tetke Doti - reče Tobi.

- Ah, da. Ovaj... smem li da uđem?

Na Tobijevom licu pojavio se izraz olakšanja.

- Da, molim vas, uđite - reče on.

Mejzi je ušla. Odmah je pošla za zvukom dečjeg plača koji ju je vodio u kuhinju, u zadnjem delu kuće. Tamo je ugledala četvorogodišnjeg dečaka kako sedi na podu i plače, dok je šestogodišnjak sedeo na kuhinjskom stolu i izgledao kao da će svakog trena briznuti u plač.

Ona je podigla najmlađe dete. Znala je da se zove Solomon, po Solomonu Grinbornu, i da ga zovu Soli.

- Dobro, dobro... - reče ona umirujućim glasom. - Šta se dogodilo?

- Hoću kod mame - reče on i zaplaka još glasnije.

- Tiho, tiho - reče Mejzi i poče da ga ljulja. U tom trenutku oseti kako joj kroz odeću prodire neka vlaga i tada shvati da je dečak mokar. Pogledala je oko sebe i primetila da svuda vlada užasan nered. Sto je bio prekriven mrvicama hleba i prosutim mlekom, u sudoperi je bilo prljavih sudova, a na podu blata. Bilo je i hladno: vatra se ugasila. Izgledalo je gotovo kao da su deca napuštena. - Šta se to kod vas događa? - upita ona Tobija.

- Dao sam im nešto za ručak - reče on. - Pripremio sam hleb i puter i isekao malo šunke. Pokušao sam da skuvam čaj, ali opekao sam se o čajnik. - Iako je pokušavao da se ponaša hrabro, i on je bio na ivici suza. - Zna li možda gde bi mogao da bude naš otac?

- Ne, ne znam. - Malo dete je tražilo majku, ali stariji dečak pita za oca, primeti Mejzi. - A gde vam je majka?

Tobi je s okvira kamina uzeo neki koverat i predao joj ga. Na njemu je pisalo samo Hju.

- Nije zatvoren - reče Tobu. - Pročitao sam ga.

Mejzi otvori koverat i izvadi iz njega list papira. Na njemu je velikim, u besu ispisanim slovima pisalo samo:

ZBOGOM

Mejzi je bila užasnuta. Kako majka može da napusti troje male dece i da ih ostavi da se sami brinu za sebe? Nora je rodila svu trojicu dečaka i dojila ih kao bespomoćnu novorođenčad. Mejzi se seti majki u Sautvark ženskoj bolnici. Kad bi neka od njih dobila kuću s tri spavaće sobe u Čingfordu, mislila bi da je došla u raj.

Ona odbaci te misli.

- Sigurna sam da će vam se otac večeras vratiti - reče ona, moleći se u sebi da je to istina. Potom se obrati četvorogodišnjaku kojeg je držala u naručju. - Ali ne bismo želeli da zatekne kuću u neredu, zar ne?

Soli ozbiljno odmahnu glavom.

- Opraćemo sudove, počistićemo kuhinju, zapalićemo vatru i napravićemo večeru. - Ona zatim pogleda šestogodišnjeg dečaka. - Da li i ti misliš da je to dobra ideja, Samjuele?

Samjuel klimnu glavom.

- Ja volim dvopek s puterom - dodade on u želji da pomogne.

- Onda ćemo to i napraviti.

Tobi je i dalje nije bio miran.

- Šta mislite, kada će se otac vratiti kući?

- Ne znam tačno - reče ona iskreno. Nije imalo nikakvog smisla lagati: deca uvek znaju kada ih neko laže. - Ali znaš šta? Možete da ostane budni sve dok ne dođe, bez obzira kada to bude. Šta kažeš na to?

Činilo se da je dečaku pomalo laknulo.

- U redu - reče.

- Pa, dobro onda. Tobi, ti si najjači, ti možeš da doneseš kantu uglja. Samjuele, mislim da se mogu pouzdati u tebe da ćeš dobro očistiti kuhinjski sto čistom krpom. Soli, ti možeš da počistiš kuću, pošto si najmanji, pa si tako najbliži podu. Hajdemo, dečaci, bacimo se na posao!

4.

Hju je bio zadivljen načinom na koji je *Skotland jard* reagovao na njegovu prijavu. Slučaj je poveren detektivu Magridžu, muškarcu oštrih crta lica, približno Hjuovih godina, savesnom i inteligentnom, tipu čoveka koji bi u banci napredovao do mesta glavnog knjigovođe. Za samo sat vremena on je prosledio opis Mikija Mirande i u svim lukama organizovao kontrole.

Osim toga, na Hjuov predlog poslao je i jednog mlađeg detektiva da razgovara s Edvardom Pilasterom; taj policajac se vratio s izveštajem prema kojem se Miranda spremio da napusti zemlju. Edvard je takođe rekao da Miki ima veze i sa smrću Pitera Midltona, Seta Pilastera i Solomona Grinborna. Hju je bio potresen otkrićem da je Miki možda ubio i strica Seta, ali rekao je Magridžu da je već i ranije posumnjao u to da je Miki ubio Pitera i Solija.

Istog detektiva poslali su i da obavi razgovor s Ogastom. Ona je i dalje živela u *Vajtheven hausu*. Bez novca nije mogla izdržati u nedogled, međutim, sve do sada je uspevala da spreči prodaju kuće i nameštaja.

Policajac zadužen za proveravanje londonskih agencija za prodaju brodskih karata vratio se s izveštajem da je muškarac koji odgovara traženom opisu, ali se predstavio kao M. R. Endruz, rezervisao kartu za brodu *Astek*, koji je te večeri trebalo da isplovi iz Sautemptonu. Policija u Sautemptonu je dobila naređenje da postavi ljude na železničku stanicu i na pristanište.

Detektiv koga su poslali Ogasti vratio se i rekao da mu na zvonjenje i kucanje u *Vajtheven hausu* niko nije otvorio vrata.

- Imam ključ od njene kuće - reče Hju.

Magridž reče:

- Verovatno je izašla... želeo bih da narednik pođe u kordovsku ambasadu. Vi biste sami mogli da proverite *Vajtheven haus*.

Srećan što može nečim da se zabavi, Hju kočijom pođe u Kensington Gor. Zvonio je i kucao, ali niko se nije javljao. Bilo je očigledno da više nema nikoga od posluge. On otključa vrata i uđe.

Unutra je bilo hladno. Skrivanje nije u Ogastinu stilu, ali on ipak odluči da za svaki slučaj pretraži sobe. Prizemlje je bilo pusto. On pade na prvi sprat i pogleda u njenu spavaću sobu. Ono što je tamo ugledao iznenadilo ga je. Vrata ormana bila su napola otvorena, kao i fioke komode, a na krevetu i foteljama bilo je odbačene odeće. To nimalo ne liči na Ogastu: ona je bila uredna i staložena osoba. Prvo je pomislio da ju je neko opljačkao. Onda se setio nečeg drugog.

Potrčao je uza stepenice na sprat za posluhu. U vreme dok je živeo u toj kući, pre sedamnaest godina, koferi i sanduci za putovanja čuvani su nagurani u velikom zidnom ormanu koji su zvali soba za kutije.

Vrata ormana bila su otvorena. Unutra se nalazilo nekoliko kofera, ali nije bilo broskog sanduka.

Ogasta je pobešla.

On brzo pregleda i ostale prostorije. Kao što je i očekivao, nije pronašao nikoga. U sobe za posluhu i u one predviđene za goste, zbog nekorišćenja se već polako uvlačio ustajao miris. Pogledao je prostoriju koja je nekada bila spavaća soba strica Džozefa, iznenadio se kad je shvatio da izgleda sasvim isto kao nekada, iako je preostali deo kuće nekoliko puta bio preuređen. Upravo je nameravao da ode, kada mu je pogled zastao na lakiranom ormariću u kojem se nalazila Džozefova dragocena zbirka burmutica.

Ormarić je bio prazan.

Hju se namrštio. Znao je da burmutice nisu predate akcionarima: Ogasta je do sada uspela da spreči iznošenje svojih stvari.

To znači da ih je ponela sa sobom. Vredele su sto hiljada funti, od tog novca je mogla udobno da živi do kraja života.

Ali te burmutice nisu pripadale njoj. Pripadale su udruženju banaka.

On odluči da pođe za njom.

Brzo se spustio u prizemlje i istrčao na ulicu. Nekoliko metara dalje nalazila se stanica za kočije. Kočijaši su razgovarali u malim grupama, cupkajući kako bi se zagrejali. Hju im priđe i upita:

- Da li je neko od vas danas posle podne vozio ledi Vajtheven?

- Vozili smo je nas dvojica - reče jedan kočijaš. - Jedna kočija je bila samo za prtljag! - Ostali se glasno nasmejaše.

Hjuovi zaključci su potvrđeni.

- Kuda ste je odvezli?

- Na stanicu Vaterlo, na voz koji vozi putnike do pristaništa u Sautemptonu, a polazi u jedan sat.

Voz je išao u Sautempton, odakle je trebalo da isplovi Mikijev brod. Njih dvoje su oduvek bili bliski. Miki je balavio oko nje kao poslednji prostak, ljubeći joj ruku i laskajući joj. Uprkos razlici od osamnaest godina, bili su sasvim uverljiv par.

- Ali zakasnili su na taj voz - dodade kočijaš.

- Oni? - upita Hju. - Još neko je bio s njom?

- Neki stariji gospodin u invalidskim kolicima.

To očigledno nije Miki. Ali ko je to onda mogao da bude? Niko u porodici nije toliko bolestan da bi koristio kolica.

- Kažete da su zakasnili na voz. Zna li možda kada polazi sledeći voz za Sautempton?

- U tri.

Hju pogleda na sat. Bilo je pola tri. Imao je vremena da stigne na taj voz.

- Vozite me na stanicu *Vaterlo* - reče on i uskoči u kočiju.

Kad je stigao na stanicu, imao je tačno toliko vremena da kupi kartu i uđe u voz. Bio je to voz s hodnicima i spojenim vagonima, tako da je mogao da ga pređe po celoj dužini. Kad je krenuo sa stanice i počeo da ubrzava između stambenih zgrada južnog Londona, Hju je pošao u potragu za Ogastom.

Nije morao dugo da je traži. Bila je u sledećem vagonu.

Načas ju je pogledao i žurno prošao pored njenog kupea, da ga ne bi videla.

Miki nije bio s njom. Očigledno je otišao nekim ranijim vozom. U

njenom kupeu bio je jedino stariji muškarac pokrivenih nogu.

On pođe u sledeći vagon i pronade slobodno mesto. Neće moći da postigne bogzna šta ako se odmah sukobi s njom. Burmutice možda i nisu kod nje, mogle su da budu i u nekom koferu u teretnim kolima. Ako bude odmah razgovarao s njom, samo će je unapred upozoriti. Biće bolje da pričeka da voz stigne u Sautempton. Brzo će izaći, pronaći će nekog policajca, a zatim će se suočiti s njom prilikom istovara prtljaga.

A šta ako poretke da ima burmutice? Tražiće da joj policija pregleda prtljag. Oni su bili obavezni da istraže prijavljenu krađu, a što se Ogasta bude više uznemirila, to će delovati sumnjivije. Šta ako se utvrdi da su burmutice njene? Na licu mesta biće teško bilo šta dokazati. Ako dođe do toga, Hju odluči da će predložiti da ih policija zapleni dok se ne istraže sumnjivi iskazi.

Pokušavao je da obuzda nestrpljenje dok su pored prozora promicala bela polja Vimblona. Sto hiljada funti činilo je veliki deo dugovanja *banke Pilasters*. Zato neće dopustiti Ogasti da to ukrade. Te burmutice su simbolizovale i odlučnost porodice da vrati dugove. Ako dopusti Ogasti da pobegne s njima, ljudi će reći da Pilasteri grabe sve što još mogu, kao i svi drugi, obični proneveriooci. Pomisao na to u Hjuu je izazvala bes.

Kada je voz stigao u Sautempton, i dalje je padao sneg. Dok je kompozicija ulazila u stanicu, Hju se naginjao kroz prozor vagona. Svuda su stajali uniformisani policajci. *To znači da još nisu uhvatili Mikija*, zaključio Hju.

Iskočio je iz voza pre nego što se lokomotiva sasvim zaustavila i pre svih putnika došao do izlaza s perona. Tamo se obratio policijskom inspektor.

- Ja sam stariji partner *banke Pilasters* - reče on, pružajući inspektor svoju vizitkartu. - Znam da tražiteubicu, ali u ovom vozu je žena koja sa sobom nosi ukradenu imovinu koja pripada banci. Mislim da večeras namerava da otputuje iz zemlje brodom *Astek* i da ukradene predmete ponese sa sobom.

- Koji su to predmeti, gospodine Pilaster? - upita inspektor.

- Zbrika burmutica ukrašenih dijamantima.

- A žena je?

- Udovica grofa od Vajthevena.

Policajac ga pogleda izvijenih obrva.

- Gospodine, ja čitam novine. Pretpostavljam da sve ovo ima veze s propašću banke.

Hju klimnu glavom.

- Te burmutice se moraju prodati kako bi mogli da se otplate dugovi ljudima koji su izgubili novac.

- Možete li mi pokazati ledi Vajtheven?

Hju kroz gust sneg pogleda prema peronu.

- To je ona, pored teretnih kola, s velikim šešišrom s ptičjim krilima. - Nadgledala je istovar svojih kofera.

Inspektor klimnu glavom.

- U redu. Ostanite sa mnom ovde, kod izlaza. Zaustavićemo je kad bude predavala kartu.

Hju je napeto posmatrao putnike kako izlaze iz voza i odlaze s perona. Iako je bio prilično siguran da Miki nije bio u vozu, ipak je pažljivo posmatrao lice svakog putnika. Ogasta je poslednja pošla prema izlazu. Njen prtljag su nosila tri nosača. U trenutku kad je na izlazu ugledala Hjua, prebledela je.

Inspektor je bio beskrajno ljubazan.

- Oprostite, ledi Vajtheven. Mogu li vas na trenutak nešto upitati?

Hju još nikada nije video Ogastu tako uplašenu, ali uprkos tome, zadržala je svoje kraljevsko držanje.

- Bojim se da nemam vremena, policajče - reče ona hladno. - Moram da se ukracam na brod koji isplovljava večeras.

- Garantujem vam da *Astek* neće isploviti bez vas, miledi - reče inspektor ugladenim tonom. Pogledavši nosače, on reče: - Možete načas da spustite kofere, momci. - Zatim se ponovo obrati Ogasti. - Gospodin Pilaster tvrdi da sa sobom nosite neke vrlo vredne burmutice koje pripadaju njemu. Je li to tačno?

Sada je već bila manje uplašena, a Hjua je to zbunilo. I zabrinjavalo: strahovao je da još nešto krije u rukavu.

- Ne vidim nikakav razlog zbog kojeg bih morala da odgovaram na tako bezobrazna pitanja - reče ona arogantnim tonom.

- Ako ne odgovorite, moraćemo da vam pregledamo kofere.

- U redu, imam burmutice - reče ona. - Ali one su moje. Pripadale su mom mužu.

Inspektor se obrati Hjuu.

- Šta vi kažete na to, gospodine Pilaster?

- Pripadale su njenom mužu, međutim on ih je ostavio svom sinu Edvardu Pilasteru; čitavom Edvardovom imovinom sada raspolaže banka. Ledi Vajtheven pokušava da ih ukrade.

Inspektor reče:

- Moram vas oboje zamoliti da pođete sa mnom u policijsku stanicu dok se ove tvrdnje ne istraže.

Na Ogastinom licu se pojavila panika.

- Ali ne mogu da zakasnim na brod!

- U tom slučaju jedino mogu da predložim da sporne predmete ostavite policiji. Ako se vaša izjava potvrdi, biće vam vraćeni.

Ogasta se predomišljala. Hju je znao da bi joj zbog odvajanja od tolikog bogatstva prepuklo srce. Ali svakako je morala znati da je to neizbežno. Uhvaćena je na delu i imala je sreće što je zbog toga ne čeka zatvor.

- Gde su burmutice, miledi? - upita inspektor.

Hju je čekao. Ogasta pokaza prstom jedan kofer.

- Sve su u njemu.

- Zamoliću vas za ključ...

I ovoga puta je oklevala; ali ovoga puta je i popustila. Izvukla je mali prsten na kojem su bili ključići, onda je skinula jedan i predala ga inspektoru.

Inspektor otvori kofer. Bio je prepun vrećica s cipelama. Ogasta pokaza jednu vreću. Inspektor je otvori i izvuče laganu drvenu kutiju za cigare. Kad je podigao poklopac, ugledao je gomilu malih predmeta pažljivo umotanih u papir. Nasumice odabravši jedan zamotuljak, on ga otvori. U njemu se nalazila mala zlatna kutija, ukrašena sitnim dijamantima poredanim tako da su oblikovali guštera.

Hju s olakšanjem uzdahnu. Inspektor pogleda Hju.

- Zna li koliko bi trebalo da ih bude, gospodine?

To su znali svi u porodici.

- Šezdeset pet - reče Hju. - Po jedna za svaku godinu života strica Džozefa.

- Želite li da ih prebrojite?

Ogasta reče:

- Sve su na broju.

Hju ih ipak prebroja. Bilo ih je šezdeset pet. On oseti užitak pobede.

Inspektor je uzeo kutiju i predao je drugom policajcu.

- Ako želite, možete poći s policajcem Nevilom u našu stanicu, gde ćete dobiti službenu potvrdu o preuzimanju ovih stvari, miledi.

- Pošaljite je na banku - reče ona. - Mogu li sada da pođem?

Hju se osećao neprijatno. Ogasta je bila razočarana, međutim ne i sasvim slomljena. Kao da se brine za nešto drugo, nešto što joj je važnije od

burmutica. A gde je Miki Miranda?

Inspektor se nakloni i Ogasta izađe u pratnji trojice teško natovarenih nosača.

- Mnogo vam hvala, inspektore - reče Hju. - Žao mi je samo što niste uhvatili i Mirandu.

- Uhvatićemo ga, gospodine. Neće se ukrcati na *Astek*, osim ako nije naučio da leti.

U tom trenutku na peronu se pojavio čuvar iz kola za prtljag, koji je pred sobom gurao prazna invalidska kolica. Zaustavivši se pored njih, on upita:

- Šta bih ja sada trebalo da učinim s ovim?

- U čemu je problem? - upita inspektor strpljivo.

- Ona žena s onolikim prtljagom i onom pticom na šeširu...

- Ledi Vajtheven, da...

- Na stanici *Vaterlo* je bila s jednim starijim gospodinom. Sedeo je u kupeu prvog razreda a zatim me je ona zamolila da kolica odvezem u kola za prtljag. „*Vrlo rado*“, kažem ja. Onda je izašla u Sautemptonu i pretvarala se da ne zna o čemu govorim. „*Sigurno ste me zamenili s nekim drugim*“, kaže ona. „*Neće biti, postoji samo jedan takav šešir*“, kažem ja.

Hju reče:

- Tako je... Kočijaš mi je rekao da je bila s muškarcem u invalidskim kolicima... a u kupeu je s njom bio neki starac.

- Eto, vidite - reče pobedonosno čuvar.

Inspektor odjednom odbaci svoj dobronameran izgled i obrati se Hjuu:

- Jeste li videli tog starca kako izlazi s perona?

- Ne, nisam. A posmatrao sam svakog putnika. Strina Ogasta je bila poslednja. - Tada mu sine. - O, bože! Mislite da je to bio prerušeni Miki Miranda?

- Da, tako je. Ali gde je on sada? Da li je mogao da siđe na nekoj usputnoj stanici?

Čuvar reče:

- Nije. Ovo je ekspresni voz, ne zaustavlja se od *Vaterloa* do Sautemptonu.

- U tom slučaju, pretražićemo voz. Sigurno je i dalje unutra.

Ali u vozu ga nije bilo.

5.

Astek je bio ukrašen raznobojnim lampicama i papirnim trakama. U trenutku kad se Ogasta ukrcala na brod, proslava Božića bila je u punom zamahu: na glavnoj palubi svirao je orkestar, a putnici u svečanoj odeći pili su šampanjac i plesali s prijateljima koji su došli da ih isprate.

Jedan brodski konobar poveo je Ogastu velikim stepeništem do njene luksuzne kabine na gornjoj palubi. Svu gotovinu je potrošila na najbolju slobodnu kabinu, misleći da se uz burmutice u koferu ne mora brinuti za novac. Soba je imala direktan izlaz na palubu. U njoj se nalazio širok krevet, umivaonik uobičajene veličine, udobne fotelje i električne lampe. Na toaletnom stočiću stajalo je cveće, pored kreveta kutija s čokoladom, a na stočiću boca šampanjca u posudi s ledom. Ogasta se već spremala da kaže konobaru da odnese šampanjac, ali onda se predomislila. Bila je na pragu novog života: možda će od sada piti šampanjac.

Ukrcala se u poslednjem trenutku. Dok su joj nosači tek donosili prtljag u kabinu, spolja se začuo tradicionalni uzvik: „*Svi koji ne putuju, odmah da siđu na obalu!*“ Pošto su nosači otišli, izašla je na palubu i podigla okovratnik kaputa kako bi se zaštitila od snega. Naslonila se na ogradu i pogledala dole. Duboko ispod nje nalazila se voda, gde je remorker već bio spreman da polako odvuče veliki linijski brod iz luke na otvoreno more. Dok je gledala dole, jedan za dugim bili su povučeni svi mostovi i užad. Onda se oglasila brodska sirena, iz mase okupljene u pristaništu prolomilo se klicanje i ogroman brod je počeo da klizi polako, gotovo neprimetno.

Ogasta se vratila u kabinu i zatvorila vrata. Polako se skinula i obukla svilenu spavaćicu i ogrtač iste boje. Zatim pozva broskog konobara i reče mu da joj do ujutru više ništa neće biti potrebno.

- Da vas ujutro probudim, miledi?
- Ne, hvala. Pozvaću vas.
- U redu, miledi.

Kad je izašao, Ogasta zaključa vrata. Potom otvori sanduk i pusti Mikija iz njega. On se zatetura kroz kabinu i sruši se na krevet.

- Bože, spasi me, već sam mislio da ću umreti - zastenja on.
- Jadniče moj dragi, šta te boli?
- Noge.

Ona mu vrhovima prstiju poče milovati listove kroz tkaninu pantalona osećajući toplinu njegove kože. Prošlo je mnogo vremena otkako je poslednji put ovako dodirivala nekog muškarca i ona oseti kako je preplavljuje talas topline.

Često je sanjara o ovome, o bekstvu s Mikijem Mirandom, i pre i nakon Džozefove smrti. U tome ju je uvek sprečavala pomisao na ono što bi time izgubila, kuću, poslugu, novac za odeću, društveni položaj i moć unutar porodice. Ali krah banke rešio ju je svih tih briga i sada je slobodno mogla da se pokori svojim željama.

- Vode - reče Miki izmučenim glasom.

Iz vrča koji je stajao pored kreveta natoči mu čašu vode. On se okrenu na leđa i sede da bi je popio.

- Još malo... Miki?

On odmahnu glavom. Onda mu ona uze čašu.

- Ostala si bez burmutica - reče on. - Sve sam čuo. Ta svinja Hju...

- Ali ti imaš novca u izobilju - reče ona. Zatim pokaza rukom na posudu s ledom u kojoj se nalazio šampanjac. - Moramo da otvorimo ovu bocu. Više nismo u Engleskoj. Pobegao si!

Nije odvajao pogled od njenih grudi. Ona shvati da su joj se bradavice ukrutile od uzbuđenja i on ih je sada jasno video kako se ocrtavaju ispod svilene spavačice. Želela je da mu kaže: *Možeš da ih dodirneš ako želiš*, ali ipak je oklevala. Ima vremena za to: pred njima je čitava noć. Pred njima je čitavo putovanje. Pred njima je čitav život. Međutim, sada odjednom više nije mogla da čeka. Osećala je krivicu i stid, ali žudela je za tim da u naručju oseti njegovo golo telo, a ta žudnja bila je jača od stida. Sela je na ivicu kreveta, uhvatila ga za ruku, prinela je svojim usnama i poljubila je; zatim je pritisla na grudi.

On joj na trenutak uputi neobičan pogled. Potom poče da joj miluje grudi kroz svilu. Dodir mu je bio nežan. Vrhovima prstiju lagano joj je dodirivao osetljivu bradavicu i ona uzdahnu od predivnog osećaja. On onda promeni zahvat i obuhvati joj dojku dlanom, podižući je i premećući. Potom joj palcem i kažiprstom uhvati bradavicu i stisnu je. Sklopila je oči. On je stisnu jače, tako da je zaboli. Zatim okrutno pojača stisak a ona vrisnu i poskoči.

- Glupa kučko - reče on zajedljivo i ustade.

- Ne! - reče ona. - Ne!

- Zaista si mislila da ćemo se venčati!

- Da...

- Više nemaš ni novca ni uticaja, banka je propala, a izgubila si čak i burmutice. Šta bih ja radio s tobom?

Ona oseti bol u grudima, kao da joj je neko nožem probio srce.

- Rekao si da me voliš...

- Imaš pedeset osam godina, pobogu, toliko ima moja majka! Stara si i naborana i zla i sebična i ne bih te pojebao ni da si poslednja žena na svetu!

Osećala je da joj se vrti u glavi. Trudila se da ne zaplače, međutim to joj nije pomoglo. Oči su joj se napunile suzama i ona zadržta od jecaja punih očajanja. Bila je upropašćena. Ostala je bez kuće, bez novca, bez prijatelja, a muškarac u kojeg je imala poverenja prevario ju je. Okrenula se, kako bi sakrila lice: nije želela da on vidi koliko je postišena i koliko pati.

- Molim te, prestani - prošaputa.

- Prestaću - prosikta on. - Na ovom brodu imam rezervisanu kabinu i idem tamo.

- Ali kada dođemo u Kordovu...

- Ti ne ideš u Kordovu. Možeš da se iskrcaš u Lisabonu i da se vratiš u Englesku. Više mi nisi potrebna.

Svaka njegova reč bila je poput novog udara i ona se odmaknu od njega, držeći ruke podignute ispred sebe, kao da želi da otera sve to zlo. Nakon nekoliko koraka, ona udari u vrata. Očajnički želeći da se udalji od njega, ona ih otvori i hodajući unazad izade na palubu.

Ledeni noćni vazduh odjednom joj je razbistrio misli. Ponašala se poput neke nemoćne devojke, a ne poput zrele, sposobne žene. Na trenutak je izgubila kontrolu nad svojim životom, a sada je trenutak da je ponovo stekne. Pored nje tada prođe neki muškarac u večernjem odelu, pušeci cigaru. Zapanjeno se zagledao u njenu spavaćicu i kućni ogrtač, ali ništa nije rekao.

To joj je pomoglo da se seti nečega. Vratila se u kabinu i zatvorila vrata. Miki je pred ogledalom popravljao kravatu.

- Neko dolazi - reče ona užurbano. - Policajac!

Mikijevo držanje istog trena se promenilo. Ironično ponašanje odjednom je nestalo i u očima mu se pojavio paničan strah.

- O, bože - reče on.

Ogasta je brzo razmišljala.

- Još uvek smo u britanskim vodama - reče ona. - Mogu da te uhapse i pošalju na obalu čamcem obalske straže. - Nije imala pojma da li je to što govori zaista moguće.

- Moraću da se sakrijem. - Odmah vratio u sanduk. - Spusti poklopac, brzo - reče on.

Ona ga zatvori u sanduk. Zatim namaknu katanac i zaključa ga.

- Tako je već bolje - reče.

Nakon toga je sela na krevet, ne skidajući pogled sa sanduka. U sebi je bez prestanka ponavljala njihov razgovor. Dovala je sebe u položaj u kojem je postala ranjiva i on ju je povredio. Razmišljala je o tome kako ju je milovao. Grudi su joj dodirnula još samo dvojica muškaraca: Streng i Džozef. Prisetila se kako joj je stisnuo bradavicu, a zatim je prezrivo odbio bezobzirnim rečima. Kako su minuti prolazile, bes joj se stišavao, pretvarajući se u mračnu, pakosnu žudnju za osvetom.

Iz sanduka se začuo Mikijev prigušeni glas.

- Ogasta! Šta se događa?

Nije mu odgovorila.

Počeo je da doziva u pomoć. Onda je prekrila sanduk pokrivačima s kreveta, kako bi prigušila njegove uzvike.

Nakon nekog vremena, ućutao je.

Ogasta zamišljeno skinu sa sanduka oznake na kojima je pisalo njeno ime.

Spolja su dopirali zvuči zatvaranja vrata na kabinama: putnici su išli prema trpezariji. Brod je počeo lagano da se ljulja na talasima Lamanša. Dok je sedela na krevetu, obuzeta sumornim mislima, Ogasti je veče brzo prolazilo.

Između ponoći i dva sata, putnici su se, po dvoje-troje, polako vraćali u kabine. Nakon toga orkestar je prestao da svira i na brodu je zavladala tišina. Čuli su se još samo brodski motori i talasi.

Ogasta je opsednuto zurila u sanduk u kojem je zaključala Mikija. U kabinu ga je na leđima doneo jedan snažan nosač. Ogasta nije mogla da ga podigne, ali mislila je da bi mogla da ga vuče. Sa strane je imao mesingane ručke, a na poklopcu i dnu kožne kaiševe. Ona uhvati kožni kaiš na poklopcu i povuče ga, iskrećući sanduk na stranu. On se prevali i pade na prednju stranu, pritom glasno tresnuvši na pod. Miki ponovo počeo da viče, a ona još jednom pokri sanduk ćebadima. Pričekala je da vidi hoće li neko doći da pogleda šta je to palo, međutim, nije bilo nikoga. Miki je prestao da zapomaže.

Ona ponovo uhvati kaiš i povuče ga. Sanduk je bio vrlo težak, ali uspevala je da ga pomera po nekoliko centimetara. Nakon svakog povlačenja malo bi se odmorila.

Trebalo joj je deset minuta da ga dovuče do izlaza iz kabine. Onda je navukla čarape i obula čizme, obukla krzneni kaput i otvorila vrata. Sve je bilo pusto. Putnici su spavali, a ako je neko od posade i obilazio palube, nije ga bilo na vidiku. Brod je bio osvetljen prigušenim električnim lampama, a nebo je bilo prekriveno oblacima. Ona izvuče sanduk kroz vrata i ponovo zastade da bi se odmorila. Dalje je išlo lakše, budući da je paluba bila mokra od snega. Deset minuta kasnije sanduk je već bio naslonjen na ogradu.

Sledeći deo bio je mnogo teži. Uхватила je kaiš, podigla jednu stranu sanduka i pokušala da ga uspravi. Pri prvom pokušaju, sanduk joj je ispao iz ruku. Činilo joj se da je zvuk koji je nastao kada je sanduk udario u palubu bio vrlo glasan, međutim, ponovo se niko nije pojavio: kako je dim sukljao kroz dimnjake, a trup sekao talase, na brodu su se neprestano čuli neki zvuči.

Drugi put je potegla nešto odlučnije. Spustila se na jedno koleno, uhvatila kaiš obema rukama i polako ga podigla. U trenutku kad je uspela da ga nakrene za četrdeset pet stepeni, Miki se pomerio unutra, prebacujući se telom u donji deo, tako da ga je odjednom lako uspravila. Zatim ga je ponovo nakrenula i sanduk je ponovo bio naslonjen na ogradu.

Poslednji deo bio je najteži. Ona se sagnu i uhvati donji kaiš. Duboko udahnuvši, povuče ga nagore. Nije morala da podigne celu težinu sanduka, pošto je drugi kraj bio na ogradi; ipak, bila joj je potrebna sva snaga da ga izdigne samo dva centimetra od palube, a onda joj je kaiš iskliznuo iz hladnih ruku i ona ponovo pusti sanduk da padne na palubu.

Neće moći da sprovede ono što je zamislila.

Odmarala se, osećajući iscrpljenost i obamrlost. Ali nije mogla da odustane. Toliko se mučila da dovuče sanduk do ograde. Morala je ponovo da pokuša.

Ona se sagnu i još jednom zgrabi kaiš.

U tom trenutku Miki je ponovo počeo da viče.

- Ogasta, šta to radiš?

Odgovorila mu je tihim ali sasvim jasnim glasom.

- Seti se kako je umro Piter Midlton - reče mu. Zatim je ućutala. Iz sanduka se nije čuo nekakav zvuk. - Umrećeš isto kao on - reče ona.

- Ne, molim te, Ogasta, ljubavi moja - reče on.

- Voda će biti hladnija i biće ti slana dok ti bude punila pluća; ali kada ti smrt svojom šakom ščepa srce, prepoznaćeš užas koji je on tada osetio.

On počeo da viče.

- Upomoć! Upomoć! Spasite me!

Ogasta uhvati kaiš i povuče ga svom snagom. Dno sanduka se podiglo s palube. Kada je Miki shvatio šta se događa, njegovi prigušeni uzvici postali su još glasniji i užasnutiji, nadjačavajući buku motora i mora. Uskoro će se neko pojaviti. Ogasta još jednom povuče kaiš. Pošto je podigla donji deo sanduka do visine grudi, zaustavila se, sasvim iscrpljena, osećajući da više ne može. Iznutra su dopirali zvuci luđačkog koprcanja: Miki je uzalud pokušavao da izađe. Ona zatvori oči i čvrsto stisnu zube, pa gurnu sanduk. Skupila je svu snagu i osetila kako joj u leđima nešto popušta, kriknula je od bola, ali je nastavila da podiže sanduk. Dno sanduka sada je bilo okrenuto nagore i ceo sanduk je već nekoliko centimetara klizio preko ograde; ali onda se zaustavio. Ogasta je u leđima osećala nenaslan bol. Svakog trena Mikijevi uzvici će iz polupijanog sna probuditi nekog putnika. Znala je da može samo još jednom da podigne sanduk. To je mogao da bude poslednji pokušaj. Skupila je svu snagu, zatvorila oči, zaškrgutala zubima na bol u leđima i podigla dno sanduka.

Sanduk je polako skliznuo preko ograde, a zatim pao u tamnu prazninu.

Miki ispusti dug krik koji se izgubi u vetru.

Ogasta se strovali na ogradu i zastade tako naslonjena, kako bi joj uminuo bol u leđima. Posmatrala je veliki sanduk kako polako pada i okreće se u vazduhu zajedno sa snežnim pahuljicama. O površinu vode udario je uz veliki pljusak i zatim potonuo.

Već trenutak kasnije isplivao je na površinu. *Još neko vreme će plutati*, pomisli Ogasta. Bol koji je osećala u leđima bio je nepodnošljiv i žudela je za tim da se ispruži, međutim ipak je ostala naslonjena na ogradu, gledajući sanduk kako se uzdiže nošen talasima. Potom je ponovo nestao.

U tom trenutku pored sebe je začula neki muški glas.

- Učinilo mi se da čujem kako neko doziva u pomoć - reče nepoznati čovek zabrinuto.

Ogasta se žurno pribra i, okrenuvši se, ugleda pristojnog mladića u svilenom kućnom ogrtaču sa šalom.

- To sam bila ja - reče mu ona uz usiljen osmeh. - Imala sam noćne more i probudila sam se vičući. Izašla sam ovamo kako bih razbistrila glavu.

- Aha. Jeste li sigurni da vam je dobro?

- Sasvim sam sigurna. Vrlo ste ljubazni.

- U redu. Laku noć.

- Laku noć.

On se vratio u kabinu.

Ogasta spusti pogled ka moru. Uskoro će odšepati do kreveta, ali želela je još malo da gleda u more. *Sanduk će se polako puniti, razmišljala je, jer će voda početi da prodire kroz uske otvore. Nivo vode će početi da raste uz Mikijevo telo centimetar po centimetar, a on će se boriti i pokušavaće da otvori sanduk. Kada mu pokrije nos i usta, zadržaće dah koliko god može. Ali na kraju će refleksno otvoriti usta i tada će mu hladna slana morska voda poteći unutra, niz grlo i napuniti mu pluća. Još malo će se koprcati i boriti, gonjen bolom i užasom, a onda će njegovi pokreti postati sve slabiji i na kraju će prestati i sve će se polako zatamneti i on će umreti.*

* * *

Kada se voz konačno zaustavio na stanici u Čingfordu i kada je izašao na peron, Hju je bio očajnički iscrpljen. Iako se radovao svom krevetu, zaustavio se na mostiću iznad pruge, na mestu na kojem je Miki tog prepodneva ubio Tonija. Skinuo je šešir i zadržao se na tom mestu nekoliko trenutaka, glave mokre od snega, prisećajući se svog prijatelja kao dečaka i kao odraslog muškarca. Potom je produžio.

Pitao se kako će sve to uticati na Ministarstvo spoljnih poslova i njihov stav prema Kordovi. Miki je za sada uspeo da pobegne policiji. Međutim, bez obzira na to da li će uhvatiti Mikija, Hju je mogao da iskoristi činjenicu da je bio svedok tog ubistva. Novine će više nego rado preneti svaku njegovu reč. Javnost će biti zgranuta pričom o stranom diplomati koji je usred bela dana počinio ubistvo, a predstavnici u Parlamentu će verovatno zahtevati da se uloži neka vrsta službenog protesta. Činjenica da je Miki ubica mogla bi ozbiljno da pomuti izgled Pape Mirande da stekne priznanje britanske vlade. Možda će moći da ubedi Ministarstvo spoljnih poslova da podrži porodicu Silva, kako bi kaznila Mirande i kako bi dobila nadoknadu za britanske ulagače u firmu *Luka Santamarija*.

Što je više razmišljao o tome, sve više ga je obuzimao optimizam.

Nadao se da će, kada stigne kući, Nora već spavati. Nije imao volje da sluša o tome kako je iza nje jedan užasno jadan dan, kako je zatočena u toj zabiti i kako joj niko ne pomaže u brizi oko trojice divljih dečaka. Želeo je samo da se uvuče pod pokrivač i zatvori oči. Sutra će ponovo razmisliti o današnjim događajima i razmotriće šta sve to znači za njega i njegovu banku.

Kad je stigao do vrtne staze, kroz zavese je s razočaranjem ugledao svetlo. To znači da je ona još budna. On otključa vrata i uđe u dnevnu sobu.

Tamo na svoje veliko iznenađenje ugleda trojicu dečaka, u pidžamama, kako jedan pored drugog sede na sofi i gledaju neku ilustrovanu knjigu. Onda zapanjeno shvati da u sredini, između njih, sedi Mejzi, koja im čita.

Sva trojica dečaka poskočiše i potrčaše prema njemu. On ih jednog po jednog zagrlji i poljubi: Solija, najmlađeg, zatim Samjuela i onda jedanaestogodišnjeg Tobija. Mlađa dvojica bila su jednostavno presrećna što ga vide, ali na Tobijevnm licu se videlo i nešto drugo.

- Šta je bilo, dragi moj Tobi? upita ga Hju. - Nešto se dogodilo? Gde je mama?

- Otišla je u kupovinu - reče on i briznu u plač.

Hju zagrlji dečaka i pogleda Mejzi.

- Došla sam ovamo oko četiri sata - reče ona. - Nora je verovatno otišla malo posle tebe.

- Ostavila ih je same?

Mejzi klimnu glavom.

Hju oseti kako ga obuzima divlji bes. Deca su ovde sama provela veći deo dana. Moglo je nešto da im se desi.

- Kako je to mogla da učini? - reče on ogorčeno.

- Ostavila je poruku. - Mejzi mu pruži koverat.

On ga otvori i pročita tu jednu jedinu reč: *ZBOGOM*.

Mejzi reče:

- Nije bio zatvoren. Tobi ju je pročitao i pokazao je meni.

- Ne mogu da verujem - reče Hju, ali čim je izgovorio te reči, shvatio je da nisu iskrene: nimalo mu nije bilo teško da poveruje u to. Nora je svoje želje uvek stavljala iznad svega ostalog. A sada je napustila svoju decu. Hju je pretpostavljao da je otišla u očev pab.

I činilo se da poruka govori da se neće vratiti.

Nije znao šta da misli.

Najveću obavezu imao je prema dečacima. Bilo je važno da ih još više ne uznemiri. On je na trenutak zanemario svoja osećanja.

- Vi ste, dečaci, već dugo budni - reče on. - Vreme je za spavanje. Idemo!

On ih povede na sprat. Samjuel i Soli spavali su u zajedničkoj sobi, ali Tobi je imao svoju spavaću sobu. Hju prvo smesti u krevet mlade dečake, a onda pođe s najstarijim. Nagnuo se nad krevet i poljubio ga.

- Gospođa Grinborn je sjajna - reče Tobi.

- Znam - reče Hju. - Nekada je bila udata za mog najboljeg prijatelja, Solija. On je umro.

- I zgodna je.

- Misliš da je zgodna?

- Da. Hoće li se mama vratiti?

Bilo je to pitanje kojeg se Hju pribojavao.

- Naravno da će se vratiti - reče.

- Zaista?

Hju uzdahnu.

- Da ti pravo kažem, sine moj, ne znam.

- Ako se ne vrati, hoće li se gospođa Grinborn brinuti za nas?

Kada čovek razgovara s detetom, može biti siguran da će ono uvek pogoditi samu suštinu stvari, pomisli Hju. Pokušao je da izbegne odgovor.

- Ona vodi jednu bolnicu - reče on. - Mora da brine o mnogo pacijenata. Mislim da nema vremena da se pored toga brine i za dečake. A sada je dosta pitanja. Laku noć.

Tobi nije delovao ubeđeno, ali ipak je odustao od pitanja.

- Laku noć, oče.

Hju ugasi sveću pa izađe iz sobe i zatvori vrata.

Mejzi je u međuvremenu pripremila kakao.

- Sigurna sam da bi radije popio čašicu konjaka, ali čini mi se da ga nemate u kući.

Hju se nasmešio.

- Mi iz niže srednje klase ne možemo priuštiti sebi alkohol. Zadovoljan sam kakaom.

Šoljice i bokal stajali su na poslužavniku, ali ni on ni ona nisu im se primakli. Stajali su nasred sobe i gledali se. Mejzi reče:

- Za ubistvo sam saznala iz popodnevnih novina, pa sam došla da vidim da li si ti dobro. Decu sam zatekla samu i napravila sam im večeru. Onda smo čekali tebe. - Ona se nasmešila, pokazujući tim osmehom smirenu predanost i pomirenost s neizbežnim, pokazujući Hjuu da od njega zavisi šta će se dalje dogoditi.

On je odjednom zadržtao, pa se, u potrazi za osloncem, naslonio na fotelju koja je stajala iza njega.

- Kakav dan... - reče on treperavim glasom. - Osećam se pomalo neobično.

- Možda bi trebalo da sedneš.

Odjednom je osetio da je doslovno slomljen snažnom ljubavlju koju oseća prema njoj. Umesto da sedne, on je zagrlji.

- Zagrlji me snažno - molio je.

Ona ga čvrsto stisnu oko struka.

- Volim te, Meji - reče on. - Uvek sam te voleo.

- Znam - reče ona.

On je pogleda u oči. Bile su prepune suza. Dok ju je posmatrao, jedna suza skliznula joj je niz obraz. On je obrisa poljupcem.

- Nakon svih ovih godina - reče on. - Nakon svih ovih godina.

- Hju, vodi večeras ljubav sa mnom - reče ona.

On klimnu glavom.

- Od sada i svake večeri.

Onda ju je ponovo poljubio.

EPILOG

1892.

Iz Tajmsa:

UMRLICE

*Tridesetog maja, u svojoj rezidenciji u Antibu,
u Francuskoj, nakon duge bolesti, umro je*

GROF OD VAJTHEVENA,

bivši stariji partner banke Pilasters.

- Edvard je umro - reče Hju, podižući pogled s novina.

Mejzi je sedela pored njega u vagonu u vozu, odevena u tamnožutu letnju haljinu s crvenim tufnama i sa šeširićem sa žutim trakama od tafta. Putovali su u školu *Vindfild* na poslednji dan nastave.

- Bio je odvratna svinja, međutim ipak će nedostajati svojoj majci - reče ona.

Ogasta i Edvard su poslednjih osamnaest meseci živeli zajedno na jugu Francuske. Uprkos svemu što su učinili, udruženje banaka im je isplaćivalo isti mesečni iznos kao i svim ostalim Pilasterima. Oboje su bili invalidi: Edvard je bolovao od neizlečivog sifilisa, dok je Ogasta imala iskliznuće diskusa, zbog čega je veći deo vremena provodila u invalidskim kolicima. Hju je čuo da je uprkos svojoj bolesti postala nekrunisana kraljica engleske zajednice u tom delu sveta: ugovarala je veze i brakove, posredovala u sukobima, organizovala društvene događaje i proglašavala društvena pravila.

- Voleo je svoju majku - reče Hju.

Ona ga upitno pogleda.

- Zašto to kažeš?

- To je jedino dobro čega se mogu setiti u vezi s njim.

Ona mu se s ljubavlju nasmešila i poljubila ga u nos.

Voz se dahćući zaustavi na stanici *Vindfild* i oni izadoše. Bio je kraj Tobijeve prve i Bertijeve poslednje godine u toj školi. Dan je bio topao i sunčan. Mejzi otvori suncobran, bio je izrađen od istog materijala kao i haljina, i njih dvoje pođoše prema školi.

Škola *Vindfild* se tokom poslednjih dvadeset šest godina, od Hjuovog

odlaska iz nje, znatno promenila. Njen nekadašnji direktor, dr Polson, već je odavno umro i u dvorištu je sada stajao njegov spomenik. Novi direktor koristio je onaj zloglasni štap, *Štapinu*, ali znatno ređe. Spavaonice učenika četvrtog razreda još uvek su se nalazile u nekadašnjoj štali, kraj kamene kapele, ali škola je sada imala i novu zgradu s učionicama u koju su se mogli smestiti svi učenici. I nivo obrazovanja bio je viši: Tobi i Berti učili su matematiku i geografiju, kao i latinski i grčki.

Bertija su sreli ispred svečane dvorane. Već godinu-dve bio je viši od Hjua. Bio je to ozbiljan mladić, vredan i poslušan: u školi nije upadao u nevolje kao Hju. Mnogo toga je nasledio od porodice Rabinovic i podsećao je Hjua na Mejzinog brata Dena.

On poljubi majku i stisnu Hjuovu ruku.

- Došlo je do male zbrke - reče on. - Nemamo dovoljno primeraka školske himne i učenici nižeg četvrtog razreda je sada prepisuju kao sumanutu. Moram otići da ih malo ubrzam. Videćemo se posle govora. - On žurno pođe dalje. Hju ga je posmatrao s ljubavlju, nostalgично razmišljajući o tome koliko je škola čoveku zapravo važna sve dok iz nje ne izađe.

Zatim su sreli Tobija. Mali dečaci više nisu morali da nose cilindre i frakove: Tobi je na glavi imao nizak slamnati šešir i kratak sako.

- Berti kaže da posle govora mogu s vama da popijem čaj u njegovoj sobi, ako vam to ne smeta. Smem li?

- Naravno. - Hju se nasmejao.

- Hvala, oče! - Tobi otrča dalje.

U školskoj dvorani su na svoje veliko iznenađenje sreli Bena Grinborna, koji je izgledao starije i prilično slabo. Otvorena kao i uvek, Mejzi reče:

- Dobar dan, šta vi radite ovde?

- Moj unuk je glavni govornik - odgovori on oporim tonom. - Došao sam da čujem njegov govor.

Hju je bio zapanjen. Berti nije bio Grinbornov unuk i starac je to znao. Je li ga starost toliko smekšala?

- Sedite kraj mene - reče im Grinborn. Hju pogleda Mejzi. Ona je slegnula ramenima i sela, a Hju je uradio isto to. - Čujem da ste se vas dvoje venčali - reče Grinborn.

- Prošlog meseca - reče Hju. - Moja prva žena nije osporavala razvod. - Nora je živela s prodavcem viskija. Detektivima koje je Hju angažovao bilo je potrebno manje od nedelju dana da pribave dokaze o preljubi.

- Ne odobravam razvode - reče Grinborn otresito. Potom uzdahnu. - Ali

ja sam previše star da bih ljudima govorio šta treba da rade. Gotovo je kraj veka. Budućnost pripada vama. Želim vam sve najbolje.

Hju uhvati Mejzi za ruku i stisnu je.

Grinborn se obrati Mejzi.

- Hoćeš li poslati dečaka na fakultet?

- Ne mogu da priuštim to - reče Mejzi. - Bilo je teško plaćati i ovu školarinu.

- Rado ću mu platiti studije - reče Grinborn.

Mejzi je bila iznenađena.

- To je vrlo ljubazno od vas - reče.

- Još odavno je trebalo da budem bolji - odgovori on. - Uvek sam te ponižavao kao osobu koja lovi bogatstvo. To je bila jedna od mojih grešaka. Da te zanima samo novac, ne bi se udala za ovog mladog Pilastera. Pogrešio sam u vezi s tobom.

- Niste mi ničim naudili - reče Mejzi.

- Ipak, bio sam isuviše grub. Ne postoji mnogo toga za čime žalim, ali ovo svakako spada u tu kategoriju.

Učenici su polako ispunjavali dvoranu, najmlađi su sedeli napred na podu, dok su stariji sedeli na stolicama.

Mejzi reče Grinbornu:

- Hju je sada i zvanično usvojio Bertija.

Starac svoj oštar pogled usmeri na Hjua.

- Pretpostavljam da si ti pravi otac - reče on otvoreno. Hju klimnu glavom. - To je trebalo još odavno da pogodim. Nije važno. Dečak misli da sam mu ja deda i to mi nalaže obavezu. - On se nakašlja i promeni temu. - Čujem da će udruženje banaka isplaćivati dobit.

- Tako je - reče Hju. Konačno se rešio celog duga imovine *banke Pilasters* i udruženje koje je spasio banku ostvarilo je čak i malu dobit. - Svi ulagači dobiće oko pet odsto više od onoga što su uložili.

- Bravo. Nisam mislio da ćeš uspeti.

- Za uspeh je zaslužna nova vlada u Kordovi. Oni su imovinu porodice Miranda predali firmi *Luka Santamarija*, a to je ponovo donelo određenu vrednost obveznicama.

- Šta se dogodilo s onim tipom Mirandom? Taj je bio neki pokvarenjak.

- Miki? Njegovo telo je pronađeno u brodskom sanduku koji je more izbacilo na jednu plažu na ostrvu Vajt. Niko nikada nije otkrio kako je taj sanduk dospelo tamo ni zašto je on bio u njemu.

Hju se zanimao za identifikaciju tela: bilo je važno utvrditi da je Miki

mrtav, kako bi Rejčel konačno mogla da se uda za Dena Robinsona.

U tom trenutku im priđe jedan učenik koji je svim roditeljima i rođacima delio rukom pisane primerke školske himne.

- A ti? - upita Grinborn Hju. - Šta ćeš ti raditi nakon gašenja udruženja?

- Nameravao sam da vam se u vezi s tim obratim za savet - reče Hju. - Voleo bih da osnujem novu banku.

- Kako?

- Na berzi ću pustiti deonice u opticaj. *Deoničarsko društvo Pilasters*. Šta kažete?

- Zamisao je vrlo smela, ali s druge strane, ti si oduvek bio originalan. - Grinborn je na trenutak izgledao zamišljeno. - Neobično je to što je propast tvoje banke na kraju zapravo povećala tvoj ugled, zbog načina na koji si rešio celu situaciju. Naposletku, ko bi mogao biti pouzdaniji od bankara koji čak i nakon kraha banke uspeva da isplati sve poverenike?

- Onda... mislite li da bi to išlo?

- Uveren sam u to. Možda ću čak i sam uložiti novac u to.

Hju zahvalno klimnu glavom. Bilo mu je važno da se Grinbornu ta zamisao svidi. Sve ljude u Sitiju zanimalo je njegovo mišljenje, a njegovo odobravanje je imalo veliku važnost. Hju je i do tada mislio da bi njegov plan mogao uspeti, ali Grinborn mu je konačno povratio samopouzdanje.

U trenutku kada su u dvoranu ušli direktor, a iza njega nastavnici, počasni govornik, predstavnik Liberalne stranke u Parlamentu, i Berti, počasni predstavnik učenika, svi ustadoše. Nakon što su zauzeli svoja mesta na pozornici, Berti priđe katedri i zvonkim glasom reče:

- Zapevajmo školsku himnu.

Hju uhvati Mejzin pogled i ona se ponosno nasmeši. Tada se začuše dobro poznati uvodni zvuči odsvirani na klaviru a zatim svi zapevaše.

Sat vremena kasnije Hju ih je ostavio da piju čaj u Bertijevoj radnoj sobi i preko terena za skvoš nestao u *Biskupovoj šumi*. Bilo je vruće, upravo kao onog dana pre dvadeset šest godina. Šuma je izgledala isto kao i tada, bila je tiha i prepuna vlage u senci bukvi i brestova. Sećao se puta do jezerca i do njega je došao bez teškoća.

Nije silazio niz strminu kamenoloma, za to više nije bio dovoljno okretan. Seo je na njenu ivicu i bacio kamen u jezerce. Razbio je njime staklenu površinu vode i stvorio niz savršenih krugova.

On je još jedini živ, osim Alberta Kemela, koji živi u koloniji Kejp. Svi ostali su mrtvi: Piter Midlton umro je tog davnog dana; Tonija je ubio Miki

pre dve godine, za Božić; Miki se udavio u brodskom sanduku; a sada je tu bio i Edvard, koji je umro od sifilisa i sahranjen na groblju u Francuskoj. Bilo je to gotovo kao da je tog dana, 1866. godine, iz te duboke vode izronilo neko zlo, nešto što je ušlo u njihove živote, izazivajući sve one mračne strasti koje su im upropastile živote, izazivajući mržnju i pohlepu, sebičnost i okrutnost; podstičući prevare, bankrot, bolesti i ubistva. Ali sada je sve to gotovo. Dugovi su plaćeni. Ako je tada i postojao neki zao duh, sada se vratio na dno jezera. A Hju je preživeo.

On ustade. Bilo je vreme da se vrati svojoj porodici. Uputio se u pravcu škole i poslednji put se osvrnuo.

Krugovi koje je napravio kamen sada su nestali i površina vode ponovo je bila besprekorno glatka.

KRAJ

*Q*vi prijatelji, rođaci i kolege pružili su mi ogromnu pomoć prilikom pisanja ove knjige i zbog toga sam im veoma zahvalan.

Kerol Baron
Džoana Bork
Ben Braber
Džordž Brenan
Džeki Farber
Barbara Folet
Emanuela Folet
Katja Folet
Majki Haskol
Pem Mendez
M. Dž. Orbel
Ričard Overi
Den Starer
Kim Tarner
En Vord
Džejn Vud
Al Zukerman

Ken Folet 16. mart 1993.

BELEŠKA O AUTORU

Ken Folet, velški pisac trilera i istorijskih romana, rođen je 5. juna 1949. u Kardifu, kao sin poreskog inspektora. Kad je imao deset godina, porodica mu se preselila u London, gde je i studirao filozofiju na Univerzitetu u Londonu. Nakon toga je upisao postdiplomske studije žurnalizma.

Karijeru je otpočeo kao reporter-pripravnik u kardifskim novinama, da bi se kasnije vratio u London kao reporter *Ivning njuza*. Zaključivši da mu novinarstvo nije dovoljno izazovno, prebacio se na izdavaštvo kasnih 1970-ih, i postao je izvršni direktor jedne male izdavačke kuće. Počeo je da se bavi pisanjem kao hobijem, koji je upražnjavao uveče i vikendom. Kasnije je govorio da je počeo da se bavi pisanjem kad mu je zatrebalo novca za popravku kola. Uspeh je stigao postepeno. Najpre je napisao nekoliko romana pod raznim pseudonimima, ali tek ga je objavljivanje jedanaestog romana, *Ušica igle* (1978. godine), učinilo imućnim i svetski poznatim. Za svoj prvenac je 1979. nagrađen nagradom *Edgar*.

Kasnih 1970-ih uključio se u aktivnosti britanske Laburističke partije. Njegova druga supruga bila je član Parlamenta u tri mandata i ministar za kulturu u vladi Gordona Brauna.

Prodao je više od 130 miliona primeraka svojih knjiga. Čak pet Foletovih romana zauzimalo je prvo mesto prestižne bestseler liste Njujork tajmsa (Trokratno 1979, Ključ za Rebeku 1980, Svet bez kraja 2007. i Sunovrat divova 2010).

Njegove najpoznatije knjige su:

- **Ušica igle** (Evro-Giunti, 2009), po kojoj je snimljen film s Donaldom Saterlendom i Kejt Neligan u glavnim ulogama;
- **Ključ za Rebeku** (Evro-Giunti, 2010), po kojoj je snimljena istoimena mini-serija s Klifom Robertsonom u glavnom ulozi;
- **Dolina lavova** (Evro-Giunti, 2009), po kojoj je snimljena istoimena mini-serija s Timotijem Daltonom i Omarom Šarifom u glavnim ulogama;
- **Čovek iz Sankt Peterburga**,-
- **Na krilima orlova**, po kojoj je snimljena mini-serija s Bertom Lankasterom u glavnoj ulozi;
- **Rajski čekić** (Evro-Giunti, 1999. i 2008);
- **Čavke** (Narodna knjiga, 2002);

- **Usnežnoj oluji** (Narodna knjiga, 2005);
- **Noć nad vodom** (Narodna knjiga, 1998);
- **Papirni novac** (Narodna knjiga, 1996);
- **Stubovi zemlje** (Dereta, 1991. i Solaris, 2005), po kojoj je 2010. snimljena mini-serija s Ijanom Mak-Šejnom i Metjuom Mak-Fejdenom u glavnim ulogama;
- **Svet bez kraja** (Solaris, 2008), nastavak romana Stubovi zemlje-,
- **Treći blizanac** (Evro-Giunti, 2010), po kojoj je snimljena mini-serija s Keli Makgilis i Larijem Hagmanom u glavnim ulogama;
- **Sunovrat divova** (Evro-Giunti, 2010), prvi deo trilogije Stoleće, čiji se drugi deo očekuje 2012. a treći 2014. godine;
- **Opasno bogatstvo** (Evro-Giunti, 2011).

Tea Jovanović